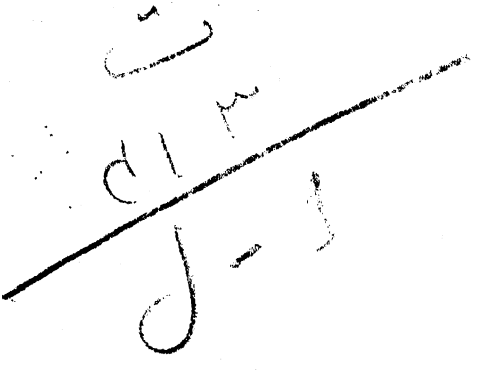
UNIVERSAL
LIBRARY
OU_228614
UNIVERSAL
LIBRARY

هو المحمد
لادن ترکی
لغة لادن

بسم الله الرحمن الرحیم ؕ

یسبح لله ما فی السموات وما فی الارض الملک القدوس العزیز الحکیم هو الذی بعث فی الامیین رسولا منهم یتلو علیهم ایاته ویزکیهم ویعلمهم الکتاب والحکمة وان کانوا من قبل لفی ضلال مبین واخرین منهم لما یلحقوا بهم وهو العزیز الحکیم ذالک فضل الله یوتیه من یشاء والله ذو الفضل العظیم ؎ یارب صل وسلم دائما ابدا ٭ علی حبیبک خیر الخلق کلهم وعلی آله واصحابه وازواجه و اهل بیته اجمعین الطاهرین خصوصا علی خلیفته صدیق الاکبر وفاروق الاعظم وعثمان المکرم وعلی الافهم صلوات الله وسلامه علیهم اجمعین الی یوم الدین اما بعد این برگزیده نامه ایست **لادن ترکی** بنام از ناب نابائے برچیده واز برهان مترجم ترکی ساو برگرفته هر واژه اردو بنگری در فارسی وعربی وترکی در نوشته هر واژه ترکی بینی در فارسی بچوا ک کرده نمایدرا در انجام واژه فارسی بهمگر واگزاشته وبالله التوفیق وعلی الله التکلان ؕ

باب الف

آباد - ضد ویران و بآرش آفرین و تحسین
وستایش هم العامر المعمور العمارة شن
آباد کرنا - شن ایتمک
آبانوز - آبنوس
آبحیات - آب جاویدان آب خضر آب زندگانی
آبخورہ - آبخور آبجامہ بالا ورنگڑہ وہ آسکرہ
الکوب الکوزدستی وبروق
آبدست - وضو آبدست ایتمک وضو کردن
آبرنگ - مصور ارک قبل التصویر ہولائی
چکمک گزاریدن گبی
آبرو - العرض وقار
آبریز - مصب المیزاب اولوق
آبلہ - سیولجہ قبارجق
آبنوس - الشیز الشیزا، ابانوز
آبہ - وکپنگ وکبہ لباس اون کہ ارمک
دشال نمد باشد
آبیرنگ - ماوی بترکی
آپارمق - قوجاقدہ گتورمک رفع ایتمک
وقالدرمق پرداختن گبے
آپس - خویشی وخویشاوندی القرابتہ
یقینلق وخصملق
آپس - یکدیگر فیما بین الوسط الواسطہ
اورتہ وہر نسنہ ارا سندہ واورتا وہ اولان نسنہ یہ
آپسین باتین کرنا - باہم سخن کردن
آپسین جھگڑنا - باہم جنگیدن خصو
ودرہم افتادن المخاصمۃ خصومت ایدشمک
آپسین دوستی کرنا - باہم دوستی کردن المحابتہ سوشمک
آپش - دوری میان دوپاکہ خواوفرش باشد
آپلاق - وقزل قناد وصاری توی سیچر
آپوق - وزنبلق گال پہلی کہ زنبر باشد
آپہی مارے آپہی چلاوے - دیگر رازند وخود فریاد
کند فلان یضرب ویصیح کند وسیلی وزرکند ونہ باغر
آت - اسپ واسپ شطرنج
آت اوغریسی - دزد اسپ
آت چولتار - جل اسپ کہ جلیل باشد
آت سورمک - وچاپمق تاختن اسپ
آتش بوجکی - ویلدز بوجکی کرم شب تاب
آتش پرست - گبر عابد النار
آتشدان - آتشگاہ وگلخن انچہ دران غلہ بریان
کنند مکزدود کش دیگدان وآتشدان حمام گورلخ گلخن
توشکان آتشدان حمام الکانون حمام گلخنی
آتش دہ اوتوپ - درآتش بریان کردہ مچوکرکن
آتش قوری - وآتش گوزی اخگر
آتش گیجہ - شب سدہ
آت قوپرمق - ران افشردن کہ اویلق مصقق
ومجاز اوپرمک وتحریک ایتمک ویزندن قوپرمق
خاصتہ آت قوپرمقدہ دینور
آت قولاغی - قدح بزرگ کہ سانگینی باشد
مانند بادیہ ودودہ طبانی .
آتک رشمہ سی - تسمہ لگام کہ مانند مہار شتر

آجمہ - پرندہ شکاری کہ باشہ باشد
آجمق - انداختن آہنجیدن
آجت میدانی - آت قوشبجق یرآسریں گبے
آجت وآدم خارلتیسی - وگورلتیسی آواز
بلند لشکر سواران واسپان ہناہین گبے
آجت وبارگیر -
آجیلیق نسنہ - چیزہائی افگندنی کہ آقال باشد
آجت یلیسی - یال اسپ کہ پش باشد
آجلا - اُردو تُوک الدقیق والطحن اُون
آجہہ - ہشت ثمان وثمانیہ سکز
آجہہ آجہہ آنسورونا - بسیار گریستن وزار
گریستن جار فلان وعیناہ تدمعان بار بعۃ
چوق اغلق
آجہوان - ہشتم ہشتمین الثامن سکزنجی
آجہوان دن - دَیبَادَر
آج - اِمروز الیوم بوگون
آجمتراق - تلخک کہ مصغر تلخ باشد
آجی ایلغین - کرمازو وحب الاثل
آجی بادام - بادام تلخ بخرک معناسنہ
آجی بقلہ - غلالوطاکہ سیان بقلہ نمک غیریدر
باقلای قبطی دخی دینور
آجی پلین - واورن یاوشنی بوئی مادران
کہ فسنطین باشد
آجی قطران - کرفش جبلی کہ قماشیر باشد
آجی مارول - نام دوائے

آجیق - دیارہ ضرلق دیارہ لنمق ومجروح
ایلمک خستن وکشادلازم ومتعدی
آجی طوری - مخصوص رنگ اسپ واستر
بسرخی مائل چرّد معناسنہ
آچقلق - اشکارایلمک پردہ برگرفتن
آخ تہو - تفوو آخ تفو آخرمق
آخر - انجام وفرجام اسپری بافدم بناوآ
العاقبۃ صوگ
آخرمق - اخ تفوقس معناسنہ
آخلاد - جنگلی میوہ النبار یۃ وعنب الدب
مردارا غاجی کہ غابش باشد
آختہ - الخصّی اکدیج واینمش
آداب رسوم ولادت - گلگجہ النسیکۃ العقیقۃ
آداش - ہمنام
آدلمق - وایا غیلہ آدملمق بپا گام زدن یازیدن گبے
آدلی صانلی - مشہور نام بردار
آدمی - مردوکاک ارجال والمرار وکشی مردم گبے
آدمیت - آزرم مردمی المروۃ الانسانیت
آدمی طارات - اول آیۃ دینور کہ مشی حالندہ
النک باصدیغی یرہ ایاغی یتشیہ یکران معناسنہ
آدہا - نیم ونیمہ النصف یارم ہرنسنہ نمک یاریسی
آ
ہم سر الشقیقۃ یارم باش و

تصادف کسمک
- وایز بلور سنراولمش

بی نام و نشان لولش گمگردہ پی

آویم خطوہ وگام

آراستہ - و پدرام و آیواز التجمل بزہ مش و دوز و طونامش

آراستہ کرنا - آراستن التجمیل طونا تمش بزہ مک دوزمک

آراستہ کرنا درخت کا - پیراستن پرداختن و پازش مخصوص بکاہ فزونی در و کردن پرخوا التجمیل التفصیل اغاج بولامق و دلمری کیمک

آرام پانا - آرمیدن آرامیدن آسودن رامش آرامش آسایش آسودگی الاستراحۃ بسلانمک

آرام دینا - آرامیدن آسودن العلۃ والتفریح سوندرمک

آرام طلب - ارمندار مندہ الفرحان لنگرکوہ کیمسہ

آرام گاہ - آستان وکنام جانوران المستراح اویقوادیہ جق دوکلنوب راحت اولہ جق یر

آرایش - زینند الزینۃ بزک

آرایش - کاغذین باغ و آرایش

آرایش - گلگونہ لغونہ الزینۃ بزک مخصوص قادن

آرترمق - وآرتمق پالانیدن زیادہ شدن و کردن

آرتق دیش - وندان زیادہ کہ تابر نیارند اسپ علف نتوان خورد ہریار معنا سنہ

آرتیق - طعام و شراب کہ سور باشد

آردیج اغاجی - درخت عرعر ابہل

آردیج یمشی - ثمرۃ الاثل

آرزو - یوبہ یاسہ بدیہ التمنی الرجیۃ ومودہ

آرزو کرنا - ارمانیدن الترجیۃ التمنی آرزو لیتمک آرزو چکمک

آرسی - آیینہ المراۃ السجل گوزگو

آرسی - انگشتر آئینہ دار

آرق - وچائے جوئی آب بترکی

آرکائی - صوبویہ بترکی

آرہ - المنشار دسترہ

آرہ چلانا - آرہ کشیدن النشر کسمک

آرہ مق - جستن

آری - دستر و دسترہ المنشار دسترہ

آری - زنبور بترکی

آری اوتی - نام گل عکبر کہ زنبور آلیش خورد و دوائیکہ درشانہ آن یابند در ترکی دوال خوانند

آریق - نحیف نزار و زار

آری قوشی - سبز قبا الشقراق سبزک باشد

آریہ - کاورک الخیار القثاء کبرہ یمشی و کبرہ خیار

آڑ - پناہ اندخس الحمایۃ الصون الحرس المحرس الحیط الخمر التواری السترۃ پناہ پشت پناہ اندخسین صغمق وحمایۃ المق و پشت پناہ اولمق طرفکیرمک الملک

آڑا - اریب الانحراف التحریف العوج اگری و قاچاق و ورب

آڑو - شفتالو الملس شفترنگ باشد انخوخ و بریسنہ اقرع دیر لر الفرسک چکردکندن آیرلمیہ شفتالو

آز - اندک

آز آز بر کدر مک - وار مک حاصل کردن

اندک اندک توزیدن گپی

آزار - پاژخ التعب الزحمة المشقت الکلفة

والزحام ایکلتی

آزار پہنچانا - سَتل التکلیف التکلف التشدید انحمک

وکوتمک چالق وطیاق اورمق ودکنک ایلہ دوکمک

آزمش - تشنج اولمش زخم سرماخورده ستیم منا سنه

آزغین چہره لی - بدخو درنخیم گپی

آزق - توشه

آزمانا - آزمودن التجربة التجریب الامتحان

الخبرة صناعق تجربه اینمک

آزمایش - آزمودن الخبر المخبرة خبره مق

دنه مک تجربه امتحان

آزوائی - صبر چدر واگپی

آسان - کواسمه هلا هلا السهل الیسیر الخفة

الاهون قولائی

آسانی - کسه السهولة قولایلق

آسایش - الروح الراحة الرحمة النعیم راحته منا

آس پاس - گرداگرد الحولة الحوالة الحوالیة

چوره وچپ چوره دائر مادار

آستانه - قپوایشیکی

آستین - الکمشک کاف صاغر

آستین چڑہانا - آستین برزدن برشکستن

بشکستن درزدن پچیدن برچیدن دست

نوردیدن برمالیدن التشمیر یک صفه مق

برایشه مستعد اولوب حاضر لنمق

آسرا - امید چشم التوقع الترجیة الرجا الامل

امهو اومود

آسمان - سپهر چرخ الجبار الخضرار السمار

الفلک گوک

آسمانی زبان - فرانین نوادلسان السمار

آسوده هونا - دکلنمک راحت اولمق

آسیبی - پری ودیو گرفته دزده دیوزده

ذی جنة معناسنه

آش - سالن که قراوبا باشد

آش انگور - گوداب العصر العصاره اوزوم

صقندیسی دوشاب معناسنه که پکمزدیس باشد

آشجی - خورده پز

آشجی باشی - سفره جی باشی چاشنیکیر وتوشمال

باشد وبکاول حاکم مطبخ

آشجیلاوتی - وقنبیل اوتی برنباتدر قنبیل گپی

آشفته - الفته شیدا کالفة کالفه المنتشر

والنشر داغلمش

آشفته هونا - آشفتن الفتن النشوز التشویش

شوریده اولمق طارلمق جرار تلخمک دلورمک

آشلمه - آیشار سرد ابه گبی

آش ماهیچه - سوبین ماهیچه گبی

آشند رمق - وچکنمک تپمک اسکتمک محو دنابود

بمک فرسودن فرسائی

آشمق - آزرده شدن عیبدار شدن

آشی - گل سرخ که قرمزی چاموردر لکاوگردنا گبی

آش یرمه - خواهش زنان حامله کیاراد تاسه گبی

آشیق - استخوان کعب که بجول و بژول باشد

آشی قلمی - شاخ درخت که بدرخت پیوند کنند

تازه دال که برآغاجدن آلوب خراغاجه آشی ایدرلر فرمانج گبی

آشیق - دصولوق وچوروک واسکی پارچهای کهنه لایق استعمال نماندره سرب گبی

آصقی - ایکی قوزاغنه دینورکه گلی باشدو رندی سیله

آصمه - تاک انگور

آصمه چاردا غی - انچه بران شاخ انگور دوانندوادیچ گبی بعض هرگ دیرلر

آصمه چاموری - گلیکه دراول برگ برتاک انگورچیپانند تاکرم نشیند دراستانبول قفیر گویند

آصمه قولی - شاخ انگورزاغ

آصیلو - وصارقق آویخته آونگان

آطیرلال - قوزغون بناتی حقیقتی قازایاغیدر

آطلامق - آتیلمق برجستن

آطه - جزیره

آطه صوغانی - بصل الفار که سفادیکوشن باشلر

آغاج قاونی - پیه پالنگ وآلهآبست باشلر

آغنجی - مویه گرشومارمند

آغزیصمه - کابوس استنبه

آغزشق - پادریه خیمه که کماج باشلر وچرم گلوی دوک

آغرکمه - لگام سنگین درزین اسپ سرکش کنندمخ گبی

آغرلق - انچه دماد بخانه عروس فرستند دستهبیان معناسنه

آغری - درد وحرقت که پوازی باشلر اوجوا معناسنه

آغزبوجاغی - گوشهدهان زفر

آغزچوره سی - بتغوز

آغزدادنی قاچرمق - وصفاییه یمون صیقمق وجنبشه جلق ایلمک تلخ عیش ایتمک معرکدن

آغزطنبوره - سازیکه بدهن نفخ ازندمسکل گبی

آغزقوقوسی - بخردهن

آغزمسکی - دمسکه یراغی تخمی مشکدانه فلک مکوک گبی

آغزنک صوآقار - رال ٹپکتی هی برفاب گبی

آغری - جای تیزی خنجر وتیغ تیزنا گبی

آغستوس گلی - دیبانی گل نسترن بیابانی آق گل سفید باشدیبانی صاری گل زرد

آغسیریق - اشنوسه

آغنجی - موشکر

آغنمق - مراغه اسپ یونرک گبی

آغواغاجی - درخت خنظل علقم باشد

آغواوتی - وایوقوندزی بیچ گیاهی که قندس وکندس باشد

آغوز - فلپه یوسی

آغوش - قوجاق وقول وقولتق

آغولی کلر - وزغه سام ابرص گونه از چلپاسه
آغیل - وماندره جائی بودن جانوران
آفت - آزار آسیب آک گزند پتیاره العقاب
العقوبة العذاب بلا
آفتاب - خورخورشید مهر هور ربز باآف
شهرگو کمالیو الشمس گونش
آفتابه - آفتاده آبدستان آبدستدان
المطهرة الاداوة القمقم قمغه ومتاره وابریق
آفت ٹالنا - دور کردن بلا ازالة الآفة
والداهیة آفت وزحمت گیدمک بلا دفع اتمک
آفرین - مرحبا افرین
آفرین کہنا - آبادانیدن الترحیب آفرین دیمک
آق آصمہ - کرمة البیضاء کہ سفید تاک
باشد خسرو دارو نیز
آق بابا - کرکس وژرکاک
آق توت - سفید توت فرصاد
آق تیکن - شوکة البیضاء کہ کوالف باشد
بوغہ تیکنی وشوکت نیز باد آور معناسنہ
آقچل گوگردی - گوگرد سفید کہ بزگوگردی
گویند وچبوق گوگردی زرد آن کہ بہتر باشد
آقدارمق - وینیمق وکومہ لندرمک
انبار دن کہ یکی بر دیگرے نہادن باشد
آق سلیخہ - وسموزلک وتی قشردوائی کہیلہ باشد
آق طوشان - .....
آق قواق - درخت پدہ درودار
آقلق - واستوبج اسفیداج است کہ زنان
برروو مالند ومصوران بکار برند
آکیز - ساق درخت جو وگندم بعد درو
آتش دہقان وسباری گبی
آگ - آتش آتیش آدیش آذر کاغ وزرم
الاد والسعیر النار الشواظ الفرقة اللظی الحرق آتش واود
آگ بجھانا - آتش فرونشانیدن فروکردن
کشتن میرانیدن الاخماد الاطفاء سوندرمک
آگ دبانا - آتش بخاکستر پوشیدن پنہان
کردن نہفتن نگہداشتن الطبن آتش خاکسترکردہ نمک
آگ کا شعلہ - وراغ الشعلة یالک بانہ گبی
آگ کی مانند - آذرگون آذریون آتش گبی
آگ لگانا - آتش زدن الحرق التحریق یاندرمق
آگ لگانا - آتش افروختن جنگ انداختن
الایقاد والتوقد قیز درمق
آگ لگنا - آتش افتادن گرفتن الوقد الوقدان
الوقود او دیانمق وطوتشمق
آگ لینی آنا - زود آمدن وشتاب رفتن برائے
آتش بردن آمدن وآمدن برائے آتش بردن
چاپک گیلوب اردندہ دونمک
آگہہ - العشر بر دیکنلو یصی یپراقلو بر شجر در
آگی - پیش القدام اوگ وایلرو
آگی - روبرو الحضرة الحضور یوزہ یوز
آل - مکر ونفاق ریار یواس ریباس
آلابندہ ویرمک - برکیمہ اوزرینہ غضبلہ

جعفر مق تشییع کردن ستنبه

آلات - ضروری خانہ بفارسی خنور و وسپار الاثاث البیت بترکی مستعمل

آلاجہ - الاچہ بیاض و قرہ لق کہ عود گلابی باشد بہندی کبرا

آلاجہرہ - و یمن زعفرانی الورس سپرک بفارسی

آلاچغی - — — — — —

آلاچق - و قولوچ و علفدن یاپلمش مختصر خانہ

آلارغہ - صاولاصاول کہ بردابرد باشد یولدن صاول واوزاق اول وجکل و آچلہ آچل آواز پوبداران سرہنگان درسواری امرا

آلارغہ اولمق - یولدن بر طرفہ چکلمک صاولمق بردیدن

آلاقوری - یاش نسنہ نکری بکزر قورد مسنہ دینوراندک خشکی بعد از تری بہم سد بہندی پرہرا ہفت گبی

آلایش - آلودگی و وسن و وشن الوسخ الدرن کبیر

آل باصمہ - مرض مہلک نفساد رہفتہ اولان آل

آلت تناسل - کیر و خزانہ و فشر تناسل و نیمور الذکر سبک

آلتقلق - کاتبلرک زیر دست پی سپر

آلتی پالتی مارکر یلیشنا - مربع نشستن مربع

اوتورمق و بندانش قورمق سیرین افگندن

آلچ - و بالچ تفاح البری زعرور کہ از دف وکوشر وکوبج باشد

آلچی - آہک و نورہ کلس

آلچی - پانسہ قمار کہ یک طرف آن آلچی ویک طرف راقیت ویک طرف راچیک و یک طرف راتوک گویند یک معنا سنہ

آلقش - آواز چاوشان بانگ رواروی

آلکسی - سستی تنبل تنبلی الکسل گوشک و تنبل گوشکلک سستی

آل والا - یکی گلبن باش لرینہ دواق ایدرلر روپاک سرخ سرعروس چوبین معنا سنہ

آلو بخارا - و شرزدک آلوئی کوہی زعرور و تفاح البری الاجاصۃ ارکت مشمش

آلودہ - جترۃ اللطخ والتلطخ بیلاشق

آلودہ کرنا - آغشتن آلائیدن آلایش اللطخ التلویث بولاشمق قارشمق بولشمق

آلودہ ہونا - آلائیدن آلودن آلودگی التلوث بولاشمق

آلہ - افزار السلاح اہل صنعت آلتی

آلہ - سیم تراشیدن گاز المقراض مقص

آلیقومق - برایشدن منع ایلمک و تاخیر ایتمک دست در آستین کردن

آم - فرج زن

آمادہ - آثر یر سغدہ اسغدہ بسغدیدن مصدر التہیئہ والصنیع حاضر لمق

آمد رفت کرنا - رفت آوری

آمین - ترنج

آنا - آمدن الایتان والمجئ گلمک

آنا جانا - آمد و رفت و آمد التردد
التراد گیلوب گتمک
آنب - انبه و نغزک
آنت - رودہ بر انداف الامعاء بغاسق
آنجلین - اویلجه و آنک گبی چنان
آند - قسم سامه
آندز - زنجبیل شامی غرسا
آندن او توری - دبو یوزدن و آنچون
دینچون زیرا که واز برائے آن و اولیدی
و اولہ که واویا ریم بعل و عسی اندیک
آندن گیرو - دینه و برو دخی باز و فراز
آندن نیچه - چند باشد بضع گبی و هر نقدر
و هر قدر چند هر چند
آندن یاشجه - و یا شرق ترک مصغر تر
آندهی - تند باد گرد باد الهبوه الزوبعة قشعریرة
آندهی اوٹهنا - باد تند برخاستن الثوران تورز بلور ک
آنسو - اشک سرشک آرس الدمع الدمعة
قطرة گوزیاشی
آنسو بهنا - اشک از دیده روان شدن
الذرف الذرفان الدموع الهمل الهملان
الهمول گوزدن یاش اقمق و گوزیاشی اقمق
آنسو پیکپڑنا - فرو ریختن فرو چکیدن اشک
الاسبال الارسال گوزدن یاش اقمق
آنقط - و آنکیت سرخاب چغوک و ژوک گبی
آنکڑا - آهن سرکج
آنکڑی - چوب میوه چیدن بفارسی کلاک
المحجن چتال و برنوعنه قراغی دیرلر
آنکس - لکچ آنکر کرک چنگک المقمع و مرچوقی
آنکهه - دیده چشم کاسه آیو من بلک العین
النظر الناظر الناظور البصر گوز
آنکهه پهرکنا - چشم پریدن الاختلاج الخلج
سکر تمک حرکت ایتمک چکمک
آنکهه پهوڑنا - چشم کور کردن العشی السمل
گوز چیقارمق
آنکهه دکهانا - چشم نمودن چشم نمائی کردن
آتش از چشم برگرفتن التهدید التخویف قورقتمق
آنکهه مارنا - چشم زدن نرگسی زدن
کرشمة الغمز گوزاله و قاشله اشارت ایتمک
آنکهه کی تیور بدلنا - کلا پیسه الشخوص
گوزی یرندل اوینا یوب دونمک
که قره سی بالکلیه غائب اولہ
آنکهه مچول - سرمامک چشم بندک ابه باشی
که قرحه چیش دینور
آنکهه میچنا - چشم بستن الاغماض التغمیض
الغمض گوز مزلمک و گوز اشغه طوتمق
آنکهه نیچی کرنا - چشم فرو کردن واندختن
الغض گوز اشغه طوتمق
آنکیت - و آنقط سرخاب و شنوات
آن لطیف - طرفة العین نفس تنگ
آنوله - آمله الاملوج هندستانده بر دوادر

آواز اناطق قوطوسی ـ دُرج زیور زنان
پیرایه دان
آواز ـ آوائے بانگ و شنہ آدوای حجاب
الصدا دس
آواز آدمی کہ پاؤن کی ہے مجمہ شلپوی شرفہ
شرفاک شرفالنگ شرفانک شرفنگ
شکاشک ایاق طوشی
آواز انزال ـ انزال وقتندہ ماغدن
ظہور ایدن خشلدی
آواز بادام واخروٹ ـ ترغرغ بترکی
چاقردی
آواز بلند ـ غیوغیسہ نوفہ نوفیدن
غُرّیدن غنگ خرویلہ الہز اہز شماطہ وخا
لتی وچیغلتی وقرقشہ
آواز بوسہ ـ چپچاپ اوپوش صداسی
آواز بیل ـ خنج الخوار بوکورمک
آواز پای ستور ـ کبکبہ بترکی کپرتی وکپوتی
آواز پرندونکی ـ چیک چیک طیور
اصواتندن حکایہ در چیک چیک کبی
آواز پڑجانا ـ آواز گرفتن خراشیدن
نشستن الجّ آواز طوتلمق وبوغاز قسلمق
آواز تلوارکی ـ چاک چاک وچنگ
آواز تونی کسی چیزکی ـ ترک برنہ
غیرملوب ویاچتلاد قدہ ظہور ایدن صوتندن حکایہ در
آواز جماع ـ خنج دماغ خشلدی

آواز چلہ کمان ـ ترناس ترنگ ترکانیلان
مصدر طلکلامق طلکلامسی وطنغرد مسی
آواز چوبدار ونکی ـ جار کردن زدن
آلارغہ وصاولا صاولا آچلہ آچیل
آواز دانتونکی ـ از خشم وسرما وخایدن
ترغرغ بترکی قچردی
آواز درندونکی ـ مہرتیجی جانوراوازے
آواز رعد ـ ترک گوک گورلتیسی
آواز رگرنی دوچیزکی ـ چرست دیشلری قچردمق
وبز وقماش وکاغذ قچردی وجرلتی
آواز رونیکی ـ نوستہ ونوسہ بکایدرکن
بوغازدہ منعقد اولان صوت
آواز طاس ـ مغود ہوز جانقردی معناسنہ
آواز غمناک ـ زیرزار ورو
آواز فتیلہ ـ کہ درسوختن کندچلچک ترکی چترتی
آواز کاغذ وکپڑیکی ـ خشخشہ بترکی تقردی
وقرتردی وخشردی وقچردی معناوجرلدی جرست معناسنہ
آواز کباب پہنکی ـ برست
آواز کرنا ـ درایدن آثر یدن
لقلقہ ایلک دیرلامق
آواز کشتی کزیوالونکی ـ ہو
آواز کوہ ـ صدا ریانقو
آواز کہودنی کی ـ گم گم
آواز کویکی ـ کاغ کاغ النعق قاغلہ آوازی
آواز گدہیکی ـ آواز خرالنہاق اونہیق

اشک اگرزق

آواز گریہ ۔ خرویلہ صوت بلند بکاد اولمسی بکایہ یا نقرہ یا نقرا علق و مطلق موحش و مہیب آوازہ دخی دیرلر

آواز گلی کی ۔ زلیل

آواز گھوڑیکی ۔ شبہہ شنبہ الصہال الصہیل آت کشنمہ ترکیدہ کشردی دیرلرویم وصوگور دکدہ آہستہ سسلنمہ سنہ وقرمزیرلر

آواز سانپ کی ۔ فشست الفیح یلان آوازی

آواز مہیب ۔ ہرا

آواز مینڈک کی ۔ وغوغ النقیق قورباغہ صوتی

آواز نرم ۔ دمور یومشق دیواش صوت

آواز ورق وجامہ ۔ خشت خشت وخش خشت تقردی وقتردی وخشردی

آواز ہتوڑیکی ۔ کدکدہ

آوہ ۔ خمدان داش الاتون والاتون کریچ اوچاغی

آوگیر ۔ کوچی جولاہ کہ پشنجہ باشد

آہا ۔ دایشتہ اشارہ بقریب ترانیک گبی

آہار ۔ انچہ برکاغذ وجامہ مالند پرتر وانچہ برکاغذ مالند آہار وانچہ برجامہ خشیل بترکی

آہٹ ۔ شکپوی شلپوی شپوی حجمہ الحس الحسیس الوقش الخشفۃ الہس اماق طوشی

آہستہ ۔ بواش و یابجہ زم معناسنہ یابجہ

یابجہ ویاب یاب زمزم معناسنہ

آہستگی ۔ یوندہ السہولۃ والسہل یابجہ لق ویواشلق آسانلق

آہستہ چلنا اور سہولت سی کام کرنا ۔ گیاخن التدریج آہستہ وتانی ایلہ یورمک وملایمت ونزاکتلہ آغر آغر ایش بجرمک وایشہ قیافت ومتانت دیرمک

آہ مظلوم ۔ یاہیج و برست وجرست وبرست

آہ سرد ۔ دورباش وآہ نیم کش

آہ وافسوس ۔ آوخ التاوہ التاسف اوخ دیمک

آہوئی مشک ۔ آف

آیاق یولی ۔ وممشی اوبخانہ وآبریز

آی آیدین ۔ وآی آشیغ ماہتاب آیشیم چاندنی

آی ہاشی ۔ نماز سنراولمق مدت حیض زنان بی نمازی گبی

آیت ۔ چمراس علامۃ معناسنہ

آی چکی ۔ وچناق چکی اردم معناسنہ

آیدآغاجی ۔ وبش برمق خمستہ الاصابع شاد گبی

آی دموری ۔ بیرم وولکرک آلتی اسکنہ

آیرق بجمہ ۔ بیدگیا کنگر قسمندن آیرق نباتیدر

آیرق قوجی ۔ آہو وطاغ قوچی شبانگ

آیرق قیونی ۔ وآیرق قوچی یبان قیونی

پیش دشتی لوبرہ گبی

آبرمق — جدا کردن آبرو جدا آبرو لق با

آبریق — حرشف نوعندر رفار سیدہ بیگیا

وکزا زک عربیدہ تمرۃ الطرفاء اغرطس

آبریق اوتی — گیاہ خوشبو چایر چمن نیز فرنیز

آبریلق — افتراق

آبغر — وحشاری میاوزات اسپ تند برزدن

آبلق — سرخوشلق صحو بیاد معناسنہ

واویا ابلق معناسنہ دخی گلور

آبی کیبوکی — حجر القمر مہور گبی

آبلاق چادری — خیمہ یاسبانان نوبتی

آبلق — صحو بیہوش را بیہوش آوردن ہوش بردن

آبو — خرس تتمتا

آبینہ — آبگینہ دگینہ المراۃ گوزگو وآئینہ

آبینہ پر پانی ڈالنا — آب از پی ریختن

وگریستن وچشم تر کردن آبینہ وآبینہ

ازپی داشتن التقاول فال طوتمق

آبین وریش — ینک

باب الف مقصورہ

آب — کنون اکنون ایدون ہمیدون

ایدرا ہنروں الوقت الزمان شمدی آہادایشتہ

اباسیل — پرستوک فرستوک فراستوک

پرستک گونہ از آن سنونو باشد الخطاف

العوار طاغ ترلنغی کافر قرلنغی قرلنغ قرلنغی

آبال — سرخوش لطفجہ الطفوج لطاغ لطفاق چاشنی

ابتدا — فلخ آغاز آغازیدن مصدر البدء

البدرۃ البداۃ ابتدا معناسنہ

آبد — انجام جاوید پیوند دائم دیمکدر

ابداع — نوآوردن نوساختن شعر نوگفتن

عجبا والایجاد دورتمک

آبدی — ہرگزی لایزال

آبلنا — گنجارہ گلگونہ غنجار غازہ گل غنچہ قرلجہ

ابراہیم دیکنی — وپیغمبر دیکنی قرصعنہ

ابرش — بہق سرچپ

ابرک — ستارہ زمین الطلق الکوکب

الارض الجوالدوران پولی

ابرمزہ — غمام غیم اسفنج سونگر معناسنہ

ابرہ — ورم والتہارہ قفقان یوزی پچادم

ابریق — کوکوم آبدستان

ابریقدار — بترکی ہم آفتابچی آبدستاندار

ابسنا — متغیر شدن طعام وہمزہ التغیر

الخلف الخلوف الخشم برای گوشت

ابعاد ثلثہ — سہ دوری

ابکای — شوریدگی بہم برآمدگی طبیعت

التہوع التقیئہ قوصمق

آبلق — ماغ وابلک — پیسہ خلنج وخلنگ

الابلفاق الاجہ والاجہ اولمق

آبلنا — جوشیدن الغلی الغیان الجیش

الجیشان الکثع قینامق

آبلہ ۔ نادان فنناک السفلہ السفاہۃ عقلہ کبیر
آبہ باشی ۔ قرحہ وجیش او یونی سرماک معناسنہ
آنکھہ مچول بہندی
ابلیس طرنقی ۔ ناخن پریان
آبہ ۔ ماما مچہ قابلہ وسداناسی پازاج عرصعہ
آبہ قادین ۔ ماناف دیشی نشین
آبہ کومچی ۔ گل آفتاب پرست ورتاج
ونان کلاغ وپنیرک کبی
ابہی تک ۔ نوز ہنوز البعد شعدی گین
اپرمیش ۔ مضمحل ومہراوازہم پاشیدہ لہ
آپلا ۔ پاچک غوشاک غوشای الخشی
صغرترسی وصغرتزکی
اپلک یومغی ۔ گلگڑی دوک فرموک وڈکی
آپلی جلانا ۔ پاچک سوختن الاخشاو صغر
ترسی یانمق
اپنا پیالہ دوسرکیو دینا ۔ دوستگانی
دوستکامی الاعطاء الاینار دیرک واختیار
اپناہی ۔ فلانی ازخود است شوبزدندر
آتار ۔ نشیب الصب چقور انیش یوقش مقابلہ
آتار ۔ صدقہ
آتار ۔ کفارہ گناہ
آتارا ۔ گذرگاہ آب المعبر اسکلہ
آتارا ۔ فرود آمدن سواران درمیدان
برائی پیادہ جنگ کردن النزال المنازلۃ
آتارنا ۔ فرود آوردن الانزال ایندرمک

آترائی چال ۔ خرام وناز ولنج التبرصانمق
اترانا ۔ خودنمائی المرح البطر الاشر سادنمک
وتکبر لنمک وصانمق
آترآنا ۔ برآمدن پیزی بالائی آب الطفو
الطفو والطافی صفتہ یوقار وگلمک اوستنہ
چیقمق
آترائی ۔ مزدعبور دریا النول
آترائی ۔ تنخواہ الحوالۃ آیلک
آترسون ۔ پستر پریروز گذشتہ باشد
وپستر پس فردا آیندہ البارحۃ گچان گیجہ
دونکی گونک گیجہ سی الامس دونکی گون
آترنا ۔ فرود آمدن فروکش شدن
بہ نشیب آمدن النزول اینمک
آترنا ۔ از دریا عبور کردن وگزشتن
واز آب گزشتن العبر صودن گچمک
آترنگ ۔ کرارا کوارا کراد وچوب بائین
را آستانہ وچوب فرودین گویند الاسکفۃ
قپونگ الت ایشکی یاخود اوست ایشکی
آترہری ۔ باد شمال دشمالی وبالا الشمال
السبع النسع الہبیر
اتصال ۔ سنگم سنگمبر الوصل التوصیل ولاشمق
اتفاق ۔ یراغ التوافق اویمق
اتفاق پڑنا ۔ افتادن
اتفاق کرنا کسی چیز پر ۔ برنہادن التفریق
الترافق یولداش اولمق

اتقا — ماتر دیستان صافنمق

اتمجہ — پرندہ شکاری بیچنہ معناسنہ

اتمک آشی — طعام فرزدقہ زوالہ

اتمک طوغرہ مق — شرید کردن تریت

اتمک قرندیسی — نان ریزہ شدہ کلچ

اتو — باکشیدن کردن آرزو اتوکش صفتہ

اتوکشیدہ موصوف

اتوار — یکشنبہ الاحد پازار گونی

اتہلا — پیالہ بی تہ الہ رہتہ آزدیب لوقدح

اتنا جہوٹ کیون کہا — چندین دروغ

درہم چرا گفت

اثاثلا — بارخانہ رخت خانہ الاثاثہ الاثاث

الثقل اثقال اثقلہ الثقیل متاع واثاث اولی وقماش

اثکل — اندازہ امشاش ذکر القیاس التخمین ضلاف

اٹھہ — برخیز ہامر زقم قالق

اٹھا دینا — از جا برانگیختن برخیز انیدن

الترفیع قالدرمق یوقار وقالدرمق

اٹھانا — انگیختن برداشتن الرفع قالدرمق

اٹیا — کلاوہ بکلابہ وتمیدہ ریسمان بترکی

کلاب وقنقال وتفہ وطورہ وایپلک صارہ

جق نسنہ یہ المیہ وبرنوعنہ کلبجہ بکلبجک دیرلر

اٹیرن — چنگلوک وغرغر ترکی المیہ وکلبجک

اثاث البیت — بارخانہ رخت خانہ

کا چال کا چارا واثداتی

اثر — اخ سنگ بترکی ایز

اجابت — بیواز القبول التقبل

اجارہ — بمزد دادن یاکردن بارش

مزد گرفتن

اجاڑ — ویران الخراب یقلمش یر

اجازت — دستوری ولہی دستور ویرمک

اجالا — فروغ روشنی بازدن دادن

گرفتن دمیدن فروچیدن الضیاء

الفلوع آیدنلق

اجالا کرنا — فروغ زدن دادن

گرفتن دمیدن فروچیدن التنویر التنویر

نورلندرمق روشن ایتمک

اجر — داشاد داشن المکافات

اجرت — مزد وپارنج

اجڑنا — ویران شدن درگردیدن

درگشتن ریہیدن الخراب یقلمق

اجزا — لختان پارہا الجزء واحدة

اجگر — چیز گرانتر التقیل الثقال اغرنسہ

اجگر — اژدر اژدرہا الثعبان التنین

بیوک یلان

اجلا — سفید سپید الابیض اللهق

اللهاق الوضاح الناصع الهجان آق

اجلاپن — سپیدی البیاض آقلق

اجلاف — شنگ شنفک الجلف همج

اجمود — تخم کرفس الکرفس کرسبد فارسیدہ

ترکیدہ کرویز دیرلر

اُجواین ـ زینان نانخواہ نینیاترکیدہ
کمون ملوکی ونخوہ ہندی
اُجیرن ـ ہیضہ زدن نخمہ کشیدن التخمۃ
الہیضۃ قوسمق
اُچار ـ آچار ریچار ریچال ریچالہ بترکی
رچل وطراطور وسلطہ
اُچانک ـ ناگاہ ناگہان بیک ناگاہ
یکایک ہوازی البغت البغتۃ المغافلۃ
المفاجاۃ المفاجۃ الفجاۃ الفارۃ اکسزن آنسزین
اچانک پکڑنا ـ بیک ناگاہ گرفتن المغافصۃ
اکسزین طوتمق
اُچٹ جانا ـ برجستن شمشیر ازچیزی و
کارنکردن النبو چاومق
اُچکا ـ بردار وبدد المختلس حیدود
اُچک لیجانا ـ دربودن ربودن
کپیدن الخطف الاختطاف التخطف قاپمق
قاپش قاپجیلق
اُچھا ـ خوب خوش بہتر خوشا بسا بختی
درزبان بخارا الحسن الزین گوزل
اُچھا ـ بلی ہان آری ہم نعم وبلی اوت
گوزیل پیکی
اُچھا حال ـ نوا النعماء حال آیوا ولمق
اُچھا ہونا ـ بہ شدن دوروزی
یافتن تندرستی یافتن البرء الصحۃ
صاغلق وایوا ولمق
اُچھل جانا ـ برجستن الوثب الوثوب
الوثیب الوثبۃ الشرّ اراق اولمق
اُچھوتا ـ ناپسودہ طوقنمش اورسلنمش
اُچھو ہونا ـ آب درگلو ودرحلق شکستن
وگرہ شدن الغصص الغصان
اُچھوانی ـ طعام زجہ الخرس الخرستہ
لوخسہ یہ جک نسنہ
اُچھی طرح آئی ـ خوش آمدی درجواب
خوش یافتم اہلا وسہلا خوش گلدنگ صفا گلدنگ
درجواب خوش بولدق
اُحاطہ ـ نراوگیا الحوطۃ پردہ دیواری
اُحتراز ـ صاقنمہ وصاقنمہ
اُحتراز کرنا ـ یکسو رفتن تحاشی کردن
کیبیدن الاحتماء صاقنمق پرہیز اجتمک
بریرون آخریرہ چکلک صاول معناسنہ
اُحتلام ـ گوشاسپ گوشتاسپ دوش ازمق
اُحتیاج ـ نیاز
اُحتیاط ـ بنا واحتاط بنفسہ حفظہ
اُحمق ـ بیخرد گاودی کون خرگاوکون
گاوریش غرچک خویلہ کالیوہ کملہ اہبل
کہسلہ گول لرہرگ شفک شفک کاوس
کذر الاخرق الاہوج الرقیع البوہ العیاء
العفخ الالفک العفک ہیج غدنگ گبی
اُحوال پوچھا ہوا ـ پانسند صوریلوب
سوال اولنمش واحوالی بلنمش

اختراع کرنا ۔ دورتمک

اختراع کرنیوالا ۔ سرشیمہ وار الایجاد الابداع دورتمک

اخ تفو ۔ آخرمق

اختلاط وانبساط ۔ لابہ ولاغ الانبساط آجوق یوزلوا ولمق وخورطہ

اختہ ۔ الخصی اکدیج وایتمش

اختیار کرنا ۔ وزیدن گزیدن الاصطفاء اورونمق ولمک اویورتمک

اخذوجر ۔ گازورنگ طوت گیرودار معناسنہ

اخروٹ ۔ گردگان چارمغزگوزالجوز قوز

اخلاط ۔ امرود بیلدت وگونہ ازآن طاشلوجہ ارمود گویند کلوخ ومل معناسنہ

اخیر ۔ پسین الآخر صوگ

آدا ۔ آن وناز الدل الدلال الغنج ناز وشیوہ

ادا ۔ گزارگزاردن الاداء التادیۃ اودہ مک ویرمک

ادا کرنا ۔ گزاردن القضاء التادیۃ اودہ یمک

آداب ۔ فرہنگ عادت معناسنہ

ادبدانا ۔ دست وپاچہ شدن الاضطراب دیمک

آدب سکھانا ۔ فرہیختن فرہنجیدن التادیب ادبلمک ادب اوگرتمک

آدراک ۔ دریافہم کلامق توشمک وتش وایرش

ادرک ۔ الزنجبیل تارہ زنجبیل

آدریس علیہ السلام ۔ ارمس ہرمس ہرمسہ

آدکچہ کھانا ۔ زندہ الٹی چیک خام گبی

آدکچہ انگور ۔ باغچ کشتو دیکلمش وبک دوشمش باغچ معناسنہ

آدکچہ ہونا ۔ بودادن

آدکچہ شوربا ۔ سرجوش یاغلی صو

آدکچہ میوہ ۔ چغالہ ترکی مستعمل

آدہار ۔ پساوست النسیۃ دیرہ سی یہ دینورکہ طرنغی دبندہ دیرمک مقابلیدر دستاوست معناسنہ

آدہار ۔ وام القرض الدین اودنج ویورج

آدہار دینا ۔ وام دادن الاقراض ودنج ویرمک

آدہار لینا ۔ وام گرفتن الاستقراض یورج الممق

آدہار مانگنا ۔ وام خواستن الاستقراض یورج وقرض ایستمک

آدھر اودھر سے جمع کرنا ۔ ازہرسو فراہم کردن الخبش ہرپردن طوپلمق

آدہ گلا ۔ نیم خام وزندہ الٹی چیک

آدھوا ۔ نیم جان نیم بسمل نیم کش الزرع بوغزلنمش بسمل گبی

آدھیر ۔ میانہ سال العوان الکہل النصف اورتہ یاشلو

آدھیرنا ۔ پوست کشیدن الکشط السلخ یوزمک

آدیم ۔ گورگانی واپرنداخ تیماج بنجتیان وبلغاری پیرنداخ پرنداخ الادیم تختیان ترکی تلاز

اڈا ـ اده تواند پرداز چکش المیقعة الجتوم کند

اذخر ـ فریز غرشنه گوم گوم الاذخر بویه

اوتی و مکه ایریغی و مکه صمانی سحبلس گبی

آر ـ وکشی مرد

اراده کرنا ـ یازیدن الاراده دیلمک

ارادی ـ خواستی و اخواستی غیر ارادی

آراسته ـ منڈی که پنیلو باشد ترکی

آرپه جق ـ وایت دیرسگی بیماری چشم که

گوشت زیاده در گوشه پیدا شود سرخ سیا

گاه توت مانا بیرون آید

آرپه لق ـ جاگیر یکه سلاطین در وجه

معیشت کسی مقرر کنند یا بز معناسنه

ارتفاع ـ النتاء والنتو والرفعة بلندی

یوجه لک و یوکسکلک و اولق

آرتورمق ـ وزیاده قیلمق افزایدن

آرداوده ـ بلغور دلیده کبیده فرشمک

الجشیش الجرشین بلغور ـ یارمه سمید بهندی پهاڑے

آردیج اغاجی ـ سرد کوهی عرعر معناسنه

آرذل ـ پیزوی اصلسز وصولینه

آرزان ـ شفت الرخیص اوجوز

آرشس ـ تار و پود ارغاج

آرشته آشی ـ گونه از طعام اگرا معناسنه

آرشون ـ واندازه گز

آرغاج ـ پود

آرغاد ـ اجیر در سبغانه در

آرغج ـ خدارش فودگی

ارغلمق ـ ودر نمک دوار و گلمک جنبیدن

ارغمق ـ حرکت ایلمک و دترمک نویدن

که لرزیدن وجنبیدن باشد

آرقه دوکمجکی ـ مهره پشت

آرقه لق ـ نیمتنه که عجم کوملکی و زیرون

وایچلک باشد شیشک معناسنه

آرقه لی ـ قالین واری نسنه خصوصا

بباس جلسندن اولہ پشتدار معناسنه

آرگجه ـ پرگنه الخلوق الغالیة

آرگن ـ ارغن ارغون ارغنون

ارمان ـ آرزو الامنیة امیدداد مودد

ارمن شیانی ـ دوای مفید نقرس

موش در بندی معناسنه

ارنڈ ـ بید انجیر الخروع کنه اغاجی

ارنڈکی بیج ـ کنتو حب الخروع کنه کرچک

آروه ـ آردیکه خمیر نان بدان بندند

بهندی خشکی برسم معناسنه

آروی ـ بیخ درختیکه میخورند

آره ـ یوسه المنشار دستره که دولکر لرک تخته بدر

آرهر ـ وشمر وشمر وشاخول گشاخل

مصر بغدائی معناسنه

آری ـ غبارة غنچه دروش شت المجمز

اوگندره ـ طویقه وصوپه وصویمانتی غباره سی

آری ـ کلمه ندا در فارسی نیز ایشته معناسنه

آریتی ـ وایرتی عاریت ایرمان گبی

آریٹہا ـ رتہ وبندقہ ہندی

آریک ـ آلو

آریک ـ گداختن

آڑانا ـ بہ پرواز دادن آوردن التطیر

اوچورمق

آڑانا ـ تعریف بیجا کردن پرانیدن التطیر اوچورمہ

آڑانا ـ ستون پہلوی دیوار الطرز دیرک

آڑانا ـ ستون عمارت العماد العمود دیرک

آڑسنا ـ فروکردن وزدن الرکز

الغرز سونکوصانجمق واکنہ اویلغارمق

آڑنا ـ کہگیری الحران یاوزلق ایتمک

آڑنگا ـ لنگہ کشیدن وسرندپای ہیچک

نہادن الشغر بتہ صارمہ ایاق بغدمق معناسنہ

آڑیل ـ کہگیر الحرون یاوزآت

ازاربند ـ شلوار بند بندتنبان زیربند

التکتہ اوچقور

ازاربند ڈالنا ـ ازاربند در شلوار

کردن الاستکاک اوچقور قویمق

ازدحام ـ خرہ صقشدرمق معناسنہ

ازسرنوبات کی تکرار کرنا ـ انگارہ کردن

التکریر برحکایہ لی سویلیوب گیدرکن

یینہ باشدن باشلمق

ازل ـ ناآغاز روز القدیم

ازدای ـ صبر الواگبی

اژدہا ـ اژدر اژدرہا برغمان التنین

بیوک ییلان

اژدہات ـ ہفت جوش الصفر توج

اساڑ ـ خرداد

اُسانا ـ کاہ خرمن بباد دادن التذریۃ

صاوورمق

اسباب ـ زخت وکالا دبنہ ونواد وکاچال

وکاچارومان وآخریان وآروس المتاع

السلعۃ اسباب ومتاع

اسباب تجمل وشوکت ـ بارنامہ ودنگ

ودول الابہۃ اولولق اسبابی

اسپغول ـ اسپغول اسفیوش سفیوش

اسپیوش القطونا، قارفی یاریق

اسپچیار ـ خردہ فروش مازار

اسپند ـ سپند سپندان الجرمل یوزرلک اوتی

اسپنق ـ اسپانج اسفناخ سبزی باشد

کہ درآش کنند

اسپنوس ـ پرندہ تیزپرخول گبی

استاد ـ ودوستاد یکیتا آخوند آسیم الاستاذ

اتابک ولالا

اُستانی ـ آتون

استبرق ـ تافتہ براق ایوالطلس

استدعا ـ اینفت الابتغاء استمک

استر ـ البطانۃ چارشف

استراق السمع ـ نیوشہ اوغرلیق

استره — وتیغ موتراشی و سرتراشی الموسی
استسقا — مرضی و خشکا مازخشک آمار
استعداد — آمادگی یراقلمق
استعمال — دست خوش
استف ایتمک — بری بری اوزرینه
دوشوروب قومق برهالای هم چیدن انبوهن
استقبال — پیشواز و پزیره
استقبال کرنا — پزیره شدن پیشباز و
پیشواز الاستقبال قارشولمق
استک — خواهش و طلب خواره وهم استکسز ناخواست
استکلی — خواهش چیزی بدیه گبی
استمک — خواستن توختن
استوبج — آغلق سفد آکنه نان بر و مالند
سپتاک و باروق گبی
استیش — خواهش
استیمان — مدارانوا معناسنه
استهزا — ریشخند فیرلاغ فیریدن - خورلمق
وسخره یه آلمق و خورطه
اسرار — سیج کیزلمک و کیزلی سوز
اسرار — وحشیش دنبک و رق الخیال اکنبجی
اسسز — وشلکسز جائی ویران دور
از آبادی بی آب یولاخ گبی
اسرگمک — بخشودن ولم معناسنه
اسرمش قورد — گرگ مست
اسره — زیر
اس سی — ازدی ازلیش ازو منه آندن
اسطرف — ورآنبر آنسو الطرف الجانب بان
اسطلج — جزدان حجام تکی
اسطوخودوس — کشنه - قره باش معناسنه
اسقاط — آفکانه فکانه آبکانه کفانه
دوشوک و دوشرمک گبی
اسقورپت — جانور بحری بشکل گردم سقرپوس
اسکتی قوشی — مرغی خوش آواز نال معناسنه
اسکله — میمون وچزوهم بندر دریادن گبی
اسکمله — کرسی زیرگاه
اسکی — وپیرک جامه کهنه رشاشه گبی
اسکی — وکوسکی چوب نیم سوخته اسغده
اسکی بسکی بز — وپچاوره و پیرمش ثواب گبی
اسکی ساتهه کیا دشمنی هی — باغلانی
چه داری مالک به انکله ندر
اسکیلی چبانی — مرد کهنه پوش بی سروپا
اسلمک — ودکلمک و ایشتمک شنفتن
اسلئی — آندن اوتوری و بویوردن
وانکیچون و نیچون
اسنمک — وکرنمک باسک کهنره آهینیا
اسنلک — وصاغلق سلامت
اسنلک — پدرود مصدر رستلا ماندن
اسنمه — فازه خمیازه
اسوقت — اکنون آهنرون ایدون
همیدون ایدرالآن شمدی و بودقته دکین بودقت

اسهال ـ ترایمان ایچی کچمک
اسی ـ صاحب مال اسی صاحب مال
اسی ـ گرم بترکی
اسیلک ـ وقز غنلق حرارت تف
اش ـ فرد جفت بترکی
اشاق ـ وچوجوق طفل
اشاره ـ دندش الایماء اشاره ایتمک
اشته ـ وشوایله اشاره بقریب هین
اشتر ـ دسرکن سپید برگ گیاه معناسنه
اشتیاق ـ ایاسه آرزو اولمق
اشراق ـ گشسپ وگشپی اشراقی
اشربه ـ ایچه جک
اشرفی ـ فلوری دینار معناسنه
اشراق ـ یلدرامق وضیا ویرمک
اشقین آت ـ واشکین اسپ استر تیز رو نوند
اشک طورپی ـ ویلان اوتی بیخ دوای عوام چیتیانه دخی دیرلر کوشاد معناسنه
اشک سینکی ـ مس بزرگ خرمنج
اشک قولغی ـ دوائی قنطوریون
اشکنبر ـ اسپ کند چمند
اشک ماروی ـ وهواجواواکلک دوائی شنگار
اشکین ـ ویورغه راه گستر تیز رو جانور
اشمز ـ واشکنبر وچالغین ناهموار یورمک کند اسپ سکسک معناسنه
اشمش یوتمش ـ جهان بین زمین پیمای

اشمق ـ دچفتلاشمک گشنی پوغورد وه یه
وآیغر آتمه گشنی دیدکلری بوملابسه ایله در
اشمک ـ وقازمق ویارمق کابیدن
کادیدن کولیدن فنجیدن
اشمه ـ تالاب وکوزی کول
اشنان ـ گنستو گنشتوک الاشنان الحرص
شام چوغانی وطکوز اغرشغی وچوغان
اشیق ـ طپوق کمکی وخود ومغفر که پرزول
وسرینگ وسرپایان معناسنه در
اصپور ـ کادیشه واصپور چکی گل کابیشه ـ
بعربی خرفع وعشر
اصرمق ـ گزیدن
اصقی ـ پیله که ابریشم ازآن گیرند ایپک
قوزسیدر فلیق معناسنه
اصلاق ـ واصلتمش تر
اصلتمق ـ خوسانیدن بهگونا یاشارمق
ژفیدن فرغاریدن واصلنمق لازم شاشه
اصمرلمق ـ وصیت کردن سپردن
اصلع ـ تویل دوخ چکادباشک تپه سنده
واوگنده قیل اولمیان
اصل کائنات ـ انبوذن
اصل وبنا ـ واده بند دالبناء البنیان دیوار تملی
اصل وفرع ـ سره اصل پایه فرع الاصل
گوگ وهرنسنه نک اسفلی وحسب النفع بودق
واغاج باشی وهرنسنه نک اعلاسی

اصل ونسب ـ پرورنژاد النسب اصل الشرف
اصل السوس ـ بیخ سوس ابہول آسہ درخت آنرا گویند
اصلی ـ گوہری وصوبی واصیل ونجیب کمسنہ
اصول ـ شکن وشکنج القانون
اصنمق ـ وقنرمق وحرارتلمک گرم شدن بسیدن تاپنا
اصی ـ منفعت آمرغ
اصیبق ـ وقنرغین گرم ودمعناسنہ
اصیر دیغی ـ گزیدہ شخص سقنقس کبی
اصیرمق ـ گزیدن سکنجیدن
اصیل ونجیب ـ کاوس ونژادہ صوی
پاک النجابۃ ایو جومرد
اضطراب وبیقراری ـ تاسہ واسہ غلہ
وگرزاز القلق طارلغنوب مضطرب اولمق
اطالہ ـ اوزاتمق
اطاعۃ ـ مطیع اولمق
اطباق ـ اورتمک پوشیدن یورمک وکشمک
اطرار ـ قندرمق
اطفال ـ عورت اوغلانن گوتورمک
اطلاع ـ طلوع ایتدرمک
اطلاع ـ یوقاردن اشغہ نظر ایتمک
اطلاق ـ آچمق وصالیویرمک
اطلس ـ اسکی وقرہ یہ مائل بوز رنگلو بنسہ
اطمینان ـ دولمق وساکن اولمق
اطہ ـ جزیرہ
اظہار اخلاص کرنا ـ لابہ التوادد التودد
سوومک الخلوص اویورتلمش التحبب ودوستلاتمک
اعتبار ـ سنگ وورسنگ اوکت آلمق
اعتبار پیدا کرنا ـ نقش نشستن الافتخار
الوجاہۃ یوز لولک منصب ومرتبہ ایلہ اولمق
اعتدال ـ برابرلک ہرنسنہ نک اندازہ سن صاقلامق
اعتدال حقیقی ـ کہراسپ
اعتراض کرنا ـ گرفت سوزسوقمق
اعتراف ـ اقرار ایتمک
اعراض کرنا ـ شانہ گردانی سرورازدن
وابوسیدن شکستن شکست ویکست کاشتن
الاعراض کوجمک اعراض ایتمک شکن معناسنہ
اعراف ـ جنتلہ جہنم ارا سندہ برمقام
اعسار ـ فقیراولمق ودشوارا ولمق
اعشار ـ عشر آلمق
اعضا ـ اندام
اعظم وبزرگ ـ غراولرنگ دزگ بزرگ
العظمۃ الکبریاء العظم اولمق وبویکلک
اعیان ـ پہلوار کاملہ العوان الناصر الاعوان
اغاج اوزدک ـ اوزدک جای ازدرخت
کہ از زمین بالاتا جائی شاخ رستن کہ برنیامد
اغاج بودا ندیسی ـ ازغ باشد جملہ بعربی
کونپل ہندی
اغاج پوصی ـ صمغ درخت کہ ازدد باشد وگوج
اغاج سدلکنی ـ گیاہی شیردار احلب دیا
اغاج قاونی ـ ترنج باتس گبی

اغاج قره سی - دوای ساداوران که قنطاریون ازدرخت جوز حاصل شود

اغاج قوقان قوشی - دار بروان پرنده ایست که درخت را بمنقار سوراخ کند

اغار تمق - سفید کردن ریش بدروغ سفید کردن صقالی یوغرت ایله اغار تمق کصقالی دگرمنده اغار تمق مفهومنه قریب در بیوقوف شخص باشد

اغرشق - چرم مدور دوک دستون خیمه بند

اغزی آچق - دانه خوشبو فاغره

اغزی بوزوق - اسپ سرکش بد لگام

اغستوس بوجکی - جانوری بلند آواز

جراسک بعربی صرار اوراق بوجکی و جرلایق دخی دینور زرقه کبی چزدره دیرلر

اغسق - وطوپال لنگ

اغسمق - وطوپ اللغمق لنگیدن لنگ

اغلامی - تازباز غلامسباره

اغوا - طارلتمه تهورلندرمه

افراط - گربزی وتفریط راخمود گویند

افسانه - سرگذشت انگاره انگارش السمر حکایة

افسردگی - صقندی

افسرده وغمگین - وژرم نژند الکلفة الکلول الکلال الکآبة الملول چونکلب کسنمز اولمق

افسوس - وای آوخ آواخ فیر الحسرة التلهف الاغتمام

افشای راز - زیمو پرچه چه الایضاح الافشا آشکاره ایتمک

افطار - پیشگهی وروزگشا الغطو الافطار اورج اچاجق نسنه

افق - کران وکرانه آسمان گوک کناری

افلاس - درویشی وفلاکت وبینوا الحلة الافقر الفاقة فقیرلق

افواه مین بات پڑنا - فچه پچه پچه التشهیر شهرتلو ایتمک بللو ایتمک آشکاره ایتمک

افواه مین بات پدری هوئی - چکا چک الاشتهار شهرت بولمق

افیم - افیون مهائل مهانول التریاق

افورمق - وصولومق ومیدان پهونکنا

اقامت کرنا کسی جگهه - فرو کش کردن الاقامة طور غرمق مقیم اولمق

اقرار کرنا - خسته شدن الاعتراف اقرار ایتمک

اقرار کرداتا - زیر پای کشیدن و ودر زیر پا کشیدن و درزیر پا نشستن الاقرار قرار ایتدرمک

اقرار کرنیوالا - خسته المقر قرار ایدیجی

اقربا - کس وکوی القرابة یقین ملق و خصملق قربان کبی

اقچه اوتی - وسلطان اوتی وقلج اوتی برنبات درنیمه معناسنه که منبل دار ودر

اقسام کهانیکی - لوت پوت ولوت

اقط - پنیر وکشک ترکیده کشن دینور

اقل - بسیار اندک وتام القلة الاقل آزلق وچوقدن

اقلغ ـ ایاقلی کمانی رباب رواو گبی
اقلیم ـ کشخر و کشور
اِک ـ بند انگشت باژگبی پرمق نمومی بگ باشد
اکاده دیبک ـ انچه دران گندم کوبند
از سنگ باشد مهراس
اکتانا ـ دل گرفتن و برخاسته خاطری
السامۃ السامۃ طارلمق
اکترا ـ گون آشوری طوتن استمہ وزرافگن
اکدی ـ واویونتی وطال قاوق بهمان
طفیلی ناخوانده ایرمان
اکدیج ـ واینمش اسپ خصی جرده
اکریم ـ وتکلتو نمذ زین آدرم
الڑاہوا ـ شجیدہ شجیدن مصدر المنشج کوترم
اکڑنا ـ نازیدن و برخود پیچیدن العجب
التبختر الاختیال الزهو اولونمق وصالنمق تکلنمک
اکڑنا عضو کلـ ترغده شد التشنج یورشمق
اکڑی چلنا ـ به تبختر رفتن نازیدن
خرامیدن چمیدن الشمر الاختیال الرمل
الرملة الرایلة الهرولة صالنو صالنو یورمک
صالنمق
اکڑو ـ چنگ پا الفصاء القرفصة
اکسک چلان کمسنه ـ نقش کم بازغدر قمار کمزه
اکسلمک ـ کاهیدن کاستن
اکسورمک ـ کهانسا سکنجیدن باشد
اکسیلمک ـ واریمک نهاریدن گه گداختن وکاستن یدن
اکش ـ چنگال شکنده بر دمور در که آنوکله
تنجره دن اتمک وایت چقار رلر سکار آهنج
اکشی آش ـ سرکه لو آش سکباگبی
اکک ـ زنج
اکلمک ـ خمیدن چام گبی
اکلمه ـ بتشدر مه وصل و وصاله فراز
اکلیل الملک ـ قوچ بوینوزی نام دوا و
گیاه زرد واسپرک وزرریزه بسک بسک
اکلیل شمالی ـ کاسه درویشان منازل
قمر دن بر منزلدر
اکلنمک ـ وطورمق ویرلشمک فرار ومکث کرن
اکنتی ـ وتوپال وکواسه ریزهای زر
وسیم که در کوفتن ریزد توبال النحاس سنادی
اکندرک ـ پارچه کوچک که برپشت جامه
دوزند زر وزیم
اکهاڑا ـ جرک وکشتیگاه تعلیمگاه ترک
المصرع کروش طوتمق یر
اکونی ـ دوشابدلی ودوشاب دل
صفة آن الوحام یوکلو فاریلرک آرزو
ایدوب استدکلری نسنه
اکهٹا ـ بهم آمده فراهم آمده وجمع شده
غند مجموع معناسنه که برکش دینور
طاغنق مقابلیدر کودگبی
اکهرا کپڑا ـ یک تهی السحل برقات اولان بز
اکهری رسی رن یکتا اجیل برقات بوکلمش اپ

اکھیڑنا ۔ از بیخ برکندن و برآوردن
برکندن برکشیدن القع النزع قوبرق
اکیر ۔ عود الوح اقاردون اگر باشد
اکیز ۔ وایکیز تواءم جنابہ
اکیلک ۔ خمیدن جفت
اکیلا ۔ جریدہ تنہا تر تنہا النفر والفرید
یا کنہ و یا لکر نسہ
اکین بچک ۔ کشت و زدون
اکینک ۔ کشت زار
اگاڑی ۔ تانورہ وچدار واگین در شکیل وگل
وآنچہ در گردن بیل چاک الطول انطیل کوستک پائیو
چدار معناسہ اورک واورکن چلوک گبی
اگال ۔ فضلہ دہن
اگر ۔ فریج العرو المندل
اگرمق ۔ وچاغرمق وحیقرمق وصیحہ
اورمق غریدن
اگری بوگری ۔ کج مج شفت ومژ
اگلا ۔ پیشین و پیشینہ المقدم السبق السلف
السلیف الاسلاف اوگ ادگی
اگلپٹرنا ۔ بیکیش برآمدن شمشیر از نیام اندلاق صیقو
اگلنا ۔ بیرون انداختن چیزی از دہن القذف آمتو
اگنا ۔ روئیدن ستن میدن انبت بتمک
اگن چڑیا ۔ سمندر و آذر شین السمندل
اگوائی ۔ پزیرہ شدن الاستقبال الاستقدام فارشوق
اگہن ۔ تقریبا آمان ماہ

اگہانا ۔ سبر الشبع الشبعان طوقلوق وقانمق
طوبمش کشی
ال آیاسی ۔ چک تہیلی کفدست
الاپ ۔ آہنگ
الاجہ ۔ ابلق
الاجہرہ ۔ اسپرک
الاشہ لق رتمسی ۔ آلیزیدن
الاشہ طور ۔ اسپ سرکش کردن یراشہ
نعلبند را کار کردن ۔ ہدلبیش گبی
ال امکی ۔ دست بچ شغل وحرفہ وکسب کار
الاؤ ۔ الاطیمہ ترکیدہ دخی الاو دینور
ال اوراقی ۔ دستہ دستہ ال بچپی وخردہ
دندانہ لوبہ درپی واوراغہ دخی دینورکہ
ال اوراغی تعبیر اولنور
الاپچی ۔ حیل وشوشمیر وہال وحل ولاجی
ال ایلہ ادغمق وسورمک وسیلمک ۔ مالیدن مشتن
التفات وتوجہ ۔ پرداونفی آن بلفظ ناوبی
چغر الالتفات التوجیہ یونلمک ومیونزن دونمک
وچہرہ باقمق
التماس ۔ درخواستن درخواست درخواہ
الطلب استمک
التون اوتی ۔ وطلاق اوتی نام دوا
آلطا ۔ بازگونہ واژگونہ واژدون ازدون
وسرپائین کردہ رانگون وسرنگون سازی
والس جامہ اژدون پوشیدہ المنکوس العکس ترس

آلتا جغنا - باز گونہ زادن الیاتن الکس
النکون ترس طوغرمق
آلتا سوار ہونا - از پسر زہم نشستن التشدر
ترس طوارہ بنمک
الٹ پلٹ کرنا - زیر وزبر کردن القلب
التقلیب دوندرمک طرطغان وطاغنق
ایتمک وصاچق ایتمک
الٹ پلٹ ہونا - تہ وبالا شدن التقلب
دونمک طاغنق اولمق
الٹنا - چیز یرا از سوئی بسوئی گردانیدن
القلب دوندرمک ترس ایتمک
الٹی پاؤں پھرنا - برقفا برگشتن سپسایگی
رفتن الرجوع الرجعۃ العود گیرودونمک -
الٹی پیدائش - نگونسار زادہ المنکوس
ترس طوغرلمش کشی
الجھنا - درہم شدن درہم رفتن پریشان
گردیدن ژولیدن التشتیت الانزجار
طاغتمق بری برینہ اولمق بری برینہ گیرمک
قارشمق موزشمق اولمق وطارطغان اولمق
الحاق - آمیختہ آمیزش الالحاق الالحوق
الادراک ایرشمق یتشمک اولاشمق
الدانمق - دم خوردن فریب خوردن
الدن ایاقدن گنمک - وسراسیمہ ولمق
بیدست وپاشدن
الدوان - بہلہ کہ نکاب باشد
الزام دینا - الزام دادن
آل سورمک - ویوقلمق واللمک اورسلمک
ودلمک بپسودن وبرمچیدن ولمس ایتمک
آلسی - زغیر وبزرگ الکتان مشہور در
آل صنوبق نازیدن
الغم سالغم - سراب وکتیر وگویر وآل
الغوزہ - توتک المزار دودک
الف آنا - شاخلتمق چیراغ وچیراغپا شدن
یخپا شدن سکیزیدن وجست وخیز کردن
وجفتہ وآویزاندا ختن بنشاط باشد سکرفیدن
القص والقماص الشباب طوا قیچ آتمق وجفتہ
اورمق وایکی اوگ ایاقلرین بردن
قالدروب آتلیق وقالقوب صچرامق
الفسز پاس - پاسا
الفت وموانست - اونج انس طوتمق ودوستلق
القاب - سرنامہ النبز اللقب
الک - غربال غربزین
الکسمک - وقطع علاقہ ایلمک دست بردن کردن
آل قاقمق - دستک زدن درسرود وغیرہ زنگ
الکسی - منبل تنبل قتنبلی ومنبلی الکسل گوشکلک
الکم صاغمہ - قوس قزح آدینده
الکی باشمہ قو - دست تو بر سرمن باکاف صاغر
الگنی - آونگ آوندوا وشنگ آوند
وزرہ المعلاق المعلوق اوزنگو قاشی و
اوردوم ہونگی وچنگال وبجیم وقنب

اللہ ۔ تعالی جل جلالہ وعم نوالہ وعظم برہانہ
وکبر شانہ بعظمتہ وکبریاہ ایزد یزدان پروردگار
خدائی دادار داور جانن شیند رشیذیر کردگار
لرلریہان گر وگر گرگر الالوہتہ تکریلق اللہ
تنگری تعالی
اللمک ۔ لمس کردن
اُلنبا ۔ باغرہ وباگرہ وذبیلہ الغدقہ زبتر کی
اُلنج ۔ بد دعا د نفرین بسورگبی
اُلو ۔ چغد کوکن البوم الفیاد الصدی البوہ بوشہ
الوب انجن ۔ سرمہ خفاد سرمہ از چشم ہا
باتہان گشتن المکحل سورمہ
اُلینجنا ۔ فرو ریختن الکب النکب وکمک
المرو اسیب پہنچانا ۔ کوشتن کوفتن طبوقشمق
وچاتمق ویان باشی کلمک مصاد مہ معناسنہ
طارلق دیرمک ۔ انجنمک انتالم التضجر التعذب
التفیق الدرق الاقہ
الی اتکی بوش ۔ باد در کفد اشتن بیفاندہ
وبیحاصل اولمق
الی آچق ۔ کریم کسنہ دست کشادن گبی
الی اوزہ ۔ وہر شیئہ الی یاقشور چربدست
الی دایاغی بوزلمش ۔ شل وچنگلوک
الی چولق ۔ شل کہ لنج باشد
اُمّا ۔ مادر وام بامک الام انا
امام ۔ پیشوا پیرہ وپیرہ وخشور اویلان کیمسہ
امام باڑہ ۔ حسینیہ ورو ضہ محرم کیدن کزن
امام تسبیح ۔ سرگرہ وامام تسبیح ومقری و
گل سبحہ وگل تسبیح
امام عادل ۔ خسرو الملیک الملک الممالک
پادشاہ متصرف
امانت رکہنا ۔ سپردن طاپشورمق
تسلیم ایتمک واصمرلمق
امان ومہلت ۔ زنہار وزنہار دارلان
ومہلت دہندہ الامان المہلۃ تورقوسنرلق
اُمّت ۔ برپروشان برفروشان
برشان فرسنداج درستان ہاوش ہادشت
بربولک برطاقم
امتحان ۔ آزمودن آزمایش کردن
صنامق تجربہ گبی دنہ مک وصنہ مق
امداد ومدد ۔ ہرزیدا عانت معناسنہ
امر ۔ فرمان فرگفت فرازمان بویرمق معناسنہ
امرانخور ۔ میرآخور بترکی
امربیل ۔ فرغند سمار مشیق معناسنہ
امرت ۔ آب زندگانی وآب حیات آبحیوان
امرود ۔ چغرہ ریدک گلوک صقالسز یالیک بوزلو
امرودشوار ۔ کجدار ومریز وشت درشت
الاہم الاعظم اولو وبیوک نسنہ زیادہ کرکلو نسنہ
امرمعروف ونہی منکر دہ ودہیو پدودہادہ
امرنمک ۔ وآش ایرمک میل کردن جاملہ
باشیا واستمک کہ یاسہ باشد
امرود ۔ ومرود وگومرالکمثراۃ ارمود

آمرزش ـ گناه کردن حکومت و مضایقه

آمزغنق ـ چشم گرم کردن غنودن

آمک ـ اولیه ترکی

آمس ـ کردن و احتیاس باد الملک برک

وقاتی ـ نسنه صحاق و مضایقه اسکاک الیمک

اسی قاتی اولمق

امک ـ سعی ارمان تعتنده

آمکاد ایمکاک ـ بهان و فلان و باستار

بیستار الفلان فلان فستکز

امکان ـ بوسیر قدرت معناسنه

املتاس ـ خیار شنبر خیار چنبر قثار الهندی

خیار شنبه

آمک ـ وصورمق مزیدان مکیلمک چکیلمک چیسنا

امن وآسوده ـ درغال الامن قور قوسوزلق

آمید ـ سوبر امخت اوس الرجا اومو

آمیدر کهنا ـ امید داشتن چشم داشتن

بیوسیدن الترجیة امید طوتمق

آمید واری ـ مخت سوبر الأمنیة امید

وآرزو ایتمک

امیدی سکیرتمک ـ مایوس و نا امید اولمق

پی کردن امید معناسنه

امیر اعظم ـ نوین الامیر بویرق امیر حجی بکیسنه

امین و معتمد ـ ستوار ستوان

انابت ـ بازگردیدن از گناه مولیدن

رجوع ایتمک و پشیمان اولمق

آنار ـ وتار شمسی از آن تکثار ایتمک

فارسی در نار دن الرمان الاطلس انار

آنار کاپانی ـ نار دانک

آنار کاپوست ـ تاسپال قشر الرمان قابوغی

آناق ـ مازندرو مانند رسوبلی با

آنبار ـ ونیک بصر و لیمان رنگل بانتمکینه

آنبار کرنا ـ اقدار مق تعیق کوسمک

آنبلی ـ انبه مجبه

انبوه ـ گشن غول و غیش الجموم از دحام معناسنه

آنتاری ـ قپاچای و قپاسیکلمک معناسنه

جامه یکبار رقاق ثوب یکمدر سادة قمیز اولمایان

انتخاب کرنا ـ سچمک

انتظام ـ سیرمه و پیه موزیر موز الترتب

الترصد یول گوزلک

انتظار چکمک ـ انتظار کشیدن گوش داشتن

انتظار کرنا ـ گوزیمک و گوزتمک

انتظام ـ دوزمک

انتظام و سهولت کاکام ـ پچم النسق ترتیب

واحد و نظام واحد اوزرینه اولان التنسیق

سوزی و غیری نسنه لری بری اردنجه

دیزدوب نظم ایتمک التناسق

انتقام و کینه ـ تزلیفی الانتقام کین المق

انتهاء کراه و پشیمان نهایت بولمق اخر اولمق

انتیسران ن ـ مارا سفند از هر ماه شمسی

آنتی ـ کشاگی میان انگشتان الفوت ایکی

پرمنگ ارا سندغی فرجہ

انٹی باز — آنکہ دراہم درمیان انگشتان کردہ بدزدی بردالقفاف پارمنگ ارا سندغی

اُقچہ دیاغری نسنہ کزلیو اوے غربیان کشی

انٹی کرنا — دراہم بمیان انگشتان کردہ دزدیدن القف پارمق ارا سندغی نسنہ کنیرلک

انجام — صوگ

انجان — الاجنبی یا دکسنیکہ آشنا نباشد

انجترق — انجرق ہچکی اسکرک غلہ وگلیچہ باکہ باشد

انجل — ہم آوردن ہر دو دست برآنچیزی برداشتن التحتیہ الضبثۃ ال ایلہ طوتمق

انجن — سرمہ توتیا الکحل

انجو چچکی — لالانباتی کہ ازکہ آرند بواسیر را سودمنداست ویرانجوسی دیرلر

انجراغری — دق زنج باریک

انجیر — التین انجیر

انجیل — اکلیون

انخنر — کلید گنجی

انداز وادا — آن الغنج نازوکرشمہ

اندازہ وحساب — ہمار القیاس التقدیر الخرص تقدیر ایتمک ورالمق

اندر — اندرون وتوی دروں الداخل

ایچ ایچنہ ایچندہ ایچی

اندراین کاپہل — کبست وخربزہ بخ وشرنگ الحنظلۃ قارغہ دوکلکی

اندرجو — زبان گنجشک لسان العصافیر والسنۃ العصافیر قوش دلی

اندرمنہ کا — آوردبترکی داخل وہان

اندرنسنر — بغیرآن

اندن ہرقدر — گرچند

اندہا — کورنابینا وکورمادرزاد و القمر یہ الاعمار گوزسز الاکمہ اول کہ انا ندن گوزسوزطوغمہ

اندہڑ — بادتند سیہوج العاصف قاتی سن یل

اندہ قوقو — دقرہ یونجہ دیبانی ترفیل ولکیک یونجہ سی نام دوادیواپست

اندہیرا — تاریکی تاریکستان تیرہ تار و تولہ بسیار تیرہ تار ون الدیجور الغیہب الدجنہ قراقو

اندہیری رات — شب تاریک وتار تیرہ و سیاہ الظلماء قراقولق گیجہ

اندہیری — چشم بندالنقاب یوزادرتوی

اندیشہ — صقنمہ

اندیشہ کرنا — اندیشیدن نہیبدن سگالیدن التفکر التفکیر اندیشہ ایتمک

انڈا — آستینہ تاغ کوازہ تیم یومورتہ تاہاک البیض مورطہ

انڈواسی — ماکیان آماد بیضہ دادن البایض

انڈی دینا — تخم نہادن بیضہ دادن البیض یمورطلمق

انڈی سینا — بیضہ پروردن بال بہ

بیضہ کشیدن الحصن الحضانۃ
انڈے کی کباب ۔ نرگسے
انڈی گندی کرنا ۔ بگندہ کردن خایہ
الفاتۃ قوتش و نوفلنش وچکلنمش و فاسد
اولمش نسنہ مطلق دیرلر الیدین یمورطہ و
پوصالمش قادن وقار پوزو آجیمش جوزو
بادام گبی بگندہ معناسنہ
انسان ۔ مردم مردمان و مرد البشر کشی
انسان مقناطیسی ۔ وآدم گولدیرن
طاشی لہنہ جانگزاسنگ است
آنش ۔ شیب یوقش مقابلیدر
آنشت ۔ یرنہ کہ قمر قرنداشی قوجہ سیدر
انشی ۔ ویوقشی زمین نشیب و فرازرش معناسنہ
انصاف ۔ آزرم عدل معناسنہ
انعام ۔ جائلہ الصلۃ الاحسان عطا
انقطاع ۔ گسست و بی سگست بجمیع انقطاع
القطع کسمک
انکار کرنا ۔ کیبیدن واسرنگیدن الاباء استناع
انکار وحاشا ۔ ارندان بریکا اولمق
انگل ۔ مانع وصال عاشق معشوق خرسنگ
انکولک یلمک ۔ بخ وعناد ایتمک استہیدن
انگارا ۔ اخگر الجمرۃ اودگوزی آتش قوری
انگریزی زبان ۔ لتین
انگڑائی ۔ خمیازہ و باشک و کہنزہ و بسک
و بیاستو المطو اسنمک
انگڑای لینا ۔ خمیازہ کردن زدن کشیدن
باشک کردن آسا کردن فاژیدن المطی
المطیطار التمطیط التمطط اسنمک
انگشتانہ ۔ انگشتیانہ دشست رانہ گیر
دیرلر زرگیر معناسنہ الخشبۃ
انگلی ۔ انگشت انگشت کہین عنصر انگشت
مہین وسطی انگشت شہین ابہام بیلستہ
انگشتان دست و یا الاصبع پرمق باش
پرمق ابہام شہادت پرمغی سیابہ کچرک
پارمق خنصر
انگلی چیخانا ۔ درہم جنبانیدن انگشتان
وبانگ برآوردن المرقعۃ افرقعۃ پارمق چاتلمق
انگلی چیخنا ۔ انگشت بکیدن لیسیدن المرشۃ
اللوک احلک المضغ المضاغ المضاغۃ چینمک
اسمک صورمق مص گبی
انگلی کا پہوڑا ۔ گزدمہ
انگنائی ۔ پیش ایوان وپیش طاق و
وپیشگاہ و فراخنای خانہ و اندام الساحۃ
الفناء آولو
انگوٹھا ۔ زرانگشت و شست الابہام
باش پرمق
انگوٹھی ۔ انگشتر انگشتری الخاتم یوزک
انگوٹھی پہننا ۔ انگشتر پوشیدن و در انگشت
کردن الختم یوزک واقتمق
انگور ۔ اریکۃ العرج

انگور — انجمن العنب یاش اوزم تاک
اوزراوزم اغاجی کہ آصمہ دینور تکڑو
تکس اوزم چکر دکنہ دینور رز مطلق اوزم
اغاجیدر گرک آصمہ ولسون گرک المسون
تکک دوہ کدخی دیرلر غرب غرشم دانہ لنمش
لنمش تازہ اوزم رز غاک آصمہ قولنہ دینور
کشتو دکشتو برخوشجہ ایرشمامش اوزم دیرلر
انگیا — سامانچہ شامانچہ ساماکچہ شاماکچہ
شاماخ شاماخی بربند وبازرنگ سماچہ
باژرند باژرنگ گوسلک معناسنہ
انگیٹھی — آتشدان منقل کلکان کولخ
مرزغان مرزغن الکانون اودیقاجق اوچاق
آنا — دایہ الظئر سدانا سی بازاج معناسنہ
انوکہی چیز — نامش العجب طلسم
انی — نوک نیزہ السنان یلمان
انیش — نشیب وافراز
انیک — بچہ سگ تولہ معناسنہ
آوبہ — وچیارطاق راوئی کہ چارطاق دیرلر
آوہی — گوشیدگرفتن گولہ وگومہ الزبیۃ
آوجی کوملہ سی ویصولہ جق چنقور
آوپر — بالا الفوق اوست
آوپر — برانغلے یوکجہ یوکسک علی اوستہ
آوپر چڑھنا — بالابرآمدن بربالا رفتن
دامیدان الصعود یوقاری اغمق
آوپر نیچی رکھنا — غربلدن الاطباق بری
بری اورزہ یغمق واستف ایلمک ومطبق دیرلر
آوپری بوجہہ — سرباری العلاوہ سریر
آوپوش صداسی — آواز بوسہ چپچاپ
آدتانجق — صاحب شرم گین گبی
آوتاغ — بارگاہ بارجاگبی
آوتاق — خیمہ مخصوص شاہ گروک وہواراق گبی
آوتراق تپمہ سی — کہ برکیمسنک اوتراق
پرینہ اویلان تپمہ درزگونی معناسنہ
آوتکی گون — دوندن اول اولان گون
آوتمک — وچکرمک وطلکمق اسم صوتدر
آوق آتمہ قدہ بائی کریشنک اوتوب چکر
مسی درمحلہ اوق وقلیج مثلو آلات دلیجہ
طوقمہ قدہ طکلہ مسی وطنقر دمسی گبی ترنگ معناسنہ
آوکی گیجہ — پرندہ ارکچن گیجہ دن اول گچن
گیجہ مارجۃ الاولی معناسنہ
آوکمہ — وفریک وفیرک ہولاکرکن معناسنہ
آوتوراق تختہ سی — قپوداوگندہ نصب
اولنان تختہ شرف گبی
آوتولمش — بریان اولمش قیون کلہ سی لفچہ
آوت — مرد بیزن الغرباللکز کیمہ دارکن
آوٹ — پردہ الستر الحجاب الستارۃ المخدرہ
اوت بین ہوجاتا — درون شدن اندرون
رفتن گوغ الستر اورتمک وکیزلمک بچری گبی
آوٹنا — فلفیدن فلفودن فلفیدن فلفودن
غازہ الطلح یوک ویلبوق آتمق بموق آتمق

اوٹنی ۔ چوبکین مزاوہنین المحلاج چیر چیر وچر چر

اوٹلی ہوئی روی ۔ فلخیدہ فلخیدہ و پشہ گران

رافلوذ گویند قطن المحلوج آنکمش بہ وق

اوج ۔ واکدول شرط و رہن چال گبی و جواب

اوج او د شدیدن کسنہ ۔ کینہ کشی

اوج بش گون ۔ سپنج اصل مدت قلیل مقام

اوجاملق ۔ و بتمک برایشکل [illegible]

املق و باشد و ارملق و آخر و تمام اتہوا کسپر بی

اوجار ۔ نوروز

اوجہ ۔ و پوچ سرین و کفل او تو راق

یرنیک ۔ ایکی طرفہ یدر انساندہ اوجہ و پوچ

یرینہ قیناق دا دوست طرفنہ پوچ تعبیر اولنور

وحیوانده صغری دیمور مرون دیر گبی

اوجہ ۔ شکنبہ ہزار خانہ الکریش

اوجہڑی ۔ مجموعہ شکنبہ دشت پودی کہ

ہزار خانہ باشد القبۃ قرق بایر

اوچاغ ۔ چولہا الاوہ گبی

اوچاق ۔ قاون و قرپوز و سازبستان

مقولہ سنگ دودکید جانک گبی

اوچاق چکمکہ ۔ بخت گبی بازی شبیہ بہ ملخ

اوچتا ۔ بزباغرہ گبی

اوچقور ۔ نیفہ کہ ازار بندباشد

اوچقوراوی ۔ نیفہ شلوار کہ جائی ازار بندست

اوچکمک ۔ گرو بردن در قمار خصل وندب

معناسنہ کہ نردادیونندہ ہفت اوزرہ اوچکمک در

اوچورم ۔ ازکوہ وکنار رود جائی کہ از

بالا تا پائین برابر و ہموار باشد کہ اسپ

وآدم بالا و پائین نتواند رفت

اوچورمہ ۔ بالاخوانی کہ تعریف بیحد باشد

اوچوق ۔ تبختال

اوچوق طوتمش ۔ وجن چاپلش وجن طوتمش

جن گرفتہ وسایہ دار و سایہ زدہ

اوچی ہوادہ ۔ واوچی اندہ یکی در ہوا یکی در

دست گویا ازکہ چند گویہا بزنجیر در ہوا کند

اوخشامق ۔ و تلطیف و تطییب یمک اوخشتن

آدو ۔ آتش و زہرہ

آدو ۔ ہر دبترکی قندز و ہرد گند جند

بیدستر کہ قندز خایہ سیدر

آودرکی ۔ و بورغو بہر مہ بر مانقب

آودن یغنی ۔ پشتہ ہیزم آمہ گبی

آودہ کمک ۔ ادا ایلمک گنی اردون اندوختن

آودہی ۔ کیمنگا گیولہ آوجی کوملہ سی و یصولہ جی چقور

آوراق ۔ جاسوسک ہنسیا

آور ۔ گرہ گردن جنج و چکن و غر

اوراق یوجکی ۔ جہینگر چراسک

اوراقچی ۔ اکین بیچی در دگر

اوراغر ۔ سفالہ سنا اکین بیچ جک آلت

اورپرمک بر دمیدن اشعار معناسنہ

اورتق ۔ شریک انباز

اورتق ۔ و قومہ و نوکر اموسنی سوت

اورک یاغی — پیه مرغابی زغار گرم
اورس — چنگ آهنگر سندان و غنج و سندان
اورسلمک — واشمق فرسوده پژمرده اولمق
صولمش متغیر کهنه و مستعمل پژمان بودن
اورغون — وچاپل روز خوش تاراج
اورکتمک — راندن و دور زمودن مع کیش
اورگج — خرپشته کوهان شتر اول تپه یه
خرپشته دیر لر که اورته سی یومری ایکی
طرفی چوکک و ورسی طولانی اوله و مطلق
یویا یوده اولان نسنه لره اطلاق اولنور
کمر و قبر و چادر و دوده اورگجی و حمال سمری و
تابوت تخته سی گبی
اورلمک — نفرت کردن رم
اورمه — دکلان چوبه مدور سیخ دراز
کرده پشم و ابریشم بران تابند
اورو — وگورتمش رفو که در جامه کنند
اورغون یول — راه مختفی اندر آمدن خانه
اورمک — و طولمه ایپی رسن پای ستور مک
اورکجه — کوهان
اورکمه — نفرت آهو
اورکن — و اورک ریسمان گردن اسب چلوک
اورومجک آغی — تار عنکبوت ابر کیا
اورن — مار بزرگ
اورن کلی — سیاه دارو در آق آصمه
و آق صار مشق و حسن یوسف دخی دیر لر

فاشر امعناسنه و بیک قوالج گوکنه سمور قیق دیر لر
اورن پولی — تلک زر ورق و طلق ستاره
زمین کوکب الارض
اورند ولمک — دیمک گزیدن انتخاب و
اختیار ایتمک
اورنگ — نمونه دستور گبی
اورد یومری — چیچش که در گردن بادنجان
قدر باشد
اوریب — قاچق و بعضلر ورب دیر لر
وریب معناسنه بفارسی آرپو و اریب
العوج العوجاء اگریلک و اگری و اقعلق
اوریب — فریب و دغا الخدع الخدیعة
الخدعة الدامق
اوز — گس سبز سرخی مائل غور مگس
اوزار — دست افزار و انگاز الادات الته
اوزامق — و بیومک نشو و نما کردن نشو و نما بولمق گزاره
اوزان — و یکشاق دراز نفس
اوزدک — آغاجک بدنی بر زگبی
اوزرلک — سپیند
اوزره — و اوزرنده بر
اوز قرنداش — خالو برادر مادر و پدر بالو
اوزلمک — برشلستن و قومق و قیرلمق شکستن
اوزلی — و سافرلی لاجی سیاه که پا از آن
بدشواری بدر آید غریفج
اوزم چیره — چم گبی ثفل انگور شیره گرفته

اوزم زنبیلی — وبیاغخانه زنبیلی حراز

اوزم صالی — چرخ که اوزم صفه جق تکنه درسار معناسنه

اوزمک — واوزلمک بگسلایدن

اوزمه لک — وساقز اوزمی خنجه وغیرت عرج که خار دار باشد

اوزن بویر — دراز فلفل

اوزم تکندسی — واوزم صالی اوزمی

اباقلمه تکنیوب تیره وق چیقاره وق حوضات

اوزنگ — رکاب

اوزنگ — وشقی واوزمان ایکمکنه دنیت

ایکمک وبیالق مودوزنگ — وشقی اوزنی

اوزن — وکندوسی خمر

اوزانا — بیاده واولان چیزی تکلمک

المطیه اوچون

اوزمهنا — لحاف برسر افکندن کشیدن

اندا خلق التطیه والتحاف فیه نقال اوزنگ

واوزنگ

اوزنی — سرمانوردوامی باشمه

باشومه باشام زکوی گواشمه اندجر القطع

القنعة باش اورتوسی التصیب النظارة

اوزلمق پرستعد اولمق — پیکان الاستعداد

یرافلمق

اوستولان — وطیقور واشور سرمولان

تنگ دوم زین اسپ زیر تنگ گبی

اوستون — فتحه وزبر

اوسرلیه پیکنی هین بغدادی واوسرلیه سکه وچ

اوسون — افسون

اوشاق — وشاق واوشرمک وسباوندی

اوشکن تنبل وکودن آدم چیمند

اوشور — وسوغوق قلار سرماخورده شجاند

اوشومک — وبوغمق وسوغوق سرد

شدن وسرماخوردن بیدیر

اوشمر — تکاسل وتهاون فرغک

اوشنک — کسالت وملالت وتوقف وتعویق کار

اوشوماق — تعویق وتهاون ورضا ستعویق

اوشوتق — ترسم خرابات

اوشوتق ایکک — تبوم ایکنه اوقلرنه

اوشه — برنبات بربسی کلیکه بنه وزاروند

برق وبق فرخنده ودستانبوی مقرره درک

نبات سعتر وپنور

اوصانق — ودقیق سیرآمدن تنگ اولمق

اوصانق — ودقیقین ملول وتنگ اولمشده

اوصاوق — بادبرکیا چه برگردت

اوصل — سودب کامل وادبلی کیسه نزنجیره

اوطه — حجره کاغذ ویاخته وبیتا

اوطه یاغلمق — واوطه یاغلمه وعوتیکه در

خانه سپید کنند بوریا کوبی

اوغرلی — مبارک قدم

اوغلاق — بزغاله

اوغلان آشی - گاو شیر برصمغد -

اوغلان یتاغی - ومدرزه رحم

اوغل اوقی - بادرنگبویه وکزوان بالنگو
خوشبوی دیاتدر

اوغلق - بزغاله هیرک

اوغلمق - پسندکردن چیزلدر

اوغمق - بدست مالیدن وسورتمک نیز
مالیدن فشانیدن وباد انگیز معناسنه

اوغور طوتمق - فال گرفتن تفاءل بالخیر شگون

اوغور سز - شوم قدم سبز پا

اوغورلو - مبارک وهمیون فرخ

اوغوز - وبون گول ساده دل واحمق

اوغوشمق - مدهوش شدن زخود شدن
کندودن گیچمک

اوغه رق - بدست مالیده پشمه

اوفاتمق - ریزه ریزه کردن خشخاش کردن

اوفام اوفام - ذره ذره ریک ریک

اوفاز - شعاعی آزاولان چیزلر اندرتمک

اوفنمی - وقرتمی ریزه وفتات

اوفندی - خرده وریزه نخله

اوفوک - پهونک فوب وپوک

اوق - سنگ عصاریکه برانی وزن بر تیر
چوب عصاری نصب کنند غن گبی

اوق قیوری - ترکش وتیردان بتکیش
معناسنه در

اوقلاغو - بیلن نان پهن کردن سوردو
وبیواره وبیواره وچوبه گبی

اوقلی - وبیوک کرپی بزرگ سیمی

اوق یارشمق - تیراندانستن خطر

اوکچه - ایڑی پاشنا

اوکدول - هدیه

اوکدون - تقدمه وپیشداد اجرت

اوکدین - وایلک نخست اقدم آوند سبغانه گبد

اوکسرمک - سرفه کردن اوکسرک نام آن خفیف

اوکسلرو نملان چکدی سورنجبان کیلمیت
بربری وعکنه باشد

اوکسرمک -

اوگندره - چوب خرگاو راندن خرکوا
وشکنیه وعماد شنگ وغبازه گبی

اوگری وتمدی - دعا اولدیغی صورتده

اوگسین تمسون دیمک اولور مانادمعناسنه

اوگو - وپوغو بوم کلان وکوچک بایقوش
که چغد باشد کوف وبوم گبی

اوگوت - وعظ ونصیحت وپند

اوگوت ویرمک - پندیدن

اوگورغ - نازن وپشتمازه استخوان پشت

اوگوجیلک - وعیبلولکده عیوب واوق متوحش آدمی

اوگولمق - به شدن زخم شمار معناسنه

اوگولمک - به شدن زخم ستیغ استیم گبی

اوگونمک - فخر ومباهات کردن نامیدن

اوکوتمق ـ بہ کردن جراحت یمہ گبی

اوکہاڑنا ـ قوپرمق

اوکملی ـ چوبین راجواز جوازہ وسنگین راجوغز کابیلہ ہاؤن ہاؤون المہراس دیبک کابیلہ معناسنہ

اوکیک ـ فاختہ کہ کالنجہ وکوکو باشد

اوگ ـ وایلہ وپیش

اوگمک ـ آبا دانیدن مج کردن

اوگندرہ ـ چوب خرکاڈ راندن گزایش وکاڈ

اوگہنا ـ رستن روئیدن میدن رنگ الوست تمک

اوگہہ ـ بیشکر الغصب شکر فامشی

اوگی ـ دیوغوکوف معناسنہ کلیک گبی

اوگیر ـ وآدگیر جولاہیکی کوچی غرواش وپتارہ

اوگی قرنداش ـ برادر اندر

اول ـ کرد وشالنگ ونوا الرہن یرغمال

اولا ـ آبلوج الابلوج لوبت شکری قندیکر

اولا ـ سنگچہ وتنگرک ژالہ ینچہ شنکاشہ شہنگاہ البرد طلو

اولاق ـ وتاتار قاصد باخط وخبر کہ سوار باشد اگر پیادہ بود ساعی گویند واسپ ڈاک نیز کہ منزل آتی ومنزل بارگیر باشد الاغ

اولچمہ ـ وقشقرتمہ ویلتہ وقندرمہ تحریک واغرا افزول

اولچک ـ کفیز پیمانہ

اولچو ـ اندازہ ومقدار بلنج

اولچولنمک ـ ویا پمق مشت زدن کشیدہ

اولدرمک وتپہ لمک ـ کشتن

اولدیغی گبی ـ حق وصحیح وراست وطوغری ہستو

اول سرارات کا ـ بازیرہ اول وبازیرہ آخر پارہ آخر شب ابتدا گیچہ سی

اولقدر ـ وبوقدر واولدکلو ویودکلو چندین اندگبی

اولک ـ وترلا وطرح بیندگہیت کی سامان

اولکر ـ خریا پروین

اولک سلمش ـ کیاری سنڈیر بندہی ہوئی ـ ورزگبی

اول ملاقات مین رنج پیدا ہوا اب پھر وہی معاملہ درپیش ہی ـ اول کاسہ در دباز ہمان آش در کاسہ

اولمہ ـ رو دورودہ بترکی یولمہ السمیط بغرسق وامعامعناسنہ درواسحق صودہ حاشلنمش قوزی یہ وقوشمہ دیتور کمیا نعدہ قزار درلر رودہ کردہ دخی دیرلر آشام

اولیہ جک قدریہ جک ـ قوت لایموت

اولنمیہ رق ـ خشک بافتن میانہ دہ رج واوکدول عقدا ولنمیہ رق قمار ادینامق وماملک تعبیر اولنان اموال واشیایہ دفعۃً ادینا مقدن دخی کنایہ اولور

اولو ـ والیشلک شاہراہ

اول وابتدا ـ آغاز کار آوند نخز نخزین نخست نخستین الاول ہرنسنہ نک اوگی البدء البدءۃ البداۃ

اولوق ـ ناودان

اولومق ـ نالہ سگ و ولہ وزنو پیدن

اولوقلنش ـ مازن سموز و شتمان کسنہ یک

ارقہ سندہ اولان یو در کہ اولوقلنمز

تعبیر اولنور طاولی آتلرک صغرلیزندہ دخی

پیدا اولور

اولوم ـ مرگ

اولی ـ مردہ بہتوک میت زاستر

اولی یکار رقدن ـ واوتہ رکدن آنسوتر معناسنہ

اوماج ـ ترتیمی کہ از نان خشک بارو عن

ودوشاب کنند بلس گبی

اوماریم کہ ـ واولہ کہ واولیدی اعلی وعلی ندیک

اومق ـ آرزو معناسنہ تمنی کردن بوبہ

اوموز ـ ونڈہا کفت

اون ـ صیحہ آواز بلند

اون ـ پشمہ الصوف الوبر یوک

اون ایکی قبولی کدشک ـ قصر دوازدہ

دری بارہ دری کہ مراد فلک البروج در

اونٹ ـ شتر و شتر نسل ارزک و سار و جمک

بوتہ آن کہ ہیرک باشد البعیر الجمل البکر

الابل البرک الحقہ الناجیہ المقدم دوہ

اونٹ بٹمانا ـ شتر خوابانیدن الابراک

الاناخہ چوکرمک

اونٹ کٹارا ـ اشتر خار و اشتر بغلاق و دہ تیکنی

دودہ طبانی

اونٹ کی سینی کی حکایتی ـ خردگاہ

اونٹ گاو ـ اشتر گاو پلنگ الزرافہ سنہ پہ

اونٹنی ـ شتر مادہ چہ رالناقہ دیشی دوہ

اونچا ـ بلند و بالا فراز اعلی یوجہ یوکسک العلیا

اونچا کرنا ـ یوکسلتمک یوقری قالدرمق

اونچی نیچی نشیب و فراز آچا الکلمہ اونش

کہ یوقش مقابلیدر

اوندہا ـ نگون و باز گون باز گونہ تاگونہ

باشلون واتر گون واتر گونہ واشہ دون واتر و نہ

سرنگون در وا اندر و اوار دون العکس ترس

اوندہانا ـ نگون کردن الکفار النکس النکوس

باشی آشغہ ایلک

اوندہی منہ گرنا ـ بر رو افتادن الانکباب

الاکباب یوزاوستہ دوشمک

اونکی ـ شرکارہ بحوج معاند و متمرد

اونکی آغاجی ـ ودیکمہ پادیرہ کہ چتلامش

یقہ دہل و یرمش دیوارہ طیار لر

اونگہہ ـ پنیکی السنۃ ایوقلق الوسن النعاس

امر غنمق النعوس بترکی بخار اچرت اویقو معناسنہ

اونگہنا ـ ناویدن غنودن النعاس امر غنمق

اوووہ ـ واویرمان و چیتلاقی تیحاو تیماس دشت

اوی ـ وخ جان و وخ وخی جگی الواہ

الویہ کلمہ تعجب و کلمہ قندرمی

اویاز ـ تشبیح . . . . . د

اویالنمق ـ وطوریمق و کلمنک توقف کردن بازمان

اویدرمق - ویاقشدرمق ویراشدرمق و
دوزن ویرمک دوزلک قیلمق ودوزلتمک
خوب و زیبا نمودن برازیدن وکوک سازیدن
یراشمق وموافق وچسپان گلمک
اویدی - ویراشدی وچسپان گلدی سزید
اویز - وبوه لک سارخک گبی
اویصال - هزاک گبی انکه زودبازی خورد
اویغون - ویراشق موافق ودوزنلو
سازوار اندرخور واندرخور دیرآرو
یراشور وآویار ومناسب
اویغونلق - ودیرلک دوزنلک وخوش
کچمک سازواری
اویغون گلمک - واویمق ویراشمق لایق
ومناسب وموافق اولمق لایق ومناسب
بودن بدندان بودن
اویقون - ویراشقلو ویاقشقلو مناسب
وبره وساخته رنگ
اویکین - شش پهپهڑا وسولپوک وگوشک
وصارقق ممه دن کنایه درنفس آباد
اویکنمک - تقلید کردن برآورده
اویکونمک - پچڑانا وآلوچانیدن خمانیدن
اویکه لنمک - خشم وغضب اتمک تندیدن
اویلجه - واویله صغورسن همان اودرو
بکزرچنان همچنین
اویلق - ران

آویله صیالم واویله دیه لم - وطوت که
وصای که بالفرض والتقدیر شمرش
آویمق - ویراشمق واویغون گلمک لایق
ومناسب وموافق اولمق بدندان بودن
اویناش - زن معشوقه مول
آوینامق - بازیدن قمار بار قمازاویناتیجی
اوینجاق - وقوقله بازیچه
آویوز - جرب گرگبی
آویوزلی - خارشتی گرگن
آویوشق - خوابیده عضوا ویوشق ال
وایوشق ایاق خیره وکرخت
آویوق - صورت کشت زار مترس آفچه
وتوبل وتندیسه
اویوقلمق - واویومق نوم خفیف واهل
کیف شکرایتمک دیرلرپنکلیه بودن ماخوذ در
بودن بر درجه زیاده سنه امر غنمق دینورمینگلی
ایومق - نوم سات گبی
آویون - کهیل بازی
اویونتی - وطال قاوق طفیلی بشتالم
اوینجق - وقوقله چوجقلری صدصدرق
آودمق واشغال ایتمک ایچون مودن
وخمیردن سائرنسنه لردن دوزدکلری
صورته دیرلرتی گبی گرگ یا بهندی
اویه لنمک - وطورمق وکجیکمک درنگ کردن
وتاخیرنمودن مولیدن

آہار — آہار و شوی بتر کی خیل

آہل حرفہ — اہنو خوشی پیشہ وران الحرفۃ الصنعۃ

آہل و عیال — زہ وزا دالعیال کشینک

نفقہ و قوت ویرہ جک کیمہ لری زن و فرزند

معناسنہ دُول و دوش تعبیر اولنور

آہیر — گاؤ بان البقار صغر تماج

آیاغ سور چوپ و شمک — پہلنا سور چمک

و قایمق رمتک گبی

آیاغ اوغورلی — مبارک قدم سپید پا

آیاغی صیویق — مرد گریز پا

آیارمہ — برکہ تری گبی

آیاغہ صوایمہ — بیماری پای اسپ بہندی

رس وخش معناسنہ دفہ دخی دینور

آیاق — پا

آیاق اولطہ سی — تردد معناسنہ درکہ بری

اوتہ گیدوب گلمکدر رمگوی معناسنہ و ایاق

سیری معناسنہ درکہ جوئی بار و چمنزار کنارلرندہ

بری اوتہ گشت و گزار شدن عبارتدر سراسگی

آیاق پاطردی — آواز پا در آمدن و رفتن

سگ پوئی

آیاق تری — پارنج کہ خواننده و سازنده

و مداح و قاصد را دہند

آیاقداش — رفیق و شریک تاخت و تاراج

ہمتا زیانہ معناسنہ

آیاق سور چمک — و قایمق و یوزاوزہ

قپانمق و یقلوب دوشمک شخشیدن معناسنہ

آیاق طاوشی — آواز نرم خصوصدہ رفتن شرو لنگ

آیاق طویشی — چمچہ و شکشک

آیاق طپردیسی — و ایاق طوشی آواز پا

در رفتن گمارگبی

ایاقلق — تختہ کوچک جولابہ کہ جوان پارہ

نہد نصف رشتہ ہا پائین رود پا افشارگبی

آیال — فشوہ ال العرف آت یلیسی

آیبک — تاج خروس خوج و نہم بارش

ہد ہدکہ چاوشہ قوشی وخی دیرلر بدبدکگبی

آیپک — ابریشم

آیپک اوجی الہ گچمک — سر رسن یافتن بر

امرده سر رشتہ نمک بولمق

آیپک اوجی الدن گتمک — مشوش اولمق شر رشتہ

از دست رفتن

آیپک قوشی — ہد ہدکہ مرغ سلیمان در کوکلہ گبی

آیت الی — اسپ کج و اکج پا کلیچ گبی

آیت اوزمی — عنب الثعلب اورنج

آیت بالغی — شبلان

آیت بران — وقور اجان و طولامہ و طنہ

آیت بوجنی — مہرہ کم سفید کہ قیمت گچی

آیت خایہ سی — خصی الکلب و واکدہ و

دانہ ہا شدخرد و بزرگ گندسگ

آیت درسکی — ناخنہ

ایتر۔ خود نما و کم ظرف الرجل الاشر البطر
کندین گوستریجی
ایت سیرگی۔ دیبان پراصہ بی گندنای
کوہی شنان و قوقاز و طاغ گندنہ سی و
ایت سیکی شربت
ایت کلی۔ گیاہی بد بو کلیکان
ایت منکشہ۔ بنفسج الکلاب غا بانگ
ایثار۔ ہر مان الاختیار الاصطفا اورلک
واویو رتلک
ایچ قلعہ۔ ارک
ایچ آغا۔ گمر بستہ مستعد و آمادہ خدمت
و نوکر و ملازم
ایچلک۔ وزیون نیمتنہ شر داغ
ایچلو۔ وسطی و دوہ کینلو شتر دل
ایچری گتمک۔ اندرون رفتن کوغ
ایچم۔ گہونٹ آشام
ایچہ جک۔ اشربہ
ایچ یاغی۔ چربی
ایچ یوزی۔ باطن خلاف ظاہر راہ
ایراق۔ دور
ایراقلشدرمق۔ طرد و تبعید ایلمک افتراق ایدن
ایراقلشمق۔ وآرالشمق بعید اولمق فاقوریدن
ایرپہیر کرنا۔ کیبیدن التراد التردد التریہ
دوندرمک و بریردن آخر یرہ چلمک
ایرتہ۔ دیاریکی گون فردا پردا و ماہر گی
ایرتہ یلدزی۔ ستارہ صبح چراغ سحر
ایرتی۔ عاریت ایرمان
ایرخانہ۔ میان زین اسپ کہ خانہ زین باشد
ایرشمک۔ تیشمک ولاشمق رسیدن رس
وصول و بلوغ معناسنہ
ایرقاشی۔ کوہہ زین اسپ کہ بلندی پیش
زین باشد
ایرلامق۔ تغنی و ترنم زمر و نتن
ایرلیتی۔ وکیلدار و قوزغون اوتی و
نماز بورادتی سرخس وکیلکان دوا باشد
ایرقومی۔ وایرصاوراغی جناغ زین
تبنوک و کفچک دامن زین اسپ
ایری بوکری۔ ناہموار چاولہ صخیم
ایری۔ وقالین و یا قشقر کرتلہ و گندہ و دوسری
ایڑلگانا۔ پاشنہ زدن کردن الرکوض
الرکل ایا غیلہ اورمق وسکرتمک۔ واسپ
انگیز و مہمیز و مخیز ناہمیز معناسنہ
ایڑی۔ پاشنہ و پاشنا و بل العقب اولچہ
ایز۔ نقش قدم پی
ایزسورمک۔ ونشان بولمق پی بردن
نشان یافتن
ایزلیہ رک بولمق۔ پی بردن و یافتن رفوشہ
ایزیتورمک۔ وغائب ایتمک و بلورسزو
بی نشان ایلمک پی گم کردن
ایزینی باصہ رق گلمک۔ درعقب گلمک

ازپی درآمدن تنج تمج

ایس - وودہ سیاہی

ایسا - ہمچنین ہمیدون ہمچو انجلین و ویلجہ

آنک گبی بونجلین و بویلجہ بونک گبی و بویلہ و شویلہ

ایش - جفت تورکوہ

ایش اتوابی - اہل صنعتک ایش و قتندہ

کیدکلری چوک توبہ دیرلر شاماک گبی

ایشتہ - اقرب وحضورہ اشارتدرہا

ایشمسز - وکوجسز مہمل وبیکار معطل ارکان

ایشک - وپاپوشلق وپاپوچلق آستان

ایشک صوگی - عاقبت کار سرانجام

ایشلامق - ویلامیق وپارلامق وپارلداماق

وضیاپاش اولمق تابیدن

ایشلک یول - واولویول شاہراہ فج

ایشمک - شاشیدن

ایضاً - ہم دنیز وہاس بترکی دخی ودہ

ایک - دوک آلہ ریسمان ریسیدن یلیک

ایکیلدکدہ صارہ حق اللہ دینور

ایک اغرشغی - بادریہ دوک شوکل

ایک بار - یکیرہ المرۃ برکرہ

ایکبارگی - یکبارگی ہجماز الفجاۃ والفجاۃ

الفجاۃ اقطۃ العقول اکسرن وبوزمسز

واکسرہ ناگاج آنسزین ویکبار معناسنہ

کہ بردن وبراہ خوردن آنسزن بردن

گلدیلرناگاہ آمدہ اند دینور

ایک خاوند والی عورت - نامویہ بقار

ایکی دوسری پرچنتا - انبودن خرہ نہادن

الاطباق التطبیق الوضع بری بری اوزرینہ

دوشوروب قومق واستف اینمک

ایکدین - تخم مرغ فاسد نع وگیرو بلغدہ

ایکی دوسری سے جداکرنا - ازہم جداکردن

داخیدن المفارقۃ الفرقۃ الفراق التفریق

بری برندن آیرمق

ایکی دوسیرکی گہر کوئی چیز بہیچنا - کاسہ

ہمسایہ کاسہ التہادی بری برینہ ہدیہ دیرمک

ایک دین ی دوسرا دین اختیار کرنا -

نغوشا و نغوشاک ونغوشاکیدن التدین

الاسلام الارتداد الایمان الصبو الصباء

الصبارۃ بردیندن بردینہ تحقیق

ایکرنگ - یکرنگ جامہ وغیرہ المصمت

بربویاور بہ معناسنہ

ایکرنگ - دوست یکرنگ خلاف دورنگ

کہ منافق باشد الصمیم خالص نہ الحبیب

الحباب سوشمک المحبۃ دوستلق

ایک طرف پیشانیکی - بخر لیہ الناصیۃ

ایکلمتی - نالش وزاری پاشخ وچغرمہ

ایکلمک - آوندیمبہ رشتہ نہادن دوکدان

ایکلمک - نالہ وزاری قیلمق نالہ وزاری

کردن چغریدن گبی

ایک لوتا - یکتا پسر

ایک منزلہ - خانہ یک آشیانہ و دو آشیانہ
دو سقفہ الطبقہ

ایکنانش کاغذ - کاغذ سوزن زدہ و خاکہ
نقاشان گردہ

ایکنہ - وچوالدوز یورد یسی سوراخ سوزن
وچوالدوز چشمہ گبی

ایکنہ صانجق - واثواب نگندہ لک و کورک
و کلک و ایکنہ باتورمق آثر دن

ایکنہ لک - سوزندان عقربخانہ

ایکنہ لق - کیسہ خیاط و حجام تلی بربرجزدانہ
واسطح ظرفہ دینور و ترزی طوربہ سنہ و
وایکنہ قوبیجق ظرفہ کہ ایکنہ لک دینور

ایکنہ یوردی - سوراخ سوزن صفت

ایکو - پہلو بیلہ معناسنہ کہ تہبگاہ

ایکہ - دو دورپی چوبسای سوہان مناسبان

ایکیز - توام غول گبی

ایل - دوست و موافق و مطیع و جماعت
وعشیرت ایل گبی

ایلتمک - وگوتورمک بردن

ایلتی - زنان دو برادر کہ دیورانی
وجٹہانی یاری گبی باشد

ایلچی - میانجی و الچیگری را میانجی گری
ومیانجی عاشق و معشوق راشاد و رالقاصد
الرسیل لمرسول الرسول

ایلغین اغاج - گز بہندی جہاد

ایلشک - متعلق و مرتبط چمٹا ہوا پلک گبے

ایلک ولاد - فرزند اولین نخری گبے

ایلک حلواسی - حلوای مغزیات مغزین گبے

ایلکمن - وچراقمہ چراغدان چراغ
قونیلان ظرف مزہ گبی

ایلمک - حلقہ رسن سرندگبی

ایلمہ - ٹانکا کہ دور دور دوپارچہ
زنند تا کم و بیش نگردد کوک

ایلنج - سب و نفرین لعنت شتم گبی

ایلوا - شیبار و آلوا الصبر از دوای

ایلی - یاری ایصنمش صویکدک گبی کنکنا پاک

ایلیجہ - حمام گرمابان گبی

ایما و اشارہ - وندش و نمار و کوس
و پرخیدہ و اپرخیدہ صریح الایما راشارۃ

ایمان لانا اور محبت سی مطیع ہونا - گرویدن
الایمان الاعتقاد الاطاعۃ اینانمق

ایمکلیہ رک یورمک - بدست و پانشستہ
راہ رفتن طفلان و شل مردم

این - آشیانہ و حوش و یووہ آشیانہ
طیور تیغال و کنام و لانہ و غال گبی

اینٹ - خشت و آگور و بزرگ را تا بہ
اللبنۃ الآجر الطابق کریج و کرمد طوغلہ تا بچو

اینٹو نکی دیوار - تواستہ انجدر دیوار

اینٹین ایکدوسری پر چننا - خرہ نہادن
وانبودن الاطباق التطبیق الوضع بری

بری اوزرینہ دوشورو ب قومق واستعف اینمک
اینجنمک - لازم واینجتمک متعدی آزاریدن
اینجتمہ - میازار آزردن نہی ورمازار گبی
اینمدہن - ہیمہ وہیزم الحطب اودن
اینک - کوپک یاورپسی بچہ سگ سگ گبی
اینک قاطری - قسمی از استر مدلی بارگیر گبی
خردہ اولور گاوک گبی
اینمش - واکدش اختہ جانور
اینہان - اکول ورژدو شاکلول
ایواڑ - آغل الخطیرۃ قیون آغلی
ایواہ - دریغ
ایومک - شتاب و سرعت رفتن
ایوقولغی - آیوقولغی اذان الدب نباتدر قلوس گبی
ایوہ طنہ - وجوان پرچمی و دلبر کاکلی بوی
مادران نباتدر اطمیسا گبی

باب بای موحدہ

باپ - بابا وپدر ورنگ پیر الاب آتا
بابالق - پدر اندر
بابافنقو - ستون جہاز دیدبان گبی
بابا - قبۂ سر علم وچتر مہر گبی
بابرنگ - برنگ کابلی
باہری - بوینگ الریحان
بابوللق - خرابات وقحبہ خانہ ترغار وگبی
بابونہ - البابونج پاپادیہ
بات - سخن وگفت وگفتگو وچک لنگاک
سخن زشت الکلام الکلمۃ سوز ولاقردی
بات بدلنا - حرف دوتا شدن وسخن
برگردانیدن وزبان برگردانیدن
التبدیل التبادل القبدل دل چویرمک
باتورمق - وکومک سانجمق توختن و
شخانیدن وخلانیدن چپہانا
باتین کرنا - حرف زدن وگفتن وسخن
کردن وگفتن وزدن زبان ترکردن
التکلم التفویۃ سوز سویلمک
باتین طنز کی کہنا - نواخوانی الطنز السخریۃ
الاستہزاء خورلمق ومسخرہ لغہ آلمق ومسخرہ
یہ آلمق ومسخرہ لق
باٹ - سنگ ترازو الصنجۃ ترازو طاشی پرسنگ
ودنک طاشی پاسنگ معناسنہ
باجا - سازارغنون ارغون ارغن
المزمار ودک چالقی ولہو آلاتنہ دینور
باجہ - منفذ وسوراخ
باجرہ - گاورس
باجی - ہمشیرہ
باچہہ - کنجک وہان الشدق المصاغ
بادرسیہ - بادریس وگماج بترکی آغرشیق
بادبور - بادفرورین بادبرین الدبور
مغرب یلی ولدوس
بادسموم - بادگرماوبہران السموم والحراسی یل

بادشمال - بالاوبادشمال الشمال

بادصبا - پوبراز

بادانہ ایلک - ودیواری باپچلہ صیوامق

گل بدیوار مالیدن سج گبی

بادل - ابر ومیغ السحابۃ الغمام الغمامۃ

العارض الکنھور الدجن الدجنۃ الدجون

الھیدب القفیف بلوط

بادل - ابر مردہ ابرکہن الاسفنج البحر الباطحۃ سونگر

بادیگر - مارافساد افسونگر الساحر سیلانجی

وسیلان افسونجی

بادیا - کاسہ القصعۃ الجفنۃ الجام الکاس

العس القعب الغمر چناق

بادیان - رازیان رازیام بادنجم

الراز یانج رازیانہ

بار - در الکرۃ المرۃ برکرہ

باران - منڈ واخنبہ

بارانی - اللبادۃ یغمورلق وباشلق

باربرداری - الحمولۃ یوک چکن دوہ

بارتنگ - وخرغولہ وخرغول اللسان

اکمل باغ بربا غی وسکرلی پیراق

بارشمق - صلح وسلم

بارشمق طعامی - آشتی خوارہ

بارک اللہ - آفرین وچیاہن وچیانہن

وفرلیش التبریک بارک اللہ دیمک

بارگاہ - ہواری الحضرۃ بحضرتہ بمشہد اوناغ

باروت - یمسوبارود

بارہ بانی - دہ وہی ودہ دہنی وزرشش

سری وزر کامل العیار وزر جعفری النضر

النضیر النضار خالص وصافی اقچہ

بارہ سنگہا - گوزن وبخیر الایل الوعل صغر

وگیک وبرنوعنہ چوپر وبرنوعنہ یغمور جہ گیک

وبرنوعنہ طاغ اوکوزی

بارہ سنگہار - ہرہفت ونہودہ بترکی دوزگون

بارہوان دن - بادراز ہرماہ شمسی

باری - ہنگام وبنابہ النوبۃ العقبۃ نوبت

باریک کپڑا - سمینۃ الثوب برقماش رقیق

باریک کمرہ والا - چنگال الخصرۃ الخصر بکور

دبلی انجہ کمسنہ

باڑہ - ردہ وراستہ الأبنوبۃ السکۃ

الطرالصف صرہ وصف وطابور ویول

باڑہ - آب دم تیغ وآبگری وآبگیری الحدید

الحدادۃ آغزی

باڑہ - برچین خارچین خاربست خاربند

وخاربست کشیدن کردن خارچین بستن

خاربند کردن الوشیج سیج

باڑہ - ترتند المدّ الطغیان الطغوان

الطغوی الطم

باڑہ - بالیدگی النمو الرما والزکا والزکوۃ

اوزامق

باڑہ رکہنا - برسنگ راندن بسنگ تیز کردنا

تیغ را آب دادن دم دادن برفسان
کشیدن الشحذ السن بمکسکین اتمک
باڑ کھرجانا - رخنہ دار شدن دم شمشیر
وپریدن وریختن وخندیدن دم شمشیر
الفل التفلل کدک اولق
باڑھیا - فسان کش
باز - الصقر چاقرو طوغان
بازار کادن - روز بازار یوم السوق
بازار گونی
بازاری - وجمری وتلنگی السوقة یوزنسز کیمسه
بازدار - چاقرجی باشی
بازرہنا - باز ایستادن الامتناع الانقباض
العصر القبض دورک اولق خلاف لبسط
بازکی ٹوپی - دماغہ بفارسی
بازلاج - وباز لاج کماج وچاپاتی
بازو - بال وگنگ وارم العضد قول
از سرانگشت تا دوش
بازو - از مرفق تا شانہ رش العضد
الجناح قول .
بازو - بازوی درواکنی العضادة
قپوسوکہ سی
بازو - بال مرغان الجناح قناد
بازوبند - الدملج الدملوج
بازوکی لکڑی - النی العضادة قپوسوکہ سی
بازی وظرافت - فسوس وسخرولاغ
السخر السخریة مسخرہ اغہ آلمق مسخرہ لق و
قشمرلک وخورطہ
بازیگر - ولوری ویافرا المشعبذة گوز
بایجی وحقہ باز
باس - بوئی وخوشبوی وبدبوی و
گندگی وخمیر بوی کباب واستخوان سوختہ
وزہومہ بوی چربی الروح النشر العرف
الاریج الاریح الشذا الریا النتن الدفر
الدفار القتار الزہومة الوضر قوقو
باسی - شبانہ وشبینہ وستہ وشتہ وشتہ البیتة بیات
باشہ - الباشق آتمجہ
باش - برسری
باشاق - پساچین میوہ
باشبوغ - سرعسکر پیشوا
باش تپہ شی - سکاد
باش چناغ - کاسہ سرآہیانہ
باش خرجی - سرکزیت
باشدن صاومق - ودفع ایدوب
یوللق گسی گبی سرسے تالنا بہندی
باشدن باشہ - ودوبدوز وبوش قوزن سر آمر
باشہ قاقمق - طعن وسرزنش سراکوفت ویغا
باشدن قرہ - وگوک قندیل یعنی گلکین سر خوش
باش دونمسی - وباش چکرنمسی وران سرسرگردا
باش طمری - سراروی
باش قازق - میخ دوسر طویلہ کہ رسن

بدان بندند گریخ گبی
باشلق - شروع کردن
باش وقلیق - دک دیم دک باش ودیم قلیق وصورت
باشه قاقمه - طعن وسرزنش تفشل
باشه وارمق - وبتورمک وتمام اینمک
باتهار رسانیدن راه راه بسر بردن
باشی الده آت - اغزی یومشق آت زخم گام آ
باشی سرد - باشی الده ولیان آت خشک عنان
باشی طاز - اقرع کپل
باصرمق - وباصدرمق داورتمک و کتم واخفا ایلمک بکل گرفتن
باصمه آشی - آشیکه از آرد پزند سر انگشتی
باطل وضائع - خنج فرخنج البطل البطول البطلان الباطل
باطن - درون وراه هر نسنه نک اچی
باطی - بادیکه از مغرب وزد باد برین
باطیه - صراحی دریائی لعل گبی
باع - بازو باژو بازه الباع قولاج
باعث وسبب - رون شوه شوندا نیجه جهت
باغ - وبوستان گلستان آبسالان بسال آرام وآرام بن الروضة بستان وگلمک وگلزار
باغبان - کدیورالناطر الناطور باغبان
باغ برباغی - وسکرلی بیراق لسان الجمل یارتنگ تخم آن خرگوش لغت سنده
باغداش قورمق - مربع اوتورمق چار زانو بیٹھنا فگنده سرین گبی
باغر - کبد وجگر
باغرتلق - کبیتو
باغرداق - رسنیکه درگهواره بچه را بدان بندند برتنگ گبی
باغی هونا - برآشفتن البغی ارعونلق
باقلا - فول الباقلاء الجبر حیر بقله
باقی رهنا - واماند البقاء البقوی البقیا
باقیلق ودائم اولمق
باک - بیخ بهندی بهنگ
باک تخمی - بذر الدیخ شبانگیز
باکره - دوشیزه بالست بوبک ترک کنیز وبکر رفته دختر را غرود وغرید وغربد البکر کنج وقزاوغلان قز
باگ - جلو ودست جلو وستام العنان اویان وآت دزکنی
باگدور - پالهنگ وچپیو روافسار المقود جلبیز ودیزکین
باگ ڈهیلی کرنا - سبک کردن عنان وعنان دادن باسپ عنان باسپ سپردن الارخاء اویان صالیو یرمک
باگ ڈهیلی دینا - رسن دراز کردن الارخاء صالیو یرمک
باگڑ - خاربست خاربند یز فلغند پرچین

ثوارہ الظہیرۃ سیج

باگ کھینچنا۔ عنان راگران کردن وکشیدن وجلوی اسپ کشیدن الکبج اویان کندویہ چکوب کلزلمک دیزگین اوغورلمق وکرولمک وکیروقالمق

باگ موڑنا۔ عنان گسستن برشکستن عنان پیچیدن وگردانیدن معطوف ساختن العطاف دادن الثنی اللی اویان دوندرمک

باگھہ۔ شیرالاسد اللبوۃ ارسلان ویشی ارسلان

بال۔ موی الشعر صاچ وچند پرنیم وفرخاک کاکل فرخال نیزگویند صاچدہ وقبلدہ اولان قیورم وبولکم العقیقۃ الناصیۃ والذوابۃ الشعر

بالا۔ شیرخوارہ الرضیع سودامراوغلان والولد اوغل وقز

بالا۔ گوشوارہ وآویزہ گوش سفتہ القرط کوبہ

بالاپوش۔ شادیچہ وجامہ خواب زیرپوش وبالاکش اللحاف الدواج یورغان

بالاخانہ۔ برواڑہ وبرنجہ ستاوندوردارہ جوسہ بلغین بہوبہیم گدارہ وزدژ الغرفۃ العلیۃ المنظر چاردات

بال بدن پرکھڑی ہونا۔ فراخیدن الاقشعرار اورپرمک

بالدرغان۔ حلقیت اغاجی انجدان

بالدری قارہ۔ پرسیاوشان طرنجمانس

بالدیز۔ خواہرزن خازن گبی

بال صرہ۔ وبصرہ بالی وایلغین بالی ترنجین ترنگبین

بال صوئی۔ ماء العسل

بالق اولتہ سی۔ شست ماہی گرفتن بشبیل

بالق پولی۔ فلوس ماہی گچ

بالق توتقال۔ سرشیم ماہی سریش

بالقچین۔ ماہی خوار وبوتیمار جانور پرندہ کبودر

بالق اولدران۔ وصغر قویرغی وبالق سدلکینی وبالق آغوسی لاغیہ بہندی ہنگوٹ خوانند

بالکل۔ ہمگی ہمہ ہماالکل ہپ وہپسی وبتون وودوکلی

بال کہولنا۔ وبال بکہیزاموی کشادن در ماتم باشد موی بغراادن وپریشان کردن السدل الاسترسال الارسال النشر صالیویرمک

بال جھڑنا۔ ریختن موی ودرافتادن افتادن موی الانحسار صاچ دوکلمک

بال چننا۔ موی برچیدن القتف القتاقۃ النمص النتیف یولمق ودیتمک

بالچھڑ۔ بیخ گیاہی السنبل

بالخورہ۔ گنگ وخورہ النتافۃ

بال سلجھانا۔ راست کردن موی التسریح قل طرامق

بالشت۔ بدست گدست اودس اودست وژرہ الشبر قارش

بالشت سی ناپنا۔ وجب کردن الشبر قارشلمق

بالفرض والتقدیر - شمرش طوت که وصائی
که واویله صیالم واویله دیه لم
بال کی رسی - ریسمان موتافته کرشه
قیلدن اورلمش ایپ واورغان
بال مونڈنا - موتراشیدن استردن
سترون وپشم رافریز کردن الحلق بلومک
بالو - ریگ ریگمدان ظرف ریگ که دوات
ریگ باشد الرمل قم
بالی - خوشه اس السنبلة بغدای وارپه
باشی وباشاق
بالی - گوشواره گوشوار آویزه گوش
القرط النطفة کوپه الشنف سلقم گوپه
بام تلی - طنبوره اولان قالین تله دینور
که بشنجی تلدر بم ۲۹
بان - تیر چرخ هوا فشنگی گبی دمور دن
براوزنجه بوری درکه باروت طولدروب
دشمن طرفنه صالیورلر
بانا - پود اللحمة ارغاج
بانات - سقرلاط وجامه نخوانی وکندره
گونه از آن بترکی چوقه وحالا سکرلت گویند
سقران معناسنه
بانب - وبام مار ماهی الجری یلان
بالغی
بانبول اوتی - تنبول بهند خورند
بانبی - سوراخ مار الحریر ولوکی
بانتا - قسمت آب وبست القسمة بخش
ایتمک انجیلرک بنیلرنده مقسوم اولان صو
بانتنا - بخش کردن التوزیع التقسیم قسمت ایتمک
بانج - ستردن وستاغ وبسته رحم انسان
وناز احیوان باشد العاقر العقیم قسیر
بانده - بند اب اسکر صوبندی
باندهنو - گلبند وگلبندی
باندهنا - بستن الربط بغلمق
بانڈا - بکنگ الابتر کدوک
بانس - فی القصب القصبة قامش
بانسا - فی بینی ودیوارک بینی وخیشوم
القصب الانف بورن کمکی
بانس کی جڑ - ریشه فی وبن فی العنقر
قامش گوکک صچاغی
بانس کی چھال - پوست فی اللیط اللیطة
قامش قابغی
بانسلی وبانسری - فی نواختن ونیچه
ونیسته ونائی وفی نواز صفة مولو ونیشه
ونیچه وگاودم وکرنای القصاب القصاب
دودک چالیجی ودودکجی بوری وترمپته
وناقوس رهبانان را بترکی چاک گویند مولو
بانسلی بجانا - نواختن الزمر ودوک چالمق
بانقر بانقر اغلمق - بشدت وکثرت گریستن
گرمی خونابه گبی
بانقش اغاجی - درختی در یمن کمکام

باتیا ہاتھہ ـ دست چپ الیسار صول

باو ـ باد الریح یل

باو ـ آتشک باد فرنگ آبلہ فرنگ وگل بدنامی بترکی فرنگی

باوبندی ـ گرہ بباد زدن یل اوزرہ دوکم معناسنہ در

باورچی ـ طعام پز خوالگر خوالیگر خوالی نان پز نان بای وسوین آوند مطبخ الطابی الطباخ آشجی وقاب قاجاق وسوین معناسنہ وآوند آب خوردن سگ ایلاق گویند بترکی

باولی ـ وای البرقیو

باولنمق ـ باولی دادن طیور ستونہ گبی

باولی ـ زن دیوانہ امرۃ حمقا دیلی قاری

باولی ـ بولی وہم آورد

باولی پردوڑنا ـ ستونہ گبی باولنمق

باہر کہینچنا ـ یاختن کنجیدان نزیدن ہنجیدن الجر الجذب چکمک

باہر لانا ـ برآوردن ہوختن ہوخیدن التبریز طشرہ چیقلدمق

باہر نکلنا ـ برآمدن التبریز طشرہ چیقمق

باہم شیر وشکر ہوجانا ـ یاغلی بالی اولمق

بایلغہ سونمک ـ وکیروز ہوا تمک وناز ونشاط لہ صالنمق وضیافتہ گتمک مدن کیچہ بعیش ونشاط مرونہی ازدیدن یعنی بسیر و مہانی مرو

بایلمش ـ سرگشتہ وحیران ومدہوش

بایرقوشی ـ پرندازجنس سرچ خوش آواز بر سرش کردپرچم باشد داغ سرگبی

بایغین ـ وکندودن کچمش یہودہ ویہوودہ ویخود ویخویش

بایلمق ـ بیخود شدن از حرارت تبا سیدن وکندیدن کچمک

بائین ـ چپ الیسار صول

ببری ـ القصۃ آلن صاچی

ببول ـ مغیلان السمرۃ ساقز اغاجی

بت ـ سپش

بت ـ وثلہ وقع وثرون الصنم پوست الوثن پوط وپوت

بتاق ـ وچاموری یرخلاب

بتانہ ـ دستینہ دست برنجن دست رنجن السوار بلزک

بت پرست ـ ثلہ دشمن العابد الصنم پوط طپرنجی

بتخانہ ـ بتکدہ ومشکوی الکنیسۃ نصاری کلیسا

بتونلنمک ـ وبتشمک التیام وخرق رتلمق گودرمق

بتہوا ـ سرمک السرق القطفۃ سرکن وقرہ پازی وقیون صار مشغی

بتی ـ پلیتہ آفروزہ وکالہ الذبالۃ و الفتیلۃ الشعبلۃ بدرک یعنی فتیلہ اولمش بموق کالہ

بتی ـ فتیلہ زخم

بتیسی — سی و دو دندان دہان آدمی
و گوسفند و گوسپند آنکہ بست و ہشت دندان
داشتہ باشد السن دیش
بٹ — نورد شکم العکنۃ قارن بوکلمی
کہ ہمزلکدن اولور
بٹا — سنگ صلایہ و بتہ و بتو الفہرہاون
الی وطاش دوان اللہ الصلایۃ المداک
بٹنا — تافتن الفتل اللوی بوکمک بورمق
بٹیر — پودنہ و وریچ و کرک و وتک السلوی
یلوہ قوشی و بلدرجین
بجانا — نواختن کوفتن زدن نقارہ
وغیرہ ساز الدق چالمق ساز چالمق
وبستہ او قومق طرب و تغنی ایلمک و خشامہ
و تلطیف و تطییب ایتمک و مراودہ ایرشمک
نواختن معنا لرینہ
بجلی — درخشش آذرخش آذرگشسپ و
ارتنگ البرق یلدرم صاعقہ گبی
بجلی کا چمکنا — درخشیدن آذرخش ابرق
شاقمق یلدرامق
بجرکاوالمق — حریص بودن درکار
و جلدی نمودن
بجرہ بلمک — والدن کلمک و قادر اولمق
و کوچ یتمک یارستن
بجنہ — شلۃ الفرشۃ الکرسف بز پارہ سی
کہ حائض اولر آنکلہ حیض قانی سیلر
بجوٗ — کفتار و گورکن الضبع سرطلان
بجھا ہوا پانی — آب داغ
بجھرا — چیزیکہ بر سر سبو گزارند خشت خم
و خشت سبو الکرامۃ کوب اغزنہ قود قلری طلبق
بجھرا — جو و گندم و گاورس و نخود باہم
آمیختہ کشکین کشکینہ کشکنہ
بجھری روٹی — نان کشک و نان کشکین و
و بسار و بیاہ
بچ — اگر ترکی و برج الوج اگر
بچاغ بیون سورمک — و ایاغیلہ قنارمق
گلمک گ بسمل خاریدن
بچاق سلمہ — و دفتر قپامہ عیش عشرت
و صحبت و جمعیت کہ قریب رمضان کنند
بر غندان و سنگ اندازی کبی
بچانا — نگاہ بانی و پاس داشتن نگاہداشتن
الحمی الحمایۃ الحفظ الحرس الحراسۃ الصون
الصیانۃ الوقی الوقایۃ صاقلامق
بچاؤ — پناہ جائی گریز گریزگاہ گزیر
اللجا، الملاذ المفر صغیناجق یر و قچاجق یر
بچاؤ — گنجایش الندحۃ کیکلک
بچھتی — ارہ وال بچقی دسترہ کوچک
بچلغان — جراحت پای اسپ استر
وغیرہ قلقنہ
بچھانا — گستردن الفرش دوشمک
بچہ دان — یوگان الرحم الشیمۃ مدزہ

بچھڑا — گوسالہ العجل صغیر بوزاغو

بچہ گرا ہوا — فکانہ آبگانہ آفگانہ السقط دوشوک

بچھو — گژدم العقرب الشیدع عقرب

بچھونا — بستر یا افگندن انداختن و

بیر البساط الفراش دوشک یتاق

بچہیرا — کرہ اسپ ہوئی المہر الفلوۃ

طای و قولون دیوندقلونی

بچی — ریش بچہ و رشیچہ العنفقہ طودق

الذقنہ بتن قیللر

بچیوالی — زن بچہ دار وگا وگوسالہ

دار و ماکیان بچہ دار وجوزہ دار المطفل

بچیاناکان کا — بسر چسپانیدن آپ

ہر دو گوش الصر

بحث کرنا کسی مقدمہ مین — و رافتادن

الخصومۃ بری بر ینہ دوشمک مخاصمت ایلمک

بحث و مباحثہ — نوسیرہ البحث مباحثہ ایتمک

بحر خوطاز — و دکزاوکوزی گاو دریا

اسقولوقطاس معناسنہ

بخار — تپ و تپ گرفتہ وکردہ وزدہ

وتپ افروز صفۃ الحمی صتمہ استمہ

بخار — نرم خوزم خرم الضباب الغبوۃ

دومان دسیس کورطمان الغبوۃ گبی

بخار آنا — تب کردن وگرفتن وکشیدن

استمہ گلمک

بخاری — پرخوبترکی کیلار و بوطرم

وانبار اول موضعدرکہ اولردہ غلال

قومق ایچون بیاپارلر

بخت وطالع — اختر و تاخیرہ وریگ و

ستارہ البخت حظ

بخشش وعطا — داشادو وداشن وفیاز

العطا، الانعام الاحسان حسنا وکرم معناسنہ

بخشنا — بخشودن بخشیدن آمرزیدن الرحم

الرحم الترحم العفو التجاوز اسکمک عفو ایتمک

بخل — زرفتی وسیمتاخ وآبکور صفت بدرجہ

مذموم البخل مالنی کیمسہ یہ ویرمیوب صیاقلق

بخور — گشنہ الندہ

بخور اکراد — نباتیکہ درفارسی اہلو ودر

عربی حمامہ گویند امامون

بخیل — زفت وژگور وشفت وآبکور

بخیل وخسیس معناسنہ

بخیہ — کرن آجدہ الخیاطۃ تکندہ

بخیہ کرنا — آجیدن نگندن تگندہ کردن

الخیاط تکندہ لمک وگوزہ مک وتکمک

بد — دشت زشت سلس سلیش ابہاشم

وبح ہلاشم السود السوابۃ القبح القباحۃ

یرامزوکوتی

بد — خلنج چوجقلراول چقورہ چقورہ

جوز آتماجہ دیرلر

بد — باغرہ وباگرہ برعقدہ سی کہ بر

عضودہ برجبان چیقسہ یا برجراحت

اولسہ اکثر یا چولتق آلتلری وقاسق گبی
بوشس یرلر دہ ویا خود باش یصدقلرن
دوشسہ بوغازدہ وقولق طوزندہ پیدا اولور
بد۔ گودال بازی مغلاج چوجقلرک چقورہ
جوزہ آتما جدید کلری اویونلرینہ دیرلر
بد اعتقاد۔ منبل الانکر قبیح دادش نسنہ
اعتقاد سز معناسنہ
بدبخت۔ مندبور الشوم یرامز یلدز لو تیمور کشی
بدبو۔ خوستہ وگندہ وغشاک واسکنج
بخر وہن وگندیدن العفن العفونۃ النتن
النتانۃ پوریمق ویمک قوقمق واسکیمک
وچوریمک قوقمش آغز قوقوسی
بدحالی۔ غیش الشت الشتانۃ طاغلمش اولمق
بدخو۔ آنیرود ذرخم درخیم الشکس الرعرور
یرامز خویلو کشی
بدعا۔ النج نفرین معناسنہ
بدعا کرنا۔ نفریدن بسوریدن بسولیدن
پشولیدن پسوریدن لعن ایلمک
بدل۔ یغ وفلیدن فیدن وازگات
الہیف قلبی فاسد کیمسنہ
بدذات۔ ازگات الخبیث یرامز نسنہ
بدر۔ گوفت مفضض ونقرہ کوب
بدر رو۔ آبدزد الجدول صواقن آرق
لہ کوچک اولہ
بدرک۔ یونی روی کی بسک وکالہ گبے
بدر نویسی۔ ابواب وجہ مطالبہ کہ بدان
برعمال اخذ کنند
بدرو۔ لہو در
بدریک۔ یونی روی کی نشک
بدزبان عورت۔ صیریق مضاسنہ
بدشگنی۔ بدشگونی بدشگون بدیمنی
الشوم الطیرۃ التشاوم التطیر یرامز
گورمک شوم گورمک
بدصحبت۔ انگل
بدصفتین۔ جین
بدطبیعت۔ آنیر گو توخوی وفنا ویرامز
وبدطبیعت
بدفعلی۔ بدکاری ترنشت بدخویلق بدگویلق
بدقیافہ۔ آور
بدکار۔ زن بارہ جہر زالموستہ البغی
زانی معناسنہ
بدکاری۔ البغاء الزنا زنا ایتمک
بدگوئی کرنا۔ شماتت کردن بغلمک زدن
بغل زدن الشماتۃ دشمنہ غمدہ گوروب
شاد اولوب سونمک
بدل کرنا۔ رمش وگوہر یدن چیز بچیز
التبدل التبادل وگشمک
بدلگام۔ اغزی بوزوق
بدلی۔ ابر ومیغ السحابۃ بلوط
بدلی کا گہلنا۔ گشودہ شدن ابر وانشدن

و برطرف شدن ابر الانقشاع التقشع
ہوا دن بلوط صوبلوب آچلق
بدمزہ — وسیمج العفص کلکرہ لک
بدمست — سیہ مست سیاہ مست گرست
کلست مست سرشار مست مستان مست
گزارہ وگزارہ الطفح اطافح اسکران سرخوش
بدمعاملگی ومفسدی — کج پلاسی الخبن
الخدعۃ آلدامق
بدن — تن کالبد کالب البدن کوہ جسد گبی
بدنام — جارس گبی
بدنامی — شکرش الاشتہار شہرت بولمق
بدن پر ہاتھ پھیرنا — برمچیدن الدلک
ال سورمک والملک
بدن ملنا — بدن مالیدن الدلک الملک
ولمس ایتمک
بدہ — چہار شنبہ الدبار چہار شنبہ گونی ربعا گبی
بدہ — تیر ودبیر فلک وبیر چرخ العطارد بلدز
بدہیا — آختہ خایہ کشیدہ الخصی
اینمش واکدیج
بدیع — فاقا نغز نیکو البدیع گوزل
بدیع کرنا — نکوہیدن المذمۃ الذام اللوم
الملوام ذم ایتمک عیبلمق وسوایلمق
بدیہہ — نا اندیش ورزد واندازو بادر
البدہ الفجاۃ اکسزن البداہۃ گلشات
بدیہی — فرید ی

برا — بد دش وشت زشت سلش سلیش
نکوہیدہ نغام نا خوش ارا وین ضد
پرارین القباحۃ یرامزو کوتی وفنا
برآمدہ — سائبان الصفۃ الظلۃ سکی
وگونلک وگولکہ لک
براورد — التخمین اورندلمک
برابر — ہمتا ہمسر ہمسنگ ہموزن ہمدوش
آزا الکفو المثل النظیر النظر نکدش
برابر برابر — کمر برکمر السوا ر التسویۃ
برابر لک وبرابرلق
برابری کرنا — ہمسری وہمدوشی کردن
مری المساجلۃ ہمسری ایتمک
برادہ — اکنتی معناسنہ
برادہ — سونش سہالہ رندش
البرادۃ تلاش البرایۃ قلم یونقاسی السحالۃ
برازوانہ — آہن پارہ دنبال کاردو غیرہ
کہ درقبضہ کنند
براکہنا جھڑکنا بولنا — غلبۃ الذم ضد المدح
برکمسنہ اوزرینہ غلبا حیقرمق وآلابندہ برلک
برالدن حیقمش ہمجنس وہمنوع وموافق وسے
برانا — فرنجک ودیوسینہ وسکاچہ و
خفرنج وخفتک وخفتو برخفج الکابوس
آغر بصمق
برانا — حرفہا پریشان درخواب زدن
ولجاجت ہم گویند الہذیان

برائی — بدی السوء السوءة السوائیة السیئة المذمة المذام العیبة برامزلق فنالق برباد دینا — پریشیدن التضیع الضیاع تلف اولمق برباد و بدحال ایلمک و یخود قیلمق

بربر — گرّا

بربط — قیوزولاغوته

بربریخانه — گوسفند خانه المربط المرابط بغلایجق یر

برتن — آوند وند و باهار و سوین و سوفار و گبرگی و خنور الاناء الظرف اوعیة اقاب قاب جاق

برج — بخش حصار معناسنه

برچ بیده — دبرنسق اورزه یک نورد

برچها — نیزه الرمح سونگو المران العلان القناة

برچهی — ژوپین برچخ ناچخ الحربة سونگو

برحق — غباد الخیف حقانیتلو کیمسنه

برداشت کرنا — نکوداشت و تیمارداری جانوران الصون حفظ ایتمک

برداشت کرنا — برداشتن الاحتمال التحمل التحامل یوکلنمک

بردبار — لنگرلو

بردن — وبراوغوردن بیک بار آنسزین کلدیلر ناگاج آمده است ناکاج معناسنه

برده — الاسیر طوتساق

بردوزده — براسلوب برنسق اورزه معناسنه یکسان

بردونم یر — گری جریب زمین گزمرکزنا

بردی — وقوغه لق گیاه بوریا بافتن روخ ولخ ولوخ سگی

برزخ — ماندآباد و گشتاسپ

برس — سال السنة یل

برسات — برشکال پشکال المطر یاغمور

برسانا — وبرسنا باریدن ل م المطر بغمور یاغمق و بغمور یاغدرمق

برسپت — اورمزاور مزد اورمز

هرمزد هرمز البرجیس مشتری بریلیزور

برطرف کرنا — برطرف کردن هیچ برطرف شده العزل آبرمق

برطرفه صاپوپ صاوشمق — ویان جنبک وصاقمق پهلوتهی کردن

برطونلق لباس — یکدست جامه ازشلوار تامندیل دست

برف — وشبنم فروده یخ ویخفروش صفة هلتاک الثلج قارالثلاج قارلو یرثلجیه گبی الجمد بوز

برف والا — برف فروش ثلاج باشد

برفی — صابونی گونه ازشیرینی

برق — درخش شمشک ویلدرم

برقع — روبند رویوش نیمبرد النقاب المخنق الوصواص فروواق مطلرباشی

برقع — یازک السلاء شول جلد رقیق کاغذ اناسی قرنده ولدانک ایچنه اولور

برقع اوڑھانا ۔ برقع و نقاب از رخ بر افگندن برداشتن کشیدن انداختن برگرفتن برزون الکشف الرفع قالدرمق والمیوں

برقع ڈالنا ۔ برقع افگندن انداختن پوشیدن و برخ افگندن برخ فروہشتن و گزاشتن التبرقع التنقب یوزنہ نقاب طوتمق و نقاب اورتمک

برکت ہونا ۔ برکت شدن تمام شدن

برگراہ ۔ یک حصہ از ۲۴ حصہ گز کہ آسوباشد

برکدرمک ۔ وجمع ایلمک فراگرفتن شمل

برگمک و برارایہ گلمک ۔ و در طوب اولمق برآمدن

برگد ۔ درختے است

برگزیدگان حقتعالی ۔ منتو

برگشتہ بخت ۔ دوشگون

برما ۔ سنبہ برمہ برما اسکنہ اسکنک گردبر متہ متہ ماہہ البیرم العتلہ المثقب بورغو و ماثقب دای دموری واو درکی

برماکرنا ۔ سنبیدن الثقب دلمک

برمچہ ۔ مانند سقفور جانوری باشد و رل گبی

برن ۔ سراپا الحلیۃ بزک

برنج یری ۔ کشت برنج

برنج چلتکی ۔ مزرعہ برنج

برنگا ۔ گدارہ پروار الوشیع طام تاوان اورتد کلری تختہ

برنی ۔ رتنگاہ مژہ الشفر کرپک بتدوکی یر

برواہی ۔ دریاڑہ گزشت

بروٹہا ۔ عمارت اندرون ملصق دروازہ السدۃ قپوا وستندگی گولکہ لک

برونجک ۔ وجارہ کسای باشامیم

برونددرق ۔ چوب بینی شتہ برس مہار بے

برونڈلی ۔ لولہ دار جام کہ بدان دارو درگلوی بچگان ریزند جرعہ بزور جرغاتو و جرغتو

برہا ۔ آبراہ آبراہہ انمیس صویولی

برہ لمک ۔ وطر ملامق و سانجمق و دورتمک شخالیدن خلانیدن وخراشیدن

برہ لنمک ۔ قرت معناسنہ خشک شدن خون در اعضا

برہم ہونا ۔ شوریدن الصخب الصیحان الصیحۃ الصیح تہییج وشتر ایلمک

برہنہ مادرزاد ۔ عوش غوشت العریان جلاق

بری ۔ شیر بہا ساچق کہ آغرق نامیلہ و اما د طرفندن عروس خانہ سنہ گوندریلان نسنہ در

بری بری اوزرینہ یغمق ۔ واستف ایلمک مطبق دیزمک بریکدیگر نشستن بسبب جثیت وطبقہ طبقہ بر روی گزاشتن و وچیدن غرشیدن سگبی

بری بریسنہ طوقمق ۔ ویان باشی گلمک بہم خوردن دو چیز سخت و پہلو بہ پہلو خوردن دو کس وآت بری بریسنہ چاپمق دو اسپ بہم سخت خوردن و کمی و قایق

چاتمق بہم خوردن دوکشتی سپوختن کہنے
بری چیز۔ اداریں ارارین پرغونہ
المستقبح فنا اولان نسنہ
بریول وایکی یول۔ یکرہ ودورہ وبرکرہ
بڑ۔ نام درختے
بڑابہای۔ دادرندالاخ بیوک قرندش
بڑاجھوٹا۔ بسیار دروغ گو وبسیار دروغ
زن الافک الآفاک الطمرس الطمروس یلانجی
بڑاکام۔ نہمار اعظم اولوق وبویکلک
بڑائی۔ ستایش وستودگی التقریض
الثنا والمدح اوگمک اوگش
بڑائی مارنا۔ خودستائی کردن وخود
ستائی صفۃ الفخر نازلنمق وفخرلنمق
بڑباگل۔ خجخش خربوز خربوزہ
چرک حق قوشی واسحق قوشے و
دیراسہ قوشے
بڑاچلنی والا۔ بسیار روالماشی یوروجی
بڑبڑانا۔ سخن زیرلب سخن پنہان گفتن
واگر بخشم باشد ژکیدن منکیدن الدندنۃ
الحجمۃ التغمغم کندی کندینہ صرلدانمق ودیرلانمق
وصوقرنمق وہوموردنمق ژکیدن معناسنہ
کندی کندینہ سویلنمک کہ صوموردنمق در
ژکیدن معناسنہ صرلدانمق ودیرلانمق وندیدن
بڑبڑہس۔ فرتوتی الخرف یشا مقدن عقل
فسادہ دارمق خرف وفند صفۃ بونامش
وچوق یشامش قوجہ معناسنہ
بڑنکا۔ دراز بینی وبلند بینی الاشم العناب
الانافی بیوک بورنلو
بڑہاپی۔ مین عقل جانا۔ فرتوتی
بڑہانا۔ افزودن دراز کردن التطویل
اوزتمق التطول الاطالۃ الاطراء بیوکلنمک
بڑہنا۔ افزودن دراز شدن التطول
بیوکلنمک التطاول اوزون اولمق بیوک
ولوی بوس سورمک نشو ونما بولمق
بڑہنا۔ بالیدن گوالیدن النماء النمو
بیوکمک بوی بوس سورمک نشو ونما
بولمق واوزامق
بڑہونٹا۔ لفجن الشفۃ قالین ودواق
بڑہی۔ کنکار کنکر درودگر درگر درودگر
النجار دولکر
بڑہیا۔ زال پیرزال پیرزن گندہ پیر
زن نہایت درجہ پیر شدہ گند پیر پارا و
سابوتہ العجوز الشہبرۃ الخیز بون یشامش عورت
بڑی خصیہ الاغر الفتق قاولوج کمسنہ
ودبہ طشاق
بڑی مکھی۔ منج اشک سینکی وبوہ لک
بز۔ ودوکم غدودیومری پیل باگرہ ومغند
بزا۔ بزک صوقوزغونی دیمکدر
بزرگ۔ فرزوکشور زدگت ولزیر
دمہ والاوسرغنہ وجیلاج بزرگ دن

وُربا العظیم بیوک واولو شریف گبی

بزک — وطونا نمه زیب آرایش آسا

بزلنگج — چارد وال

بزریاغی — روغن کتان یانه

بس — یتر و یتشور

بسته اوقومق — وساز چالمق وطرب وتغنی ایلمک نواختن

بسته سویلمک — وطرب وتغنی قیلمق نواختن

ساز وخواندن نغمه پرداختن

بسرک — شتر بزرگ هیون

بسرکرنا — دوستلغی وآدیلکی باشه دارمق

بسیلی — درخانه پرورش یافته جانور پرورد

بش پیراق — سوآید اغاجی ذوخمسة الاصابع و

ذوخمسة الاوراق فنجنگشت

بشارت — مژده میلاوه البشر والبشری

والبشارة مشتلق

بشاق — دمریز میوه فاجام وپساهیز

بش پرمق — وآید اغاجی فلفل بری

وتخم آنرا آید اغاجی تخمی گویند

بشقه — داوزکه غیر ودیگر وآخر

بشک — کاخواره گبی گهواره ومهد

شگافه گبی

بشک اورتوسی — گهواره پوش شاونی

عربیده معوز دیرلر

بش گوشه — سنگی است در روم

هرجا بشکنند مخمس منکسر شود ارمیون

بشلر — هفت تنان گبی در اولیا مرتبه است

بشمق — وایاق قابی کفش پاپوج وخی وپوز

بشیر — هیرادمژده جی مبشر گبی گولریوز لو

بشوش وطلق الوجه اولمق

بصره بالی — وبال بصره ترنجبین شیرخشت

شیرخشک گبی

بصمق — وبصه مق زردبان عامه مردمان

دیرلر پاشیب لاتو وهدینه معناسنه

بصه مق ایاغی — زینه پایه نردبان پغنه

بصیر — گوزنوری وادراک وفهم

بصیرة — گورمکلک وادراک ایتمک

بضاعت مزجات — لکه پکه چیز لیز

آزنسنه معناسنه غرت مرت واقچ تفک

وپارچه پورچه وقریق صریق معناسنه

بضع — اندوایننده چنلیچه معناسنه

بطال — وشاه منصور وگرفت وچغرتمه

وسیسی وقوال از اقسام مزمار است نائی

بطانه — تهپیچ وزیرپیچ

بطخ — اهلی انچه درخانه پرورند وماغ سیاه

باشد البط قاز قره بتاق ماغ معناسنه

بطلان — باطل اولمق

بطمان — من که وزن معروف باشد

بظر — فرجنده اولان دلاق

بظار — شنت اولمق بیوک ولاقلی عورت

بعد — آرد وادک وصکره رق

بغض ـ لخت برخ برآزو بر مقدار و بر پارچہ معانسنہ

بعید ـ دور و نعول و سمہد البعید اراق

بعینہ ـ گت و مت العین عین الشی

بغیغا ـ غبب و غبغب لفظ عربی مستعمل سقق معانسنہ

بغدا ـ لخت السکین بچاق

بغداش قورمق ـ چارزانو زدن سرین افگندن

بغدادی ـ کبوتر سیاہ قرقار

بغدای قپوسی ـ و تخل قپوسی چاہ غلہ نہادن کہ بران خاک و خاشاک اندازند تورک

بغرا ـ دخمہ الشقشقہ دوہ ہر پوکے کردیکی و قندہ آغزندن چیقان طغارجق گبی قرمزی دری

بغرتلق قوشی ـ و باغرتلق قوشی باغری قارہ سنگخوارکے اسفرود

بغشلق ـ بخشیدن

بغل ـ وکش و تہیگاہ آغوش کنار برہل ہو بر الابط قولتق و قول و قوجاق

بغل ـ خشتک خشتجہ سوجہ بغلک اللبنہ خشک قولتق التنہ اولور و چاپوک طون و شلوار دہ اولور

بغلبلای ـ بغلک کوپک ممہ سی عروسک معنا

بغلگیر ہونا ـ در آغوش گرفتن المعانقہ العناق فو بشق قوجقلق و سینہ یہ چکمک و قوجق

بغلمین واب لینا ـ در بغل گرفتن زیر بغل گرفتن در بغل نہادن در بغل زدن در بغل کردن در بغل داشتن التابط قولتقلق

بغلو ـ مرد مردی بستہ افراز و بستہ

بغلین بجانا ـ بغل زدن بغلک زدن الشماتتہ شماتت ایتمک دشمنہ بلا و غم و غصہ یتشدیکنہ شاد اولوب سونمک

بغہ ـ پوست لاک پشت ہندی ذبل

بفا ـ سبوسہ البہریۃ الخرارۃ قوناق قوکاق

بفتری ـ آلات بافتن جولاہ کارچوب

بقا و قیام ـ و اماند البقاء دائم اولمق القیام طور مق

بقچہ ـ بستہ رز مہ نیفہ بر وندہ الصوان

بقیجک اثواب حفظ ایتدکلری قاب

بقدر دسترس کام کرنا ـ یا بقدر گلیم دراز کردن

بقعہ و مکان اونکا ـ ہر زشان مرزشان

بقلوا ـ حلوای لابر لاوکولانج و لولانج

بقم اغاجی ـ و بویہ اغاجی تبرخون

بقنق ـ سپل شتر و فیل شفل گبی

بقیار ـ طعام و بہائی طعام کہ در وقت جامہ نو پوشیدن بخش کنند بقیارگبی

بک ـ بسیار گوئی و دراز نفسی البقاق البقاقۃ البقباق چوق سویلیجی و یکشاق

بک ـ الحمۃ البازی مستہ معانسنہ

بکاول — چاشنیگیر

بکٹ کی فوج — پیراک المقدمۃ قراول

بکرا — بُز نر نہاز نخز از التیس الغنم المعز کوتم

بکری — بز مادہ العنزۃ الماعزۃ دیشی کچی

بکری کا بچہ — بچہ گوسفند الجفر العنود العناق کچی او غلاغی

بکری کی بال کترنا — فرز کردن القص یولمق

بکری کا کلا — سر گوسفند جفشۃ لفحۃ قیون کلہ سی

بگل — پوست درخت اللحاء اغاج قابی

بگل چھیلنا — باز کردن پوست اللحو یسنہ نک قابی صویمق

بگلمنش — وبک وشمش نیم پختہ انگور

بگلمک — پسند کردن

بگواس — دراز نفسی بیہودہ گوئی ہزرہ چاوی ہزرہ درای وہزرہ شاکلول الثرثرۃ اللغو والہذر الہذیان چوق سوزلو اوزان ویکشاق

بگواسن — زن بیہودہ گو ہزرہ گو وبسیار حرف زن اللغواء چوق سوزلو اوزان قاری

بگھیرنا — پراگندہ وپریشان کردن تخیین التشتیر صاچمق وطاغتمق

بگھیڑا — ہنگامہ ہلالوش خلالوش غرغشہ النزاع غوغاء وجیغلتی

بگھیڑا — درازی کار الطول اوزنلق

بگی — وبگو بسیار گو دراز نفس بیہودہ گو یا وہ گو ہزرہ گو شاکلول الہذار البقباق الثرثار یکشاق

بگینی — مادہ گاؤ وغیرہ کہ کم شیر شدہ باشد البکی البکوء البکی سودی آزادلان طبع

بگڑنا — دل دگر کردن ساختن بہم آیدن التغیر انتغایر بر بزندن مخالف اولمق

بگل — غُندرُود الصور الناقور بوق بوری

بگلا — بوتیمار وغمخوار غمخورک وغمخوار الیمام بالقچین قوشی قزل اوکیک آلا اوکیک قوشی

بگولا — گردباد دیوباد ودُولہ وشگدولہ الاعصار الزوبعۃ قاصرغہ

بگھار — سیر داغ ورو غن جوش بتر کی بغارا نہ

بگھیلا — بچہ شیر الشبل الشبع الضرامد رسلان الکچ

بگھی — کالسکہ

بل — سوراخ السرب الجحر یرد لوکی

بل — کجی العوج العوجاء اگریلک واگری

بل — کس شلفینہ شلیفہ الفرج الحر الحفش الجحوم القلدم الکعب الفلہم الہبیر الرخمۃ القبقاب

بلا — رنج ومحنت وحبسک النقمۃ المحنۃ المحن یرامز نسنہ وبلا ودا ہیہ

بلا — گربہ نر الفیون ارکک کدی

بلا — آزمایش الامتحان صنامق

بلازک — دستینہ وابرنجن

بلاغ اوتی — گیاسیکہ بعربی حرف الماء گویند سیسنبر ون معناسنہ

بل اغریسی - مازہ در دشت درد باشد

بلاق - انخزامتہ

بُلاق - دیوار کہ بینی الوترۃ بورن ولکلرنک

اراسندہ غمی پرد

بلائین لینا - بلا گردان و قربان و صدقہ

شدن بلا چیلن شدن و بلا گردان گشتن

و سر گردیدن الفداء فدا اولمق

بلانا - خواندن طلبیدن الدعاء الطلب

استمک و چاغرمق و قغرمق

بلبان - خوش منظر پرندہ در زمج گبی

بلبل - ہزار آوا ہزار آواز ہزار دستان

زندخوان زندداں زند باف زندواف

مرغ بستان مرغ زندخوان مرغ چمن

مرغ گلشن واف الکعیت العندلیب بلبل

بلبلانا - دست و پا چہ شدن التفور

چاغرمق و فریاد ایتمک

بلبلانا - آواز کردن شتر از مستی الشقشقہ

کوکرہ مک

بلبل چشم - جامہ کہ مانا بچشم بلبل بافند

چشم بلبل نیز

بلبلا - افراسیاب کوپلہ الحباب النفاختہ

الفقاقع قبارجق

بلدینا - بوکمک تافتن و ریسیدن و بورمق

و اگمک و اگلمک

بلدرچین اوتی - بیخ بیش اجل گیا

بل سانپ کا - حیہ چغتی در شاہ اسپرغم

بلصوقلی - مرض سوزاک پرمیو گبی

بلغم - گش بفارسی

بلغورر - دلیا اُفشہ

بلک - ہراس و بلکلک ہراسیدن و قامہ

باڑش باک

بلکلک - ہراسیدن

بلکہ - و بل واژہ ترقی وَن بفارسی

بلکی لعاشی - من

بللمہ - وقصہ اوگی آچق نیمتنہ کہ جامہ

پیش باز آستین کوتاہ باشد شیر داغ

بلورسز - معدوم کشفتن

بلورمک - اوبہر نانو بر معنا سنہ

بلند اپنی مثال سی - سرکوب و یودہ و

ضابط و حاکم معناسنہ

بلند کرنا - افراختن افراشتن الترفیع الرفع

یوجہ لتمک یوقارو قالدرمق و قالدرمق

بلند ہونا اور بڑہنا - یازیدن الرفعۃ

یوجہ لک و اوزمق و بیومک و بوی چلک

بلند و علو - شتفت العلو یوجہ لک رفیع

گبی دیوکسک

بلونا - شیرزدن المخض یایمق کہ

یغوردی یاغ چیقارمق ایچون چلقایوب

بری اوتہ تحریک ایتمکدر

بلیا - نشیبل نشول القلاب گال و بالق اولتہ سی

بلی - گربہ وتانود و پوشک السنور الخطل
القط کدی وارگک کدی

بلی لوٹن - تزہ گربہ وبادر نگبویہ و
ترنکان البادر نجبویتہ اوغل اوتی

بم تلی - وبام تلی سازلرک قاعین تارینہ
دینور شہرود

بنا - کدوادہ وکرداد وکرداد دیوار تلی

بنات النعش - ہفت اورنگ ہفتورنگ بدیکر

بناء - باختن النسج النساجۃ طقومق واورمک

بناتا - ساختن الفعل الشلک

بناوٹ - تصنع

بناوٹ - بافتگی الحیک الحیاکۃ ہمالہ ایق وطقومق

بنجت - چاروای سواری آت وقاطر اور
بنجر - خشکسار الوعرۃ الوعر المرۃ اول زمنہ
دینور کہ صودن بعید اولہ ویا خود قطعا یغمور گورمیہ

بند - جل ودرغ السد صو بندی

بندا - گوشوارہ آویزہ گوش واچک القرط گوشہ

بند باشی - جانیکہ آب از چشمہ یا رود
در آنجا جمع آید مقسم آب معناسنہ سرزغ

بند پانیکا - بند وورغ ورغ الجسر صو گوی

بندر - میمون حمدونہ بوزینہ بوزنہ گبی
ومہنا ونبالو وچخر القرد الہبار یا میمون

بندر راستہ - راہ بریدہ المخفقۃ

بندر والا - میمون باز بوزنہ باز القرد امایموں

بندریا - مادہ بوزینہ القردۃ مایمون دیشیشی

بندصندوق وغیرہ - لشن بند باغ معناسنہ

بندقبا - بند

بند کرنا - گرفتن در ورخنہ وزہ برزدن
الرابط بغلامق قپامق

بندوق - تفک وتفنگ با انداختن افگندن
سر دادن خوردن مستعمل وکمان زنبورک نیز

بند ہوا پانی - آب مردہ

بند ہوا - بندی زندانی الاسیر المسجون
المحبوس طوتساق

بند ہوڑ - پیش خورد السلف میوہ وغلہ نارسیدہ فروختن

بند ہونا - بند شدن وگرفتن در ورخنہ لازم
وتعدی الانقباض طوتق یوزلو اولمق

بندیخانہ - زندان بندخانہ السجن الحبس
الحصیر مجلس معناسنہ

بندیخانہ مین کرنا - در زندان کردن
انداختن بزندان فرستادن التسجین
زندانہ قویمق

بنڈا - کلتہ بکلنگ کیچ الابتر کدوک

بنڈا - کندوالکندوج صریون وقوان

بنسلوچن - تباشیر الطباشیر عامہ تبشیر دیرلر

بنسی - شست الشص بالق اولتہ

بنفشہ - عامہ منکشہ دیدکلری معروف چچکدر
البنفسج ..... کاکوشی فرمہ گبی

بنقلدیق - تالوکہ بچکان شیر خوارہ را
بجہد یا فوج وتشنگ کلاک گبی

ابنگلہ میہن البیت قونان واو
بنجانس ۔ دیو مردم النساس طاغ آدمی
بنولا ۔ پنبہ دانہ کلکچہ حب القطن چکیت
بنولی نکالنے کی چرخی ۔ چوبکین لوہنیز
زلیفن ہیر چیر معناسنہ
بنیا ۔ البقال سبزوات صاتیجی
بنیاد ۔ آسال ولا دوشستگانی الاساس
الاساس البناء دیوار تملی
بو ۔ خوش و ناخوش بفارسی لہ و
ناد العطر ایو قوخاوسنہ
بوائی ۔ کفیدگی یا الشقاق الفلیق
ایاق یارینی یارقلق وچتلاقلق یارق وچتلاق
بوبر ۔ فضل پلپل گبے
بوبک ۔ پیرنا بالغ اخرف یشامقدن
عقل فسادہ دارمق واول کیمسنہ خرف دیرلر
بوتراق دیکنی ۔ ادہجا پرخار بوتہ کہ چون
برجاے چسپد دشوار جدا گردد
بوتل ۔ گلاب افشان قارورۃ شیشہ معناسنہ
بوتہ ۔ زرگران درآن سیم وزر ریزند
بترکی پوطہ عربیدہ خلاص دیرلر
بوتہ ۔ درخت بیساق برزمین کشیدہ
بترکی تکاک واویوم ودوک
بوتہ ۔ شتر بچہ بترکی کوشک
بوتہ ۔ شتر بچہ جنگ الفصیل السقب وہ کوشکی
بوٹی ۔ تکہ البضعۃ المزغۃ ات پارہ سی

بوجق ۔ گوشہ کلبہ مغیلہ و فراگبی
بوجو ۔ بہندی ہوا صورتیکہ بدان بچگان
را ترسانند
بوجہہ ۔ یافت الادراک الفہم تشمک والکلوب بیلک
بوجہہ ۔ بار و کولہ بار انچہ برپشت بردارند
الحمل الثقل الثقیل الثقالۃ العیاء شمالک
بردنک ویوک
بوجہہ کاونٹ ۔ لوک الحمولۃ یوک حیوان دود
بوجہل ۔ گران بار ہر کہ باشد الثقل اغرق
بوجہل ۔ گران چیز مہست الثقیل الوقر
الوقار اغرسنہ
بوچہاڑ ۔ ریزش و سرشک باران
الرش الترشش صوصا چمق بہر بندی معناسنہ
بوداسکلک کل انجا موش صوصغری
بوداغ ۔ بوداق غصن وستاک
بودانتی ۔ شاخیکہ از درخت بریدہ باشند
بودانمش دالہ وبداغہ دینور کردوگبے
بوداندیسی ۔ ازغ عربیدہ جلمہ دینور
بودور ۔ وقصہ بویلی کلہ دغک
بودرم ۔ نہانخانہ ومخزن سغانہ گبی
بودینا ۔ بوئیدن الشم قومق
بورا ۔ سبوسہ حب النشارۃ تلاش
بورا ۔ کوندہ ہستہ جوال گبی برظرف در
آنکلہ صمان چکرلر
بورانی ۔ معروف

بورتو رمق - و بورتمق انقباض شنج

بورج - وام

بورچق - گونه از غله که مشنگ گویند عربیده ملک و جلبان گویند سلبله و برجاف و سطاریون و سلیجه و سنگ اشکن و شنگل بفارسی

بورچک - و پورچک موی چند از زلف برید و پیچیده که بر خساره آویزند

بورشق - بهندی جهرلی از کبر برجلد عارض شود اثر نگ

بورشدرمق - و بوزمق و آشندر رمق و درد و بلا یه اغر اتمق در رنج داشتن بخشایندن

بورشمق - درهم کشیده شدن پوست روئی و اندام انچنیدن

بورغاج - چین و شکنج چغل گبی

بورغو - بر ماه و سنبه و ماهه

بورک - دقاوق و قلیق و تقیه و بهم کلاه

بورک - و تپوز و آبه و کبه لباس برسات بارانی

بورمه صدف - گونه از صدف ها عربیده شنج دیرلر برجامه و کاغذ کشند توتیائی اکبر

بورنجک - و جار و مقنعه و دامنگیر و چارشف شارگبی

بورن یومشغی - پرّه بینی

بوره - انچه درگداز زر بکار برند بارگبی

بوزری - در روزه عربیده طلق و مخاض دیرزنه

بوریا - و قدره سقف انداز باشد کوب گونه از آن که سیتل پاٹی باشد نوخ گیاه بوریا بافتن رو خ کوخ بوریا باف صفتیه

بوڑها - پیر مرد و کهن سال خورده پیر فرتوت و فرتوت ابله نیز باشد فرتود گربزی و کمپیر پیره الشیخ الهرم الیفن و المفند قوجه

بوڑها بعقل - سمه و این صفت گرفتن را بونامق و خته گویند غرف

بوز - اسپ کبود پیدی گرائی طور نه قری نیز بوز و گرگ دیزه گبے

بوزجه آش - ماستاب و کهر باد کبر ستنی باشد که در سرکه پرورده میخورند

بوزغلق - هزیمت شکن گبے

بوزغون عسکری - لشکر منهزم فل گبی

بوزه - بگنی آخسه فوکان الفقاع اخمسه

بوسه دینا - بوسیدن چومنا بوسه دادن البوس او پمک و قبله اوپش و یرمک معناه

بوسیده دیوار - قفشق

بوش بوکر - تهیگاه

بوط - چڈها کش گبے

بوطلق - پاجامه شلوار و چاغشیر گبی

بوطروم - وکیلار تقبیکه در زیر زمین سازند خانه کنند برای اشیا نهادن سرداب گنج

بوطور - وقیصہ کوتاہ پاچہ پہنگنا
بوغ - وطومان میغ وبخار وتف
بوغاز - حلق گلوپلغ
بوغاز قصمق - وبوغمق خبک
بوغاقصلمق - فشردن گلو
بوغبند - الرداء قفتان
بوق بوجکی - جعل سرگین گردان پشک
بوغرتلق - نائی گلوخشکنای حنجر
بوغلمق - وصودہ بوغلمق غرقاب شدن
بوغلمق - بوغاز قصلمق وبوکالمق خفیدن
خفہ کردن
بوغلمہ - بوغاز قصلمق ونفس طوتلمہ وبوکالمہ خبہ
بوغمق - گردانحلق وگردن باغی
گلوبند زنان رس گبی
بوغیتکنی - وچاقرتیکنی شوکہ المبارکہ
وشوکہ بیضاء سزد گبی
بوغہ - گاومیش وگاؤنر وصوصغر و
طونبای وجاموس بہنس باشد بہندی گل
بوقاغی - زاولانہ
بوقاغیلق - خردہ گاہ اسپ کہ چدار
بران بندند خردہ
بوق بوجکی - سرگین گردان پشک
وکشنک وکستل
بوقلمون - شوات شوار شوال شوالک
آگلیون
بوقلیجہ - پرندہ مانا بہ بلبل گوزار
بوک - درخت خاردار ہراس
بوکالتمق - خبک خفہ کردن
بوکرلجہ - غلہ لوبیا ازاز دم
بوکرتلق - بردیکنلی شجر درتوتہ مشابہ
ثمری اولوعشقہ گبی بردرخت پیچد کیہہ
بوکلم - وقیورم پیچ وتاب نہجیز
بوکمک - وبورمق تافتن فتل گبی
بوکوجی - سحروافسونلہ خلقی بند وتسخیر ایدن مسنہ افسا
بوکوجیلک - سحروجادوفرست
بوکورمک - آوازکردن گاو وعربیدہ خوار دینور جنج
بوکوملری پیچ وتاب سرزلف کفچہ
بول - سخن گفت گفتار گفتگو القول سوز
بول - بگوقل سویلہ
بول - صمغی تلخ المر براغاجک صمغیدر
بولاد و مورقیر - اسپ آبی رنگ کیک
بولاشمق - بولاشق بولاشمہ آلودن
آلایش بیلاشمق نیز
بولاندرمق - مکدرایتمک سنگ قندیل زدن
بولاج - ڈوئی گبجہ
بولت - ابر
بولکم - وقیورم پیچ وتاب موی کورس
بولماج آشی - طعام فقرا
بولنا - گفتن زبان ترکردن القول سویلمک ودمک
بولنتی - لقطہ رایگان زب گبی

بول و براز - شاش و چامین چامیدن
شاشیدن البول سدک و ایشامک
بولی - زبان اللسان اللهجة دل
بون - و شاشقین گاو ریش خلیاجی نیز
واوغوز احمق سندل گبی
بونا - مرد کوتاه پاچه و پاچه خرد و خنا
و کوتاه بالا و پسته قد فربه را گویند بسیار
فربه را غک الغناشی القصیر بود و قصه بطور
بونا - تخم افشاندن و ریختن کاریدن
کاشتن البذر اگمک
بونامش - کمپیر پیر فرتوت
بونامق - و عقه خرف از پیری در عقل
فساد آمدن
بونجق - کوڑی پلچی و قاطر بونجغی و
اشک بونجغی خرمهره
بوند - طامله چکره و یوجه و چکه و باران
قطره را تریک و رشته باران معلوم القطرة طامله
بوند بهر پانی - قطره آب القطرة طامله
بوندن وارلغی - و کندودن ایله
شایسته هستی
بوندی - چکه القطرة طامله
بونی - دستلاف و دشن ترکیده سفته دیر
بوه لک - مگس سبز کوچک و سبزی مائل
و سرخ مگس را اوزخوانند غور مگس گبی
بوی - حلبه و بوی تخمی تخم آن شلمیز گبی
بوی - مگس زهردار که غریبده گیلا دیر غنزه
بوی - قبیله کوچک دوده
بویا پوده - ماهی پشت خرپشته
بویامق - رنگ کردن
بوی بوس سوریک - نشو و نما کردن بالیدن بزر
بویلو و بوسلو - مناسب الاعضا و وجیه بال گبی
بوئی مادران - قوان چچکی و ایو اطنه و اراقه
بهاپ - تف دیک و دود دیک تف دهن
و سم مطلقا باشد الدخان تو تون بخار حرارت
را بوغ گویند
بهابی - زن برادر ینگا زوج الاخ
قرنداشک قاری
بهات - بده و بته البهط پرنج شوربا سی
و عند البعض سودلو پرنج آشی یا غسزو
طوز سز پشور دکلری لپایه بده دیر لر
بهاٹ - باد فروش باد خوان باد پران
المطری جندره جی
بهاتی و بهتی - طعام ماتم و شب غریب
نان و حلوائی اول شب مرده الوضیمة
طعام ماتم
بهاٹا - جزر و مد باکشیدن آرند الجزر
دریانک صوئی ارد نیه رجوع ایتمک المد
دکز صوئی چوغالوب آرتمق
بهاجی - کاسه همسایه و کاسه
بهادر - نبرده دلاور الشجاع آقدار یجی

بهادری - تفنود النجده

بهادون - تقریبا مرداد

بهار - یازگوز وقیش کشادهنگامان

بهارات گرم مصالحه قرخ گبی

بهارنا - رفتن روفتن جاروب دن جاروزدن الکنس سوپرمک

بهاری - گران مهست الثقیل اغرنسنه

بهاری بهرکم - گران سنگ گران سایه الوقور لنگرلو وقارلو

بهاڑ - گلخن ترکیده کاف عربیله گلخن دیرلر

بهاگنا - گریختن پشت دادن ونمودن پائی بهپیدن برمالیدن برلنگزدن تولیدن کندن نیزرمیدن گریختن شبیم ورمال زدن ورمال کردن الفرالهرب الاباق الاباقة قاچمق

بهال - نوک نیزه وپیکان تیرالسنان یلمان

بهالا - نیزه الرمح الاسل سونگو

بهالامارنا - نیزه زدن الطعن الرمح سونگوایله اورمق

بهانا - فروریختن ریختن شاریدن شریدن الصب ودوکمک

بهانت بهانت - گونه گون الاقسام و الانواع الاصناف درلو درلو

بهانجا - خواهرزاده وافدرابن الاخت یگان در بخارا آنغاجه گویند

بهانجی - دخترخواهرا

بهان متی - حقه بازطاس باز وآن شیوه راحقه بازی وبازی گری گویند الشعبذة گوزبایجی

بهاوج - برادرزن وینکه قین آغادر بخارا گویند نیگا

بهانه - الحیلة

بهانه کرنا - بهانه کردن گرفتن انگیختن افگندن نهادن ساختن الاعتذار عذر اینک

بهاو - نرخ ونرخ کردن بستن نهادن وبالفظ بالاکردبلند کردن ونرخ شکستن وکساد ساختن افزایش وکمی آن السعر نرخ و بهائی - برادردادر بالوبترکی آغاو آکاوخرد را اینی الاخ الصنو الشقیق قرنداش

بهبودی ونیکی - شهند الخیرة الخیر الولک وصاغلق

بهپارا - کهناب وآن دواهارا کهاب گویند التبخر التبخیر نجورلنمق نجورایتمک بصقه وبصوق در ترکی مستعمل

بهت - بسیار فراوان بس بسابسی کزافه تناد غیش غزاره فروت نهبک الغزیر الکثرة چوقلق الکثیر چوق

بهت اچها - خوشتر کشتر الاحسن والبخ بخ ایوو گوزل وپیکی اعلی وایپی ای

بہتار۔ شوہر و شوی البعل ار
بہتان۔ بیغارہ البہتۃ البہتان باشہ
قاقمق بہتان سگیے
بہتان بندی۔ شاخچہ بندی البہتۃ
یلان سویلک افترا گیے
بہتایت۔ سناد غیش الکشرۃ چوقلق
بہت چلنا۔ سخت راندن الشی یورمک
بہت دور۔ دور تر بسیار دور وائر
البعد ار اقلق
بہت کہانیوالا۔ بسیار خوار شکم پرست
انبا قرلت انبان الاکول اینہان
بہت محبت کرنا۔ گرم جوشیدن تپاک
نمودن التحاب التحابب التعاشق و
التواد سوشمک
بہتیجا۔ برادر زادہ اخدر ترکیدیکان دینور
بہٹ۔ غال الجحرۃ این کہ طاغلردہ
وحوش آرامگاہ در
بہٹکنا۔ راہ گم کردن و سرگشتہ شدن
آوارہ شدن راہ غلط کردن التیہ
التایہ الضل الضلال الصلالۃ یولآزمق
بہٹنی۔ سرپستان الحلمۃ امجک باشی
بہٹی۔ داش داشہ آتشدان آوہ الکور
الکورۃ الکوارۃ الاتون کرج وکرپچ و
چناق وچولمک وچاغنہ دینور
بہٹیارہ۔ طباخ وبہٹیاری طباخۃ

بہٹیاری سرا۔ مسافرخانہ مہمان سرای
الرباط کاربان سرائے
بہڈرا۔ وقت منحوس بحساب نجوم
پس از سہ شبانہ روز آید بلت
بہرا۔ کر وکند گوش وگران گوش
شوا وکلیادہ الصمم الاطرش الاصلخ
صاغر
بہراپن۔ کری وناشنوائی الطرش صاغر یق
بہرانا کبوتر کا۔ بحوصلہ رختن الزرق
قوش یورسینہ اغزمدن نسنہ یدرمک
بہرا ہوا۔ پر آگنج المستلی طولو
بہرتی۔ آگنہ آگنش آگین آگن الحشو
الحشیۃ طولدرش
بہردینا۔ گزاردن الایفاء الاداء بورجنی ودرمک
بہردینا۔ پر کردن انباشتن الاملأ طولدرمق
بہرلینا۔ حق خود تمام گرفتن از کسے
الاستیفاء التوفیر حقن آلمق
بہرم۔ بزرگی الاعتبار الغز الغزازۃ
العضمۃ العظم اولولق
بہرنا۔ پر کردن آمودن آگندن
پریدن الاملاء طولدرمق الملاء قاب
طلوسی نسنہ دویوب طولدرمق ویقاق
وطولدرمق
بہرنا۔ آلودہ شدن آغشتن التلوث
ملوث اولمق بولشمق بیلاشمق واصنمق

بہروپیا - صورت باز

بہروسا - امید وچشم الاتکال الاتکار الاعتماد طیانمق

بہری - زن ناشنوندہ الصمار صاغر اولان قاری

بہری ہوئی نہر - لب گردان ولب گردان کردن صولمن طورلدرلمش اولان ارماق

بہڑ - یکنیز الزنبور الزنبار آری

بہڑ بہونجا - نخود پز نخود بریز

بہڑجانا خصیہ کا - الفتق قاولوج کمسنہ

بہڑکانا - تیز کردن کسے الالہاب اودیاقمق قیزدرمق

بہڑکنا - زبانہ زدن کشیدن شعلہ کشیدن زدن الاشتعال الوحش التلہب اودیالکلمق واودیالکلیوب شعلہ دیرمک

بہڑکنا - رم کردن خوردن النفر النفور النفار التنافر اورکمک

بہڑوا - کس کش زن جلب قلتبان قرتبان قرمساق تیرآور الدیوث غیرتسز کیمسہ القواد عارسز

بہڑہنا - گوالیدن النمو اوزامق بیومک وبوئی بوس سورمک نشو ونما بولمق

بہس - کاہ التبن صمان

بہشتی - آبکش السقاء صواریجی

بہشتی - جنتی آشو

بہکانا - درگمراہی ونا امیدی انداختن الاغوا آزدرمق

بہکانا - ورغلانیدن الغوایۃ الضلالۃ آزغولمق

بہک بہکان - آغزقوقوسی

بہکہاری - گدا وخواہندہ ودرویش و دریوش گدیہ گرساسی درویزہ درویزہ دریوزہ دلنجیلک دلنجی فقیر ومسکین

بہکانا وبہگونا - ترکردن خیسانیدن فرغاریدن المرث صویہ اتمکی صلمق النقیع النقوع

بہگوڑا - گریز پا بسیار گریزان بسیار گریزندہ الاباق الاباقۃ قول وجاریہ قاچمق

بہل - وبہلی آرا بہ آرا بہ العجلۃ قکلو وطولاب دوخی قیواغزندہ ارقرسے قودقلری اغاج کہ قوغہ کا آصلور

بہلا - خوب وخوش نیکونیک بہین بہ گش الطیب خوش قوخلو نسنہ

بہلاوان - بلاور ثمر ہندیدہ وپیرایہ زنان درکہ دوزگون وآوانلق تعبیر اولنور وخصوصاً قاریلرک باشلرینہ مخصوص اولان آوادانلقدر آقارصو وارستفان وسائرلری گبی

بہلاوا دینا - فراموش گردانیدن چیزے مرکسے را الانساء اونتدرمق

بہلائی - نیکی وخوبی الخیر الخیرۃ ایلک

دهرنسنه نک ایوسی

بهلائی - لولو ترکیده بوجو او ماجی

بهلکڑ - فراموش کار و نایاد دار نایاد آور و نیز غلط کار و غلط کن النسیان اونتمق اونوتیجی معناسنه

بهله - نکاب نکاف القفاز الدوان

بهن - باجی خواهر همشیره بترکی کلان را آپه و ایکاچی الاخت قزقرنداش

بهنا - پنبه زن بهینه الندّاف یوک و پنبوق اتجی حلاج گبی

بهنبهنانا - ازبلینی سخن گفتن و بد باغ عرف زدن الخمنه سوزی بورن ایچندن سویلمک

بهنبهنانا - شور کردن مگس الغمنه بورن ایچندن چیقان صوت

بهنبهیری - گونه از ملخ که رنگها نسیان دارد بعربی برقان

بهنچکا - خیر و خیره شدن را لحیرة سرگردانلق

بهنڈی - تره هندی بترکی بامیان

بهنگ - کنب و بنگ و بنگاب شیره آن گنو القنب باک

بهنگی - زیله کوار و کباره بترکی سپد ماهره زیله باشد از شاخ درخت سازند وسیله حصیر از گیاه حصیر سازند وسپت و کفه کباره و کفه اوزم کواره باشد

بهنگهوٹا - بنگ سا

بهنگیرا - بنگاب ساز

بهنگی - گودکش و پاکار و پائیکار و هاری و براو کناس معناسنه

بهنگی کاٹوکرا - کلج کوبره سپدنیه دینور

بهنوئی - یزنه شوهر خواهر الختن الصهر اشتر

بهنور - گرداب چرخاب الدردور صوچوریکی

بهنورا - شگر برجنس سیاه آری در

بهنی - دشت بامدادان واول دشت و دشت فال دست لاف و دش و سفته نیز دشن بترکی سفته گویند و سیفته نیز

بهو - سنار و سنهار و سنه بترکی گیلن

بهوبل - خنزیر اکلة عود خاکستر معناسنه

بهوت - دیو بغامه غول بیابان بتیا بتیاره الغول السعالی

بهوسی - سبوس الفخرة النخالة کبک خاصه بخدائی کپکنه دینور

بهوک - گرسنگی گشنگی السغب الغرث آچلق

بهوکا - گشنه گرسنه الغرثان قارنی آچ

بهوکنا - ناله وزر وزه اورمک

بهول جانا - فراموش کردن از یاد دادن الذهول اونتمق

بهولا بسرا - از یاد رفته

بهونا - برشته بریان الشوا پریان ترکیده قاورلمش دانه یه قاورقه واونمه

قاوت دیر لر کبیدہ معنا سنہ

بہونکنا۔ بانگ وعف عف کردن سگ وزنو یہ نالہ آن باموحدہ در آخر وزنو یہ زنوئیدن وکوک العواء الصیحۃ الہریر کوپک اولوسی زنوئیدن کوپک اولوق

بہونچال۔ زمین لرزہ بو مہن بو مہین الرجفۃ الزلزلہ حرکت ارض معنا سنہ

بہونر۔ گرداب وزبوزالدردور صوچوریکی وچورنتی وقتال دردور معنا سنہ

بہونرا۔ بوزدرخف شکر الزنبور الزنبار سیاہ آرے

بہونری۔ چرخوک بترکی دومہ فرلہ و فرلدی

بہونری۔ نان اخگر پختہ الطرموث الالفاد گل ایچندہ پشان آتمک

بہوننا۔ برشتن الشواء الالفاد پریان ایتمک قاورمق

بہونی گیہون۔ گندم بریان بترکی بجارا قارقوچ قادرقہ معنا سنہ کبیدہ گبی

بہی۔ وبہ وآبی وتوج السفر مجل ایوا

بہی۔ روزنامہ الدفتر یازلمش سنہ

بہی۔ نیزوہم اندی وایدی وہاس ایضاً دخی ودہ معنا سنہ

بہیا۔ نوجبہ السیل سیلاب

بہیجا ہوا۔ فرستادہ المرسل گوندرلمش اولان کشے

بہیجنا۔ فرستادن گسیل الارسال الرسالۃ گوندرمک ایرشدرمک ایولہ مک

بہیچنا۔ فشردن فشاردن فشارافشردن العصر صقمق

بہید۔ راز سر گوتا السر

بہید چہپانا۔ کیفسام

بہیدی۔ ہمراز النجی سرداش

بہیرون۔ زیرافگن درنیم شب انچہ باشد زیر بزرگ است

بہیڑ۔ ابنوہ ابنوہی الزحم الزحمۃ غلبہ ازدحام صقشمق

بہیڑ۔ میش نر وغرم اران الکبش قوچ وقیون

بہیڑا۔ بلیلہ وگیرہ انچہ بدان دباغت کنند

بہیڑ کا بچہ۔ بچہ میش وگوسفند السخلۃ البہمۃ الحمل الخروف قیون وکچی قرووظلاغی

بہیڑی۔ مادہ میش النعجۃ قیون دشی

بہیڑیا۔ گرگ الذئب لالق قورد القہ یاہ گرگ

بہیک۔ گدیہ وگدائی الکدوۃ الکدوح دلنجیلک

بہیک کا ٹہیکرا۔ کاسہ گدائی وکجکول و کشکول وطاش گدای دلنجی جناغی وکشکل

بہیک منگا۔ گدا وتلنگی بترکی تیلانجی تساسی السائل دلنجی

بہیگنا۔ ترشدن خیسیدن ژفیدن الابتلال الاسبغلال یاش اولمق صوده اصلمق

بهیل - الرّبط

بهیل - شار الغش قارشیق اولمق قالنقی

بهینس - ماده گاؤمیش الجاموس صوصغری

بهینسا - گلک کیچ ارکک صوصغری

بهینگا - لوح کاژ کاج شاه کال کلاذه الأثقل الاحول شاشی گوزلو واگری گوزلو

بیا - کیتو وگورب بافک کیبو التنوط باغرتلق قوشی

بی آب هونا تلوار کا - ریختن دم شمشیر وخنجر وغیره التلویة الثنی دونمک و ایکی قات اولمق

بی ابتدا - سرگم ابتدا سز

بیاج - سود الربا راصی

بیاج خور - سود خوار رباخوار

بی ادب - ناتراشیده نافرهیخته بی اندام ناتراش ناهموار گستاخ وشوخ نافرهیخته گلوک لگام بیتیاخ الاسارة یرامزلق واوبسز لک

بی ادبی کرنا - بی ادبی کردن الاسارة ادبسزلک

بی استعداد - شکسته ناخن استعداد سز

بی اصل - خام کار خام خیال خام و سودای خام اصلسز

بیاض - جنگ بیاض بزرگ معناسنه

بیاض قیر اشک - کوزه در عربیده اقمر دیرلر

بیاط - باسی چیز شباته وسته

بیاغی قاری - مرغابی باشد که مانند زن حیض آرد سرخاب

بیالاجی - خواهش زن حامله الوحام

بی التفاتی طبیعت - بیدماغی التفاتسز

بیان - ومیان درخت سوس واصابع السوس واصل السوس پنج آن بیان شربتی شربت اصل السوس

بیانا - بیعانه ورپون سبغانه آرمون ورمون العربون العربان پیشین واوکدین بیان کرکے رونا - مویه الندبة سوزلمه اغلمق ونوحه وزاری ایلمک

بی اندیشه بات کهنا - باوره البداهة البدهة ملاحظه سز صادر اولان کلام

بی باک - شوخ فضول معناسنه

بی بال کاسر - لغ وکچل الاصلع باشی طاز اقرع معناسنه طوی

بیاه - دمادی عروسی کدخدای بترکی

بیپاری - غله فروش البیاع الغلة صاحب

بی پر کا تیر - تیر گزاوق بیرمیش معناسنه

بی پروا - ماسی قور قوسز معناسنه

بی تامل - زبوده

بی تجربه ونا پخته - هیج

بیت — بید انخیزران سکود اغاجی

بی تعلق — رستا رستگار سبکسار سبکسر

بیت المقدس — دژ ہنجت دژ ہخت گنگ دژ ہرج دژ ہوست دژ ہوست گنگ

بی توجہی و بی مروتی — ناپروائی و بی آزرمی

بیٹ — پیخال الذرق الزرق قوش ترسی و قوش ساکی

بیٹا — فرزند پسر پور رود الابن اوغل

بیٹھک — نشیم القعد اوتورہ جق مکان

بیٹھنا — نشستن مردم وخفتن وخوابیدن شتر القعود اوتورمق البروک دودہ چوکمک

بیٹھنی کی جگہ — نشستنگاہ وشمن القعد اد تورا ق یری

بیٹھو — نشین وشین وہانی وبفرمائید اجلس اوتور

بیٹھی بیٹھی چلنا — غژیدن الزحاف الزحوف گوت اوستنہ سورونہ رک یورومکہ دینور کوچک چوجقلرک وکوترم کمسنہ لرک یورومسی گبی

بیٹی — دختر دخت البنت قیز

بی ثبات چیز — ناپائدار بی مدار ناپایندہ گاری الفنا زوال ثبات وقرار اولمیان نسنہ

بیج — تخم باکاشتن افگندن پریشان کردن برخاک افشاندن ریختن درخاک کردن وفروکردن درزمین کردن تخم کردن وباد میدان وبالیدن سبز شدن مشہور البذر تخم وتخم اگاہ پراگندہ ایدوب صاچمق

بیجا وبیحساب — زود بود کنایتاً

بیج کی ککڑی — شنگ ترکیدہ تخملق خیار

بیچ — میان میانہ الوسط الوسیط اورطہ

بیچابی نگلنا — اوباریدن البلع البلعمۃ الابتلاع بودمق

بیچنا — فروختن البیع صاتمق

بیچون بیچ — میانہ ہر چیز المجموحۃ المجوبۃ اوا ورتاسی

بیچونی حقتعالی — بیرنگے

بی چہنا آٹا — خشکاری وخوشکاری کپکلی اون خشکار معناسنہ

بیحاصل — باد درمشت فائدہ سز

بیحد وبیحساب — بیمر وکزافہ حساسز وچوق اولان شی

بید — قزل اغاج وقزل سکود طبرجون گبی

بیر — عرب کراسی کنار معناسنہ طرابزون خرماسی بونک نوعیدر

بیراغور — اوگلدیتاہی ہرجان معناسنہ

بیراجی — سندہ

بیڑا — سل ازخیک باشد مرجادہ وشناز ازجوال کاہ اگندہ الرمت الطوف صال بترکی سل باشد وطلوم وکلک گبی مرجادہ اولور

بیڑہہ — ستور کہ دشمن راندہ ببرد
السباق السوق سورمک
بیڑہ لیجانا — راندن دشمن ستوران
را السوق سورمک
بیڑی — بند پا و زنجیر پا و سلسلہ وزاولانہ
زولانہ بند و پاوند جولان الاد ہم القید
الکعل المقطرۃ النکل الصفد الریق بوقاغو
وباغ وبند
بیز — درفش ستالی بہندی
بیزوال — پاینده نیوساد البقاء دائم و
ثابت اولمق
بیساکہہ — فرورین
بی سبب — بلاثر بلاش
بی سلیقہ — غاش واسبور
بیش — ہلاہل وآن نباتی است کہ درچین
پیدا شود کبیت گبی
بیش قیمت — گران مایہ الثمین بہالونسنہ
بیعت کرنا — دست دادن وسودن
البیعت الاومق
بیعلم — نیچہ ان نادان الجاہل بیلمیزاولان
بیغیت — سرہ نزہ عیبسز معناسنہ
بیغیرت — لامہ غیر تسز معناسنہ
بیغی یلی — متکبر ومعجب بادبروت گبی
بیفائدہ کام کرنا — آب درسبد کردن
العبث فائدہ سز نسنہ واویون
بیق — شارب سبلت گبی
بیقرار ہوکر کوئی چیز مانگنا — سد کام الالحاح
الابرام الالجاء مضطرا ولمق
بیقرار ہونا — طپیدن تپیدن شکیبیدن
الاضطراب دپرنمک چبالمق بیقرار اولمق
بیقغن — ممتلی وبیقغنلک گلمک وطعامدن
شبع سبیلہ گیرو چیکلمک بچرہنا کہا نیکا
بیکن وافگندن گبی
بیقق — دتیسکنمک ازغایت سیری میل
بطعام نکردن ونخوردن آن تبکندن
بیقید — وبیدیانت بلغندر قید سز کیمسنہ
بیکار — ایش سز کیمسنہ بوش اولان
بیکار چیز — نابنوا وپرگم ایشہ یرامیور نسنہ
بیک بورکی — وخروس لیکی وبستان
گوزلی گل یوسف
بیک قولاج — وآق آصمہ واورن کلی
تاک صحرائی کہ ہزار جشان ہزار کزد و
ہزار افشان باشد
بیگار — مچرک شاکار شیدکار السخر چکوندر
دید کلری نسنہ کہ سخرہ تعبیر اولنور
بیگار کی سواری — آلاغ چپار صطلاخمر
آتلہ وبارگیر ایلہ گیدنہ اولاق وتاتار
وپیادہ سنہ ساعی دینور منزل آنہ دخی دینور
بیگاری — سخرہ السخر چکوندر دید کلری
نسنہ سخرہ معناسنہ

بیل - بیارہ ویرہ پاپیچان ورکار اسیک

بیل خربوزہ الیقطین تکک ودوک و
اوچاق وتکاک واویوم بوتہ وبیارہ معناسنہ

بیل - شل ترکیدہ مرور واغاج مروری
وصغرنیہ یرمروری دیرلر شبوقہ گبی

بیل - کاو الثور او کوز

بیلاشق - چرکین ملوث فراک وجبرہ وبوسن

بیلاشمق - آلودہ شدن پادرگل ولای پالاش گبی

بیلاک - وبل کمرکوہ وکمرگریوہ

بیلچہ - بیل ترکیدہ دخی مستعمل در

بیلش - آشنا ویار

بیل صوقلغی - چپل علتی وچپل سوزاک معناسنہ

بیلک - ساعد بہندی بہ پنجہ پیلستر

بیلکچ - عاقل عارف فاضل کامل کیاجور گبی

بیلکو - سنگ فسان وبیلکی طاشی نیزاوسان

بیل گاڑی - ارابہ گاوش

بیللمہ - وملتان نیمتنہ برک گبی

بیلمجہ - چاپستان گردک گبی

بیلن - بام گلان بام گلام طاشہ لوغ
واول اغاجہ لوغ اغاجی ولوغلمق تعبیر اولنور

بیلن - آلہ نان پہن کردن بترکے
اوقلغو گویند

بیل ہاکنیکی لکڑی - غبارہ الحجن او کندرہ
اشک وصغر سور وجک آلہ دودہ جی و
قلندر مقولہ سنک اللرندہ طاشید قلری طوقیہ

وصوپہ وصویمانتی دیرلر

بیلہ رک - وگورک عمدًا وستم

بیمار - سوگال یائی رنجور رنجن چنگلوک
جنگوک مذہ بیمار غنج المرض السقم المریض
السقیم کیفسز وصیرو

بیمار داری - رنجور داری وتیمار التمریض
غمخوارلق ومہربانلق ایتمک

بیماری آنکہ کی - مؤسرہ

بیماری سفرکی - آب گرفتن وآب گرفتن آن

بیمحاسبہ - برو قلم نیست

بیمزہ - زفت وبخ العفوصۃ کلکرہ لک دادسز

بیمعنی - ہرزہ وبسباس یکشاق معناسنہ
بی نام ونشان کرنا - درنوردنہادن
ونوردیدن العدم یوقلق صارمق و
طولامق وکزلمک پنہان ایلمک وبینام
ونشان قیلمق

بینت - دستہ القصاب المقبض الجزرۃ
قبضہ وقلیچ وبچاق صاپی

بینڈ - متترس وقدرنگ الشجار قبودکی
وقپوباصریغی

بنیڈا - پشتارہ الحزمۃ شلک وبندک
برارقہ لق یوکہ دیرلر

بینن - مؤیہ النوحۃ ساغوسنمق سوزشلہ
اغلمق ونوحہ وزاری ایلمک

بینگن - بادنگان گہپرک وگہلم الحدق باطلجان

بینوتنا - جامہ بریدن الفصل القطع کسمک

بینی - بینی در الرتاج چوب محکم کردن تختہ در تا باہم سخت خورند

بینی - در بتر کی دماغ باشد مغز ک معناسنہ

بین ہتہا - چپہ الاعسر صولاق

بیوفا - دُوبل و دُوربل وفاسز کمسہ

بیوفائی - لان ولامان وبی نمکی کردن داد سزلق ایتمک

بیوقت سونا - بی ہنگام خفتن وقتسز اومق

بیوقت کام کرنا - کار بی ہنگام کردن غیر وقتندہ ایش ایشلمک

بی وقر - شلفہ بمیغز معناسنہ

بیوقوف - گول وخویلہ الاخرق الاہوج الرقیع البوہ عقلسز

بیوک - وبوئی بوس سورمک نشو ونما بولمق بالیدن گبی

بیون باغی - گلوبند رس معناسنہ گردانجلق وبوغمق دخی دینور

بیون یوران قوشی - پرندہ غایت لطیف الطیر کرانہ گبی

بیون دوکلجی - مہرہ گردن حیوانات ہابہ گبی

بیوندرق - انچہ برگردن کاوگزارند لبا

بیوی - تیرم بانوئی بزرگ الامراۃ الزوجۃ بیوک قادین خانم

بیہڑ - چرچیر وآچار وزمین ناہموار الصیدار الجوب انشلی یوقشلی وایچکلی یوکسکلی یر

بیہودہ - خیرہ سر وفلیو قماشیق طوناق کوزہ دینور

بیہودہ بات - گزاف ولاف وگتر م اللغو اللاغیۃ فائدہ سز سوز

بیہودہ بڑائی مارنیوالا - آور دبتر کی

بیہودہ بکنا - لائیدن لندیدن لندیدن لافیدن ہرزہ سویلمک

بیہودہ فکر کرنا - سئودالعبث بیہودہ امر دہ استعمال جوہر فکر معناسنہ

بیہوش - فرایوش ودنگ شاشقین معناسنہ

بیہوش ہونا - شمیدن بیخود اولمق

باب بای پارسی

پابند - بامس وپامس ومسبند ومستبند

پاپادیہ - بابونہ

پاپوجلق - وپاپوشلق صف نعال مجلس پایان گبی

پاتابہ - پاپیچ وپالیک اخف ایچ ادک وچارق وپوستال وقلورہ ایاغہ صاریلجق طولاق ولفافہ معناسنہ

پاٹ - یک لخت ازدولخت چادر ویک لخت ازدولخت آسیا پرہ آسیا گویند للفیق الضرۃ الثقال برقات اورباسے

پاتا - جامہ کوب و تختہ گازران و گورب
و سنگ گازران المرحوض المرحاض
طون یو یاجق یر
پاتنا - انپاشتن انباریدن انباردن
الطم الکبس طولد برمق
پاٹھا - فیل بچہ الد غفل فیل اینکی
پاجامہ - طون و چاقشیر و شلوار و بوطلق
پاجی - دون و فرومایہ و لفترہ الرذل
السفلۃ الطغامۃ الوغد الوغادۃ الفسل
اصلسز صولیسز و الچی مرتبہ لو کیمسہ
پاچال - گوجولاہ پاچال کبی
پاچچی - وکومرکبی و تمغاجی و قبرہ
غلک راہداران را قبرہ و غلک مجاوران
و راہداران را پاچی خوانند
پاچہ - مصغر پا ترکیدہ مستعمل پاچہ معناسنہ
پاخانہ - ادبخانہ آبخانہ بیت الفراغ
آفتابہ خانہ و خلا جائی آبشتگاہ آبشتنگاہ
الکنیف المستراح ایاق یولی دمشی
پاد - گوز و تیز و بی آواز راجس الفراط
الفسو او صرق و او حرمق دیلمنک
پادری - کشیس القسیس پاپاس
پادشاہ - خسرو ریہہ و کیازند شریتا
و ظالم اگر باشد گان گویند یا دندان
پادشاہ جہان خدیش الملیک الملک
المالک پادشاہ قادر
پادشاہ کاگہر - سپہر گوس سرائی سلاطین
پادنا - گوزیدن گوز زدن دادن تیز
دادن وزدن و باد پرانی الفرط
او صرمق و تیزا و لمق
پارا - سیماب جیوہ زیوہ الزیبق جیوہ و سندک
پارچا - کازکازہ المرصد آوجی کوملہ و اوسیز
پارس - بترکی یوزراگویند
پارسائی - پرہیزگاری و زروہ الرہبان
صلاح و زہد معناسنہ
پارسال - پار پیرار السلیف کچن یل کچن
یلدر تعبیر اولنور
پاڑہ - خو و چوب بست و چوب بندی
و دار بست اسکلہ و قرہ چاو
پازی - سلق چقندر صوطلہ کبی
پازیب - پابرنجن پارنجن پاو رنجن
الخلخال الخلخل ترکیدہ خلخال
پاسبان - یزک و نیز قراول لشکر الحرس
صقلایجی قراول راچرقہ جی گویند بکجی پاسبان
پاس خاطر - آزرم اللحاظ ملاحظہ ایتمک
و رعایت ایتمک
پاسنگ - پائی سنگ ترکیدہ دنگ طاشی
و پرسنگ پاسنگ ترازو تارہ کبی
پاسی - پاسبان و دڑاجہ دیتاقی العس
العسیس گیجہ گیروب طولنمق گیجہ بکجی سی
و دار دہ جی حارس اللیل معناسنہ

پاش پاش کرنا — ریزہ ریزہ و پارہ پارہ
کردن و خرد کردن پاش پاش کردن
التفتیت ریزہ ریزہ ایتمک پارچہ پورچہ
واوفق تفک وقریق صریق نسنہ لرہ دینور
پاشویہ — بُختگاہ النطول
پاصدرمہ — گوشت قدید بہار خوش
پاطلجان — بادنجان
پاطلجان سلکمہ سی — مخلاطعام باشد
پاک — رومینا الطہر آری
پاک ولطیف — کاوس النظافۃ النقی
پاکلک وآری نسنہ
پاکدامن — پاکیزہ دامن وپاکیزہ دامن العفیف
پاک کرنا — زدودن ازالہ کردن پاک
ساختن سیلوب پاسلرین آچمق ومصفا
ومجلا ایتمک وجامہ دن کیر ولکہ چقارمق
وخاطردن ازالہ ملال ایلہ تصفیہ ایلک
ومملکتی فتنہ وفساددن تطہیر قیلمق
پاک کرنا — کشت زار وباغ از گیاہ
وخلاشہ ختار فرخو فرخویدن القلم کسمک
باغ ومزرد عاتی بیگانہ اوتلردن پاک ایلک
پاکیزہ — سَرہ وکیار نگ وری النظافۃ پاکلک
پاکہر — برگستوان وکجیم وکجین وکریم
وکژین الالتحفاف چوقال وکسمہ ویانجق
پاگل — کالیوہ کالیوالاحمق عقلسز کیمسنہ
پاگل — خیمہ کوچک الخفش کوچک چادر
پاگل — بادبان الشراع کمی یلکنی و
سَرَن انچہ بدان شراع بندند
پاگل — میوہ کہ خانہ رسن کنند
پالا — شبنم وشجام وشجد شجانیدن
مصدر شجانیدن متعدی الصر صغوق
پالا — پروردہ المربوب بسلمش
پالان — ہُوَیدُ پشماکندِ دورِ کوہانِ
شتر الاکاف القتب سمرواورگج
پالان باندہنا — پالان نہادن کشیدن
افگندن انداختن بستن الایکاف و
الاقتاب سمراورمق
پالک — اسپاناخ اسپاناج سپاناج و
اسپناخ اسفناخ اسپنانج بترکی اسپنق
پالنا — پروردن پرورش دادن
الرب التربیۃ بسلمک
پالنا — گہوارہ المہد بشک
پالہ — وپنیال شمشیر بترکی
پالیز — المبطخۃ بوستانلق
پاموز — کبوتر پرپا الحمام کوکرجین
پان — بانبول
پانا — یافتن الوجود بولمق
پانبول قوردی — پشمقجی وآغ قوردی
وقدوز بوجکی جانور زہر دار کہ خرزہرہ باشد
کاغنو وکادتہ کبی
پانچ — پنج الخمس بش

پانچوان پنجم و پنجمین الخامس التشنجی
پانچوان حصہ ملک پارس کا۔ کورہ
پانڈ۔ زنیکہ پستان و شیر ندارد الفیا،
پانزہر۔ باد زہر فاد زہر
پانس۔ پلیدی خاک شدہ کہ در زراعت
کنند انبار و کود و کود کش فاعل السماد کبر
پانسا۔ بجول الکعب طوپوق
پانسا پہینکنا۔ کعبتین غلطانیدن
انگندن انداختن نرد آتمق
پانس ڈالنا۔ نیرو دادن زمین را
و سرگین زدن زمین را الدبل التسمید
ترلایہ کبرہ دوکمک
پانی آگ و آب بتر کی ارین واہالی خوارزم
آب را سوپ و نان را یگند اکمار الحمیم
العذب صوداسی صویہ ایلی دینور یکدک معناسنہ
پانی بہر آنا مُنہ مین۔ دہان پر آب گشتن
و آب در دہان گردیدن آب از دہان
رفتن و بدہان گردیدن و آب حسرت
بدہان گردیدن
پانی پینا۔ آب نوشیدن و خوردن
الشرب الوُلوع الجرع العب صوایچمک
پانی بہانا۔ آب ریختن و شاریدن
الصب صود وکمک ویو قرودن شاریدی
ایلہ صود وکمک دشار شار آقمق شاریدن معناسنہ
پانی ٹپکائی چیز۔ صواب صوسوزلوب ضرمق
پانی پانی ہونا۔ از شرم آب شدن و
تر شدن الحیاء اوتانمق
پانی ٹپکنا۔ تروشیدن یغمور ین طامطامق
پانی چیرانا۔ ہویارہ صوا و لمقلہ آزمق
و تشنج اولمغہ
پانی سینچنی والا۔ آبیار صوار یجی صولایجی
وصوویریجی
پائینچہ۔ پایچہ الرجل طون و شلوار و
چاقشیر پارچہ سنہ دینور
پائینچی چڑہانا۔ پایچہ بالا زدن بالا کردن
بر ساق مالیدن التشمیر الشمر صغانمق و اقلاتمق
پانی سوکہہ جانا زمین مین۔ فرو شدن
آب در زمین و فرو کشیدن زمین آبرا
النضب صویرہ باتمق دسکمک
پانی گرانا۔ آب ریختن السکب صوددکمک
پاؤن۔ پائی لنگ لنگہ الرجل ایاق
پاؤن پڑنا۔ بر پائے کسے افتادن
یوزاو ستنہ دوشمک
پاؤن جہنّانا۔ بجواب رفتن و خفتن
پا انخدر انخدل او یشمق ایاغی اویشمز
پاؤن چلنا لڑکیکا۔ پا و اشدن و باز
کردن طفل الترعرع
پاؤن چپی کرنا۔ مشتمال و مشتمالی کردن
الدلک التمزا و مق و صقمق
پاؤن دابنا۔ مشتمالی کردن الدلک اومق

پاؤن سوجانا - بخواب رفتن مخفتن پا
الخدر اعضا و یشمق
پاؤنکا نشان - چشپر الاثر ایز
پائے - پاچہ و پایہ الکرع الکراع پاچہ
پائی - القوام القوایم و برگ طوارک یا قلری
پائی - پرپرہ و پشی و پشیزہ و پشیز
پول سکہ اورلمش کہ منقور دینور
پایاب - وفرنا دپیادہ یہ کچیت ویرن صو
پایتابہ - پاچلہ الخف ایچ ادک
پای تخت - ہمایونگاہ الدار الامارۃ
پائی تراب - نقل مکان التحویل الانتقال
بریردن گتمک ویرندن ایرمق
پایجامہ - شلوار و تنبان و پایچہ وزیر
جامہ و پاجامہ زنان رامیان پاومیان
پاچہ گویند رانین پاجامہ السراویل
السروالۃ طلون
پایہ دیوار - دیوار طبانی
پایل - پابرنجن و پارنجن پا اورنجن
الخلخال منگل
پایل - نگونسار زادہ باز گونہ زادہ
ترس اوغورلمش اوغلان
پایمال - وخوزہ
پایمال کرنا - گردبرآوردن
پیبانا - ریناک شدن زخم و ریم کردن
القیح التقیح یارہ ایرکلنمک

پپالی - توتلاتا تا و پیپہ پی تگلی تلندہ وگجہ
پپیہ پی سوزی - توتلا ہاکرہ لبی
پپڑی - پوست خشک ہر چیز القشر
ہر نسنہ نک قابی و دری
پپوٹا - بام چشم و پلک الجفن گوزک قپاغی
پپیہا - مویچہ ترکیدہ بوسفجق قوشی قمری
راگویند و قویرق صلان قوشی دہوبن
چڑیا راگویند و کافر قرلقجی وطاغ
قرلقجی ابابیل راگویند واوکیکہ فاختہ باشد
پت - تلخہ الصفراء المرۃ اود
پت - آبرو العرض وقار
پتا - زہرہ المرارۃ آجلق واود زہرہ گبے
پتا - برگ درخت الورق یپراق تراول
وترژوال بفارسی
پتا - سراغ ونشان پی السیماء العلامۃ
السمۃ ایز ویاقی داغ وعلامت معناسنہ
پت جہاڑ - وبت جہڑ خزان برگ ریزان
پائیز پائز مہرگان الخریف گوز آیلری
پتر - بند آہن و پتر الفبۃ دمور تنگہ سی
پترا - زیگ الزیج التقویم زیج معناسنہ
پتک وصرئون - کوٹہی غلہ نہادن مانجنہ
ومہجی گبی خنبہ معناسنہ
پتلا - باریک الدقیق انجہ نسنہ
پتلا - تنک الرقیق یوخقہ
پتلا - پیکر وکنج الوریخۃ اتمثال صورت وقالب وجثہ

پُتلی - انگورک و مردم چشم و مردمک
و تتیته بترکی قرغ و قرامموں اللعب
اللعبۃ العین و انسان العین گوز بکی
پُتلی کا سوانگ - شب باز و لعبت
باز گیجہ او یونجیسی
پتنگ - کاغذ ہوائی و کاغذ باد
و کاغذ اطفال و باد پر و باد پرک کاغذ
پتنا - کرانہ فرج زن الاسکہ عورتلر
فرجی کناری
پتنگ - بکم بویہ اغاجی
پتنگا - پرکالہ آتش و پلفتہ و پلفتہ
الشررۃ الشرارۃ اود قغلجی
پتنگا - پروانہ الفراشتہ کلبک
پتوار - دنبال کشتی السکان کمی قویرغی
پتواس - پتواز آوہ پدواز ترکیدہ کندہ دیو
پتھر - سنگ و کہست الحجر طاش
پتھراو کرنا - سنگ باران کردن
پتھر سر پر مارنا - سنگ بر سر کوفتن
پتھر کا مکان - مکان سنگین الرضیم
طاشلہ یا پلش بنا
پتھر مارنا - سنگ زدن سنگسار کردن
الرجم طاشلمق اور وب قتل ایتمک
پتھری - سنگ کار دتیز کردن المشحذ
بلکو طاشی
پتھری - سنگ مثانہ و سنگ گردہ
پتھری - سنگ چقماق القداحۃ القداح
چقماق طاشی
پتھری - سنگریزہ الحصاۃ اُفق طاش
پتھریا - پشماگند تکلتو اللبد تکلتو و کچہ گبی
پتھریلی زمین - سنگلاخ ارض محضاۃ
طاشلو یر و طاشلق
پتی - برگ الورق الھدب یپراق
پتی - ایرو دُم الشری قورت آشنی بدنہ
قزل قزل کچشرک ظہور ایدر کچشر چیڑا
پتی جھاڑنا - برگ از درخت افشاندن
و شورانیدن و فرو ریختن الھش اغاجلہ
یپراق دکوب دوشرمک
پتی جھڑنا - ریختن برگ از درخت الحتات
دوکلمش و صاچلمش نسنہ اغاجدن یپراقلر
دوشمک
پتیلا - پتیلہ پتیل پاتلہ پاتیلہ القدر چولمک
پتیلی - دیگچہ الکفت کوچک چولمک
پٹ - نگون الکب ترس
پٹ - تختہ در المصراع قپو قنادی
پٹا - گلو بند مردم و جانوران و قلادہ
سگ المخنقۃ القلادۃ بوغمق
پٹارا - السلۃ چانتا
پٹاری - ساوین ساولیس مجری الجونۃ
عطار لرک قطوسی و طاپلاسی و پموق سپدی
پٹپڑ - دشت سادہ و بیابان سادہ ہامون

پامن گویر الصفصف القفر اوده
پٹخنا - فرو نشستن آماس الفش
پٹڑا - تختہ اللوح تختہ
پٹکا - کمر و کمر بند بیلباغ بترکی
المنطقة قوشق
پٹکا باندھنا - کمر زدن بستن التنطیق بلینہ
قوشاق ابغلامق
پٹکنا - بر زمین زدن اللبط اللبج کور شمک
وضع طوتوب دوشمک لری آتمق
پٹوا - علاقہ بند
پٹھا - پی واکبیا العصب کمر و بخارا ینگر گویند
پٹھا - چوڑہ و جوجہ الفرخ قوش یاورسی
پٹی - سر بند و نشتر بند و رگ بند و جراحت
بند و زخم بند و مرہم و خستہ بند و بالشک
و بالشنگ العصابة بزد و جبیرہ و صارقی
پٹیا - کالار الحجر یوفقہ و تازک طاش
پٹیلا - مالہ و بزن و بتکن و گرا المسافة سورکو
پٹیل - سردار دہ پلید ریش زمیندہ
وده خدا و کبیر و کلانتر دہ آنکسبہ آنگشبہ
الفرناس کوی رئیسی
پچاوا - داشن خشت بختن واش
خشت پزی پزاوہ کورہ فخار خانہ الکور
اینرواو دیقاجق یر کرج اچاغی و کرپچ
اوچاغی و چناغ اوچاغی و چولمک
اوچاغی داش معناسنہ
پچوڑا - فرومایہ کمینہ دون ناکس الطغام
خور ذلیل کمینہ اصلی ایچی و علویسز کمینہ
پچاس - پنجاہ و مرکبصدرا دو مر
خوانند اخمسین اللی
پچانا - شکستن طعام در معدہ گوارید ن
الهضم سکرمک
پچاورہ - چیتھڑا چندری و اسکی بسکی
بزو سیرنمش اثواب رگوئی معناسنہ
پچتانا - افسوس خوردن کردن زدن
دریغ خوردن التلهف التفکن ایواد یمکدر
و یفسنوب مخرون اولمق
پچر - پانہ فانہ بقاز الشکة چوی و تختی
پچر لگانا - فانہ زدن کردن تختی صمغ
وچوی صوقمق
پچکاری - دمگیر
پچلونا - الهاضوم جوارش
پچنا - گواریدن الانهضام الهضم سکمک
پچہ - نقاب رو و چشم آویز
پچہاڑی - تاتورہ چدار و پابند و شکیل
و شکیل و چلوک اکاری باشدر الشطن
الشکال بوقاغی و نار بند و کوستک پایونہ
اورک واورکن چلوک باشدر ترکی
پچہاڑین کہانا - از درد و غم خود را بزمین
زدن التجج در درد و غم بسیار کندو کند و سنہ
یراو ستہ دو شمک

پچھلی پاؤں پھرنا - برقفا برگشتن سپسایگی
رفتن الرجوع القہقری گیرود و نمک و
ارد ینہ رجوع ایتمک
پچھانہہ - وپچھانو وپچھم خاور باختر ا
مشرق مغرب گون طو لنخق یر
پچھلے فوج - پس آہنگ و سالہ چندا ول الساقہ
پچھنا - کلک المبزع المشرط نیشتر
پچھنی دینا - کلک زدن المبزع نیشتر اورمق
جرنک و خریق خرلق اینک و استرہ اورمق
پچھوا - باد قبلہ باد مغربی الدبور مغرب یلی
باد صبا را پوریاز باد مغرب را باطی باد
جنوب رالدوس باد برین گیی گویند
پچھوڑنا - غلہ افشاندن النسف اورمق
و نفض ایتمک و سلکمک
پچھوڑن - النسافۃ
پچھیاؤ - باد مغرب باطی معناسنہ
پختہ فرش - آثریانہ الصح سدوسکی
وقالدیرم بنا طاشدن اولسون طوغلدن اولسولا
پدانا - گوزانیدن الاضراط اوصرتمق
پدوڑا - گوزن الضارط اوصریحی
پر - پین و مگر لکن معناسنہ
پر - الریش الجناح قوشک قنادی و قنادیلکی
پر - دلو بزرگ الغرب بیوک قوغہ
پر - الملآن طولہ
پراصہ - گندناکہ ترہ باشد قرط دکاکی گبی
پراگندگی - خذوک بترکی یکرنمہ
پراگندہ - افتال بترکی طاغنق و صاچق
و یاریق و یرتق و چتلاق
پراگندہ کرنا - پراگندہ کردن شکولیدن
الانتشار طاغلمق و پراگندہ اولمق طاغلمق
صاچلمق یارلمق یرتلمق چتلامق
پرانا - کہنہ دیرینہ پارینہ گنانہ گنان
وسال خوردہ مرد کہنہ و بنسالہ و کہن سال
نیز القدیم العتیق الرت اسکی
پرانی چیز - پاستانی و دیرینہ و کہنہ سال
و دیرینہ سال العدل العدول اسکی و چوقدنکی
پرانے کپڑے - سخش کراد کرادہ کزاد
کزادہ کرارہ گراد الخلق اسکی نسنہ
دیپرک اثواب
پرانتھا - تقتان و جان جان
پربال - موئی دیدہ موئی چشم
پرتاؤ - جست باشد چون موشک پران
کہ از شاخ بشاخ میجہد بترکی
پرتاوایتمک - جست کردن کنبیدن
برجستن و خیز کردن
پرتیر پر لگانا - پر بر تیر نشاندن و نہادن
القذاذ اوق ایزرینہ یلکن طاقمق
پرجھاڑنا - پر ریختن گریز شدن
کریج شدن مرغ النقض صاچمق و سلکمک
قوشلر تویمی آتوب یکیدن تولہ مک

پرجہرنا - فرو ریختن پر مرغ و پر افتادن مرغ قوشلر توینی آتمق

پرچم - کاکل و کوبلہ

پرچہی - کیسہ کہ پاس وکلیم کہ سامان دران کنند الخرج ہکبہ و دغار حق

پرداختجی - وچہرچی طوقمغی کدنگ کہ پوب گازران و دقاقان جامہ باشد

پردادا - فرجد الجداب الاب و اب الام

پردہ - کن و کنان و بشک و پرس الخدر الستر الحجاب پردہ

پردہ اٹھانا - پردہ برکشیدن برگرفتن الکشف الرفع آچمق و قالدرمق

پردہ ڈالنا - پردہ افگندن اندا ختن السدل الارخاء الارسال اشغہ صالی دیرمک و صار قتمق

پردہ موسیقی - نوروز عرب و نوروز عجم

پردہ کی بی بی - پردگی و پردہ نشین پوشندگان المخدرۃ خاتون خانم قادین

پردیس - جمرمزہ الغربۃ الغرابۃ سلا

پردیسی - غربت زدہ غربت دیدہ بیوار

پرزہ - انچہ برسقرلاط بہم رسد انچہ زنان باخود بردارند ولیفہ دوات بترکی پرزہ

پرس - مقدار قامت مردم

پرسال - پارکچن پیل کہ یلدر دینور

پرسون - پریروز الشور قبل الامس اوزگون و دونکی گون اول ولان گون در

پرندوار و پرندوش شب و روز گزشتہ کہ اوتی تعبیر اولنور

پرسون - پس فردا و ماکر الغد الغداۃ

ایرتہ یارن یارن صباح یارنگی گون وایرتہ آشوری گوندر کہ یارن گل و برگون در

پرسون کی رات - پریشب پریدوش پروندوش پرندوشین پرندوشینہ البارحۃ اوتی گیچہ کہ گچن گیچہ دن دل گچن گیچہ در

پرسہ - عزا پرسی و ماتم پرسی التعزیۃ صور مق مطلق استخبار معناسنہ در

پرکار - الفرجار پرکل

پرکترنا - بال بریدن پر بریدن القص کسمک قنادی دیلکن کسمک

پرکٹ - مرغ بریدہ بال و بریدہ پرد پر بریدہ القص قنادی ویلکی کسلمش طائر

پرکر - پرکار دائرہ چیزہ جک آلت

پرکرنا - آگندن آگندن آمودن املاء طولدرمق

پرکہنا - سرہ کردن النقد سچمک

پرگنہ - ارض عشر و خراج

پرگیری لگانا - پر بر تیر نشاندن و نہادن الریش اوق یلکملک

پرگیری - پر تیر القذۃ الریش اوق یلکی

پرلاتمق - وایدین ایتمک و شیدن و مروش سے

پرلاق - وبک جانور یکہ قریب ام نشاء

ناشکار فریب خورده بدام آید پرلیق نیزد
پادام که ازموئی دم اسپ سازند وبدان
پرندها گیرند بترکی دوزاق گویند وطورگونه
از دوزاق پادام گبی
پرمٹ — بترکی گمرک گویند ومکاس
ومکیس ومکس باج راه باشد بفارسی
پرمیو — سوزاک بترکی بلسوقانی
پرنالا — ناودان وآبریز وآبشار وناوه
المیزاب المزراب اولق
پرنالی — ناوکفل ومازن ومازه اولیوه
دیرلر که ششمان کسنه تک ارقه سنده اولور
ترکیده اولو قلنمش تعبیر اولنور طاولی آتلرک
صغر لرنده دخی پیدا اولور مازن معناسنه
پرنانا — فرجد بابانک دده سی جد صحیح اولسون
کرک فاسد اولسون
پرنده — مرغ الطیر الطائر قوش
پرنوچنا — پر برکندن وازبیخ برآوردن
النتف النتافة یولمق ودیتمک
پروانه — المنشور کشادنامه فرمان امیران
وپروانه راهداری را کاغذ روائی و
کاغذ روانی خوانند فرمان پاشاهی معناسنه
پروانه — کرمیکه جان خود را باتش زند
ترکیده گلبک دینور
پروانه — جانوریکه پیشا پیش شیر فریاد کند
الغضنفر قره قولق

پروائی هوا — باد مشرق الصبا پویرآ
پروتا — پسر پور پسر نوه ذول
پروردگار — وداراتی وداراتی گونه
رب النوع
پرول — پرله نشان سپاهیان عسکر دن بترکی
پرونا — شفتن السلک دلک دلک
پره — رده وکوس الصف طابور وچرکه
وصره کرک انسان وسائر حیوان کرک
بیوت ودکاکین وغیره اشیا صره سی اولسون
در بخارا یسیل خوانند
پره باندرمنا — صف زدن کشیدن بستن
پره زدن بستن رده کشیدن زدن
الاصطفاف صف اولوب دیزلمک
پرهیز کرانا — پرهیز فرمودن الحمیة پرهیز ایتمک
پرهیز کرنا — احتراز کردن پرهیز کردن
الاجتناب الاحتراز الحذر صاقنمق احتراز ایتمک
پرهیز کرنا — پرهیز کردن از طعام پرهیزیدن
الاحتماء صاقنمق وپرهیز ایتمک
پرهیزگار — آثر پرهیز متقی معناسنه
پرهیزی کهانا — آش پرهیز آش زوزه یه مانه
پری — الجن اوچوق
پریشان حال — شوریده وگیج گیجه پیچیده
الحایر شاشقین ساشرمش
پریشان کرنا — بشولیدن شوراندن
شوراندن شکولیدن آشفتن طاغتمق

پریشان ایلک وتانیمق
پریشان وپراگنده - شغر بغر طارطغان وصاچمه صپان
پریشان ہونا - بشولیدن آشفتن و ازہم پاشیدن پریشان اولمق
پڑاؤ - لشکرگاہ فرودگاہ لشکر وکاروان غوشاد یوللرده اولان خان وکاربانسرای
پڑاؤ مارنا - روز خون وشب خون زدن التبییت گیجه باصقنی وگیجه چاپلی وگوندزلین اولان اورغون وچاپل وتاراجدر
پڑوتا - نوندول اوچنجی درجه ده اولان اولاد
پڑدادا - فرجد دده وبابانک ده سی
پڑوس - ہمسایه الجوار قونشولق
پڑوسی - ہمسایه الجار الجیره قونشی
پڑہانا - آموختن ودرس دادن گفتن ورد دادن الاقراء اوقتمق التدریس
پڑہنا - خواندن وآموختن درس خواندن وگفتن یشتن القراءة اوقومق الدرس
پڑیا - چکسه وتوتیا بند وحنا بند وشکرپیچ عطار لرک واسپیچیار لرک دار و صمار دفتری کاغذ
پزاوه - داش وکوره الکور طوغله وکرج
پشور دکلری اوچاغ وچناق وچولمک اوچاغی
پژمرده - پخس الذوی صولمق و صولوق صولمش نسنه
پسائی - مزد آرد کردن تردہ الطحانة اون اوکتمین اجرتی
پسته - انچه بشکر گرفته باشند پسته شکر گرفته وپسته قند ونقل پسته چام فستقی معناسنه
پسلی - ذند الضلع ایکو کمکی
پسند کرنا - پسندیدن گزیدن الاصطفاء الاختیار اورندولک اویورتلمک
پسندیده - مجیر وہژیر المصطفی اورندولمش اویورتلمش
پسنہارا - آسیاکش آسیاگردان آرد ساز آردگر الطحان اون اوکو دیجی دگرمنجی
پسو - کیک القذة البرغوث پیره وپوره
پسوج - دوخت اول که ملا باشند دکش معناسنه
پسینا - خوی العرق دری
پسیو - سرجوش الفور الغلیان چاشنی
پشتاره - وپشتواره وپشتیاره الحزمة برقوجق نسنه شلک وبندک معناسنه
پشت پناه - اندخس واندخسواره کارو گر الحمایة الحمی صفته جق یر
پشت خار تمور پنجه سی که آندن ارقه قاشیور
پشتک مارنا - آلیز انداختن وجفته زدن الرمح دپمه اورمق وقیچ آتمق جفته معناسنه
پشته - ازاره وپشت وپناه پازیر
وپشتیبان الاطار دیواره استحکام ایچون اوریلان اغاج وبناد ستکنه وخطل اغاجنه

دختی دیر لرالله زار قیود کہ سی
پشتی - ہو بہ و ہو بر حمایت معانسہ
پشتینو نسی - زاد بر زاد توشہ بر توشہ
پشت بر پشت اباً عن جدٍّ دول دوش نژاد
پشتینون تک - تخمہ بر تخمہ نسلاً بعد
نسل و بطناً بعد بطن صوی بہ صوی
پشم - کلغز الصوف قیون یوکی
پشمینہ - اُرنک یوکدن یا پلپش لباس
آبہ و کپنگ گبی
پشمین کمنبل - کوردین گوردین جولخ
یوکدن وا پیدن اولان لباسہ دینور
آبہ و کبہ و کپنگ گبی
پشہ دان - جبنلک و ناموسیہ ستار معناسنہ
پشیمان - شرمسار شرمندہ ندامت کش
و چشم پیش انجل انجیل اوتانیجی
پشیمان ہونا - شرمندہ شدن پشیمان
شدن چشم بدیش کردن شرمساری
کشیدن ندامت کشیدن پشیمانی خوردن
التندم التفکن التفکہ پشیمان اولمق
پصدرمہ - وبجوق قدید گوشت خشک فریز
پصو - کمین و پصو یر نخیرگاہ
پصولنوب - نخیر کردہ و کمین کردہ
پصولنہ جق چقور - گوپنہان شدن گولہ
پصولہ - رسید زر و غیرہ یافتہ گبی
پطلجان - بادنجان کہلم گبی
پک - وبرگ سخت
پکا - پختہ و میوہ رسیدہ را بترکی پشمش گویند
پکا - پختہ شدہ و میوہ رسیدہ پشدی و بش پشدی
پکا - پختہ کار و پختہ و جہان دیدہ
پکار کے کہنا - باواز بلند گفتن صریح
گفتن بی پردہ گفتن برہنہ گفتن فاش
گفتن برہنہ حرف زدن الابہار اشکار
ایلمک العلانیۃ
پکا رنگ - رنگ بست
پکانا - پختن نہانتن الانضاج پشورمک
پکبہ - نارپستان نارمہ لی کہ ہنوز مہ لری
یومشیوب نار گبی پکبہ اولان دختر در مہ سے
اغز شقلنمش دیر لر عربیدہ کاعبہ دینور
پکرنا - گرفتن الاخذ طوتمق
پکلک - صلابت و متانت و قتیلق برابر
کوشکلک درخاوت ترخار گبی
پکمز - دوشاب و دبس گوداب و
انگبین کوشاب دمی پختہ
پکنا - پختہ شدن و میوہ رسیدن
الادراک یتشمک
پکہال - خیک و کتیم و انبرہ شتر و اسپ
آبکش الشنۃ القربۃ قربہ و طلوم
پکہاول - مندل الطبل طاول
پکہیرو - پرندہ الطیر قوش
پگڑی - دستار و شکوب و میزر و شوب

العمامة دلبند وصارق در بخارا چالمه وقولون گویند

پگڑی باندھنا۔ دستار زدن بستن الاعتمام عمامہ صارنمق در

پگڑی رکھنا۔ دستار زدن الاعتمام عمامہ صارنمق عمامہ باشنہ قویمق

پگھلانا۔ گداختن الذوب اریمک و اریتمک متعدسے

پگھلنا۔ گداختن الذوبان اریمک

پل۔ وخدک وہلہ الجسر القنطرة کوپری

پل۔ چشم زدالدقیقہ درجہ

پلا۔ سگ بچہ الجرو ایت انکی

پلا۔ بار سر و پشت الحمل آرقہ یوکی

پلا۔ جفت مقراض الجلم

پلا۔ دوری البعد المسافة اراقلق

پلا۔ تیر رس پرتاب تیر پرتاب تفنگ و تیر رس گلوله المسافة اراقلق

پلاز۔ پلاس

پلا مودی۔ ویر پلا مودی نباتی سبز و تلخ کہ در ابتدائے استسقاد ہند کمادریسی

پلا موطے۔ ومازی انچہ بدان دباغت کنند موغیلان نوعندن عربیدہ قرظ دینور گرہ گبی

پلا نقہ۔ حصار و قلعہ پشلنگ واورا معناسنہ در و دژ ولادگبی

پلپڑنا۔ بزور وزبردستی درآمدن الدمور دستور سزاوہ گیرمک

پلپلا۔ آبخست المضمحل خشیر لنمش و پوصلنمش و فاسد اولمش

پلپلانا۔ چیزیرا بلشہ خائیدن و نرم کردن اللوک چینمک

پلتک۔ ہکلاکہ تمند و گنگلاج ولجلاج وہاکرہ باشد

پلتہ۔ پالودہ وآہار را بسبب لرزش آن گویند گرآنجان گبی

پلچکر مانگنیوالا۔ شلائین الالحاج الالحاف ابرام ایتمک مبرم معناسنہ

پلڑا۔ پلہ ترازو الکفة ترازو کفہ سی

پلصراط۔ جنیور وچنود پل چینود ژنیور صراط کپریسی

پلنگ اغاجی۔ بلسان سعد قورسیاگبی

پلنگ یاغی۔ روغن بلسان روغن مصری

پلک۔ مژہ و مژہ و مژگان الہدب کرپک

پلک لگنا۔ مژہ بر مژہ خوردن الطباق الاہداب انجفون آزاویومق

پلک مارنا۔ مژہ بر مژہ سودن چشم زدن مژگان بہم سودن وبہم آوردن و مژگان برہم زدن وبہم بستن مژگان بر مژگان کشیدن مژہ خوابانیدن طرفة العین الطرف گوز قپاغن و پرنمک و نازایلہ کرپک سوزمک

پلنگ۔ السریر تخت

پلنگ پوش - غاشیہ پلنگ و فنوک

پلو - تان بفارسی

پلہ منجنیق - ہلک و ہلہک گون پارہ سنہ دینور ہلک گبی

پلیتہن - پرسم در بخارا اور باغ اللواث اللواثہ اروہ

پلیتہن لگانا - اروہ اکرمک بہ پرسم آلودن التدمیق اردہ باپشمق

پلید - ورخ ورمین و فژو فژاک و فژاکن و فژاگین فژغند فژغندہ فژغن فژگندر الرجس نجس و پیس

پلین - افسنتین مستار گبی

پموق سپدی - تفت پنبہ نہادن ماوین

پموق کولہ سی - گلولہ پنبہ حلاجی کردہ پنجش

پموق یومغی - پاغندہ و گروہہ گلولہ پنبہ حلاجی کردہ

پناہ - العوذۃ صغنمق

پناہ خدا کی - برگس و گریست و معاذ اللہ حاشا معنی

پنبی - پنبکی المضرب لگندہ لوقطان

پنتہہ - پیشہ فیار فیاوار فیاور فیدار الحرفۃ الصناعۃ

پنجارا - پنبہ زن و پہیئہ و البادالحلاج پموق آتیجی

پنجرہ - وکو فجان القفص القفس قوش قفسی

پنجری - قفس صیاد المقنب

پنجہ - و پنجہ مرغان شکاری را چنگل و چنگال چنگ و چنگ عام است البرثن انسان پنجہ سی و قوش قیناغی دیر تجر جانور لرک طرنغی

پنجہ کرنا - پنجہ کردن و پنجہ در پنجہ کسے زدن التشبک پر مقلری بری برنیہ کرشدرمک

پنجہ لیجانا - پنجہ افشردن بردن پیچیدن تافتن تابیدن

پنچ - داور الحکم حاکم

پنجا - چار شاخ و چک و بواسۃ و افشون العضم المذارۃ یبا

پنچار - چغندر

پنچایت - داوری

پنچکی - آسیاب و آسیائی آب الطاحونۃ صودگرمنی

پنچورا - آبدزد

پنڈبلی - ماہی خوار الغواص النورس طالقج

پنڈٹ - ہیربد

پنڈلی - کلک پاالساق بالدیر

پنڈ کھجور - خرمائی ترالرطب یاش خرما

پنساری - دارو فروش عقاقیر فروش

پیلہ ور پیلور چرچی و خردہ چی وذی قیمت صاتان کسنہ تنجی دیر لر پیلہ ور سنہ

پنسن سکلک فرنگی

پنکہا - بادزن بادزنہ بادبیزن بابیزن

دراز سقف آویختہ را باد فرباد فرہ باد
پر باد پرک خشت باد باد کشل المرجۃ کشاک پلنگ
پنکھا کرنا - مروحہ جنبانیدن باد زن
جنبانیدن التروبح پلپازہ ایلہ یل ایتمک
پنیر - الارنۃ پنیر
پنیر والا - پنیر فروش وماست بند
پنیر صاتیجی پنیر یاپیجی
پوپٹا - پاک الجفن گوز قباغی
پوپلا - دندان ریختہ دندان کندہ
وافتادہ دندان الادرء اغزمہ دیشی اولمیان
پوپھٹنا - صبح دمیدن الفلق صبح آچمق
پوتا - نبیرہ نوادہ نوازادہ نواۃ مرول
السبط کشینک وغلندن وقرندن حاصل
اولان اولاد
پوتا - سیم گل ترکیدہ بیاض صیوق ویرہ
پوتراق تیکنی - اجہرہ کہ برجامہ چسپد خارء
پوتہ - طبلہ وپوتہ نشانہ تیر آماج اوق
نشانہ سی
پوتھہ - شبہ الشبہ پرنج
پوتی - نوادہ
پوٹا - چینہ دان وجاغر اغزشکانک
کراد حج شانک الحوصلۃ قورساق طوشلق
درطیور وکرش درجانوران
پوٹ - پشتوارہ برارقہ یوک ترکیدہ
شلک وبندک دیرلر
پوٹلی - گرہچہ وپدرزہ لعقد حقیقی
پوجا - بندگی خدا العبادۃ قوللق و
طاعت ایتمک
پوجنا - پرستیدن العبادت طاپمق
پوچھنا - پرسیدن السؤال صورمق ودرک
پودا - نونہال ونہالہ نوگند ونورستہ
الفسیل الاشایکی دیکلمش فدان و
خرما اغاجنک کچورکی
پودینہ - پودنہ النعنع نعنا غی
پور - بندنی وبند نیشکر الانبوبۃ قامش بوغمی
پور - پک وبند انگشت البنانۃ پرمق پوغومی
پور - وپک زمین درشت شمشار
کہ قابلیت زراعت نداشتہ باشد
پورا - ہمگی التمام بتون دوکلی ہپسی ہپ
پورا بات - سنگ ترازو الصنجۃ ترازو طاشی
پورا تولنا - کم نکردن درو زن الایفاء
دوکلی طرتمق
پورب - باختر ومغرب راخاور المشرق
گون طوغاجق یر
پورچک - وکسمہ کاکل پیچہ گبی
پورہ - پارہ زمین اباد المعمورہ
پورسوق - جانوری از قسم شغال شاون گبی
پوری - چرپک جوش بیرہ کلنبہ غرمانک
چلپل وچلپک بکسمات وخواک پوا کک
در ترکی بکسمات وتادہ بورکی چلپک معناسنہ

پوزجہ آش — یوغرواشی درسپید بامعناسہ
پوزمال — کواشہ ولیشہ ولبیش ترکیبہ پوزاشہ
پوزی — افسار وفسار ترکیبہ یولارزمام
پوس — آذر
پوسالا — سبیل کردن کشادن السقایہ عوارمق
پوست — کوکنار وپوست خشخاش وتخم آن راخشخاش گویند القشر خشخاش قوزہ لغو
پوست بدن — چرتہ الجلد دری
پوستال — چاچلہ یاافراز چرمی ہقانان کش کلہ گبی
پوستین — وگرگینہ گول کبل وت دوتگر ترکیبہ کورک
پوشیدہ — پنہان ونہفت برگسہ گنغال المستور وترمش وکزلی نسنہ
پوصالمش قاون — گندیدہ تربوز بغدہ گبی وخشیر لنمش وفاسداولمش کوشش گبی پوصلق ایکنست معناسنہ فاسدشدن خربزہ
پوصولنمق — وپوصی یہ گیرمک کمین کردن تپیدن گبی
پوصہ — اردہ کنجدکہ کسبہ باشد بزشیہ
پوصلہ — کاغذ زرکہ رسید بہندی گویند
پوصو — کمین
پوطوق — توشان یاوریسی خرگوشک گبی
پوطہ — ہدف وفک گبی
پوغور — شتریکہ برائی نسل پرورند رنگ
پوکنا — ریج زدن الشرط قارن کوردلمک
پولا — محوف وپوچ وایچی بوش قوق معناسنہ کاواک گبی
پولا — دستہ کاہ الخرمۃ برقوجق نسنہ دومد وربط وخرمہ
پولا — نرم اللین واللینۃ اللیان یومشق
پولاد — چلیک
پولیچہ — وپولیصہ ہندوی
پولی — گرّان وبسنگ الجرزۃ دمر
پونجی — مایہ وسرمایہ وستمایہ اُنفخت وانخفد البضاعۃ الربح سرمایہ واصی
پونہہ — دنبہ ودنب الذنب قویرق
پونچہاہوا — پانسند المسئول صورلمش
پونکنا — شکم رفتن الشلط قارن کوردلمک ورقیق نجس تغیط ایتمک
پونی — پاغندہ پاغندہ کالہ بشک السبیخ العمت الضربۃ پموق یومغی کہ بدرک ونستک تعبیراولنور
پونی کرنا — العمث پموق یومغی ایتمک
پویراز — بادصبا بادبرین
پوئی — گرگ دو الخیب یلمک ویلمہ
پوئیون جانا — پویہ رفتن وپویہ زدن الخیب العدو یلمک
پہاٹک — باب کلان ودرکلان دروازہ کلان دربخارا ایرگنہ الربج المرتاج پیوک قاپو

پہار۔ ارکاک وباران ریزہ الرذاذ
الطل چسندی وسپندی
پہاڑ۔ کوہ پرم وشورم الطود الجبل
الطور طاغ
پہاڑنا۔ دریدن وشگافتن پارہ کردن
گزاریدن الخرق القلع البجع یارمق بالمرق
دور تمک شق ایتمک پارہ لمق والعطّ
التمزیق
پہاڑی۔ کوہچہ الظرب کوچک دپہ
پہاڑی گاؤن یا قلعہ۔ کلات
پہاگن۔ بہمن
پہال۔ آہن گاؤ وآہن جفت وآہن
آماج وگاؤآہن آہنجفت القلب السکہ
صبان دموری
پہانا۔ پانہ وقانہ وبغاز چوی معناسنہ
پہاندنا۔ برجستن الوثب الطفر والطفور صچرامق
پہاندی۔ بندنیشکر بستہ وبندنی الحزمۃ
الطنۃ برقوچق نسنہ قامش یوکی
پہانس۔ خس الشلیتہ برپارہ نسنہ
پہانسی۔ کندیل وکمند وچاتو وسرگوتا
وگلوکش نیز بترکی سرتمق الخنق بوغمق
الخناق بوغاز بوغدقلری ایپ
پہانک۔ لاہورہ وکرج وتراشہ وبرین
وبرش وکرج ولفظ ترکی قاش وقاج
نیز مستعمل کرچ قاون وقرپوز ولیمی
پہانکنا۔ کف خوردن وبکف کردن
کن کردن الاستفاف سحق اولمش قوری
نسنہ یی اوجنہ آلوب یمک
پہاوڑا۔ کلند وگانک المنسف قازمہ وکلنگ
پہاوڑی۔ پاروالمجرفۃ المسحاط تیمور
کورک کہ بیل دینور
پہاہا۔ یاقی ملعم گبے
پہپس۔ کترہ السمین والسمانۃ سمزلک
ویاغلولق
پہپوند۔ گرہ وشپیچہ وبوزک وجامہ غوک
الکرج کوف وچچک کرہ معناسنہ
پہپوند لگنا۔ کرہ برآوردن التکرج
فاسدا ولمق
پہپولا۔ النفاخۃ النفطۃ قبارجق
پہپی۔ خواہر پدر العمۃ باباقز قرداشی
پہٹ۔ طاق ویکہ وتنہا الفرد یالکز
پہٹ پہٹ۔ آواز کفش وصدائی
کفش الخفق نعلین آوازی
پہٹکارنا۔ دورنمودن وراندن از
پیش خود الخسار والخسوء الطرد ایراق ایتمک
پہٹکری۔ شب یمانی وزاج بلور و
زاک سفید وزمہ الزاج قرہ بویہ
پہٹکن۔ افشاندہ النساقۃ طعامے
قورتار رکن بیانہ دوشن نسنہ
پہٹکنا۔ غلہ افشاندن النسع افشل ایتمک

پھٹکنا — انچہ دران بندقہ نہادہ ازکمان اندازند

پھٹکی — قفس صیاد المقنب قفس

پھٹکی — پارۂ خون بستہ العلقہ اوشیش قان

پھٹکنا — شگافتن کفیدن ترکیدن گفتن الانشقاق یارلمق

پھٹکنا — ازہم پاشیدن شیرالافد قرارسلمک

پھٹیل — یکہ وتنہا وطاق الفرد یاالکز الفرید یالکزنسنہ

پھچارا وپچارا — پارہ خرقہ یاپشم کہ بدان روغن برشتران وغیرہ مالند

پھچاننا — شناختن العرفان بلمک

پھر — پاس وپھر

پھر — الشم بترکی آمدن گیرودینہ وبردخی بازسنمق معنی

پھرا — باتش ویاتشخانہ جائی شان الحفظ الحراس صاقلایجیلر

پھرکنی — وکلان بدان رشتہ سن تابند

پھرکی — بادفرو فرفرہ الخذروف فرلدق و پیرپیرو پرلاغاج وفیرفیری وفیرلاق

پھرکی — ازکاغذ سازند آسیائی کاغذ وکاغذ آسیاء

پھرکنا — جنبیدن عضو پریدن الخلج الخلوج چکمک وچکلمک

پھرکنا — جنبیدن کودک درشکم الارتکاض وپرنمک

پھرنا — گشتن وگردیدن الطوف الدوروالدوران دونمک

پھرنا — بازآمدن وبازگشتن وبرگشتن ارجاع الرجع والرجوع گیرودونمک

پھرنا — برگشتن ازسفرکیدن القفول سفردن رجوع ایتمک

پھرہرا — بیرق وپرچم ترکیدہ طوزاق پرچم امعناسنہ العلم الرایۃ وسنجاق

پھریری — فراخیدن فراشا فراشیدن وفنجیدن القشعریرہ وترتمہ

پھریری لینا — خودرا افشاندن پرند وچرند فراخیدن فنجیدن التنفش قیللراورپروب قبارمق

پھڑکنا — تپیدن اضطراب التشحط مقتول فان ایچندہ یوارلنمق

پھڑیا — الخراج القرحۃ چبان

پھسکی — خس النفسویلینمک واصورمق

پھسلانا — لغزانیدن ولغشانیدن الاسترلال الازلاق طیاندرمق

پھسلانا — فریب دادن گرشیدن الختل الخدعۃ الداتمق ویلداقلنمق ویلداقلمہ آلداتمہ

پھسلکر گرنا — اشکوخیدن سورچمک وایاق قایمق ویوزاوزہ قپانمق و

توکر نمک و تپه اوزره تلر لنوب یقیلق

پھسلن - لغزش چیچلہ لخشک الدحض الزلة طیانجق نسنہ ترترک و قزاق معنا سنہ

پھسلنا - لغزیدن لخشیدن چوخیدن و شخشیدن و شخیدن لشخشم الزلقة المزلقة الزلق الزلاقة الدحض قایپانجق یر

پھسلنی جگہہ - لغزش گاہ و جاے لغزش الزلاقة قایپانجق یر

پھسنا - گرفتہ شدن چیز در چیز التشبک پرمقارین بری برینہ کرشدرمک

پھسنا کتے کا جفتی مین - قفل شدن و پیوستن سک التعقد با غلامق

پھکنا - بول دان و کمیزدان و پیشاب دان المثانہ قاووق

پھکنی - آتش افروز و دمہ و دم المنفخ الحلاج کورک

پھل - بار و بر و میوہ الفاکہہ والثمرة یمش

پھلا - نخستین و فلخ الاولی اوگی

پھلا پھل - نوباوہ و نوبر و ثمر پیش رس و نورس الباکورة ترفندہ

پھل توڑنا - بار چیدن و بار از درخت شکستن الجنی الصرم یمش دوشرمک

پھلجھڑی - گلریز گل افشان و گلفشان و گلریز آتشباز

پھلاڑا - انفصال اوق دموری قلچ و بچاق و نگو و موری

پھل کہانا - برخوردن التفکہ یمشلنمک

پھل لگنا - ثمر بستن و بار و میوہ بستن و شدن و گرفتن الاثمار اغاج یمشلوا ولمق

پھلو - ویخ الجانب یان و ایکو

پھلواری - گلزار الروضة چایرلو چمنلو صولویر کہ بستان دینور

پھلوان - کیاوگر دویل الصرعہ پہلوان و بہادر کیمسنہ

پھلوتہی کرنا - یان جرنمک و برطرفہ صاپوب صاوشمق و صاقتمق و احتراز ایتمک

پھلونٹی کالڑکا - نخری و نخیری الصبی و الغلام اوغلان

پھلی - نخجک و گل چشم و گل دیدہ البیاض آقلق

پھلی - غلاف ثمر الغلاف ہر نسنہ نک قابی

پھلی - قسمی از نمک

پھلی پڑنا آنکھہ مین - گل افتادن بچشم

پھن - کفچہ مار اہرم گرزہ

پھنچا - از بند دست تا ارنج فیلستہ الساعد بلک

پھنچنا - رسیدن تریدن الوصول البلوغ او لغمق الادراک اللحاق اللحوق ایرشمک و تیشمک گبی

پھنچاننا - شناختن العرفان بلمک

پھنچی - دستینہ و دست بند بلازک معناسنہ

پھندا - پادام دوزاق معناسنہ

پھنسی - دمیدگی و جوشش اندام و پرو شش البشرة سویلجہ

پہنکار۔ فشست الفیح بلان آوازی
پہنکی۔ السفوف شول ادویہ کہ غیر معجون اول
پہنکی۔ نرمہ بینی العربۃ المروثۃ العتمہ
الملارن بورن اوجی
پہنگی۔ سر شاخ و سر تازیانہ العذبۃ السوط
پہننا۔ پوشیدن اللبس کیمک
پہننگ۔ سر شاخ درختان و طرف
تازیانہ العذبۃ ہرنسنہ نک اوجی
پہنی۔ پانہ وفانہ و بغار چوی و قسقی
پہوٹ۔ نسیان الشقاق الخلاف
الاختلاف مخالفت ایتمک
پہوٹ۔ خیار دشتی القثاءۃ اشک خیارے
پہوٹ پڑنا آنسو کا۔ روان شدن اشک
از چشم الانفجار آقمق
پہوٹ پڑنا پانی کا۔ روان شدن آب
از شکاف الانبثاق صویک بندی واغی
آچلوب آقمق
پہوٹنا۔ شکستہ شدن الانکسار صنمق ویارمق
پہوٹنا۔ شکافتہ شدن دنبل وغیرہ الانفجار
آقمق ویارمق
پہوٹ ڈالنا۔ خلاف انداختن میان
مردم التفریق آیرمق وطاغتمق
پہوڑ۔ بچل الکثیف غلیظ نسنہ
پہوڑا۔ بفارسی بنا و بنا ورو دہن وا
کردہ اریش و دہن و انکرہ رادانہ گویند
الدمل الجرح الجراح الجراحۃ الخراج
القرحۃ قان چبانی کبی و یارہ و چبان
پہوسڑا۔ ریشہ و پرزہ جامہ کہنہ الہلہلۃ
سجاق کبی
پہوک۔ کنجارہ کزبہ کسبۃ ار العصارۃ
ہرنسنہ نک سقندیسی و پوصنہ نہار معناسنہ
پہول۔ گل گلاب باضافت بدرختی
عام باشد چون گل سوسن و گل نرگس گل
کفش و گل پاپوش گل سپرالورد گل
پہول بیچنیوالا۔ گلفروش و گلانی
پہول توڑنا۔ غنچہ و گل شکستن و چیدن
و غنچہ و گل کندن
پہول زر و سیم۔ ریزہ کہ نثار کنند
قرپندی نثار معناسنہ
پہولنا۔ شگفتن و گل کردن التفتح آچمق
پہولنا۔ غرالفتق قاولوج کسنہ
پہولونکی بیج۔ کلیک بزرالورد
پہونک۔ پف و فف و فوب و فورک گبے
پہونکنا۔ بدہن دمیدن پفو و پف کردن
النفخ النفخہ او فورمک
پہونکنا۔ سوختن التحریق یاندرمق
پہوہر۔ زن کج سلیقہ
پہیا۔ غلتک و غلتنک تکرلک معناسنہ
پہیپڑا۔ شش سل السحر آق جگر کہ اویکن دینور
پہیر دینا۔ باز دادن الرجع گیرودوندرمک گیری دمک

گیرو ویرمک

پہیرلانا - باز آوردو باز گردانیدن
الصرف دوندرمک

پہیرلینا - پس ستاندن و باز گرفتن
و باز پس گرفتن و ستاندن و باز ستاندن و
پس گرفتن گیری آمق الاسترداد
ویردیکی یینہ دیلمک

پہیرنا - گردانیدن و گاشتن الرجع
گیرو دندرمک

پہیکا - بیمزہ المسیخ بیمزہ و بی نمک المنسوخہ
طعام طادسز و طوزسز

پہیلنا - پراگندہ شدن الانتشار طاغلمق
و پراگندہ اولمق یایلمق و صاچلمق

پہیلانا - واکردن و واکشادن گستردن
پہن کردن فروچیدن داشتن المد چکمک
واوزاتمق النشر یایمق و آچمق

پہیلاؤ - کشادگی و فراخی و پہنا و پہن
البسطہ السعۃ کیکلک و بوللق

پہیلی - چیستان و گردک و خرسک و
کروس بردک اللغز اللغز الاحجیۃ
بیلمجہ و یاکلتمک گبی

پہین - کف و کفک آب آورد الزبد
النشافۃ الطفاحۃ کپوک و کیرو پاس و چرگ

پہینکدینا - از دست انداختن الطرح
الرمی آتمق

پیادہ - و پایک کرخ زراہ و ہم پیادہ
شطرنج الراجل بیان کیمسہ الرجالۃ بیان
یوریمک الشرطی بکلک ایش طوتن عامل
شحنہ گبی البیداق شطرنج پیادہ سی

پیار - مہربانی المحابۃ الشفقۃ اسرکمک
سوشمک

پیاز - سوخ البصل صوغان

پیاس - تشنگی ہوشاز الاوام اللہبۃ
الظمأ العطش صوسزلق

پیاسا - تشنہ العطشان صوسز

پیاسا ہونا جانور ونکا - ہوشاز یدن
الغلۃ صوسزلق و صوصامق

پیاس جانور ونکی - ہوشاز العدی
صوسزلق

پیالہ - پیالہ و جام و پیمانہ و کاسہ پنگان
ساتگین و ساتگینی ساتگی سکورہ گلبین را
اسکرہ و اسکورہ و سکرہ و آب خشک و آب
منجمد بلورین لاک کاسہ بزرگ چوبین
ترنج ترکند سفالین باشد الشربۃ السقایۃ
الکاس القدح القصعۃ صوایچاچک قاب
وچناق

پیالی - کلاجو السوملہ فنجان دیدکلری قاب

پیام - ترکیدہ صالیق

پیپ - زرداب و ریم ہبر و ہپر القیح
المدۃ ایرک اریک و ہجران حج معناسنہ

پیپل - فغل دراز

پیپلا - سرشمشیر المضرب

پیپلا مول - بیخ درخت فلفل

پیتل - برنج رُوئی الشبہ برنج

پیٹ - شکم و بارشکم البطن قارین الحبل یوک

پیٹ پھاڑنا - شکم دریدن ابیع قارن یارمق

پیٹھہ پیچھی کھڑا ہونا - پشت سرایستادن

ارقہ سنہ طورمق

پیٹھہ دکھنا - دردکردن پشت الظہر آرقہ

اغریسی

پیٹھہ لگنا - ریش شدن پشت ستورالنعقر

یارہ نمق

پیٹھہ لگانا - ریش کردن پشت ستور

العقر مجروح ایتمک

پیٹھہ لگانا - حریف رابشت بر زمین

آوردن ورسانیدن السلقا السلق

ارقاسی اوستنہ یاتمق

پیٹھہ لگانا - زبون کردن وزبون ساختن

وزبون گرفتن الاعجاز عاجز ایتمک

پیٹی - تک بند توقہ لی ویا خود ایلکلی و

تکمہ لی قوشاغی معناسنہ تلی بضم ترزی طورینہ

کہ ایکنہ لک دینور واسطح ظرفے معناسنہ

پیٹھیہ - بفارسی جیرہ

پیچ - آبجوش برنج وآشام

پیچ - بولکم وبورغش وقیورم پیچ گسے پیچ

پیچش - کنتاک وتساک برنیش پیچاک المعض

بغارسق اغریسی یورک بزدوسے وبغرسق

ضیرندیسی وقارن اغریسی

پیچ وتاب - وہیجیز

پیچھی کو پھیرنا - برپس پشت برگشتن النکوس

اردینہ دونمک الرجوع گیرودونمک

الفقیری اردینہ رجوع ایتمک

پیدا کرنا - آفریدن بژوج الخلق والذر و البرا یراتمق

پیدر - بژد معناسنہ کہ قارابلہ صغوق ہوادان عبارتدر

پی درپی - شتران رمارم التواتر بری اردنجہ اولمق

پیدہ - نان میدہ خنز السمید بکسے

پیر چہونا - استحاضہ کردن زن الاستحاضۃ عورت مستحاضہ اولمق

پیر سالخورد - فرتوت و فرتود و کہ پیر الشیخ قوجہ

پیر پیر - و پرلاغاج و فیر فیری و فیرلاق پہر کی چمڑیکی بادافراہ گبی

پیرہ - برغوث کیک گبی

پیڑ - درخت بیارہ و ویرہ درخت بیساق الشجر اغاج النجم ایقطین تنکلو دوکو اوچاق ساق

پیڑا - پروازدہ و پرازدہ وزوالہ و گلگج النفر زدق خمیر یومغی و خمیر یوارینی و خمیر پارہ سی و یومق زوالہ غندہ معناسنہ

پیراک - اشنا کرد اشناور و اشنا باز و آب باز و اشنا السابح یوزکج

پیرنا - شنا کردن زدن شناوری کردن السباحۃ یوزمک و یوزمکلک و یوزکج اولمق

پیرو - پیہ التبع اویان کیمسہ

پیڑو - زہار الرکب قاسیق

پیس - نجس و مردار

پیسہ - زر توافق لسانیدر است منقور گبی و پول سیاہ ہم و پل مخفف پول بیستی گونہ از پل ایران الفلس پول و منقور

پیسنا - سائیدن السحق دگمک ازمک و سورمک و دورپیلمک

پیسنا - آرد کردن آسیا کردن و در آسیا سائیدن الطحن اون اوکتمک

پیشاب - و شاشہ و گیز و چاہین و چیمن از چامیدن و میزک البول سدک و ایشامک

پیشاب بند ہونا - گیز گرفتن الاسر سدک طوتمق

پیشاب کرنا - چامیدن و شاشیدن و میختن و میزیدن و آب تاختن البول ایشامک

پیشانی - چکاد و جاچم و شومن الناصیۃ آلین

پیش خیمہ - معروف

پیشروقی - بہندسے تنکاد کوچک آنرا ہلکی گویند و تکہ اوقی تنخار و تکمار معناسنہ

پیشکار - پیشدست و پیشیار پایکار گویر

پیشگی - پیشداد و پیشادست و تقدمہ التقدمۃ مقدم اولمق و مقدم ایتمک السلم السلف و شول قوغاکہ آنک بر قولپی اولہ وصلح معناسنہ اولکدن معناسنہ در

پیشوا - سرکردہ مردم کجیردہ دگیر و کجیرو

الامام او یلان

پیشوا ـ ترلک ملتان وزیبون گبی بریم بیلمہ لباسدر

پیشوائی ـ پذیرہ شدن و پیشوا رفتن الاستقبال قارشولمق

پیغام ـ باگزاردن وکردن وداون و رسانیدن و آمدن و آوردن و بردن مستعمل پیام و پیتام الام صالیق معناسنہ

پیغام پہنچانا ـ پیغام رسانیدن و اداکردن الرسالۃ خبر گوندرمک

پیغام دینا ـ پیغام داون التبلیغ تشدر مک

پیغام بہیجنا ـ پیغام فرستادن الارسال گوندرمک

پیغام لانا ـ پیغام کسی آوردن المجی بالرسالۃ خبر گتورمک

پیغام لیجانیوالا ـ پیغام برو پیغام آور المرسل خبر گوندرجی

پیغام لیجانا ـ پیغام بردن الذہاب بالرسالۃ خبر ایرشمک و ویرمک

پیغمبر ـ پیغام برو فرستادہ و فرستہ و خشور بترکی یلوج و ساوجی

پیک ـ الفیج پیک قاصد گبی

پیک ـ اب دہن تنبول خوردہ ایزاق توکرمک

پیکدان ـ تفلدان المتفلہ والمیزاق شول قاب کہ ایچنہ توکرلر

پیکان ـ نوک تیر گیبر النصل اوق دمرنی

پیکہ ـ باخرہ گبی وسد وسکی کہ زمینلر بریم ارشون قدرارتقاعی اولہ چوترہ معناسنہ

پیلا ـ رنگ زرد الاصفر صارو نسنہ

پیلپایہ ـ ستونیکہ ازسنگ وگچ سازند و بربالائی آن پایہای طاق گزارند بفارسی تازنگ وتاژنگ ایاق معناسنہ

پیلو ـ جال وجاکی الاراک مسواک اغاجی

پیلہڑ ـ گند وگند الخصیۃ خایہ طشاق

پیمان ـ الال العہد الاصر عہد

پیمان توڑنا ـ پیمان شکستن و پیمان گسستن النکث النقض بوزمق

پیمانہ ـ پیمونہ وتلک کفیز الکیل ولچمک اولچک معناسنہ

پینا ـ نوشیدن آشامیدن الشرب الحسو ایچمک

پینا ـ کنجار وکنجارہ وکنجد الشجیر صوصم پوصہ سی وہردانہ پوصہ سنہ دخی دینور

پینٹھہ ـ روز بازار یوم السوق پازارگونی

پنجرہ ـ پنجرہ وگونجان القفص قفس

پینچ ـ پنچ از پیچیدن وپیچ اللوی الفتل صارمق وطولامق وبوکمک وحلقہ لمق

پینچ ـ بند کشتی الفن فنونک مفردیدر

پینسا ـ بن وتحاچہ السافل الحاق ودیب

پیچھی پھیرلانا جو کچھ غنیم لگیا ہو۔ بند
الاستردادا غتنام
پینک۔ پینکی النعاس امر غمق و اویوق
وشکرایتمک اہل کیف یا ننہ
پینہ جی۔ لاخہ دوز دلختندہ کہ پینہ و یامہ
اور یجیدر
پیوڑی۔ زرداہک طین الاصفر صاری طیراق
پیوسی۔ فلہ و آغوز و قرش وزہک و پلہ
اللبا واللبا اغوز
پیوند۔ درپی و درپہ و درمین و پینہ
وکرشہ پرور پیوند رنگ۔ دیگر دیرور
غاز لاخہ، ولاخہ دوز صفہ پرور پرور
وپرور الرقعہ الخرقہ بزپارہ سی یامہ معناسنہ
پیوند لگانا۔ درپی و پیوند کردن جامہ
الرقع الترقیع یمہ اورمق وایتمک
پیوند لگانا۔ شاخ پیوند و شاخ پیوست
کردن نخل پیوند کردن پرور گوشی التیاسم
الابرو الابار خرما بود اقلمق واصلاح ایتمک
پیوندی۔ نخل پیوند

باب تای فوقانی

تاب تلی۔ الطحال طلاق وطلاق آغوسی
تاب وطاقت۔ قوش پایاب تیوا اقدرہ
قوۃ
تاپنا۔ گرد آتش نشستن تاگرما در آید
الاصطلاء او دہ ایتمق
تاتاری۔ وتاتاری پشمش گوشت نیم
پختہ و نیم برشت بیضہ را رغدان گویند
کوازہ و کوازہ معناسنہ ترک جوش گبی
تاثیر۔ دراییش التاثیر اثر ایتمک
تاتولہ۔ نباتی است کہ مانند خشخاش
روید کالبنگ معناسنہ
تاج۔ دیہیم و گرزن القلنسوۃ التاج
تقیہ وکلاہ
تاج۔ تاج خروس و تاج دیک العرف
خروس الدیکی
تاج رکھنا۔ تاج پوشیدن و بر سر نہادن
وزدن وگذاشتن
تاخت وتاراج۔ قریش تورز النہب النہبۃ
غارت ایتمک و یغالمق وقاپمق
تاخیر۔ درنگ و مول و مولش و مولیدن
التانی التوقف التاخیر گری قومق و
اکلندرمک و اکلنمہ
تار۔ الوتر کرش
تار برقی۔ تلغراف
تار توڑنا۔ گسستن الکسر صنمق و پارہ لمق
تارک الدنیا۔ زہین
تارومار۔ طاغنمق وصاچمق و طرطغان
تارہ۔ ستارہ و روشنان و اختر الکوکب
النجم یلدز

تاریخ - حساب نگهداشتن سال و ماه و روزه
باشد ماه‌های دوازده گانه پارسی چنان
می توان گفت فروردین اردی بهشت
خرداد تیر مرداد شهریور مهرابان آذر دی
بهمن اسفندارمذ انگاه هر روز ماه را نیز نامی
می توان گفت ارمز بهمن اردی بهشت
شهریور اسفندارمذ خرداد مرداد دیبادر
آذر آبان خورماه تیر گوش دیمهر مهر سروش
رشن فروردین بهرام رام باد دیبادین
ارد اشتاد اسمان زمیاد مارا اسفندانیران
واهنود واشنود اسفندار وهشت وهشتویس
پنجروز خمسه مسترقه است که در آخر سال بماه
اسفندارمذ افزایند سال مه و روز مه
بآرش تاریخ التاریخ وقت بلدرمک تعریف
الوقت معناسنه

تاریخ کی کتاب - پاستان و پاستان نامه و
دهقان نورد

تاریخ نگاری - گزارگزاری

تاژنا - یافتن و دریافتن و وارسیدن التفطن
ظن ایتمک و تعقل ایتمک

تازکی - و نوی الغض والجدید یکی و تازه نسنه

تازه - نورسیده و درخت نورسیده را
شاداب و سیراب و تر و تازه و گوشت
تازه و نان تازه صفت آنها و ثمر تازه را
تازه چیده و تازه آمده و تازه بختی و تازه
دولتی را مارا ب الطرة تازه لک طراوت گبی

تازه میوه - طرفنده بترکی

تازیانه - تازنه وزمه بترکی

تاسف - فیرورسانه التاسف تحسر ایتمک

تاش - زرکش پارچه زربافته

تافته - الاستبرق کتان بزندن برجامه در

تاقات - درعد دباشد یکتا گبی

تاک - هنگام یرمر النهزة الرصاد و
الترصد والترقب والرصد الانتظار یول
گوزلمک

تاک بین بیتهنا - کمین کردن وزدن و گرفتن
و آوردن الکمون الکمن کزلک کزلوا ولمق
بکلمک پوصولمق

تاک بین رهنا - در انتظار فرصت ماندن
و بودن و هنگام فرصت نگهداشتن
الانتهاز الافتراص فرصت طلب ایتمک
و فرصت گوزلمک

تاکنا - نگریستن و نظر کردن و انداختن
الرؤیة والنظر والمنظارة والبصیرة والبصاصة
گوزکلک و گوزمک و گوزدیکمک و گوزکلک
دیول باقمق

تاکید و تقید - غدغن و مکاس و
تکلیس التاکید محکم ایتمک بساق معناسنه ویساق

تاگا - رشته درز نان و دوشک

خام را گنبه گویند پوسه انچه بردوک پیچند السلک
الخیط السخیل بو کلمدک ایلک السمط اسلک ایلک و تل
تال - آبگیر استخر و ستخر دکول و کولاب و
برم و برخ و آبدان و آثیر و اثیر و
بارگین و ستل و کوزی و لیاو الغدیر کول
و مرداب و نورنجه و کیلو الغدیر کول
تال - موزونی علم موسیقی که مخمس ترکی
دویک دور ثقل خفیف چار ضرب درفشان
ماتین ضرب الفتح اصول اصول فاخته
پنجبر هم ثقل اذ فرار صدر رمل هزج
تالار - قفل المغلاق المزلاج کلید
تالان ایتمک - ویغما ایتمک غاریدن
تالار - چفت انچه بر چار ستون تخت نهند
مانند بالاخانه و مهتابی گریچه کنام گبی
تالاره - تخت و دیوانخانه و مختصر
اوطه یه دیرلر
تالو - کام و تشنگ و نگ الحنک طماق
تالو - تار سر و تشنگ و جان دانه ترنه گودک
الرماعه بنقلدیق
تالو اوتهانا - کام برداشتن و بناگوش
کردن کام بردار فاعل الاغرطماق آچمق
تالی - دستک خنبک زدن التصدیة
الی اله ال ایله اصول طوتمق
تالی بجانا - دست بر دست زدن و
خنبک زدن و نمک زدن و کف زدن
خنبیدن التصفیق چبک چالمق سقق معناسنه
تامل - نیر نود تفکر ایتمک
تانا - ضد بانا تار و بانو آسه السداة
والسداء بیزک ارشی
تانبا - مس النحاس الصفر باقر و توج
تانبا - مسته اللحمة بک
تانت - رود الوتر کرش
تانا - تار و تاره و تان و فرت و فلات
و فلانه السداة بیز ارشی
تانا تنا - تنیدن التسدیة والاسداء
جلاه بیزک ارشن چوزب دوزلتمک چوبک
تانه - وزهمه بتر کی زخمه راگویند
تانه - وخط شاه تیر زیرین سقف
اوستون اغاجی و کرنیش فرسپ معناسنه
تانیق - ولیدن ادراک و عرفان
تاوان - سقف اندرین و طام بالائین
باشد باد فرگبی
تاوان شیشه سی - نرگسه گبی
تاوان - گرفت و گرفته الغرامة جریمه
تاوخانه - تابخانه که در دیوار سازند
تابخانه گبی
تاوه بورکی - پوری گوشت و غیره اگنده
بورک و فرخشته گبی
تباشیر - الطباشیر بردوادر
تباه و خراب - تبت یبه الضاع الخراب

یقلمش بری

تباہ ہونا۔ کراشیدن اضیاع تباہ اولمق

تبختر سے چلنا۔ صالنی بولانی یوریمک

تبدیل کرنا۔ دکشمک رمش گبی

تبر۔ وتبرزین وتبرکمر الفاس پالتہ

تبرک۔ پارہ التبرک وسعت اوزرینہ اولمق

تبسم۔ شکرخند التبسم بلاصوت گولوب شیرین گوستر مک

تبسرمش دوداغہ۔ خشک ونیلگون شدن لب ازخشکی وحرارت ہوا سیدہ گبی

تپ۔ وتپ لرزہ وتپ یازہ وتپ یادہ

تپ لرزہ دار باگرفتن وافتادن وزدن مستعمل رنج باریک۔ بیماری باریک وتپ استخوانی تپ دق تپ دق زدہ صفتہ و الحمی استہمہ دق انچہ

تپاک۔ گرم جوشی الالفۃ انس طوتمق ودوستلق

تپانچہ۔ شبلہ وشمار سیلہ بترکی

تپش۔ شدت گرمی الحمعان اسی قتی اولمق وچبالمق

تپشمہ۔ لعب لکد بازی بچگان کہ پاسپا باشد کہ دپنجی ودپمہ اویونجی معناسنہ در

تپک۔ تیرکشی زخم وتیرکشیدن مصدرش الخش اولمق ضرب گبی ویارہ اورمق

تپمک۔ بشکلیدن بناخن وخنجر وکارد زخم کردن طرملامق وجیز مق

تپمہ۔ لکد کہ ایاقلہ اورمقدر پاسارگبی

تپنمک۔ وچبالمق تپیدن وتنبیدن حرکت مذلوح تڑپنا

تپیک۔ اورمہ وتپمہ وتپیک لکد کوب معناسنہ کہ ایاغلہ اورمقدر لگدہ وشپتک معناسنہ

تپہ جامی۔ تابدان سقف

تپیر۔ وپاتینی وچاولی سوپ وچچ غلہ افشان گبی

تتبع۔ خشکامار

تتر بتر۔ تارومار تال ومال ترت ومرت ولا وطاغنق وصاچق وطرطغان

تتلانا۔ اللثغۃ سویلرکن رالی غینہ ویالامہ قلب ایتمک

تتلی۔ بادپریش بادزن پریش وسداب وسذاب الفجن سذاب

تتماج چوربا سی۔ طعام کہ ازآرد پزند برائی بیماران لاغشتہ گبی

تتو۔ غلک کہ دران زرنہند قبرہ وخبزہ نیز

تتونلک۔ دودآہنج فکز معناسنہ

تجر۔ گونہ ازدار چینی الفرقۃ دارچینی

تجاری۔ روزافگن الغب گون آشوری طوتن استہمہ

تجربہ۔ آزمودن آزوندآزمودہا تجربیات

التجربہ امتحان ایتمک وصنامق
تجربہ کار۔ دَرّاد وزا المجرب تجربہ لی کیمسہ
تجسس کرنا۔ جستن ویوزیدن التفتیش و
التفحص التجسس آرہ مق
تحکو خدا کی قسم۔ تووزدان وخدائی برتو
وتووخدا یمین القسم اند
تحریک کرنا۔ قشقرتمق اوچرمک ویلتمک
تحسین۔ آفرین ونیایش افرا التحسین
الترحیب مرحبا دیمک گوزللک
تحصیلدار۔ بخشہ وپایکار وپیشکار وگہبد
العامل
تحصیل کی آدمی۔ پائکار وپاکار
کراکول کشیلر معناسنہ
تحفہ۔ رہ آورد وفورہان وفوراہان
وفورہانی وارمغان وسوغات نوروزی
انچہ درنوروز پیش شاہ برند التحفہ ہدیہ
تحقیق۔ مانا وہمانا دَرَندیس دَرَواخ
آور الحق گرچک دوغرینہ انجق
تحمل وصبر۔ شکیب وشکبیدن آزرم کفیا
التحامل التحمل یوکلمک
تحیت وسلام۔ زندش التحیت دعا وسلام
تحیر۔ شاشقلق سرگشتہ لک سرسمک سیپ وتپ
تخت۔ واورنگ وگاہ ودیہیم آرکیا
وپات السریر العرش الاریکہ تخت
تختہ۔ اللوح تختہ
تختہ۔ تختہ قماش
تختہ دروازہ۔ لخت المصراع قپونک
وتختہ مشلث معماران راگونیا گویند
تختہ کاغذ۔ تائی برقاچ طاقہ کاغذ
تختہ مردہ۔ تن شوی
تختی۔ سلم وتختہ تعلیم وتختہ مشق تعلیم
تختہ سی
تخت روان یولی۔ شاہراہ
تخمہ بتی۔ غسک کہتل
تخمہ سقالی۔ ریش درہم آدم یامہ گی
تخرجہ۔ برآوردوبرآوردہ التخریج چقارمق
تخلص۔ داغ
تخم کاہو۔ گوک الخس یاقی ماروں اوتی
تخمینا۔ اندازہ کردن التخمین اورانمق
تخمدان۔ ابتدا اغاج شکیرنی آندہ دیکوب
بعدہٗ آخر یرہ نقل ایدرلر اصطلاحمزدہ دوشمک دیور
تخمینا کی ہوئی چیز۔ گزاف وگزافہ
تدارک کرنا۔ دریافتن التدارک یتشمک
تداخل۔ پڑولیدن الدخول بری برینہ
گیرمک وبری برینہ قارشمق
تدبیر۔ چارہ وگزیر وبیارش حیلہ گارہ
التدبیر فکر ایتمک
تدبیر میری کام نہیں کرتی۔ تیغ من نمی برد
تدریج۔ آہستہ آہستہ کاری کردن وگیاخن
وگیاخن التدریج آزآز ایشلر وزرینہ

اولمق وزنا کتله آغر آغرلیش یحرمک

ترز — نورد المنوال سلمن

ترز — وژرف وژرفیدن ترشدن البل

یاش ایلمک

تیر — خوے پسیناو در نیتر

ترازو — ترازوے قلب و ترازوی

سنگ زن انچه پله کم دارد و تک کپان

ترازوی هیزم سنجیدن و شاهین دندی

آن وتاره وناژه کرستون کرستوان و کرستون

المیزان ترازو

ترازو دلچکی — زبانه ترازو گیے

ترازو قولی — چوب ترازو آویختن بازه

ترائی — زمین کرانه دریاکه دران

زراعت کنند

تربوز — هندوانه وتربز و تربزه دابوغ

کرج وکرچ پوست آن الجحب قربوز

ترت — همانم وحالی الفورة العجلة

السرعة چابک

ترتمز — صاف میل سی شفاف سامندره

ترتیب دینا — سیجیدن الترتیب یرلو

یرنجه قلمق دوزمک وقوشمق ورابطه

ونظام ویرمک

ترجمان — تاجران یچواک وترزفان

الترجمه سوزی بر دلدن بر دله نقل ایتمک

ترجمه — پایخوان ویچوه نورنه همیرا

همیرا از الترجمة سوزی بر ولدن بر دله

نقل ایتمک

ترجمه نگار — پایخوان نویس الترجمان سوزی

بر لغتدن آخر لغته ایدیجی

ترجیع — بند المتراجع گیرو دونمک

ترچهی نگاه سی دیکهنا — به نیم نگاه دیدن

الشرز غضبدن برگمسه یه گوز قویرو غیله

باقمق

ترچهی پاون — گچل الاقزل الاعرج اقسق

ترخانه — ولیده وغوشه طعامی بلغور و

یارمه درکه آندن پلاو ترخانه مثللو یاپرلر

ترخنا — ترکیدن الانشقاق والتصدع

التصدیع یارلمق وچاتلق

تردد — مکوی ایکی نسنه ارا سنده متفکر اولمق

ترس — واژگون اوندها

ترسیله جک نسنه — یوکنجه نیکی چیز در لغت عرب قحین

ترشح — پشنگ الترشح تیزوب طاشره حیقمو

ترشرو — تیموک واخمه رو وشکپا

العبوس الکلح الباسر المکفهر قاتی یوزلو

اکشی یوزلو

ترشی — بوارده الحموضة اکشیلک

ترفیل — یبانی ترفیل وقره یونجه ترفیل و

بستانی نوعنه صاری یونجه وترفیل برده وا

دراز درد معناسنه

ترکی — فتراک ترگون معناسنه

ترکش ـ دتیردان وشغاوکیش وشگا
وشگاه بترکی سداق الکنانة الجعبة
بیلک

ترکش اوندیلنا ـ تیردان رانگون کردن
تاتیر فروریزد النکب میل ایتمک
وعدول ایتمک دوکمک بمعنی رنجین مستعمل

ترکیب ـ توش وساز پیوند الترکب قاشمق

ترکی تمام هونا ـ ترکی تمام شدن وکردن العجز
عاجزاولمق

ترلا ـ کهیت آبسته گبی

ترلاسورمک ـ شدباریدن

ترلای سوکمک ـ ویومشتق شدیاریدن
شنگارگبی

ترمپة ـ سپید مهره شاهرودگبی

ترم ـ پاپک وپاپیدن شکنجه کردن
التعذیب عذاب ایتمک

ترمتی ـ ترمتای وسنگک طورمطای معناسنه

ترنج ـ وبال وبالة الاترنج تورنج

تروخشک ـ گزنی یاش وقوری معناسنه

تری ـ سرنای وسرغین وسرغینه
ونای ترکی

تره تیزک ـ الجرجار الجرجیر المغدلوس
صوکردمرسی وصوتره سی

تره تخمی ـ وآق تره وطارطغان تخم
اسپندان اسفند اسفیدگبی

تریت ـ صوینه طوغرامش اتمک اشکنه گبی

تریاق ـ توش وزهرمار ودوجان دار و
ونوشدارو وپازهر لتریاق زهیری
دفع ایدن دوا

تریز ـ الدخریص تریز وچاپوق کلهندی

تزپنا ـ تپیدن السهف چپامق وبیقرا
اولمق

تزکا ـ پگاه وبامدادان پگاه وبامداد
پگاه وسحرگاه وصبحگاه وقت سحرگاه و
وقت صبحگاه الصبح الفجر چین صباح

تزخنا ـ یارلمق چاتلمق ترکیدن معناسنه

تزیرا ـ اسپرم واسپرم آب النول شول
صوکه ادویه لرله قینا دوب مسلول
کشینک آزآزباشنه دوکرلر

تزگاه ـ کارخانه جولاهه گبی

تسارلگنا ـ شجیدن وسرماخوردن
شجام الصر صغوق یل

تسکره ـ زنبر وپشنگ که دران بالچق
بردارند درهندی کوهائی وبوتیه گویند

تسکین کرنا شکسته دل کی ـ نعوذ
التسلیه سوندرمک

تسلسل ـ زنجه التسلسل ویشدرمق
چکیلوب گتمک واوزامق

تسلی دینا ـ دلداهی کردن ودلاسا
نمودن التسلیه سوندرمک

تسلیم کرنا۔ سپردن التفویض اصمرلمق
تسمہ۔ دوال تشیمہ بشیمہ دوزیرہ اسیر قایش
تشبث۔ تشبل و تشل بلک التشبث یا تشمو
وصارلمق و برنسنہ آصلمق
تشت۔ الطاس الطس الطست تاس
تشویش۔ دغدغہ التشویش شویدہ اولمق
تصدیع کھینچنا۔ سخت خوردن التصدع
پراگندہ اولمق
تصدیق کرنا۔ باور داشتن و کردن
ستوار و ستوان التصدیق انانمق
تصلق۔ وقالین وایری و مرطولس
زفت موتا بھندی
تصور۔ انگار و پندار التصور تعقل ایتمک
تصور کیا گیا۔ تورية الظن ھمانمق ضمائر
تصویر ایک رخی۔ نیم رخ التصویر
التمثال صورت معناسنہ
تصویر مرقع۔ کارنامہ التمثیل یکزتمک
تصویر و جثہ تن۔ تندیس و پیکر و کالبد
و تندسہ تندس و تندیس الجثة کوده
تضرع۔ زاره زاری و نیایش التضرع
زارلق ایتمک
تطاول۔ اوزون اولمق و بویکلنمک
و بری برینہ مخالفت ایتمک
تطبیق۔ دکشدرمک و موافق ایتمک
تطریز۔ و نقش ایلمک و تزویق ایتمک

بسوزن نقش و نگار کردن طراز کی
تطوع۔ اوزرینہ لازم اولمازنسنہ
اشلمک
تطویل۔ دراز کردن اوزاتمق
تطہیر۔ شوم گورمک
تظلم۔ گزارش التظلم اظہار ظلم ایتمک
تظاہر۔ ارقالشمق
تظہر۔ ارقلنمک و اظہار ایتمک
تعاقب کرنا۔ پاشنہ کوب التعاقب
بری بری ارد نجا اولمق
تعبیر۔ گزارش و گذارش و گزاره
و گزارشگر معبر و گزارشنامہ و گزارش
نامہ و گزارنامہ و گزاره نامہ و گزارنا
کتاب تعبیر التعبیر دوش یورمہ
تعبیر کہنا۔ تعبیر کردن رفتن زدن
راندن العبر دوش یورمق
تعجب کرنا۔ آفریدن التعجب عجبلمک
تعجب نہیں۔ نشگفت العجاب طکسق
تعدی۔ زغم التعدی برنسنہ دن غیرہ
تجاوز ایتمک
تعریف۔ شناس و شناسان التعریف
بیلدرمک بندیده اولمک معناسنہ مستعمل
تعریف کرنیوالا۔ استا المدیح اوگیجی
تعریف کرنا۔ ستودن ستائیدن و
آبا دانیدن و ستایش کردن و وصف

نمودن المدح اوگمک

تعصب — برنا یشتی وکنگر التعصب ناحق پیرہ خصومت ایتمک

تعظیم کی لئی اوٹھنا — برآمدن وبرپائی خاستن پیش پائی کسی برخاستن التعظیم التعاظم اوالومق

تعلیم — سرمشق کہ قطعہ خوشنویس باشد

تعویذ — گماہہ پناہ گرفتن ما نعوذ و التعوذ صقق العوذۃ شئول نسنہ کہ انسان انوکلہ برگسنہ یہ صغنور تعویز وہیکل گبی

تعییب ایلمک — وتعییر ایلمک نکوہیدن مذمت کردن منکوہ لعتندہ

تعیین وتقرر — ہر نیز ہر نیز مند صاحب تعین وقرار نشاختن ونشانیدن التعیین معین ایتمک

تغاری — تغار وتغارہ المرکن قاب

تغالہ — یمندہ برشجر در بتوغ معناسنہ

تغیر حال — جادرگردش القلب دوندرمک

تغییر وتبدیل کرنا — جزیدن وجاور کردن التبدیل التغییر حالندن دوندرمک

تفاوت — پرہیز التفاوت

تفتک — برشم کہ موی نازک گوسفند است ازان شال وصوف سازند

تفرج — غوش التفریج التفرج شادلق استمک وکوکل دن اچلغلین استمک کوکل اچمق

تفرقہ — جداشناس وباز الفرق

تفسیر — سفرنک التفسیر بیان وکشف ایتمک

تفنگ — تفک السبطانۃ تفنگ اغزتفکی اولسون گرگ بشقہ سی

تفہ — بدفتین محکم کردن جامہ وآن اغاج راطراق گویند بف

تفہ لوجہ — افزار پارچہ محکم بافتہ

تقاضا کرنا — افژولیدن واظژول التقاضی بری برنیہ حقین ویرمک وشقرتمق واولچرمک

تقدس — ویژش بروزن ریرش التقدس پاکلک

تقدیر الٰہی — بوش دگ نیۃ والتقدیر اورانلمق

تقریر ویرمک — تقریر کردن

تقصیر — گناہ وآزرم وآرد والتقصیر سستلق ایتمک

تقصیر وتکاہل کرنا کامین — پرویش وفرویش الفتور ستلک

تقطیر البول — چکمیرگ التقطیر طامرزمق

تقریظ — وتقریض ستودن کسی را در حیات او وعبارتیکہ برکتاب وغیرہ عقبا آنرا نویسند

تقلہ لنمق — ٹھوکر کہاکر گرنا تکر لنمک و سورچوب تقلہ لنمق سکندر گبی

تقلہ بازلق ۔ برجستن شاطران نوامعنا
تقلید کرنا ۔ برآوردن التقلید بکنیمک
تک ۔ پساوند قافیہ پیوند ردیف
السجع کلام مقفی
تک ۔ طاق فردتائی گبی
تکالا ۔ قفتان عجمیان بادبان گبی
تکاک ۔ واویوم ودوک بیل بوتہ گبی
تکبر وغرور ۔ بادو دربروت پندارد
پغار تکنج نیوتور برتنی التکبر اولولنمق
تک تک ۔ السقسقۃ صغر جق قوشی چاغرب
اوتمک
تکرلک ۔ نماتک پہرکی وچرخہ دولاب آبہ گبے
تکرلنجی ۔ شکرفندہ وتدلنمک وتقلہ لنمق
وسورچمک وقایمق شکرفیدن مہوکرکہانا
تکری دودہ بوجکی ۔ ہزار پایہ جانورکہ
بدیہ وپرپایہ باشد
تکری قوشی ۔ وآلاقوش وگلین قوشی طاؤس
تکسر ۔ خرد ومرد التکسیر قرمق
تکلک ۔ دوک اوچاق بیارہ خربزہ
تکل ۔ وصری ٹانکاکہ ازسوزن یکبار
آرند کلہ گبی
تکلہ ۔ دوک ایک معناسنہ
تکللی ۔ ونگیزدہ یکش چکن معناسنہ
تکللمک ۔ نگندہ لمک ٹانکا لگانا کہ معناسنہ
تکلیف مالایطاق ۔ بارالتکلف زحمتلو
ایشہ دوشمک
تکمہ ۔ آنکلہ آنکل انگلک وانگیل
العروۃ دوگمہ
تکن ۔ واوزم تکنہ سی واوزم صالی
حوض شیرہ برآوردن انگور چرس گبے
تکورمک وتوکورمک ۔ آبدہن اندا خلتن
تکور بالغی ۔ کماہی ازخوردنش گوری
چشم رودطرستوج معناسنہ
تکہ ۔ بزکوہی
تکمہ ۔ وگمار بکاف فارسی وتگمرد وتخمار
السہم تکہ اوق
تکہ ۔ تکہ المزغۃ ات پارہ سی
تکہ ۔ وکرویت ملخ آبی جلنگ وروبیان
وقمرون گبی
تکہ صقالی ۔ لحیۃ التیس برنباتدرمارنہ گبے
تکیہ ۔ بالش وپاہنگہ انچہ زیرپاہنہند
وبالش کوچک تکیہ کوچک الحسبانۃ و
المصدغۃ المخدۃ النمرقہ کوچرک یصدق
تکیہ ۔ جایگاہ فقرادرترکی نیزگویند
تکیہ کرنیکی چیز ۔ دارآفرین ودارافرین
جائے تکیہ السند طیاق
تکیہ لگانا ۔ وتکیہ دینا تکیہ کردن زدن دادن
السنود الاتکاء التسنید طیاق اورمق
وطیانمق
تکیہ کلام ۔ حرف بارگیر

تل - خال الشامة تل

تل - کنجد السمسم صوصم

تلا - شنگله صیاق وریشه معناسنه

تلاش - جستجو کاوکاو وخسکانان الفحص التفحص تفتیش ایتمک آرامق

تلاتین - ادیم

تلاک - حمامی وبربرحجام پیراگبی

تلاشی - جویندہ آرایجی

تلپھٹ - تہ نشین ودُردالعکر طرطور

تلوہ دردہ معناسنہ وچوکالی ثغل معناسنہ

تلخ بادام - آرغ جوردش وقوقمش بوزلمش بادام وفستق وجوز

تلف - تواالضیاع تلف اولمق

تلف ہونا تخواہ کی رویونکا - سوختن زر

تلک - ترلیک ودرلیک ترکی است

تلک بترکی قشقه

تلکوطشاغی - خصیه الثعلب طریفلن معناسنه

تلکی - روباہ وروس

تلکی طورنہ - برپرندہ است کہ پرآزرا برسرزنند جگرنہ گبے

تلوا - کف پا الاخمص ایاق التندہ یرہ

تلوار - تیغ وشمشیر پلارک السیف قلیج

تلوار پرہاتھہ رکھنا - دست بشمشیر بردن الاخلاف قلیج چقارمق ایچون الن اوزاتمق

تلوار کھینچنا - برآہیختن آختن وسر کردن السل الاستلال الانتضاء قلیچ قشندن چیقارمق

تلوار کی جوہر - پلارک

تلوار لکڑیکی - بکونہ بکونک وبکونہ وبکونک

تلوار ملنا - روشن کردن وجلا دادن وزنگ زدودن پرنگ دادن وفروغ دادن پارچہ جامہ الصقل والصقال الجلا ربزسنہ بہ صیقل اوروب جلاوروشن ایلمک

تلوار میان مین کرنا - درنیام کردن شمشیر یلمان اغمد الاغماد قلیچی قینہ صوقمق

تلوہ - وطورطوردہ تلپھٹ

تلہ - فخ قپان وفق معناسنہ

تلی - سپرزالطحال طلاق

تلی - سپل الفرس بقنق سم شتروفیل درکی

تلیا - قرغر وتالاب راکول وکولاب واستخزگویند الغدیر کول

تلینڈا - غماز کشماندرہ وشماندرہ معناسنہ

تم - شمارکوم انتم سنز

تماشا - درارد وی ہندی وفارسی ہنگامہ وچیز عجیب وغریب مستعمل پارسیان بارش دیدار ونظارہ ہم آرند

تماشتن تماشا وتفرج النزہۃ سرور و زینت وطراوت اراق اولمق لومدن ولمعندن

تماشا دیکھنا — چشم را آب دادن التفرج التشریح کو کل آچیق

تماشا دکھانا — تماشا نمودن تماشا گوسترمک

تماشا دیکھنا — تماشا کردن و دیدن التنزہ نزاہۃ ایچون صحرا یہ چیقمق

تماش بین — تماشائی و تماشاگر المتفرج المتنزہ تنزہ ایدیجی کیمسہ

تماشی کی جگہہ — تماشاگاہ و تماشاگہ و تماشاکدہ و تماشاخانہ المتفرج المتنزہ تماشایری

تماکو — تنباکو توتون معناسنہ

تمام بی تصرف غیر — درولیست کنایتًا

تمام — ہمہ و ہمگانہ شودی ہپ و ہلپسی بتون

تمام ہونا — انجامیدن الاختتام اخر اولمق توکنمک بتمک تمام اولمق نہایت بولمق در باقی شدن گبی

تمر کی علتی — ادرفن دگوارون داد بھندے

تمرنلی اوق — یپ گبی

تمسخر — زمتر او خجارہ السخریۃ السخرۃ مسخرہ لغہ آلمق و مسخرہ لق خوراطہ و قشمرلک تسخر معناسنہ

تمسک کاغذ زر پوصلہ معناسنہ السجل دفتر قاضی

تمکین و وقار — آسا التمکین و وقار

تم کس ہی خوش ہوب — دہ بکہ خوش ست الرضوان راضی و خوشنود اولمق

تمل — اساس شالدہ گبی

تملق و چاپلوسی — لابہ و چاپلوس التملق تواضع

تمکو خدا کی قسم — تو ویزدان

تمنی کرنا — اومق

تمنی و اشتیاق — خواہش و آرزو و یوسہ التمنی آرزو ایتمک و اومق

تموج — ترنند الموج تلازو

تموز — تابستان و ہمیز و ہمین التموز یازایامی

تمہید و مقدمہ مطلب — پیشبندی التمہید اعلام ایتمک

تمیز — بازنیماد باز گشاد ترکی تمیز

تن — کالبد الجثہ الجسد البدن کودہ

تنباکو — باکشیدن و بسر قلیان کردن التنباک توتون

تنبو — السرداق القسطاط الخبا رچادر

تنبلیت — کوچک باریکہ بر بار گران نہادہ بر پشت ستور بندند تنبلیت گبی

تنبورا — دنبرہ الطنبار طنبور

تنبیہ — تفہیم یک التنبہ کند و غافل ولدوغی نسنہ یہ دلالت ایتمک اویانمق التنبیہ باشہ قاقوب عتاب ایتمک

تنجرہ — قزغان

تنخواہ — ماہیانہ ماہانہ و در ماہہ و تن وجدا وی و بستگانی المشاہرۃ ایلک تنخواہ کاتب سپاہ — سوغہ

تندخو - زود شل الجلد برک الجلدی چابلغلق

تندرست هوجیو - صاغ اولمسن و وارا اولمسن

تندرستی - دورزی گشی وگشی العافیة الصحت صاغلغ

تندور - یرکن وگلوه وبرین وبرینه سوراخ تنور التنور تندر

تندی - کوشش درکار - الجهد شقت

تندی - هنگار السرعة تندلک وتزلک

تنگ - الضیق طارنسة الفنک طارلق

تنگه - تنگه گبی

تنگ - هیاسه قولان قیاصه گبی رزین پاشلر

تنگ - نورا وارالدیه طره وصوقابی و کوکوم برای آب مخصوص است

تنگ کرنا - رنجانیدن وتنگ کردن و شکنجه کردن یا هکیدن التکلیف التصدیع حمة شدن ق

تنگ هونا - تنگ آمدن وتنگ شدن السامة الملل مخرون ولمق

تننا - تنیدن تنودن النسج طقومق اورمک

تنور گرم کرنا - تنور گرم کردن وتافتن السجر الاحماء قزدرمق

تنومند - بویلو بوصلو وگوده لو وگوجلو وقوتلو

تنها - جریده فرد الفرد یالکز

تو - تودرک انت سن

تو - تابه سلاج معناسنه وآئینه پیل تابه آهنین که درجنگ بر برگستوان پیل کنند الطباق بروک کرمد

تواضع - سیغود

توافق - نهج التوافق بری برنیه اویمق

توبا ه - تیت وتیفت مول التوبة کناهدن رجوع ایتمک وپشیمان اولمق

توام - جنابه التوام اکیز اوغلان

توانا - طاولی وسموز

توبره - وتبره مخففه المخلاة طوربه

توبه توڑنا - توبه شکستن وتوبه کسستن النقض بوزمق عهد اولسون وبنا اولسون

توبه کرانا - توبه دادن وتوبه فرمودن الاستتابة توبه ایتدرمک

توبه کرنا - توبه کردن التاب التوبه گناهدن رجوع ایتمک وپشیمان اولمق

توپ - بادلیج العربدة والمدفع توپ

توپ پر رکهنا - ازدم توپ گزرانیدن وبدم توپ دادن

توپ چلانا - وتوپ چهوڑنا توپ دن واندا ختن وسرکردن وسردادن

توپ ڈهالنا - توپ بستن وریختن

توت - خرتوت بزرگ آن الفرصاد قزل توت

توتلا - الکنة ولده اولان پلتکلمک

توتلا — سقوط کنگلاج وہاکرہ وہاکلہ الالثغ
پلتک وپپایی الکنۃ ولدہ اولان پلتکلاک
توتا — توتی
توتیا — جوشک ماچوچہ قمقمہ وخونی معناسنہ
توجہ — پروا گرایش التوجہ یوزدونمک الالتفات
چورہ باقمق
توجہ وشفقت نپانا — رونیا فتن الاعراض
یوزدوندرمک
توجہ کرنا — نمیدن التمایل الکلمک ومیل ایتمک
توحد — یالکزلق
توحش — اوکسکلک وطورلق طوری معناسنہ
تودری — شندلہ مادر دخت قوش اتکی
تورلج — درلج
تورمطائی — ترمتی سنگک معناسنہ
توڑ — آب دوغ ماء الرائب یوغرت صویی
توڑ — بدل
توڑا — پلیتہ الذبانۃ اوجی یانمش فتیل
توڑا — کمیابی القلۃ آزلق
توڑا — کیسہ درم ودینار البدرۃ
توڑنا — شکستن الکسر صمق
توڑنا — گسستن گسیختن الکسرۃ صمق اوزلمک
داوزمک
توڑنا — بارچیدن وبار از درخت شکستن
الجنی الصرم اغاجدن یمش دوشرمک
توڑنا — غنچہ شکستن وچیدن وغنچہ کندن
گل کندن
توشک — برخوابہ وزیرافگن وزیرافگند
وزیرنہالی ونہال ونہالین شادگونہ
الخشیۃ ایچی طولمش دوشک نہالی وشک ومند
توشکخانہ — جندرخانہ
توشہ — پروازہ التزود آزیق کتورمک
توشہ دان — تنچہ وتچہ الزنبیل
توغلغ — خود پوشمن گبی
توغلفہ — لخت ولیرت خود آہن
توقاد — ویومرق مشت وگرہ وگرہ کردن اورباشد
توقات — ویومرق مشت معناسنہ
توقدری — جباری ابرہ گبی
توقہ لی — تکبندکہ ایلکلی وتکمہ لی قوشاغہ در
توکتمک — وبتورمک تاخیر وتوقف ایلمک
درباقی کردن
توکمک — فشار
توکل وتحمل کرنا — سپردن قانلنمق التحامل
التحمل یوکلنمک وقانلنمق
توکرک — تہوک توکرمک آبدہن انداختن
تول — الوزن طارتمق سنگ گبی
تولک — کتج
تولنا — وزن کردن سنجیدن وسنجیدن و
کشیدن الوزن طارتمق وطرتلمق لازم سنجیدن گبی
تولہ مک — پرانداختن مرغ کریج گبی
تولیدی — کلاج وکاشکی

تومڑی ـ کدوی تلخ القرع قباق
تومنا ـ بشنیدکردن غارتکردن النفش
یوک ویینیوق آتمق
تونڈی ـ ناف السرة گوبک
تونڈیلا ـ کلان شکم وشکم دار البطین یوک قارنلو
تونگر ـ توانگر ولی نیاز الغنیة والغنیان
رنگین معناسنه ومستغنی اولمق
تونگری ـ نوا الغنا دبایلق
توئی توس اولیسان ـ چهره دوخ
توپر ـ لنگ
تة ـ قصر ودیب
تة ـ نوردجامه وکاغذ بفارسی لایه و
لائی الثنی الطی دورمک وقات
تهالا ـ کولاب وکودان وشمردبندرنع
الشربة صوبندی معناسنه
تهال ـ تال ونیزدوپیاله کوچک از
برنج که خنیاگران دم خوانندگی برهم زنند
وصدائی آن باصوت نگهدارند ودرصندوق
ترکیده چاریاره دیرلر
تهالی فتیل سوزکی ـ سینی ولگن شمع
تهان ـ توب وطاق وتاق الطاقة
برطونلق بز
تهان ـ آخور وآخر المعلف یامک لاصطبل
الحوار آخوری ویامک
تهان مین آنا ـ مراغه کردن بخاک غلطیدن
التمرغ طوارا غمق
تهانکی ـ دزدافشار ودزدافشه الحامی
اللص خرسز یتاغی دزدافشارگبی
تهاه ـ تگ ومغ دیب چقور یرک وکلکی القعر
تة بته ـ قتمر
تة بته پیتنا ـ پیچیدن ودرهم فشردن و
درهم کشیدن تجعید قاوشدرمق وطوکمق
تة بند ـ الميزر فوته
تهپڑ ـ سرچنگ وبم روی دستی بررو
زدن الصک شمار وسله
تهپکنا ـ آهسته آهسته دست زدن برکودک
تاخواب کند التربیه بسلمک واصلاح ایتمک
تة پیچ ـ زیرپیچ البطانه
تهتکارنا ـ اندک تف اندا ختن النفث
توکرمک
تة خانه ـ نهانخانه سردابه سرداب معناسنه
تهدید کرنا ـ زلیفن وشاخشانه التهدید
قورقتمق
تهدیکی ـ بنکران تة گیره چولک یامعی
تهذیب اخلاق کرنا ـ التهذیب یامک ایتمک
تة کرنا ـ تة کردن نوردیدن التطبیق
دورمک قصالتمق
تهکنا ـ کوفته شدن وماندن ومانده
شدن اللغوب العی یورلمق
تهکاهوا پریشان حال ـ مندبور للاعب

یورغون مندبورگبی

تہلتہلانا ـ جنبیدن سرین وکفل وجزان
ازفرہی الارتجاج دیرنمک

تہمت ـ چفتہ یکہ عمر التہمۃ اتہام معناسنہ

تہمت لگانا ـ تہمت کردن واندا ختن
وتہادن وزدن دبستن وتہمت دہ
وتہمت آلودہ وتہمتی صفت

تہمنا ـ توقف کردن وماندن باران ایستادن
باران وگزشتن باران الرکود بریدہ
طورمق سکون کبی الانجام یغمور طورمق

تہن ـ پستان حیوانات زنستان بروزن
قلدان دوپوستک درازمانند سرپستان
کہ اززیر گلوئی گوسفند وبزآویختہ باشد
الفرع الطبئی طوار امجکی

تہن ٹٹا ـ شیرزدہ المقرقم سدخیرہ سی

تہنال ـ النعل مایکون اسفل قرابۃ من
حدیدا وفضۃ

تہنیت ـ چشم روشنی التہنیۃ مبارک اولسون دیمک

تہ نشان ـ گونہ ازان کوفت است و
گونہ ازان زرنشان انچہ بجواہر مرصع باشد
مرصع کارگویند المرصع بزہ مک

تہوتنی ـ تبفوز وتبپوز وبدپوز وبدبوز
وبدبوس الخطم آغزچورہ سی

تہور ـ زفونیاز اخل دوخت آن الزقوم

تہور وشجاعت ـ تیوای التہور الشجاعت

قوی القلب وملق وبہادر

تہوڑا ـ اندک کم ونخت وتنک القلیل النزر
الیسیر آز

تہوڑا تہوڑا داکرنا ـ اندک اندک داکردن
التنجیم آزآزاودہ مک

تہوری ـ تفو وآخ تفو توکورمک

تہوڑی دیرٹہیرنا ـ آب خوردن التوقف طورمق

تہوڑی چیز ـ چیز میز القلۃ آزہ جق نسنہ

تہوڑی پونجی ـ مایۃ ورنک البضاعۃ سرمایہ
آزہ جق مال

تہوک ـ تف وتفو تفینہ خدو وتفو یفیج خیو
الریق البزاق البصاق البساق توکرک

تہوکنا ـ تف وتفو افگندن زدن کردن
آب دہن انداختن ورنختین البزق التفل
توکورمک

تہوک نگلنا ـ آب دہن فرو بردن البلع یوطمق

تہوئی ـ ارزہ گرد وگلکار وگلگر المعمار صیواجی

تہونی ـ ستون نیارش ارچک دیرک عنا

تہیلہ خطونکا ـ جواہ زن بترکی

تہیلا ـ کیسہ کلان تعریفہ الزنبیل المکتل و
المزود والجراب طغارجق وکیسہ طوربہ

تہیلی ـ کیسہ کوچک الصرۃ الکیس قجہ کیسہ سی

تیمچی ـ درخت اول انخیاط در زیلک اغاج

تیتر ـ تیہوالدراجۃ تورلاج وترلاج

تیر ـ وتیر استخوان پیکان راتیر خاکی وجہمان

روندہ را تیر و کمانہ گویند السہم اوق

تیر انداز ۔ و کمان دار الرامی اوقچی

تیر چلانا ۔ تیر از کمان کشادن افگندن انداختن رختین کشادالرمی آتمق

تیر دان ۔ ترکش و شغا الجعبۃ بیلک

تیر شہاب ۔ شخانہ و شعلہ یلدز آتمدی معناسنہ

تیر کمان مین رکھنا ۔ تیر در کمان شکستن و راندن کشیدن کرفتن نہادن و بر کمان نہادن یای لیچنہ اوق قومق

تیر لگنا ۔ تیر بر چیزے خوردن و تیر افتادن اصابۃ السہم اوق تیشمک

تیر مارنا ۔ تیر زدن و خدنگ زدن و الرمی اتمق

تیر نیوالا ۔ شناور و آب باز السابح یوزکچی

تیر ناوک ۔ قوغش اوقی طریدہ کبی

تیرہ لنمہ ۔ تیرکبی دیکچیکی بیلیلی مغل پٹھان

تیر ہوائی ۔ فشنکی معناسنہ

تیری صدقہ ۔ سرت کردم قربانت شوم الفدا

تیری قسم ۔ و تیری جان کی قسم بجانِ تو و بجانِ شما

تیری مونہہ مین خاک ۔ خاک در دہن تو و در دہنت بفیک التراب سنک اکزندہ طبراق اولسہ

تیز ۔ وسیز و تجا الحدید کسکین تیز و تند معناسنہ

تیز بات ۔ سانج ہندی معناسنہ

تیز دپرنجی ۔ سبکخیز کبی

تیز رفتاری ۔ بردن السرعۃ ایوک

تیز طاور انمق ۔ سبقت اینمک پیشادست

تیز فہم ۔ یوز الفطین زیرک و عاقل کشی

تیز کرنا لڑائی پر ۔ آغالیدن التحریش الدایوت برلسنہ یہ قندرمق و دخی قوپرمق

تیز گھوڑا ۔ خشاری ویاوز آت تندکبی

تیز مزہ ۔ دژن الحدید کسکین لسنہ

تیز ہوش ۔ تیز و یرالفطین زیرک

تیزی کام مین ۔ بادرہ الشدید الشدۃ قاتیلق الجلادۃ برکلک و محکملک الجلدی برک قتی و قاتیلق و برکلک بادرہ کبی

تیزی ۔ و تندی و اتوت طاولی و سموز و قوی و توانا

تیشہ ۔ کسری

تیغا ۔ کونہ از شمشیر پہنا الصفحۃ المخفق انیلو یصی قلیچ

تیکن ۔ نیش عقرب وغیرہ دوزنہ کبی

تیکنلک اویوی ۔ خارکن کبی تیر خار معناسنہ

تیل ۔ روغن و روغن چراغ را روغن سیاہ و روغن چراغ و روغن سوخشی و روغن تلخ الدہن یاغ السلیط زیت یاغی وصوصام یاغی

تیل کا برتن ۔ روغندان الدہن یاغ قویا جق قاب

تیلاق - بوتہ شتہ جنگ گبی

تیل لگانا - روغن مالیدن دادن زدن
التدہین یا غلامق التدہین یا غلمق

تیل نکالنا - روغن گرفتن وکشیدن
العصار یاغی چیقارمق

تیلی - روغن فروش و روغن ساز و روغن
کش و روغن گر العصار یاغجی و یاغ سلیجی

تیمم کرنا - تیمم کردن دادن و بالفظ شکستن
و برخاستن زایل شدن تیمم ایتمک

تی تی - پارسی است آوای کہ ماکیان
را بدان خوانند

تین انگلیوں سے کہانا - بفارسی تنبک

تین برس گذرے ہوئی - پارار یسلدر

تین سیل
تین سو - تیراست و تیرست ثلثہ مائۃ

اوچ یوز

تیور - تیرگی چشم الظلمۃ البصر گوز قراکولق

تیور - تکاپیسہ السدر السدارۃ گوز قراکولق

گوز نوری ضعیف اولمق ویورلمق

تیوری چڑہانا - گرہ برابر وزدن افگندن
وجبین در جبین افگندن القطب یوزیورمق

تیون - کیمال وموشک پران جانوریکہ
از پوستش پوستین سازند

تیئیسوان دن - روز بست سوم از ہر ماہ

شمشی دیبادین و دیبدین

باب تائی ہندی

ٹاپ - سم اسپ الحافر طوار طرتاغی

ٹاپو - آداک وبیلہ اراک آب خو وآبخور
وآبخون الجزیرہ اطہ

ٹاٹ - پلاس بلاز معناسنہ

ٹالنا - بحیلہ برگردانیدن پرنہادن الدفع
منع ایتمک الصرف دوندرمک وتغیر ایتمک

ٹانکا - صری وتکل کلہ گبی

ٹانکنا - دوختن الخرز الخرزۃ الخیاطۃ درزیلک
ایتمک دکمک ویکش

ٹانکنا - دوختن الخفیف ایاق قابی دکمک

ٹانکی - میتین وتیشہ المعول والمنقر دیشنگی

ٹانکی لگانا - نجبیہ برزخم زدن وزخم دوختن
یارہ دکمک

ٹانکی مارنا کپڑے مین - کلہ الخرز تکلمک

ٹانگ - پا الرجل ایاق

ٹانگ اوٹھاکر موتنا - پا برداشتہ شاشش
کردن سگ الشعر کلب ایاغن قالدیروب
ایشہ مک

ٹانگنا - آویختن التعلیق آصمق

ٹپکنا - تراویدن وترابیدن وشربدن
زہیدن وچکیدن التقطر طاملامق وصرمق

ٹپہ ڈالنا - کوک زدن الشفر سیرک سیرک
دیکمک ایلمہ

ٹٹ پونجیا - کم مایہ قلیل البضاعۃ آزمایہ گی سیہ

ٹٹنارنا - بنوک زبان آواز برآوردن النفر

سلق ویرمک

ٹٹو - یا بو القلہزم بگیر

ٹٹولنا - بدست جستن دست مالیدہ جستن

وبکف جستن برنج التعییث گور مدین برسنہ

بی الیلہ ارامق

ٹٹی - کاژہ القترۃ آوجی کوملتہ سی واوسین

ٹٹی - دار بست و دار انگور وطارم انگور

برم وچفت وایج وواپیچ بدو یا نیز العریش

آصمہ چار داغی وہرک وکرویت

ٹخنا - شتالنک و بجول وژرول گوزک

الکعب طوپوق

ٹڈی - ملخ کچہ ویگ ربیان الجرادۃ چکرکہ

ٹسر - بنیگ وگژ القز بوکلش ابریشم

ٹک - دمی ویکدم الہنیہۃ اللحظۃ اللمحہ برازمدتے

ٹکا - تنکہ

ٹکٹکی لگنا - باز ماندن چشمہا الشخوص گوزین

بریرہ دیکوب دیرنمیوب قپاغین آچوب

یومیوب طورمق

ٹکر مارنا - سر کلہ زدن التناطح بری برین

باشیلہ اورمق

ٹکڑا - پارہ وسوخچہ الفزۃ الکسفہ تہرسنہ

پارہ سی وکسنتی وپارچہ وقرنتی وقرپینتی

ٹکڑا - کندک الکسرۃ اتمک پارہ سی اتمک قندسی

ٹکڑا - پارہ گوشت البضعۃ والفدرۃ ات

پارہ سی

ٹکڑا - پیہ پارہ وپارہ پیہ الہتانۃ ایچ یاغی

ٹکڑا - جگر پارہ وپارہ جگر الفلذۃ جگرپارہ سی

ٹکڑا - جامہ پارہ وپارہ جامہ وپرکالہ

وگلگہ ابرویا جہ ویاخہ پارہ دیوار وتبک

پارہ گوشت الخرقۃ

بزپارہ سی

ٹکڑی ٹکڑے کرنا - پارہ پارہ کردن القطع

کسمک وپارہ پارہ ایتمک وپارہ لمک

ٹکڑی کرنا - دریدن وپارہ کردن و

فتردن وفتریدن وفتیدن القطع کسمک

ٹکڑی ہونا - پاریدن الانکسار صنمق و

پارہ لمک

ٹکسال - درم سرا وضرابخانہ زر بیرون

سرائے وبرون سرائے ضرب غیران

دارالضرب ضربخانہ

ٹکس - بنیچہ وبنچہ

ٹکور - خرقہ گرم کہ برعضو نہند الکماد اسی

بزلہ اعضایی قرذمق

ٹکیا - قرص نان وخور وماہ گلیچہ پہنانہ

کلیچہ روغنی القرص کلیچہ کوچک یاغلی چورک

وقرص شمس وقمر کوچک اتمک قرصنہ کولہ دیرلرکوکسنتا

ٹنا - خروسہ وخروسک وچچلہ البنطر دلاق

دولچک

ٹنگڑی تلی سے نکالدینا - پا بدو رسر کسے
گردانیدن الاعجاز عاجز ایتمک

ٹنڈا - دست بریدہ الاقطع الی کسک

ٹہنا - افسون و فسون و جادو و افسونگر و
فسونگر و افسون خوان و فسون خوان و
فسون ساز و جادوگر و جادو و ساحر ہندو
زن زن ساحرہ الرقیۃ السحر جاذولق ایتمک

ٹوپ - گلوتہ پموقلی تقیہ

ٹوپی - کلاہ و افسر و تاتی و تاقین و بورک
کلاہ مرغان ابتر کی تماغہ و دماغہ گویند
بسال و بساک تاج گل و ریاحین کہ روز
عید و جشن بر سر نہند یلک کلاہ سلاطین
الاکلیل تاج و تقیہ

ٹوٹ پڑنا - از ہر سو ریختن الانصاب و کلک

ٹوٹنا - شکستن گسستن تار گسیختن تار و بک
پیزہا الکسر و الانکسار صنمق

ٹوکرا - کوارہ و نوپان و نویان ہلیو باوین
ترتیان و تریتان نیز سپت معناسنہ

ٹوکری - گیرہ باوین چلابی پموق سپدی

ٹولا - المحلہ منزل القوم

ٹونا - جادوئی و جادو و افسون و فسون
و فرہست السحر جاذولق

ٹونٹی - ناوہ کوزہ و ناشورہ و تولہ و ناوچہ
و ناڑہ نول انبوبہ الخرطوم امزک

ٹونی اولٹنا - جادو زدن الابطال باطل ایلک

ٹونک - چشم زخم و چشم رسیدن گوز دکمہ و
نظر طوقمہ

ٹہاٹہہ - آرایش آسا التجمل بزک و طونامہ

ٹہٹا - گنگل و گنگل زدن مصدر الہزل المزاح
لغو و لطیفہ ایلمک و خورطہ

ٹہٹرنا - کشیدہ شدن دست و پا و دیگر اعضا
از سختی سرما افسردن و فسردن التقبض دیریلوب
بریرہ گلمک طوکمق و اوشومک فسردن اعضا
صوقلغنی و قلب صوقلغی و صوغومق و بویمق
سجیدن معناسنہ

ٹہٹیرا - مسگر و رنجیۃ گر النحاس با قرایدیجی

ٹہٹول - الدعاب لغو و لطیفہ ایدیجی

ٹہڈی - زنخ و زنخدان کاچہ الذقن الکک

ٹہڈی کا گڑہا - چاہ ذقن و چاہ زنخدان
ڈون النونۃ الکک چقوری

ٹہڈی ہات پر ٹیکنا - دست راستون زنخ کردن
الکک ایلی اوستنہ قومق

ٹہر - سرمائے سخت شجام و شجد و شجلیز الصر
زیادہ صغوق یل

ٹہر پڑنا - سجیدن صوغوق شدتلو اولمق

ٹہرنا - ایستادن پائیدن الکث اللبث
الوقوف التلبث اکلنمک و طورمق

ٹہسکی - خس الفسو یللنمک و صورمق

ٹہکانا - اندخس المقر والآوی وارہ جق مکان
قرارایدہ جک یر

ٹہنگ ۔ مشتنگ و دزد و راہزن الخنق الخانق
حیدود و بول کیسچی

ٹہلیا ۔ سبو چہ کلیزہ کوپہ جرہ گبی الجرۃ

ٹہکا ۔ کوتاہ قد کوتاہ بالا پستہ و پستہ قد
و فربہ مرد و زن را پکنہ البلنح الاحداح و
القصیر قصہ بویلو آدم

ٹہنا ۔ شاخ کلان تا پال الغصن الغاج بداغی

ٹہنڈا ۔ سرد و خنک سجانیدن و سجائیدن
سرد کردن البرد صغوق و صغومق

ٹہنڈ ۔ سردی و خنکی الخصر البرد صغوق

ٹہنگنا ۔ کوتاہ بالا نگ القصیر قصہ بویلو

ٹہنی ۔ شاخ کوچک و شاخ و شاخچہ
و بار و قلم چو قلم گل و قلم تاک
ستاخ ستاک نرم شاخ شوش تنہ یوزہ و تنہ
جائے روئیدن شاخ از درخت الغصن الخط
بوداق فدان خال گبے

ٹہوڑا ۔ کم اندک و تنک قلیل آز

ٹہوس ۔ پر مست المصمت قارغی یراغ مناسبہ

ٹہوکر ۔ پا لغزو مائی لغزو شکوخہ و شکوخ و
پیش پا و سکندر مخصوص ہا سپ العثرۃ والعثار
مثلہ السقاط طایمق و سورچمک

ٹہوکر کہانا ۔ پیش پا خوردن و شکوخیدن
و پا بسنگ آمدن و بسنگ آمدن پا و سنک
آمدن پا و پائے لغز خوردن و رسیدن
و شکوخہ خوردن اسکندری و سکندرے
خوردن و سکندری یافتن اسپ را الکبوۃ

طوار باشی او ستنہ سورچمک و ایاق قایمق
و یوزا و ستنہ قپانمق و توکر نمک و
تپہ او رزہ تکرلنوب تقلیق

ٹہوکر مارنا ۔ سر پازدن و پشت پازدن ایاق
او جیلہ او رمق النجل ایاق او جیلہ او رمق

ٹہونسنا ۔ در گنجانیدن چیزے در چیزے
بسختی چنانکہ لقمہ بدہان کسی نہیوختن الدس
کزلک سانچق و دو رتمک باترمق

ٹہونٹہ ۔ درخت خشک الشفۃ قورمیش چوبرک اغاج

ٹہونکنا ۔ کوفتن کوبیدن کستن الدق او مق
طوقشمق و چاتمق و یان باشی گلمک و دوکمک

ٹہونکنا ۔ کوبیدن و شلاق نمودن کسی را
الدق او رمق کوتک چالمق ستل گبی

ٹہیک ۔ پانہ و فانہ الشکۃ چوی

ٹہیک ۔ انبار غلہ البیدر الکدس ہر یغنہ و
کومہ دینور

ٹہیک ۔ درست و راست الصحیح گرجگ

ٹہیک بنانا ۔ چیزے را بی کہ و کاست ساختن
التسویۃ برابرلق

ٹہیکری ۔ خزف ریزہ و خزف پارہ سفال
ریزہ سقسی معناسنہ

ٹہیکری ۔ برزن بریزن فرون معناسنہ

ٹیپ ٹاپ ۔ بوش بوچ البطر التبختر صاغلنق

ٹیس ۔ تیر و تیر کشی کنشک و تیر ک زدن و

الوجیع اغر دیجی وانجید یجی مرض قشقر تمق و
طمری واغر نیک اعضاده یوقری یوقری
اتلمندن عبارتدر

ٹیڑہ۔ اگر بلک تاؤدواعوجاج وتعوج گبی

ٹیڑہا۔ کج وکژ وخمیدہ ودوتاوکبوس
خوہلہ چفتہ اریب الاعوج اکری

ٹیڑہا کرنا۔ خم دادن وخم کردن وخمانیدن
کج کردن ودوتا کردن التعویج اگر ایتمک

ٹیڑہا ہونا۔ خمیدن وخم خوردن وکج شدن
الاعوجاج اگر بلک

ٹیڑہ مونہا۔ کجدہن معوج الفم اگری اغزی

ٹیڑہی ہات پاؤن والا۔ چنگلوک چولق
آدمہ دینور

ٹیک۔ بارد واللزاز اول طیاغہ دینور
کہ میوہ سی فراوان دلان شجرک التنہ اورراونکی اعاجی و

ٹیکا۔ قشقہ ونام زیور پیشانی تیتہ وطیطہ
وشرح کتاب اوستی الشرح کشف ایتمک
وبیان ایتمک

ٹیکا۔ نیل کہ برائی زخم چشم بر پیشانی زنند

ٹیکنا۔ تکیہ بر چیزے کردن التوکا طیامق

ٹیلا۔ تپہ گریوہ کمر گریوہ میان کوہ وتیلہ
برندک التل کوچک وپہ الربوت یوجہ دیوک
یرا کمہ ونجد گبی

ثیم۔ زبان شمع وزبان چراغ القراط
فتیل اوجندن یانمش آتش یالکی

باب ثای تخذ

ثابت قدم ہونا۔ پی گشردن الثبات دائم
اولمق وظاہر اولمق

ثبر۔ منع ایتمک وہلاک ایتمک وحبس ایتمک

ثبات۔ گفتور پردا س الثبات دائم اولمق

ثبات کرنا۔ دار دار کردن ودارا دار کردن
الثبات دایم اولمق

ثبور۔ ہلاک اولمق وزیان اولمق

ثج۔ صوآقمق

ثخین۔ صیق وقالک نسنہ

ثدی۔ امجک

ثریا۔ پروین وپرن وپروہ رمہ
الثریا اولکر

ثرید۔ اشکنہ الثرید یا غلہ اصلنمش اتمک
طوغرہ مش اتمک

ثعبان۔ ازون یلاندر

ثعلب۔ دلکو

ثغرہ۔ گوس چقوری وبوغاز چقوری و
کدک ثلمہ گبی

ثغامہ۔ آق چچکلو براوتک آویدر دمنہ سیلہ

ثفر۔ ارسلان ودوہ وسائر حیوانات فرجی
وپالدیم وقوسقون کہ اگر اسبا بندندر و
گیج یورلیشلو دوہ

ثفل۔ ہر نسنہ نک کپوکی وکوسہ سی وجوگالی

ثفن اریلک خشونت - گبی
ثقب - دلک دیر تمق خرق گبی
ثقبه - دلک
ثاقب - یلدرایجی وشعله ریجی و دلک ایجی
ثقوه - اسکره سکرجه معناسنه
ثلمه - دیوار وقلیچ وبچاق کدکی و بونلره
بکمرزه وارسه
ثمار - یمشلو اغاج
ثمامه - برضعیف اوتك دیدر
ثمن - هشت یاکوچك سکزده بر
ثمین - سکز بلوکده بربلوك ثمن گبی واغر
بهالو نسنه
ثنا - اوگمك مدح گبی
ثواب - کرفه طاعت جزاسی

جات - غن وغنك وتنك یاغ و
چیقار نلرك اوق
جاجیق - چئنی زغارچه وزارگبی
جاردین - گهونس خرموشی گبی
جار - مقنعه کسانیز کوازه و درپوشنه گبی
جارس - بدنام گبی
جازم - جاجم جاجم جاجیم جیم معناسنه
جادو - یادهرزه جادوی رهزنان
السحر جاذولق ایتمك

جادوگر - وافسونکر ساحر جادو ایدجی
جاده - هنجار راس الطریق الصراط یول
جاڑا - سردی وهم موسم سرماکه زمستان وسرما
بترکی قیشلاق باشد البرد الخصر خوق الشتاء
قیش
جاڑادیکر تپ آنا - تپ یازه وتپ لرزه
گرفتن وافتادن وزدن النافض وترتمه
جاسوس - آبسته جاسوس آیشتنه و
ایشنه الجاسوس آرایجی وجوستلایجی
یجوس جوسا فجاسوا خلال الدیار
جاغشدی - کاغ گبی قوزغون اوا زینه
دیرلر وطاس وصمن مثللو اوانی ایچره جوز
وبونجق مثللو نسنه ری قیوب بری اوته تحریك
اولنه قده ظاهر اولان صوت
جاگنا - بیدار شب زنده دار وشب پیما
ایقظه الیقظ الیقظان اویانق
کیمسه السهود السهرا ویا نقلق السهو ویانق اولمق
جاگتی رهنا - بیدار ماندن وشب زنده
داشتن وشب برپا داشتن وشب پیمودن
الارق اویقوسزلق
جاگنا - ازخواب برآمدن وبرخاستن و
بیدار شدن الیقظه اویانقلق
جاگیر - بترکی تیول وسیورغال ودرایران
اقطاع یا برالقطیعه ارپه لق
جاگیر دینا - جاگیر دادن الاقطاع مقاطعه ویرمك

جاگیر کا گاؤن - یا بر

جال - دام وجالی وتنۂ تلۂ الشبکۃ الشرکۃ آغ وطوزاغ دوزاق وقیان

جالا - ابر کا کیا وجابر کا کیا وکلاش خانہ وانفست وتنسۃ وتنۂ وپردہ سفید تخم را تفنہ وتفنی وکرتینہ اور مجک آغی معناسنہ

جالا - پردہ باریک چشم تخم اسبل گزک برو خنید النشاوۃ گبی

جالقوین یا تمق - ستان خوابیدن آستان گبی

جال ارکی - وبوکرک ارکی شاہ لوج اجاصا اصفر آلوگرد معناسنہ

جال لگانا - دام وتلہ نہادن وگسترون وچیدن وکشیدن واندا ختن وزدن و دام در آب انداختن وافگندن آوایجون آغ وطوزاق یا یمق

جال میں پھنسانا - بدام افتادن وآویختن النشب گیرک

جالی - ریسمانیکہ بر سر گردنائے پیچیدہ بر زمین زنند تا بچرخ آید الکسع الیلہ و ایا غیلہ برسنہ یہ کوترہ اور مق

جالی دار دروازہ - آرکن غلکین وغلبکن پرمقلی مشبک قیو

جامن - آلوسیہ

جامہ دانی - جامہ دان وجامہ خانہ و العیبۃ الحقیبۃ بکسہ وہیبہ وجمدان

جان آن - ترجمہ نفس روان رنگ الروح النفس جان روندرک

جانا - رفتن الذہاب گتمک

جانب دار - سوگیر

جانچنا - آزمودن الابتلاء امتحان ایتمک وصنامق

جانفرسی - جلنگ زنجیر چاک وچغراق گبی نسنہ لرک صوتیدر

جانفس - گلیون بوقلمون پارچہ کہ تواند موج زند

جانقردی - سغو بھنکار

جان کی خوف سی بھاگنا - ودرمال زدن ودرمال کردن الفرار قاچمق

جانگھہ - ران الفخذ اودیلق

جانگھیا - تنبان وتنگہ وتوما التبان طومان وایچ طونی وکورپچیلرک طونی

جانماز - وتسلیخ وتشلیخ

جاننا - انگاشتن پنداشتن دانستن واحسن العلم الفھم اکلامق وبلمک

جانور - زندہ یا الحیوان ذی روح جانور

جانور دنکی رہنے کی جگھہ - آغال وآغل وسمج سمجہ شبنا شوغا شوغار شوغارہ شوغاہ سوگا وشوگا نغل الحظیرۃ دوہ وقیون آغلی

جاون - وجامن مایہ شیر الروب سود یغورد اولمق وروبۃ اللبن خمیرۃ تلقی فیہ

جائز وممکن - روا وشایان

جائی پہل - جوز بوا جوز بویا انجوز قوز

جائی جوئی - یاسمین انطیان یاسمین چنبیلی

جاہ و اعتبار - آبرو و آبرخ باربردن باختن شکستن ریختن الجاہ قدر و مرتبہ

جاہل و احمق - غت غتفر غتپفرہ غدنگ و وغد قرہ الاحمق ہمج

جائی ضرور - آبخانہ و قدم جاو آغشتنگاہ و آبشتنگاہ الکنیف المستراح تبول و تغوط ایدہ جک

جائی استاد خالی - جای فلانی پیدا است و سبز است و خالی است در مقام یاد کسے گویند

جائز - روا

جائی کفش او تار نیکی - پاپوشلق

جب - آنک خلاف اینک ترکیدہ ہا داشتہ معناسنہ در

جبار و قہار - کیمیش کیشند جباری و قہاری گیبا پادشاہ جبار الجبار قہرایدیجی و غالب و مسلط

جبدا - مردکران و کند الوخیم ثقیل آغر

جبروت - کی آباد و روان کرد ملکوت الملکوت ملکندر جبروت جبرون دراولوق

جبرہ - سوختہ معناسنہ در انگور کی چیلکے

جبریل - سروش و سروشہ الجبریل روح القدس

جبرا - چانہ کلہ زفر و منہ اغل آن اللحی چنہ

جبل لقم - گمست لبی کم مایہ سنگی است

جبین - خزرک الجبہ قورقلق

جبلنک - ناموسیہ دستار و کلہ و گلہ پردہ

جبہ و خرقہ - میخی دہزار میخی و ہزار میخ

جتانا - آگاہیدن و آگاہ کردن التنبیہ الاعلام بلدرمک

جتن - التدبیر فکر ایتمک و برایشمک عاقبتہ نظر ایتمک

جتھا - گروہ الحزب جماعہ وطایفہ

جتی - ہیرسا الحصور عورتہ جماع ایدہ مین کشے

جتادہاری - ماکہنہ

جٹنا - زنگ زنگار زنگ گرفتن الطبع تیمور پاسلنمق

جدا - وآوارہ و واشدن شگفتہ شدن وجدا شدن آیرو و آیرق التفرد التقرید آیرولق

جدائی - فرور قنور چارہ داخیدن از ہم جدا کردن التفرید یالکہ ایتمک

جدا کرنا - آیرمق

جدوار - وماہ پروین الجدوار بناتاندن براوتدر

جدول - باکشیدن وانگیختن و در فارسے لفظ تحریر استعمال کنند

جدی - گاہ الجدی برج کواکبدن

بر برجک ادیدر

جُذام - خُورَه نُوری الجذام برمرضدر

جُذامی - گوش

جُراب - گوراب الخف ایچاودک

جُرات - یاوری گرازی الجرة بهادرلق

جُرات پهرت والا - شکرده کارنیک جلادی معناسنه

جُرجر - ستنج گیبی خوشه هائی نیکوفته کداز خرمن برآورده بکوبند

جُرزچین - لب چرانقل مجلس

جُرس - برنگ وبزنگ الجرس چاک

جُرلائق - وصرصرو آغستوس بوجکه چزدوجرواسک گبی

جُرم - مانید وبزه الجرم صوچ

جُریب - چوبدستی وسه العصا طویله ووکنک الجمن چوماق جریب بفارسی گزی انچه بدان زمین پیمایند بردونم برمعناسنه

جُزء - بن دریشه ونژاد ونژاده نسب راگویند وآره بن دندان الجزثوم الاصل کوک وهرنسنه نک اصلی وحسب

جُزاهوا - نشانده شده التضیع بزه مک

جُزاؤ - مرصع کاروته نشان المرصع بزه مش نسنه

جُزپکرنا - بیخ گرفتن وریشه کردن ریشه راندن وریشه دواندن گوکی طوتمق معناسنه

جُزسی کهودنا - ازبیخ برکندن وبرآوردن وبرکشیدن وبرانداختن التاصل القلع و الاقتلاع گوکدن قوپرمق

جُزمّا - نشاندن وزدن المرکب قارشمق

جُزوان - جُنابه وهمزاد وهمشکم خلیس ریش سیاه وسفید ومیوه تروخشک وغله وبعل ومروارید درهم آمیخته قارشمش نسنه التورم اکیزاوغلان

جُزا - کملکایولک جزای نیک وبدبفارسی پاداش وجزا وپاداش افراه وپاداشره وجزائے نیکی را پاداش وجزائے نیکی وبدی هردورا شیان وکیفرکنیز سزا ترجمه حرف جزا و کنیرواژده ترجمه حرف شرط الجزاء عوض جزاحسنه اوسیئه

جُزء - وریم ولخت ولختان تیرک آن کرانه ودفتر اردوی هندلی وبپارسی جزوهشت ورق کتاب یاده ورق کتاب اطلاق کنند و پارسیان همزه راحذف کنند وچون بسوئے چیزے مضاف کنند واو بجائے همزه نویسند وبدون اضافت بآرش نخیر نیز استعمال کنند الجزء واحد الاجزا، وهرنسنه بی تقسیم ایدوب جزء جزء ایتمک

جُزبندی - ته بندی وشیرازه انچه درجزبندے کتاب وبرکناره چیزها دوزند

جُزدان - جزودان کیس الکتاب والکیس اقچه کیسه سی

جزکشی کرنا - جزو کشیدن الاکتساب علم کسب ایتمک
جزکی - خط سمیرہ وکشک گبی
جزنک - وجزیق جزیق ایتمک اوسترہ زدن آثر دن گبی
جزمہ - موزہ مخیز گبی
جزئی - برخہ واجدا اوواجسا پازتاری وپازتاریان جزئیات وبختیہا جزئیات
جزیہ - سرگزہ وسرگزیہ گزیت وگزیدہ وگزیہ وگزید الجزیہ اہل ذمتدن آلنان مال
جزیرہ - اطہ
جست - روئی توتیا تاج معناسنہ
جستجو - تلاش کردن التفحص آرمق و تفتیش ایتمک
جسم - اندام اجسام وجسم مقابل جوہر تنی جسمانی وتنیات جسمانیات تنانی جسمانی وتنا ور وتنومند وتنبد جسم کل ورد ان بدنفس کل الجسم والجسمان کودہ جسد گبی
جعفری - سراچہ پیلج قفسی کہ طاوق کومسہ دینور
جغلتی ایلمک - نوایدن گبی فریاد کردن
جفت - تودوہ تورودہ توودہ وتزودہ ضد الفرد جفت وایش
جفتی کرنا - جفت شدن وجفتی کردن و خوردن وزدن گشنی الفساد الجماع جفت اولمق وچفتلشمک
جکمک - وباصعق وتپہ لمک پیلمان گبے پاؤن سے روندنا
جگ - گیتی وگیہان وجہان وجگ روزگار دراز العالم الدنیا الحقہ سکسان یل
جگادری - پاستانی ودیرینہ وکہنہ سال دیرینہ سال العدمول قدیم
جگالی - نشخوار ونشخور ونشخار کل غ الجرۃ کوش
جگالی کرنا - نشخوار ونشخار کردن زدن الاجترار وکوشمک
جگانا - بیدار کردن نمودن واز خواب برآوردن واز خواب برداشتن الایقاظ اویاندرمق
جگت - لب چاہ الجف یوکسک یر
جگت کا اوستاد - استاد جہان استاد عالم واستاد انام وسرد انشوران وشاہد انشمندان وپیر طریقت رامرشد جہانیان ومرشد آفاق ومخدوم جہانیان الاسوۃ رئیس ومقتدا اولمق
جگر - باغر کبد گبی
جگرا - توانائی دلیری وتاب وجگرا لطاقۃ قدرت وقوت
جگر کی رگین - رگ جگر الورید بوین طمری کہ شاہ طمر دیرلر
جگنو - آتش بوجکی دیلندز بوجکی
جلا - پرنگ الجلا صیقل ورمق ورژن ایتمک

جلا بہنا - سوختہ برشتہ
جلادت - دست چمک فر و فیروزی و قوت و قدرت و جلادت الجلادت برکلک و محکملک
جلا دینا - پرنگ دادن پارچہ و شمشیر التجلیۃ روشن ایتمک
جلاب - آکج المشوشول دواکہ مسہل ولہ
جلاد - گردن زدن
جلال - سترکش الجلال ولوق
جلانا - سوختن و آتش دادن و در آتش افگندن و سوختن و سوختہ کردن سوزانیدن الاصلاء اودہ قمزدرمق واودہ یاقمق
جلانا - آتش افروختن و برکردن الالہاب اودیاقمق
جلانا - سوزانیدن و سوختن التحریق یاندرمق
جلاہہ - جامہ باف و پاباف وجولا وجولاہہ وجولہ گوفشانہ وجشیر وجشیرہ
جلاہوا سیسا - آبار یا نمش قورشون
جلبیز - ودیزکین پالہنگ گبی
جلد باندہنا - جلد بستن و کردن در جلد کشیدن جلد ایتمک شیرازہ بغلمق
جلدی - شتابی و زودی الجلدی چاپلق
جلدی کامارا - شتاب خوردہ و شتاب زدہ العجلہ ایومک جل عجل عجول و عجلان
جلق مارنا - جلق زدن در زنان نیز جلق زدن گویند
جلمانس - دیومردم و مردم آبی الغنساس طاغ آدمی
جلنا - سوختن الاحتراق یانمق
جلندہر - خشک امار و خشکامار الاستسقاء استسقار نجنہ گرفتار اولمق
جلوہ - گراز و گراز یدن جلوہ کردن گشی
جلیبی - زلیبیا زلابیۃ زلیبیہ گبی
جلی پانو کی ہلی - سگ پاسوختہ و پاسوختہ
جلی ہوئی چیز اندرسی کچی - برہود کویونمش
جمادات - بربستہ انچہ نشو پزیرد بررستہ الجماد جانسز و قرومش اولمق
جماع و مباشرت - جالش و سکندہ و مرز و نیوتش
جماعت - گروہ و گروزہ
جمع کرنا - گایدن و کشیدن درکار گرفتن
جمال - زیب آسا بزک و طونامہ
جمال گوٹہ - ماہودانہ و دندحب السلاطین عنب السلاطین
جمائی - دہان درہ فازہ فاز خمیازہ فاجہ و خمیازہ بارش باسک نیز و آسا اہبنیابہ الشوباء اسنمک
جمائی لینا - خمیازہ کردن و کشیدن و خمیازہ آمدن التثائب اسنمک
جمجانا - طوکمق
جمجمہ - چمچم گبی و گیوہ نیز گونہ از پا افزار کہ بالا پارچہ داشتہ باشد
جمدان - جامہ دان بارجامہ گبی

جمری ۔ سُندر و خشکا خورنا کس و بخیل و رذیل

جمع ۔ فراہم و غُنڈ غنچہ تیرک گرُوزہ الجمع
متفرق نسنہ لی بریرہ کتورمک

جمعدار ۔ مخفف جماعت دار

جمعرات ۔ پنجشنبہ الخمیس پرشنہ پنجشنبہ

جمع کرنا ۔ انداوختن الفختن و توختن الجمع
فرانمق و توپلمق

جمعہ ۔ ادینہ العروبۃ یوم جمعہ

جمع ہونا ۔ برگمک تنیدن گبی

جمع گویکے ۔ قدح مریم برگل درکہ حی العالم
دینور ترکیدہ صقسی گوزلی دخی دینور

جمعیت ۔ شمول تو اچیرہ الجمیع الکل

جملہ ۔ گردک ترکیدہ بتون وہپ وہپسی دوکل

جملہ معترضہ بیان کرنا ۔ بسر رشتہ رفتن اثنائے
کلامدہ جملہ معترضہ اولہ رق برغیرے صحبتہ
کچمک و یا خود مکالمہ فیصل بولمغلہ بخشدن خارج
برکلام او جنبہ یا پشمق

جمنا ۔ دمیدن رُستن رویدن النبت بتمک

جمنا ۔ بستہ شدن آب و مانند آن الانجماد طوتمق

جمنا ۔ چسپیدن چیزے بچیزے اللزوق
الصوق الالشمق و یا پشمق

جمی ہوئی چیز ۔ انیسہ انیستہ انیسہ انیشہ
منجمد طوکمش نسنہ

جموکہ ۔ ام الصبیان

جن ۔ سایہ و دیو و کوہہ و کوہہ کرفتہ
جن گرفتہ الجن یکلمہ

جنا ۔ زادن زائیدن الولاد و الولادت
النتج النتاج طغورمق

جنازہ ۔ سریر مردہ و تختہ تابوت کاہو
و کاہوکب الجنازۃ تابوت

جنایت ۔ کرفت الجنایت صوج و گناہ

جنبیہ ۔ بزغہ بترکی خنجر

جنبس ۔ وجنبشترہ و چمگ پرمق جنبیدن خاچینہ گبی ہندی موجنا

جنت ۔ کشتا مدونہ و اُجماج الجنت باغچہ

جنتری ۔ شفشاہنگ و شفشاہنج و شفتاہنگ
تارکشی زرگران صرمہ کشلرک حدہ دموری

جنتری ۔ زائچہ ولادت

جنگلی ۔ دانہ کیمخت گبی

جنگلی ۔ وحشی اردیجی ضوبرہندی دراردیچ نوعندنار دیوداسی

جنفتی ۔ اشنو

جنفتی عورت ۔ زاینده الولود طغورمجی

جندی ۔ سوار اسپ گبی

جنس ۔ گونہ جنس گونہا اجناس گوناگون
ہم گونہ گون گوناگون رنکارنگ و جنس بجنس
و دُرالانواع درلو درلو

جنگل ۔ بیابان و بیشہ و تیماس و تیما
ریواس و دشت و کنام و خیسہ و لغ ہامون
و کفش و کلاک و نیستان الصحرا چول و اوریان

جنگلی پیاز ۔ اظہ صوغانی و چیتلقی و اودہ دیرلر

جو ۔ الشعیر اربہ

جُو - بعربی مابین زمین و آسمان بفارسی
رنیوار الجُو یرایلہ گوک ارا سی
جوا - جُغ جوغ و تُوغ و لُبا د یُوغ الیز یوندق
جوا - سنگ و منگیا القمار او جلا و لان ویون
جواب - پاسخ
جواب دینا - پاسخ دادن و جواب دادن
و گفتن جواب دیرمک
جواب آنا - جواب آمدن جواب گیلمک
جواب ندینا - پاسخ سوختن
جوار - زُرت و زُرد الزرت طارُو
جوار بہاٹا - آبخیز گویند الجزر دریانک صویلی
ار دینہ رجوع ایتمک المد دکز صویلی چوغالوب
آرتمق
جوارش - گوارش
جواری - قمار باز و منگیا گر پاک باز و خانہ
باز ہمہ باز ندہ حریف قمار ہم آورد القمار
القامر قمار اویجی
جوا کھیلنا - قمار باختن المقامرۃ قمار اویناتمق
جوان - جوان برنا و برناک و برناہ برزن
جوان و پستان زن جوان اُپرناک ثوچہ
الفتا قو تلویکت
جوانہ مرگ مرنا - جوانہ مرگ و جوان مرگ
مردن
جوانی - و برنائی الشبیبۃ گنجلک دیکتلک
جوانوں کا کام بڑہاپے مین کرنا - پرافشانی
جوبن - آغاز جوانی الریعان العنفوان
ہر نسنہ نک ابتداسی
جوبن کا ماتا - مست جوانی و مست حسن و
الشبیتہ گنجلک دیکتلک
جوبن نکالنا - آب پیوست افگندن
جو تجکو میسر ہی مجکو بھی میسر ہو - دستت برسر
من و دست تو بریست دہان تو دمید
ہر کہ مہمی پیش گیرد و نتیجہ آن جز زیان نیابد
جوتری - نام دوائی راف بز بارجبار گون
البسباستہ بزبازمعناسنہ
جوتش - علم نجوم و حکمی منجم بفارسی ستارہ شمر و ستارہ شناس
جوتنا - شمار یدن و شمار کردن و قلبہ رانی کردن
و شومیز یدن و شومیز کردن الکرب ترالا سوکمک
ترلالی سورمک و نطس یلک و فلاحۃ ارک کشت قلبہ کردہ
جوتی - کفش و پاپوش و پا افزار دیائی
اوزار بترکی بیشماق شلیم پاپوش مسافران و چاروق
راشم و شمل گویند النعال کندرہ
جوتی پہنا - پاپوش پوشیدن و کفش پوشیدن
التنعل نعلین گیمک
جوتی پہنانا - پاپوش در پائے کسی کردن
جوتی مارنا - کفش زدن و پاپوش زدن
الخفق الحصف کندرہ لن اورمق
جوتی ٹانکنا - پینہ دوختن و پارہ دوختن
الخرز الحصف کندرہ و کمک ایاق قابی دکمک
جوتیوں کی جگہہ - پایندان مجلسک اشاغی

جوجہ - کوشک گبی ٹہنگنا
جود عطا و کرم - دہش الکرم والعطا بخشش و احسان وایلک
جور - پیشنگ ستم الجور ظلم
جورو - زن وہم خوابہ منا موبہ یک شوہر زن الزوجۃ ارک دشیسی
جورہ زن - طرایطہ خطہ طاکہ اولاق بردارد اسکدار گبی
جورہ - گونہ از طنبور بغاسی جرہ
جوڑ - ہمتا و ہمسر الشبہ والشبیہ المثل نظیر و ودنکدشہ و یکدش
جوڑ - بند المفصل اک
جوڑا - اہت الزوج عورتک اری
جوڑا - نعوالہ چند سوی پیچیدہ برقفا گرہ زدہ
جوڑنا - وصالی نمودن الوصل اولاشمق
جوڑنا - دوختن یک لخت جامہ با لخت دیگر اللفق ایکی پارہ یی بری برینہ ضم ایدوب کمک خفیف سگبے بری برینہ یاپشدرمق
جوڑی - تب لرزہ وتب یازہ بترکی بیزکاک باگرفتن وافتادن وزدن النافض ترتمہ
جوز - گوز الجوز قوز
جوزا - دوپیکر الجوزا برج
جوشاندہ - شکرف
جوش میں آنا - درجوش آمدن الفور قینامق
جوش مارنا - جوشیدن دمیدن زہیدن الفور قینامق
جوشن - وشیلہ الجوشن دمرچوقال
جوق - جوخ الجوقۃ جماعۃ الناس الفوج اولک
جوکہم - زیان گزند خسران نقصان لقده اولمق الخسارۃ زیان کارلق وہلاکلک
جولتی - چاد چاوگبی چین چین کرنا پرنده کا دہشت سے
جون - سپش تپش القملبت
جون پڑنا - سپش افتادن وسپشمک شدن القمل بت دوشمک
جون دکہانا - کسی راگفتن تاازسرش سپش برآرد
جون دیکہنا - سپش برچیدن وبرگرفتن وبرآوردن القلی بتلمک
جونک - زلو وزلوجہ وزالک وزالو ودیوجہ ودرن سلوک معناسنہ
جونک لگانا - زلوچسپانیدن وزالو اندختن سلوک یاپشدرمق
جون مارنا - سپس گشتن القمع اولدمک
جوہر - پرند وہلاک گنجشک فروفہر وہرو پرنک الفرند قلیچک بچاغک یوزندہ اولان گوہری ولونی
جوہر کرنا - جوہر کردن البخع ہلاک ایتمک
جوہری - صیرفی گوہری گبی صراف
جوہی - یاسمین دشتی انطیان یاسمین چچکی

جہاڑ - درخت التجراغاج

جہاڑا لینا - خرت وجامہ کسی دیدن تا اگر چیزے پنہاں کردہ باشد برآید الاستنفاض قفتان یوزن سلکمک

جہاڑ جہنک - رفت رو و رفت رو سپورک

جہاڑن - خاکروبہ الکناسۃ سوپرندی قمامۃ

جہاڑنا - افشاندن و تکاندن فرو لیدن النفض صاچمق وسلکمک

جہاڑنا - جاروب کردن و زدن و رفت ورو کردن و تکانیدن و رفتن و رو فتن و گلانیدن الکنس برسوپرمک

جہاڑو - جاروب وجائی روب وجاروب وجاروبتر کی سپورگی بابستن بارش جلاب ساختن الکنستہ مایکنس بہ یعنی سپورکہ

جہاڑو - کوکب ومدار وستارہ ونبالہ دار وستارہ ومدار

جہاڑو دینا - جاروب زدن وجاروب کردن و دادن وکشیدن القم سپورمک

جہاڑو دینا - جاروب زدہ بردن برنیک متاعی بتون یغمالمق الاکتساح

جہاڑو دینا - ہمہ خوردن جاروب بندن الاقتمام یمک

جہاڑو باندھنی کی لکڑی - عجاد

جہاڑی - بوتہ کشنی الغیل ورمان وچتیلتی وقوراتی

جہاز - کشتی بزرگ وجہاز جنگی انچہ دران برائی جنگ وند توتی سماری گلبت جنگ وچنگ وسال زنبری الحراقۃ شول کمی کہ اندہ وشمنہ آنجق طوپلرو توفنگلر ایرلری اولہ السفینۃ سکی

جہاگ - کپوک کفج گبی

جہالا - باران کہ بپارہ زمین بارد

جہالر - مسلسل التنواط مایعلق من الہودج ویزین بہ

جہالنا - کفشیر کردن وکفشیر داروی پیوند کردن لہملق ولہم قیونجی یورہ سنہ دینور

جہان - ہرجا وہرکجا وجائیکہ این نیرہ نیزہ

جہانٹ - موئی زہار ورم ورمزک ومکان بترکی یومدوک اسپ بانہ رومہ الحصانہ قاسق قیلی

جہانٹیں مونڈنا - ستردن موئی زہار قاسقہ تراشش ایتمک

جہانجہہ - سنج وچلپ الصنج زنج زیل معناسنہ

جہانجہہ - جلاجل رنگ الجلجل چاک دف پولی معناسنہ

جہانکنا - سراز دریچہ وسراز غرفہ وسراز روزن برآوردن نظر من الصبر یعنی دیلکدن کورمک

جہانگشت - اشمش یورتمش گبی

جہانوا - پائی شوئی وسنگ پاخار وسنگ پاو سنگ خار وپاشنہ سنگ صوبہ یاتمز طاشی النشفۃ ایاق طاشی کہ ایاغک گیرن

گیدر وصویہ باقمز تاشی

جہان سے کام ندیکہنا۔ بمراد خویش نرسیدن نانمشیدن امید ناتمام قالمق

جہاد۔ گزگزم الاثلہ ایلغون اغاجی وآجی ایلغون

جہائین۔ تاشرو ماہ گرفت تکلمک الکلف سلیس وخفیت وچغد

جہتبا۔ پرچم العلم سنجاق لوا وطوزاق

جہپ۔ زودی وشتابی بی درنگی وجلدی السرعۃ ایومک عجلہ گبی چاپک معناسنہ

جہپاکوسے لی بہاگنا۔ دررہودن الاختطاف والخطف الاستلاب قاپمق

جہپٹنا۔ شتابیدن ودویدن السرعۃ ایومک

جہپٹ۔ زدالصولہ حملہ ایلمک

جہپٹنا۔ زدن وحملہ نمودن وحملہ بردن وحملہ آوردن السطوت حملہ ایلمک

جہپکنا۔ ازشرم نگاہ دزدیدن الاغضاء گورمزلنمک

جہپکنا۔ ازترس مژہ برہم خوردن وبرہم زدن الاغضاء گوزن اورتمک

جہٹالنا۔ التکذیب یلانہ نسبت ایتمک

جہٹالنا۔ دہان زدن ونیم خوردہ کردن

جہٹکنا۔ تکان دادن گلندن لاندن لانیدن النفض صاچمق سلکمک

جہڈو۔ بیکار البطال ایشی اولمیان البطالۃ ایشی المیوب ایسم اوتورمق

جہر بیر۔ درخت کنار دشتی طاغلق کوکنار اغاجی

جہرجہرا۔ جامہ تنگ بافتہ الہلہل سیرک نسنہ وانیحہ الہلہال جلاہ بزی یوطقومق وسیرک قلبورکہ گذرویرلر

جہرا۔ سعد الحضرۃ چقور

جہرجہری۔ لرزہ تب الرعش وترتمہ

جہرلی۔ قیورم وبورشق

جہرلیان پڑنا۔ چین وشکن افتادن و یراگرفتن

جہڑنا۔ جریان چشمہ السیلوع العین پیکار صیقلیغی

جہروکا۔ پالکانہ وپارکانہ وپنجرہ تابدان الشباکۃ والشبکۃ باجہ وثپہ جامی

جہڑی۔ انجوخ وانجوغ وانجخ وانجج ازنگ ویرا لغضن درنیک بوکلمی قیورم وبورشق

جہڑ۔ پرۂ قفل وزرومادی الفراشۃ کلیدپرہ سی

جہڑکریولنا۔ غنبہ التوبیخ باشہ قاقوب عتاب ایتمک آلابندہ ویرمک وحقیر مق

جہڑکی۔ سرزنش گوازوگوازہ ونکوہش ونکوہ الزجر قاقمہ

جہڑکی دینا۔ نکوہیدن وسرزنش کردن الازدجار منع ایتمک

جہڑنا۔ فرورختن غبار الانتفاض سلکنمک

جہڑی۔ الدیمۃ برق ورعد سز یغمور

جہکانا۔ دوتاکردن الثنی الحنو اگمک

جھکڑ۔ باد غبار انگیز جگر الزفر فہ بل اوازی
و دپر تمک

جھکنا۔ دوتا شدن و خمیدن الانحناء الکلک
و ایکی بو کلمک

جھکنا۔ فروتنی کردن الخشوع التواضع
التذلل الچقلق ایتمک

جھگڑا۔ پرخاش الخصومۃ النزاع المخاصمۃ
خرخشہ

جھگڑالو۔ ستیزہ کار الالد قتی صوواش
ایدن کیمسہ

جھگڑنی والا۔ پرخاشخر و پرخاش جو و
شور انگیز الخصیم خصم اولان کشی

جھک مارنا۔ جاں زدن الہذیان یکشاق
سویلمک

جھکنا پلہ کا۔ سر داشتن ترازو

جھکورا۔ جنبش باد و جنبش آب از عزعہ دیکمک

جھل۔ گل خواندن ہمہ نقد بردادو نہادن

جھل۔ پرکان ساک البہالتہ بلمزلک

جھلانا۔ بر باد بیچ نشاندہ جنبانیدن
باد بیچ واورک

جھلی۔ پوست باریک اندرون شکم حیوانات
الصفاق جلد الرقیق الغشاء

جھمکا۔ گوشوارہ القرط کوپہ

جھمکا۔ پروین و پرن و پروہ و پروہ
الثریا اولکر

جھلک۔ جلوہ و دیدار معشوق التجلی آشکارہ
اولمق

جھنانا۔ بخواب رفتن و شدن و خفتن عضو
الخدر اعضا اویشمق

جھنجھلانا۔ بخشم آمدن التغیظ خشم ایتمک

جھنجھنا۔ اخلگندہ اخلگندہ چقشاغی معناسنہ

جھنڈ۔ چغالہ السرب القطیع سوریلری قوش
سورو و بسی چغالہ گبی

جھنڈا۔ نشان العلم نشان سنجاق لوا

جھنکار۔ صدای افتادن چیزے برتشت
سغو و آواز آہن با آہن را جرنک و جلنگ و
بانگ زیور و آواز آن مہر صدای تندطاس
وغیرہ الصلیل التقعقعۃ جانقردی و جانغردی

جھوٹا پانی۔ تشخور السوارتق

جھوٹھ۔ دروغ الکذب الفریۃ
المین یلان

جھوٹا۔ دروغگو الافک یلانجی

جھوٹا۔ پس خوردہ و نیم خوردہ و دہان زدہ
لالنگ و غاب الفضلہ الفضالہ آرتیق

جھوٹا وعدہ کرنا۔ برآتش شاخ آہو

جھوٹھ بنانا۔ دروغ بافتن و ساختن التخرص
عقلسزلق و یلانلک

جھوٹھ لگانا۔ دروغ بر کسی گفتن بستن بافتن
بصلہ بر و بر کسی زدن و پرداختن و آوردن
الکذب یلان سوز سویلمک

جھوٹھن ۔ پس خوردہ غاب ولالنک السور آرتیق

جھول ۔ جُل پوشدن کشیدن وافگندن و انچہ روز جنک بر اسپ اندازند کجیم وکچین کسمہ وکیم معناسنہ الجل چولکہ طوارہ جول اورتمک

جھولا ۔ بادبیج وکاز وہلو وہلوچین داورک وبا نوچ وکواچہ وکواچو وترمورہ الرحجۃ صالنجق

جھولنا ۔ براورک نشستہ بہوا رفت آوری کردن صالنجقنہ اوتورمیہ روزکار ایچنہ گیلوب گتمک

جھولی ۔ جامہ چارگوشہ کہ مسافران بردوش کشند توشہ دان الجراب طغارجق

جھولی ۔ انچہ گدایان از دوش آویزند چرسدان جدتین منقش طغارجغہ وچانطہ

جھولی ۔ کہ دراورک کردہ بچگان را دران خوابانند گازہ

جھومر ۔ دستبند ورقص فرنگی الدعک صرہ رقصی وخورہ معناسنہ

جھومنا ۔ نادیدن الترنج سرخوشلقدن ویا غیری حالندن صالنمق التمایل اکلمک ومیل ایتمک

جھونپڑا ۔ کریچہ دوردوک وودوکہ کاز وکازہ وگومہ کوخ بکجی قولوبہسی وآوجی کوملتہسی صلاج گبی

جھونکا ۔ جنش بادالزعزعۃ دپرنمک

جھونک ۔ چربیدگی پلۂ ترازوالرجحان میل ایتمک

جھونک ۔ گرانی بارالثقل غرلق الثقیل اغرنسنہ

جھونکنا ۔ افروختن تنور وگلخن السجر قزدرمق

جھونکنا ۔ فروزینہ تنور وگلخن السجور شول نسنہ کہ انوکلہ تنور قزدیرلر الحصب ودن

جھیل ۔ آبگیر الغدیر کول

جھینگر ۔ زیزوچرخ رسک وچراسک نکرہ زلہ اوراق بوجکلی

جی ۔ دل القلب یورک فواد گبی

جی ۔ جان الروح جان نفس

جی ۔ آری بلی بہم نعم اوت

جیبہہ ۔ زبان اللسان دل

جیبہہ نکالنا ۔ زبان برآوردن الاندلاع خروج ایتمک ولع لسانہ دلی چیقارمق

جیبہہ نکلنا ۔ زبان برآمدن الدلع خروج دلی چیقمق

جیتا ۔ زندہ زی الحی دیری

جیتنا ۔ چربیدن الغلبہ یکمن واوستن الملق

جیتنا ۔ قمار بردن القمار اوجلہ اولان اویون التقامر قومارا ویناملق

جیتنا ۔ فیروزی یافتن وظفر یافتن الظفر غالب اولمق

جیٹھہ ۔ اردی بہشت ماہ

جی جی - پستان مردم الشذوذ ۃ رجال المجکنہ دیرلر

جیران - آہو گبی

جیز مق - بشکلیدن گبی ناخن یا بنوک خنجر وگا زخم کردن

جیغاتی - وشماطہ غریو

جیفہ - لاشہ شتن یعنے مردہ حیوان

جیق جیق - ماژ وموژ گبی یعنے آواز موش چون گربہ بلند

جی للچانا - دوشاب دلی لطمع حریص اولمق

جیمین آنا - در دل آمدن وافتادن وگزشتن الخطور خلجان ایتمک

جی ہان - آری وبلی وبہم بلی وای

اوت وگزیل وپیک گزیل

چاپق - تریز جامہ سوزن گبی

چاپقیرات ت چہار گامہ اسپ

چاپلوسی - چاپلوس لابہ ئوسیدن التملق بلد اقلنمق

چاپق - تریر جامہ سوزہ گبی

چاپقین - آت چہار گامہ گبی

چاپمق - وچاپل ایتمک تاختن وتارات ولاس گبی

چاپل - ویاصقن پروہ گبی

چاپل ایتمک - ویاپمق ترگتناز گبی

چاپلوس - یلداق

چاپوک - تلنگی میانی خشتجہ گبی

چاپوق - تیریز گبی

چاپکہ چاپک - وتیزہ تیز وزرو دازوذ وگوراگور گبی

چاتاچات - ہشت ومشت گبی

چاتردی - طراق گبی ہندی تراق

چاتلتی - آواز پارہ کردن چوب وغیرہ و آن چیزرا چتلاق وباریق گویند مراک گبی

چاتمق - چاریمق پر تودگ گبی ویان باشی گلمک وطوقشمق

چاٹ - یبوسوم شرہ الحرص حریص اولوب بر نسنہ یہ طمع ایتمک

چاٹنا - لشتن ورسا خیدن لیسیدن ماج وموج لیسیدن گربہ بچہ را اللحس یلامق

چاخرق - چاخشرق کہ چرز پرندہ ایست

چادر - رگوئی بستر آہنگ انچہ بر بستر گشند و چادر رخت خواب بوغلند و پرند و پرنیان منقش الرداء قفقتان الملاءۃ چادر

چادر اوڑھنا - چادر بسر کشیدن وافگندن واندا ختن الارتداء قفقتان ارقاسنہ آلمق

چادر آغزشغی - چادر گوبکی جاتاغ وسپندوز

چادر اوشغی - اشق گبی صمغ برگیاہ در

چار - چہار اربع دورت

چار آئینہ - چہار آئینہ وتنور وتنورہ

چارابرو صاف - وَغ

چارپائی - - سریر خواب وکت

چاریلمق - ہنگ گبی طوقشمق ویان باشی گلمک

چار جامہ - پوشش لشت اسپ
چار خانہ - ہزار خانہ و ہزار توئی و شکنبہ القبہ قرق بایر
چار داق - گدارہ گبی غرفہ بہو
چار زانو بیٹھنا - مربع نشستن و چار زانو زدن التربع بغداش قورب او تورمق و درت بوجقلوا ولمق
چارق - و پوستال و قلوزہ پالنگ گبی ایاق قابیدر چارغ معناسنہ
چارہ - گزیر ضرورلا بد معناسنہ آلبد فراق لابد منہ لا فراق منہ
چارہ - آخر العلف یبکو ویم ویملک
چار شاخ - یباشکو معناسنہ
چار شف - چادر سادہ
چاشنی - انچہ باز روسیم درگداز نہند بار بورہ معناسنہ
چاغ - وقت و زمان آن گبی صحت چاق گبی
چاغ غان - طوی لک گبی خرچال باشد
چاغ مق - باغرمق غریدن
چاغلدی - خرارہ آواز ریختن آب
وخرلدی ازبلندی وانچہ ارکثرت بکا عارض شود
چاق - تندرست الصحۃ صاغلق چاقمق چقماق
چاقرجی باشی - بازدارگبی
چاقردی - زغرغ گبی آواز جوز و بادام
چاقرطغان - کروان قوشی و چاحشر لیق و چاغرغان
چاقر کیف - شیر گیر گبی نیم مست
چاقل پیدہ سی - سنگک گبی بر قسم نادر کہ طاشلر اوزرہ پشور رلر
چاقل - سنگک سنگ نان بستن
چاقلداق - لکلک گبی دگر من چقچقہ سی
چاقی - نہرنی ناخن پیرا گبی
چاک - شگاف آستین و دامن کرج و کرچ تنوز یارق و یرتق و قفتان خیمہ تکلزدہ اولان یرتمج
چاک - چرخ گلال
چاک - مولو گبی ناقوس رہبانان.
چاکر - و نوکر زاور جاگی خوار الاجیر ارغاد و قراوش و خادم
چاکری - و نوکری و ملازمی الخدمۃ قوللق
چاکسو - چشم و چشمک و چشمہ زن معناسنہ در
چال - رفتار المشی یورومک و یورش
چال - روش السنۃ الطریقۃ والطریق یول
چالاک - چابک بشکول و سکردہ گرم خیز الکمیش تیز یرو الانکماش تیز تیز گتمک و ایلک
چالشجی - و درشجی ساعی و مقدم چغانہ
چالشمق - و دورشمک و چیالمق شور سعی و کوشیدن
چالغین یوریک - سکسک گبی کج و اج رفتن
چالق - و چالقین یورومک سہ دیوانہ رو گبی
چالقندی - شلیم گبی دوجہ قوشی یمی دانہ خردکہ
چالقنمق - اضطراب در میدان گبی
چالقوین ستان بہندی چت

چاقی - سازگبی
چاقمق - غرغره معناسنه صوبی بوغازه چاقمق
چالی - وچرپی انبیره وخارکش گبی خوص خاشاک
چالیس - چهل الاربعین قرق
چالی قوشی - وچالی بلبلی وبوقلیجه بلبل ودیکن
چالیق - اسپ جهنده ییللاج گبی
چام - صنوبر کرکر گبی وچام ققی چلغوزه باشلارجان گبی
چام صاقزی - راتیانج گبی صمغ صنوبر
چامورجی - ارزه گربی وصواجی ودیوار سیوه یاپجی نیز
چاند - ماه نو وماه یکشبه ماه وماج ومانگ عام است ماه چهار دهم کامل آن خار لوخن گوگا مهیر الهلال اوج گیجه وتصکره قمردر
چاند دیکهنا - ماه نو دیدن الاهلال آئی طلوع ایدوب کورنمک
چاند کانکڑا - ماه پاره ومه پاره الفلقه پاره
چاندرات - شب هلال وشب نخستین ماه البراء هرایکسی اول گونی وآخر گونی
چاندگهن - ماه گرفتن وماه گرفتگی الخسوف آئی طوتلمق
چاندنی - ماهتاب ومهتاب ریشم الفخت آئی آیدن وآئی آشیغ
چاندنی - وخدا راقلی قره لی الاجه طوقمش سوقاقلی چارشف که فرش کنند
چاندرات - شب ماه شب ماهتاب
چاند نیکی پکی - گل مهتاب
چاندی - گیپا وسیم الفضه گمش
چاندی سونیکا تهکا - شوشه وشفشه سوبکه معناسنه
چانطه - کیس گبی تهیلا
چانول - برنج گرنج الرز برنج
چاوب - سینه کردن پپاکهانا تیرکا
چاودار - گودرگبی دانه خودرو ودرمیان گندم
چاوش آشی - شترنج وآش شطرنجی که پخند غلاء نه
چاوش قوشی - بوپش وهدهد
چاه - دوستی الود دوستلق
چاه - خواهش الشهوت ستایش
چاهنا - دوست داشتن المحابة سوشمک
چاهنا - طلبیدن خواستن الرغبة استمک
چاهنا - آهنگ کردن الارادة دیلمک
چاهی هونا - بایستن الاحری لالق ومناسب اولمق
چائی - در هرزبان چائی گویند
چایر - وچمن مرغ گبی بهندی دوب
چایرلق - مرغزار
چائی وآرق کلکان گبی جوی کوچک آب
چبان - وقرق ایاق خیزدوک گبی هزارپا
چبانا - خائیدن وچاویدن لیمیدن لیسیدن المضغ والمضغ العلک اللوک چینمک
چبان اشمدن - وسکرلی اوت وسکرلی پیراق زبان بره لسان الحمل
چبانمق - وچالشمق برزیدن وپرکاس

وشور تاکید و تلاش و اضطراب کردن و
سعی و کوشش کردن غدغنگ معناسنه
چبانا کراری چیز کا ۔ گلو چیدن العلک چلینمک
چبک چالمق ۔ شقق کبی بر اصول بدو دست
تال زدن
چبوق گوگردی ۔ گوگرد کبی زرد رنگ گونه
ازآن که انچل باشد بزگوگردی گویند
چبوترا ۔ ماهتابی ومهتابی صفه وپیش نشیز
ودوکانچه چوتره وپاخره الصفة الدکة الدکان
سکی وپیکه وسد
چبهانا ۔ خلانیدن وسپوختن وسپوزیدن
وسوزن زدن آزدن وآجیدن شخالیدن
الغرز برسنه یاکنه ویلغامق وباترمق و
صانجمق ودورتمک وباتورمق
چبهنا ۔ خلیدن صانجلمق ودورتلمک وباتمق
چپ ۔ خاموش السکوت الصمت اسم الملق
چپا ۔ کسی که بدست چپ کار کند الاعسر صولاق
چپا ۔ مجرفه آله کشاورزان فه عبی
چپاتی ۔ نان تنک لواش الرقاق یوفقه اتمک
چپار ۔ اسپ ابرش که خلاف رنگ نقطه
دارد چپارکبی
چپارز ۔ وحربه گوج مشکل شوارکبی
چپاق ۔ چرگ گوشه چشم کنغ کبی
چپت باز ۔ طبق زن آنکه کس بکس زند و
سعتر باز وسعتری وچرینه آنکه باآله کند وسعتری
کردن این عمل کردن السحق بتقی قاری
چپلمی اژدنا ۔ طبق زدن المساحقة بزبق
قوللانمق
چپتی ۔ طبق السحق زبق قوللنان قاری
چپتا ۔ پهن بخت وبخچ وبخش المفطح البصی وانیلو
وباصلمش وچکنمش
چپتاکرنا ۔ پهن کردن بخش کردن وبخشیدن
وبخشودن وبخچیدن وبخچودن الفطح البصی وایتمک و
باصلمق وچکنمک وازلمک بیسلنمق
چپتی ناک ۔ پهنا شدن بینی پهن بینی و
الاخنس بورنی اوجی صوری واورتاسی چکک کبی
چپچپا هٹ چپیدگی اللزوجة یاچپمق یاپشلق
چپچپا ۔ یلشک سخت که چپنده چیز باشد
یاپشقان نسنه معناسنه اللزج للزوجه
چپرشک ۔ وطولاشق پیچیده چیز وپیچیدن
صارمق وطولامق وبوکمک وحلقه لمق
چپڑا ۔ پنجه الارمصگوزی چباقلاوکشی وشیر
لغانلو صفته چشم
چپڑا ۔ لک شسته اللک لک
چپڑاسی ۔ دوادو دایره سرایدار کبی
چپ رہنا ۔ خاموش شدن خمشیدن
خاموش کردن وتن زدن پاسخ سوختن
السکوت اسلم ولمق
چپڑ چپڑ ۔ آواز دندان از خشم وسرما وبخار
زغرغ قچردی معناسنه وآواز بادام وغیره

درجوال تر غزغ وچاقردی معناسنه

چپڑی چیز - سغنه سموز ویاغلی نسنه معناسنه

چپڑی روٹی - روغنه ور وغنی یاغله یوغرلمش

آنمک چورک وبوغاچه وکوزلمه گبی

چپق - چرگ چشم

چپکا - خاموش وخامش وخموش الساکت الصم

چپش - بریاشنه او غلاغه دینور چپش

چپکا کرنا - خاموش گردانیدن الاسکات الصم

چپکانا - چیزے رابچیزے چسپانیدن و

شبلانیدن الالزاق یاپشدرمق وطاقمق

ویناشدرمق

چپکتی مٹی - شلک شلکا اوزلو وساقزلو

یاپشقان یالچق

چپکن - پارسی است گونه از جامه پوشیدنی

القبا قفتان

چپکنا - چسپیدن چفیدن وچفسیدن الالزاق

یاپشمق واوشمق

چپکی کہنا - آہستہ گفتن الاسرار کیزلمک

چپل - گیوه وکفش جاکی الکوث النعل استمق

چپل - بدبوی سیمت معناسنه

چپلاق - ویالنجق وچرچپلاق ویاپالنجق

عریان غوشت گبی

چپل - زمین تر ونرم که هرجا بکنند آب آید

بفارسی

چپل علتی - سوزاک وبل صو قلغی نیز چپل گبی

چپل قوشی - تیهو سرخ بال گبی

چپنی - گردنا وآئینه سرزالوالداغسته

دیزاوستنده حرکت ایدن دیز قپاغی و

ودیزاغرشغی مدورجه کمک در

چپنی - سرپوش دیگ وهنبر معناسنه کاج گبی

چپوا - حلقه مردی بیل وپاروبی وپاروب

وقفه فهه خرزه کمی وقایق کوروکی ومردی اغاج

که کوندردخی دینور یعنی چوب دراز کشتی راندنا

چپه - پهن تخته که کشت تخم ریخته رابدان هموار

کنند ترکی سورکو تبکن معناسنه

چپ ہونا - صوصمق واپسمم اولمق

چت - ستان لاستلقائی ارقاسی اوستنه

یاتمق چالقون معناسنه

چتارمق - بارکردن میوه وغیره برجانور گبارمک

چتال طرنقلو حیوان - سم شگافته حیوان وچتال

طرنغه ده دینور که بقنق تعبیر اولنور ترنگله

چتال آتلو - دواسپه که مراد کمال سرعت در

چتالجه - دانه که درگندم وجمله دید قرطمان

هرطمان گبی

چتال ومرنلی اوق - تیر دوشاخه پیکان میان گبی

چت پڑنا - ستان خوابیدن وستان افتادن

الاستلقائی ارقاسی وستنه یاتمق ودوشمک

چترا - زیرک مرد بعض فراستلو وزیرک

چترپتر - وصله جمه چبان هرزه وهذیان سوزه

دینور ونیز کژمژ زبان که یکی دلنمش معصومدرکه

چتر پتر تکلم ایدر

چتر دتمق ـ شکستن اندام بر عمل ثقیل سبیاه ویا اویقودن قالقلدقده وجود ده اولان فتوری دفع واستراحت ایچون کرنیوب بل وبیون وپرمق کمکلرین چترو تمق که قولنج قیرمق تعبیر اولنور منگ گبی

چتردی ـ آواز فتیله سوزان که چکچک باشد

چت سونا ـ جالقوین یاتمق واویومق

چتلا ـ رنکارنگ درلو درلو بویه لی نسنه

چتلا ـ خربزه الخربزة قاون

چتلاق ـ ویارق وایرق رخنه اشکفت وکفیده ویارمق وآیرمق وچتلاتمق متعدی ویارلمق و ایرلمق وچتلامق لازم کفیدن وچتلاتش کفیده

چتلنبک ـ وچتلاغوج ساقز اغاجنک ثمریدر کن بهمن

چتیلقی ـ وقورولق واورمان غیشه وجنکل شاخسار معناسنه واغاجلق

چتین جوز ـ جوزیکه بدغشواری برآید کنگ معناسنه

چتلامق تراک گبی پهٹنا مخرخنا بهندی

چتنا ـ خشی الابیض الاهوق آوپ آق درنخارا ابیض یفق معناسنه

چتا ـ داغ مرض وداغ چیزی برچیزی بترکی

چتالنا ـ خسته کردن وزخم زدن التکلیم مجروح ایتمک یاره لنمق

چتان ـ سنگ پهنا وخرسنگ پرنیج الصخرة

بیوک طاش

چتائی ـ بوریا البوری بوریا

چتاپت ـ ناگاه وبیک ناگاه یکایک ویک بیک البغتة الکسرلق فجارة گبی آنسزین وبرلون وبراغورون

چتچتا ـ ابهره وخاروا ژگونه البلسک پوتراق تیکنی

چتخارنا ـ چیزی راچشیده ازاندت آن بکام وزبان آواز برآوردن التطق برنسنه یی طادوب دخی لذتندن لن طماغنه اوروب اوتدرمک

چتمخانا ـ وچتکانا انگشتان راخماینده آواز ازان برآوردن القرقعة پارمق چاتلتمق

چتکی ـ پنگ پنگ وشکنج تخیل شکنجه انگشتک القرص ایکی پارمغله چمدکلک چمدکوب فسکه

چتکی بجانا ـ فندق زدن پلنگ زدن انگشت زدن وانگشتک فرتنک زدن چمدکلمک معناسنه

چتکی بهر ـ القبضة پارمق اوجیله تناول ایتمک گبی

چتکی بهرلینا ـ بسردوانگشت برداشتن چیزی القبض پارمق اوجیله تناول ایتمک

چتکی سی بلمل دهونا ـ جامه رابسرانگشتان مالیده شستن التقریص پارمق اوجیله وطرنغله برنسنه یی اوغوبدیومق

چتکی لینا ـ نشکنجیدن وشکنجیدن بانگشتان و نیلک زدن وتخیل گرفتن القرص چمدکامک

چٹلا — موئی کہ زنان برجعد وصل کنند الوصلۃ اولاشملق

چٹنی — چشنہ و دلال اللعوق سلطہ وطراطورو جاجیق راویز لغتندہ در

چٹھی — خط گزارہ وخط راہ گویند بعربی الجواز تذکرہ

چٹیا — نہی النبی صلی اللہ علیہ وسلم عن القزع اوغلائجقلرک یاشنی یولیوب بعض برلرندہ متفرق صماچ قومق

چٹیلا — زخم خوردہ وزخم رسیدہ وزخم زدہ و خستہ الکلیم مجروح کیمسہ

چچا — عو وعمک آفدرا ودرالعم بابا قرنداشی وعمو عم

چچ — ویغین جاش معناسنہ عربیدہ صبرہ بہندی بندا وگہونری

چچیری — کنہ الفراد کنہ یوکنہ صاقرغہ دینور

چچک بہنہ سی — قنبیط سبزہ باشد

چچی — ینگا بفارسی

چنڈو — روسپی الفاسقۃ اوروسپو

چڈہا — بن ران ویغولہ ران المغبن اویلوق

چراغ — جرو ند المصباح چراغ سراج گبی

چراغ بجہانا — نشاندن وکشتن وخاموش کردن وگل کردن یا شد الاطفاء سوبندمک

چراغ پاہونا — سیخ پاو چراغپا وچراغپایہ وچراغچی شدن القمص طوارا وگنہ صحیراماق شاغلمق

چراغ جلنا — افروختن وروشن شدن الذکا یا کلنمق

چراغ جلانا — چراغ سوختن وافروختن و روشن کردن وبرکردن التسریج چراق یاندرمق

چراغدان — روشندان چراغپا وچراغپایہ وچراغ برہ مرزۃ المنارۃ چراقمہ وایلکمن

چراغ گل کرنا — خاموش کردن چراغ وچراغ نشاندن وکشتن واستین برچراغ زدن و یف کردن الاطفاء سوبندرمک

چراغ گل ہوا چاہتا ہی — نزدیک است کہ خاموش شود

چراغ مین تیل ڈالنا — روغن درچراغ کردن وچراغ را روغن کردن وروغن بچراغ ریختن چراغہ یاغ دوکمک

چراغی — نقدی کہ برمزار گذارند داشن نقد وجنسی کہ پارسیان درعید وجشن برسم نذر یا صدقہ بفقراء دہند

چراقمہ — وایلکمن چراغدان وچرغندہ مرزہ گیر

چراگاہ — گنام تابۃ اوتلاق معناسنہ در

چرانا — چرانیدن اوتلامق

چرانا — دزدیدن السرقۃ السرق اوغرلیق ایتمک خرسرلق ایتمک

چراندہ — وچراہند خنجیر القتار پریان قوتوسی وات قوخوسی

چربہ — کاغذ نقش برداشتن مصور وخوشنویس

چربی — وچربوا وپیہ الشحم ایچ یاغی

چرپچی گازر کہ پارچہ شوید کلوتک گبی

چرپچی چوچہ — چم گبے طبق پہن گازر

چرپچی طوقمغ — وطوقاج کوتک گازر کہ بدان پارچہا را کندی کنند پژوند معناسنہ

چرپچی طوقمق — کوتک باشد کہ طوقاج خوانند

چرپرمک — شنش معناسنہ بچوب پنبہ گرد آوردن

چرپی — کندش گبے چوب گرد کردن پنبہ

چرپی اپسی — رشتہ معماران کہ بدان راستی و درستی بنا دریابند رژہ گبی عربیدہ مطمر دیرلرزیج معناسنہ

چرتہ وطورت — ویرمہ وآپوق گال پہلے

چرچا — واگویہ التذکر اکمق

چرچاکرنا — واگفتن التذکر اکمق ذکر الشی بعد نسیانہ

چرچر — چرخ پنبہ از پنبہ دانہ جدا کردن رلیفن معناسنہ

چرچوہ — گلستان گبی پہلوی درخانہ

چرچی — وخوردہ جی آنکہ سوزن ورشتہ و عقاقیر وغیرہ فروشد وذی قیمت اشیا فروشندہ را نخجی گویند پیلہ ور معناسنہ

چرخ ایشی — ظروفیکہ بر چرخ سازند وزیور

چرخ نیز چرخی معناسنہ

چرخ فلک — وہر سلیمانی بسیان ہا وجیندر نہشل معناسنہ

چرخاب — خربلۃ الدولاب

چرخ مارنا — تنورہ وگردگشتن وچرخ زدن دائرہ اولوپ جز کلنمک

چرخہ — الغزل چاقرلق درنجارا واوورکہ ونٹائی را المیہ وکلیچک گویند درعثمانلی ترکی

چرخہ کاتنا — چرخہ گردانیدن برائی رشتن الاغزال اگرمک

چرخی — چوبکین وآہنین وسنگ المحلاج

چرچر — آلہ پنبہ از پنبہ دانہ جدا کردن باشد

چرخی چاہ — رسن پنج البکرۃ مقارہ وتکرلک

چرخی — چرخ ریسمان تاب وچرخ ابریشم تاب بہندی نٹائی کلیچ والمیہ

چرس — شکن وشکنج ونورد وگنجلک الغضن بوکلم وقیوریم

چرسا — چرم دری معناسنہ

چردہ — وترکی آت وبوزآت اسپ مجنس مانجی گبے

چرزچمن — گاگاگبے نقل مجالس ودستان

چرغ — السمع

چرقہ جی — مقدمۃ الجیش پیش آہنگ

چرنا — چریدن الرعی اوتلامق

چرنا — تنبان وتوبا وتکۃ التبان طومان و پاچ طونی ومطلق ایاغہ گیلان توبہ جغشیر وشلوار ودیرلک وپوطلق وپطور دینور وکورشجیارک پوستکیدن دیکوب ایاقلرینہ چکدکلری طوندر کہ کورشجی کسوتی دینور

چرنا — ترکیدن وکفتیدن وکفتن الشق بارمق ویرتمق وچاتلمق

چرند ـ یاوہ گوئی

چرنی کی لئی چھوڑنا ـ رہا کردن ویلہ کردن

وبچرا دادن الجشر طواری او تلامغہ چیقارمق

چروا ہا ـ چوبان وشبان رامیار ورمیار

شتربان وشترچران وچرانندہ ستور راگلہ بان

الراعی چوبان

چروبجی ـ نقل خواجہ سمنہ وان چتلیک معناسنہ

ومنوشش دخی دینور

چرکیش ـ نباتی است کہ بادوغ خورند سیرش گیرد

چرانا ـ خمانیدن بوچانیدن والوچانیدن

وبرآوردن الاختلاج سکرتمک

وحرکت اتمک اویکو نمک برکیمسہ نک سوزنی

چرچیٹا ـ اجہرہ الباسک پوتراق تکنی

چرچرا ـ بدخو وبدخلق وکج اخلاق درخیم

ودژخم کریہ الخلق کیمسہ الفظ کریہ الخلق کیمسہ

چڑھانا ـ چیزے راازپائین بالا برون و

نیز دیک بر دیکدان نہادن وگرامشتن

چڑھائی ـ العقبۃ الکود الیشلو یوقشلو یر

چڑھائی ـ لشکر کشی

چڑھنا ـ برآمدن برچیزے دامیدان الصعود

یوقاری اغمق

چڑیا ـ کنجشک وچکک وچکوک وچغک وچغوک العصفور قوش

چڑیل ـ دہ غول وزنیکہ فریاد وشور کردہ

باشد لسعلاۃ غول وسحرۃ جن

چڑیمار ـ دامیار الصیاد آولاجی

چستہ ـ شیردان

چست ہونا کپڑیکا ـ ساود

چشمہ ـ الینبوع پیکار چشمک چشمہ زن تشمیز خ

چشمہ ـ وچشمک المنظرۃ

چشمر ـ مازریون کہ تونش سیاہ باشد دورق

از زیتون کوچکتر باشد ومازربون راقولا پہ

گویند وصاری سدلکن نیر

چفت ـ چشمہ زن چاکسو چاکشو گبی دورے چشم

چغالہ ـ خام زروالوکہ اخلوک باشد

چغانہ ـ نام سازی ترکی چغانہ نیز

چغل خور ـ سخن چین سماکی النمام قغو جیلق ایدیجی

چغلی ـ سخن چینی وپرنمامی وچربکا السعایۃ الغت

غمازلق وقوغوجلق ایتمک

چغیت ـ وسیس ماہ گرفت

چفت اوکوزی ـ گاوقلبہ ورزگاوبے

چفت ـ درخت مران وزان کہ درشام

باشد بدان چرم دباغت کنند شاید بہندے

بہیڑاگویند

چفتلمک ـ جفتی کردن

چقر ـ سغد الغدیر چقور کہ ایچنہ صوایر کلور

چقال ـ شغال اہمر گبے

چقچقہ ـ ودگرمن چاقلغی للکلکہ وکلندہ معناسنہ

چقرطغان ـ چرغ معناسنہ چرخ گبی

چقرپنجہ لوکیمسہ ـ بخیل لئیم گنگ معناسنہ

چقرق — چرخ جولاہہ جہرہ معناسنہ

چقشاغی — اخلکند وجہنجہنا

چقلداق — چرگ بغل و دم گوسپند

زوفا معناسنہ بردارو در عامہ ترکیہ طوقا دیرلر

چقماق — وچخماخ آتش زن وآتش زنہ و آتش برگ الزند چاقمق

چقماق جہاڑنا — آتش از آتش زنہ برآوردن

الایرا یچقماقدن اود چیقرمق

چقندر — چکندر السلق پنچار گبے

چقور — مغاک وگرشینک معناسنہ

چک — چغ وچق وچیغ الستارۃ

چکا — جغرات وماست چکیدہ العکلط العکلد یوغورت

چکا چوندلگنا — خیرہ شدن وغبار آوردن

چشم السدر قاشیق طونق گوز نوا ولمق

چکانا — نرخ کردن وبہا کردن وسوداکردن السوم بہا ایتمک

چکتی — دئبہ الالیۃ قیون قویرینی

چکٹنا — بہم چسپیدن ونمدشدن وفتیلہ شدن موی التلبد بربری او ستنہ بغلمق

چکج — خایسک وطراق واورس سندان باشد کہ کدہ کبی

چکجانا — آخرشدن چیرس وسپری شدن انفد النفاد کچمک وبتمک او جلمق کسلمک

چکجانا — فیصل یافتن قضایا الانفصال الحق

چمگر — الہلال سنگو دمری گبی بردمرہ دیرلر کہ انو کلہ وحوش صیدایلہ رلر ایکی چتال اولور

چگر — دوران سر و سرگرداو سرگیجہ وسرگیجش الدوار باش دونمک چورنمک وباش دونمسی وباش چکنرمسی

چگردک — خستہ وتحم خرما

چگرکہ — ملخ

چگرمک — ونیقولمق وصدا ایتمک آواز حمام وکوہ وصحرا وغیرہ کہ برگردد بہندی گونجنا وطاس ولکن و

چگشمک — دشمنی کردن

چگلا — پہنا العریض بصی وانیلو

چگلمک — کبیدن برمحلدن دونمک وچکامک واعراض معناسنہ

چگن — چگن دوزی صفت جامہ وبترکی یورمہ و دوزندہ راچگن دوزو بترکی یرمچی خوانند

چگنا — خشان ونسو وسنگ اسنک ہموار گویند الاملس الصلد الحجر املس و دوزقا پیانجق یر

چگنا — آخرشدن چیزے الانفاد والنفد و دوگنمک وبتمک

چگنا — قرار یافتن قیمت التعیین معین ایتمک

چگنا — جوان چرب

چگنا چور — ریزہ ریزہ وپارہ پارہ المرضوض دوگلمش پارہ لنمش نسنہ

چگمک — کشیدن وحرکت کردن آختن واہار مدن

چگنا نمک — وتپہ لنمک چیکنا کہیت کی مٹی کا پاؤن

سے زمین خستہ گبے

چکنک - پاؤن سے دبا کر شیرۂ انگور وغیرہ کا نکالنا سپارگبی

چکنمک - وصیلنمق با صلمق کچلنا پاؤن سے فخت گبی

چکنیا - رطوبتلے بارش صاحب مال و حال

چکنائی - روغن و چربی الدسم چرب یاغلو اولمق

چکنی چیز - سغبہ لوزہ ہر چیز چرب و شیرین لقمہ باشدیا سخن

چکنی مٹی - گل چسپان اللازب باپشقا چامور

چکوا - سرخاب النخام اکت و آنقد صوقوشبد

چکوتا - وابریدن المقاطعہ قطع ایدشمک

چکور - کبک و مرغ آتش خوار و مرغ دگر الحجلۃ دیشی ککلک و ارکلہ یعقوب دیرلر

چکھانا - چشانیدن چاشنی دادن الذواق طاتدرشق

چکھنا - چشیدن و چاشنی چیزے کردن و چاشنہ کردن ولب چش کردن الذواق طاتمق

چکھہ جانا - ہمہ خوردن و چیزے نگزاشتن الاقتمام یمک

چکئی - مدور چوب کہ کودکان برشتہ کشیدہ می جنبانند

چکی - آسیا و آسیائی دست و دست آسیا بترکی ارغو چاق و تیکرمان الرحی دگرمن

چکی - نام وزن کشندہ گبی حتے چکی تعبیر اولنان طارتی بوندن ماخوذ در

چکی بنانیوالا - آسیاگر و آسیا ساز

چکی تیز کرنیکا آلہ - آسیا آژن و آسیاز نہ دشنگی معناسنہ کیبتک گبی و دگرمن طاشی اصلاح ایلمک دیشہ مک دیرلر

چکیت - بنولا لکچہ گبی

چکی تیز کرنیوالا - آسبان و آسیابان و چکوک کردن و چکوچ کردن آن تیز کردن دیشہ مک معناسنہ

چکی کا پاٹ - پرۂ آسیا الفرتان دگرمن طاشی

چکی طاشی - باٹ وزن سنجہ گبی

چکی کا کھونٹا - دستہ آسیا

چکی کی کھونٹی - میخ آسیا ستون القطبہ

چگنا - دانہ چیدن النقر قوش یردن دانہ دوشمک

چل - خارش الحکۃ اویوز

چلانا - شور و غوغا برداشتن الضخب فریاد و فغان ایتمک و حیقرمق

چلانیوالا - زخار الزخار صیغۃ المبالغۃ بحرہ و نہرہ صفت واقع اولور

چلتہ - خفتان ساویس الدرع دمرگوکلک کہ زرہ دیرلر

چلبی - زنبارہ معناسنہ بارہ رندی باز

چلقامق - وقار شدرمق و طاغتمق و شورانیدن و بولاندرمق آمیزش کردن و

برآوردن و پراگندہ کردن شکولیدن
چلقمق — و بولاندرمق و یکلمت ایتمک مزج
دشور غرارہ گبی غرزدہ صوبی ہر طرف چلقیوب
دپرتمک شور گبی
قل قوشی — سوسک معناسنہ پرندہ کہ
کوچکتر از کبک باشد
چلک — پولاد چلیک معدنی نوعندہ دمشقی
دینور شابران گبی
چلم — سر قلیان چلیم
چلمچی و چلانچی — بترکی طشت ولگن بفارسی
الطس طاس و الطست بیوق طاس
چلمن — بترکی چق و چغ الستارہ پردہ
چلنگ — برنج با غلاف شالی معناسنہ
چلنا — رفتن و برفتار آمدن و قدم کشادن
و با نشاط چمیدن و خرامیدن باشد المشی یرولک
الحیوان علی ایمکلامک گھٹنیون چلنا
چلنا پھرنا — گردیدن در شہر و ہر طرف المشی یورولک
چلو — کف آب مشت آب الغرفہ برآوج صو
چلہ — زہ الوتر کرش
چلون — و چلمن الستارہ پردہ
چلیپا — خاج الصلیب خاچ
چلیک چوب بازی معروف گلی دنڈا ڈنڈا
چوماق و گلی را چلیک گویند چلک
چمار — چرم ساز و دباغ باشد پارہ دہ در الخرصاف
چمٹا — آتش کش و آتش گیرہ و آتش گیر الملقط
تنوردن آتش چیقار اجق آلت کوک
وماشہ گبی
چمٹکر مانگنیوالا — شلامین مبرم معناسنہ
چمٹنا — چسپیدن و دوسیدن الالتزاق اللزوق
یا پشمق و اولشمق بصق گبی
چمچہ — قاشق بترکی و قاشق تراش و قاشق
ساز المعلقہ قاشق
چمچہ بھر — یک چمچہ المعلقہ بر قاش طلوسی نسنہ
چمدک — چٹکی اشکنج و نخچل گبی
چمدکلک — چٹکی لینا اشکنج و نشکنجیدن
چمر بڑہی — باران سر ما الشتوی قیش یغموری
چمڑا — چرم و پوست چرزہ و چرم غیر مذبوح را
یشمہ و یارگویند الذہاب خام دیری المسک الجلد
چمڑک — تشمیر معناسنہ در اثواب یکنی وطون
و شلوار پاچہ سنی یوقری قیویروب صیغہ مق
برمالیدن گبی
چمڑک — وصیغہ نمک دامن در میان و تشمیر ساق
ایلمک و رمالیدن گبی
چمڑاوتار — پوست کشیدن و کندن و بیرون
کردن السلخ دری چیقارمق
چمڑیکا دسترخوان — کندورہ و کندوری النطع
ماشین و تلامین و کوسلہ دن اولان سفرہ
چمک — سنگ آہن ربا المغنطیس
چمشیر اغاجی — درخت شمشاد کہ کیش باشد
چمک — فروغ و تابش و درخش مہرا

اللمع یلدره مق وشا قمق

چمکنا - درخشیدن تابیدن تافتن درفشیدن

الاضارت التلالؤ یلدره مق

چمگادڑ - شبانور وشپر وسپره ومرغ مسیحا و

مرغ عیسی پیواز الخفاش پراسه

چموٹی - چرمین بند پائی مجرمان

چننا - چیدن مشرونتن الالتقاط دوشورمک

چننا - انتخاب زدن وبرگزیدن وبرچیدن

الاختیار الانتخاب ایو یورتلمک او رندولمک اصطفا

چنا - نخود الحمصة نخود

چنا ہوا - برچیده برگزیده النقاوة برنسنه

نک ایوسی

چنار - الصنار چنار الدلبة چنارا غاجی

چنبا کا پھول - فاغر

چنبر قولانی - کیمک درکه یوک اوزرندن چکیلور تنگ بالائی

چنبیلی - الیاسمین گوزیل قوخولو برچکدرو

صارو وکوک چکاوسی دخی اولور

چنپا - فاغرو فاغره وفاغیه

چنچنی - کرم امعا

چندا - دائره کشیدن وساختن

چندڑی - باندہ ہوگلبند

چندن - الصندل براغاجدر خوش قوخولو

چندہا - شپره چشم الاجهر الاخفش طار گوزلو

وگوزی گوندز گورمین

چنڈال - فرومایه گروہی که گوشت خوک فروشند

وکلال شراب فروشند

چنڈول - چکاوک وچکاوه وچکاوالقبرة

طورغای طویغار قوش

چنقراق - درکلاه زنگانه بهندی گهنگرو

چنگ - سوزش اعضا وسوزاک الالتذاع

یانمق الحرقة یانمق گویندرمه چیبانی

چنگاری - آتشیزه اخکر پلفته خدره لخشه خدره

خدرک الشرارة او دقغلمیسی قغلم وچترپق وآتش قوزی

وآتش گوزی

چنگانه - نام قومی که قبط باشد

چنگانه لر - میمون بازو میمون رابترکی شپای نیز گویند

چنگالی - وپوغاچه وکوزلمه ملیده نان انگشتوا

چنگاہونا - تندرست شدن البرخسته ایو اولمق

چنگل - چاه یوزباشد

چنگہاڑ - جغباغ زغند غوالصیحة حیقرمه

چنگہاڑ - آواز فیل

چگن لینا - گزیدن الاخطیا اورندلمک

چنه - چانه اسفل که کاچه باشد

چنی کی دال - لپه

چوالیه - سبد کوچک بیدسته ترنیان معناسنه

چبوغدن اورلمش یصی سپد وسله وکلاتیر کراز

چوالیه بزرگ باشد چپین گبی

چوبا - میخ آهنین کوچک المسمار یکسری

چوبندی باندہنا - نعل بستن وزدن النعل

طوارایاغنه ایتدکلری یصی تیمور

چوبیسوان دن - دین
چوبوغ - شوشه معناسنه
چوپان - راعی معناسنه در
چوپان دکنکی - عصی الراعی بحشحات معناسنه
که سرخ مرزدر
چوپان قالقیدان - ودمر تیکنی جسمی معناسنه خارشکنا
چوپایا - چهار پایه وچهارواوچارواپایه وستور
النعم طوار
چوبائی - بادیکه ازجهات مختلفه وزد
چوبدار - چوبکی بترکی قونقطار سرهنگ
ریکاوریکایان تیرک صوباشی ویساقچی
وقوسلق نفراتنه دینورواوطه باشی
چوپر - گونه ازگوزن
چوپرڈ - خط قمار بر زمین که سه پرده باشد
چوپک شنان - نباتی است که گلیم شوی گویند
چوب نقاره - کجک گزه گرشه طاوان نقاره
چاله جق طره
چوت - کس زن آوک الفرج آم
چوتره - دیاتیق چهاگل وصراحی کواز معناسنه
چوترڈ - سرین اگر کوشته آلست العجز صغری وکفل
چوترڈونکبل چلنا - غرشیدن کوت اوستنه
سورونه رک یورومک کوترم وچوچقلر گبی
چوٹ - کوب گویست زدورآیله طوقشمق
ویان باشی گلمک
چوٹ کرنا - حمله کردن وضرب سانیدن
اسطوچمله ایتمک
چوٹی - عنف الجعد قویرچق سماچ
چوٹی - پوب الاکلیل کپنز
چوٹی - تسرکوه وتیغ وبینی کوه سرکاه القاء طاغ
باشی قنه گبی
چوٹی - زبانه ترازو غیب درتازیانه العذبة
برسنه نک اوجی غدیة السوط ترازو دلکی وتوقه
دلی وآتش یالکی معناسنه وغدیة اللسان وغدیة
المیزان معناسنه
چوچلا - نازالغنج نازوشیوه
چوچی - پستان چچوالثدی امجک ارک وعورتک
چوچق لالاری - انکه خودرا بصورت شتر سازد
شترک گبی
چودر - دودانه گن مکدریک غلاف باشد دیوگندم
چوده - چهارده وگوشل اربعة عشراوه ورت
وخار بمعنی بدر
چودهوین رات - شب چهاردهم که اون
دوات گونک گیجه سیدر
چودهری - ده کیا العریف رئیس فلاخان
چور - در ذگره برو تخب دزد شبرو صفات آنها
واسپیل دزد اسپ اللص اوغری
چور - ریزه ریزه الرضاض القطعات پاره پاره
چوراق - زمین شوره که ازدور آب نماید سرگچ
چورانا - دزدیدن السرق وغریلق یتمک
چورچوب - وزبیل وسپورندی خاشاک و

خردہ و انبار معنا سنہ ہندی کچرا

چورک اوتی ۔ حبۃ السوداء شونیز گبی

چورمہ کبابی ۔ کباب بریان گرد تاج گبی

چورنتی ۔ وقنال گرداب در دور روز بورنگبے

چوروک یبانی ۔ درہ اوتی سطیعون معنا سنہ کہ زوفرا ۔ بردوا تخمدر

چوری ۔ مگس ران الذبۃ یلپازہ

چوری سے دیکھنا ۔ دزدیدہ نگاہ کردن و افگندن

چوریکا مال ۔ مال دزدی التہۃ عقیلۃ الدقلری مال

چوڑا ۔ فراخ چیز پہنا و پہنا و زنخ العریض یصی وانیلو سنہ

چورانا ۔ پہنا کردن چیزے التوسیع گیک ایتمک

چوڑائی ۔ فراخی و پہنائی اسعۃ گیک و بولق

چوڑی ۔ دست برنجن السوار بلزک

چوڑی ناک ۔ پخچہ بینی

چوزمق ۔ واچمق کشاد بے

چوزہ ۔ چوجہ الفرخ قوشیا و ریسی طاوق پلیجی

چوسنا ۔ مکیدن و مزیدن چوشیدن المص صورمق

چوغاج ۔ وگونی جائیکہ ہمیشہ آفتاب بتابد و قہ زی جائیکہ آفتاب بے آنجا نرسد توگبی

چوغان ۔ اُشتان

چوق ۔ بسیار

چوقال ۔ وکیسمہ و یانجق برگستوان چوقا رنیز

چوقدنکی ۔ واسکی قدیم گیچ باستان و دیرینہ

چوقہ ۔ بانات سقراق گبی

چوک ۔ بزہ الخطایا تلمق و یاکلیق

چوک ۔ چارسو السوق بازار یری و چارشو

چوک ۔ بیباک و طرار و لوند معنا سنہ سرامدار گبے

چوکا ۔ دندان پیشین بارستنگاہ

چوکا ۔ سرخ پائی و ترو شہ و ترشہ الحماض قوز قولغی جنگلی رالابہ دہ گویند

چوکریک ۔ شترخوابانیدن

چوکڑی ۔ گنبد پرتاو معنا سنہ

چوکڑی بھرنا ۔ گنبدی کردن و گنبد زدن الغبر صیحہ امق و آتلمق پرتاو ایتمک

چوکنا ۔ ہوشیار و بیدار و باخبر الیقظ اویانق

چوکک ۔ ماہی پشت ڈبالوان خرپشہ معنا سنہ

چوکک ۔ جغرات شیرو نمک ریختہ کہ لمشک باشند

چوکوب ۔ قلان تلوہ چہنکر رہ جانیوالا تلچہ لائی گبی

چوکھٹ ۔ چوب فرود و فرو دین آستانہ و کرار و بالائین کرار او کوار او کرادا انجستہ و عرض آستانہ راپلنگ میان درالاسکفتہ قپونک الست ایشکی

چوکھٹ بازو ۔ دریواس و چار چوب گلتان و کوار و دہانی قپو چرچوہ سی و قپو سورکہ سی و جنقی کہ ایکی طرفنا ولور

چوکی ۔ نگہبان الحراست صاقلمق

چوکی - زیر گاہ وصندلی الکرسی السفلی
چوکی - تخت کوچک السریر تخت
چوکیخانہ - کشکخانہ
چوکیدار - پاسدار پاسبان کشکدار الحرس صقلابی وکشکچی وگیجہ بکجبی وواردہ جی حارس اللیل گبے
چوکی دینا - نگہبانی کردن پاس داشتن الکلاءۃ
چوگان - المجن الصولجان چوگان
چول - پاشنہ در وپائی در ترکی صحرا گویند
چول - وپلاس کہ آندن جوال وکبہ وآبہ یا پر
چولاق - شل کہ دست وپایش از کار ماندہ باشد
چولائی - سخ مرد سخ مرز چوپان دکنی معناسنہ
چولتار - کفک
چولق قوشی - پرندہ ایست بمقدار سرچہ ورک گبے
چولمک یا نغی وچولمک دبی تہ دیگی بکران ودلکر گبی
چولوق آدم - چنگلوک گبی شل
چولوق چوجوق - واوغلان واوشاق بچگان خرد زاق وزریق گبی
چولہا - دیگدان ودیگ پادیزندان الاثفیۃ اوجاق اوچاغ
چوما - ماچ القبلۃ اویش
چوماق - دنڈا چلیک گلی چالیش گبے
چومنا - بوسہ زدن وبوسہ گرفتن وخوردن وبوسیدن وکندن چیدن دزدیدن پیچیدن برافشاندن ریختن افگندن زدن نہادن کردن خوردن دادن البوس اوپمک
چومینا کرنا - چار میخ التعذیب باربعۃ اوتاد والتعذیب بالاوتاد کرکی معناسنہ
چونا - آہک الکلس کرج النورۃ خرزمہ نورہ دیگر است وکلس دیگر
چونچ - نول کلپ تنگ کلفت کلتۃ المنقار وحوشی بورنی
چونچ مارنا - منقار زدن المنسر طوغان بورنی ایلدات دیتمک نقر گبی
چونکنا - از خواب برجستن التعار آواز دن اویاتمق
چوہا - موش وموش دشتی کلا کموش باشد ومرزہ مادہ موش مادہ آن مرزن الفار صچان
چوی - پچر کہ در چوب ارہ کشیدہ نہند فہانہ گبی
چویت پیراغی - وسمہ برگ گبی برگ نیل گبے
چویت صقندی - عصارہ نیل سدوس گبی
چویرمک - گردانیدن وغلطیدن
چویقہ - ویومری صوپہ چماق گبی چوب سرگندہ ومدور
چہہ - شبنم باشد
چہہ - شش الستۃ التی وشش روزیکہ خدائے تعالی دران خلق عالم فرمودہ بفارسی آنرا گاہ بارگاہنبار ہا ہر روز را نامی دارند میدیورزم - میدیوسمہ پیتی ہیم یاتہیرم میدیاریم سپیتمیدم
چہہ آواز بن موسیقی کی - نوروز مائہ سمک گوشہناز گردانیہ
چہاپا - کالبد وکالبد وچاپہ القالب بسمہ

چھاپا — مہر خرمن و مہر انبار الرومیم شول یا زیلو تختہ پارہ سنہ دیر لرکہ انکلہ آر پہ و بغدائی چاجارنہ مہر ایدرلر

چھاپہ کرنیوالا — چاپہ گر

چھاپنا — بقالب در آوردن و کشیدن و زدن بسمہ ایتمک

چھاتا — سینہ کشادہ و سینہ باز و بر کا یصدر گوکس

چھاتی — سینہ گوکس و مجازاً پستان بثیا اللبان گوکس

چھاتی سے لگانا — در بر گرفتن المعانقہ و تعشیق

چھاٹنا — پیراستن بزہ مک طونا نمق آراستگیسی

چھاج — سکونیچہ شاتلیہ باد وادن

چھاچھہ — دوغ و دوغ ماست المخیض آیران

چھارا — خرما و نیم خام را غورہ خرما التمر خرما

چھارچھبیلہ — دوالہ

چھاگل — انچہ گلین باشد کو از کوازہ یا تیق و چوترہ معناسنہ و انچہ از پوست بود مشکولہ و مشکیزہ و مشکچہ و مشکیچہ مشتارہ و جغل المطہرۃ مطرہ معناسنہ

چھال — پوست درخت پر یچہ خرما اللحاء اغاج قابی

چھالا — تاول خبولہ آبلہ النفطہ قبار جق و آبلہ بخار کہ برلب پدید آید بفارسی تبخالہ و تبخالہ العقبول و جوق

چھالا پڑنا — آبلہ زدن کردن دمیدن التنفط ال قبرمق

چھالیا — فلفلک سپیاری کبی

چھانٹن — افشاندہ النقایۃ چور چوب

چھانٹنا — غربال کردن و پرویزن کردن و پیختن النخل اون ایلہ مک

چھانٹنا — در پارچہ پالودن التروبق صافی ایتمک و سوزمک

چھاؤن — سایہ الظل گولکہ

چھپ — آرایش و تقطیع التزئین بزہ لیش و بزہ نش

چھپ بچہ — منجلاب بارگین البالوعۃ مصود و کجاق چقور

چھپڑا — آوند شاخ گز سبد کلاتیر معناسنہ

چھپڑی — تفت ترنیان و ترینان تلپیز معناسنہ

چھپانا — پوشیدن و پنہان کردن نہفتن آبشمتن الکتم کیزلمک و باصرمق و باصدرمق اورتمک

چھپانا کسی چیز کا کسی چیز مین — در کاسہ نیم کاسہ داشتن

چھپا ہوا — پوشیدہ و پنہان و سمہ کیزلنمش سنہ

چھپار کھنا — آبشمتن الستر اورتمک و کزلمک

چھپٹی — چوب ریزہ دروک دسوک یونقہ و انجا و طون معناسنہ

چھپٹی — فروزینہ و افروزینہ الضریم اودن اواغی طوترق معناسنہ

چھپر — سقف نی و علف نی بست نیین وردوک قولوبہ و آلاچق والاچق

چھپر کا مکان — توارہ کازہ قولوجہ ہوغ و کوملتہ

چھپکی نکلنا — پنہان بیرون شدن کزلنوب

کچک معنا سنہ

چھپکلی - چلپاسہ وکرفش وکربس وکربسہ وکرباسو وکربسو وکربش وکربشہ وکرباشہ و بترکی کلتہ کساک الوزغۃ کلر

چھت - طرف پائین و ریسیج و آشیان و آشیانہ بترکی شیب السقف اواو رتوسی طرف بالا راطام وطرف اندرون را بترکی تاوان گویند

چھت - طرف بالا بام اربتیا السطح واوتی طام

چھتا - کوتارالساباط اول چارشو وصوقان ومحلہ کہ باشلر اوزرینہ اورتک اولہ

چھتا - لانہ وانگبین خانہ وشان موم وشان عسل الخلیۃ اری بال ایلدیکی یرقوان آری قوان

چھتا مکھیوں کا آغال گبے

چھتا مکھیونکا - کوچ معنا سنہ آغال گبے

چھت پاٹنا - سقف کردن بام خانہ بگل وچوب التسقیف اوک اوستن اورتمک

چھت چونا - چکیدن سقف خانہ از باران ترو ہیدن وتروہ الوکف اوطاملامق

چھتر - چتر بازدن و برسر زدن و نہادن وکشیدن و درسر کشیدن المظلہ گولکہ لک

چھتری - آدہ دیمو از وپد واز کندہ معنا سنہ

چھتری - آفتاب گیرہ الظلہ گولکہ لک گونلک پرچمہ گبی

چھٹانا - رہانیدن ورہاندن الخلاص قورتلمق

چھٹکنا - فرو ریختن الانتشار طاعلق وصاچلق

چھٹکانا - درہم ریختن النشر طاغمق وصاچلق

چھٹنا - رہیدن النجا خلاص اولمق قورتلمق

چھٹی کا کھانا - زاج سور وزاج سور الخرستہ اوغلان طوغوسندہ اندکلری طعام

چھٹی - فرصت از کار کردن الفراغ بوشالمق پایہ وست معنا سنہ

چھجا - باران گیر وباران گریز طرۂ بام وطرۂ دالان وطرۂ ایوان الکنہ صوندرمہ وصاچاق

چھچھا - سخت سرخ بترکی قیب قزل بعربی احمر قانی

چھچھلاند - زہمت اسہک انغرات چیکاتک ویالغک قعقوسی

چھچھورا - لترہ سبک وسبکسار وسبکسر وسبک سبک لوالو ترترگ ایغدہ وایقدہ الطزاع البندر دلیجی وشلغہ وسفیہ وقلاش ویکشاق

چھچھوندر - موش کور وموشک کور وانگشت برک کلا کموش الخلدۃ کوستبک

چھچھوندر - موشک آتشبازی

چھچھوندر چھوڑنا - آتش دادن موشک واکردن ودوانیدن واندا ختن وسرداون

چھچھہ - آواز بلبل الصفیر السجع قمری قوشک آوازے

چھچھانا - شخولیدن الصفیر صیصلق وبرک وسقلاوازے

چھرا - روی بنرخت الوجہ یوزقیلق

چھرا - دشنہ الساطور صاطر

چھرا - ساچمہ

چہہ رتی - نام وزن دانگ و یونی

چہری - کارد کہ کیکہ کزلک و قلمتراش السکین بچاق بچاق معناسنہ

چہرہ یوزلمق - و متغیر اولمق قرت معناسنہ

چہڑانا - ازبند رہانیدن کسی را التنبیہ خلاص و نجات دیرمک

چہڑانا - برطرف کردن کسی را از خدمت العزل آیرمق و سکرتمک

چہڑکنا - آب پاشیدن زدن ابشیخن شلیخن الرش صوصاچمق و سرپمک

چہڑکنا - چیز خشک را بسر انگشت گرفتہ بر چیزے پاشیدن الذر آیرمق الذر تخوم صاچمق سرپمک

چہڑکنا - رم کردن و رم خوردن الوحش قاچمق واورکمک

چہڑنا - کویستن الدق خرمن دوکمک

چہرہ - السحنا و السحنہ ہیئت و صورت قیلق

چہرہ سرا - چوبینہ المشیق انچہ اوزرون

چہری مارنا - بکار دزدن الوجار بچاغلہ اورمق

چہڑی - چوب سیاست و چوب تعلیم و سہ المتیخہ طویقہ

چہکا چہک - بدست از شراب اگر باشد گلست و مست طافح و مست سرشار و سیہ مست و مست مستان و مست گزارہ السکران سرخوش

چہک جانا - خوب سیر شدن از طعام و شراب الامتلار طلوا و لمق

چہکڑ - سرچنگی و سرچنگ و بم زدن الصقع و شمار و سلا اورمق

چہکڑا - گردون العرابتہ ارابہ

چہکل بل - فن و فریب الخدعہ آکدامق

چہلانک - زغند شلنگ قفند الوثب صچرامق

چہلکا - پوست اسفال و سفال قشر پستہ سفال قشر بادام و گردگان ناسپال فشر انار القشر القرف اللجار ہر سہ نک قابی

چہلکتا ہوا - لبریز و سرشار الداہق الممتلہ سرباش واوج و شار صود و کلمک معناسنہ و دوداق و دوداغہ طولمش اولان

چہلکنا - اندک بول انداختن قورقودن ارادہ سز ایشمک

چہلکوری - کزدمہ

چہلا - کچہ یچکانے استخوان باشہ الفحتہ قاشی و لیسان نوک

چہلا - لائی و کش چیچکلہ و شلمک او حل سیویلق بالچق طین رقیق بہندی گارا الروغتہ صولو بالچق و چوقرق و حل گبی بہندی کیچر

چہلا پہنتا - کچہ در انگشت کردن

چہلا چہیول - کچہ بازی انگشتر بازی و کچہ باز صفت و کچہ گل کردن و رو کردن ظاہر و فاش شدن آن و راز نیز

چہلنی - پرویزن و غربیزن و تخسہ و گربال و الغربال قالبور و آن فراخ چشم باشد از ان برنج را کوزرو باریک سوراخ را الک خوانند

چھنا - پالونہ شراب و در دبیزان المنطیۃ سورک

چھنال - زنجک و روسپی و جلب و خشی و کلکند و کنجال و غرالقحبۃ رانیہ او روسپو

چھنگا - شش انگشتی

چھنکانا - در عطسہ آوردن التعطیش اقسترمق

چھنگلیا - کابلج و کابلیج و انگشت کوچک و کلک و کلیچک بتر کی چقلاق الخنصر کوچک پرمق

چھوٹنا - رہائی یافتن رستن و رہیدن یلکہ النجا، خلاص اولمق قورتلمق صالمہ و صالیور یرمہ

چھوٹنا - رہا شدن گرو الانفکاک ایرلمق

چھوٹا - خرد و کوچک و کتس الصغیر کچوک

چھوٹا تالاب - فرغر کوچک کول و آرق

چھوٹا تکیہ - بالش کوچک پاتکیہ انچہ زیر پا گزارند الحبانۃ کوچک یصدق

چھوٹا گاؤن کم آباد - کوردہ کلاتہ

چھوٹا گھر - کلبہ کوچک اوطہ

چھوڑنا - رہا کردن و وا کردن ہشتن بلیدن گزاشتن نسیدن نہستن نہشتن بانیدن و مانیدن بتابیدن التخلیۃ خلاص ایتمک

چھوڑنا - از کسی بریدن المقاطعۃ قطع ایدشمک

چھوڑنا - گزاشتن ستور برای چریدن السرح الارسال اوتلامغہ صالیور یرمق

چھوڑنا - گزاشتن زوجہ التطلیق طلاق ویرمک

چھوڑنا - گزاشتن دست کسی از دست خود بترک برامق و قومق

چھوڑنا - سر دادن و سر کردن تفک تمق معناسنہ

چھوکرا - بچہ سادہ رو لامرد حمقا السر یالیک یوزلو

چھونا - پسودن پسودہ دست مالیدہ پسا ویدن اللمس یاپشمق مس کبی

چھونچی - ماشورہ القصبہ قامش پارہ سی و مصرہ

چھونی مٹی - گل سفید کہ بدان دیوار را رنگ کنند

چھیا - کخ قفقہ و قفقہ قفقہ بترکی

چھپ - بہک سفید سرچپ

چھیجانا - شگافتہ شدن سوراخ سوزن وغیرہ الانخرام یارتمق

چھیچھڑا - لوس و چندرہ

چھیلی - چابہ گرو چاپہ چوب نقش کردن تمرکی بسمہ جی و بصمہ جی

چھید - سوراخ و سوراخ فرج و کون راسولہ الثقبۃ دلک

چھیڑنا - از جا برآوردن قندرمق

چھیڑنا - نغمہ آغاز کردن پردہ ساز کردن و حرکت دادن اوتار را زخمہ بر تار زدن چالمق و بستہ او قومق و طرب و تغنی ایلمک و اوخشامق نواختن کبی

چھیلا ہوا - بخشۃ المقشر قابغ چقمش و دیسی صوئلمش و یوزلمش

چھیلن - تراشہ و خراشہ انحاشۃ یونقہ تلاش

ویونتی وقازنتی

چھیلنا — پوست باز کردن از چیزی السحو قاب صوق

چھیلنا — خراشیدن چیزے از چیزے رندیدن السحو از الة ایتمک

چھیلنا — تراشیدن چوب النجر اغاج یونمق

چھینا جھپٹی — کش مکشان وکش مکش المجاذبة ایکی کیمسه برنسنه یا الشوب چکشمک

چھینٹ — چکله وچکره وافشاندگی گل سرشک القطرة طاملہ وسرپندی

چھینٹا پڑنا — اندک باریدن باران المرشیش صوصا چلمق واصلمق

چھینٹا دینا — دم دادن المتل الدا تمق

چھینٹا دینا — سرد کردن التسکین ساکن ایتمک وددولکلک

چھینک — ستوسه ستوسرشنوسه تبرکی توشکروک العطسة والعطاس آغسریق

چھینکنا — اشنوسه کردن عطسه زدن وادن وبرآمدن العطس اقسرمق

چھینکا — آونگ رخنه ترکیدگی هونک یرلرسجیم وثقب که آندن هونک اصارلر وخانه لرده گروبک اوزرینه چاشیر سرلر واورو به وهاولی آتارلر

چھین لینا — بزور گرفتن چیزے در ربودن السلب الاستلاب قاپمق

چھینی — آژینه وآسیازنه وآس آژن وآس افزون المنقر المعول دیشکی

چیان — تخم تمرهندی النواة چکردک

چیاؤ چیاؤ کرنا — چاویدن سرچه لرک چاوایدوب چغر شملری معناسنه مطلق سس وشماطه وجغلتی ایتمک معناسنه

چیپر — خم چشم کیخ الرمص چیق

چیت — هوش الدرایة الادراک متشمک وکلمق بلمک وتمیز

چیت — اسفندارند

چیتا — یوزالنمرة قپلانک وشیسی

چیتھڑا — لته وپاره رکوئی رگوورگوک

چیتلقی — اورمان بیشه گبی

چیچڑی — کنه تارو گاوک القراد کنه بیوجک نوعنه صاقرغه دیرلر

چیچک — خرد دانه دار را سرخچه وسرخیچه وسرخره وسرخیژه گویند شرک الجدری قبارجق مرضے وچیچک زحمتی

چیچکرے و — ابله رو پرزده روی فهو مجدر

چیچکلو کیمسه

چیخ — فریاد الفجیج چاغرش وحیقرمه وچاغرمه

چیخنا — حیقرمق چاغرمق فریاد ایلمک

چیر چیر — پموق چکردکی آیرتلنمه حق چرخدرکو هنین سنا

چیرا اوتارنا — دوشیرگی بردن الاقتضاض بکارت آلمق

چیرنا — شگافتن وپاره کردن وجامه دریدن کافتن کفانیدن ترکانیدن الشق الخرق یارمق ویرتمق

چیرہ - دختری و دختر ہ العذرۃ قزلق حالتی

چیرہ - شارہ صارق معناسنہ

چیرہ بند - آنکہ دستار چیرہ بر سر بندد

چیرہ بند - دوشیزہ البکر ارگور مدن قیزوقز اوغلان قیز

چیز - پرموتہ فسنہ معناسنہ

چیز سے چیز بدلنا - گھولی التعویض عوض دیرمک

چیغ - چق معناسنہ کہ پردہ معروف است

چیغلدی - وشماطہ خروش واختلال

چیقریغ واورکہ چرخہ رشتہ ریسیدن چغ گبی

چیقریق ایکی - دولاب ایکی دوک معناسنہ

چیقمق - برآمدن

چیقمہ چمشیر - وقرنیلہ تحریرنی صورت پردازی

چیقن - طعامیکہ بعض سفلہ از ضیافتہا خود برداشتہ درخانہ آرند زلہ گبی

چیقی - طعامیکہ در سیر ہمراہ برند پدرزہ گبی دستارخوان گبی ومطلق طعامیکہ ہمراہ بردارند

چیک - خام زہمت گبی

چیک تریاق - وکومرن دوہ لکی شجرۂ رستم کہ زراوند باشد

چیکنک - گرد برآوردن محو ونابود ایلمک وپایمال اینمک

چیل آت - اسپ دوموی سفید وسرخ ورہم آمیختہ کہ چال خروز نیز گویند چال معناسنہ

چیلق قوشی - زرغن

چیل - زرغن وخاصہ گیدہ وموشگیر وموشخوارہ غلیواج وغلیواز وگلیواج وخاد وچنگلاہی وملکی تبرکی سارالحدارۃ دولنج قوشن چیلق قوشی

چیلاسہ چیلہ وبندالبعید قول

چیلین - آرام وآسایش وآسودگی الراحۃ وکلنک

چیلین - شکن وشکن پیشانی الہم واثرہ ویرا الغضن درینک بوکلکی وبورشق وبوکلم

چیلین چیلین - چاوچاوالسقسقہ صغر حق قوشی چاغروب اوتمک

چین صباح بولہ گتمک - شبگیر کردن ایواز معناسنہ

چینگل - سالقمک چوپنہ وکوچک پارچہ لرینہ دہ دینور کانا معناسنہ وچرتک نیز گویند باشنگ معناسنہ

چینمک - خائیدن

چینہ - دانہ مرغان بپارسی وگونہ از غلہ کہ مرغان رادہند شوشوالدخن تارو

چینی - شکر السکر شکر

چینی - منسوب بہ چین کاسہ خصوصاً چینی معرب نسبہ کہ چین مملکت دن منسوب الور

چیولی - تافتہ الاستبرق براق ایوطلس

چیونٹی - مور ومورچہ کوچک آن خاول النمل قارنجہ

چیونٹا - مور سواری المعروف اوزون یاقلو قارنجہ

باب حای حطی

حاجت - آیفت وایہفت وتلمنہ وخواہش و

وایا بایست وایہ الحاجۃ احتیاج

حاجت چاہنا کسی سے - اینغت الاستدعا

برکمسنہ بر حاجت استمک و برنسنہ استدعا ایلمک

حاجیلر یولی - کہکشان

حادث - نوشو و نوہ و نو در الحدیث الحادثۃ

الحدوث اولمق نسنہ اولمق دیکمک اولمق

صکرہ دن اولمش نسنہ

حاسد - ناقوان بین الحسد برکیسہ نک نعمتک

زوالن تمنی ایتمک فہو حسود

حاشا - بنیز الحاش قلب و حاشا اللہ معاذ اللہ

حاشلنمش قوزی - گوسفند در روغن بریان

کردہ رود معناسنہ

حاصل - خنجخ الوجود بولمق

حاصل کرنا - توختن ورزہ الغنا ربایلمق

حاصل ہونا آرزو کا - آرزو شکستن مراد بولمق

حاصل ہونا جہیز ہوی مراد کا - گیرو کزلی

مرادی بولمق معناسنہ

حاضر جواب - کسیکہ بی تامل جواب دہد

حاضر ضامنی - کفالت کردن بحاضر کردن

کسی الکفل اوخشامق دیونہ کفیل اولمق

حاضر ضامن - کفیل حاضر کردن کسے

الزعیم کفیل

حاضر کرنا - چیزی را حاضر کردن الاحضار

حاضر ایلمک

حاضر کرنا - مہیا کردن چیزے الاحضار حاضر

حاضری لینا - سون وسان

حاضر لمق - مہیا کردن

حاطہ - آغیل وماندرہ

حافظ - بادگان الحافظ صقلایجی

حافظہ - وستوم التذکر اگمق

حاکم - دار الحکم حاکم اولان

حاکم بایاست - سرباک کنار رنگ شہر کیا

حال - جاور کنونہ الحال ایش کوچ

حال پوچہنا اور التفات کرنا - بیغز الالتفات اکلنمک

حال تباہ مین گرفتار ہونا - بروز دیگر نشستن و

وبروز فلانی نشستن الفتون بری بری اردنجہ

محنتہ و وشمک

حال لانا - وجد کردن حال کردن وسماع

کردن السماع چالغیلہ جمعیت ایتمک

حاملہ - آبستن الحامل یوکلو

حائض - وشتان حائض معناسنہ

حباب - فراسیاب الحباب صویوزندہ اولان قہر حق

حباری - تودرہ ابرہ وہو برہ چرز الحبار ے

طوی قوش توقدی معناسنہ

حبس - بند الحبس طوتمق

حتی - بارش تا ہندی یہانتک بفارسی فاید

وگین ودگ معناسنہ

حتا والحنو - بولمک سجاق

حث - قندرمق ترغیب کبی

حتر - گوز قپاغندہ اواجق سوبجی چقمق

حشیہ - ایکی آوج طلوسی ملوکلفین معناسنہ

حج - زیارت ایتمک وقصد ایتمک وحج الکعبہ قصد

حجاب - در فارسی شرم باشد الحیاء او تانمق

پردہ اہرمینی حجاب شیطانی ونفوس شریرہ

انسانی وان را پردہ مکدر نیز خوانند

حجام - سر تراش گرآتانگو تانگرو تونگو

الحلاق بربر

حجت - آوندنخشہ چک گرد الحجۃ دلیل وبرہان

حجرہ - یاختہ گردہ اوطہ معناسنہ

حجرۃ النور - جوہری مرتشیشائی بفارسی ارسد

حجلہ - گردک الحجلۃ انواع ثیابلہ وتختلہ مزین

گویلو وینہ دیرلر بیت العروس گبی

حد - سومہ وزی خچور پردن الحد غایت ونہایت

حد سے بڑھنا - بست شکستن فراتر ک شدن

التجاوز حدود کچمک

حدہ - آلہ زرگران وزرکش گران شاخشار گبی

حدیث - بفارسی سروا الحدیث سوز

حرارت - ورو گرمی وہم حرکت غلبہ شوق

گچ گچ قزغنلق معناسنہ گراز حرارت زنان

نوزایندہ الحرارۃ اسیلک

حرارت بخارکی - قزدرمہ جشن گبی

حراست - نگہداشتن وپاس وپاسداد

الحراسۃ صاقلمق

حرام - کول الحرام ضد الحلال

حرام مغز - سنبس النخاع بوین نکی ایچندہ کی

آق ایلک کہ مردار ایلکدہ یرلر دماغہ وارقہ

اولاشر

حرام زادہ - زنا زادہ وتخم حرام جامعو

وداغول ودغول خشنوک فغاک نغاک خشنوک

وخشوک مول النغل فاسد النسب صویسز وپیچ

حرامزادہ - بد ذات فتنہ انگیز الشرار یرامزلق

حرام کا مال - مال حرام السحت حرام مال

حرب طوتان - ویرجامی ماشدار ومعناسنہ

حرص - آزوآزمند شدن وگاہ الشرۃ الطمع

حریص ولمق

حرف - وات الحروف حروف تہجینک بریسی

حرفہ - پیشہ وکار وشغول ورزہ الحرفۃ الصناع

حرفہ کرنیوالا - پیشہ گرالصناعہ حرفہ فہو صانع

حرکات زنان - غربیلہ النخ ناز وشیوہ

حرکت - جنبش ویازش الحرکہ دپرنمک

حرکت کرنا - نویدن وتلاوت باشد الاہتزاز

دپرنمک

حرم اغاسی - وخادم اغا خواجہ سرا

دشر اکام معناسنہ

حریر - پرنون وپرنون وبرنون بکنی الحریر

شول ثوبہ دیرلر کہ ارشی دار غاجی ابریشم اولہ

حریرہ - الحسوۃ لمعام یتخذ من دقیق

حریص - رشر دار غندہ ورنج

حریص مباشرت - جالشگر جماعہ حریص و

وتوقانی شدید اولان

حریف - هم پیشه و حریف جنگ را هم آورد و
هم نبرد و همتا و هم صنعت و بر بریه آلش و یرش
اندو کی کشی العدو دشمن
حریف - دشمن العدو دشمن
حزب - گروه الحزب جماعة وطائفة
حزر - تخمین ایتمک
حزمه - برقوجق سنه ندن اولورسه
حزون - یرامز خویلو کیمسه
حس - پولاب وستر سا انچه بنظر وحس درآید
حساب - آباره همار و همار دوماره وشمار
واماره وامارة گیر حساب گیرنده ماردفتر حساب
ومحاسب نیز الحساب صایمق
حسرت - افسوس و رسامه اراوندا الحسرة
ندامة وفوت اولیه سنه ایچون غصه لنمق
حسرت کرنا - ارمانیدن آرزو چکمک
حس مشترک - گیور
حسن وجمال - خوبی خدیر الجمال گوزل لک
حسی - پولابی وستر سائی
حسین وجمیل - خیر الحسن گوزل لک فهو حسان
رجل حسین وامرة حسنا
حشرات الارض - خستر وگرد شنده الحشرت
حیوانات ارضک صغار ینه دیرلر
حشاری - ویاوز آت تندکه تیز اسپ باشلر
حشمت وشوکت - شکوه افزار و فر وافرنگ
الحشمت هیبت حرمت
حشو - آگن آگنه وآگنش جغبوت وچغبوت
چغبت چغبوت آگین الحشو قفتان پنبو قلمق
حشیل - اهار جامه وپارچه وکاغذ آهار وشوی
حصار - صویه قامق وقاندرمق وطولمق
حصات من الحمار رویت
حصار - پلانقه
حصب - اودن
حصور - هیر سا الحصور عورته جماع ایده مین
حصه - پرکاله بهره بون گنج رنگ سدا السهم
الحظ حصه ونصیب
حضرت - تیمسار وشخید وشت وفرگاه
حضیض - طاغ انکی وایچاق یر ویلدزی و
ایچاق کشی
حط - براقمق واشاغه قومق
حطم - صمق کسر کبی شکستن معناسنه
حطام - یولارایپی زمام گبی رسن مهار شتر
حظیره - خباک وخپاک الحظیره دوه وقیون
آغلی ومانده
حظظ - صبر کبی برآجی دوانمک دیدرکه برد یکملو
اغاجک عصاره سیدر
حظیظ - نصیب
حفاظت - نگهداشتن کبیر والحفظ مقطاق
حفظ - آز برد هون ز برباد ز بیر
حفظ وضع - پاسا دالمصون حفظ ایتمک
حق - هدو وهوده دیهده دیهوده وناحق

ہستوا لحق گرچک طوغری نسنہ

حق پسند - غباد

حقد - سرول الحقد کین

حق قوشی - اسحق قوشی ہندی بڑ باکل چوک وشبا ویزگی

حق نظر - پدندر

حقہ - بعربی درج باشد ہندی قلیان وغلیان بتہ کی بوری وچبک اقسام آن

حقیر - شور ومو ہاژ وہاژ وہاژہ احقارت خورلق

حقیقت - آمیغ وہرا نید وچگونگی وخودہ الحقیقۃ ضد المجاز

حقیقی - آمیغی وہابغی الحقیق لایق وواجب

حکایت - داستان افسانہ وسرگذشت امثل حکایت وقصہ

حکم - فرمان وفرازمان وفرگفت الامر بویرق

حکم رانی - گیرودار الامرۃ بکلک

حکمت - فرزبود فرزان الحکمۃ العقل

حکومت - داوری وکارگیائی وکارگیائی گیرودار ودار وگیر الحکم

حکیم - پزشک وپچشک وبزشک وپزشک رادورد وفرساد گنداد ویگو الطبیب الحکیم الحکمۃ صاحب

حلاج - فلخود الحلاج یوک وپنبوق آمق یعنی حلاج گلور

حلاج چکی - آلتی از چوب کہ برزہ کمان زنند وحلاج طوقمغی دخی دیرلر فلخم گبی

حلال - زندآور الحلال الطاہر والحلال ضد الحرام

حلال خور - بہنگی باشد چندال الکناس سپورجی

حلال کرنا - گردن بریدن حیوان بسمل الذبح بوغازلمق

حلق - گلو پچخ وناسوری الحلق بوغاز حلقوم گبی

حلقہ - برون چنار چنبر چوش جوشن الحلقہ جبہ حلقہ سی وتیو حلقہ سی وغیرہ

حلقہ مارنا سپاہ کا - پروزتنوہ چیرہ وگرنگ الحلق حلقہ اولمق وعکرک لای ایلہ حلقہ واری دائرہ اویوب جز کلمنسہ دینور

حلکاری - نقش طلا ونقرہ محلول برجامہ المفضض گموشلو مرصع نسنہ

حلم - غریزا الحلم یوا شلق

حلیم - بردبار ونرمسار الحلیم یوا شلق کیمسہ

حلوا - مالکانہ ومالکاشکوفہ وشکوفی کالاشکن نکزی بیشپارہ گوزینہ گولاج لابرالایم اشکنی وپیاہ نیم شکری افروشہ جوزینہ وشہی وشاہی آزاد

حلوا مغزی - کبیتا وکبیتہ آق حلوا وپشمانی حلوا وقبا حلوا

حلوان - میش بچہ وبزغالہ شیشاک واستخاقیون وکچی قزوسے البہمۃ الحفز العنود کچی وقویون قوزوسے

حلوا سوہن - حلوائی سوہان ہرچہ سخت باشد کالاشکن وگچاج ویخ در بہشت گونہ ازان

حلوائی - حلوا فروش وحلواگر

حلی شفتالو - شفتالواردی اسمید رکہ تویز
وآبدار ولذیذ اولور ہلو وہلوچین معناسنہ
حماض - بہندی چوکا بفارسی ترشہ الحماض
براودندر قیزل چکی وعند البعض کردملہ وقی دیرلر
حماقت - چلی غلیو الحماقۃ
حمال - باركش وگران پشت الحامل یوکلو کیسہ
حمال مبالغہ
حمال سحری - پوٹ حمال خرپشتہ گبی
حمام - گرمابہ وگرماوان گدوخ الحمام
مشہور موضع
حمائل - قلادہ گردن کہ ازتہ بغل گذارند
الوشاح اینلو جہ طوقمش بزویا ادیم کہ جواہر لہ
مرصع ایدوب عورتلر بویندیلہ قوتغی التندہ
بغلر حمائل باغی گبی
حمایت - ہو برو ہو بہ وسایہ الحمایت حفظ
ایتمک ودفع ایتمک
حمایت کرنا - اندیشیدن الحمایۃ حمایت ایتمک
حمد خدائی عزوجل - افتدستا الحمد
اوکمک
حمد وشکر - سپاس الحمد والشکر ثنا وجہ التعظیم
برکیسہ یی مدح وثنا ایتمک
حملہ - کوہہ چالش صواش وہجوم معناسنہ
حملہ کرنا - چالش آوردن واورد یدن
دوگوشمک وصواشمق
حمن - تضرع ایتمک وایکلامک انین گبی واسرکمک
ترحم گبی حن انینہ حنینا وحن علیہ تحنن ترحم
حنظل کمسبت بستو وکبستہ وپہنور قارغہ دولمی
حوادث - پتیار وپتیارہ الداہیۃ البلاء
حواری - ومغربی طائفہ لشکر از عرب کہ بدر
امرا خدمت کنند سیمبر اسوار وخلا برگبی
حوالات - نواخانہ زندان وبندی خانہ
السجن حبس وزندان
حوائج - گرگلو
حوائج - دیگ افراز کہ بہارات وحبوبات در
اصلاح طعام ایچون تنجرہ یہ قونیلور
حور - زن سخت سفید وسخت سیاہ چشم الحور
گوزینک آغی وقرہ سی شدتلہ آق وقرہ اولان عورت
حوصلہ - شکانک وچینہ دان وزاغر وزاغر
گزارش الحوصلۃ قورصق
حوض - آبدان برکہ اوشال فانہ الحوض معبر وقدر
حوض پانی سے بہرنا - لب گردان کردن
حوض الماء الحوض حوضہ صودن طولدرمک
حوض کاغذ بنانیکا - تنور
حوکرہ - پارہ زمین کہ کشت دارد اگر دران
بقول باشد یا حبوبات اولک گویند کرتہ گبی
حولی - صحن خانہ اواوگی
حیا - آزرم وہنوند وشرم الحیاء وتامق
حیات - زی سیاب الحیاۃ دیرلک
حیدود - قزاق رہ افتادن وزوباد کوچ گبی
حیران - اندروا خیر خیر کایدہ وخیرہ

کالبوی خلاوہ دنک کلاکیوہ وسراسیمہ دنگ
ودینگ وشیب وتیب وفلاوہ یامی ایجرۃ
سرگردانلق دنکلق مالق وسمہ دونگمق دینگ
دبون الحائر تحیر کیمسہ

حیران ہونا - ہائر ویدن شاشمق شاشرمق
وسرگردان اولمق

حیض - دشتان شدن زن قان آمق
سیلان دم معناسنہ

حیض کالتہ - شلہ وشنگہ الغرستہ بزپارہ سی کہ
آنوکلہ عورت حیض قانن سیلر

حیضلی والی - دشتان

حیف - کیفر

حیقرمق - وچاغرمق فریاد ایلمک آشیرا کمک

حیقرمہ - وچاغرمہ آوازہ ونعرہ

حیلہ - ترتیب الحیلۃ صورت اوغریلغی ودکلک دیسہ
حیلہ ومکرسے کوئی چیز حاصل کرنا - واکشیدن

حیوان - جاندار وچم وچمانہ الحیوان فی الروح

باب خای معجمہ

خاتم چکی - خطمی باشد

خاتم بندی - وخاتم کاری برچین وپرچین کاری
المرصع بزمک

خادم - زاوراینہ دار الخدمۃ قولہ لخادم الخادم واحدہ

خارپشت - گرالجربا دیوز

خاخام - معلم جہودان راگویند بشہ گبی

خارخار صوبمق - از تشنگی پی درپی نفس کشیدن
شمانیدگبی

خارل خارل بادہ ایچمک - بی فاصلہ روزی
یاشبی ہمیشہ شراب خوردن لبرا چشمہ حضر کردن گبی

خارلدی - خروش وغوغا

خاصگی - ہژیر وپسندیدہ الخاصۃ ہرشے
مختص اولمق

خاص وخصوص - ویژہ ویژگان خاصان
ویژہ شد تقدس تقدیس فتاک الخصوص مختص اولمق

خاصہ - برابر خرجی اندی ویرشیک

خاصہ - طعام خاص امرا

خاصیت - گوہینش گزینہ گزینی وخاصیت طبیعی
رامونہ الخصیص خاصہ

خاطر - یاد الخاطر ازاولور کہ قلب مراد اولور

خاطرخواہ - وخاطر پزیر وخاطر پسند الرغیبۃ
مرغوب نسنہ

خاک - وواچاک التراب طپراق

خاکا - انگارہ وبیرنگ گردہ مسودہ معناسنہ

خاک تودہ - وآماج وآماجگاہ وآماج خانہ
الہدف پوطہ وطبلہ

خاک جہانی والا - خاک شور وخاک بیز ورنگ شور

خاکروب - جاروب زن ودرہندی پاک
کن ادب خانہ کہ جلال وجلالہ باشد پاکلہ بہرد وآرش
ہاری جلال خورالکناس سپوجی

خاکشور - انچہ گازران بکار برند بہندی ریہہ
خاکشی و خاکژی و شفشترک بذر انخم و بذر انجبہ قرہ حسن اوتی و قوشہ اتمکی
خاگینہ - و خایہ ریز و خایہ گینہ العجہ قیغانہ قایغنہ
خال - رنگ انخال بک
خالچہ - بچاق و بالدر تمام پائے آدمی ازانگشت تابن ران باشد شاخ گبی
خالص - سرہ و خام شاؤ و یرہ تزا و یشک ورز خالص رادہ دہی و دہ دہنی وزرشش سری و زر کامل عیار وزر جعفری انخلاصتہ ہرسہ نیک گزیدہ سی واویر تلمسی
خالطہ - و کسمک چوبیکہ درگردن بند سگ کنند تانتواند چاوید ساجورگبی
خالو - برادر مادر و کاکو انخالو انا قرنداشی ترکچہ طائی دیرلر واوز قرنداشش
خالی - تہی و رنگ گلاک الصفر بوش
خالی کرنا - پرداختن الصفر بوشالمق
خالی ہاتھہ - تہیدست و رست ایلی بوش کمسنہ
خاندان - و تبار و دودہ و دودمان و ابدان القبیلہ صوی کوچک رابوی گویند
خان - کاروان سرا خان و خان خرک معناسنہ
خانسامان - میر سامان و ناظر و ناظر بیوتات
خانقاہ - سنجرستان
خانہ باغ - سرابستان الحدیقہ باغچہ و بوستان
خانہ داری - ایتگینی و ایتگین صاحب خانہ
قوناق صاجی
خانہ کعبہ - آباد الکعبتہ بیت الحرام
خانہ داماد - داماد یکہ بخانہ اش جاد ہند
خاوند - شوہر
خاوند - خداوند و مالک و شوی نیز بترکی ایوقہ البعل ار
خبث - ہر نوت انجبث چرکینلک و نجاست
خبث الحدید و اشخال و داشخار فنجنوشی و مور بوقی
خبر - آگاہی یا آمدن آوردن داشتن دادن یافتن بودن گویند زنہار و پیام انجر سوز
خبرچی - وجاسوس برادر
خبر خوش - نوید مژدہ تحفۃ البشارۃ و مژگانی انچہ بمژدہ رسان دہند بترکی مشتلق گویند
خبر سز چاپمق - و باصمق و نہب و غارت ایتمک و سکردم ایتمک و چاتوب چاپمق شبخون زدن و تاز و تاراج
خبردار کرنا - آژیریدن نوائیدن آگاہیدن التنبیہ اویاندرمق و خبر دیرمک
خبر لگانا - بوبردن الاستخبار خبر صورمق
خبکہ مارنا - ستل و کتک بزدن الضرب بالعصا طیاق اورمق و کوتک چالمق و دکنک ایلہ دوکمک
ختنہ - خروسہ و خروسک انختانہ و سنت ایدہ جک یرہ ختان دیرلر لرک وعورتلرک
خجالت - شورہ رنگ شرمندگی آب شدن

خوئی خوئی انجالہ حیادن یوزی قتراز مق

خجل ہونا - چکسیدن انجلہ اوتانمق

خچر - استر گوتنیا البغل قاطر

خدا اوٹھالی - خدا بردارد واز میان بردارد

وخدا از پیش واز پیش چشم بردارد وخدا جواب دہد وخدا بمیراند یا بدوی شلگ من قدد سے یعنی اللہ قالدرسہ

خدا پرست - ایزدکشپ پرستندۂ خدا

خدا سے کام پڑنا - کار بخدا افتادن

خدا سے کوی چیز مانگنا - سیمراخ اللہ دن استمک

خدا کی قسم - نام خدا سوگند بخدا ایم اللہ

خدا نخواستہ - وخدا نکردہ وخدا نہ پسند دلا یقدر اللہ اللہ سوسہ

خدام صاحبی - پریخوان گبی آنکہ افسون پری خواند

خدمتگار - آدم بترکی توپوقچی زاور رودار و رواز الخادم قراوش وقول

خراب کرنا - مخیدن التخریب خراب ایتمک

خراب کرنیوالا - گرزن

خراب وضائع - نشت یبات شنار الخراب بقلمشہ

خراٹی - صفیر خواب ونفیر خواب وخرخر کروش سونا نک وقت الخرنک خراخر خراک الغطیط خورلامق

خراج - باج ساؤ وہمداستانی وہوای غیر مقرر باشد

خراد - الہ چوب ہموار کردن

خرادی - خراد

خربوزہ - وخربزہ وفریوک خام وکوچک را کالک وسپنج وسغچہ وشفشرہ وگرمہ خربزہ پیش رس شد البطیخ قادون الحداجۃ خام دولک

خرج - ہزینہ خرج در فارسی بچم مال آید

خراج بالائی - خرج بالادستی وبالاخرچی

خربندہ اویونی - خربازان عربیدہ تدبیح پرلر

خرجی - خرجین جوال وغشج وشکیش وباردان وگونندالردانچہ سبزی دران کردہ برخر بارکنند الخرج ہکبہ وداغارجق وچوال وخورج

خرچی - مزد زنا وچرمہ

خرخرانا - غرغبیدن حیقرمق معناسنہ ونیز در گلو رسیدن جان

خرخراہٹ - کرخش نخست الغطیط خورلامق و خورلدی

خردمرد - ادوات خانہ معناسنہ درپک لک گبے

خردہ جی - خردہ فروش خرزی گبی

خرزہ - حجرہ البقر اندرزاگبی

خرسنز - درد منگل گبے

خرسنز فنزی - لالٹین دزدان کہ ہرجا خواہند روشنش کنند فنگ گبی

خرسنزلق - سرقت اندگبی وخرسنزلمق دزدیدن

خرسنزتیاغی - دزد افشار گبی تہانگی

خرفہ - بخلہ قرقخ قرقخ قرقہ وقرقہن پرہن البا قلار سمزاوتی

خرق - کسود درشتی با مردم کردن وانچہ الیتیام

خپیز یرد گو در ز الخرق یرمق و یرتق

خرقه - خستوانه لباس فقرا ژنده پاره خرقه

الخرقه بزپاره سی

خرکیر - خنجر خنجره شول کیسه که آلت رجولیتی

ایری وقالیس اوله

خرگوش - درمالارنب طوشان

خرگلتی - صدائے گلو در خواب و شرقه

وغیره خراخر گبی خرلدی نیز وآواز آب را که از

بالا ریزد چاغلدی گویند خرارہ گبی

خرما قیوغی - خرما چکنک غلافی در گوزه مخ گبی

خرمایکمه - سیندهی که از درخت خرما برآید و

در آفتاب غلطانت گیرد سقن گبی سیلان دخی وینور

خرمالق - باغچه خرما مجتان معناسنه

خرمنی یانیق - خرمن سوخته باشد که سرمایه سے

تلف اولوب ضرر و زیانه اوغرامش کمسنه

خروس گوزی - انجدان رومی که کاشم

رومی وکرومین باشد

خریطه - بدره تیماج و دول بدری کیسه زر

بیله وبیل وپیله خریطه عطار الخریطه یختیاندن

وغیرندن اولان کیسه وطورپه

خریف - پاییز و برگ ریزان موسم خزان

گوزآئی لری

خزان - پاییز و برگ ریزان وآن ماه را

مهرگان نامند الصیف الربیع یازگونی

خزانه - گنج وگنجینه پوشه نهندره ونهاندره

وبنهانخانه وتوبکه وتوپک الخزینه مال قویدیلر

یرمخزن گبی

خزانچی - خزینه دار وگنجینه دار وخزینه چی

گنجور وگنجبد خازن معناسنه

خس - آخنگل داسه داس قلیچ معناسنه

خست - فرودة الدناة اصلسز لق وخسیسلک

خسیس - دون وژرگور وفروکاس کمینه گنگ

الدنی اصلسز

خسک - سیالخ آهن سر تیز که براه دشمن اندازند

خشردی - وقرده وتقرده آواز

کاغذ که خشت خشت باشد

خشخشی داڑهی کترنا - مورچه پی زدن

خشک - الیابس والیبس قروق

خشکا - خشکه پلاو وبره وچلاو البهط یاغسز

وطوزسز پیلاو معناسنه ولاپه دخی وینور

خشک داغ - دماغ سوخته

خشکی - الیبس قروق

خشکی - پرسم اللطخ اروه انچه برزه الله چیپلانیده

خشکی - دست شو

خشلدی - آواز بینی در انزال خنجه گبی

خشلنمق - ابالنا وشلمابه صوده خشلنمش شلغم در

خشیر لعمق - فاسد شدن تربوز وخربوزه و

خیار وسائر میوه پوصلمش نیز گویند آبخست گبی

خصومت - جنگ باآوردن کردن پیوستن

افتادن داشتن وافتند وآفتند الخصومة

دوگوش وصوابش معناسنہ آفندیدن و
افندیدن جنگ و غوغا ایلمک معناسنہ
خصیہ - گنڈ خایہ الخصیۃ خایہ وطشاق
خضاب - رنگ گردن از حنا و سمہ الخضاب
بویہ ہرندن اولور
خضاب لگانا - خضاب بستن زون نہادن
کردن دادن ساختن الخضب بویامق
بویا رنگ بویامق رنگ کردن
خط - نوشتہ و نامہ و سرکشہ خط کشیدہ و نامہ
سیرہ خط کشیدہ لکیر و خط ہم گتا الخط یازی
خط - سبزہ تورستہ گرد لب البقل صقال یتمک
خطا - بزہ الخطا صوج
خطاب - مہر خوان
خط بطلان - کشہ جزکی معناسنہ
خطرناک جگہہ دریایین - فلعند فم الاسد طار یوغا
خط نکلنا - خط دمیدن و برآمدن البقل صقال یتمک
خطمی - خیرو خاتم چچکی
خف - ایچ ادک
خف - یہ ینجک نسنہ
خفا - الاجہ آت
خفا - کزلونسنہ مستور گیی و یکسر ہر نسنہ نک
اور توسی و پردہ سی
خفوت - آواز طورمق واود سونیمک
خفاش - یرا سقوش کہ گیجہ طیران ایدر
کوندز گوزی گورمز
خفیف یعنی کہ ثقیلک ضدیدر
خلاصہ - شراو ہر نسنہ نک گزیدہ سی واویورتلمسی
خلاف - انیسان وانیسون ونسیان نیسان
الضد المخالف
خلال - دندان کاو و دندان کاوک و دندان
آپریزو دندان آویزو دندان پریزو دندان
اپریشو دندان آفریشو دندان پریشو دیش
قورجلیہ حق خلال معناسنہ
خلال کرنا - خلال کردن و خلال بدندان
کردن التخلیل و یشلری خلال للمق
خلائق - وقرنق جاریہ کنیز گبے ہلیک نیز
خلجان خاطر - خودک الخلجان دپرنمک و
مضطرب اولمق
خلخال - پا برنجن
خلطہ - قلادہ سگ کلند گبے
خلع - یوہ چیپنہ خلع نفس باشدا زبدن
خلعت - پوشیدہ و سراپا خلع علیہ خلعۃ ای البسہ
خلع کرنا - سرتریدن خلع امراۃ خلعا ای
ازال نکاح امراۃ خلعا
خلق - فرخوی الخلق خوی وطبیعت
خلقت - نہاد الخلیقہ طبیعت الخلقۃ یرادش فطرت گبے
خلوت خانہ - نشیمن نہفت الخلوۃ اوتورق مکان
خلیج - شاخابہ ارماق نہر معناسنہ
خلیفہ - پوران پیرہ الخلیفہ اولو سلطان و
کشینک یرینہ قائم مقام اولان

خلیق - آمیزگار و سازگار و سازوار و ساویز
الجلیز لایق

خم ٹھوکنا - دست بباز و زون و دست کوفتن
مشتمال ضرب الیدین علی العضدین الیلہ بازو
اور مق کردش طوق پچون

خمان کبیر - بہندی بیل کہ میوہ ہندی باشد
کلان را بتر کی مرور واغاج مروری گویند و کوچک
را پر مروری و مطلق ذکر اولنسہ مراد صغیر در شیوہ

خمخم - انکہ از بینی حرف زند بسبب ضعف دماغ
کلامی لکزدن اخراج ایدن کمسنہ منگیدن گبی

خمڑا - بوریا باف ناسج البوریا بوریاطقوجی

خمیر - آرد سرشتہ العجین خمیر

خمیر اوٹھانا - آشوردن یوغرمق

خمیر اوٹھنا - خمیر آمدن العجن خمیر یوغرمق

خمیر کہٹا ہونا - ترش شدن خمیر التخوخہ خمیر
اکشیمک

خمیر رکہنا - خمیر کردن التخمیر یوغرمق

خمیر کرنا - یوغورمق غنجہ گبی

خمیرہ - خمیر مایہ الفتاق خمیر مایہ سی

خمیری روٹی - نان خمیر گلیچہ یاغلی چورک

خنازیر - ریش خوک

خناق - باد زہرہ و زہر باد بوغازدہ اولان
شیش خناک معناسنہ

خنجر - دشنہ خنجر معناسنہ

خنثی - کماسہ ذکری و خرجی اولان کیمسہ

خندق - ترک کندہ بنرک معن سنہ

خنصر - کاملج و کابلج و کانوج و کلک سرچہ پرمق

خنجری - نام سازے

خواب - انچہ در خواب بیند خواب بوج و خواب
پریشان انچہ قابل تعبیر نباشد بہ شاسپ بوشپ
و تیناب و خواب صادق راندا خوانند الغرا یادوش

خواب غفلت - گران خواب خواب سنگین
و گران خواب در صفت آدم افتد

خواجہ - رد

خواری مین گزارنا - آزرم خارلق و دشوار
لغندہ اولمق

خوان - سینی و سین و سنی تبشی پیشارہ و خیمین
و دارنگ الخوان سفرہ

خوان پوش - پچو

خواجہ سرا - خواجہ المجبوب الخصی خایہ سی چقمش کشی

خواجہ - کدخدا و میر و شیم الشیخ موجہ و اولوکشی

خوان - و خوانچہ کوچک آن شیدان السفرہ تبسی معناسنہ

خوانچہ - طبقچہ

خوان سامان - و توشمال و خوان سالار
کاوول سفرہ جی باشی

خواہش - شاد خواست و ندا الشوق کشینک
نفسی برسنہ یہ چکنمک و الاشتیاق آرزومند اولمق

خواہ مخواہ - خواہی نخواہی و خواہ ناخواہ و ناچار
و ناگریز و لاجرم و لابد و لامحالہ

خوجا - غلام خایہ بریدہ کرزہ مادہ زاد خایہ بریدہ

انخصی و المجبوب خایہ سی چیقیش کشی

خواہش حائلہ عورت - دوشاب دلی و دوشاب دل صفت

خواہش کرنا - گرائیدن الارادۃ دیلہ مک التمایل میل ایتمک

خوب - خوش خوشانیکو گوش ستودہ سیغ نغز پسند پسندیدہ فری نلم وش حریر پرارین الاحسن کوکچک وگوزل نسنہ

خوبانی - دشکر بادام المشمش زردآلو میشی

خوب صورت - سندر الجمیل گوزل وگوزللک

خوب کلان - خاکشی البندر الضخم والبندر الخبیثہ قوش اتکی وقرہ حسن اوتی

خوبی - رنگ بہا شمال گوزللک

خود - بوشیمن البیضۃ اشق توغلغہ

خودآرائی - دش بزنمک

خودپسند - خودسوار وخودسر وخودرائے وخود رایہ پک راکب الراس کندی رائینی بکنوب غیرک رائے وتدبیرینہ قائل اولمیان کشی

خودرو پھول - گل خودرو وگل بیگانہ

خودغرض - خودمراد وخودمرادہ وخودکام و خودکامہ وبرائے خویشتن بودن کندی رائی اوزرینہ گیدن کیمسنہ

خودنما - خودنمای خودستای

خورطہ - ہزل و مزاح وگنگل

خورہ - پیترہ

خوش آواز - گلبانگ صوت حسن خوش سسی

خوش الحان - زہرہ نوا

خوشامد - وچاپلوسی وچرب زبانی ولابہ لوس المصانعۃ ایلک ایتمک المداراۃ رفق ایتمک وحسن وخلق ویومشتملق

خوشامدی - بادخوان وخوشامدگوئی وبادپران التملق چاپلوس ایدیجی

خوشبو - لادن نام خوشبوزاہری وزاہزی بوئی خوش العطر الطیب خوش قوخولونسنہ

خوشبودار - بویا معطر ایوقوخولونسنہ

خوشبولگانا - خوشبو مالیدن التضمخ بولاشمق

خوش حال - شادبہرشاد وخوارنشاس تاسیدن مصدر شہند ایولکت صاغلق معناسنہ

خوشحالی - کاغلک النشاط شادلق

خوشخبری - مژدہ ونوید مژدگانی وخرام و ایتوک فنیاز فنیازی البشارۃ مشتملق

خوشخبری دینا - نوید دادن ومژدہ دادن وآوردن ورسانیدن لاستبشار شادلق ایتمک

خوش خلق - نیکخو وساویر مشکو بہ ہمچو سیبویہ الجدیر لالق النیق واللیاقۃ لائق اولمق

خوش خوراک - خوش غذا

خوش طبع - لیوہ کارنگ کیر اس المزاح الطیفہ ایلمک بشوش والوف معناسنہ وشن وشقراق وشقاجی دینور شکر ریز گبی

خوش طبعی - لاغ وخیتال گنگل المزاح خورطہ معناسنہ

خوش غلاف - الالوق شول قلچ کہ قینندن چیقمای
اسان اولہ

خوش نصیب - سپید بخت بہرات

خوش کام - اول آدم کہ یورویشی و پرنشی
زیادہ مطبوع اولہ

خوشلمق - محظوظ شدن بدندان خوش آمدن معناسنہ

خوش مزہ - گوارا نسیم راست مزہ اللذت برنسنہ
تمک لمعی ایوا ولمق واللذاذۃ و دواولذت و
اللذیذ طاتلو ولذتلو نسنہ

خوشنویس - خطاط سحر بنان کبی

خوشہ - خوشہ انگور راکو خک و سپرغ و قرشنگ
و شفشہ پرتاک و پسرز گویند و خوشہ خرما را
گوخک و کنگ و مطلق خوشہ را سپرغ و شنک
گویند کانا و کاناز چوب بن خرما تلسک
خوشہ کوچک انگور کہ جزو خوشہ بزرگ باشد السبیلۃ
بغدای وار پہ باشاقی العنقود خرما و اوزم سالقی معناسنہ

خوشہ میوہ - ہوشنگ

خوش ہونا - خوشلمق محظوظ اولمق

خوشی - شادمانی و شادی و ریزہ و رنگ
سور و نشتی الحبور والبہجۃ شادلق

خوطاز - پرچم گاو و بحر خوطاز نیز و پرچم را الموزاق
گویند

خوف - ترس و بیم زلیف شکوہ و شکوہیدن
مصدر و نہیب تہیو مہرا سہم چند فند الخوف
مکروہ ایچون انسانہ عارض اولان قورقو

خوفناک راہ - پرنگاہ قورقوری

خوگر - و خوکردہ و خوگرشتہ و خوپزیر و خوازہ گر
الوف معناسنہ

خوگیر - عرق گیر و نمدزین و تکلتو خوگر اللبد کچہ کہ
یوکدن اولہ

خون - رنگ و پرزد الدم قان

خون بہا - الدیۃ مقتولک بدل دیرز کاری مال

خون بہا مین مارنا - شلۃ القود قاتلی مقتول یرینہ
قصاص ایتمک

خون بہا نی کی جگہہ - درز ندالمقاتلۃ دیالشمک
و مقاتل الانسان المواضع التی اذا اصیبت قتلتہ

خون بیٹھنا - برآمدن خون از مقعد در بواسیر
وغیرہ خون نشستن

خون سپید ہونا - خون سپید شدن

خون کا پیاسا - تشنہ خون و تشنہ بخون عطشان
الدم قانک صوصامسی

خون کا چاہنی والا - خون خواہ و خون دار

خون کا عوض چاہنا - خون خواہی الانتقام
کین المق القصاص قود دن عبارتدر

خون کا عوض لینا - قصاص گرفتن و خون گرفتن
الاقتصاص قصاص ایتمک

خون لینا - رگ زدن نشتر زدن و خون گرفتن
و خون کشیدن و خون کم کردن الفصد طمر کسمک

خونین - خون ریز سالوک السفک قان دوکمک
السفاک السفاح

خونی - قیف بتوکبی

خوئی - نمش کیش السجیۃ الدریۃ الشیمۃ طبیعت و عادت والشین ضد الزین یرادمنہ

خوئی بد - جلوا دانیرسی الخلق یرادمنہ خوئیکوسنہ

خوچھوڑنا - خوگر دانیدن وخوی باز کردن ترک العادۃ عادۃ برافتق

خوگر کرنا - خوداون التعوید عادت ایتمک

خوگر ہونا - خوکردن وخوگرفتن التعود عادت ایدنمک

خوید - الضم تحصیل

خویش - نشمن القرابۃ یقینلق

خیال - پندار بند بند یشہ و بند یشہا و سرورگ الخیالۃ فکر الظن صانق وصانی

خیال فنر - فانوس خیال ودونیجی فنر فانوس گردان گبے

خیال وتصور - صانی پندار گبے

خیانت - رنگ وگریو دوم انخون خیانت ایتمک

خیرات - آرازش وارزانش ونواختہ الخیرۃ ایلک وکرم

خیروک - وبجن وارمنیلر خیاری نباتی است شبیہ اسفناخ برگست گبی

خیرہ - قماشق وایوشق

خیلیجہ - بسیار معناسنہ خیلیجہ زحمتہ آشوب گبد غلول گبے

خیری - زرادشان شبو معناسنہ در

خیریت - بہ افتادہ الخیر ایلک

خیمہ - افراسیاب ترشش خان وشش خانہ وسراپردہ

خیمہ مدور گشان یک چوبہ اسپک خیمہ کلان کلہ کوچک خیمہ باریک برائے منع پشہ و مگس چادر معناسنہ

خیلہ - زن کول خویلہ الحماقۃ قلۃ عقل فہو حمق وامراۃ حمقاء ونسوۃ حمق

باب دال مہملہ

دابنا - چیزے رابدست فرو نشاندن الغمز صقع عصر گبے

داتا - راد ورداجواد جومرد کشی

داد - ادرفن بریون ویتن کریون گوارون گرارون اگریون القوبا تمرکی علتی

داد - العدل جورک ضدیدر

دادا - نیا ونیاکان الجداب الاب واب الام ودہ فرجد گبے

دادپانا - بداد خود رسیدن الغواثۃ الاستغاثۃ یاردم ومدد ایستمک - یاردم بولمق معناسنہ در

دادخواہی - گرزش التظلم اظہار ظلم ایتمک التظاہر ارقاشمق یعنے بری برینہ معاونت ایتمک

دادد ینا - بداد رسانیدن الاغاثۃ مدد ایتمک

دادرس - واثو برعادل معناسنہ

دادملق - چاشنی کہ بدریافت مزہ طعام بردارند

دادودہش - داش وبخشش العطاء بخشش واحسان

داماد - شوہر دختر الختن گویگو

دادی - سال خوردہ جاریہ دادا معناسنہ

دادی - مادر پدر را بجدۃ ام الاب و ام الام

دارالشفا - بیمارخانہ و بیمارستان مارسان و مارستان ہرواگہ و ہرواۃ

دارا غاجی - سولی سرگوتا معناسنہ

دارو - بارود و باروت داروی تفنگ و پارود

دارو - درمان الدواء علاج ایتمک

دارو - می بترکی چاغیر الخمر سجی

دارو غہ - کارگزار ول القیم برسنہ نک مورن و احوالن گورب گوزادن متولی وقف گبی جابیر گبی بناناظر لرینہ دینور

دارو غہ توپخانہ - میرآتش

دارو غہ دیوانخانہ - میربار بترکی ایشک اقاسی

دارو نگی - باربکی

داریجان - گدرم گبی برغلہ دریرنجاراسندہ تر

داستانہ - دستگی جانوران شکاری راگویند القفاز ال دوان

داستانہ - دستوانہ و دستینہ بترکی قلجاق القفازہ الحدید ال دوانی کہ تیموردن اولہ

داستانہ - دستہ سپر و داستانہ سپر

داغ - لکہ چینگ داغ پیشانی الوسم داغ ایتمک یاقی داغ کہ برجسم کسے کنند و علامت معناسنہ

دہ گلور داغلق - پراگندہ شدن

دال - و بداغ شاخ برزہ گبے

دالان - شبث شرفا

دال چینکی - کپہ

دام - کہ تلہ باشد فرق و قپان معناسنہ

داماد - گویگوشاہ معناسنہ

دامن - بترکی ایتاک الذیل اتک

دامن پہیلانا - دامن و اشتن انبساط الذیل یعنے اتک یامیق

دامن جہاڑنا - گلابندن تکانیدن فرولیدن النفض صاچمق و سلکمک نفض الثوب والشجر

دامن کمر پر باندہنا ورمالیدن دامن بر میان زدن ربط الذیل علی الخصر صیغا نمک و چمرنمک

دامن کوہ - تنیزہ ناحیۃ الجبل طاغ اتکی

دان - بخشش العطیۃ بخشش

دان - جہیز ابجہاز متاع و اسباب

دانہ بدلنا - اغار القمری دادقمری مادہ خودرا بدہان

دانا بدلنا - یملک غوگبے

دانا پانی - دانہ و آب بمجاز آبخور دو آبشخور نصیب

دانا پڑنا - دانہ افتادن در زراعت دانہ گتورمک اکین جدل الزرع

دانت - دندان گکاگز ہریار ہوبیا و دندان افزون اسپے اہرہار خوانند کہ تا نشکنند اسپ کاہ نخورد الفرس دشن سن گبی

دانت اوکھاڑنا - دندان برکندن و دندان کشیدن القلع قوپرمق

دانت بیٹھنا - دندان بدندان بستہ شدن کلید

شدن شستن الاشتباک مختلط ا ولمق

دانت پیسنا - دندان از خشم سائیدن الحرق غشم

ایدوب دیشلرینی قدرمک

دانت هندی هونا - چاهیدن و سرد شدن

دندان از برف و یخ وغیره البرید صغوملمق

دانت سے کاٹنا - بدندان بریدن چیزے شخودن

الازم و العض دیشله ایصرمق

دانت کٹکٹانا - دندان سودن

دانت سے کاٹ کهانا - کسے را بدندان گزیدن

العض معناسنه

دانت کڑکڑانا - آواز کردن دندان در خواب

الاصطکاک طوقشمق

دانت کڑکڑانا - هم سودن دندان از سرما و

آواز برآمدن دندان بهم خوردن و آن حالت را

دکدک گویند از سرما باشد الاصطکاک طوقشمق

دانت کهٹے هونا - کند شدن دندان از ترشی

الضرس اکشی یمکدن و غیریدن دشر چوبکلمک و قمق

دانت نکالنا - دندان برآوردن الکشر کولنجه دیشلری

طاهر اولوب گوزکمک

دانت نکوسنا - دندان برآوردن درنده از

خشم و عجز بفارسی دندان نمودن الکشر کشف ایتمک

دانش - بیلیش معناسنه

دانه انگور - عنب و عنقود

داؤ - فن کشتی گیری که چند گونه باشد هر چه توان

یافت توان شناخت سنگلی بفتح سین ساده و

وکاف پارسی و کسر کاف تازی هر دو حریف

پا بارا باهم بند کرده هر یکی بسوی خود کشد هیچ بند

شدن سنگ با ماده سرخاب در کمر حریف کرده بر

زمین زدن کشتی حریف جائے خود در بند حریف

ناگاه سراپا بر خصیه اش زند تا معلق بر زمین

آید کش زدن دست در گردن حریف بند کرده

زور بر سینه حریف آوردن کلافه هر دو پائے

خود بگردن حریف بند کرده او را مثل کلافه

پیچند گاز وار هندی دهوبی پات دست

حریف کشیده سینه و بازوئے او را بر پشت خود آورده

و خود را خم ساخته تکان دادن بطوریکه حریف از

بالائے پشتش از صدمه تکان از جا برآمده زور بروئے

او بر زمین افتد کهواره دیو دو حریف یکدیگر را تکان

دهند تا دیگرے را غافل کرده بر زمین اندازند

لنگ کمر پائے خود را در پائے حریف بند کردن

و زور بر کمرش آوردن تا بر زمین افتد لنگ

سرکش پائے خود را بعضوے از اعضای

حریف بند کرده بزور کشیدن لنگ خاکی حریف

را بر خاک مذاخته پا بر پشتش زند لوآشه بکسر لام

فنی از کشتی میمونه فنی است از آن میانداری دو

حریف را از هم واکردن و نگزاشتن تا باهم زور

کنند نواختن حریف را بر زمین زدن میمبر فنی

از آن نیم تنه کردن از کمر گرفته انداختن و واگیر یک

یک دست بر دیوار نهاده بر سینه زور کردن

تا سینه برآمده پهن کرده هر دو یکی از بالائے

دوش حریف گزرانیده به پشت و کمرش رسانده
دست دوم درمیان هر دو رانش درآورده
هر دو دست باهم پیوسته بزور بر زمین زدن
سوی اول بار اول سر بند کشتی گیر
پائے خود بپائے دیگرے بند کرده او را
بیندازد

داوا - شوهر مرضعه دایه قوجه سی معناسنه

داود پیغمبر بالی - دبلغار یاغی عربیده دمن
العسل دینور بر روغندر قره گونلک یاغی گبی
بر شجرک ساقندن سیلان ایدر عسل دار و معناسنه

داود چوغانی - غرنگ گبی برگیا هدر آنکله ال
یا یقارلر

دادی صدا - ادب آوازه گبی یعنے بلند آوازه

داهنا ها تهه - دست راست الیمین صباغ

داهنی - راست الیمین طرف صباغ

دائره - پرهون دوده و چنبر مندل انچه غرائم
خوانان گرد خود شنده دوره نیز دائره

دائره پرانگلی مارنا - ترلنگ دایره دبلک چالمق

دائی - دایه الظئر دایه وسدانا سی معناسنه

دائی جنائی - ماما مچه و دایه و پازارچی پیش نشیز
القابله چوجق طغور دیجی عورت الحاضنة ابه معناسنه

داوونا - خرمن کوبیدن و خرمن کوفتن الدوس
برسنه یی یا غیله یا صوبل یا قلمق

دبانا - پست کردن الغم صقمق عصر گبی

دبانا - فشار دادن الضغط صقشمق

دباتا - تنگ کردن التضییق طارلق دیرمک

دبانا - مشت مال کردن الدلک اوق ال ایله
او غمق و سورمک

دبانا پاندسی - چلنمک ایاغ ایله الصمق سپر گبی

دبا مارنا - کین کردن و گرفتن و آوردن الکمون
کزلو اولمق

دب اکبر - فیروزه هشت صورتی باشد بر فلک
از بنات النعش

دبدبه - کروفر و طمطراق و شکوه و فرنگ و هنگ
الشوکة الهیبة

دبگر - سپر ساز و سپر گر الترکس قلقانجی

دبلا - لاغر و نزار بترکی میرون زیون لاشه
ناتوان سند و نا وسید النحیف آرق

دبلا پا - لاغری و نزاری النحف الهزال آرقلق

دبلا بتلا آدمی - ریز میز و باریک اندام و
چوبین الضرب شول رجل کہ خفیف اللحم اولہ

دبلک - تنبک کہ دهل کوچک باشد

دبلک چالمق - تلنمک دهل نواختن معناسنه

دبوسه - کہ در پس جهاز باشد دمن دبوس گبی

دبهاسیا - پچواک ترزفان یا نچوان الترجمه ترجمان

دبه طشاق - مفتوق غروفنج معناسنه

دبیله - خدودکه در اعضا پیدا شود شحمی باشد یا عیلے
یا گلی لک گبی

دبی پاوون چلنا - آهسته رفتن الدب الکلی بورمک

دپزمک - جنبیدن

دپلی - با دیکه در وقت باریدن برف میوزد دمه و فنجاگبے

دپیاز - خمیر خشک که از آن آبکامه سازند فواده گبے

دت - و دت دت کلمه راندن سگ انحسا رد ایتمک

دترتمه - لرزه یازه گبے

دتکارنا - راندن سگ انحسوا راق ایتمک

دتکڑی - بسته شدن دندان

دتون - مسواک برسم

دختر زاده - پسر دختر تنبس و نبسه البسط قیز اولادی واوغل اولادی

دخل - بار

دده - جد باب گبے

در - حضره که دران درخت نشانند الفقره دلمک چقوراید وب قازمیق

در - گوشواره کوچک یکدانه خرص قولاغ طاقدقلری کوچرک حلقه

درانتی - داس اوراق معناسنه

دربار - دریخانه و درخانه و درگاه داخل و داخول پشکم سدکا و حضرة الرجل قربه و بحضرت فلان و بحضر فلان بمشهده

درباری کپرے - رخت سلامی و رخت سلام علیک

دربان - پرده و پردگی روزبان بترکی ایشیکجی الباب الشراع قاپوجی قپوجی باشی روزبان گبے

دربنده - دره کوه تنگنای گبے

درتده بر - چهاریک چاریک باشد

درتمک - توختن گبے حاصل کردن

درجه - پلکه و پایه نردبان ترجمه درجه زینه چوب الدرجة مرتبه وطبقه و نردبان ایاغی

درجه عمارت - اشکوب الطبقة درجه و مرتبه

درخت - بیخ و پرخاره خاردار درخت خار ناک باشد پشه دار و پشه غال و گرشم شجر البق الشجر اغاج وقره اغاج دیدکلری اغاج شجر البق دیرلرکه قبرجق لری اولور ایچنده پس گبی نسنه جک اولور جلدک دیرلر

درخت بونا - دیکمک اغاج دیکمک

درختونمین پانی دینی والا - آبیار صوار یجی وصولاییجی وصوویرجی

درد را - نیم کوفته الجریش ایری اوکتمش نسنه

درد جنی کا - دردزه الطلق اوغلان بوریسی مخاض گبے بوری معناسنه در

دردسر - گلک کا تورہ وجع الراس باش اغریسی

دردگردن وسینه - گرز از وجع الراس والصدر باشی آغریسی وگوکسی آغریسی

دردکمر - مازه درد درد پشت وجع الظهر آرقه آغریسی وبل اغریسی

دردناک - دوشکین

درز - شگاف باریک هر چیز و شکاف جامه کوه

دوختن مانند التشقیق یا ریق بیو معناسنہ

درزی - جامہ دوز الخیاطہ درزیلک ایتمک لغتی خیاط

درزیدک اوتی آہن مانو کردن تلہ گبی

درزی یوکسکی - وزیگیر انگشتانہ خیاط زرگیر حصار پولادی معناسنہ

درست - راست فریور و فریود الحق گرچک وطوغری نسنہ صدق گبی

درست دین ہونا - فریوریدن راست شدن در دین الاستقامۃ طوغریلق

درستی دین واعتقاد - فریوری فریودی ایلیا رایلک ایلہ گرچکلک

درم - جوجرہ وجوجن چکرس الدرہم بریرده مستعمل اولان دراہم نمقدار اولورسہ

درماہہ - ماہیانہ وماہواره المشاہرۃ ای الیلہ ویرلین اجرت وعلوفہ آیلق معناسنہ

درمیان - میانہ فرہنگاخ فخن الوسط اورطہ

درنده - اددیان واویون السبع یرتجی

دروازه - دراثر کن درشبکہ دارالباب قپو پرمقلی مشبک قپو وقفسلی پنجرہ

دروازه بند کرنا - درفراز کردن ودربستن الرتج قاپو یغلق وقاپو قیامق

دروازه بہیڑنا - درفراز کردن ودرپیش کردن

دروازه بند کرنے کی لکڑی - مترس وفانہ قپو دکہ سی معناسنہ

دروازه ٹہوکنا - درکوفتن وبر درزدن الدق والقرع اورمق

دروازه کہلنا - درباز شدن قپو آچلمق

دروازه کہولنا - درواکردن وباز کردن وفراز کردن الفتح آچمق

دروغ راست نما کہنا - چرپک

دریا - زراه وزرد وسنار آب کم قعرکہ کشتی دران بماند البحر دکیز

دریاس - طاغ سدغنک صمغی درآذریاس گبی

دریافت کرنا مدہوش کا حال - آیینہ پیش نفس داشتن

دریائے اٹک - آب سند بردکز درپنجاب و افغانستان اراسنده

دریجان - جدولی از جداول منجان ارد حان گبی

دریچہ - پاچنگ چاک وپنجنگ پالکانہ وبادپروا وبیناس وبیناسک باجہ معناسنہ

دری سپیلنمک - چرم پیراستن زده گبی

دراڑ - گفتگی وشکاف شیشہ وزمین الصدع الاخدود

یاریق وآیریق ویرتق دہیو

دزد با - کرتابہ الاقنہ

دس - دہ العشراون

دسارت - تیوازالاکتساب کسب ایتمک

دستار - صاریق وصارق وعمامہ ودلبند

دست آویز - پارسی است چیزیکہ بدان دست آویزند ونیز کاغذیکہ از بابت وشتری وغیرہ نویسند

انگشت بیچ الوثیقة عهد

دست پناه - آتش کش و آتش گیر و آتش گیره

انبرده پارند آتش گیر و آتش گیره کورک و ماشه

و ماشرز قصاح معناسنه

دستر خوان - دستار خوان و شیلان و شیلانه

بالفظ کشیدن و گستردن دراز خوان و دور از سفره

انچه در مهمانی بکار برند تا تلی گندوری پیش انداز

اسقاط سفره پیشگیر معناسنه

دست فروش - انکه در بازار چیزها در دست گرفته

بفروشد

دستک - کاغذ مهری که با مر حاکم نویسند خنگ

خرج و خوراکی که رعایا با دم حاکم دهند

دستک - دیوار طباشه و زنور که پشتیبان دیوار باشد

بنلاد بکسی

دستک دینا - دستک دن و خنبک زدن و زنگ

تصفیق صلغ الینک یاسن صول الینک رقاسنه

اورمق و عند البعض صلغ الینک رقاسن صول الینک

ایاسنه اوردب و تدرمکدرال قاقمق معناسنه

دستگردان - الاستعارة عاریت النمش نسنه

دستگردان دینا - دستگردان دادن الاعارة

عاریت دیرمک

دستگردان لینا - دستگردان کردن و دستگردان

گرفتن الاستعارة عاریت ایستمک

دستور العمل - کارنامه القانون برنسنه نک اصلی

دستوری - نه چکادی باش معناسنه

دسته - دسته کل اباقه تره و سبزوات دسته سی

و قوجغی

دسته - قبضة المقبض قلبک و یا بکسال ایله طوتاجق

یرلری

دسته - چپر اس و چپ و راست

دسته هر چیز - صاپی در تیغ و کارد ساپ و قول

در طنبور و در طلوم بچاغی و در جوال و دستی قولاقلری

دسته کیمسه

دسته دسته - ده دسته کاغذ را بند گویند

دسکره - کلاته سر بسته شبانی که اطراف نده خانه لرلرده

دسوان - دهیوده و ده یک العشر اونده بر و عدد

دهم العشر اون

دس هزار - بیوز عشرة الاف اون بیک

دسیسه - مکر و خدعه گریس کیمسه

دشمن - العدو دشمن

دشمن جانی - دشمن جان القتل عدو

دشمن دلی - الحقود کین طوتمجی

دشمن کے سامنی شرمنده هونا - توریدان و

تولیدان التندم پشیمان اولمق

دشمنی - خلاف دوستی العداوة دشمنلک

دشمنی ولی - عداوت دلی الحقد کین

دعا - سمیز مسرود و مروا و ستایش و نیایش

بد اگر باشد بسور و بسول و بشور و بشول نفرین

خوانند پاد یاب یا کیزه کردن چیزها با دعا در و ن

انچه برخوردنی ها دمند و سیراخ انچه از خدا خواهند

دربارہ دُرُوں کار گرفتادن و نیفتادن
سیماب را بہ پذیرفتہ شدن و ناپذیرفتہ شدن
ستاینداللدعا قعغرمق
دعادینا - دعا گفتن دادن کردن الدعا قعغرمق
دعوت - تُو و تُور بُوریا کوبی ضیافتی کہ درخانہ نو
الدعوۃ طعام یکہ حاغرمق
دعوتی - پریخوان و پری افسائی و غرائم خوان
الغرم دعاوافسون وافسون ایدیجی
دعوی - داوودم دعوی معناسنہ
دعوی برابری کارکہنا - کلہ برکلہ کسے زدن
التسویۃ برابرلق
دعوی بی حقیقت - گوتازی
دعوی لجاجت سی کرنا - فروش کردن
دغا - وفریب خاتولہ الخدع آلدامق ختل گبی
دوبارہ جی دغا گبے
دغاباز - دَغل دغل رَیمن دَوِی آہمند وکرشمہ
الخداع والخاتل آلدایجی و دوبارہ جی
دغادینا - فریب دادن وگول زدن الختل آلدامق
دغاسے مال بیچنا - مشتہ کرو صنعتلہ نسنہ صاتمق
دغاکہانا - فریب خوردن و دغاخوردن گول
خوردن
دغدغہ - تشویش خاطر گلخوچہ التوزع الدغدغہ
قیبقلمق و قیچقلمہ
دف - بائرہ کفہ بر مشہور ساز در
دف پولی - رنگ معناسنہ جہانج دف گبے
دفتر - جریدہ یازلمش نسنہ مکتوب گبی
دفتر حساب - انکارہ آوار
دفتی - دفتین
دفع کرنا - گسیل راندن خم دادن ابغی و بغی
پرنہادن الدفع الخسواراق ایتمک
دفعہ - بار و کاہ بار و کہبار و کاہنبار و گاہ
الکرۃ برکردیمک مرہ گبے
دفنہ - وتفنہ اغاجی شجرۃ العار دہم گبے
دفینہ - شب زندہ نگندہ و زندہ پید کزلونسنہ
نہ اولورسہ
دق - تافتہ جگر و رنج باریک انجہ اغری
دقت پسند - خوردہ کار
دق ولق صحبت - دق دلق گبے مفہوملو و مفہوم سز
و مناسبتلو و مناسبتلسز مصاحبتہ دیور
دک - ودگین حتی وتا
دک - ودسیسہ بکر و حیلہ تنبل معناسنہ
دکری - قیمت ہر چیز آخش معناسنہ
دکشمک - جاور کردن گوہر یدن تبدیل ایلمک
دکلمک - وراحت اولمق و دکلنجی آسای گبی آسیا
دکھہ - رنج و آزار التاذی اغمک آغری
دکھہ - درد و بیماری الدارض و زحمت یغستہ لق و
دکھانا - نمودن الاراۃ کوسترمک
دکھہ دینا - رنج دادن الایلام زحمت ویرمک
دکھنا - درد کردن عضو التالم انجمک
دکھنائی - بادجنوب بادبرین ریح الجنوب لیوس

دکھیا - زن حاجتمند الارملہ محتاج کمیسہ اولستہ
عورت
دگرمانجی - آسبان
دگرمان حقی — اجرت آردکردن تزدہ گیے
دگرمن چقچقہ سی — اواز آسیا
دگزبختیسی - ودگزامی رتینا البحر بلاسیوس
دگزمومیاسی - مومیا کوہی کفرالیہود گیے
دگزیراسہ - ودگزانگرکی ودگز عقربی وقنادیل
بالق جانورے دریائی شفنین گیے
دل - جماعت بسیار گشن الجم چوق غفیر گیے
دلاسا - سونمک پہ دل - القلب یورک
دلاسادینا - دلاسادادن ودلدہی دادن
وتسلی کردن ودادن وآئین وجبین کشیدن و
برہم کشیدن وبردل کشیدن وبروید کشیدن
دلدادن التسلیہ سوندرمک یورکلندرمک استعاذیرمک
دلاق - دولچک چچلہ گیے انچہ درکس زنان چرم
اقزون نماید
دلال - داستارو داسارو سپسارو سفسار
السمسار صاقی وپازارایدی وکیسہ
دلالت - راہ نمائی قولاقوزلق ایتمک
دلالی - میانداری الدلالہ قولاغوزلق ایتمک
دلاور - گردنبردہ نیوالشجاع بہادر
دلتنگی - غرم النفسہ اویکہ وطارلق
دلچک - وکوچک دل ملازہ معناسنہ گنج گیے
دلدل - لائی وئش چیچلہ شلک الوحل سیویق باچق
وصیویق چامورلق
دلکوطشاغی - وسموزلک اوتی بوزیدان معناسنہ
شیرزاگیے
دل کسی چیزپہ لگانا - دل بچیزی وبرچیزی بستن و
دل بچیزے دوختن التعلیق المیل الکلمک
دلکی پہپولی پہوڑنا - آبلہ دل شکستن
دلکیلک ایتمک - مکروحیلہ طریقہ چالشمق روباہی
کردن
دلگیری - بقہم الحزن ضدالسرور
دل لگانا - دل بچیزے وبرچیزے دوختن التعلیق
المیل الکلمک
دلگی - خوش طبعی المزاح لغو ولطیفہ ایلمک
دللرده داستان اولمش مشہور
دلمک - سوراخ کردن
دلمین پہرنا - دردل جنبیدن ودرخاطر گزشتن مضمون
الخطور خلجان ایتمک دخول ایتمک لاتہزار دترمک
ودپرمک دترمک
دلمین کہنا - باخویشتن گفتن ودردل گفتن
دلنجی - گدا کچکول گبی دولنجی چناعنہ کاسہ کچکول در
دلو - دول بربرجک اید
دلوحہ - دانہ باشد درگندم مزدان گیے
دلوحہ منتار - منتارک غیر ماکول نوعیدر متعفن بزرگ
بترفوشنہ گبی
دلورمک - دیوانہ شدن شاپیدن گیے
دلہن - بیو وبیوک وبانو ودغدو بیوک نیز بیوگان

عروسی العروس گلن و گویکو سنہ بیلہ اطلاق اولنور

دلیل - آوند قرئود کوکن الدلیل قولاغز

دلی زفیر - آتش سخن کہ بطعن دلاذار باشد

دلی قانلو - و تازہ یکت نوجوان کلوک گبی

دلیتی - و دریتی گونہ از پتاس المخبش دگرمن

دلیر کرنا - شیرک ساختن و دل دادن و دلیر کردن التشجیع بہادر لق ایتمک

دلی مراد ین ملنا - گیرو و در وندہ مضمر اولان شیئک حصولنہ دینور

دلیم - قاش خربزہ وغیرہ برین گبے

دم - و دنب الذنب قویرق

دم - نفس و وقت و دم صبح و دم شام و دماوز نفس و قوب انچہ بر چشم زخم و افسون و چیزے از چشم برآوردن و آتش افروختن از دہن برآرند النفس صلوق

دماغ کچشمک - سرف گبے خاریدن کام باشد

دمت - مشتوارہ گبے پولی گیہون وغیرہ کی

دمانا - دم دادن تیغ

دم پر دم - دما دم و دمبدم

دمچی - پارہ دم و پارہ دم الشفر بالدیم و قوسقون ورانکی

دم دبانا - دم گشیدن ستور در ہرد و پائی خود الاستفشار الکلب و جن ایکی ایاغی ارا سندہ آلمق و کلب قویرغین یا قلری ارا سنہ آلوب صقمق

دمد - بسدک پولی گیہون سکے پلفتہ گبے و ربطہ و حرمہ پولا دستہ گبے گران معناسنہ

دمدار - ساقہ و چندا ول لشکر کہ اکسہ سندہ بکلین سوار ید رمایہ دار گبے

دمدمہ - سرکوب گرگ طابیہ معناسنہ

دم دینا - فریب دادن دم دادن الخدع الدامق

دمرچماق - کجک فیل راندن

دمرک - و دمرکا سنگوک و بادریہ بادیس الفلکہ ایک اغز شغی

دم رکنا - دم گرفتن الضیق طارلق و نفسی طوتلمق

دمریز - پساچین باشاق معناسنہ

دم سادہنا - دم کشیدن و حبس دم کردن نفسی طوتلمق

دم طمانچہ - نیمچہ المشمل کوچرک قلیج

دمک - تابندگی و درخشندگی اللمعان یلدرہ مق

دم کرنا - یشتن النفخ اوفورمک

دمکنا - درخشیدن و تابیدن البرق شاقمق و یلدرہ مق

دم کہانا - دم زدن و دم گرفتن و تن زدن الانصات والسکوت اپسمہ اولمق

دم کہانا - فریب خوردن التخادع بری برین آلدامق

دم گزا - دمغازہ و دمغزہ العسیب الزمکی قوش قویرو غنمک بتدوکی یرکہ قویرق صوقمی دینور

دم لینا - آرام گرفتن الاستراحۃ دکلنمک

دم مین آنا - دم خوردن الخدع آلدامق

دمور - آہن

دمور بوقی - غبث الحدید

دمور تیکنی - خار خسک

دمور قوردی - مور گبے زنکار یکه از صیقل زرد

دمور قولچغی - دستینه پهلوانان

دم هلانا - دم جنبانیدن دم لا به سگ الصبصة

ایت قویروغن صالوب یلانمق یلدا قلنمق و

یلوارمق

دن - روز جوام الیوم گون گوندز

دن - از

دنباله - موخر هر چیز دنباله شمشیر و کارد که در دسته

رود السیلان قلچ و بچاق اوجی که صاپنه گرمش اوله

دنبل - الدبل چبان

دنبه - غده مانند سپرد م گوسفند قویرق معناسنه

دندانه - دندانه تیغ و دندانه اره و دندانه کلید

و دندانه حرف سین گده و تره دندانهای کلید شه

نیز الفل قلچ یوزنده اولان کدک ثلمه گبی

دن ضائع هونا - روز دیر شدن

دنک - باریک طرف جانور که عدل باشد بر وزن

گبے بهندی گهٹلی یا پوٹلی

دنک - وشاشقین و صانقی سیب گبی سرشته

دنگا - برآشفتن سپاه بر حاکم البغی از غونلق یتمک

دنگ و مالق - سرگشته و حیران آهمند گبے

دنگے دوال - اسباب تجمل باشد الابهة

اولوالق و دخی براشق زیبا نسنه

دنگلی - الباغی از غون

دنوندی - روز کوری و روز کور صفت البهر

گوندز برنسنه گوره ممکن اول گیسه یه اجهر دیرلر

دنه نمک - وصنه مق تجربه کردن ردن گبے

دنیا - اینجهان گیتی ستهاوستیار روکش

یقین معناسنه بوجهانه دنیا ویوتسمیه اولدو

دوا - دارو و درمان الدواء

علاج ایتمک معناسنه

دوا بیچنے والا - پیله ور دار و فروش علاج

صاتیجی و خرده جی چرچی معناسنه

دوات - آمه و جبردان دویت معناسنه

دوات چلانی - مجبره کش و دوات آشور

المحراک کوسکو یعنے اودی قارشدره جق معناسنه

و دویت قارشدره جق

دواد وش - تک دو و تگ و پوی و تگ و

تاز نمودن السعی یلمک و سکرتمک

دوا کی تهیلی - وشک علاجک کیسه سی

دوال - علبر گبے دوانی که درشانه زنبور عسل

دوالانکالنا - چراغ روشن کردن هندو

دیوانا - دیوانه المجنون دیلی

دوانر - آکزکاف صاغر

دوال فتراک - ترگون در ترکمان ایران قبضه

در استانبول ترکی دیرلر

دوای زخم تازه - منبل سلطان اوتی و

آچیجه اوتی معناسنه در

دوب - قریز و مرغ فرز و العشب یاش اوت

چایر و چمن معناسنه و آیریق اوت معناسنه دخی

دُوبارہ ایتمک ۔ کنبوریدن گبے مکر و حیلہ ایلمک و الداتمق معناسنہ

دُوبارہ جی ۔ محیل آہمند گبے

دُوبارہ یہ گتورمک ۔ آلداتمق و حیلہ ایتمک اورندیدن گبے فریب دادن و مکر و حیلہ کردن

دُوبدو ۔ روبرو المکافحۃ المقابلۃ المواجہۃ یوزہ یوز

دُوپہر ۔ نیمروز گرمگاہ الظہیر و الظہائر و الہاجرۃ اسینک قاتلغی وقتی

دُوپہر کوا وترنا ۔ فرود آمدن ہنگام نیمروز التعویر قیلولہ ایتمک

دُوپہر ڈہلنا ۔ برگشتن آفتاب از نصف النہار الزوال یرندن ایرلمق

دُوپہر کو چلنا ۔ رفتن ہنگام نیمروز الہجر و التہجیر وقت ظہر دہ سیر ایتمک

دُوپہر کو سونا ۔ قیلولہ کردن و نیمروز خفتن القیلولۃ نصف نہار دہ او یومق

دُوچند ۔ دوبالا المضاعف ہر نسنہ نک اوزرینہ مثلی و یا امثالی زیادہ ایلمک

دُود ۔ توت و شام دودی ترش و سیاہ را گویند توت معناسنہ

دُوداق ۔ دود اغمہ طولمش سرشار گبی ایسر یرلو لب

دُوداق ۔ دود اغمہ و آغز آغزہ بیقید و خمار او تو دل خواہ اوزہ امک کبوتر دم گبے لب بلب معشوق بودن

دُواق دود غہ اولمق ۔ حالت عاشق و معشوق لبالب گبی

دُوداق ۔ لب

دُودتیسیر مک ۔ از شدت گرما لب خشک شدن تلبسیدن گبے

دُودلہ ۔ ودود ال المنشئت طاغلمش متفکر کیمسہ

دُودہ ۔ شیر پہن شیر یکہ از مہربانی در پستان مادر جوشد اللبن سود

دُودہ ۔ انچہ بدان مدا دسازند خوال و بواؤ معدولہ نیز ایس معناسنہ

دُودہ اوترنا ۔ فرود آمدن شیر در پستان ممہ لرنده سود ایتمک

دُودہ پلانا ۔ شیر نوشانیدن الطفل امر زمک

دُودہ پلائی ۔ پازاج دایہ و شیردہ المرضع امر یرینی سدانا سی و دایہ و ماما مچہ و قابلہ را ابہ گویند

دُودہ پہاڑنا ۔ شیر را بریدن التقطیع پارہ پارہ ایلمک

دُودہ پیتا لڑکا ۔ شیر خوار و شیر خوارہ الرضیع سود امزاو غلان

دُودہ پینا ۔ شیر نوشیدن و شیر خوردن الرضع صورمق مص گبے

دُودہ چھڑانا ۔ طفل را از پستان بریدن و از شیر باز کردن و از شیر بریدن و از شیر وا گرفتن و از شیر جدا کردن و شیر بریدہ صفت آن الفطام و غلانی انا سندن آیرمق الفطیم

کسلمش اوغلان سد خیره سی معناسنه

دودها را - تیغ دودم و تیغ دوردی دوشفرتمن ایکی طرفی کسکن قلیچ

دودهاری - چارپایه که بسیار شیر دهد

دودهکی دانت - دندان ایام شیرخوارگی الراضع او غلانجقلرک سودامزگی اولان دیشی

دودهیل - چارپای بسیار شیر دهنده الغزاره

چوقلق و دوه تک سودی چوق اولمق

دور - اریک کال و کاله البعید ارق البعد اقلق

دور - چرخ و چرخه و زنجه التسلسل چرچره و چرخ

دور - گردگردیدن دونمک

دور - حکمرانی و حکومت معناسنه

دوراهه - راه ذوجهتین شول یول که ایکی طرفه گیدر

دورپولمک - وازمک و سحق ایلمک و سورمک و

دورپیلمک و ایکه لمک سودن و سائیدن سایش یمک

دور دور فلانیکا - حکم حکم اوست دور دور فلان است الحکم حکمه والدهر دهره والزمان زمانه

دوربین - وکواکب بین و ستاره بین

دورتر هونا - فاتوریدن و فاتولیدن دورتر شدن التبعد یر افلشمق و آراشمق و بعیلمق و برطرفه آچلمق و گیچمک

دورتمک - چبالمق خرلداشمق ارشمک لج و عناد ایتمک برزیدن مواظبت و مداومت کردن و خرلداشمق و ارشمکده مزدن و کوشیدن و ستیزه کردن چیغیدن

دواق - دوه پیاز شیراز و شیرباسی

دورق - گماس یاتیق معناسنه

دورسکی سیر کرنا - پرست زدن السیر یورمک

دورکی هانکنا - بالاخوانی التمح کند و بی او گمک

دورمک - طی ایلمک طی کردن سپردن گیمی

دورنگا کپرلا - پروز و شب اندر روز

دوڑانا - دوانیدن تاختن اسپ و جلو دادن و جلواندا ختن الاعدا صحیح التمق و سکرتمک

دوڑمارنا - ترکتاز و ترکتازی آوردن و زدن و کردن و ایلغار زدن الایقاع شبخون ایتمک چاپمق و چاپل ایتمک غارت و شبخون ایلمک و سکردهصالمق و سکرتمک و جولان ایتمک

دوڑنا - دویدن پویدن شتافتن تاختن العدو یلمک قوشمق و سکرتمک

دوڑنا دهوپنا - تگ و دو نمودن و تگ و تاز نمودن الاسراع ایلمک یلمک و سکرتمک

دوزاق - وقپان جال و حبالی معناسنه

دوزاق قورمق - دام گستردن دام گشتن گیمی

دوزخ - تموق ترکی شول مکان مزرغن و مندان الجهنم عصاتک اوه اخرنده که نار ایله عذاب ایدلر

دوزطبان - واوغورسز شوم قدم خشک پی گیمی

دوزگون - وآوادانلق پیرایه و حلیات زنان بیادرگیمی خصوص قاریلرک باشلرینه مخصوص اولان آوادانلق در آقارصوه استفان سارلری گیمی

دوزمک - دقوشمق و آراسته قیلمق آراستن

چیزے پرداختن گبی

دوست - سجیر برگزیدہ دوست الخلیل دوست دلی - دوست جانی البطانہ دوستلق وخالص اولمق

دوستلغی - وآدملکی باشہ وارد رمق بسر بردن گبی کہ وفا ومعاونت ومروت وانسانیت تمام کردن باشد

دوسرے کی حمایت سی کام کرنا - ببال دیگرے پریدن غیرک عانتیلہ ایش گورمک

دوش - خواب تیناب گبی

دوش آزمق - احتلام کوشاسپ گبی

دوشک - نخیرگاہ گبے تخمدان کہ جائی باشد اول شاخہا دران کارند وبعد برگ شاخ کردن از انجا برجائے مقصود بردارند شہد

دوشک چارشفی - بستر آہنگ کہ چادر رخت خواب

دوشگون - فالک زدہ وبرگشتہ

دوشگین - دردمن گبے دردمند وبیچارہ ودردناک

دوشمک - افتادن

دوشمہ - کسا گبے کلیم وپلاس وزیلو انچہ گسترند انبوب گبے

دوشورمک - چیدن آبچین گبی صودوشیوا بچی

دوشوک - آوفکانہ سقط

دوشہ مک - ویایمق گسترون گبے

دوشنبہ - یوم الاثنین پازار آرتسی گون

دوشہ قالقہ تمک - افتادن خیزان رفتن

دوش یورمہ - تعبیر گذارش گبے

دوغلا - اکدش ودوخمہ الہجنہ اصلسز

دوغلا گھوڑا - ماخچی جردہ الہجنہ یوزآت

دوکان - دکان ودکہ گلبہ گربہ سکی نہ یرده اولورسہ

دوکان بڑھانا - دوکان بستن ودوکان تختہ کردن ودکان تختہ زدن ودکان تختہ شدن ودکان تختہ بند شدن لازم مسئلہ الاغلاق

دوکان قپامق

دوکان کھولنا - دکان کشادن وتختہ برداشتن ازدوکان ودکان بازکردن ودوا کردن الفتح امر

دوکان والا گاہ نو - کلات

دوکمہ - حلقہ کہ دران زنجیر کنند زرفین گبے

دوکمہ آشی - بغدای آشی گندم باگبی

دوکن - وکم ستنج گبے انچہ بدان غلہ درخرمن کوبند جرجر دخی برنوعدر

دوکورلک - ودوکورلق کنغالہ گبی ہندی منگنی

دوکلاک - درافتادن ودکاکندا ختن وبخیتر

دولوم - عقدہ گرہ بست وشرک گبی

دوکہنا - معترض حال کسے شدن وانگشت بچشم وانگشت درچشم کردن الاعتراض برایشہ متصدی اولمق

دوگوشمک - حملہ کردن اوردیدن

دوگوش - وصواشمہ خصومت وجنگ آفند معناسنہ

دوگون - وطوی عروس معناسنہ سودگبی

دولاب اویونی - هولک گبی که گردن بازی
درکه اغاجدن برکوچک دولاب یاپوپ
جدول گبی اقارصویه قورلردوندیکچه یرلرنده
اولان چنقراق صداسندن صفة النورلر

دولاب مرضی - سلس البول

دولاندرمک - مکر وحیله کردن دول گبی

دولای - همچو یک لای ودوتهی گیجه اورتسی
قفتانی

دولت - نوا آهنامه کل ورواته

دولت گنجینه گتور - کنج بادآور گبی وسیل گوتور

دولتمند - توانگر ومالدار الغنا ریایلق

دولتی مارنا - جفته زدن واندا خنن واسکیزه آلیز
دیرجسمتن وخیز کردن ستور قیچ آتمق وجفته
صاوورمق آتلق وطوارا ورکوب صچرامق

دول - زقولون کره اسپ اشتر وخر آنک دولنه
طای وقاطر واشک دولنه صویه دوده دولنه
کوشک دیورزاد گبی

دول دوش - ذریت ونسل زاده وزاد معناسنه

دولاب - سفج وکالک خربزه خام معناسنه

دولانجقی - اره درودگر یوسه معناسنه

دونمی آمق - نسل لینا وآن شتر را بترکی یوغور
کویند زاک معناسنه

دول ویادری - بچه وفرزند زه گبی

دولهن - بانوالعروس گیلین

دومه - وفراوفراوی باد برگبی بهندی بهوزا

دومن - دلوسه کشتی وجهاز

دومنزله - خانه دواشیانه

دون - دی روز

دونا - دوچندالضعف هرنسنه یک هرمثلی مقدار

دون - دونکی گون دیروزدی معناسنه

دونا دون - زیاده ازدوچنداضعاف معناسنه
هرنسنه یک وزرینه مثلی ویاامثالن زیاده ایلمک

دونامروا - مرزنگوش الحبق الفتی والحبق الفیل
واذان الفار صچان قولغی

دونون - هردوتاوتاک کل واحدمنهما ایکیسی

دوواق - سرشگاوان گبی پرده زیبا که شب قاف
بر روی عروس کشند دیده کله دینور

دوه - شتر

دوه الماسی - قرصعنه گبی درخت خاری است سخت

دوه تاباني - پیاله بس بزرگ پای پیل معناسنه
شاید باد یه باشد وآت قولاغی نیز دوه طبانی

دوه تیکنی - دوده طبانی خار شتر درختی باشد
که شتر بغایت خورد اشتر خار معناسنه

دوه قوشی - شترمرغ

دوه کینلو - شتر دل کینه ور معناسنه

دوه یای - دادفریاد واغوثا

دوه یای دینا - دادخواهی کردن التغویث مدد
استمک

دوه یته مارنا - بدودست زدن

دوه یته قلوار مارنا - تیغ دودسته ودودستی
تیغ دودست زدن ایکی ایلندن قلیج اورمق

دُوہ طبانی - سانگینی گبے

دُوہنا - شیر دوشیدن الحلب دصاغمق

دُوہنا - دوہنی گاو دوش وگاؤ دوشہ الحلاب صوصق وگولک

دُوہنا - ریسمان پائی گاو وقت دوشیدن

دُہات - کانی الفلز تمور بوقی خبث الحدید معناسنہ وجواہر ارضدن ہرنہ ذوب ولنسہ آنلرک خبثنہ دخی دیرلر

دُہات - آب پشت المنی نطفہ معناسنہ

دُہار - دم تیغ الغرار حد السیف وتفرتہ یلمان

دُہار - تار شیر تار روغن وتار آب الشحب سودک صاغ یغی وقتلنا یہ جریان ایدوب آقمسی

دُہاک - بیم وترس الرعب قورقو

دُہارا - جای جریان آب بہ تیزی السیب صواق یغی یرنا صفہ گبی

دُہان - شالی وشلتوک چلتاک معناسنہ

دُہان کاکہیت - شالی زار وشالی پایہ وکرنج وکرنج برنج مزرع الرز برنج یری

دُہان کوبنی کاآلہ - پادنگ چوبدنگ الدقہ صوقو

دُہانہ - ودہنہ اللجام الشکیم والشکیمۃ اوبان وگم

دُہبا - داغ ونشان الوسم نشان وياقی

دُہپ - سرچنگی وبم سرچنگ الصقع زہ گونی

دُہتورا - بار درختی تاتورہ گوزگنا

دُہجی - اندک پارہ از جامہ القرباع خرقہ پارہ سی

دُہرا - سرحد زمین وسومہ بترکی قیراق التخم ہر یرک وہر قریہ نک حدی ومنتہاسی واوج وطرف

دُہرا - دوتائی ودوتاہ المثنا ۃ ایکیشر ایکیشر

دُہرانا - سپردن الایداع طاپشورمق واصمرلمق

دُہرانا - بازگردیدن بیماری النکس العفر خستہ ایو اولدقدن صکرہ یینہ اوزلوب خستہ اولمق

دُہرانا - دوبارہ کردن برحکایہ سویلیوب گیدرکن یینہ باشدن باشلمق

دُہرتی کاپہول - سمار وغ الکماۃ مانتار

دُہرم - نمشتہ الاعتقاد اینانمق

دُہرن - زہدان بترکی بایلیق الرحم اوغلان تیاغی ومدزہ

دُہرنا - نہادن الوضع قومق

دُہڑ - تن وپیکر الجثہ شخص الانسان الجسم گودہ

دُہڑکا - طپش دل اوجیب الخفقان ضطرب اولمق ودپرنمک

دُہڑکا - بیم وترس الخوف قورقو

دُہرول - سپردالودیعۃ امانت مال

دُہرہ - کاز بگ آلہ شاخ درخت بریدن اوراق شکلندہ وآندن قصہ وقالین اولور

دُہری بات - حرف پہلودار ذومعنیین ایکی معناسی سوز

دُہس - گلناک شرانپور وحصار دسور قلعہ

دُہسنا - درزمین فرورفتن السوخ النخسف یرہ باتمق

دہقانی - روستا و روستائی انجی و کویا و دہقان

دہکا - کوس و کوفت و آسیب دک باد گلہ گلہ

وگلہ الصدمۃ طوقشمق و چاتمق و یان یاشی گلمک

دہکا دینا - کوفتن صدمہ دادن و زدن

یان باشی اورمق و دوکمک

دہکا کہانا - صدمہ خوردن التصدیم والتصادم

طوقشمق و طوقنمق

دہکا لگنا - صدمہ افتادن تصادم گبی

دہکا مارنا - شپو خلتن التصدیم طوقنمق و میداند

ایکی آت چارپمق و دگزدہ کمی و قایق چاتمق

دہکیانا - از پس صدمہ دادن النخریان باشی اورمق

دہلیز - دالان آستانہ بالان بالاخانہ مابین الباب

والمدار قپو آراسی معناسنہ

دہلیز مین پیشنا - در دم دروازہ شستن قاپو

اراسندہ اوتورمک

دہماکا - صدائے سخت افتادن گران چیز اللدم

یرہ دوشن طاشک و غیرک آوازی

دہمدہم - رجاف نقارہ صداسی

دہمک - کوفت افتادن و کوفت آواز و کوفت صدا

دہمکانا - بیم کردن و ترسانیدن الانذار

قورقوتمق تخویف کبی

دہمکی - بیم و ترس النذیر قورقو

دہنا - کوبین طرفی برگ بافتہ کہ دوغ وغیرہ

دران نہند باخخانہ زنبیلی معناسنہ اقربدرا

دہندہا - کار فیکار فیاور و فیاوار الشان امر

وحال ایش معناسنہ

دہنک - کمان رستم و کمان سام و کمان

بہمن و کمان شیطان و کمان رنگین و نوش و نوشہ

وکرکم و کلکم و تیر اژدہ و ترسہ و ترسہ و سدکیش و

سدکیس و آژفندک و آژفندک القوس القزح

الکم صاغمہ

دہنکی - پادنک پادنکہ و چوب دنک دنکی

فاعل آن المدقہ صوقو

دہنکنا - پنبہ زدن و داخیدن و پختہ کردن

فلخیدن و فلخودن فلخیدن الندف والنفش یوک و

پنبوق آتمق

دہنکہر - کشت زار شالی و شالی زار و شالی

پایہ و کرنجار و کرنج زار مزرع الزرع برنج بری

دہنکی - کمان پنبہ زن و لوزک کمانچہ و لور

المندف علاج یائی

دہنکی روئی - پختہ الندیف انتمش یوک و پنبوق

دہنی - گاودوشہ و گاویش و گویش و گویشہ

و گاویس و گویس و گویسہ و کویش و کویشہ امین

المحلب سودصغاجق قاب طاس و صوصق و کولک

دوشہ سگبی

دہنی - تیرودار بام الجذع اوستون اغاجی

وکریش و ایکی یانلرہ وضع اونمغلہ طیان دیمور

دہنینی - زن پنبہ زن نداف پنبوق آتیجی عورت

دہنیا - کشنیز الکزبرۃ کشنش

دہنیا - پنبہ زن والبا دالندف یوک و پنبوق آتیجی

دھوان - دود الدخان تتون .

دھوان سا ہونا - دود آلودہ شدن الدخان تتونہ بولا شلمق نسنہ

دھوبن - زن گازر الغسالۃ قوینجی قاری

دھوبن چڑیا - سریچہ وگازرک الصعوۃ یوندقوشی وقویرق صلان قوش ومرغ فاطمہ

دھوبی - جامہ شو وگازر وگازری پیشہ ان الغسال چریچی معناسنہ گدنگ گورک وگدنگہ و گدین وگدینہ چوب قاقی گازران بفارسی

دھوبی کا پاٹ - تہنج چریچی طاشی معناسنہ

دھوپ - آفتاب وشید الضح گونش

دھوپ - عصا شمشیر گیتی باشد بہندی

دھوپ دکھانا - آفتاب دادن و در آفتاب افگندن التشریر گونشدہ بزسروب قورتمق

دھوپ کھانا - در آفتاب نشستن و در آفتاب گاہ نشستن التشرق گونشدہ اوتورمق

دھوکا - الاغلوطۃ غلط اولناجق نسنہ

دھوکا - الشبح قرالتی وشخص وجسد

دھوکا - خوسہ خواسہ وہراسہ وانچہ وداہول دائل وچشم آر والضبغطری اللعین اویوق

دھوکا دینا - غلط دادن الغلط یا کلمق لازم

دھول دھپا - ہشت ومشت بری برینہ سلہ وسدرمہ وتوقات ابلہ چاتاچات اورمق

دھونکنا - تیز کردن آتش باتش افروز الایقاد او دیاقمق

دھونکنی - آتش افروز وانسان باد الحداج والمنفخ مکورک وطوترق معناسنہ

دھول - گرد البوغا ریو مشق طپراق والقتم والغبار توز

دھول - سرچنگ الصقع توقات ویومرق و زہ گونی

دھول اوڑانا - گرد انگیختن و برداشتن توز قالدرمق

دھول اڑنا - گرد برخاستن الاثارۃ قوپرمق وقالدرمق یقال اثر الغبار رفعہ

دھول کھانا - سرچنگ خوردن

دھول مارنا - سرچنگی زدن الصقع اورمق

دھول مین لوٹنا - بخاک غلطیدن التمرغ التمعک اغنمق وطواری اغنتمق

دھونا - شستن وورشتن وشور وشوریدن و شورش الغسل یونمق

دھونسا - دمامہ بترکی کورگہ

دھونی - التبخر بخورلنمق مصدر

دھونی دینا - بخور دادن التبخیر بخورلاتمق

دھوون - اب چیز شستہ الغسالۃ نسنہ یونان صو

دھویا ہوا - ہر چیز شستہ الغسیل یونمش

دہی - جغرات ماست الریب یوغرت

دہیان - اندیشہ انجیال فکر وقرالتی شخص گیبی

دہی جمنا - خفتیدن شیر ماست شدن جمک جنبانیدن جغرات تاسکہ برآید الروب سود یغورد او لمق

دہی جمانا - ماست بستن وخوابانیدن شیر

التروب سودی یوغرت ایتمک

دہی کاکونڈا - کیفر یوغرت قویجق قاب طلوم وکولک گبی

دہیرا - سست گوشک معناسنہ

دہیز - وردک الجہاز گلین جہازی

دہینڈی - المروب یغورت قوید قلری قاب

دیا - چراغ السراج چراق

دیاسلائی - کبریت وآتشگیرہ

دیانت دار - ودیانت گرو دیانت گرے فعل ازآن امین معناسنہ

دیب — قعروتہ وبن بترکی

دیباچہ - رُوگاہ

دیب دری - چاق وتندرست مومیایی معناسنہ

دیب چویسی - گل منج چوبین کرمنج گبے

دیب چالعمق - کاچول گبی چوتر مٹکانا

دیبک - کابیلہ مہر اسن گبے ہاون دستہ

دیبک سوقو - گرز گبے دستہ ہاون

دیپ - اقلیم کشور معناسنہ

دیت - خونبہا

دیتمک - سفتن گبے ٹھٹا مارنا نوچ لینا وطراق

دیدار - نظارہ ورویت ورخ وروئے وچہرہ ورخ نمودن ودیدن وچشم وقوت بینائی وباصرہ النظارۃ اللقا، گورمک وگورش وگورنمک معناسنہ وبولوشمق وگورشمک و ملاقات معناسنہ

دید ودانست - شمول الفہم اکلامق وبلمک

دیدہ — چشم العین گوز

دیدہ ودانست - ستم وکردگار العمد قصد ایتمک

دیدینا - یغشلمق

دیر - مُوبش مُول درنگ مولا مول درنگ در درنگ البطو، اکلنمک وگیچ گلمک البرہتہ برپارہ برہتہ من الدہر

دیرپا - پالاپال گیچ قلیجی

دیرتک ٹھہرنا — جاگرم کردن پائیدن دار دارکردن الثبات دائم اولمق گیچکمک گیچ قالمق

دیرسک - مرفق

دیرک - ستون

دیر کرنا - دیرنمودن التانی التاخیر اکلندرمک وتاخیر ایتمک

دیرلامق - ولقلقہ ایلمک درائیدن بسیار سخن کردن

دیرلانمق - ومرلدانمق وہومور دنمق قہرون کندی کندینہ سولینمک برُبرانا

دیرمک — ودورشمک چیدن گبی

دیری - دیرشدن الابطا، اکلنمک

دیری - زندہ معناسنہ

دیری اولمق - یاشامق حیات زیستن گبی زی

دیریلک - زندگی

دیرہونا - دیرشدن الابطا، اکلنمک

دیز - زانو دزنی گبی

دیزلک - وپوطور باریک گبی چاقشور یا

دیزگین ایتمک - لگام دادن گبی حمله وهجوم ایلمک

دیزگین اوغورلمق - عنان دزدیدن و گیرولنمک وگیرو قالمق معناسنه

دیز قپاغی - و دیز آغرشغی چپنی زانو گردنا گبی

دیزمان - وایری مرد قوی هیکل کنبر گبی

دیزمقرمه - پیشگیر و دستخوان بگی

دیس - زاد بوم الوطن محل انسان

دیش - دندان

دیشاری - بیرون

دیش بوداق اغاجی - لسان العصافیر زبان گنجشک گبی

دیشدن ارتمش - ودیش ارتغی مجموع ومدخر نسنه که کندی بوغازندن قطع ایله ادخار اولنمش مال دیکدر ازبن دندان معناسنه

دیش کراسی - مزد دندان و دندان مزد انچه امرا در ضیافت بفقرا نقد دهند

دیشنگی - کبیتک گبی آئینه بهندی نانکی که دگرمن طاشی دیشیجک دمور آلت در

دیشه مک - گبیتک گبی سنگ آسیا تیز کردن

دیشی - ماده

دیکمک - دوختن و درخت نشاندن

دیکلنمک - راحت یافتن

دیکن - خاکونیش موک گبی

دیکهانا - نمودن التبصیر گوسته مک

دیکهنا - دیدن نگریستن ونگاه گردن ارشت الرویة گورمک

دیگ - غرغن و غرغان تیانچه ولویدهر کاره کلان سرکشاده باشد و پاتله و پاتیله تیان و سفلی یغلا و یغلاوی انچه دران دنبه بریان کنند القدر چولمک المرجل قازان الهلجب بیوک دیگ

دیگچی - دیگچه الکفت کچورک چولمک

دیگنلی جالی - یزاول گبی خارهائی گرد باغ وغیره

دیگمک - مینوش گبی واشتمک سماع وصغا معناسنه

دیکمک - ونصب ایتمک و دیکدرمک دیک طوغرق و دیک طور درمق شاندن درخت نصب کردن لازم ومتعدی

دیلک - داستک درخواه گبی

دیمک - دیوک دیوچه تافشک شمیر لبنک الارضة اغاج قوردی

دیمک - کفتن

دیمه - کشت زار که بآب باران حاصل شود

دیه الانا - بخشیدن المنح الهبة الاعطاء دیرمک وبخشش

دین - کیش وانبیر الدین طریق

دینا - دادن وانونتن الاعطاء اعطا ایتمک

دیو - خرشنده ودیابانی یغام باشد العفریت یاوز وقوتلو دیو

دیوث - کشیخان وکشخان وگردنگ وکلتبان و بچشم خود بین وکشیخانی وریشمالی دیوثی غیرتسز کیمسنه

دیوار — داو سر دیوار باشد ودای ولاد و نواسته دیوار خشت انبدار دیوار

دیوار بنانا — دیوار کشیدن و نہادن و برداشتن و برآوردن وبستن التعویط دیوار اینک

دیوار بہی کان رکھتی ہے — دیوار ہم گوش دارد للحیطان اذان یعنی دیوار قولاغی قویر

دیوار پر چڑھنا — بر دیوار برآمدن دامیدن التسلق دیوار او ستنہ حقیق واغمق

دیوار سیدھی کرنے کا ڈورا — رژہ رزہ پہنا نیز چربی اپی معناسنہ

دیوار گرانا — دیوار افگندن واندا ختن الہدم یقمق وخراب اینک

دیوار صیوامق — ویالدزلمق وابضانہ اینک اندائش واندا ایدن

دیوار طبانی — پایہ دیوار تگرک گبی

دیوار لیپنا — اندائیدن کہکل کردن صیوامق معناسنہ

دیوار گرنا — دیوار افتادن وغلطیدن الانقضاض تعلق

دیوانخانہ — دریخانہ و درخانہ وہم درگاہ و دربار پادشاہ حضرۃ السلطان معناسنہ

دیوانہ — کالیوہ وکالیو ونادان سرگشتہ سرسمیہ آسیمہ خیرہ وآسیمون المجنون دیلانہ وبوان شاشقین وسرسم معناسنہ دیوانہ مزاج گبی

دیوانہ مزاج — کالفتہ وآلفتہ وشیدای ودیوانہ مزاج وپریشان حال وسراسیمہ وآسیمہ السفتہ یینجکلک فہو سفیہ سرسم معناسنہ

دیوانی — پل ریزہ متغثر منغور معناسنہ

دیوث — چراغدان وچراغپایہ المسرجۃ ایلکون وچراغدان

دیوث — درارہ وریشمال وریشمالی دیوثی

دیور — برادر شوہر زن ایور وایور زن بہابی الحماقاین اتاوز وج جانبندن اولان کیمسنہ لر

دیورانی — زن برادر شوہر نیا جا السلف کشینک عورتے قزقزناشینکاری کہ بجانق دیرلر

دیوہرہ — بتکدہ وبتخانہ الکنیسہ نصاری کلیسا

دیہاتی — روستائی البدوی کویلو کیمسنہ دانجی

باب دال فارسی

ڈاٹ — بند شیشہ الصماد عقاص قارورہ

ڈاڑھی — ریش بامہ ریش دراز ودراز ریش مرد بلحیہ اللحیۃ صقال

ڈاڑھی دھوپ مین سفید کرنا — ریش از آسیا سفید کردن وریش بدوغ سفید کردن صقالی دگرمندہ اغارتمش مفہومہ قریبدرو بی تجربہ وبی بیوقوف غافل کیمسنہ دینور

ڈاک — چپار بتر کی پوستہ

ڈاکا — غارتگران وغارت زنان وتاراج گران وتاراج زنان الناہب یغمالیجی و یغما ایدیجی

ڈاک چوکی — یام وچپار وچپر واسکدار و بر بد نیز البرید اولاق

ڈاک کے گھوڑے — الاغ واسک منزل آتی

ڈاکن - کفتار زن ساحرہ مجازاً

ڈاکو - تاراج گر و تاراج زن لشاہب غارت ایدیجی

ڈال - شاخ درخت الغصن بوداق عضن کبی

ڈال - تیغہ النصل قلج و بچاق و سنگو دمری

ڈالنا - انداختن افگندن الایقاء الطرح آتمق وبراقمق

ڈالی - شاخ الغصن بوداق

ڈالی - سبد و تفت سپد معناسنہ

ڈانٹنا - باز داشتن کسی را از کار سے سخت گرفتن و گفتن الزجر منع ایتمک

ڈانڈ - بیل و چوب خلہ المجذف کمی کوروکی

ڈانڈ - تاوان و ترجمان المصادرۃ جریمہ و غرامہ معناسنہ

ڈانڈ - تاوان شالنگ الغرامۃ اداسی واجب ولازم اولان نسنہ

ڈانڈ - پار وب و پار و قارکوروکی و برقوعنہ صیرقی دینور

ڈانڈا - سومہ التخم اوج وحد وطرف

ڈانڈ دینا - تاوان و ترجمان دادن الغرم اودک و جرم و جنایت

ڈانڈ لینا - تاوان کردن و برکسی تاوان کردن الاغرام و دتمک

ڈانس - پشہ کلان البقہ سیوری سنک بعوض عظیم گبی

ڈانگ - قوہ و ورق زیرگین فرزل بویہ در

ڈانواڈول - پریشان خاطر و پریشان حال و پریشان حال و بیقرار و سراسیمہ المشتت طاغلمش کشی

ڈاہ - پژہان غبطہ باشد الحسد برکیمسہ نک نعمتک زواللق تمنی ایتمک الغبطۃ برکیمسہ نک مالن ویا مرتبہ سین ویا ایلوکن گورب بنمدہ اولسہ یوتمنی ایتمک زوالن استمیہ

ڈاین - جگرخوارہ

ڈب - قابو القبضۃ فی قبضۃ فی اختیارہ

ڈبا - درج کوچرک حقہ کہ ایچنہ الجود التون قویلر

ڈبانا - در آب غرق کردن و فرو کردن التغریق غرق ایتمک

ڈبڈبانا - اشکناک شدن چشم و آب گردیدن در چشم الاغریراق گوزی یاشلہ طولوب اغلمق

ڈبرہ - گوباران فراہم آمدہ شمر الحسی دیبی یقین قیوکہ قملویردہ اولہ

ڈبکی - پاغوش الغوص صویہ طالمق

ڈبکی دینا - غوطہ دادن الغمس باترمق

ڈبکی کھانا - غوطہ خوردن الانغماس صویہ طالمق

ڈبکی مارنا - غوطہ زدن و پاغوش زدن الاغراق صویہ باتمق

ڈبیا - درجک الحقہ کوچرک قوطی کہ ترکیدہ دخی حقہ دیرلر

ڈپٹنا - حملہ آوردن تاختن دویدن السطوۃ حملہ ایلمک

ڈپٹانا - اسپ تاختن واسپ انگیختن الرکوض الرکض

ایاقلرین دپرنمک واورمق وسکرتمک وسکرتدرمک

ڈر - ترس وبیم وشکوه الروع قورخو

ڈرانا - ترسانیدن وبیم کردن وآب چشم کسے گرفتن شاخشانه الاقراع قورقتمق

ڈرا ہوا - ترسیده وترسان المتدغر قورقمش کشے

ڈرکر بھاگنا - سهستن قورقوب قاچمق

ڈرنا - ترسیدن وحذر کردن شکم درخوایش دزدیدن وشکوہیدن وہراسیدن سهستن الارتیاع قورقمق

ڈسنا - گزیدن مار انهنش اللدغ یلان سوقمق واصرمق

ڈف - دائره الدف برساز درکه غیر ساز لرک یانجه بیلیه چلارلر

ڈف بجانا - دائره زدن ونواختن ضرب الدف ساز چالمق

ڈکار - آروغ وآروغ ورچل ورچک ورجک ورجنک لکرمه معانسه

ڈکار - بانک شیر الزار والزائیر ارسلان آواز واوکره مک

ڈکارنا - آروغ دادن زدن گرفتن آروغیدن التجشوء لکرمق

ڈکارنا - آواز کردن شیر الزار اوکره مک

ڈگ - گام الخطوة آدیم

ڈگانا - لغزانیدن الازلاق قایدتمق

ڈگین بہرنا - شکنگ یه جسمتن ارجاعه

ڈگنا - لغزیدن الزل یورکن ایاغی قایمق

ڈلانا - مروحه وباد زن جنبانیدن التروح یلپازه ایله یل ایتمک

ڈلی - پاره فوفل وشیرینی خرده القطعة پارچه

ڈلیا - سبد نان وچاشتدان انچه دران طعام چاشت نهند وهرچه از شاخ بید بافند تریان باشد الطبق سپد وطبله وکلاتیر وقولیز نوعنه چوالیه دیرلر

ڈنڈ - شنا وشنو

ڈنڈ - تاوان وزیان الخسارة زیان کارلق

ڈنڈی - شاهین المنجم ترازو قولی وترازو دلکی انچه در وسط باشد

ڈنگ - نیش وموک الحمة عقرب اغوسی الشوکة دکن ودیکن باتمق

ڈنگ مارنا - نیش زدن اللسع اللدغ یلان وعقرب چوقمق واصرمق

ڈوب - یاقلم باد

ڈوب دینا - جامه در رنگ شیدن وجامه در رنگ زدن الغمس باترمق وبویامق

ڈوبنا - آب از سر گزشتن وباب فرو شدن الغرق صویه باتمق

ڈوبنا - فرو شدن وفرو رفتن آفتاب وآفتاب برنشستن الافل والافول طولنمق خقوق گیمه

ڈوپٹا - باشامه ودامک دامنی وشامه المقنعة باشلق

اوتوری جارو کساوبرونجک معنا سنہ

ڈوڈا - کوکنار گوزہ خشخاش قوزہ لغنہ دینور

ڈور - ریسمان کاغذ بادانچہ در کاغذ بادکردہ بہوا آرند الحبل اورغان رسن گبے ورشتہ رابترکی اپلک گویند

ڈورا - رشتہ جامہ دوختن الخیط اپلک سلک گبے

ڈورا ڈالنا - رشتہ در سوزن کردن السلک اپلک اکنہ ایچندہ قویمق

ڈوری - ریسمان چاہ الحبل اورغان

ڈوری - طناب خیمہ الطنب چادر ایپلری

ڈوری - ریسمان دفتر انچہ جلد دفتر بندند

ڈوری - گرد باف وزہ پیراہن

ڈوریا - سگ بان وسگ پرست معلم سگ آموزندہ آن الکلاب ایت طوتن کیمسہ ایتہ صید تعلیم ایدن کیمسہ

ڈول - دول قاوغہ الغرب قوغہ

ڈول - انکارہ اکسک وناتمام ہیولائی

ڈولچی - دلو کوچک الدالۃ قوغہ

ڈونڈ - چنبہ کندہ اعاج معنا سنہ

ڈولا - المزفۃ تکلن محفہ سی

ڈونڈا - شکستہ شاخ مکسور القرن بونیزی قرلمش حیوانی

ڈول ہلانا - دلو را در چاہ جنبانیدن المج قوغہ یی آزرق چکوب ینہ طولسون دیو صویہ اورمق

ڈوم - خنیاگر الْمُغَنِّی ترنماتلہ رفع صوت ایدن گشی

ڈومنی - زن سرود خوان وشادگونہ زن القینۃ امۃ مغنیۃ

ڈونگی - سنبک جالہ ثرالہ سل مرجا ضدل ده القارب

ڈوئی - کفگیر چوبین وکفچہ چوبین کبجہ المدج المسواط قزان کبجہ سی وعند البعض جلوا کورہ کی ومطلقا نسنہ قارشدر اجق آلت المغرفۃ کبجہ

ڈہارس دینا - یاری وزور دادن الاعانۃ یاردم ایتمک

ڈہارس دینا - ولدہی ودلاسا دادن التسلیۃ سوندرمک

ڈہاری - خنیاگر وبترکی ارلچی مغنی معنا سنہ

ڈہاک - وپلاس وکرپاس کہ ٹاٹ باشد چول وآبگبی کہ پلاز دینور

ڈہاک - درخت گل ٹمیسو باشد کہ کاچیرہ تخم آن باشد بعربی عصفر وتخم را احریض گویند وبترکی اصپور چچکی واصپور تخمی گویند

ڈہاک - وپلاس درختی کہ گل سیاہ وسرخ دارد پلہ

ڈہال - سپر الجنۃ تلقان ترس گبی

ڈہال - اسپرم آب النطول شول سوکدا دویہ لرلہ قینادوب معلول کشینک آزآزباشنہ دوکرلر

ڈہالنا - در قاب ریختن وزدن وکشیدن التفریغ الافراغ دوکمک

ڈہانکنا - سرپوش برآوند وغیرہ نہادن التخمیر اورتمک

ڈھاٹا — دہان بند اللثام اغزو بوران ورتد کلری نز

ڈھاٹا باندھنا — التثام اغزینہ باشمق اورمق
الالتثام باشمقلنمق

ڈھانپنا — سرپوش برچیزے نہادن
التغطیۃ اورتمک

ڈھائین — برم العریش ہرگ وچتال آغاجی
واصمہ چاردانمی

ڈھب — طور الاسلوب یول

ڈھپنا — سرپوش وتہنبان وتہنبن الغطا
تنجرہ وکوپ قپاغی

ڈھٹی — لبیش ولبیشہ ولواشہ ولویش
ولویشن ولویشہ ترکیدہ یواشہ دینور

ڈھڈھا — رنگ شوخ الفقع قتی صاروا ولمق
اصفر فاقع وقتی قرمزی اولمق

ڈھڈھی — دمغزہ العصعص قویرق کمکی قویرق
صوقمی معناسنہ

ڈھر — آواز گوزا وسرمق آوازی

ڈھرا — جائیکہ آب از درزہائے کشتی دران
فراہم آید الجمۃ صوجمع اولان یر

ڈھرسرجانا — فرتوت شدن قوجنمق

ڈھکانا — نمودن وربودن گوستر مک ویرمک

ڈھکنا — سرپوش الغطا راورتو

ڈھکیلنا — از پس افگندن الکدش شدتلہ سورمک

ڈھکے مارنا — درہم کشیدن

ڈھلکا — مرغیکہ بدان آواز چشم روان ماند

ڈھلکانا — آو وغیرہ برزمین ریختن الاراقۃ
صوددوکمک الصب السکب

ڈھلکانا — غلطانیدن التدہدہ دونمدرمک
وچویرمک

ڈھلکنا — غلطیدن التدہدہ دونمک

ڈھلکنا — ریختن الافکاردوکولمک انصباب گبی

ڈھنڈورا پیٹنا — منادی کردن وزدن المنادی
ندا ایجی وندا ایتمک

ڈھنڈوریا — منادی زن ومنادی
کنندہ بترکے جارچے المنادی
ندا ایدیجی

ڈھنگ — طور وروش وخوئے و
آئین وہنجار السیرت السجیہ خلق وطبیعت وعادہ

ڈھول — تنبک وہردوسرخام کشیدہ را
دہل خوانند الطبل طاول

ڈھولائی — مزد الجعالۃ انسانہ ایشلمکیچون
ویرمکلری نسنہ

ڈھونڈھنا — جستن وتلاش وجستجو کردن و
آب برلیمان بستن وتلاش بحد نمودن پژوہیدن
کاوکاویوزیدن الطلب آرامق

ڈھیٹھ — بیباک شوخ خیرہ الجسور

ڈھیبرا — کاژ ولوح الاحول شاشی گوزلو

ڈھیرغلہ کا — راش وتودہ وانبار الصبرۃ ارپہ
وبغدای ایچی ویغینی

ڈھیرکردینا — یکجا فراہم کردن وانباردن و

انپاشتن العرکس جمع ایتمک التکویم برنسہ یی یعقوب چاج ایتمک

ڈھیری — تودہ شوشہ الکتلۃ الکوم پیغن

ڈھیکلی — پادنگ الدالیۃ دولاب

ڈھیل — دیر درنگ المہلۃ تاخیر ایتمک البطاء اکانمک

ڈھیلا — سست ارخو والرخاوۃ الہش گوشک

ڈھیلا — تنبل وسست الکسلان کاہل

ڈھیلا — کلوخ پیوالمدر کسک

ڈھیلا کرنا — الارخاء صار قمتق

ڈھیل دینا — مہلت دادن التاخیر اکلندرمک التمہیل مہلت ویرمک

ڈھیلے کوٹنے کی لکڑی — کلوخ کوب الارزبۃ والمرزبۃ طوقماق

ڈھیما — کلوخ المدر کسک

ڈھینڈا — بار زنا و بار حرام الحبل الزنا حرام بوکی

ڈیرا — خرگاہ وخرگہ الخیمۃ چادر

ڈیڑگرہ — نیم گرہ الانشوطۃ شول وکومہ

دبیر لرکہ چوزلمسی آسان اولہ چقور باغی گیبی

ڈیگ — یالکی آتش یالکی زبانہ گیبی

ڈینگ مارنا — لاف زدن وکلہ زدن الصلف مقدار ندن ارتق تکبر لکدوعوا ایتمک وبعض ایتمک

ڈیل — بش و بالا القدّ بوئے

ڈیوڑھی — بالان الدہلیز اوایلہ قاپوراسنہ

باب ذال معجمہ

ذات — بشین چہرو نہاد فرگوہر و گوہر کشینک ذاتی ونفسی

ذات الجنب — برسام یان اغریسی

ذاتی — گوہری

ذال — نرم رفتن وشتاب رفتن

ذاکر باشی — سرخوان وذاکر باشیلق سرخوانی

ذبح کیا ہوا — مسمل وکشتار الذبح بوغازلمق والذبح بوغزلد قلری طوار ذبح مذبوح مسمل معنا

ذخیرہ — یخنی شتنج ویرنگ الذخرہ والذخیرۃ ایرکوب صاقلد قلری نسنہ دقزانلمش

ذخیرہ کرنا — یخنی نہادن الاذخار قزانمق وجمع ایدوب یغمق

ذخیرہ کی زمین — نخیرد وشک معناسنہ

ذرات — گرد آفتاب وپندہ الذرۃ شعاع شمس دہ گورنین اوفاحق غبار

ذریعہ — دست پیچ الوسیلہ یعنی شول نسنہ کہ انو کلہ کشی غیرہ تقرب بولہ التوسل التقرب

ذکا — نہ پراش الفہم

ذلت — خواری الذل خورلق الہون حقیرلق

ذلیل — نژند مہان الذلیل حقیر

ذمہ — عہد وامان وحفظ وحمایتی واجب اولان نسنہ

ذمی کافر — زنہاری اہل العقد

ذوق شوق — خیر ومیز الشوق کشینک نفسی

برنسنه یه چکنمک

ذوق قلمق - لذت بردن و تمسخر کردن

ذهن - فرور و هشور یرکلک قطنت گبی

ذی - هر نسنه کوزلجه بشور باریمک

ذیع - والذیوعة والذیعان والذیوع

خبر فاش و منتشر اولمق

ذیفان - سم قاتل

ذیل - اتک قفسانک و غیرک صالنمق

باب رائی مهمله

راپی - نشکرده الارمیل یخغو و یخمی

راتب - روزینه و روزانه و روزیانه و

ادرار و تعار و جامکی الوظیفه هرگون باهرایچون تقدیر ایتدکلری نسنه در اهمدن

ونانیردن طعامدن یا غیریدن

رات - شب شیشک اللیل گیجه

رات رهنی کی جگهه - شب نشین البیت البات

صغر تیاغی و طوار آغی و دوه تیاغی آغل معناسنه

رات و دن - روز و شب و روز و شبان

وروزان و شبان و شبار و زالملوان گیجه گوندز

راحت - رستی آرامش و آسایش الروح راحت

راحله - سواری جانور زاد والراحلة بنت

راج - شاهی و جهان بانی و کامرانی السلطنة

غلبه و عظمت الامارت بکلک

راج - معمار

راپهه - دند جولهه طرغی

راپهس - وراکس دیو العفریت یاوز و قوتلو دیو

راز - سر گوتا السر لزلونسنه

راز فاش هونا - کچه گل کردن و کچه رو کردن

الفشو آشکارا اولمق

راس آنا - راست آمدن صحبت و درگیر شدن

صحبت و صحبت درگرفتن الوفاق موافق اولمق

وراست کلمک

راس - تودهٔ غله الکدس دکومدک خرمن

راسته - صف بازار هم راسته بازرش راه

المنهج الطریق السبیل یول

راستق - کف گبی سیاه چیزیکه زنان بدان

ابرو رنگ کنند

راس وذنب - اثر درگوزهر

راضی هونا - دل خوش کردن دادستان

الرضا الرضوان خوشنود اولمق و یکمک

راعی - شبان و چوپان معناسنه

راف - سوراخیکه در دیوار از طرفی بماند

مو سیچه لغتنده در

راکهه - خاکستر الرماد کل

راگ - ترانه و سرود الغناء ترکی واشعار

که گوینده لر ترنم ایدرلر

راگ ورنگ - صحبت نغمه و سرود و عیش المنادمة

مصاحبت و مسخره لق و ساقیلق ایلمک

رال - گلیز ولیز و یفخ الرؤال اللعاب سالیار

رال بہنا ۔ روان شدن کلیز الارمعلال ۔ اوغلانمک سلیاری آقمق

رال ٹپکتی ہے ۔ اغزنک صوئی آقار

رآن ۔ اویلق

رانڈ ۔ بیوہ وکائم وکائمہ الفاقد الارملۃ طول قار

رانڈ ہونا ۔ بی شوہر شدن زن التائیم طول اولمق

رانکی ۔ پاردم گبی دمچی پالدم دخی دینور

رانگ ۔ فشردہ برگ العصارۃ صقندی

رانگ ۔ ارزیز الرصاص قلائی وقلع

رانگا ۔ ارزیز الرصاص قلائی

راوٹی ۔ چارطاق وچہارطاق شروانی الخیمۃ او بہ

راوی ۔ ماج ومج خبر ونقل ایدیجی

راہ ۔ وراہ کوفتہ وراہ آمد ورفت ودرہ ودرغالہ راہ میان کوہ وتر فتج راہ باریک ودشوار الطریق یول صراط گبی

راہبر ۔ بلد وکرکز وکرکوز الدلیل قولاغوز وقلاوز دال معناسنہ

راہداری کاپروانہ ۔ خط گزارہ وخط جواز یول تذکرہ سی گبی

راہ دیکھنا ۔ چشم براہ داشتن وانتظار کردن الترقب الانتظار الترصد الترقب یول گوزلک ومنتظر اولمق

راہ دینا ۔ راہ دادن وکوچہ دادن یول ویرمک

راہ روکنا ۔ راہ گرفتن کسے وراہ بستن وفرو بستن وراہ گرفتن برکسے السد یول طوتمق

راہ زن ۔ راہ بند ومشتنگ ومشنگ وژکور مشنگل ومنگل القاطع الطریق یول کسیجی وحیدود

راہ سے ہٹنا ۔ بر دیدن الانحناء العدول یولدن برطرفہ چکلمک وصاولمق وآلارغہ اولمق

راہ طی کرنا ۔ سپر وسپردن الطی دورمک وطی ایلمک

راہ کی روٹی ۔ توشہ مسافر وزاد راہ السفرۃ مسافر یولدہ یمک ایچون ایتدکلری طعام کہ آزوق دینور

راہ مارنا ۔ راہ زدن قطع الطریق یول کسمک

راہ وروش ۔ ہنجار الاسلوب طریق

راہ وکیت ۔ راس وذنب

راہی ۔ عابر سبیل

رائی ۔ سپند وسپندان اسفند اسفید الشنفاۃ الخردل اوزرلک

رآتا ۔ ژاژ وسنجک ونمکینہ جاجیق معناسنہ

رائج الوقت ۔ کچراقچہ ونقد الوقت گبی وناسرہ رازیوب گویند بترکی

رائگاں ۔ چلمکہ الہدر باد ہوا گبی

رب ۔ فرد فراسمار الدن براسم در

رب ۔ جبہ عصیر العنب اوزم صقندیسی

رباب ۔ رواده وشاشنگ وشاشک وشارشک وشوشک وشیشاک وچہارتار کمانی واقلغی معناسنہ

رباعی ۔ ترانہ

ربط ۔ استوار بند بازبند ہم بندی

رَبِّ کلام اللہ - ہفتنک

رَبُّ النوع انسان - فرفروزان فروزان فر و نوشروان

رَبودن - قاپمق

رَبیب - پسندر اوغلق

رَبیع الاول - نام ماہ بعد صفر

رَت - موسم

رُتبہ - سرخانہ المرتبۃ منزلت

رتوندی - شب کوری العشی گیجہ گوز کور میوب گوندز گورمک لغتی اعشی وعشوار

رُتہہ - گردون تکلی معناسنہ

رَجب - نام ماہ

رُجاج - ہرنسنہ نک ریغی وضعیفی

رُجالہ - یپیان یوریمک

رُجع - گیرودو ندرمک یغمور مطر گبی رجوع ایتمک و ایندرمک

رُجفہ - دپرنمک

رُجنہ - صمغ صنوبر شتینہ گبی

رُجولہ - ارلک

رُجم - طاشلہ اورب قتل ایتمک

رُجن - حبس ایتمک

رُجل - وطراطور وسلطہ ترشی وآچار

رَحل - گیرخ کرسی المصحف

رَحی - دگرمن

رَحم - بوون وزہدان وبچہ دان یارک و یوکان اناقرنندہ اوغلان تیاغی مدزدہ و درحیوانات یاورولق ودراسپ قولونلق

رَحمت - بخشایش ولم وریزوآزرم ودرجہ رقت قلب ومیل وتعطف ایتمک

رُخ - شطرنج افراد ندن برفروک آدیدر

رُخصت - دستوری ربی زبان یافتن ورخصت یافتن الاجازت دستور ویرمک والرخصۃ فی الامر خلاف التشدید فیہ

رُخصت - زمان المہلۃ النظرۃ تاخیر ایتمک

رُخصت دینا - رخصت دادن الترخیص رخصت ویرمک

رُخصت دینا - زمان دادن الانظار و الامہال مہلت ویرمک وتاخیر ایتمک

رُخصت کرنا - وداع وتودیع کردن پدرود کردن ورخصت کردن وگسیل کردن التودیع دفع ایدوب یوللمق وباشدن صاومق گسی گبی

رُخصت مانگنا - رخصت حاصل کردن و رخصت گرفتن الاستنظار الاستمہال مہلت طلب ایتمک

رُخصت ہونا - خیرباد گفتن

رُخنہ - چتلاق ویارق

رُد - شکوفہ القی قوصمق قوصمہ

رُد کرنا - شکوفہ ورد کردن التقیو قوصمق

رُد کردینا - منسوخ کردن وباطل کردن و قلم کشیدن الابطال باطل ایلمک

رُدہ - یک صف از خشت ہاے دیوار ردہ

وچینه ودای ودا و ولاد وبن لاد وبن دیوار
وسرلاد سردیوار وتیسپه وتیسپه العرق هرنسنه
که خیولدن حیواندن طاشدن کرپچدن وغیریدن
بری بری یاننه ویزلمش صفا ولمش اولمه ویوارمق
رُدی - ناکاره خماش وخماشه وواد یاب
لکات وآخلال وپچنیر الرداءة کملک ویرامزلق و
وفاسد لک وآتیلجق نسنه
رُدیف - چکامه قصیده پیوسته وند قافیه پیوند
ردیف الردف طوارده بنن کیمسه نک ردینه
بنن کشی والردیف هوالذی خلف الراکب
رُزق - جاکی وواجم مایفرض للجند من بیت المال
رُزم - دوه آوازی ورعداوازی وجمع ایلک
رزمت الشی جمعته
رُزمه - مایحمل علی الظهر من الثیاب والرزمة
صوت الرعد
رُزمه - شول صوت که دوه بوغازندن خروج
ایدر آغزن اچماز
رُزوم - طوار زیادوار قلامق ویورلمق
رُزیة - زیان ومصیبت یتشمک
رَس - افشرده العصارة هرنسنه نک سقندیسی
رسا - رسن ستبر وکلان القلس لیفدن وغیریدن
اولان یغون رایپ
رَس بَزا - رسن ساز درسان اورغان
ایدیجی یلمه جی
رسالت - آلوک گوندرمک خبر ویرمک
رسالہ - السریة برمقدار چیری
رسالہ دار - سپهبد ولشکرکش وسرلشکر قوشونجی
رسائن - آهستگی الرسل الثانی التؤدة تاخیر
ایتمک ومهلت ویرمک وآهسته لک ایتمک
رستا - باخ وباخسه راه غیر متعارف خانه
الطریق یول
رستابرتن - آوندرتراوندہ الرشح صوزوب چیقمجی
رستم - بن دستان بن سام بن نریمان بن
عام بن علوان بن عملاق بن عام بن سام بن
نوح علیه السلام
رستے سے ہٹنا - آلارغه اولمق صاولمق یولدن
برطرف چکمک برطرف دیدن گچمک
رستے کا تھکا ہوا - هفته یورلمش کشی
رسخ - سنکسار وسیاست معروف ورسخ که
ثبوت وثابت شدن باشد وباصطلاح اهل
تناسخ سته ره متنزل شدن روح از انسانی
بحیوانی بازبه نباتی الرسوخ محکم اولمق وقرار
بولمق وثابت اولمق
رسد - سارسوت المیرة العیر بار دانه
رسد - حصه رسد بهره ونصیب القسط نصیب وسهم
رسلوک - مروارید کوچک اللولو انجو
رسم - روش سان یاسه اسلوب معناسنه
رسمین ولادت کی - گلگجه
رسنا - تراویدن الترشح سیزوب طاشره چیقمق
رسوا - کیاده خلوه الفضیح رسوالک

رسوا کرنا - رسوا کردن الفضیحۃ والفضاحۃ رسوایلق

رسوا ہونا - رسوا شدن الافتضاح رسوایلق

رسوائی - آہنامہ الفصاحۃ رسوایلق

رسوت - نام دوا الحضیض برآجی دوا در

رسوخ - سنگسار الرسخ محکم اولمق

رسی - ریسمان و رسن پوست خرما را کبار و

کبال و رسن یکتاہ رسنی کہ یکتاہ بود کرش و

آر ویس ریسمان مو الشطن اورغان رسن گبی

رسی بکنی والا - رسن ساز و شانکنگی و شہلنگ و

رسمان اورغان ایدیجی

رسیدہ - یافتہ

رشتن - اکیرمک معناسنہ

رشتہ - برادری و خویشی القرب القرابۃ صوی

رشد - ند الرشاد عاقل و قوی العقل اولمق

رشک - حسد وک و خاشہ و تیورک حسکاش

الحسد کیمسہ نعمتنہ زوالین تمنے ایتمک

رشوت - پارہ و بلکغہ و بلکغدہ لاج الرشوۃ

زہر لک

رشوت دینا - رشوت پارہ دادن الارشاۃ

اعطاء الرشوت

رشوت لینا - رشوت گرفتن و ستاندن خوردن

و رشوت خوار و پارہ خوار صفت الرشوت آلمق

رصد - ہودلی ہودلی بند رصد بند رصد گاہ جائے

ضبط حرکات کواکب و افلاک

رصاص - قلائی

رضاع - صورمق رضع الصبی امہ رضاعا

رضائی - لحاف یورغان معناسنہ

رضخ - صنمق

رضوان - راضی و خوشنود اولمق

رطب - یاشل تازہ یاشلق تازگی

رطل - یوز اتوز درہم ارطال جمع و

قاموسدہ اون ایکی وقیہ در ہر وقیہ فرق درہم

رطوبت دنبل - نمچ چیبان دہ اولمان یاشلق

رطوبتلی - صاحب مال و حال

رعد - تندر آسمان غریو گنور بخشو و بخشو و

بخشور و بخشوہ بانون نیز الرعد گوک کورلمک

رعنائی - سمک الرعنا حماقت و الرعن احمقلق

رعیت - بادرم وسیل ویلیک و دہیچہ الرعیۃ

محفوظ نسنہ

رغبت - کرای و گرائیدن و گرویدن و

گرایستن توجہ ایتمک و طمع ایتمک و برنسنہ ایلمک

رغبت و اطت کرنا - رد نبہ و ندان زدن

المواطئۃ اولاشمق

رغس - چوغالمق

رفتہ رفتہ - آہستہ آہستہ بترکی یاواش یاواش

رفدان - نیم برشت تخم مرغ کوازہ گبی

رفع - برخاردن برداشتن قالدرمک یوجالتمک

رفعت - برزیوجہ لک و اولولق

رفق - نرمی و آہستگی یومشقلق گبی

رفل - قفتان اوزن ایدوب یورکن انکلرین

جرایدو ب صالنمق

رَفُو - رَفُوت الثوب اصلاح ایتمک ورود و کوزه لیش

رَفو کرنا - رفو کردن و زدن الرفار اصلاح ایتمک

رَفو کہلنا - رفو برخاستن الانحلال چوزلمک

رَفو کیا ہوا - رفو دار

رَفوگر - ہمگر

رَفیع - ہول یوجه و یوکسک

رَفیق - سنگار و سنگم و سنگمبر و ہماس و ہمتک یولداش

رَفیدہ - کابک و کمایوک و یوک فیدہ و پینہ قود معناسنہ

رَقت - کشتا والرقۃ رفقت معناسنہ

رَقص - شار الزفن رقص ایتمک

رَقعہ - بازافگن ژندہ و پینہ پوژنک الرقع یامہ

رَکاب - الغرز اوزنگو و ہنگ حلقہ چوبین رکابلیہ

رَکاب - یاورق

رَکاب غالری - جلودار رکابدار گبے پیادہ گاہ نیکہ ہمراہ سواری امرا روند

رَکابدار - لوذات ساز و آنکہ سرانجام سفرہ امرا کند و آنکہ ہمراہ امرا پیادہ رود

رَکابی - طبقچہ و صحن الصحن قدح عظیم علبکی معناسنہ

رَکت چندن - صندل شرخ الصندل براغاجدہ

رَک رہنا - بازایستادن از کار سے طور مق معناسنہ

رَکنا - دل تنگ شدن الانقباض طونق یوزلوا ولمق

رُکن - یہلو مرد عظیم معناسنہ

رُکنا - عاجز شدن از قرأت الحصر عاجزلک و قبض اولمق

رَکھنا - داشتن و نہادن و نشیدن و نہستن الوضع قومق

رَگڑ - خراش الحدش قاشیمق و درملمق

رَگڑنا - سائیدن و بہم سودن دو چیز السحق ازمک سورمک و دورپیلمک

رَمز و ایما - دغدش و سیم و سیمیا رمزگو و اشارہ کنندہ نمار الرمز اشارت ایتمک ایما گبی

رَمضان - ماہ صیام و ماہ روزہ

رَن - رزمگاہ و نبرد گاہ و آوردگاہ و جنگ گاہ المعرکۃ جنگ ایدہ جک یر

رَنج - آزردگی و سترگی و سینرگی و سپرگی و چکردی و رنگ شکر آب السامۃ ملالت

رَنجک - چاشنی

رَنج کہنیجنا شایشتہ اعمال پر - گفیار المجاہدۃ اعمال حسنہ ضمنندہ رنج و محن چکمک

رَنجیدہ - آزردہ و ملول

رَنجیدہ کیون ہوتی ہو - چرا سرکہ میفروشی

رَند مشرب - آلفتہ و آلفتن آشفتن

رَندہ - مشت رند و مشت رندہ و مشت وارہ المسفن دورپی المبراۃ رندہ

رَنڈوا - ایم العرب یالکز کیمسنہ الغروبۃ یالکوزلق

رَنڈی - زن الامرۃ قاری

رَنڈی باز - زن بارہ چلبی معناسنہ

رنگ - پائدار را رنگ بست گویند خام وپام
چرتہ وچردہ رنگ بسیاہی مائل سرا وند رنگ
زرد اللون بویہ
رنگنا - آزدن ورزیدن الصبغ بویامق
رنگ بدلجانا - گونہ برگشتن الشحب لون متغیر اولمق
رنگریز - ورنگرز بویاجی
رنگ فق ہوجانا - رنگ پریدن ورنگ برجستن
ورنگ ریختن ورنگ رم کردن ورنگ باختن
ورنگ شکستن ورنگ کسیختن الامتقاع متغیر اولمق
رنگ کاٹنا - رنگ بریدن بویاکسمک
رنگ مائل بسرخی - میگون
رنگنا - رزیدن ورنگ دادن وریشیدن
الصبغ بویامق
رنگین - المصبوغ بویالی اوربالی
رواج - نمک کچمک رج الشی یروج رواجا
رواق - خیری شول چاردا ق کہ اوکی آچوق اولہ
روان - داس وداسہ واخگل وشوک وخاب
وپرد قلچق معناسنہ
روانا - آمادہ گریہ
روانہ کرنا - سل کردن وروانہ کردن و
فرستادن گوندرمک ویولامک
روانسا ہونا - گریہ درگلو داشتن البکا اغلامق
روان - شرآن الشجاجہ شارل وشارال آقمجی
ودوکلیجی بو اعتبارایلہ صعتانا قلی یغمورہ دخی دینور
روبرو ہونا - دوچارشدن وزدن و
واقتادن وچشم چارشدن التقابل یوزہ یوزاولمق
روپیہ - کہلہ وکہلہ وہریوہ الریال القرش
سکہ لنمش آقچہ
روتی صورت - گریان وگریہ ناک البکی
چوق اغلایجی
روئیہنا - رنجیدن وآزردن
روٹی - نان واز دست پرواز دست فزا
انچہ پیش از خمیر برآمدن پزند خچیک نان بزرگ
کماچ انچہ براخگر پزند وگلان نان میوہ بکسمات
نان روغنی مربع وسنگلہ نان گاورس وارزن
دیسیار نان جو وباقلاوارزن وشمندنان سفید
وورہمین نان گندم وجووونانہ نان گردہ
ارزنین نان الخبز الخبز اتمک القرص کلیچہ الرغیف گردہ
روٹی پکانا - نان بستن الخبز اتمک پشرمک
روٹی چپڑنا - روغن درنان مالیدن الترویل
یاغلوایتمک اتمکی یاغلہ اومق
روٹی کاٹکڑا - فتات القنوت اوفتی وقرنتی
دریزہ معناسنہ مذن اولورسہ
روٹی کپڑی پرخدمت کرنیوالا - جاگی خوار
ونان جامہ
روح - جانہ وزندجان معناسنہ
روح القدس - شید اسپہبد
روزازل - ناآغاز روزروزبخش الازل قدیم
روزکوری - نام مرضی وروزکور صفت آن
الجہر گوندزہر نسنہ کورہ محک اول کیمسنہ اجہر ویرلر

روزگار - باد ہوا بترکی

روزگزشتہ - دی الامس ونکی کون

روزمرہ کے کپڑے - گوندہ لک بادروزہ گیے

روزہ - الصوم اورش

روزہ دار - الصائم اورش طوتیجی

روزہ رکھنا - روزہ داشتن گرفتن بستن الصوم اورروش طوتمق

روزہ کھولنا - روزہ کشادن وواکردن الافطار اورجبن آچمق

روزمرہ - زبان وروزمرہ وزبان زد اللہجۃ دل

روزمرہ - وجہ معاش ہر روزہ الوظیفۃ ہرگون وہرآئی ایچون تقدیر ایتدکلری نسنہ

روزی - خوارہ ونواوخوراک الرزق یمک ویمنتی

روزینہ - روزانہ وروزیانہ وراستاد ورستاد وظیفہ وعلوفہ معناسنہ

روسیاہ کرنا - نیل برچہرہ مالیدن وکشیدن

روش - راہ روِ چمن

روشناس - آشنارو

روشناطاشی - مارقشیشاگی گوزطاشی ورونزناطاشی دخی دینور

روشنائی - سیاہی المداد مرکب

روشندان - روزنہ وروزن وپنگ الروشن یولہ آچلان پنجرہ

روشن کرنا - افروختن الاضاءۃ روشن ایتمک

روشن ونورانی - آذرنگ

روشنی - شید وفروغ

روغنی روٹی - روغنینہ قاضی لقمہ سی ونماز لقمہ سی وقادین بوطمی دیدکلری خمیرایشی یمیہ جکدر ویاغلو بکسمۃ وبوغاچہ یہ دہ دینور وقتمز تعبیر اولنان قات قات یغلی اتمکدہ دینور

روکن - دستوری سرچکادی وبرسری باش معناسنہ

روکنا - باز داشتن الصدالمنع

روکھا - خشک ایلا بس قرونسہ

روکھی روٹی - نان خشک وخشک نانہ القفار قاقنقسز اتمک

روگ - بیماری الداء مرض وسقم وسقام خستہ لک

روگی - بیمار ورنجور وخستہ السقیم المریض صبرو

رومال - دستارچہ ودستمال وروپاک ودست پاک ودزک ودرک بترکی ساچوغ وآبچین ورومال مردہ ورونیم پارچہ پشت وگریبان اولکندرک معناسنہ وچک مثلثیکہ بردوش کشند المنشفۃ المندیل یغلق ومقرمہ

رولاکرنا - برآشفتن البغی آزغونلق ایتمک

رولانا - درگریہ آوردن الابکاء التبکیۃ اغلتمق

رول پڑنا - برانگیختہ شدن وفراہم آمدن الانبثاث طاغلق وپراگندہ اولمق

رونا - اشک ازچشم ریختن وگریستن وگریہ دست دادن وگریہ کردن وگریہ زدن وگریہ انداختن وگریہ افگندن واشک ریختن وبہاشتن ہازیدن

ونالیدن وبہانہ نستن وزاریدن البکاء الخلق و
بازاری زاولومق گویند ریستن گبی
رونا - گریہ باشد وگریہ شادی را اشک
شیرین خوانند البکی چوق اغلامیجی
رونا کٹی کا - زنویہ وموییہ وزوزۂ نوئیدن
کوپک ولومق
روندنا - پی سپر کردن وپامال کردن الکلہ و
ناخوستن الدوس الوطی برسنہ پی ایاقلہ تپمک
وچکنمک باصمق وایاقلمق
رونق - آب روشنی وتاک زینت وحسن معناسہ
رونق دینا بات کو سبز کردن حرف وسبز
شدم لازم الترصیع بزہ مک
رونگٹا - موی زردالرغب صاروجہ توپلری
رونمائی - یوزگورملکی روئی نماگبے
روئی - زنِ گریان وزنِ گریہ ناک اغلامیجی قاری
رونگٹی کھڑے ہونا - موی واتیغ شدن و
فراخیدن وفراشیدن الاقشعرار قورقودن صاچی وقیل اوپرمک
روئی - پنبہ وجبت وجبوت وساویس العطب پنبوق قطن گبے
روئی بنولے سے نکالنا - فلخودن وفلخیدن
وفخیدن پموق آتمق ویموقدن چکردک آیرتلمق
روئی تومنا - پنبہ شکافتن النفش یوکو پموق آتمق
روئی دھنکنے کی کمان - لوکدکمانچہ حلاج یایی
رویت - زشت وزشت کشی امرزدہ تفکر ایتمک
رہا - یلہ ورستگار العتیق آزادلو
رہبر - راہنبر وراہ نما وبلدوراہدان الدلیل قولاغز
وقلاوز قولاغوز
رہٹ - چرخ دولاب ودولاب کوزہائے
چرخ الناعور العجلۃ تکلو وطولاب
رہٹا - چرخۃ الدولاب المغزل ایک واورکہ و
اٹائی راالمیہ وکلپک گویند
رہزن - شنگل وشنگول حیدود معناسہ
رہن - گرو وبندگروگان وتوا وشالہنگ
الرہن طوتی
رہنا - ماندن قالمق
رئیس - کزبودوگلو وہازاولوسیدگبے
ریا - پچیو وسالوسی پچیو
ریاست - داروگیر وحکومت معناسہ
ریاضت - زہنجہ وریاضت کش گہبلا باشد
ریت - ریگ الرمل قم
ریتا - گوراب السراب پوسارق والغم سالغم
ریت کا ٹیلہ - خامۃ الکثیب قوم دپہ سی
ریتنا - سوہان کردن وسوہان زدن المبرد ایکہ لک
ریتی - سوہان وسوہن المسحل المبرد ایکہ
ریٹھا - رتہ وبندق ہندی
ریچھ - خرس وخرس کن جائے بودن خرس
تتمتا الدب آیو
ریحان - سپرغم ونازبو واسپرغم واسپرم و
اسپرہم سلطانی فسلکن معناسہ
ریختن - دوکمک
ریڑہ - پشت مازہ وپشت مزہ ودومغازہ ودمغزہ

الصلب او کورغہ معناسنہ وارقہ اتی گوشت پشت

ریزہ - تخلہ القطعہ برپارہ نسنہ

ریزہ ریزہ - خرد و مرد الفتات الفتوت او فتی و قوتی

ریشہ - العنفقہ مطوق آلتندہ بتن قلار

ریشم - گردو رنگ و دسہ القز بوگلش ابریشم

ریشمی کپڑا - گوگوز و گلینون و بوقلمون ہفت رنگ

طوقمش برقماشدر

ریغل - ہما نورلا غرالا عجف آرق

ریفٹ - خلم و مجیل و مرگ و خل و خلمد و خلن

دانما سموک آقان برونہ دینور المخاط سموک فن بے

ریندڑ - بید انجیر کنہ معناسنہ

ریندی - کنشوالحب الخرع کنہ کرچک

رینگنا - آواز کردن خرالشہیق اشک آوازی

رینگنا - آہستہ رفتن ہمچو مورچہ الدبیب بورمک

رینگنی - کچوکنہ اہنگلوک عرق النسا

ریوڑ - رمہ و گلہ و گوپارہ وسیلہ و نسیلہ السرب

سوروسی

ریوڑ سے آگے چلنے والا بکرا - نہاز الکراز کوسم

ریوڑی - کبیتا و کبیتہ القبیط و القبیطا آق حلوا

ریوند چینی - نام دوا راوند معناسنہ

زبہ - خاک شور کارگازران

زبی - چغ و چق و شیرزنہ آذرین نہرہ آنیلن یا معناسنہ

زمیں - کدخدا و کزبو در زمیں معناسنہ اولکشی

باب زائی معجمہ

زادراہ - نوا الزود آذقہ

زار - نام مہرہ دربازی تاولہ پایدار گبے

زارا و تورمق - تنک گبی طاولہ اونیارکن جہ دد

زاری - ایکلتی معناسنہ

زاری کرنا - نیایش التضرع زارلق ایتمک

زاغ - زاغ کمان زاغ گبے

زانی - غت و غتفرہ و غتفر الزنا رحرام اولان

کیمسہ یہ جماع ایتمک زنی یزنی زنا فہو زان

زاہد - دژاکام دژاکامہ وکاتوزی وکہبد و

دردام الزہد دنیا دن اعتراض ایتمک فہو زاہد

زباد - شلخ قلیہ مسک معناسنہ

زبان - نوا دگویا و سرایش زبان قال

و ناسرایش زبان حال اللسان دل

زبان اونٹ کی - دخمہ الشقشقہ دوہ نک اغزندہ

اولان دغار جغی کہ اغزندن چقاروب کوکرہ در

زبان نکالنا - زبان برآوردن دلی چیقارمق

زبان بند ہونا - بستہ شدن زبان لاعتقال

دلی طوتلمق

زبردست - زاور و زاوالقوی برک محکم نسنہ

زبیق - مچاچنگ کہ زنان فاحشہ درسترکار برند

زبل - سخنہائے دروغ و ہرزہ و پوچ

البسبس ترہات و مہملات

زچہ - زاچ و زاچہ النفسا ، ولد گتورمش اوغسہ

عورت و بیماری زچہ راآل باصمہ گویند

زچ کرنا - تنگ کردن الاعجاز عاجز ایتمک

زحل — کیوان هندوی چرخ سبعه سیاره دن

بریلدز در

زحمت — گرم الزحام بری بریله صقشق ومضایقه ویرمک

زخم — ریش ولایه والایه بکشه واغره خسم وچغر الجرح والجراح والجراحه یاره

زخم پشت ستور — یاغرغن ویاغرو جداو فکار گبی ترکیدر

زخم سے پانی ٹپکنا — شاریدن وشفت یاره دن صوضروب چیقمق

زخمه — المضراب تازنه شگافه گبی

زخمی — زخم خورده وزخم زده وخسته انجیده فکار شمار المجروح والجریح یاژلو مجروح گبی

زخمی کرنا — خسته کردن وزخم زدن انجیدن وخستن وشخانیدن یاره لمق ومجروح ایلمک ویاره لنمق ویاره ضرلمق وآجیق لازم دمتعدی

زراعت — برزوکشاورزی وفکری وشیار زراعت بارانی ویاسره زمین اخراجات دیوانی الزرع اکین الزراعت اکنجیلک

زراعت کرنا — شومیزیدن شیاریدن شیاریدن الزرع یره تخم صاچمق

زراعت مین پانی دینا — پسانیدن باغ و باغچه واکین صوارمق

زرافه — سورناپه وظورناپه زراف گبی

زرداق — محله بزرگ رستاق گبی که چارسو و بازار داشته باشد

زربفت — شب افروز

زرخ — چرخ السمع قوردک سرتلان دن اولان انکی چقر طغان

زرخالص — ده ده ودره دهی الذهب صافی اقچه

زرخ کویلکی — غراره گبی انچه زیزره پوشند

زرد — سراوندوشکسته رنگ وبراستین زردیمک پس از پریدن رنگ برجامه بماند الاصفر صارو

زرد آلو — خوبانی الشمش زردآلو یمشی معروف

زرده — برنج شمالگبی درترکی همین زرده باشد

زردوزی — زربفت وزربافت

زردی — زرده المح یمورطه نک صاروسی

زرده چاؤ — دارزردگبی هلدی باشد عروق الصفر

زرق وبرق — آرایش ظاهری الزخرف زینت ایدوب بزه مک

زرگری — لوتره ولوترا

زرناپه — وظورنپه اشترگاو پلنگ

زره — زره ساز وزره باف وزره گر صفت الذرع زره بترکی جوقال وکسمه یانجق

زره پهنا — زره در برکردن وزره بردوش کشیدن ودردوش کشیدن ودربرگرفتن ودربرانداختن التدرع جبه وجوشن کیمک

زره پوش — المدرع جوشن وجبه وزره گیمش وکسمه

زرینه — کجورگبی عرق الکافور زربناد سمیدربردواگودکیده

زغفران - گرگم و نجوان و جادی و جساد برکو کچک قوخلوچکدر شعور الصقالیه معناسنه

زغر - سگ شکاری بوئی پرست و تولہ گبی برنوعنه ماصتی دیرلر

زفیل - سپیل الصفیر صقلق و قوشل و تمسی آواز

زفیلنا - شفلیدن و صفیر زدن و سپلیدن المکا الصفیر صقلق دیرمک

زقوم - زاخل آغو آغاجی معناسنه

زکام - هنگ باشه صغوق کچوب طوماغو اولمق

زلال - طوری معناسنه در زلال گبی

زلبر - سرباریکیاسا گبی

زلبیه - زلابیه معناسنه زلیبیا گبی

زلف - شقشقه و خنچه و غلاله و گلاله و کاکل و گلاله و کسمه و دوله و تغوله و بسوته الصدغ زلف و کاکل

زله - فلز و فلز زنگ الفضالة السور حقیقن

زمانه - روزگار الزمن وقت

زمرد - یشنو و دوال و دوبال برقیمتی طاشدر

زمه - نک گبی زاج ابیض در ابریشمه انکله بویارلر

زمین - مرز و فسکا و دمیک و ریگناک و سخت زمین زار غنگ و زار اغنگ باشد و خشکسار زمین بی آب و سخیر و تخمدان و نخیزار تا و بستاوند زمین پشته پشته و تربن زمین بسیار سخت و سخاخ زمین نرم و فاراب و فاریاب زمینکه باب کاریز در و دمزروع شود و دیمه انچه باب باران زراعت شود و مغ زمین بی علف و گرد زمین سخت و پشته پشته و لغ صحرای خشک و انجیز زمین کهآبش از هر جا برآید و گویر زمین هموار و سراب و سیب بیان و زمین هموار الغبرا و ریارض گبی

زمین پر پکلنا - نواختن الاصراع گورشجیلک ایدوب حریفه یره دوشرمک

زمین دار - کشاورز برزیگر و شوریزالاکار اکنجی زراع گبی

زمین دامن کوه - کوه پایه طاغ دوا وغی معناسنه در

زمین سیل کنده - یار معناسنه آبکند گبی

زمین هموار کرنے کی لکڑ - مالہ و برزن و بتکن و گرد المسلفة سورکو

زنا - جهمز الزنا حرام اولان کیمسه یه جماع ایتمک

زنانه - المخنث یومشق پوشت کیمسه

زناکار - زن باره الزانی زنا ایدیجی

زنار - مویخ و شست و کستی و کستین و کشتی راهبلر بللرینه قوشاندقلری ایپدر و نصاری قوشاغندن براصل قوشاقدر

زنبا - گهزن گبی آله نقش کردن کفشگران

زنبرک - ناوک و چرخ گبی کمان حکمت باشدا زآلات حصار برسان منجنیق و آنرا زنبرک اوقی نیز گویند

زنبق - زنبه براصل کوکچک رایحه لو چچکدر

زنبیل - گره زین برمعروف طرفدر

زنبارہ سنبادہ گبی سنگیکہ کہ کارد و خنجر بدان تیز کنند

زنجف - واثواب سپنی بروزگبی سنجاف باشد

زنجفر - شنگرف سرلیقون گبے

زنجیر - قلنجم و قلنجم و کلیدان السلسلة زنجیر

زنجیر کھٹکھٹانا - زنجیر جنبانیدن القعقعة

قاتی سنہ یی تحریک ایتمکلہ آواز لنمق

زنجیرہ - آوہ حاشیہ و پرواز معناسنہ

زندہ - مرث الحی دیری

زندیق - معرب زندیک الزندقہ یوم حشری و وجود خدایے انکار ایتمک لغتی زندیق

زنگ - تاہ و مورچانہ و موریانہ و مورچہ الصدء تیمور پاسی

زنگ لگنا - زنگ و زنگار گرفتن و زنگ بستن و زنگ افتادن و زنگ خوردن الطبع تمور پاسلنمق

زنگی ہڑ - ہلیلہ سیاہ

زود رنج - زود سیر تیز طبیعت و صاحبی

زور - توانائی نیرو و ہنگ القوة برکلک و محکملک

زور آور - گاؤزور

زور بہ - گردن کش متعصب سخت لگام گبے

زور بہ اولمق - سر برتافتن گبی گردن کشی کردن

زور بہ قالقمق - خرانبار گبی و سوزایاغہ دوشمک ہجوم عوام براے کارے

زوربہ گھسیڑنا - فلیدن الدرس قاقمق و دور تمک و سوکمک

زہاب - صوصز ندیسی

زہر - ہلاہل و ہلہل و شرنک السم آغو

زہر - ہر چیز تلخ المرّ آجی

زہر دینا - زہر دادن یعنی آغویرمکدے بیدرمک

زہر قاتل - ہلاہل گرنج و بیمن

زہرلک - وکلیسا بخوری بلکفد گبی رشوت معناسنہ

زہر ملا ہوا کہانا - زہر با آغو قارشمش یہ جگ لسنہ

زہر مہرہ - پازہر

زہرہ - ناہید زاور بریلدزک آدیدر

زیادہ - فرایستہ افزون و فزون و بیش الکثرت چوقلق وارتقلق

زیادہ کرنا - فزودن الازدیاد زیادہ ایتمک

زیبا - یراشیق یاقشقلو واندا ملوو اویغون

زیبا ہونا - یراشیق اولمق

زیبایش - یاقشقلوق

زیبقجی - سعتر باز گبے

زیب و زینت - آسا و آرایش و لغونہ و افزندان و افرندیدن زیب دادن و آراستن

زیب نہیں دیتا - درکجا می خورد و کجا میزید وکی درخور است قندہ یراشور

زیردست - دست خوش آزدست

زیر و زبر - ترت مرت طارطغان معناسنہ

زیرہ - الکمون کمنون

زَبیع لسان اینک - از زبان جستن و تکلمده سهو و خطا اینک گبی

زَبیغله - قره گونلک یا غیدر اصطفی و عسل لبن گبی عمود گبی بینار

زَبیل - سرنج گبی هندی منجیر او جهانج

زَبیلی - شطرنجی زنبیلچه کوچک آن زنبیلو گبی

زَبین - السرج اگر

زَبینت - پرمون بزک معناسنه

زَبین پوش - غاشیه اگراور توسی

زَبین کسنا - زین کردن و زین نهادن الاسراج اگری آته بغلمق

زَبینه - پله و پایه بالا برآمدن و نردبان و از حیث الدرجه نردبان ایاغی

زَبیور - پیرایه و نهوده و پایون الحلی عورتلر بزکی دوزگون و آواد انلق زیوردان باشد

زَبیور گهوزے کا - ستام ایر یراغی

زَبیوله - سیم گبی بیوندرغک ایکی طرفنی ملوق گبی احاطه ایدن اغاجه دینور

باب سین مهمله

سَات - هفت سبعه یدی

سَات اقلیم - هفت گاه

سَات پرده انگهه کے - هفت لائی چشم و هفت پرده چشم یعنے گوزن یدی پرده لری

سَات تارے - هفت اختر که ماه و ثور و ثیر و ناهید و بهرام و برجیس و کیوان باشد سبعه سیاره لری

سَاتوان - هفتم مرداد و هفتم روز السابع یدنجی

سَاتهه - همراهی الرفیق یولداش و کوزلجی

سَاتهی - مددکار و پایداره و پایمرد و یاور الظهیر المعاون یاردم ایدیجی

سَاج قبرسی - قلقدیس گبی وزاج قبرسی نیز زاج سبز باشد

سَاجها - انبازی و انبازناک المشارکه و الشرکة و الشرک و رتاقلق

سَاجهی - انبازالشریک اورتاق

سَاچ - تابه توا گبی

سَاچق - حنابندان و حنابندی

سَاحری - فرست و فرهست السحر جادولق

سَاحل - کران الساحل دکز کناری

سَاخت - دوزمک و قوشمق و یاپمق و دوزلتمک و نظام دیرمک و تکمیل و تمام ایلمک ایرطاقی گبی

سَاخته پرداخته - خمیر و خمیره و خمیوه و بشقرمه دوزلش قوشولش و یاپلش و حاضر اولش معناسنه

سَادو - هنگامه گیر

سَاده - ضد منقش

سَارا - همه الکل هپسی

سَاربان - شتربان الجمال دوه جی

سَارس - کزپا

سَارنگی - غچک

ساڑی - سارہ ہند وقاری لرک باش اوزبکی

ساز و سامان - یون یوش

ساز و سرانجام - نوا

ساس - خوشدامن و خوشتامن و خوشو و خوشود و خاش الحمات قین آغا

ساق - لنگ بالدر

ساقدوش - وصاغدیچ شاہ بالا گبی آنکہ ہمراہ داماد باشد

ساقز - مصطگی اراہ گبی

ساقزدیکنی - از اقسام قولاپہ باشد سفید و صمغ آنرا بیاض یہ ساقزی و چنگل ساقزی گویند و قسم سیاہ را قپلان یوغان و قپلان اوتی و بیلاق اوتی و بیلان گویند دوائے استسقا باشد اداگبی

ساقہ - سالہ لشکر و مدار چنداول و چندول

ساقہ الجیش مؤخرہ دوندار معناسنہ

ساقی - چمانی

ساکھو - سال الساج براغاچدر

ساگ - سبزی و ترہ البقل ترہ و سبزوات

سال - شنت السنۃ یبل

سالا - برادر زنہ و برادر زن لختن قین آغا

سالک - غیوکان واشک

سالگرہ - ورشتہ عمر و تسبیح سال

سالن - نان خورش و ترنانہ و سباغ کانجی آبکامہ آبا و آشلاما دم والادم اتمک قاتق

سالوتری - چار وادار

سالی - خواہرزنہ و خازنہ و آزنہ و خازن اخت الزوجہ بالدیز معناسنہ

سالیار - رمال بہندی

سالیانہ - المساناۃ یلق

سامان - باکردن و ساختن و دادن مستعمل و برگ و برگو کان ساز و برگ گاز رالعدۃ حوادث دہر ایچون مالدن و سلاحدن براقلیوب حاضرایتد کلری نسنہ لرالاہبۃ چری یراغی و سفر اثوابی و اسبابی

سامنا - روبرو و رویارو القدام الوجاہۃ یوزلولک وقارشو

سامنی ہونا - دوچار شدن وزدن و چشم چار شدن و دوچار افتادن و روبرو شدن و رویارو شدن للمقابلۃ یوزہ یوزاولمق

سامنی کرنا - دوچار کردن و روبرو کردن التوجہ برکیمسہ جانبنہ یونلتمک

سان - فسان المسن بیلکو طاشی

سان پر رکھنا - برسنگ راندن و بسنگ تیز کردن و برفسان کردن و بفسان کشیدن و برفسان خوردن و برفسان نشستن و برفسن زدن الشحذ کسکین ایتمک

سانس - دم النفس صلوق

سانپ - مار فنج ماربی آزار گنگار تازہ پوست افگندہ و بیخچ مار خوش خط و خال الحیۃ یلان

سانپ کی پٹاری - سلہ پیلان سپتی

سانج - شام المساء اخشام

سانجھق - دورتمک و باتورمق طیتاق اوق سپوختن

آزدن فشاردن چیہونا بہندی

سانس لینا - صولومق دمان گبے

سانچہ - مُہنگ و شوکہ القالب وک اشمق قالبی

سانڈا - رسن پای گاذر وقت دوشیدن

سانڈ - السائبۃ نذر اپچون پیانہ صالدقلری

سانڈنی - شتر مادہ تیز رفتار ریباری جازہ

سوار ایجاز یورک دوہ

سانتنا - حل کردن بالچق ایتمک

سانولا - گندم گون و سبز رنگ و حسن سبز گندمی

رنگ السمر آربالمد ابتدائی رنگلو عورت مذکرندہ

اسمر دیرلر

سانون - تیر تقریبا باشد

ساونمک - خوش شدن

ساہل - سنگ مدور معماران برشتہ بستہ

کہ کجی دیوار بدان دریابند بعربی شاقول

سائی - خار پشت و بہنرک اسغرو سغرو سغرنہ

وچڑوچڑا وچڑور و خار اندازو کاسجوک کاسج

وچکاسہ القنفذ کرپی

سائی - پیشدادالتقدمۃ اوکدون

سائبان - ستاوگنہ شادروان المظلۃ

گولگلہ لک

سایہ - نقش الظل گولگلہ

سایہ - پناہ الظل حمایت

سایہ ڈالنا - سایہ انداختن الاظلال گولگلہ اولمق

سایہ ڈالنا - سایہ افگندن الاترحم اسرکمک

سایوان - شامیانہ سایہ بان گبے

سایہ مین آنا - درسایہ آمدن نشستن الاستظلال گولگلہ مک

سب - ہمہ ورمن وشکالہ وہمگنان الجمیع

ہپسی دبتون وودوگلی وہپ

سبب - انگیزہ وبرایہ وبرایی وبرتر و

چیزہ بوذورووزون وشوندوشوہ ورہگزر

السبب ہرسنہ کہ انکلہ غیرہ توصل الہ النور

سب چٹ کرجانا - ہمہ خوردن وچیزے

برخوان نگزاشتن الاقتمام یک

سب چڑھا جانا - بسرکشیدن وبرسرکشیدن

الاشتفاف برداق ایچندہ گی صوبی بتمامہ یحمک

سبز قدم - وسبز پائے اوغورسز وشوم

قدم معناسنہ

سبز وخرم - زریون

سبزہ رنگ - سبز تہ گلگون معشوق ملیح سبزہ

رنگ وگندنا گون

سبزہ خودرو - سبزہ بیگانہ جعفر دیچایر وچمن معناسنہ

سبزہ لب حوض - گزم

سبزہ زار - مرغزار چایرلق

سبزی - کہ تزہ باشد یشلک سبزی گبے

سبعہ سیارہ - ہرپاسب ہریک از سبعہ سیارہ

کہ زحل ومشتری ومریخ وآفتاب وزہرہ و

عطارد و ماه باشد و هر یک سیارات

سبق - در

سبقت - بیشی و روس ایلری کچمه صاوشمه

سبقت لیجانا - روس و فره السبقت السبق

اوگردوشمک و تبادر ایتمک ایلرو کچمک و صاوشمق

سبل - بشنگ و پشنگ المحفر قازمه و کولنگ

کوسکو معناسنه

سبوره - و مچا چنگ و چیز چنگ کیر کاشی

سبویوزلی - کشیده رو کشیده گبی

سبیل - سبیل کردن و کشادن و آب خیر کردن

سپا - خرک گبی بهندی تپائی که زرگران

بران زر دوزی کنند و مچان بهندی نیز

که کاریگران بران رفته دیوار را کاهگل کنند

سپارا - سرزه و سرزه کرا گفیشته و الفیشله ذکر

سپاهی - و لشکری و نیساری و ارتیشدار

عسکری معناسنه

سپغین - ژوپین و ژاهنج گبی

سپنتی - رش گبی و چسندی نیز پهار بهندی

سپنا - خواب الرویا دوش

سپندی - و چسندی ارکاک معناسنه پهار بهندی

سپورک - جاروزدن

سپورندولک - خاکدان زنبه و دمن گبی کوژه

سپورندی - خاشاک و چور چوب نیز

سپه سالار - سپهبد اسپهبد سردار و سپه سالار

سرعسکر

سپیلک - و سپیلنمک و باغت کردن شدن

پیراستن گبی نشیمه معناسنه

سپیده - سپیداب سپیداج الاسفیداج

استونج

سپیده لگانا - سپیده زدن و کردن استونج سورک

سپیداری - فوفل و پوپل

ستاره - اختر و الو و تارا و دراری الکوکب یلدز

ستانا - رنج دادن و رسانیدن التاذی انجمک

ستالی - درفش و آدرفش الخصف بیز

ستاور - بوزیدان المستجلة تلکی خایه سی و

وسموزلک وتی و قوچ اوتی

ستر - هفتاد سبعین تمش

ستر - شرمگاه و شرم جای العورة اودری

ستر ابهترا - فرتوت و فرتود الخرف یشامقدن

عقل فساده وارمق و بونامق و سمه معناسنده

ستک کٹ - بریزه لهیم معناسنه

ستلی - بندور

ستنجا - شترنج آش شترنجی و نان شترنجی آش

و نان آن چاوش آشی آش شترنجی بترکی

ستو - قاوت قاودپست گبی

ستو گهولنا - بشورانیدن الات قارمق

ستون - طبان ستونیکه سقف خانه بران

برپا کنند و سرن ستون باشد

ستهرا - بهتر و خوب و پاکیزه و اتقی آری پاک نسنه

ستهیا - آنکه بسرمه گزیره چشم کند

سُتّی - از برائے مردہ سوختن و بر مردہ سوختن

سُتک جانا - غفلت دادہ از میان بیرون رفتن التسلل سیوتمک

سُتیانا - فرتوت شدن بونامق

سُج - زیب الزینۃ بزک

سُجادہ - تسلیخ و تشلیخ

سُجدہ کرنا - کلاہ نہادن سجدہ ایتمک

سُجدہ گاہ - یکتمل

سُجف - وپر واز وژنگ گبی سنجاف و فراونیز

سُجل - نوردہ قبالہ معناسنہ

سُجن - دلبر و دوست و جانان المعشوق الحبیب دوست وسوکلو کسنہ

سُجوق - زیچک گبی رودہ گوشت خشک کردہ کہ در زمستان خورند و نیز حلوائے نشاستہ و شیرہ انگور میدہ گبے

سُجی - خاکستر شورہ گیاہ شنجار قلیا طاشی و قلیا

سُجیم - وقنب الگنی آفریگ گبی

سُجیت - خیم و خوی و طبیعت

سُچ - راست و راستی و زہ الصدق طوغریلق

سُچ - آرے و بلے و بہم و راست و درست بعربی نعم و اجل و بلی و بترکی اوت و بیکی و گرچک

سُچا - راست گو الصادق گرچکلو

سُچا خواب - اندائی و اندا

سُچک - انتخاب کردن و بچشم کردن و اورندد لمک کلہ نہادن گبے وارندد لمک

سُحر - افسون و نیرنگ جادو لق ایتمک

سُحری - وسحرگہی و سحر و پس شام السحور سحر وقتندہ یدکلری طعام

سُخاوت - زرواس جومردلک

سُخت - و دُرشت و ترس و گرخت و اندیشہ چیز دیرواد دیر حل الشدید قتی و گوج و برک و پک سرت

سُخت بات - سختانہ و سخن سنگ الکلام الشدید خشونتلو سوز و گوج سوزی و فنا لاکردی

سُختی - دُرشتی و کسعد و بوس الشدۃ قاتیلق

سُخرہ - بیگار شاد کار گبے

سُخی - رادالجواد جومرد کشے

سُد - و پیکہ واو تو راق تختہ و سکی و کہ گبی جائے نشست میان دروازہ گرد حوض

سُداب - و سذاب نیز الفیجن سُداب

سُدا کلاب - گل آتشی و گل چچکی کہ دائم بہار لو

سُدہ - کہ در شکم افتد بفارسی دُل

سُدخیرہ سی - شیر زدہ گبی

سُدرمہ - وسلہ و توقات ہشت و مشت گبے بربرینہ سلہ و صدرمہ و توقات ایلہ چاتا چات اور شمق در

سُدصاغمق - دوشیدن شیر

سُدف - سداب معناسنہ

سُدلکن - نبات شیردار صاب گبی

سُدلکن تخمی - حب السلاطین شباب گبی

سُرسی کورمہ — شیر انداز گبے پستانیکہ ازآن شیر بچکد

سُر — آہنگ و کوک کردن موافق کردن ساز باشد

سُر — الراس باشن

سُرا — تیم و تیمچہ کاروانسرا تکیہ معناسنہ

سُراب — گویر و کتیر و کُوراب و کُورشول پوسار قدر کہ اراقدن صوگبی گورینور چوراق یردہ او لو الغم سالغم نمایش آب گبی

سُراگای — گاوذشتی المہاۃ طاغ صغری

سُراپا — باشدن ایاغہ دک مجموع معناسنہ

سُرآنکھو نپر — برسر و چشم علی الراس والعین گوزیلہ وباشمدہ

سُرآنکھون سے — بسر و چشم بالراس و بالعین باشیلہ وگوزیلہ

سُراون — تبکن و بزن المسلفہ سورکو

سُراوندہانا — سرفرو افگندن الطاطا باشی اشغہ ایلک

سُرایدار — سردارگبی خادم سرا

سُربند — پنچہ بند و پیچند العصابۃ قاریلرک آلن باغی

سُربلک — بشغیدن گبے

سُرپک — وصاچمق افشاندن و فشان اوشان گبے

سُرپنک — غولتاش گبی زرح کلاہیدرکہ توغلہ دینور تقیہ سنہ اشیق دبیو نہ گلان انکلرینہ سرپنگ دیرلر

سُرپوش — سرغوج نہنبن و نہنبان قپاغ معناسنہ

سُرتوڑنا — سرشکستن الشیخ الشدخ باش یارمق

سُرچہ پرمق — کابلج گبی انگشت کوچک دست

سُرحد — سُومہ و دہنہ دمرزالتخم بریرک و قریہ نک حدی ومنتہاسی

سُرخ — لال الاحمر قیزل و قیقزل بسیار سُرخ

سُرخا — اسپ سفید رنگ الاشہب بوز نگلو

سُرخاب — شوات سرخاب النحام اگت آنفد معناسنہ

سُرخ بادہ — علت سُرخ و سُرخچہ الحمرۃ قزللق

سُرد — سرکش سخت لگام گبے یہ

سُردابہ — سَغانہ ترکیدہ سردابہ مستعمل و وتہ خانہ رابوطرم گویند

سُردار بکٹ کی فوج کا — یزکدار یعنی قراول باشی مقدمۃ الجیش امیری

سُردار قوم — نہاز السیدا و نوکشی

سُردارلشکر — سرہنگ و سرعسکر و میرالای وچری باشی وباشبوغ

سُرداش — ہمراز معناسنہ

سُردخانہ — سردابہ

سُردکہنا — دردکردن سرالتصدیع باش آغرمق

سُردوال — افسار و فسار الغدار یولار

سُردیکا موسم — وَزمہ و زمہ بادِ آخر زمستان الشتار قیش

سُرسم — کلہ خشک گبی دیوانہ سودامی

سرسون - سرشف منتکش معناسنہ

سرسہلانا - دست بر سر کشیدن المسح سلمک

سرسے ٹالنا - باشدن صاومق

سرطان - خرچنگ و پنجپایہ پنگ معناسنہ

سرطان - خرچنگ برج کو اکبدن بر برجک آدیدر

سرطان - ہزار چشمہ اطبا قاتندہ معروف بر مرضک آدیدر

سرکانا - یکسو کردن التنحیۃ اراق ایتمک

سرکش - توسن

سرکش گھوڑا - ایغر آت وحشی و یاوز آت وکسکین آت

سرکشی کرنا - ترغازہ و سرکشی کردن العصیان سرکشلک

سرکلہ - شیطرج ہندید راخریق چوپلر دید کلری گوکدر فاغوش و سرخیوس بکسے

سرکن - ومصندرہ وشیروان پالانہ کہ مخارجہ بالاخانہ باشد

سرکنا - یکسو شدن از جائے خود الزحول اراق اولمق ویرندن گتمک

سرکنڈا - کلک و فی الیراعۃ قامش دودکی ینولمادق قلم

سرکہ - الخل سرکہ

سرکھولنا - سر واکردن و سر را برہنہ کردن الحسر کشف ایتمک

سرکیوالا - سرکہ فروش خلال سرکہ صاتیجی

سرکشتہ - دنگ و شاشقین و صانقی و دہنگ سیب معناسنہ برامردہ شاشقلق و سرکشتہ لک سملک سیب وتیب گبی

سرکمش - فرخستہ گبی خستہ و بر زمین کشیدہ

سرک - رژہ الگنی پر کپڑے پھیلانا

سرمد - بوباشش دائم معناسنہ

سرمہ - الکحل سورمہ

سرمہ دانی - سرمہ دان و کحل دان المکحلۃ سوردان

سرمہ لگانا - سرمہ کشیدن الاکتحال سورمہ گوز چکمک

سرمئی - وسرمہ رنگ خطاست یعنی سورمہ رنگلو اورنگ

سرن - ستون کشتی دول و بادبان گبی

سرنامہ - برنامہ ورنامہ العنوان ہر سنہ نک وصف ابتداسی

سرنگ - آہون النقب کک و دلک و لغم و رخنہ معناسنہ

سرنگ گھوڑا - بورطوری آت معناسنہ

سرنگ لگانا - نقب کندن افگندن زدن بردن گرفتن النقب دلمک

سرو - وسرو آزاد و سرو سہی و سرو سہا و سرو سیہ و سرو ناز سرو پیادہ و سرو سوار ازکونہائے آن شنگرف ارس سرو کوہی الشجرۃ الحیۃ ترکیدہ دخی سرو دیرلر و عامہ سلوی دیرلر آردیچ میشی میوہ سرو کوہی

سروالہ - ترکیدہ قندرہ و ینور براق تلقدر اوجندہ دیکنلری و قلچقلری اوبورا ثوابہ سانجیلور

سرور - سونج

سُرو صورت — دکھ دیم الصورۃ تمثال
باشش وقلیق معناسنہ قلیق صورت در
سُرہانا — بالین بصیدق معناسنہ
سُرہانا — سر جنبانیدن النغض باش دپرتمک
سُرہلنا — سر جنبیدن التنغض تعجب ایدوب باش
سُری — تیر بی پر وپیکان القدح یکسنر و دمرسنر اوق
سُری — چفتہ راس الغنم قیون کلہ سی
سُریا — شوشہ وشفتہ وشمس گومش سوبکہ سی
سُریت — خاصکی بترکی قما السریت شول جاریہ
کہ مولاسی باشقہ اوده ساکن ایتمش اولہ
سُریش — وسریشم ازگاد وکاوکیش سازند
سریش وانچہ از شکم ماہی برآرند سریشم ماہی
الغراء طوتقال کہ بالقدن اولور
سُریشم — طوتقال ویاپشقان
سُرین — برودت معتدل سیرون گہی بہندی کنکنا
سُرین — صغری کفل گبے
سُزا — بوگرفتہ وآب طعم برگشتہ العفن والعفونۃ
پوریمق ویمک قوقمق واسکیمک وچوریمک عفن
الحبل چوریمش ایپ الخبز برشنہ قمقوب فنا اولمق
السجس شول صوکہ متغیر اولہ
سڑاہوا تربوز — پوصالمش قاون
سڑنا — بوئے گرفتن النخ طعام قوقب متغیر
اولمق والسنوخ فاسد اولمق ومتغیر اولمق
سڑاسڑ — شب شب وشباشاپ وشپ شاپ
سڑاہند — سُپست التعفن پورسمک
سڑک — شاہ راہ وراستہ الجادۃ اولوایشکاک یول
سڑی — دیوانہ المجنون دیوانہ
سڑی کیچڑ — لائی ولجم ولجن ولزم ولزان و
لُش الحماء قرہ باچق
سزا — باداقراہ وبادافرہ کیفر العقاب عذاب وعقوبت
سزا — جزائے نیکی وبدی
سزادینا — سزادادن وکردن ودرکنار کردن
ونہادن التعذیب عذاب ایتمک
سُس — صدا دآواز بترکی
سُست — تنبل ونبل الکسل کوشک
سُستانا — آرام گرفتن الاستراحۃ دکلنمک
سستا — ارزان الرخص اوجوزلق الرخیص اوجز
سُستی — کاہلی الفتور گوشکلک وستلق
سُسرا — خُسر وخُسورہ
سُسرال — خسرخانہ
سُس وشماطہ — وجیغلتی ایتمک توفیدان معناسنہ
شور وغوغا برداشتن
سُطر — صف نقوش کتابت السطر خط وکتابت وصف
سُطوت — حملہ ایلمک وقہر ایتمک وغضب ایتمک
سُعادت — ارمغان ایلمک مبارکلک
سُعتر — آویشن وکاکونی درگیلان کنتکوکلیک و
کویکلو اوتی معناسنہ
سُعفہ — رایۃ السعفہ صولوجہ جوشش سروروی اطفال
سُعید — آتبین
سُعی کرنا — دست وپازدن وکوشیدن وجنبیدن

السعی کسب ایتمک دور شمک و چالشمق

سفته - بهنی و شن و دستغال معناسنه

سفر - بر مژه ایوارکردن وقت عصر رفتن و شبگیر نمودن صبح راه رفتن بترکی سلاغربت باشد

سفر کرنا - نان در انبان نهادن السفر ضد الاقامة

سفره - دستارخوان در اردی هندی و فارسی بارش مقعد

سفله - زکور الچاق مرتبه لودون کیمسه

سفید - ساچی سنباک و سنپاک و سنبک البیاض آقلق

سفید آب - استوبج و آقلق معناسنه سفیدآب گیبی

سفیدی صبح - چاک صبح صادق باشد یا صبح کاذب یعنی صبحک اقلغی چین صحر گیبی

سقاقوشی - سریجه گیبی مرغی که زیر زنخ پوستکی دارد

سقسغن قوشی - عکه سبزک گیبی پرنده در

سقف - نزه تاوان معناسنه

سقمی - سیبو کوزه سفاله گیبی

سقنقور - ورل ماهی

سقا - آبکش السقا صواریجی

سکان - دنبال کشتی کمی قویروغی

سکت - توانای و زور و توش و نیرو الاید قوت که برکلکدن عبارتدر

سکر تمک - و قوشمق تازیدن تازگیبی

سکر و شمک - دواد و گیبی بری بری اردنجه قوشمق

سکردم صالمق - ترکتازی گیبی

سکردن - و پوچ جفته گیبی درآدم مابین کفلین و در اسپ صغری گویند

سکرلی پیراق - بار تنگ بروشه گیبی

سکرمک - هضم ایلمک گواریدن ناگوار معناسنه در

سکروار - آدینه الجمعة براسم در

سکرمنا - درهم کشیده شدن جامه و پوست اندام الشنج دری در یلوب بریره کلمک و بورشمق

سکسک اغاجی - تاخ درختی باشد درعرب

سکل - ثولول آتش گیبی

سکنا - توانستن و یارستن الاطاقه کوچ ایتمک الدن گلمک و گوچ تمک

سکوره - اسکره و اسکوره و سکوره و سکره و اسکره السکرجة طیراق چناغی

سکون - شمول السکونة دولکلک

سکه - آهنی نقش کردن گردنامه و مارده میخ آهن و میخ درم سکه که زربران زنند میخکده دار الضرب اقچه و فلوری نقشی ایتدکلری دمردیر سوردکلری دمره صبان دیرلر

سکهانا - خشک کردن الایباس قورتمق

سکهانا - آموختن تعلیم فرمودن گفتن کردن دادن التعلم اوگرتمک

سکه حالی - تازه سک

سکہ مارنا - سکہ نہادن و زدن و نشاندن

سکے - وسد و پیکہ سکوگبی نشیمن تختہ وصفہ

سکیجی - خوشگوار سہل الہضم زندگی

سکیر - پی اکیبا گبی پٹھا بہندی

سکیل - بیاض مخالف دست و پائے اسپ

کہ معیوب دانند اشکل گبی و قولول معنا سنہ

گندمہ سگبے

سگا بہائی - الشقیق قرنداش

سل - سنگ بو سمائی و سنگ صندل سمائی

الصلابۃ نسنہ سحق ایتد کلری یصی دوز طاش

سل - نام مرضی او یکندہ بر قرحہ در کہ اکا

حمای دق لازم اولور

سلا - غربت و مسافرت

سلاح - براق سان گبے

سلاح جنگ - جانہ السلاح آلات جنگ

سلاخ - سلاک و شوشہ سبیکہ معنا سنہ در

سلاست - پدر رود زاد و راسلک و صاغلق گبے

سلاوت - والاد گر دیوار ساز دیوار جی

سلائی - سرمہ چوبے میل سرمہ و میل زخم

ہر چہ بدان ثر رف زخم دریابند المکحال و المکحل

کوزہ سرمہ چکد کلری میل

سلائی - مزد درزی

سلائی پہیزنا - میل در نظر کشیدن و در چشم

کشیدن السمل گوز چیقرمق

سلام - باکردن و دادن و گفتن و فرستادن

و بردن و رساندن آرند

سلامتی - آزرم السلم سلامتلک

سلام کرائی - سلامانہ و سلامی

سلامی - شلک سلامی

سلامی - سلامانہ

سلب - نفی کردن حالت کسے برابر ایجاب

زید لیس بکاتب بقاسی رانش انچہ بآرش

راندن باشد بترکی سورمک و قودمق گویند

سلباق - نسر لغتندہ در کورلی

سلبور - پاچلہ گبی چیزے باشد مانند غربال

وقت کوفتن برف در پاکنند غرد سگبے

سلبیر - غرد گبی پاپوش کاہ و خس

سلپوک - شل گبی نرم و سست چیز

سلپہانا - از ہم کشادن در ہم موئے و

رشتہ الحل آچمق

سلح خانہ - زردخانہ دار السلاح قورخانہ

سلخ - روز سی ام از ماہ انیزان بپارسی

سلطان - کی و ملکوتا والی ولایت معنا سنہ

سلطانی فسلکن - شاہ اسپرم گبے

سلطنت - خانی السلطنۃ غلبہ و عظمت

سلفی - طست و لگن بترکی چلامچی السطل

صو سق کہ پیکار لردہ انکلہ صو ایچرلر و حمام

لرن طاس

سلگمک - جہاڑنا غبار وغیرہ فرشولیدن

و افشاندن و گلانیدن گبے

سلگانا - آتش گرفتن وافروختن الایقاد
اودیاقمق
سلگی - مصادساوگی
سلمن اغاجی - نوردگبی چوبیکه پارچه بافته
را بران جولاه پیچد
سلمه وستاره - سرماسلمه وپولک ستاره
سلوا - وریتیج وگرگ السماناة بلدرجن قوشی
سلوک و رعایت - پیش آمدالرعایت حفظ ایتمک
سلوکن - قلعی وسرب سوخته که نقاشان
بدان رنگ کنند سرنج گبی
سلونا - سنج الملح طوز الملیح طوزلونسنه
سلّه - وطبانجه تس گبی لطمه عربیده دیمور
سلّه - بیوک سپد بروندهگبی وکوچک را
سپد گویند هندی ٹوکرا
سلّه یمک - کاچ خوردن گبی سیلی وکردنی
خوردن
سلیخه - کسیدگبی قشردوای است
سلیم الطبع - خاک السلامة عیوبدن بری
اولمق فهو سلیم
سلّی - سنباده الملس المشحذ سنپاره وزنپاره
سُم - وسنب وزنگله شگافته سم هیجوآهو
وغیره الحافر طرناغ
سماحت - سماحت حسب اللزوم بذل واحسان
ایتمک معناسنه جومرد لک السماح جومردلک
سم الفار - مرگ موش ماکول السم آغو

سمانا - کنجیدن السعة گیکلک وبوللق
سمتنا - فراهم آمدن اجزائے پریشان
التقبض دریلوب بریره کلمک
سمجهانا - فهمانیدن الافهام التفهیم اکلتمق
سمجهنا - فهمیدن هوشیدن الفهم اکلامق وبلمک
سمدهن - سامنه
سمدهی - هملک وسامن
سمدهیانه - خسرانگی المصاهرة گویگولک
سمروب - نفج گبی دوه نک یانلری سمروب
ارتفاع بولمنه انتفاج دیرلر
سمرقبق - کرم دشتی وسپید تاک گبی بنج کرمة
البیضاء باشدکه اوق آصمه واورن کلی بترکی گویند
سمع - قوت شنیدن وشنوا قولاق
سمندر - دریائے محیط ودریائے اعظم البحر کز
سمندرپهین - کف وکفک دریا الزبد
ذکر کپوکی
سمورلک - سوسمار لغتنده فربه شدن
سموز - فربه کبدگبی ویاغلوا ولمق
سموزاولمق - چربیدن وفربه شدن چربگبی
سموزلک تخمی - ویبان شهدانه حب السمنه نقل خواجه گبی
سموسا - سنبوسه السنبوسق صمصه وسامسه
سموک - ریٹه خل گبی
سمه - ودنک ودبنک سرگشته وحیران
اندرواگبی
سمه - خرف گبی بونامق وعته معناسنه که

یاش چو قلقندن عقله خفت گلمک تو کسنه
ترکیده سمه دیرلر

سمید - ویارمه بلغور گبی انچه باریک دانه کوبیده
شود مگر درهندی آنرا دلیا گویند ازان
بزرگ تر را نیز بتر کی بلغور خوانند مگر هندیش
پهاڑے خواهد بود

سمیٹنا - چیزها را جمع کردن و فراهم آوردن
و دامن چیدن و جامه چیدن التشم صفا نمق و
التشمیر قفتانن صفایوب کندو یه دیرمک التقلیص
جمع اولمق و منضم اولمق توپلق جمع کردن

سن - لادِ نه کندر دکنویر معناسنه

سُنا - شنیدن و بگوش رسیدن و بگوش
خوردن شنفتن شنودن نیوشیدن السماع ایشتمک

سُنار - زرگر الصایغ وصواغ قیوجی

سُناری - زرگری پیشه الصیاغة قیوجیلق

سُنانا - شنوانیدن و برگوش زدن و کشیدن
الاسماع ایشتدرمک

سُنبل الطیب - آلک و آله السنبل اوج نوعدر
بریسی سنبل هندی که سنبل طیب و سنبل
عصافیر دخی دیرلر

سُنبل کهار - مرگ موش صیچان آغوسی

سُنبهالنا - نگهبانی و تیمارداری کردن
الحراسة صاقلق

سُنبهالو - سبابه یعنی انگشت ذو خمسة الاصابع یعنی
بش پرمق وایدا خاجی و تخمنه آید تخمی دیرلر

سُنپاره - وزنپاره زیاده گبی نکیکه
ازان فسان سازند بلکو بیپارلر

سُنپولا - سنپولیا بچه مارا بجارن یلان یورسی

سُنپیرا - مارافسای و مارگیر

سُنجاف - وعطف و فرویز و فراویز و برد
الکفه قفتان زنجفی

سُنجاق - دبیراق علم اختر گبی

سُنجان دیکنی - دو خار و سفید خار گبی شوکة
بیضا و شوکة مبارک در

سُندک - جیوه گبی سیماب

سُندلا - چارو و ساروکرج دید کلریدر که
آلچی یه بعض شیلر قاتوب صوانباری و حوض یرلرده

سُنجق - سرخاره گبی سوزن زرکه زنان
بدان لچک را زینت دهند

سُندلیسا - پیغام و پیام الرساله صالیق

سُنڈاس - چاه مبرز چاه پاک کن صاف
کننده آن الکریاس طام اوستنده اولان
تبول ایده جک یرکنیف گبی

سُنسی - انیزوماشه و ماشه زالکلبتان
قصاص الکلوب معناسنه

سُنسناهٹ - جرجرة النشیش قینان نسنه نک آوازی

سُنگ - کاف صاغرمگس

سُنگر - میوه فروش الفاکهی والفاکهانی
یمش صاتیجی

سُنگر - احاطه گرد لشکر احصن صقلامق

سنکھیہ - خرمہرہ وسفید مہرہ مولو تر پتہ معناسنہ

سن کی رسی - کنب وکندر وکنور معناسنہ

داول ریسمانہ قنب وسجیم دیرلر کہ کتان

قبو غندان یاپرلر

سنگدانہ - خُجج وشاتاک القانصۃ قورسق

سنگلاخ - طاشلق

سنگم - الرفیق یولداش

سنگ مرمر - الرخام براق یومشق طاشدر

ویرمع طاشہ الجو دیرلر

سنگہار - نہودہ وہرہفت نیز التحلیہ وزگون معناسنہ

سنور - سرحد طرف گرفتن سنور لردہ

قیام اختیار قیلمق

سنوارنا - افزندیدن وآرایش دادن

وزیب دادن وآراستن وآمودن وپرداختن

الزینۃ بزہ کمک ودزمک

سنور - سرحد پایان بگ

سن وسال - زاد السن یاش

سنہ - فلس ماہی ودرم ماہی وگج

سنہرا - زراندود

سن ہونا - کرخ الخدر اعضا او یشمق و

اویوشق اول عضو دینور

سنیچر - شنبۃ السبت جمعہ ایرتسی

سنیچر - کیوان الزحل سیارہ دن بریلدزدر

سو - صد وسدالمائۃ یوز

سوا - جوال دوز وتمۃ المسلۃ چوالدوز بیوکلکنہ

سوا - قیق سبزہ باشد

سوا پائی - براویون در

سوار - الفارس آتلو کشی وجندی

سوار ہونا - برنشستن الرکوب بنمک

سواری - برنشستی الرکوبۃ بنہ جک طوار

الراحلۃ بنت

سوال کرنا - یاختن السوال صورمق ودلامک

سوبکہ - سلاک وشوشہ سبیکہ گبی

سوبو - طولانی افزار گبی سرکشیدہ وسرکش

سوپ - غلہ افشان وپچ وچاولی وسگو و

ہسک وپاتینی المنف الک وبعضی پردہ

سیرک قلبور دیو بازلمش در تپیر معناسنہ

سوپ سی داڑھی - اتا فلانا کان لحیتہ منف

سوت - انباغ وبناغ ودوسنی وامونی

وہو والضرۃ قومہ وارتق ونوکر اول المنجی

ودوم وسوم راقومہ گویند

سوت - زہاب ونیک المنبوع پیکار ضرتی

سوت - زیگ الزنج بنالرا پیکہ ممطر دیرلر

سوت - ریسمان خام ورشتہ ہائے

بیجان وتارہائے بیجان الغزل اپلک

اگرمک وبولمک واگردکلری اپلیکہ دخی

دیرلر تل وخیط معناسنہ

سوتا - خفۃ النائم الراقد اویوجی

سوتا - زہاب العین صوچقدیغی یرصوضرتی

سوتا - شاخابہ الخلیج صوآرقی

سوتنا - فرو مالیدن دست بر شاخ تا
برگهایش فرو ریزد الخرط اغاجک اعلاسندن
الیله طلتوب اشاغوسنه صغامق پیراغی
دوکلمک ایچون صویمق معناسنه در
سوتیلا باپ - بخنوا وگی بابا معناسنه
سوتیلا بهائی - برادر اندر العلة انالری
غیری اولان انابر قرندا شلره بنوعات دیرلر
سوتیلا بیٹا - پسر اندر و پسند پسر زن از
شوے دیگر الربیب اوگی اوغل واوغلق
سوتیلی بیٹی - دختند ر الربیبة اوگی قیز
سوتیلی ما - مادر اندر و مادندر و مارندر
و مانیدر انالق معناسنه
سوجن - آماس الورم شیشش وقباریق که اعضاده
اولور اغریسی واجیسی اولسون کرک اولسون
سوجنا - آماسیدن الورم شیشمک
سوجن اوترنا - فرو نشستن اماس
سوچ - اندیشه فکر تامل قورقودن
اولورسه صقنمه دیرلر
سوچنا - اندیشه کردن واندیشیدن وسکالیدن
التفکیر اندیشه ایلمک
سوختہ - پرهازه الحراق قاو
سوختہ - چوب آتش افتاده
سودا - دیوانگی المجنون دلولک
سودا - معامله خرید و فروخت دخش
التبایع بیع ایدیشمک
سودآغزی - شمه گبی شیریکه در پستان
آمده قطره قطره ریزد
سوداگر - وسودائی التاجر بازرگان
سوداگری - التجارة بازارگانلق
سودائی - وسوداز ده دیوانه المجنون دیوانه
سودصاغمق - دوشیدن شیر
سودی - یوغرت چالمق خثیدن شیر
سور - خوک وکاسه وگراز الخنزیر طوکوز
سوراخ - رخنه وسوکه عموماً وقبل و دبر خصوصاً
و موش و مرز سوراخ دبر و گاز سوراخ کوه
که بامدورفت کنند و مازشگاف و تراک
دیوار و ثقن سوراخ ناف الثقبة دلک
سوراخ کرنا - سنبیدن و سفتن و سوراخ
کردن انجیر دن الثقب دلمک
سورت - سیمنا و سورة علیک منزلة و فضل
منه سورة القران لانها منزلة بعد منزلة
سورج - خور و خورشید و آفتاب و مهر
سورج ڈبتے - دم غروب آفتاب الدکوک
گونش طوغدیغی وقت که اختام در
سورج گہن - آفتاب گرفتگی الکسوف
گون طوتلمق
سورج مکھی - ورتاج و آفتاب پرست آبه گوجی معناسنه
سورچمک - ایاق قایمق یوزاوزره قپانمق
توکریمک تپه اوزره تکرلنوب یقیلق اشکوخیدن
سورغوج - سراغنجی گبی پیرایه زنان کلل گبی

سورقون آغاجی - گربه بیدگبی وقوقار
سکوت مشک بیدگبے
سورکابچه - خوک بچه الخنوس خنزیر انکی
سورکے بال - کاسموفرچی معنا سنه
سورکو - تخته برابر کردن کشت بتکن گبی
سورگون آونده - کرنگ گبی جائے صف
کشیدن سپاه وحلقه زدن مردم
سورمک - ال سورمک بپسا دیدن دست
مالیدن گهسنا سودن وپرماس گبی لمس و
لامسه معنا سنه
سورنائی - ظورنائی معنا سنه
سورناپه - زرافه
سورونرک یوروک - مولیدن گبی
امکلیه رک وسورونرک یوروک بتاخیر
وبطی رفتن
سوری - رمه فسیله گبی قوش سورویسی گبے
سوزاسلمک - پنبه درگوش نهادن سوزاسلمز
سکاچه گبی نصیحت قبول ایلمز سخن ناشنودن
سوزاک - پرمیو بلصوقلغی
سوزایاغه دوشمک - خرانبار گبی وزوزه
قالقمق جمعیت وهجوم عوام برائے کارے
سوزش - پایازی حرقت ودرد معنا سنه
سوزصاو - سگال گبی قیل وقال
سوزصاوایلمک - قیل وقال کردن گفتگو
وبحث وجدال ایتمک
سوزصوقمق - گرفت گبی سرزنش وتوبیخ کردن
سوزک - سوزکی ترشی پالازازل گبے
ریش قاضی گبی
سوس - خوک آبی الدلفین دکزده برجانور در
سوغات - ارمغان ارمغانی ره آورد و
رهگزار نوریان التحفة العراضة هدیه وارمغان
سوفار - وفاق الخراط یکنه یوردی واوق
گزینه دینور سوفال گبے
سوفار - شگاف گوشه کمان لکظر پائی گزی
سوخته - پدپودالحراقة قاو
سوقاق - گلی وراه میان دو دیوار وکوه
بازه گبی
سوقمق - وصوقمق گزیدن مار
سوکلون - وقیل قوپرق وحلونه تندروگبی
سوکلمک - گسل گبی گیخته شدن
سوکنا - همه نوشیدن آب الاشتفاف برداق
ایچندگی صوبتمامه ایچمک
سوکنا - بخود کشیدن جامه وظرف آب
را النشف سلمک
سوکها - خشک الصامل قوری وقرونسه
سوکها - خشکانج العجف ارقلق هزال گبے
سوکهادهی - پینوقروت گبی
سوکهاگوشت - پاصدرمه قدید گبی
سوکهانا - خشک کردن التیبس قورومق
سوکهنا - خشک شدن خشکیدن خوشیدن

ایلیس قرولق

سوکھی روٹی ۔ نان خشک العشم قوری

اتمک پارہ سی

سوکھی شاخ ۔ بازہ

سوکی ۔ محبت و مودت لالس گبی

سوکی اوتی ۔ مہر گیا

سوگک ۔ دشنام دادن بلقدرگبی

سوگند ۔ الیمین اند

سول ۔ دردِ شکم العلوص قارن اغریزندن برجعدر

سولپوک ۔ وگوشک و صارق شش پستان

سولپوکلک ۔ سُبک گبی بہندی لجلجاپن

سولمن طاشی ۔ سلیمانی گبی سنگ مشہور است

سولہ بکھو ۔ سہ درہ سہ درک سہ پرہ

سہ پرک الطنبۃ براویوندر فارسیدہ سدرہ دربر

سولہ سنگھار ۔ بارہ ابرن دہ نہ ہفت و نہ

ہر ہفت و ہفت التجمیل زینت اتمک قاریرک

بزندکاری دوزگون

سولی ۔ دار و چاتوا و غری آصہ جق اغاج

سولی پرسے اوتارنا ۔ از دار کشادن

التنزیل خلچ دن اشاغہ کوتورمک

سولی دینا ۔ بر دار بستن و کشیدن و بر

دار زدن و کردن و بدار برآوردن یعنے

خلج صورتندہ بندروب ولدورمق

سوم ۔ ترکور و تنگ چشم و سیاہ دست و

سیہ دست و کاسہ سیاہ و سیہ کاسہ البخل مالینی

کیستہ دیر میوب صاقلق التشیح بخیل کشی

سونا ۔ خوابیدن و خفتن و بخواب رفتن و چشم

گرم کردن و خواب ساختن متعدی و چشم گرم

گرم شدن و دیدہ گرم شدن و سر بخواب

درآمدن لازم ساتھ پہلو نہادن و ارمونتن

الرقد ایومق

سونا ۔ زرو دا با و تلکہ و تلا و تلی تاما و تلہ العسجد

التون ذہب گبی

سونا مکھی ۔ سنگِ روشنائی و سنگِ نور

دو ائے چشم است

سونپنا ۔ سپردن التفویض اصمرلمق

سونٹا ۔ گتک و ماہو و باہوے شتربانان

و گلتہ و سنگینہ خرد گاو راندن الدبوس طویقہ

وصوپہ کلتبان گبی

سونٹا مارنا ۔ طیاق اورمق ستل گبی و دنک ایلہ

دوگمک کہ کوتک چالمق تعبیر اولنور

سونٹھ ۔ شنگویر و شنگبیر و شنگویل و شنگبیل و

وشنگلیل الزنجبیل براوتک گوکیدر

سونج ۔ وسونمہ سرورانوشاوشاگبی

سوندہنا ۔ آمیختن آشوردن التسویط قارشدرمق

و قاتمق و اوجاق قارشدرہ جق کوسکویہ فارسیدہ

آشوردینور مزج گبی

سونڈ ۔ بینی فیل و سنسور و شنگ الخرطوم بورن

سونف ۔ بادیان و رازیان و رازیام و

بادِ نجم و ولان الرازیانج رازیانہ اوتی

سونگر - انفتح الجراحة کهن گبی

سونگهانا - بو یانیدن الاشمام قوقلتمق

سونگهنا - بوئیدن وشنیدن وشمیدن و انبوئیدن الشم قوقمق

سونے چاندی کی سلاخ - سلاک وشوشه سوبکه معناسنه

سونیکا پانی - آب زر وآب طلا ماء الذهب التون صوئی

سوهن - سوهان المبرد ایکه

سوئی - سوزن ودرزن الابرة اکنه

سوئی چبانا - سوزن زدن وآزدن وآجیدن الغرز برنسنه یه اکنه ویلغامق وباتورمق وسانجمق

سویا - سود وشود وشبت دره اوتی معناسنه

سویلجه - بثر پرخش گبی پهنسی

سویان - رشته حلوا ماهیچه الاطریة آش ماهیچه

سویلمک - گفتن وگفتگو کردن سویلشمک باهم سخن کردن وبحث کردن

سوین - شاباش گبی شادشو معناسنه

سویندرک - چراغ خاموش کردن وآتش کشتن

سهارا - پادیره وپادیزه السند طیاق

سهاگا - بوره وتنگار قیومجی بوره سی معناسنه در

سهاگن - شوهردار المحصنة قوجه لی اولان عورت

سهرا - شوهر او سهره وشوهره

سهل - گواسمه وگواسیمه آسان قولای معناسنه

سهولت - قولایلق

سهولت سے کام کرنا - گیاخن ملایمتله ایش گورمک ومصلحت بجرمک

سهم - ۲۴ حصه از سیر تسوگبی ودرگز انچه باشد برگراه دینور

سه منزله - خانه سه آشیانه ذو ثلاث طبقات اوچ درجه لی او

سهنا - برداشت مکروه کردن شکیبیدن الصبر تحمل ایتمک

سهیل - پرک وبرک وآگست گواکبدن بریلدر

سیار - شغال السرحوب چغال

سیاست - یاسه وسرباک سردار ضابطه ودار سیاست رادرخت گویند نظام عالم وادب

سیاره - هربا سب وهربا سبان ودردمه ذردمه

سیارات

سیانا - زیرک وهوشیار الالمعی اللوذعی الفطن زیرک

سیاه - ومیغ ابر سیاه نعام سیاه فام الاسود قره نسنه

سیاه مرچ - کولم الفلفل قره بیبر

سیاه مست - گرست الطافح طولو ممتلی معناسنه

سیاهی - زکاب ومرکب وزکالاب وزکاله المداد مرکب

سیاهی - جودان سیاهی دندان اسپ

ار پہ لق واگر سیاہی از دندانش رفتہ
باشد ار پہ بفتحی سیلش دیر ر
سیاہی دُانتا - سیاہی در داوات کردن
الامداد دویدہ مرکب قویق
سیاہ گوش - التفتہ قرہ قولق
سیب - التفاح الما
سیبہ - کالم طول قاری
سیپ - گوش ماہی شمن الصدف بخوقابی
سیتلا - چیچک بجدری قپارجق مرضی
سیٹیہا - بیمزہ التفہ لذتی اولیان نسنہ ولذتسز
سیٹھی - شپیل وشپلک سافوت الصفیر صفلق
سیٹھی بجانا - شفلیدن وشپلیدن شپلانیدن
متعدی صیصلق چالمق
سیج - خاربست باغ وغیرہ
سیخ - بابزن وبلسک وسیخ وسیخ نان از
تنور جداکردن وگردنا وبس وجلو وجلوچوب
وجلوآہنین السفود السفودۃ شیش معناسنہ
سیخپا ہونا - دو دست برداشتن اسپ بہر دو
پائی ایستادن القمص والقماص طوارا وگنہ صیحرامق
سید - مرت ومارت ومردا ولوکشی
سیدہا - راست وہج وہچ وستیخ وستیغ
المستقیم طوغری نسنہ یول
سیدہی راہ - راہ راست سوار اسبیل طوغری
سیر - ستیر وسنجہ الکیل چکی طاشی
سیر - گلگشت وگل کوبی وکیزمک گشت کردن
سیراب - خرم
سیرآہنگ - فرودست گبی چندآدم کہ باہم
باصول سرایند
سیرایتمک - گشت کردن
سیرکایتمک - معتدل کردن
سیرک سیرک تیکش - ٹانکے دور دور لگے
ہوئے کوک گبی
سیرکرنا - سیرکردن وزدن وکشیدن و
گشت کردن وزدن وگردیدن وگلگشت و
گلچیدن واشتن الطوف دونمک وچکزنمک
تفرج وتماشا
سیرہونا - سیرشدن وسیرآمدن الشبع طوقلق
سیڑہی - زینہ ونردبان وپلکان بترکی
شاتوالسلم نردبان
سیڑہی کے پائے - زینہ پایہ القصمۃ نردبان ایاغی
سیڑہی پر چڑہنا - برنردبان برآمدن الصعود
یوقاری اغمق
سیس - وچغیت کنجدک کلف ماہ گرفت
سیسا - سرب الآنک قورشون
سیس - وکورطمان نزم گہروپوص نیز تارمیغ
سیستان صوغانی - وزنبق گوکی سوسن احمر
گوکی اریدہ بریدہ گبی بیخ دوای است
سیفہ - نام آلہ وسیفہ کردن صاف وہموار
نمودن اوراق
سیفتہ - بوٹی بہندی شفتہ گبی

سیفی - بازنشین و قراسنقر لبی گونہ طغان است
چشم سرخ و پشت سیاہ شکاری باز است
سیک - خستہ بند پٹی زخم بستن
سیکھانا - آموختن التعلیم او گرتمک
سیکھنا - آموختن و فراگرفتن التعلیم او گرتمک
سیل - تری و نم الندو والنداوۃ یا تملق
سیل - سیلاب و تو جبہ و فرو تو جبہ و ہین
دلور و لورکند زمین سیلاب کندہ السیل
والسیلان سیل صوبی و یا معناسہ لورکند گبی
سیلنش - زدودہ و پاسی اچلش رو دینا گبی
سیلہ جہ - از بوریا و رشتہ سن یا فسہ سزہ وات
و دیوہ دران بردارند و انچہ از چوب باشد بصورت محفہ
و میوہ دران کردہ بر جانور بار کنند یا ہر کویند
سیلی - کاج و کاچ و قضاندن و گردنی و کاج
خوردن سیلی و گردنی خوردن اللطمۃ سامعناہ
سیم - مانند باقلا باشد
سیمرغ - سیرنگ العنقا سیمرغ
سیم کے بیج - تخم سیم
سینا - دوختن الخرز الخیاطۃ در زیلک ایتمک و دیکمک
سینا - نشستن با کیان بر سینہ الحضانۃ ولد سلمک
سینت - مفت المجان مفت معناسہ پولو نتی
لقیطہ معناسہ
سینتنا - نگہداشتن چیزے الوعی
حفظ ایتمک صاقلامق
سینچنا - آب دادن و آب یاری کردن تسارہ
کشت آب دادہ السقی یرصوارمق المسقاۃ
صواد کہ صولانجق یر در
سینکچہ - شکار آہنج بدان نان از تنور بر آرند
المنشال اکش
سیند - نفخ و آہون النفثۃ دلک دلمک
سیندہالون - نمک سنک
سیندور - شنگرف زاولی
سیندہی - شنگبیز و شنگویز
سینک - سیخ سرکج کہ نان از تنو و گوشت
از دیک بدان برآرند الکلوب چنکال المنشل
والمنشال یخنی کش
سینکنا - آتش کاری التصلیۃ اودہ انمق
سینگر - داس و داسہ و آنگل و شوک قاچی معناسہ
سینگ - شاخ و سرون و شنع و شاخ گاؤ را
یالہ و شنع و شنغ گویند و بیز از شاخ حیوانات
القران الصیصۃ بونیوزی
سینگلک - چشم آویز اسپ گبی و بچہ انچہ زنان
بر و کشند از موئی اسپ یا زنداندہیری روآویز
سینگلی - پر مگس گبی مچہر دان و آن مگر
ہندی باشد یا خوان پوش
سینگ مارنا - سرون ردن النطح طوماق
سومک و بونیوزیلہ اورمق
سینگ نکلنی کی جگہہ - سرونگا بونیوزے
چیقمسی یر
سینگی والا - شاخ کش و شیشہ کش الحجام

سینگی - شاخ حجام و سمیر او شیشه حجام و کپه
و کپه و کپه و کوبه و کپه کمجمه حجا مار شیشه سی
سینهر - درخت زقوم
سینه بند بچونکا - یارق معناسه
سینه کردن - چاومق تپاکهانا
سینی - سنی بمشی و شتی طعام تبسی که سینی
دخی دینور
سیوتی - نسترون نسترن و گل مسکین
و گل کوزه النسرین اغستوس گلی و بیابانی گل دیرلر
آقنه بیابانی آق گل و صاریسنه صاری گل دیرلر
سیوری - باردا س گبی
سیوری سنگ - پشه معناسه
سیوشمک - واکیلیرک تمامیق خمردن گبی گریختن
سیولجه - وقبارجق آبله آنک گبی
سیون - درخت الخیاطه دکش
سیس - چاروادار و تیمارداره سیس و مهتر
و مهتر اسب و بیمارداره چاوادار گویند السائیس
آت وقیون کودوجی
سیئی - خار پشت و بهمرک و السفراء سفرنده و
سفره چیقه و چیقاو و پیقه و روخارنداره و کاسمک
و کاسج و چکاشه و چکاشه و الشی یهین التقنفذ کرپی

باب شین معجمه

شاب - زاج سفید زنج گبی
شاپرتلی اوبوش - مسلوجه اوپمک
بوسه بر شکستن گبی
شاپردمق - گلوج گبی گرگری چیپر چیپانا و
قزدیلی نسنه چینمک
شاپردی - لپ لپ گبی چیپر چیپر آواز دهان
سگ در آب خوردن
شاخ - دال و بداغ
شاخ انگور زغاک و کرد و و کزد و کزدیدن
پیراستن شاخهای افزون النصن اعلج بود اغی
شاخ بارآور - جوجم معناسه
شاخص - تنوی الشخوص کوزین یره دیکوب
دیر تیموب و قپاغین آچوب یو میوب طورمق
فهو شاخص
شاخلمق - چراغ یاشدن اسپ چراغ یمک
شادی - سور النشاط شادلق
شادی - بترکی میمون باشد و قصه را ازان
شبک خوانند
شارل شارل آقمق شران گبی پیاپی
ریزنده آب و صغانا قلی یغموره بو میبدن دیر
شارلدی - آواز ریختن آب زبالا شار گبی
شارل شارل دوکمک - شریدن متواتر
ریختن چیز شاشی احول شاه کال و کلاج گبی
شاعر - چمک سخن و چکدان سخندان و انگر
شافه - پرزرده
شاقیمق - دندان نمودن گبی خوشحالا گردیدن
شاگرد - میلاه و التلمیذ شاگرد

شاگرد ہونا - زانو پیش کسی تہ کردن
شام - بیگاہ و بیگاہ المسار اخشام اولق
واخشام معناسنہ
شام چوغانی - وطکوز اغرشغی اشنان گیاہ
شامل - نشا
شامیانہ - آسمان گیر و سایہ پوش و سایبان
وستارہ وستارہ وستا . المظلۃ قلدن اولان
بیوک اوشمسیہ معناسنہ در
شان وشوکت - برفر و برفرہ وفر وشکوہ و
داب ویال وگوپال ہ فراہت وفربارہ وفرہت
وفرہ وبیوری اراوندو سیادہ مہابت معناسنہ
شاہ بالا - وشہ بالا و ہمدوش وساقدوش
وصاغدیج معناسنہ در
شاہراہ - رہگزر اولو ایشلک یول و
تخت روان بولی
شاہزادہ - نوئین وتوپان
شاہین - شکاری قوشدر
شایہ - فرجی ولباچہ وسراچہ العباۃ
شیاب انواعندن برنوعدر
شباب - کنجلک و یکیتلک
شباہت رکہنا - گرایندن المشابہۃ بکزمک
شب بخیر - مساک اللہ بالعافیہ وشب
بسعادت درجواب گویند اخشام شریفلر
یکزخیر اولسون
شب برات - شب چک
شب تاریک - داج لیلۃ الظلماء قراکولق گیجہ
شب خوش - وقت وداع کسی درشب گویند گیجہ اخشامکز
شب خون - گیجہ باصقنی وگیجہ چاپلی
شبخون مارنا - شب خون زدن وآوردن و
بردن وریختن وکردن وخوردن التبییت
گیجہ ایلہ غارت ایتمک وشبخون ایتمک چاپلمک
شبش - واویان وقنتارمہ کامہ گبی انچہ
بدہان کنند لگام وافسار دینور
شبعان - طوق شہ گبی
شبک - وشادی سنبالو معناسنہ میمون در
شبکور - اودوس وشبکور طاوق قراکوسی
شبنم - پشک و پشک و پشک وافشک
وافشنگ بشم شبنم ریزہ الطل چیہ
شبوی - شب انبوی گبی معروف گل درہیری گبی
شبیہ - سجاہر وماناو ہمانا وآسا الشبیہ
یکدیگر نظیر گبی
شبیہ ہونا - مانستن الشباہۃ بری برینہ
بکزہ مک مشابہت گبی
شت پوری - ہزار خانہ القبۃ قرق باپر
شترایلمک - تہییج وہیجان کردن شوریدن گبی
شتردل - دوہ کینلو
شترمرغ - قوالنعامہ دوہ قوشی
شجاع - دلیر وکندآور وکاوہ وگوومردہ
وراد ورد وارغند بہادر معناسنہ در
شجاعت - دراخ ولقنو ونیواد

شخص - دیه هر نسنه نک عینینه و ذاتنه
و قرالقسنه کلر اقدان گورینور
شخص مجهول - آشوغ
شدی - لقب حبشیان
شراب - می وئل و بگنی و بوزه آخسمه و سیکی
و باده و تاهوا لخمر یجی الصهباء قیزل یجی
شراب پینا - گسار دن شرب الخمر عرق ایچمک
شرابخانه - میکده و میخانه و خرابات میخانه
و ماخور و لهر خرابات معناسنه
شرابی - سنگ انداز و کینال
شراب کا پیاله - ساتگین و مانمن
شراره - یلیخجر و آیشیر و آیشیرک و ابیز الشررة
و الشرارة اود قغلجیمی که اواق اواق یلدزگبی گورینور
شرانیول - حصار و سور قلعه معناسنه گلناک گبی
شرتبلک - اجرت شاگردان که بعد اجرت
استاد داده شود دستاران گبی
شرح - وستی و نمیرا و گزارش بیان ایتمک
و کشف ایتمک
شرط - بند و غنوند کنیز و ازده حرف
شرط کنیز سزا حرف جزا و جناغ
شرطیه - فرگروی و فرگروی پیوسته شرطیه
متصله فرگروی واگسسته شرطیه منفصله
شرکت - انبازی الشرک و الشرکة اورتاقلق
شرم - آزرم و هنوند الحیاء اوتانمق
شرمندگی - الندامة پشیمان اولمق
شرمندگی کی هنسی - زهرخند
شرمنده - کهاوفا و الندمان پشیمان
اولمش کیمسه
شرمنده هونا - آب شدن و تر شدن و
تر آمدن الحیاء اوتانمق
شرم والا - شرمگین و شرمناک الحیی اوتانجی
شروع کرنا - اغازیدن و گرفتن الشروع بشلمک
شریعت - وخشور بند و خشور نهاد و فرستاده
شریف - سامکیس الشریف اولوکشی
شریک - همال و انباز اورتاق
شریک هونا کسی کام مین - داد ستان المشارکة
اورتاق اولمق
شست - زهگیر زیگیر معناسنه در
شست - قلاب ماهی الشص بالق اولتمه
شش عید - شش و شش شنبه دان التی گون
باریام دنصلره که اوروش طوتلنو
ششک - آماسیدن
شطرنج - معرب چترنگ آوندوسترنگ شدرنج
دان معرب در و قیل صد رنگ دان :-
شطرنج کهیلنا - شطرنج باختن و چیدن و گستردن
اللعب بالشطرنج شطرنج اویونی اوینامق
شطرنجی - زیلو و زیلی و صغیر بنه زیلجه دیرلر
شعار - فروغ و پرتو
شعب - درغاله طاغ ایچندگی یول
شعبان - ماهیکه پس از رجب باشد

شعبده - گوزبا غجیلق

شعرائی شامی - دوخواهر ود وخواهران

شعر - سرواد وسرود ونشید وسرواده قافیه

شعریه - نقابیکه بررو آویزند وبچه دیگرات

همچو جالی باشد سوراخدار سراغوج گبی

شعله - زبانه ولخجه وکخته وداغ یالک معناسنه

شعور - بیدونس عقل معناسنه

شغدف - کجاوه الهودج محفه

شغل - فیاروفیاوارو فیاوروفیدار

شفنین - غم خورک وبوتیمارکه برکرانه دریا

نشیند وآب نخورد

شفیع - رفان ورفقان

شقاقل - نهشل بیان هاویجی که مهرسلیمانی

وچرخ فلک دینور

شقایق - زریون گلنبک چچکی

شقه - رقم شاهان وتعلیقه امرا درهندوستان

شقه مزین بدستخط خاص شاهان را وحسب الحکم ارکان دولت را

شق هونا - ترکیدن الشق یارمق وآیرمق ویرتمق

شق نقیض - لج

شک - گمان واندیشه نک وجودیله

عدمی ارا سنده تردد ایتمک صانی معناسنه

شکار - شبانگ ونجیر ونخجیر الصید اولامق

ومصید معناسنه ده آودینور

شکار کرنا - شکردن وشکریدن الصید

اولامق وآوایتمک

شکار بند - فتراک بابستن وآویختن مستعمل

درایران قبجقه گویند ترکی معناسنه

شکارگوهیرنا - نرگ بهندی هانکا

شکارگاه - نخجیر ونخجیرگاه بترکی قمورغه المصاد اولاق

شکاری کتا - زغر

شکایت - مست واندازه والدایه الشکوة

شکایت ایتمک یرامز خبر عرض ایتمک

شکر - ناهید الزهره بریلدزک آدیدر

شکر - کند وکاند ونشاک القند فارسی دن

شکر معربدر

شکر - سپاس ونوا وآزادی علی وجه

التعظیم برکیمسه یی مدح وثنا ایتمک

شکربورک - شکربوره درینبوسه که

شکر وبادام دران کنند

شکرلی صمصه - طاق شکربوره گبی بگر

شکروار - آدینه جمعه گبی

شکره - واشکره واهمرو زمچ زاغنوس معناسنه

شکل وصورت - درندوفتن ودک ودیم باش وقلیق معناسنه

شکل مخروطی - گاودنبال

شکم پرور - کتنبر وکتنبل وشکم خوارالاکول اینهانلر

شکنجه - باهک وباهکیدن وشکنجه کردن

الدهلق عذاب ایتمک اذیت واشکنجه ایتمک

شکنجه - افراز مجلدان باهک وقیدهم

گویند ودسته قید مجلد دسته آن

شکیر - شاخچه هائی درخت که درزمین فرونشد

تا برگ و ریشه برآرد باز از آن جا بجای دیگر
برند آن زمین را بترکی دوشک گویند تخمدان گبی
شگاف - جر در زمین باشد و گرچ گریبان
و کرته و پیرهن الغور یاریق و چتلاق
شگوفه - تلونه و گویل و کویل شگوفه بائونه
و ریحان و ول شگوفه انگور مطلق نیز الزهر چیچک بهار
شگون - نیک و بد بالفظ نهادن و کردن و گرفتن
الطیرة یرا مزگور نمک اتفاؤل فال طوتمق
شگون سفر سے پهرنے کا - اب برآئینه ریختن
و زدن و آب از پی ریختن و گریستن آئینه و چشم
تر کردن آئینه و آئینه از پی داشتن
شل - شیک و شیشکله و چنگ چولاق و کوشک
و سولپوک و اویوشق سست گبی
شلتاق - سستی گبی غوغا و شور معناسنه
شلغم - بترکی چامغور الشلجم شلغم
شلغه - باد سار بتی تمکین تر ترک و لوالو گبی
غایتده خفیف کشتی
شلک - و بندک کاره گبی پشتاره هیزم
و کاه وغیره
شلک - بر دنک یوک و ارقه یوکی بلغنده
و بسته گبی
شلک - سر گردن توپ و بندوق
برائے تعظیم امرا
شلکا انجیر - جمیز گبی انجیر صحرائی بدمزه
شلنگ - جلو گبی بشباشتلو و لطیفه و مزاحه
مایل شوخ شنگ
شلنگ - ایلمه معناسنه سیرک سیرک تیکشه
دینور که اندنصکره اورپا قاپلارلر
شلنگین بارنا - شلنگ زدن
شلوکه - پیرهن کوچک پنبه دار الفروج
شول قفتان که آر دانکی برک اولمه و کوچرک
اوغلان گوکلکنه دخی دیرلر
شماتت - تیوسول دشمنه بلا و غم و غصه تمنی یکنه
شمادا اولوب سونمک
شمار - صیابی معناسنه حساب گبی
شمار - شبله و سله تپانچه چپات گبی
شماطه - وجیغلتی غوغا و عربده خلاش گبی
شماطه وجیغلتی ایتمک - چاویدن گبی
شمالی هوا - باد شمالی و باد شمال و بالاو
باد هرات الشمال المسع شمال یلی هیز گبی
شماندره - و شمادره غمازک گبی تلکیندا ابهنک
شمدی - گنون گبی
شمدی میمون - سنرک قپوده اوینایور آب در
جوئی تست اقبال و دولت بدست تست
شمشک - برق
شمع - موم و فتیله از موم و چربی راسپندار و شمال
شمعدان - چراغدان و چرغپا و چراغپایه
چراقمه و ایلکن
شمله - دنبالهٔ عمامه و شاشوله و شاغوله و وش
العذبة هر سنه نک اوجی علاقه و شمله معناسنه

شموس - چموش یاوز آت

شن - وشقراق وشقاجی شکر ریزگبی
خوش طبع لطیفه گو مزاج

شن - لاشه گبی مرده حیوان جیفه

شن ایتمک - آباد انیدن

شناه - سل صال معناسنه از چوب وعلف
باشد الرمث اگر از مشک باشد جاله مرجاده و
ژاله طولم معناسنه وکلک جاله گبی الطوف

شنگرف - زنجفره معناسنه

شوال - نام ماه بعد رمضان

شوخ چشم - پهن چشم بترکی چاپکن

شوخ وزیبا - شنگول وشنگل وشنگی وشنگ

شوراق - طوزلو طپراق ریه گبی

شوراق - وطوزلق چوراق نمکین شورگبی

شور - سماریس گبی گونه از ماهی

شور - بانگ وفریاد وغریو بترکی قیفزین
الصیحة چاغرمق وچیغلدی

شوربا - سرجوش انچه دراول جوش
بردارند المرق شوربا

شور وغوغا - گلگل وآشوب وخلا لوش وغلغله
وهلالوش وبلغاک تتنة غوغای جنگ باشد قرقوشه معناسنه

شور کرنا - خروشیدن وشوریدن ولائیدن

وشور کردن جغیلتی وشماطه ایتمک غرلویدن
وچاغرمق وشور وفریاد ایلمک وباغرمق

شوره - قوبال وریه جزاعظم بارو تدرکهرچ معناسنه

شوق - درخوش کشینک نفسی هرنسنه یه چکنمک

شوکت - فرهی العظمت اولولق

شوکران - صروگبی بالدران گوکیدر

شوله - شله لپا معناسنه

شوم - شنار وگلک الشوم یرامزیلدزلو
خیر سز کشی

شویله - همچنان

شهاب - شاهاب وشاها به اصپور چکندن
اول دفعه آلنان رنگ

شهامت - سیغور جسامت وشجاعت
وزیرک وعقللو اولق

شهتره - شاهتره الشاهترج شاه تره که
کمون بری دخی دیرلر

شهتیر - شاه تیر وافرسپ وفرسپ بالار
الجذع اوستون اغاجی وکریش

شهد - انگبین العسل بال

شهد کاچهتا - شان ولانه النحلة کومج

شهد کی مکهی - منج وکبت النحل بال اروسی

شه دنیا - ریسمان دادن صالی دیرمک

شهر - سار وشارستان وشارسان و
شهرستان شتن وگرد ونه المدینه شهر وبلد

شهربدر کرنا - شهربدر کردن واخراج
الطرد النفی سورمک

شهرپناه - وشهربند وباره الربض شهرک
بارو سی سورگبی

شہرت - آوازہ
شہرنامہ - خنیدن ظاہر و واضح اولمق
شہرطونماسی - شہرآرائی گبی آرایش شہر کہ
در روزہائے معمول باشد شہرآئین معناسنہ
شہرکوآراستہ کرنا - آئین بندی شہرطونماسی
شہرگ - الودج شاہ طمر
شہرہ - السمع والصیت ذکر جمیل
شہری - الحاضر ضد البادی
شہنائی - سرنائی وشاہ نائی وسورنائی و
سرغین الزمر دودک چالمق طورنا ونائی ترکی معناسنہ
شہوت کامارنا - ریو جام
شہوت عورتونکی - بُزان
شیخ - خواجہ اُلوکشی وقوجہ
شیر - کویر ثریان باشد الاسد الضیغم ارسلان
شیرازہ - معروف است ہرسہ زبان قیورندیسی
شیرازہ باندہنا - شیرازہ ساختن وبستن و
وزدن وکردن زہ بزردن شیرازہ بغلمق
شیرازہ کہلجانا - شیرازہ از ہم کندہ گشتن و
فرو ریختن واز ہم گسستن شیرازہ آچلمق
شیربرنج - بہت سدلی آشی ومامونیہ
شیرخشت - بصرہ بالی وبال بصرہ وقدرت حلوا سی
شیرخوارہ - الرضیع سودامرا وغلان
شیرلغانلوگوز - چیڑا بہندی چخ گبی
شیرلغین - شیرچ گبی روغن کنجد
شیرہ - شوبزک العصارہ ہرسہ زبان سقندیسی
شیرہ انگور - دوشاب وگوشان وتہجا
شیرہ گرفتن انگور باشد جاست جائے شیرہ
برآوردن العصارہ ہرسہ زبان سقندیسی
والعصر سقمق اوزم صقندیسنہ شیرہ دیرلر
شیرہ کہجورکا - سیلان شیرہ خرمائی رسیدہ کہ پچکد
شیرین - نوشین الحلو طاتلو ہرسہ زبان
شیرین کار - رنک
شیش - بابزان گبی سیخ کباب
شیش - وقباریق ورم واماس
شیشا - قورشون سُرب گبی
شیشاک - بریاشنہ دارمش قیوین کیند مستعملدر
شیشم - الساسم قرہ انبوس اغاجی
شیشہ - شوشہ گبی لوح مزار ومحراب مسجد
شیشہ - آبگینہ وشیشہ القارورۃ سرچہ دان
ایتدکاری شیشہ الزجاجۃ سرچہ
شیشہ گر - الزجاجی صرچاچی
شیشی - شیشہ کوچک قارورۃ الصغیر
کوچک شیشہ سی
شیشی - قارورہ وبتیار
شیطان - اہرمن واہرمین وہرماس
رحمتندن ایراق کمسنہ
شین - وشن آباد شن ایتمک آباد انیدن

باب صاد مہملہ

صاب - دڑہل داش لعتندہ راس گبی

صابر - شکیبا و گران سنگ صبر فلان حبس نفسہ من الجزع

صابون - برہوہ ایچ الیق فارسیدہ عربیدہ و ترکیدہ صابون مستعمل

صاپر صاپردو وکیلان - و شریل شریل آقان صوافشار گبی

صاپلی - دستہ ہر چیز انگشتہ گبی

صاحب - تاش و کوہ گین وکیا و خدیو و مذاسی معنا سنہ مال اسی صاحب مال

صاحب وقار - لنگر لو صاحب سنگ گبی

صاحب خانہ - ایتگین و ایتگینی خانہ داری وکد خدا و کتخدا و بندار و دیور قوناق صاحبی

صاحبقران - ترغازہ روز بہ سنہ دینور

صاحب طرف - زمین

صاحب کرم - راد و فرہ

صاحب علم و عمل - تنوتاس

صاچاقلی - و پوسکلی عمامہ و کمر بند شال جہالر دار طرہ گبی

صاچق - و طاغنق و یاریق و یرتق و چتلاق افتال گبی تگاف

صاچمہ صپان - خرافات و بیہودہ و گبث ترہات گبی لبیدن صاچمہ و ہزرہ و ہذیان و یلک

صاچی - نثار سر شاہ وغیرہ بشار و پردازگبی

صادق - و صدق کمانچہ

صادکرنا - صادکردن

صارقق صلاچ - موی فرو ہشتہ بی تاب و پیچ فرخاک گبی

صارقی - و ترکمان ارژن گبی پوست درخت کہ بر کمان پیچند

صارقی - پٹی زخم کہ خستہ بند باشد یارہ او رزہ بغلتان نسنہ مرہم اولسون و بز و جبیرہ اولسون مرشم گبی

صارمشور - مزہ شیرین و تند و تلخ میخوش باشد در و بطارس گبی

صارمق و طولامق - و بوکمک حلقہ لمق در نور دنہادن و پیچیدن لپیٹنا

صارمہ - و باغدہ پا در پائے حریف کردہ بر زمین زدن سرند و سابود گبی فن کشتی است

صاروج - نورہ مشہور است ساخن

صاری اغاج - ہلدی ہر دگبی

صاریق - و دلبند عمامہ دستار گبی

صاریق اوجی - طرہ دستار پیش گبے

صاری کلنجک چپکی - بردوادر اشیاف مایشا گبے

صاریلیق - یرقان مرض زرد گبے

صاریلیق اوتی - و صاری کلنجک بردوادر مایشا گبے

صاعقہ - آذرخش و تیر بلد رعد برق گبے

صاغانقلو یغمور - باران سخت دیم گبے

صاغ اولہ سن - وارا ولہ سن معمر و دائم باشی بادی گبے

صاغلیچ - وصاقدوش شاہ بالا گبی ہمدوش داماد

صاغر - کرکلبادہ گبی

صاغرلق - گری

صاغمال دوہ - شتر مادہ شیر دہندہ دوشاگبی

صاغمق - دوشیدن

صاغ وصاغلام - راست ودرست معناسنہ فربود گبے

صاف - نشو ونما ونماب ولخشان

صاف سر - لغۃ الاصلع طاز

صاف کرنا - پاک کردن چیزے از آلایش پالودن وپالائیدن وستردن التنظیف پاک ایتمک

صاف کرنا - مسودہ را بیاض آوردن

صاف نکلجانا - صاف درگزشتن

صاف ولطیف - راوک وساس

صافی - دست مال الجمال وجاقدن چولک طوتب اندیرجک بیز

صافی - خرقہ لوح پاک کردن الطلاستہ خرقہ یمسح بہا اللوح

صافی - صافی وپالونہ ولائے پالائے المصفاۃ الراووق سوزک

صاقات - غبغب غبب گبی

صاقرغہ - کنہ چچڑی

صاقلمہ - حفظ وستر گیرو گبی

صاقمق - احتراز کردن

صاقمہ - احتراز باک گبی

صاقیرات - نقرہ خنک اسپ خنک گبی

صاک - صاریلق آفتے کہ بعض سنہ اکلنہ تیشور واصابت ایلدیکی اکینہ صاک اورمش دیرلر سواک گبی

صاک اورمش - وقتل طلامش کشت زردی رسیدہ ژنگہ گبی

صال - جالہ وسل کہ بران از آب گزرند

صالاج - تالار خرمن کہ برائے حفظ باران بران زنند گلبک گبی

صالح - سپیدنامہ وسپید کارونامہ سپید الصلاح ایولک فہو صالح

صالدریجی - وصرتاریجی خشگین وبرہنہ دندان شرزہ معناسنہ

صالقم - خوشہ شنگاگبی

صالقم صاچاق - خرقہ وآبہ درویشان دلہ گبے

صالقم کوپہ - بالی کہ زنان درگوش کنند ورگوشی گبی

صالقی - وظائف سالیانہ سالیان گبے

صالمہ - وصالیور لمہ یلہ گبی

صالنجغہ - جھولا سرند گبی صالنجق نیز

صالنمق - چمیدن چام گبی

صالنی بورانی یورومک - بہ تبختر رفتن گرازیدن

صالنی صالنی - ناونادان معناسنہ

صالی - شنبہ ناف ہفتہ گبی

صابلیق - پیام

صالیویرمک - وقویویرمک سردادن
برداون گبی

صانجمق - دوترمک وباتورمک خلیدن

صانع الصنائع - گرگرنام باری تعالے
بارش صانع الصنائع

صانمق - وگمان ایتمک انگاردن گبے
وتصوراتمک

صاوران - ساربان شتر ساربان گبے

صاوشدی - وکچدی وکتدی شد معناسنه

صاوشمق - ایلری کچمک وسبقت ایلمک
صرفه بردن معناسنه

صاوشمه - وایلروکچمه سبقت روس گبے

صاولاصاول - بردابرد گبی دور کردن
مردم از پیش سواری امرا

صایقلمق - مالیخولیاکردن

صایقلمه - هذیان بیماران معناسنه

صایقیسز - نااندیشیده ناسکالیده معناسنه

صایمق - شمردن

صایوان - شامیانه سایه بان معناسنه

صایی - شمار واماره

صبان دموری - آهن جفت قلبه گبے
چوبیکه گاوآهن بران نصب کنند وآنرا صبان
اوتی وصبان اگلی نیز گویند پنجه وریخیر گبے

صبح - بامداد وپگاه وبنگ وشبگیر فجر وچین صباح
صبح صادق - سپیده دم وسپید پهنا وگاه

صبح کاذب - سپید بالا

صبح کاساره - شباهنگ الشعری یالدریق یلدزے
وایرته یلدزی کروان قران یلدزسے در

صبح کی شراب - غارج وغارچ القهوة سبحی

صبر - نینا دوژ کفروژ کفری وشکیبائی و
شکیب وشکیبا صبر کنند شکیفتن وشکیبدن نفسی
جرغدن فرعدن حبس ایتمک

صبیان - فلاخن پلنجم گبے وسنگیکه در فلاخن کنند

صبیان طاشی دیرلر پلنج گبے وصبیان قوبی
چوبیکه برزیگران بران چپند وزور کنند
تاگاوآهن بشتر بزمین فرورود نیام گبے

صتان - آتک ایکی ایاغی اراسه دینور فرج گبی

صجوق - حلوائے شیره انگور که سخت پخته بادام
وغیره دران ریزند فراته ومومبار طولمسنه
درخی دینور زونج گبی

صچاق - وصوندر نردبان اورتوسی که
برائے محافظت باران سازند نئول گبے

صچاق - وپوسکل وعلاقه ابریشمی بهندی
طره منگله گبی وچهتاوتیز ریشه هاے بیخ درخت ریشه گبی

صچان - موش فاروسیر گبی

صچان قولغی - تژگبے درآغاز بهار برگ
که هنوز ناگشوده نوکهایش نمایان باشد

صچان قولغی ا ولمق وطوم چقلنمق برگهاے
درخت که دراول بهار سر برآورده باشد

بہندی کو نپل نکلنا و کلیانا تندیدن گبے

صچرامق - برجستن آتیلمق و آطلمق نیز

صچران قولغی - وکوزندکی اوتی وسکل اوتی اذان الفار

صچقلی خرقہ - دلق گول گبی

صحبت برآر ہونا - راست آمدن صحبت و درگیر شدن صحبت وصحبت درگرفتن وصحبت برآمدن ونستن و برآر شدن وگیرا شدن الوفق موافق اولمق وراست گلمک و موافقت ایتمک

صحبت موافق نہونا - سرنکرفتن و درنگرفتن صحبت

صحت وعافیت - چاغ

صحرا - بیابان و جرک دشت البریۃ الصحرا اووہ ویازی

صحن - پیشگاہ خانہ الساحۃ اولیچی و آولو اندام کبے

صحن - طبق طعام قدح عظیم معناسنہ

صحنک - مصغر صحن طبق طعام

صدا - شلیخ و غرشت آواز مہیب سس و حیقرمسی وآت کشنہ سی غرشت گبی

صدر مجلس - تخش و تخشیدن صدر مجلسدہ اوتورمق صدرہ فی المجلس فتصدر

صدق - وصادق یائی قویجق ظرف دجولہ گبی

صدق وحق - راست وہر تو ذکر جک و طوغری وطوغریلق وگرچکلک مصدر معناسنہ

صدقہ - داشن و فرخی ثواب ایچون فقرایہ اولان عطیہ

صدقہ ہونا - صدقہ شدن و قربان شدن وفدا شدن وگردگردیدن وگردسرگردیدن وبلاچین شدن وبلاگردان شدن التفدیۃ سکابن فدا اولین دیمک

صدمہ - کوس وکوست وہنگ الصدمۃ طوقشمق یان باشی گلمک

صدمہ اوٹھانا - یہلو خوردن وصدمہ خوردن الصدمۃ طوقشمق چاتمق و یان باشی گلمک

صدمہ پہونچانا - کوستن التالم انجنمک التضیق طارلق ویرمک

صر - چپنی کلچ گبی سرپوش گلی

صراحی - بلبلہ

صراط مستقیم - راستہ طوغری یول

صراف - زرشناش وکہبد الصیرفی صراف

صرپ - دشوار تریوہ معناسندہ در

صرپون - وقوان و پتک کوہی غلہ نہادن کنور وکندو گبے

صرتاریجی - شرزہ مہیب

صرتلان - کفتار

صرتمق - تبسم کردن

صرچہ باغی - مغنیسا گبی کلیکہ درکار شیشہ گران آید سنگ سلیمانی نیز گویند

صرچہ صوئی - کف آئینہ گبی زبد القوارر وما الزجاج جہاک و زرد شیشہ

صرصمق - ومرتعش ایلمک و ترتمک شیبانیدن لرزانیدن

صرف - خشک زاہد خشک و عبادت خشک
صرفہ کرنا - کسور الاحتیاط لائق نہ ایسہ آنی الملک
صرمشق اوتی - عشقہ و رنج گبی
صرمہ کش - استاد چکن سیکش گبے
صرہ - کاغذ زر گبی انچہ دران زر نہادہ
بدہند و بآرش صف دخ گبی
صرہ رقصی - دستبند گبی دست بدست
گرفتہ رقصیدن و بر نوعنہ حوزہ دینور
صری - و تکل کلہ گبی ہندی تانکا کہ ہر با
سوزن از پارچہ برآوردن باشد
صریح - پر زیوند و آپر خیدہ و پر خیدہ
ایما و اشارہ الصراحۃ ظاہر اولق
صریغ - فحم گبی ہندی لگی کہ چوب دراز باشد
صریم - یرنداق گبی چرم سفید و نرم کہ
بر زین اسپ کنند
صزاق - ناخوش داشتن چیزے ہر یرگبے
صزمق - تراویدن
صزنتی - زہاب گبی و صوصزمق آب تراویدن
صغاتا قلی یغمور - شران گبی باران بہم بازندہ
صغربا پادیہ - و صغر گوزی اقحوان و عین البقر
شگوفہ در فربانیون گبے
صغر تماج - صغر چوپانی گوال
صغر حق - برطیف و سیاہ قوشدر سار گبے
زرزر در قوشدر
صغر طپوغی - بادیہ و قدح سا تگینی گبے
صغری - کفل جانور اگر گبی و بارش کیخت ہم
صغری سی اولو قلنمش - برنالی پڑی ہوئی
گائے وغیرہ جانور ناوہ گبی و بیوہ پرنالی
صغنق - و یرشمک گنجیدن گنج گبی
صغن - طاغ کچی ارس بزان گبی گوزن معناسنہ
صغیل - گلہ گاؤ گوارہ گبی
صف - زدہ زدہ زدہ صف در صف طابور
و صرہ معناسنہ
صفاسندن یورکنی ہوایہ آتمق - سرشار اولق
کلاہ انداختن گبے
صفت - فروزہ زاب آروان گواش گواش
آرزوان انگلگون صفات نیک جمین صفات بد
صفحہ - کہ بران نقاش اظہار صنعت کند تنگ بقارسی
صفر - نام ماہ بعد محرم
صفرا - تلخہ زرپر تودیر مایہ اخلاط اربعہ دن بر خلطلر
صفرا بوزمق - و قہوہ التی ایتمک ناشتا شکستن
صف الشکر - نخ پرہ طابور و صرہ معناسنہ
صفہ - بسارہ بوزکند بیکم پاخرہ پیکم سکلی معناسنہ
کہ اوچ طرفدن دیوار اولوب اوگی اوتی آچوق اولہ
صفیر - سپیل شخلیدن شخولیدن صفیر زدن شخول
صدائے آب خورانیدن اسپان سپیک انچہ
بانگشت بدہان کردہ کفہ برآرند قوش او تمہ سی
آوازی صقلق آوازی و آنہ صیصلق و یرمک
صقار - اسپ اشقر رود شکم و پاسفیدہ جمز یورگبے
صقاق - غبغب چانہ گبی

صقالہ گولک - خند خریش گبی داڑھی پر پہنا
صقبی - سفال وخزف کند ولہ گبی
صقالی دگر مندہ آرتمش - ریش بدوغ سفید کردن
صقشدرمق - بجان آوردن
صقصغان - پرندہ عکعک
صقفق - توحش سہستن وہم بارش افشردن
صقندی - غم وغصہ کرم گبی وانقباض زندہ گبی
صقنمہ - اندیشہ باخوف باک گبی
صلاح کار - رایزن
صلاح ومصلحت - کنگاج وکنگاش الصلاح
والصلاحۃ ایولک
صلاق - سایخ گبی چوبیکہ برسرآن چندزنجیر
نصب کنند وبرسرہرزنجیر چندگوئے
نصب کنند گونہ از سلاح است
صلاموره - گندم بریان درظرفے کردہ
ماہیانہ وپیاز خام وساق چقندر وتخم
خرفہ دران کردہ درآتش گزارند تاترش
شود کشکنہ گبی
صلب - مازن ومازہ وجامن او کورنہ کمکی
صلتہ - وجاجیق وطراطور چٹنی راویزوریچال گبی
صلح - آزرم وآشتی بارشمق
صلہ - نورہان چیزے راگویند کہ کسے از
جائے فرستد وتحفہ وسوغات ہمزدہ عطا وصلہ گر
صلیب - خاج چلیپائے نصاری ونزمہ
گوشہ کہ جائے گوشوارہ باشد وخاج شوران
روزیکہ نصاری صلیب صورت حضرت عیسے
راست وشود ہند وجشن کنند وخاج
شویان وشویندگان خاج
صمان - کاہ
صمان اوغریسی - وصاجیلیولی کہکشان گبی
صمان آلتندہ صو - آبریزگاہ مفسد گبی
صم صافی - بالکل صاف کتک گبی
صمصہ - سنبوسہ بورک گبی
صندل - چندل وچندن طیب الرائحہ بر
اغاجدر ہندوستان دہ
صندل - سندل گبی کشتی خرد
صندل لگانا - صندل مالیدن صندل بولاشمق معنا
صندلی - جامہ بصندل رنگ کردہ یعنی براورنگ
صندلندہ بویانمش
صندوق - تبنگو وتبنگوئے وجامہ دان
مشہور ظرف در
صندوق - دخمہ صندوق موتی
صنعت گری - موبندی وہنرمندی
وصنعت گری الصنیع اشلمک
صنقور - صنغار گبی جرہ کہ شکاری پرندہ باشد شہغار
صنورسین - گویاکہ ہمانا اویلجہ
صنہ مق - دنہ مک امتحان وتجربہ ایتمک
صو - آب
صواد - وصولاق عطن آبخورد گہاٹ وکولمک
واگر کاہ درکہ خرق ماء کنازندہ ونہر وقصطل و

پیکار وایازمہ یرلردہ اولور

صوادہ — کثرف وکزف گبی قیومجیلک گوشہ اورد قلرگوگردرکہ ذوب حالندہ اوزرینہ سرپرلر

صوارق — برغست نالی پانی کی جوکہیت وغیرہ مین زمیندار لیجاوین

صواریجی — سقاآبکار

صواشمق — ودوگوشمک جنگ کردان وحملہ وقصدوہجوم ایلمک اوردیدان گبی

صوباشی — شب گردشب روگبی

صوپازیسی — جارالنہرگبی برنباتدر

صوپہ — وصوپتی وطویقہ غبازہ گبی چوب دستی قلندران

صورت — پیکروسکاچہ وتندیہ وستنبہ صورت مکروہ ہرسنہ نک تمثالی واویونر

صوترہ سی — وصوکردمہ سی ترہ تیزک انداد گبی

صوچکرکہ — جرادالبحرتکہ وکرویت نیزاربیان معناسنہ

صوچلو — ہرزہ کار

صودستی — سبوئے آب کلیزہ معناسنہ

صورت اوغرولغی — ریا وتصنع شیدگبی

صورتمق — فرط غرور دن باشی یوقری طوتمق معناسنہ زم گبی

صوصام — سوسن چچکیدر

صوصامش — عطشان گشنہ گبی

صوصام قوشی — وداری قوشی مرغ گنجد خوارسلج گبی

صوصرمق — وصوطلامق قطرہ قطرہ چکیدن آب شریدن گبی وصوصرلوب صرمق رسکر ٹپکنا سواب گبی

صوصرنتی — وصوصرمق زہاب معناسنہ

صوصق — وکولک دوہنی گاؤدوش

صوصم پوصہ سی گنجد کہلی

صوصمق — تن زدن خب گبی سکوت وخاموشی

صوصیرمق — سفتن تراویدن آب معناسنہ

صوطموزی — خوک آبی ہندی ہنداڑسوس گبی

صوغلجان — کدودانہ شکم وخراطین خوتی تاد

صوغلی — بلسک گبی سیخ نان از تنور کشیدن

صوغوق دمور دوکیورسن — آہن سرد کوفتن

صوغوتمق — سردکردن سجانیدن

صوف — پشم جانوران یون معناسنہ

صوف — لیق داوات وپرزہ اللیاق مرکب ومرکب اصلاح ایتمک

صوف ڈالنا — جامہ پارہ در دوات انداختن للاوقہ

صوفی — ہیربد پارسا معناسنہ

صوقاق — وصوقاق باشی گوشہ باشی برزن گبی

صوقرنمق — وصومردنمق وہومردنمق لندیدن ورکیدن گبی بڑبڑانا

صوقمان — خرگش گبی ایاق قابیدرکہ جزمہ اورزینہ گیرلر

صوقو — آلہ شالی کوب کہ چلتوکی دوکہ جک طوقمقدر پادنگ دنگ گبی

صوقوز غوفی - پرنده سیاه دراز نوله که
برآب کنار نشیند بزرگ گبی
صوقوزه لغی - حناب دریا در آب وقت
باریدن باران غوزه آب گبی
صوکردمه سی - وصوتره سی تره تیزک کلیکردن گبی
صوگ - انجام معناسنه
صوگسز - نتیجه سز شاخ آهو گبی
صول - چپ
صولاق - چپه گبی آنکه بدست چپ کار کند
ونیز آبخور که گهاٹ باشد وصواد دخی دینور
صولدرمق - پژمرده کردن اشتدرمق نیز
بخسانیدن گبی
صولوجه - دانهائے که برسر بچگان برآید
آبک گبی عربیده سعفه دیرلر رایه معناسنه
صولومق - رخیدهانیدنا
صولمق - پژمرده شدن
صوماق - دانه ترش که درطعام کنند سماق گبی
سماق معناسنه
صومعه - کازه الحجرة اوطه
صومون - قسمی ازنان که بریان کرده شیره دران کنند
صوندرمه - چهچاپیچه گبی وطره وصچاق
بوقبیلندن در قابول گبی
صونه - پرنده ایست خوش رفتار وآواز
تیز پر برکنار آب یافته می شود قصابگ گبی
صویسز - پرزوی بکسار گبی ناخلف
صوئی صوپ - پیوندگبی خاصه معناسنه
صویه طالدرمق - وصویه صالیویرمک وصویه طالمق
لازم ومتعدی غوطه دینا پاغوشمگبی
صویلیطار - چاوش وشاطر شالنگ ونواگبی
صویولیجی - آبشناش گبی اگاکلی بهندی
صویولجی - کاریز قازیجی کتکن گبی
صویولی - رهگذر آب
صویوروشلی - آب شیرگرم معتدل وهموار
یوروشلی چارپادر
صید - شکار وبنجیر آولامق مصدر آو معناسنه
صیاد - دامی ودامیار الصیاد آوجی ودوزاقجی
صیرتمق - غضب آلوده شدن دندانمای گبی
صیرق دلنجی - کدایان حراف نرگداگبی
صیرقی - برنوع قارکورکنه دینور بارو گبی
صیرنمق - لغزیدن دوسیدن گبی ایاق قایمق
صیرو - خسته بیمار گبی
صیره لنمش - صف زده سکه گبی
صیریق - وسیلطه قاری زن بدزبان بیشرم چنجار گبی
صیصدرمق - خاموش کردن گل کردن گبی
صیصلق - صفیر سیتی شپل گبی
صیصلق ویرمک - صفیر زدن شخلیدن گبی
صیغ یر - از دریا جائے که آب کم باشد و
کشتی دران بند شود سنار گبی
صیغله - وزیغله برشحرک صمغ ید رعسل لبنی
معناسنه لبنی گبی

صیغہ مق - وچرمک نوردیدن استین وشلوار برالیدن گبی

صیفیہ - ویازلق خانہ زمستانی خان عرمو گبی

صیق - وقالین گندہ آبافت وہنکفت گبی

صیق گوزلی قلبور دالک - گرمہ بیز گبی پرویزن تنگ سوراخ

صیقل کرنا - زُدُودَن وزُدَایِش الصیقل جلا ویرمک روشن ایتمک

صیقل گر - روشنگر صیقلگر وآئینہ افروز وآئینہ فروز

صیواشمق - چیپیدن دوسیدن گبی

صیوامق - ویالدزلمق اندودن کاہ گل کردہ وبضانہ ایتمک اندایش معناسنہ

باب ضاد معجمہ

ضامن - باہیزان وباہیزن پایندان الضمنہ ملتزم اولمق کفل معناسنہ ضمین کفیل

ضامنیت - پایندانی الکفل وخشامق وبونیتہ کفیل اولمق

ضائع - داسِدُ وَلُوسُ الضیاع ہلاک اولمق وتلف اولمق آتیلہ حق نسنہ چور چوب وسپوزندی وقرتی وقرپنتی ودوکندی مقولہ سی گبی

ضائع کرنا - براندا ختن الاہلاک ہلاک ایتمک

ضبط - درمشت بست وبند حفظ ایتمک و جمع ایتمک

ضبع - آل قالدرمق وطوار کوسوب ارکک اشمک وعضد ویولارکہ طوارہ اورر لروسترلان جانورسے وقیزلق یلنہ دخی دیرلر

ضد - آخشیگ وآخشیگان تیرکہ آخشیج معرب دشمیر لاضدلہ لانظیرلہ ولاکفو مخالف ومغایر

ضرر - زیان باداشتن وافتادن برخاستن المضرت المضارۃ زیان

ضرور - بایاودربایست وبایستہ وبایستہ وناکام وناچار وبالضرور لاعلاج ولابد وبالضرورۃ وناگزیر گرکلو معناسنہ

ضرورت - حاجت فارسیان بآرش ناگزیر وبجائے بالضرور نیز آرند

ضروری - درہندی وفارسی بآرش ناگزیر درواودرواییست وسنگول وونگول کاچاروکاچال

ضروری العدم - بایونیتی

ضعف - دَرواخ ودژواخ قوتسزلک

ضعیف - سِتہ وغامی ولاغرولاشہ قوتسز لک فہو ضعیف گوشک گبی

ضلالت - فسو سیدن ونامشروع لسزلق معناسنہ

ضم کرنا - آچار الضم یاپشدرمق وقاتلمق وقارشدمق

ضمیر - کشاک خاطر گرفتہ وضمیر فعل

ضیا - روشنی ودیمہ آیدنلق

ضیافت - خرام الضیف قونوق آلمق

ضیق النفس - سنج وسنجو وآہو ولیپک علتی و

باب طائی مہملہ

طابی - خالو کا کوگبی

طابیہ - وماز غال سوراخ باروی قلعہ کہ ازان خاک وسنگ بر دشمن اندازند سنگ انداز گبے

طاپشور - وطاپشور مق سپردن

طاپیق - پرستیدن پرست گبی

طاپو - تابوغ معناسنہ کہ رسم استعفای جرائم پیشگاہ سلاطین است

طاتلوتوت - فرصادگبی وآشی ویاہنہ شامی دیرلر

طارتمق - وچکک بنجیدن واولچک پیمانہ کردن

طارتی - وآغرلق وزن وگرانی چیزہا سنگ گبے

طارطغان - وطاغنق متفرق وپریشان پراگندہ گبے

طارطغان اولمق - پراگندہ شدن تولیدن گبے

طارغین - وطارلش برہمزدہ مضطرب الحال وغضبناک آشفتہ وارغدہ گبی

طارتمہ - وتہورلندرمہ وقشقرتمہ واولچیرمہ تحریک واغراآغال گبی

طارلمق - ستیہیدن واویکلنک وکوجنک وحرارتلنک ودلورمک لخت گبے

طارلمہ - واویکلنہ انقباض القلب آشوب گبے

طاریلور - وچکشور تیہید مضارع تیہیدن

طاری آتی - نان کاورس زغارہ گبے

طاز - لغنز چکادگبی

طاس - وصوصق وکولک دوہنی دوشہ گبی

طاش آخوری - چیزہای سود وبیحاصل

طاشجغز - سنگ کوچک سنگک گبی

طاشغین - افراط گریزی طرف حکمت در

طاشلق - چینہ دان مرغان کہ صاغر باشد وہم سنگلاخ گبی

طاشلق کرویزی - کرفس صحرای شمورگبی

طاشلو تمق - سنگسار گبی سنگسار کردن

طاش یالیمی - برصمغ کہ صمغ البلاط باشد کیشوفیلا گبے

طاش یوارلغی - روڑا بہندی گلولہ سنگ معناسنہ دسہ گبی

طاعت - ہیر مطیع منقاد اولمق

طاعون - سرخکان وسرخہچہ

طاغ آدمی - فسناس

طاغ اوکوزی - گوزن گبی

طاغ دورونی - زمین دامن کوہ کوہپایہ گبی

طاغ صالاغی - تکاب دامن کوہ گبی

طاغ قرلنقجی - وکافر قرلنقجی وقلع قرلنقجی بادخورک بابیل گبی

طاغ کشنجی - وسنگ گبی لیمودارو

طاغلق - کہسار معناسنہ

طاغلق - جولیدن وتفرقہ بولمق متفرق ہونا

طاغنق - فش گبی وصاچق وطرطغان تار وما گبی پریشان معناسنہ

طاغوت - کاهن وبت وشیطان

طاغیه - صاعقه

طاغی - زور به سرکش گبی مغرور وطاغی

طاغ یا ریوزی - پودنه بری شکطرامیس گبی

طاق - خُنبُ چفته پُورکند وپُوزکند وپُوزگند وکمر تاپو کمری ومصندر وچار داق وقاعه

طاق - ترکیده تک خلاف جفت که ترکیده اش دینور وتائی ولائی الفرد یالکز واحد گبی وقات

طاقه - تائی ولائی قات معناسنه

طاقت - آزرم وپایاب یاراوزهره ویارگی وتاب وپادیر قدرت وقوت

طاقت رکهنا - یارستن التقویة قوتلندرمق معناسنه

طاقردی - طاق گبی آواز طاس وچوب سخت

طاقله - اوزره اولان کمسنه مزاح دوست کواژه گبی

طاقلمق - هزل وخوش طبعی کردن ترانه گبی

طاقمق - وبناشدرمق ویاپشدرمق شبلانیدن

طالب علم - دانش پژوه اوقوجی کیمسنه سفته دیرلر

طالب دنیا - گیتی پژوه مال استجی کیمسه

طالدرمه - شاخ درخت که برزمین نشانند وچون ریشه دواند از درخت بریده بجائی دیگر برند فرمانج گبی

طالغه - موج

طال قاوق - واکدی واویونتی ملفلی که همراه مدعو بدعوت رود سگسار وکاسه کجا برم گبی

طال قاوق - بک ملفلی شدن رشن گبی

طال قاوقلغه - کچین کمسنه مفت خوار آدم سایه پرور معناسنه

طالمق - وباتمق فروشدن درآب رسیدن گبی

طام - سقف خانه از بالا وتاوان ازاندرون معناسنه

طام مزلق - مایه برشیرزده ماست معناسنه

طام طالمق - چکیدن باران ازبام ژوهیدن

طامع - گلنگی الطمع حریص اولمق فهو طمع وطامع

طامور - جهنم ومندان معناسنه

طامه - چیقمق کپنک سوراخ بام خانه که نردبان بران گذاشته بالاآمد رفت کنند دروانه گبی

طانشق - ولونجه مشوره جانقی گبی

طاوق قراکوسی - شب کور علتی کرکی گبی

طاوق بلچی - چوزه گبی

طاوله اویونی - نردبازی مردارخانه معناسنه

طاولی آت - وسموزآت اسپ فربه فخرزوآگین گبی

طاووس - فیسار معروف قوشدر

طائی - باریکطرف که دنک نیزخوانند عدل معناسنه تنگ گبی

طائی طرنغی - واوجی اگری کستانه وچکدم واوکسوراوغلان چکدمی سورنجان وچکنه الی ادریس وطائی طرنغی دیرلر سورنجان معناسنه

طباق - گربک

طبان - ستونی که سقف خانه بران برپا کنند بالارگبی وخاکش معناسنه

طبانسزلق - جبن بزولی خرزک معناسنه

طبانی قالدرمق - پالبند کردن کنایه از گریختن باشد سکرتمک معناسنه گبی

طبائع اربعه - کیا وکیانا

طبع - نش مزاج معناسنه کیف گبی

طبله - وپوطه نشانه برجاس گبی هدف و آماجگاه

طبله - تنبک الطبل طاول

طبله کار - آنکه میوه وغیره اشیا برسر گرفته درکوچها فروشد طواف سرکش گبی

طبیعت - جهش وسرشت وخو واپرهام ونش ونیم خوی بد

طپان - دمور بیل درکه انکله زمین هموار ایدرلرانکز معناسنه

طپانلمش ترلا - گشت پاگوفته ناخواست گبی

طپراغه کومه ایونی - بازی بچگان که خاک چندجا بلوک کرده دریکی چیزی پنهان کنند هرکه نشان راست دهد آن چیز اورا باشد خاک نمک گبی

طپراق باصدی - سرگزین گبی گزیده جانور که آدم حکام ازهرکله بگیرند

طپراق یغندی - تودهٔ نشانه آماج گبی

طپشرمق - تفویض کردن تسلیم نمودن گمارگبی

طپطلو - مالامال وپرولبریز مالهٔ گبی

طپوصغراغی - ودوده طبانی قدح بزرگ ناخود گبی

طپوتذکره سی - حجت وتمسک وچک تزده گبی

طپوزه - گوزگوپال گبی

طتلوجه اوت - وقربان کمونی وتفرق ریزه رومی کرادیا گبی

طتلیجق - قحط نان شیرین بودن

طخمین - رهشه گبی یاغی آلنمش صوصام معناسنه

طرابزون - پیش درخانه درمیان دوبازوی درجای نشست دارآفرین گبی

طراق - دفته گبی شانه جولاه کفتری گبی

طراقلق - مشت الراعی وطوشک معناسنه چوپان طراغی دخی دیرلر بر نباتدر دینافوس گبی

طراوت - بشنج تازه لک

طرتمق - وطرتلمق متعدی ولازم سختن گبی طرتلمش وچکلمش سخته گبی

طرح - آئین زیب وآرایش وطرز ودستور بالفظ دادن کرفتن بستن داشتن نهادن براندا ختن وساکردن وتازه کردن بزود دستور وروش وکراشه وگواس وگواسه هنجار رنگ الطور حال ومقدار وحد

طرح طرح - گونه گونه الصف بلوک نوع قسم گبی ودرلو درلو

طرح طرح کاکهانا - لوت ولوت

طرخان - آدم خدمت شاه وطرخون نباتی طرخان گبی

طرخون - طرخون گبی درخت عاقرقرحا

طرطو - وسلاطه ریچال کشنک تزف گبی

طرطر - گرمی دراز که برگرد دانه غله تباه کند شنگرف گبی

طرطو - وسلاطه ریچال کشک ترف گبی

طرطوت اویونی - خرسنگ گبی بازی است که یکی را در حلقه کنند واز اطراف مردم بران لگد زنند او هرکرا لگد زد در جائی خود در حلقه گزارد

طرف - جن سوزی هرسنه نک اوجی وناحیه کچه ویکاویان گبی

طرفة العین - گوز آچوب یومنجه

طرفنده - تازه میوه ابره گبی

طرفه - گنجک بلک بلکنجک بولنجک العجب طکس عجیب سنه که کورن تعجب ایده

طرقاز - چوب میخدار قفای دروازه فروده گبی

طرلامق - بناخن خراشیدن براشیدن گبی

طرنغی دبنده - نقد ویره سی سنه پیشدست

طرنغی دبنده ویرمک - نقد دادن پیشیادست

طرون - نواساقزاولادی نبیره گبی

طره - طره دستار وریشه دستار قش وبیچاک وکفچه وپیش زلف دیدکلری صاج وآلنده اولان صاچ

طره - چوب نقاره نواختن دره گبی

طشاق - حصیه گند

طشت - الطست بیوک طاس السطل صوسق که پیکار لرده انکله صوایچرلر

طعام - آهار واهاریه جک وسینتی وقهوه التی وصفرالق وقهوه التی ایلمک ناشتا کردن

طعام بقدر حاجت - خوار بارالقوت سدرمق

ایدجک قدر طعام

طعام وصوآرتغی - آب وطعام بقیه سورگبی

طعامی سکرمک - گوارید گوارد گبی وطعام سکمک هضم اولمق

طعنه - گرفته وپیغاره وپلکه وگوآره وگلک وتفشل باشه قاقمه وباشه قاقمق وسوز طوقندرمق کنایه آمیز سخن گفتن بلکه گبی

طعنه مارنا - کلاغ گرفتن وکلاغ زدن باز خمیدن بطعنه سخن کسی باز کردن الاستهزا خورلمق ومسخره یه آلمق وباشه قاقمق

طغار حق - همیان هامیان گبی

طغرا - چرغان

طغوی - از غونلق وحدون تجاوز ایتمک والطغیان کشی حدندن تجاوز ایتمک

طفیل - پیک وتابع واویندی معناسنه الذی یدخل ولیمة لم یدع الیها

طفیلی - ناخوانده مهمان وبشتاکم وبشتام الرشن والفیقن قنوغیله بیله گیلان کشی طال قاوق واکدی واویونتی معناسنه

طقناز مکسنه - پگنه گبی قصه بویلی کسنه ٹهنگنا بهنه

طقوماق - داورمک تنیدن گبی بٹنا

طکوز باشی - وسراچه دار انخزیر نام مرض

طکوز اغرشغی - وبخور مریم گوکی آزریون در قوطوما گبی

طکوز - خوک

طلمہ مق - وچکر کہ او تمک اواز کردن چکہ
کمان در انداختن ترنگ گبی
طلابیق - وخفق واضطراب ایتمک تڑپنا
طلاوتی - والتون اوتی حشیشۃ الطحال استعلیون گبی
طلاق - یلہ کردن نکاحی بوزمق
طلاق نامہ - طلاق ویرن مکتوبی کہ قاضی
طرفندن یازلمش اولہ کشاد نامہ گبی
طلایہ - پارہ لشکر نگہبان الطلیعۃ قراول کہ
لشکر دشمنک جانبنہ قورلر
طلبانہ - ختک
طلب کرنا کسی چیز کا ضرورتًا - سد کام الطلب ایتمک
طلسم - فریب نیرنگ سپہرہ بند فریبگاہ وجا یگاہ
طلق نفس - نبناد
طلو - اولاتگرگ گبی
طلوع کرنا - تافتن در میدان الطلوع خروج ایتمک
طلوق - پڑی گبی
طماق - کام اندرون دہن آہیانہ گبی تالو
طماق آچمق - بنا گوش کردن تالو اوڑھانا
طمانچہ - طبانچہ بترکی شپلاق اللطمہ ایا سیلہ یوزہ
اورمق سلہ وشبلہ وشمار
طمانچہ مارنا - طبانچہ زدن وانچہ بر بنا گوش زنند
بناشی زدن اللطمہ ایا سیلہ یوزہ اورمق شمار اورمق
طمع - بند وآزو طمع بالفظ کردن بستن بر داشتن
گسستن بریدن وبیوش وتراش الحجب الحرص حریص
اولوب ہر نسنہ یہ طمع ایتمک
طملہ - قطرہ وگوزماشی
طمنچا - تفنگچہ
طناب - پایزہ وبند وطناب آخر شاہان کہ
مجرم بدان از انتقام رہد وبست کبک وکبال
ریسمان لیف خرما وبنہ طناب باریک انچہ اورغان
وایپ پالامار معناسنہ الطنب چادر ایپلر یکہ حبل
الخیام در چادر تنفی
طنبورہ - دنبرہ
طنبورہ اشکی - کہونٹی طنبور خرگبی
طنز - تروند وافسوس وترخندہ
طنز کرنا - نرکسے زدن الطنز مسخرہ یہ آلمق
طنہ - پوست گوسالہ گوذر گبی
طوار - ستور معناسنہ آت دقاطر واشک ودوہ گبے
طوارقشاغی - گہرہ ہر اشانہ ستور خارشانہ معناسنہ
طوب - گیند گوئی گبی وہم لغت جامہ شولہ گبی و
وطوب ایتمک گرد آوری نمودن غنچہ گبی
طوپال - داغسق لنگ گبی
طوپال لنق غیبتی لنگ شدن سم افگندن گبے
طوپطلو - لبالب مالامال لمالم گبی
طوپلاق - سعد دوا باشد آنستہ
طوپلی - ماہیچہ لچک زنان کہ گرد باشد
طوپوق - کعب نخنا آشق استخوان آن شتا لنگ گبی
وبازی کعب اشش آتمہ دینور وشش اویونی نیز
طوپہ - گیند گرہ گوئی گبی
طوترق - آلہ آتش افروختن آتش افروز گبے

طوتو - رہن وگرو بند گیے

طوتقال - سرشیم لیئی سرشیں گبی و پاشیقان و یلم نیز

طوتی - گرو وگروگان رہن و مرہون گیے

شالہنگ معنا سنہ

طور - وشبکہ ایاق طوزاغی کہ گونہ از تلہ و دام باشد پایدام گیے

طور - کواس الطور حال و مقدار و حد

طوراج - دُرّاج و تُرّاج گیے

طوریہ - وچانطہ وکیسہ خریطہ سامان

طورب - مولی ترمہ گیے

طورپ - نمذرین وتکلتوہ ترمہ گیے

طوردہ باق - آس بری کہ مورد اسفرم باشد و یبان مرسی نیز

طورطو - وتلوہ درد شراب وغیرہ دردہ گیے

طورطوت اویونی - وخربندہ اویونی فارسیدہ خربندہ ومزاد وخیر بگیر گریز گیے

طورلتمق - وسوزمک صاف ایلک پالودن فالودن گیے

طورلق - واورکتلک توحش ستور بہندی بہڑک طوری گیے

طورمطای - ترمتائی گبی بہندی ترمتی

طورمق - توقف کردن

طورنہ - بط کجک گبی

طورو - کمیت اسپ کہرو طوری نیز ترغ گبی

طوزاق - انچہ دران زلف وگیسو نہند مزراق و بیراق زلف پرچم گیے

طوزلہ - نمکسار سارگیے

طوشنجل - وقرہ قوش عقاب دال و آلہ ذلہ گیے

طوطام - لٹ کفچہ گبی

طوطی - بپغاو پرندہ کنجشک برابر ہندستان را کنجشک توئی توئی وتوتک توتی سخن گوئی

طوطی قوشی ببغا معنا سنہ

طوغان - باز شکاری باز گیے

طوغلہ - پشمش کرپچ و بزرگ را قرامید گویند آکور گبی وطوغلہ وکرمیت او چاغی کورہ خشت

طوغورمق - زائیدن متعدی وطوغمق لازم

طوفان تیر و نیز بسار ہر چیز یغمور و صوغالب اولوب ہر نہ یی اورتمک و قپلامق فورتنہ معنا

طوفان - چفتہ و پلہ و غم الافترا رو التہمتہ و الاتہام و البہتان یلان سوبلک فورتنہ گیے

طوق - سیر شبعان گیے

طوق - گردن بند برہون و پرگر گتیب طوق مجرمان بوغموق و قیتان الغل اسیر لر بوینہ ایتدکلری باغ و نمور

طوقاج - چوب گازران پڑاوند گیے

طوقشان - یولدہ یان باشی گیلان کمسنہ دست انداز گیے

طوقشمق - چاتمق و یان باشی کلمک صدمہ کوفتن و دک گبی

طوقمق - پتنگ دراز مسگران کہ بدان در آویند قعر کفند گرینہ گیے

طوقومہ - تواربہندی نواڑ
طوکمق - بستہ شدن آب وغیرہ وقیلنمق نیز وطوکمک نیز
طول - بیوہ کالم گبے
طولاشق - پیچیدہ وتاب خوردہ وبریختہ چیرہ شک لغز گبے
طولاق - وپوستال وقلورہ وپاتابہ وپاپیچ و لفافہ وچارق وکفش وپافراز چرمین ہالیک گبی
طولامہ - ورم ناخن وقسمی راات یاران و قولغان گویند ناخن پال گبے
طولانی - سولو
طولدرمق - انباشتن
طولم - مشک وشناز وکلک رابفارسی جالہ گویند ژالہ معنا سنہ
طولون - کنپٹی سر شاخ گبی
طولہ - شش انداز گبی قسمی از قمار است
طومان - ولیچ تونی تنبان گبی
طومار - بندکہ طومار کاغذ باشد
طومرجقلمق - تندیدن کونپل نکلنا
طومرق - کلندر گبی کندہ دروازہ بند کردن وکندہ پای مجرمان کہ اومچہ اغاجدر
طومرقجی - زندان بان وژخی
طومورلان بوجکی - دبوق بوجک سرگین کردن
طومباز -
طونا تمق - وبزہ کمک راستن وبزنگ آرایش گبے
طونبائی - صوصغری گاؤمیش لوبرہ گبی
طونج - زاغ کمان چکاوگاہ گبی
طونق - وبولانق کدورت وروغ گبی
طونقلق - وبولانق تیرہ وسیہ فام نغام گبی
طوئی - ودوکون ولیمہ بیوگانی گبے
طوئی - جباری تودرہ گبی
طویغار - چکاوک وچکاوچنڈول ژولہ گبی
طویغون - جرہ شاہباز گبے
طویقوشی - جباری جرز گبے
طویقہ - وصوپیانتی وصوپہ باہوودستجوب گبی پادنکہ وسہ وکوادگبے
طویمق - سیر شدن
طویلہ - آخر وآخرگاہ وآخور واخستہ خانہ ودرش الاصطبل والاصطبیل طوارانخوری
طہرہ - بزغہ گبی آلہ شاخ درخت پیراستن کہ بصورت اوراق باشد
طیار - آمادہ ومہیا المہیا حاضر اولمش ویرا قلنمش
طیاق اورمق - ستل گبے کوتک چالمق ودکنک ایلہ دوکمک
طیانقان - پولادرگ گبی پرزور معناسنہ
طیانجق نسنہ - دارافرین گبی تکیہ گاہ کہ جائے تکیہ کردن باشد
طیغالہ - عشر گبے درخت آک
طیقاز - وطار برابر بول ویا یوان پست گبی

طیقماق - تہونسنا زخیدن روزلن بربرہ برزنہ طیقماق

طی کرنا - سپردن نوشتن ونوردیدن الطی دورمک

طیلسان - ساج معروف ثوبدر کہ قیش یا منہ گیرلر

طینت - سرشت خلقت معناسنہ

باب ظائی معجمہ

ظالم - بیدادگر وستم کیش وستم اندیش وستمگر وستمکار وستمگارہ وستم پرور وستم گستر وگردا س الظلیم کثیر الظلم اولان کیمسہ

ظاہر - آزرم وپدیدار وپیدا وہویدا پدید وپدیدار وپیروہان ونمودار وغست باطنک ضدی در

ظاہرا - گیتو

ظاہر کرنا - یاختن وغستن التبیین آشکارہ ایتمک

ظاہر ہونا - کچہہ گل کردن انبوسیدن ہوختن وہویدن پیدا شدن البینۃ والتبیان آشکار اولمق

ظبی - گیک یدکلری جانور

ظرف - آوند وآونگ وسوین قاب معناسنہ

ظرافت - افسوس گنگل خورلہ معناسنہ

ظریف - نوری المزاج لغو ولطیفہ ایلیک ذو الظریف لطیفہ ایدیجی

ظفر - ویل غالب اولق

ظلم - ستم اشتلم بیداد وزغم وشالہنگ وسستہ برزستیلی بر نہ ایتمیوب غیری موضعہ وضع ایتمک

ظلمت - تاریکی کیکن قراکولق معناسنہ

ظلم کرنا - ستم کردن وجفاکردن الجور ظلم و حدون تجاوز ایتمک ویولدن چیقمق

ظورت - وجرتہ وزنبلق زمرتہ غروز الغر معناسنہ بہندی گال پہلی

ظورت دیرمک - صدا برآوردن از دہان بزور دست زالغر گیمک

ظورنا پہ - وسورنا پہ شترگاو پلنگ

ظن - رویز صانمق معناسنہ

ظہور وحدانیت خدا یتعالی - بیرنگ

ظہمہ - وتپنگی دامن زین اسپ وتسمہ رکاب جناب گبی

ظیان - یاسمین چچکی ودخی بال عسل گیمک

ظیخ - انجیر اغاجی

باب عین مہملہ

عابد - کہبد وہیربد وہیرمند طاعت وقللق ایتمک

عاجز - وامی ودست خوش وزبون

عاجزانہ - شتوہ وبنجیتن العجز ضعیفلک وستلک

عاجزی - باستی

عادت - خوئے ونش ونہاد خلق معناسنہ

عادت چہوڑنا - خوئے گردانیدن وخوئی بازکردن ترک العادۃ عادتی براقمق

عادت کرنا - مرو سیدن التعود عادت ایتمک تعویدگیمک

عادل - کی و دادر است یعنی گرچک یرلو
نسنه یی یرنجه ایتمک و جورک ضدی

عادل برحق - کیغبادیعنی گرچک یرلو
نسنه یی یرنجه ایدیجی

عار - کهب و ننگ شین و ناموس معناسنه

عارض - نوا فتامل صکره دن اولان نسنه
وقالک اینلو بلوطو او دشلردن غیری

عارض هونا - تاوریدن مصدر تاوردن
العرض مرض دن و غیریدن انسانه عارض
اولان حالت

عارف - بلاش خلقک امورن و احوالن
بلمجی و کتخدا و رئیس

عاریت - دستکردان و ایرمان و پیلنج
عاریت ویروب آلمق ایرتی معناسنه

عاشق - اهوا و هوالره و شیفته و سودا و خاش
و تونیاز و غاش و غاو و شوا عشق بر کیفیت محرقه
در قلب عاشقه واقع اولور

عاشورا آشی - مقیل گبی بهندی کهچڑا

عاق - زبهر زبهر کردن عاق کردن بالار
ضد زبهر که گرویده محبت و موقوف رضاسنه
مادر باشد عاصی معناسنه

عاقبت کار - بافدم انجام و سرانجام العاقبته
هر نسنه نک صوکی

عاقر قرحا - کاکره و اکلرا و کلگرا

عاقل - ارشق و زیرک دانا و گوگیا جوار تیز هشیوار

عالم - جهان و روزگار و گیهان و دنیه عالم
علوست و لیتی و وشنگی عالم سفلی باشد

عالم - دانشگر و دانشور و دانشومند و دانشی
و مویه رو دانا و دانشمند العلم بلک فهو عالم یعنی بلمجی

عامل - پریخوان افسونگر و پری افسای خدام
صاحبی معناسنه

عبادت - نماز و بندگی و پرستش و تسبیح
طاعت و قوللق ایتمک

عبادتخانه - گنشت و گنش و ناووس المعبد
عبادت ایده جک یر

عبارت - گزارش و گزارشن و گزاره بیان و انفصل ایتمک

عباسی رنگ - گل گز

عبث - خیره فلاد و فلاده و فلیو و فلیوه فرخنج
یاب بادزم فایده سز نسنه اویون گبی طاش آخوری

عبرت - باک پیش نسنه لره اعتبار ایتمک و صاقنمه

عبور کرنا - گچمک

عتاد - سازره بارش تیاری و اسباب سفر

عجایبات - گچار مریز نیرنگ العجب طلسق
عجیب نسنه که گورن تعجب ایدر

عجب نهین - نشگفت لین العجب طلسق یوقدر

عجب - شگفت و شگرف طلسق

عجبلیک - افتیدان تعجب کردن

عجب - گلنج آمدن کوره اولونمق

عجز - لابه و زار ضعیفلک و ستلک آریق

عجز کرنا - زاری سوزش ایله یانق یانق آغلمق

عجم ارکی — محیط اگبی سپستان معناسنه

عجیب — شگرف وو ور سنگ و نهمار و نامش العجب ملکیق

عدالت — داد یگاه و یریواز انوشا العدل و العدالت هر نسنه یی یریو ر نجه اتمک برابر اتمک

عداوت — کینه و کین و رویارو ئی دشمنلک

عدد مجهول — اندچند و چندان و چندین و اینند الذی البضع او چدن او نه واون ایکیدن یگرمیه وارنجه عدد

عدس — دانچه مرجمک معناسنه

عدل — تای یوک دنکی

عدل — آزرم چورک ضد نه دیرلر

عدم — نابسی وجود مقابلیدر یوقلق معناسنه

عدیم الحرکت — میخ دوزشول نسنه که کوچ دینه

عدیم المثال — تنگ هر نسنه که مثلی آنی اولیه

عذاب — تنه خواری و شکنجه یا داوا دوه یا دوه و کیفر کرده العقاب فی العقوبة عذابلاتمک

عذرا — نام داؤ هفتم از نرد ندب و از هفت تا یازده را تمامی ندب داد فره گویند و چون هفتده بر سد دست خون گویند و اگر از دست خون در گزرد حکم اول پیدا کند

عذر دیلمک — عذر کردن پوزیدن کبی

عذر کرنا — عذر دیلمک

عذر — پوزش پوزیدن مصدر صوچین و کناهین ویلامک اعتذر من الذنب

عرش — گرزمان بارهٔ نهم تخت و سریر ملک معناسنه

عرعر کراسی — بنق سدر گبی وقسمی را از آن طرابزون خرماسی دیدکلری در

عرض — تاور و آنزان و آوریده عارض شده

عرض — پهن هر نسنه نکه اینی که طولک خلافیدر

عرض بیگی — پیشگوئی عرضحالجی معناسنه

عرضحالجی — پیشگو کبی

عرض لشکر — سان

عرض چین — قسمی از کلاه بترکی

عرق النسار — گجوک و کهنوک

عرقین — پهن و پهناور اینلو نسنه

عزت — آزرم قوت و غلبه فهو عزیز قوی غالب

عزرائیل — آسمان

عزم — کرتاج و العزیمة قصد اتمک و یمین اتمک

عزیز — گونجی و پرور یز الغرضد الذل

عشر — ده نیو ده و ده یک و پنجیوده نصف عشر اون ده بر

عشق اتمک — سیمیلمک کنان گبی عادت کردن

عشق پیچه — پوپچه و عشق پیچان ارغوان ارعج الابلا بالعشق سرمشق اوتی

عشق — آجناسه کیفیت محرقه در که قلب عاشق واقع اولور

عشقه — سرمشق اوتی

عشقین — تاکرانگور نازه که سبب ترشی بخورند خودستان گبی

عشوه — فریب و شکنده و کرشمه غنج و دلال و غمزه

وبشک الغنج ناز وشیوہ محبوبلر

عصا — دستوار وسہ دکنک معناسنہ

عصابہ — کیمسن وچمبز ودلدادہ قانس یصوی گیبی

عصمت — سامان وناموس منع وحفظ ایتمک

عصیان — ریژکی رفوشہ سرکشلک

عضلہ — سکرلوات

عضو — اندام بدندن برجزء

عطا — داشاد وداشن بخشیش واحسان

عطار — خوشبو فروش وبوفروش ودارو فروش کہ پیلور ومازار وبیلوا باشد عطر صتان کمسنہ یہ دیرلر واسپچیار دار وفروش معناسنہ

عطارد — تیر برمشہور یلدز درکہ ایکنجی کوکدہ طلوع ایدر

عطر — خوشبو وبوایلو قوخلونسنہ طیب گبی

عطردان — بوئی دان عطر قویجق قاب

عطر لگانا — عطر مالیدن ودر عطر کشیدن التعطر خوش قوخوایلہ معطر اولمق

عظمت — بفش دبدبہ اولولق

عظمت اپنی ظاہر کرنا — شکوہیدن التعاظم اولولنمق

عظیم — گت وگتہ وزرند العظم بویکلک واولولق

عفت — ہیوند نفسنی محارمدن ومناہیدن منع ایتمک

عفو — دامود درسنہ ترک ایتمک ومحو ایتمک

عقاب — دال مود وجاجا آلہ طوشنجل قوشی

عقبہ رمی — پای شیب از اعمال حج باشد

عقدہ — بند وغلچ دوکم معناسنہ

عقل — فرہنگ ونسبوت وفریدون نام عقل فلک ہشتم بہمن عقل اول وابربارندہ

عقلمند — سرشور زیرکدن انا الفطین عاقل کشی

عقل وشعور — قس وہوش زیرکی الشعور بلک

عقوبت — تف وبادافراہ وپاتپراس عذاب ایتمک

عقیدہ — نشستہ الاعتقاد اینانمق

عقیمہ — استردن واہزون ونشرون العقم قسراق

عقیقہ — زاج سور ولدک یدنجی گونندہ ذبح ایتدکلری قیون

عکس — باشگونہ وبازگونہ ترس معناسنہ

عکس — پرتو روشنائی قرتور فروغ وتابش الشعاع ضیا وآیدنلق

علاج — درمان وچارہ وچارہ وچدر وگزیر وگزیر وگزیر وگزردن وگزردیدن علاج ایلک عالجہ زالہ

علاج ڈھونڈنا — چرویدن وویدن وچارہ جستن وچارہ آرامق وعلاج قیدندہ اولمق

علاج کو ڈھونڈسے نہ ملنا — کیمیابی چیز از بہر دوا نیافتن واز بہر علاج نیافتن واز بہر تو تیا نماندن

علاج مین عاجز — بدرمان درمان علاج ده عاجز اولمق

علاقہ معنوی — دلبستگی اینسنگزلی تعلقی کہ امدلن کمسنہ بولر

عَلامت راہ - فرسنگسار و گز و گز و گز و

جوج علامت سر طاق و ایوان و علامتیکہ در

کشت زار ہا برائے رمیدن مرغان سازند

اُفچہ و تویل علامت صیاد برائے صید نشان معناسنہ

عَلاوہ - تملیت و بر سر و سر بار و بر سری و

سر باری و سر وار و سر واز لیر معناسنہ و تملیت

و سر بر دخی دیر لر یوک باشی معناسنہ

عِلّت - برایہ و برائے و بر تر السبب بول طریق گبی

عِلم - دانش و فرزان و فرہنج و فرہنگ فرہنجیدن

ادب کردن و بُخار الفضل و الفضیلہ ہنر وار تقلق

وزیادہ لک کہ ضد نقصدر

عُلوی - بر ینی و بر نیان تیرک مَنُو العلو ہر نسنہ نک

اوستی و یوقاریستی

عَلم - کٹوری سر علم بترکی منجوق گبی

عِمارت - سہیت و شار خراب شدہ را

گند مند گویند و کتا م تالار عمارت چوب و

تختہ شنلق معمور لق

عُماری - و عمار و کجاوہ و ہلک العماریۃ

دوہیہ اور دقلری محفہ

عِمامہ - سر پایان دلبند و صارق معناسنہ

عَمامہ بکسر اول فارسیان بہ تخفیف و تشدید میم

استعمال کنند

عَمدًا - ستم کردگار و کردگار گورہ رک و بیلہ رک معناسنہ

عُمدہ - سیغ نغز گوزل معناسنہ

عُمر - زاد بزاد برآمدہ مرد سال خوردہ یاش معناسنہ

عُمر تیر کرنا - بسر بردن الامضارکچرمک و تسلی

وآو ملکی باشہ وار درمق تعبیر اولنور

عُمر چہپانا - سال ذر دیدن کند و یاشنہ کیرلنک

عُمر فراغت سے گزرانا - تاسیدن راحت و

فراغتلہ و نیادہ عمر سورمک و تمار سرگون کچرمک

عُمق - ژرف و مغ العاقۃ در یکلک و اراقلق

العمیق در یک و اراق القعر حقیور یر لرک درکلکی و نہایتی

عَمل - کردار و کار و کرد کنش و کنشت و کنیش و

گزار و گزارہ کیفیہا گزارش شد نشا عمل کردالعمل ایشی گوج

عَموجہ - افدر معناسنہ چچا

عُناب - سنجد و شیلان و سیلانہ و شیلانہ و شیدانہ

عَنان - ویزکین رخ گبی

عَنبر بوی - و مریم صاچی عنبر بید گل کہ گل اریہ

باشد عربیدہ جعدہ دیر لر کہ میر بہندی

عُنوان کتاب و نامہ - سجا و ورنامہ عنوان

عَنقا - اشتر گاو سیمرغ

عَنین - ہیز جماعہ قادر او لمیان ار

عَوا - مشترک منازل قمردن بر منزلہ دیر لر

بش یلدز لردر

عَوام - جندال خاصک ضدی نیچہ نسنہ یہ

شامل اولور وسفیہ و خوار دہ کمسنہ

عُود - دار بوی و سندہان عود ہندی

و بید خام و عود خام رادبوی بر خوش قوخلو نخور

عُود فرنگی - و قرہ چالی و قندیل اغاجی

و شمشک اغاجی ازوری معناسنہ بر شجر در دیکنلی

بزم استان سرکن نسنہ ہلک لغات

عور - بہو بہل ہندی آشلی گول معناسنہ
درخزیر گبے

عورت - شرمگاہ سورۃ الانسان او دیری معناسنہ

عورت - زن و نیشمن و نار پستان رایگ
و متعفن راشما غندہ و شمغند و شمغندہ المراہ فارسی

عوض معاوضہ کرنا - گلوچ وچاویدن
نبات و مانند آن نیز گلوچیدن مصدر آغز
شاپر دتمق معناسنہ گوہر دین چیزے را بچیزے
عوض و بدل کردن گہولی التعویض عوض
ویرمک والعوض ہر سنہ مقابلہ سندہ دیر دکلری بدل

عہد - پیمان و بند و سامہ و غنوند و پیغان

عہد - سر و بند العصر ہر وزمان

عہد توڑنا - پیمان گسستن و پیمان شکستن
النکث النقض بوزمق

عہد شکن - پیمان شکن زنہار خوار عہد بوزیجی

عہد کرنا - عہد بستن و عہد کردن المعاہدہ
عہد ایدشمک

عہد نامہ - کتاب العہد و کتاب المیثاق

عہدہ - حکم ملوک کہ بکسے دہند تا مردم
اطاعت آن کنند بفارسی پائیزہ

عیار - جو صحیح العیار و فاسد العیار خلافہ

عیار - شنگ و شوخ و شنگل و دلہ حیدود
وطرارہ معناسنہ

عیادت - پرسہ خستہ صور مغہ وارمق

عیال - یال گشینک نفقہ و قوت ویرہ جک کیمسہ لری

عیالدار - عیالمند کشینک اولادی و
نفقہ ویرہ جک کمسنہ لر

عیب - آک دروغ آہو و خردہ العیبۃ
ہر سنہ نک ذاتنہ و قیمتنہ نقصان ویرر سنہ

عیب جو - بدگوئی و عیب گوئی و خردہ گیر
و دژبراز اللمز عیبلق

عیب سے پاک - نزہ الطاہر الطہر آری پاک سنہ

عید - جشن گوسفند گشان عید الضحی باشد
بیرام گونہ دیرلر

عیش - خنج و کروز و گور و ماژ و ناد نوش
النشاط شادلق النشیط مسرور شادمان کشی

عین - ار وند عین الشی خیارہ و عین الشی
نفسہ ہو بعینہ

عینک - چشمک چشم فرنگی المنظرۃ گوزلک

باب غین معجمہ

غار - تہال و اشکفت غال گویہ نایبان
نگہبان غارنائی غار سم ہندی مالوہ گوفا
خوانند گابارہ و ہنگ الکہف مغارہ و صیغہ جق
المغارہ قیایا ریغی غار گبی

غازہ - قزلجہ ترکی

غاشیہ - دفنوک ترکیدہ خاشہ و زلپوش دیرلر

غافل - فرناس و برناس بلور سز اولان کشی

غالب - تر غازہ و چرب و چیر و چیرہ و فرخار
و فرہ الغلبۃ یکن و اوستن اولمق

غبط — پشیمان

غبغب — وغبب صقق وصقاق معناسنه

غبن — آلفت آلده مق ونقصان یمک غبن فاحش دولاب معناسنه درکه حدودن متجاوز معاملة دینور صاحبنه دولابی دیرلر دولاب گبی

غٹ غٹ — آواز پیاپی فرو ریختن اب درگلو الجرجر

غٹ پٹ ہونا — درہم آمیختن اعتکر الظلام اختلط قارشمق مورش معناسنه

غدر — بیموندوفاسزلق

غدود — مغند دشبل وذ شبیل الغدة بز

غرغره — گردانیدن آو درگلو التغرغر غرغرة ایتمک

غربت — ترکیده سلادیرلر

غرغره — دوائے غرغره کردن الغرور مایتغرغربه من الادویة

غرفه — بروارہ وبلوک وبلوک یوکسک چارداق اوغلبه گبی

غرفه باد — یلکن یر

غرقاب — ترنک

غرقاب ہونا — صوده بوغلمق

غرور — باد ودم وپندار وفنو وفنودن دنیا متاعلرینه آلدانمق

غره — هرایکی اول گونی وآخر گونی

غریب — بیواره الغربة اراقلق

غزل — چامه

غزوة — قصد ایتمک وکفار له جنگ ایدوب قتال ایتمک

غسل — یاویونمق

غسلخانه — غسل ایدیلجک یر

غش — شارصافی اولمیوب قارشق اولمق قانتقی معناسنه

غش — گراز الغشوة گوز قرارمق

غش آنا — بیهوش شدن غش کردن الغشاوة گوز قرارمق

غشاوه — تم آقی که درچشم پیدا شود

غش کرنا — متحیر شدن بر خوبی چیز غش کردن وبر خوبی چیز بیتاب شدن

غصور — خشمگین وارغده وارغنده الغضوب سریع الغضب کیمسه طارغین معناسنه

غصه — خشم ورنگ الغیظ خشم

غصه کرنا — خشم کردن وخشم گرفتن اویکه لمک

غصه کهانا — خشم فرو خوردن وخشم فرو بردن وجوزیدن وجوزاک الکظم غصه لنمق

غصه مین لانا — درخشم آوردن التغیظ خشم ایتمک التغایظ بری برینه خشم ایتمک

غصه ناک شیر — شرزه صالدریجی وصرتاریجی ارسلان وقپلان صفتی اولور

غصه ناک هاتهی — ژنده چون ژنده پیل وژنده رود بیوک ارماق معناسنه

غصه ہونا — بغضب رفتن وبخشم آمدن ورفتن

ازجادرآمدن وبرآمدن وتندشدن و
غراشیدن وغرشیدن وسرخ شدن وخشم
گرفتن وراندن وشوریدن الاغتیاظ خشم ایتمک واویکه تمک
غضب - آزرم وغراش وخشم اویکه معناسنه
غضبار - دیکنلو اغاج چوق تبدیکی یر
غضنفر - ارسلان اسد گبی وگوده لویغون کشی
غف - قویرجق صاچ موی مجعد گبی
غف - گنده وستبر وگبز الغاظ یغونلق و
قویولق وقالین واریری
غفلت - سویس وسویلت وقرغول سویت
الغفول بلور سزاه لق
غل - شور وغوغا الصیحة چاغرمق وچیغلتی
وسس وشماطه وقرقشه
غلاف - نیام شمشیر قلج قینی وگوزه مخ غلاف
گل خرما خرما قیچوغی وتبلاب غلاف خوشه خرما
قیچوق معناسنه هرنسنه نک قابی وظرفی
غلام - بنده وآغوش ولالا وریی وبلون
وغلام پیرا داد دگویند العبد قول وکوله
غلام گردش - میان حرم سرا ودیوانخانه
غلام بچه - زندک قول اوغلی
غلامی - بندگی الرق قول وقوللق معناسنه
غلبه - چشک وخشیش وقرزوفره وچیره
وچیرگی الغلبة یکن واوستن اولمق
غلط - ادنی ترجمه غلط واوگرتر جمه قیاس
یاکلمق غلط فی الامر وفی منطقه وفی الحساب
غلط نویس - یامیان
غلک - قبره وتتو غلک گبی
غلو - حددن تجاوز ایتمک
غل وغش - قانتی شارگیسی
غله - گلوله ومهره کمان کروه زاغوک و
زالوک وغلوله مهره کمان وغابوک وغالوک
البندقة کمان گره طاشی وکچرک مدور طاشی
غله - خشک افزار وراش تودهٔ غله پاک
کرده الغلة بغدائی
غله اوڑانا - کاه خرمن بباد دادن خرمن
صاورق معناسنه
غله اوڑانی کی لکڑی - سکوو چارشاخ و
چکنه یواشه وافشون المذری والعضم خرمن
صاورد قلری یاکورک گبی
غله صاف کیا هوا - جاش الصبرة ارپه
وبغدای چچی ویغینی
غله صاف کرنا - غله افشاندن صاورمق
غله کاٹنا - خسودن وخسوردن ودرودن
اکین بچک
غله کوٹنا - درهاون کوبیدن وخرمن کوبیدن
الدق خرمن دوکمک
غلیظ - دفرک وگنده وولک ومشت وستبر و
انبست الضخیم الغلیظ قالین واریری قیاوماطوس
غلیل - کمان کروه کمان مهره کمان
غلوله وگلوله کمان البندقة کمان گره طاشی

غم — اندوہ واندہ گرفتگی دل و دل گیری
وآزرم وراخ و بند و تاساوتاسہ وغیش
وفرم وگرد و مست وکیارا وفرثم وپوازی
الغصہ والانقباض صقندی
غم خوار — سوزیان وغمگسار
غمزہ — تیباش وکرشمہ
غمگین — اندہان فرمگین وفرمگن وپژہان
غمناک و متفکر — اوصانق وبیقغین
غمناک ہونا — نہیدن غملنک ومتالم اولمق
غنچہ — گنبد وگنبدہ وشگوفہ وگنبد گل و
پنبہ ناشگفتہ وکوکلک غوزہ وکلوز وکلوزہ
باشد قوزہ وقوزہ لق معناسنہ النوار الزہر چچک
غنی — دیمیاد الغنا رباییق یسیار گبی
غنیم — گزرد من العدو دشمن
غنیمت — پروہ غازیلرک کفار دن
آلدقلری مال
غور سے حقیقت دریافت کرنا — نیر نود
غور سے دیکھنا — دیدہ نازک کردن
وساختن الامعان وقت ایتمک
غور وامعان — کنج وکاوی ونغولی
اوزن اوزادی معناسنہ
غور کرنا — دور ورشد ان المعن معناسنہ
غوطہ — پاغوش الغطس صویہ طالمق
غوطہ دینا — باب فرو بردن صویہ
طالدرمق وصویہ صالیویرمک

غوطہ خور — غوطہ زن وغوطہ ور الغواص
طالچق کیمسہ
غوغا — شور وفغان ونوحہ وفوثران
الضوضاء شماطہ وجیغلتی وقرقشہ وخارلدی
غوغا قشاغسی — پرخاشخور جنگ جو
غوغا قوپرمق — شور وغوغا برانگیختن توفیدان
غوغا کرنا — نوفیدن وشوریدن الجلب
چاغرمق جیغلتی ایتمک وشماطہ وخارلیتی وقرقشہ
غول — گروہ الفوج بولک
غول — تند طائفہ جندان برنوعدر سعالی دیرلر
غولک — کوزہ چرم گرفتہ کہ تمغاچنان زر
دران کنند قبرہ معناسنہ وغلہ دان راتتو گویند
غیب — رنود وشمپہ ہرزنہ کہ سنک
حضور کدہ اولمیہ
غیبت — پرتاد وزشت یاد واندا قو جیلیق
غیب الغیب — پوشگان سالک لرک مقاماتندن
برمکانک آدیدر
غیر — جز بشقہ وایری معناسنہ
غیر ارادی — اخواستی وخواستی ارادی
الا رادۃ دیلہ یک
غیر فصیح — سنسان سنسن کج مج
غیرت — رشک قصقانمہ وگونی
غیر طبعی — شمپوری
غیور — رشکن

باب فا

فاجر - نابکار

فاحشہ - شلف و لچن و غیرہ و جاف و جاف جاف ہریوہ و جلب و جہ و زغاو و ژغاو و روپی و قحبہ خانہ نیز کہ بابو للق تعبیر اولنور

فارد - ۲ زیاد ۳ ستارہ ۴ خانہ گیر ۵ طاولہ ۶ ہزاران منصوبہ نرد اویونده در دنجی لعبی

فارسیده خانہ گیر دیرلر

فاختہ - کارلنجہ اوگیک قوشی

فارسی - زبانے است بس شگفت ہفت ورشیم توان شمرد دری پہلوی صرف سکزی زابلی ہروی سغدی

فارغخطی - خط پاکی

فارغ البال - سبکسار و وارستہ

فارغ کرنا - واکردن الافراغ بوشالمق بوزلمق

فاسد - تباہ الفساد چرومک بوسیدن گی بوزلمق فاسد کردن دیرامزاولمق فاسد شدن فاسد ہونا عقل کا یڑہاپی سے - فرتوت شدن یعنے قوجہ لغندن عقلسز اولمق

فاسق - دروند و بلاده

فاسد ہونا میوہ وغیرہ کا - پوصلمق و خشیرلنمق

فاضل - دانش پژوہ و دانشمند و دانا و دانشور و دانشومند و فرجاد و گیاجور و سرتیز بیلکیج معناسنہ

فاعل - گنوره و ہریرو و ہریاریجی معناسنہ

فاقہ - لگہن الجوع آجلق حالتی

فاک فاک - و خمخم آنکہ متکبرانہ حرف زند و گکزدن سویلمک متکبرانہ وضع داد ایلہ سوز سویلمک و خمخمہ گبی

فال - شگون و مروا اینک و مژغوا بد باشد

فال لینا - شگون گرفتن و فال برداشتن و دیدن و کشودن و جستن و زدن و گرفتن و برآوردن و بستن التفاول فال طوتمق

فالودہ - السرطراط پالوده

فالودے والا - فالوده بند و فالوده پز و پالوده فروش پالوده صاتیجی

فالیز - و پالیز المبطخہ بوستانلق

فانوس - چراغ پرہیز و چراغوار و چرخ و بند فنار معناسنہ

فانوس خیال - فانوس گردان دونیجی فنر و خیال فنر معناسنہ

فائدہ - آمرغ و سود الفائدہ ہرنہ نک نفعی و ایلکی و اصلی

فتح - گشاد و دست الفتح آچمق و یاردم حکم و النصر

فتح مند - پرویز الظفر غالب اولمق

فتراک - ترگون و سموت دوال باریکزین اسپ بترکی ایران قنجوغہ گویند اصطلاح حمزہ ترکی دیور

فتق - غرو باد گند فاسیق یارینگی گبی غرغر و غرفج و فتج مفتون قاولوج کمسنہ

فتنہ برپا ہونا - مرگ نومبارک باد

فتنہ و غلغلہ ـ آشوب با افگندن افتادن
نشستن برخاستن و شور و سر مرتوتک و ترتک
قرقشہ و جیغلتی
فتنہ و آشوب ـ قرقشہ و قارشقلق
فتنہ و فساد ـ شغب و غاک و ہلالوش الفساد
جغلتی معناسنہ
فتوحی ـ الصدرہ لپاچہ یعنے تکلہ قفتان
کہ حمالہ سنگ و ستنہ گیرلر
فتوے ـ وچرو وچرگر مفتی
فتوے لکھنا ـ دینا الافتا فتوی ویرمک
فجر ـ پگاہ و پگہ و بامداد و بامداد صباح
ظلتی اجلوب روشن اولمق چین صباح
معناسنہ بام گبی
فجر فجر کسیکا مونہہ دیکھنا ـ برخاستن
بر روے کسے
فجور ـ کشود حقدن رجوع ایتمک
فجوۃ ـ ایکی نسنہ ارا سندہ غی گیک یر
فچی ـ خم بزرگ کندو گبی و قوانوز و قطر تیر
آنچہ دران شہد و روغن و مثل آنہا نہند جلہ گبی
فحش بکنا ـ سلجن الفحشا دہریرامز مستقبح نسنہ
ادب سزلک ایتمک و خلق یوزینہ ازار ایتمک
و بد سوز سویلمک
فحل ـ نر و گشن ارکک و آیغر حیوان
فخر ـ ناز
فخر کرنا ـ سینہ کردن و نائیدن و مگسو ہیدن

الفخر نازلنمق
فدا ـ برخی و گریان و گیریان الفدا ارنار ایتمک
و عطا ایتمک و بدل ویرمک
فدیہ ـ سربہا و برخی
فراسخہ ـ تو سدان کہ دران سپاہی پلٹمن فشنگ گزارند
فراش ـ بساط افگن الفرش دوشہ مک فہو فراش
فرشی پنکہا ـ خشت باد کشالک معناسنہ
فراغت ـ پرداختہ شدن از شغلی فارغ
و رآمش و زیغ و ماثر الفراغۃ یوشالق
و خالی اولمق
فراغت سے سونا ـ لم زدن نام نوم العرس
راحتلن اویمق
فربہ ـ سمز کیدگبی
فرج ـ کس و چوز و شلفینہ و شلیفہ و شلہ
و کاف ران اوویری عورت غلیظ آم معناسنہ
فرج ـ کوسہ رمل اشکالندہ بنجی شکلدر
فرچی ـ کاسمو گبی موئی گراز
فرخ ـ اکین زرع گبی کہ بالدیری اوزرمش
اولہ و قوشش یاورلیسی
فرد ـ قائمہ و کاغذ دفتر
فرد ـ تا و تاہ و تائی قات برقات ایکی قات
و تک معناسنہ کہ فرد در جفت مقابلندہ
فردوس ـ جیبر و بہشت و بوستان
باغچہ معناسنہ در
فرزند ـ نوا الولد اولاد نسل و قز

فرسخ - گاؤآون ایکی بیک ادیم یر

فرش - آنبوب بوب ویری یوب

فرش گرانمایه وتواسی فرش منقش ونورد

دوشمه گبی الفراش دوشک ودوشمه

فرشته - سُروس امهو سپند وامهو سفند

وامشا سپند وامشا سفند الملک فرشته

فرصت - درنگ وپروا نوبته معناسنه

فرض - بوک وتقدیر ایتمک

فرض کرنا - گزفتن التقریض فرض ایتمک

فرقدان - دو برادران وهفتورنگ کهین

ایکی یلدز در قطب شمالی یه قریب اولور

فرقه - گرمو وه بولک معناسنه

فرمان - گشادنامه منشور معناسنه

فرمان بردار - سفته گوش الاطاعة مطیع اولمق

ومطیع کیمسنه یه مطواع دیرلر

فرمانا - فرمودن الامر بویرق الحکم امر ایتمک

فرمان کموکی - وطتلوجه اوت زیره

رومیدر نقره گبی

فرمایش - الاقتراح حکملہ برشنه یی آلمق

فرنگی - وسورمه وکلید وزنجیر غلق در

باشد فلج گبی

فروتنی - پوس انکسار گبی

فروغی - باج غیر مقرر راهوائی گویند

فریاد - داموغ الاستغاثه مدد ایستمک

وماژ وموژ فاره یه کدی ویا یبلاق قصد ایلدکده

جیق جیق دیو چاغرمسدن چکایه در

فریادرس - داد رس المغیث یاردم ایدیجی

فریاد کرنا - شخولیدن وشخلیدن ونوالیدن

ونوانیدن الصرخة فریاد ایتمک صیحه اورمق

وچاغرمق حیقرمق زاری ایتمک

فریادی - دادخواه وفریادخواه فریادخوان

وکاغذین جامه الصریخ مدد طلب ایدیجی مستغیث گبی

فریب - فندکرش وکریس وستاوه

وتیتال الخدعه الدامق

فریب دینا - فریب دادن وباب راندن

وعشوه دادن وکریسیدن وگریسیدن

وکرشیدن وفریفتن کنیدن پوسانه آسمند روغ

گفتن بفریب الختل آلدا تمق والدامق

فریب کهانا - فریفتن کول خودن آلدانمق

فریبیا - دغاباز وبئوس الختیر الدایجی

فریفته - شیدا وکالفه وکالفته

فریفته کرنا - فریفتن وفریفته کردن وکول

زدن الختل آلدامق

فریفته ومغرور - فنو وفنوده وفنودن الغرور آلدانمش

فریک - هنوز یمور طلمامش گنج قوش فروک گبی

فساد - رخنه یرامزاولمق

فسخ - ساک وتنگسار

فستق یاغی - قاوندگبی روغنی است ارمجش آرند

فسلد شمک - سرجفت کردن سرگوشی کردن

فسلدی - تناجی سوزیان سرگوشی وزیرزبان گفتن

فسلکن - ریحان سپر غم گبی
فسکہ - فندق زدن صول الفی یوموصباغ الملک
سبا بہ سیلہ پر مقلری ارا سنہ اصول اوزرہ
اورب مقاملوصوت چیقار مغہ دینور
فشقلق - تبیر گیے گھوڑا
فشقی - وکوبرہ دمنہ گبی
فص - فاص و فصاص صوتسر ضراط تس گیے
فصاد - رگ زن ورگ شناس و برّاغ
الفصاد قان آلیجی
فصل - نسک و بخش
فصل - باز تمیز و تفرقہ معنا سنہ
فصل خریف - برگ ریزان و پائیز و
سفید بری الخریف گوز آیلری
فصل ربع - بہار و بہامین و سبز بریے
الربیع یاز گونی
فصول اربعہ - کشاد ہنگامان کہ بہار و
تابستان و پاپیزان و زمستان باشد
فصیح - شیوا زبان و شیوا و تمستع گسکن دلی
فصیل - بارہ و پیواستہ السور بارو
فضل - دہار و دہا زار تقلق
فضل السنہ - کبیسہ و شباط آخرندہ زیادہ
اولان گون
فضول بکنا - لافیدن ولائیدن الفضول
ہوالزیادت
فضلہ - ریخ و آبکی صویق فضلہ در نجس مایع معنا

فضیلت - فزونی ارتقلق
فطری - فریدی یعنے بدیہی
فطین - زیرک و عاقل کشی
فظ - غلیظ کریہ الخلق کیسہ و دخی قارن صوینہ
دیرلر ما رکرش گبی و الفظاظۃ غلیظ و کریہ
الخلق اولمق
فعل - کار و کرد و کردار و فیروز زمین ایش معنا
فغفور - لگن خنیدہ گبی
فق - وقپان تکہ معنا سنہ بالان گبی جمال صیدن
فقرہ - زورہ اوکورغہ کمکی و دخی قصیدہ
بیتلرینک ایوسنہ فقرہ دیرلر
فقط - بس الحسب الکفایۃ الورر
فقیر - ساسان ہادوری و آویژ گون و چنبل
و چنبلی گدائی محتاج اولان یخسول معنا سنہ
زندہ گبی
فقیرونک کپڑے - خنوانہ آبہ معنا سندہ در
کہ فقرا گیرلر
فکر - اندیشہ و سگال و سگالش و سگالیدن
تامل ایتمک و فکر اگر با خوف باشد ترکیدہ
صقنمہ تعبیر اولنور
فکر کرنا - سگالیدن و اندیشیدن و پژوہیدن
تامل ایتمک
فکر و خیال - صافی پندار گبی
فکر و نظر - نیر نود النظر گورمک
فلاکت - فنک

فلان - بہمان وبا ستارہ وبیتار ترکیدہ فلان تکبر
فلانا آدمی جیتا ہے اور اعتبار رکھتا ہے - سر فلانی
می جنید یعنی صلح در اعتبار لود
فلان دن او تری - و فلان ایچون برائے
فلان ازپی فلان پی معناسنہ
فلاخن - صپان
فلان فستکز - با ہمان گبی فلان فستان فلان گبی
فلان کسنہ کمی آزی یہ آلدی - سرکشلک ایتمک
لگام خائیدن
فلانگ اللدن چیقیش - ساختہ و پرداختہ
خلان دستکار گبی
فلحان - پوزن و گالہ گبی کشت شومیز کردہ
فلحن - دولہن شومیز گبی کشت شیار کردہ
وآمادہ کردہ
فلزات - ایکنشت الفلز تمور بوقی
فلفلک - پوپل گبی چہالیہ
فلک ہفتم - آوریدنجی گوگ
فلیز - وفدان شاخ نو درخت کونپل بہندی
خود دوستان گبی
فنا فی اللہ - ترک دنیا و زینت تارک الدنیا
فوارہ - باجستن و زدن و کشادن
فوت موت - زمان و مرگا مرگ فوت اولمق
وارا ق اولمق
فوج - سپاہ ہنگ و کہی سیاہ رسد و الم
و تکل جنگی فوج و چریک لشکر مدد باش سیز فوج
بی سردار عسکر معناسنہ
فوجدار - خلاف کوتوال کہ حاکم اندرون
شہر باشد العسس العسیس گجہ کیزو بوب طولنمق
فورتنہ - طوفان
فوطہ - لنگ و لنگی
فول - یاسم گلی معروف
فولاق - وکومس تکند گبی آشیانہ مرغ
پینجرا بہندی
فوندہ - منگ و نخ گبی سپورگہ او تنہ دینور
فولاد - معدنی راشائرن گویند چلک معناسنہ
فہرست - سیاہۃ الفہرس ہر نسنہ نک
اصلی و قانون
فہم - نیوند و ویرو نلک اکلامق و بلمک
فیرک - واوتمہ دلمل ہولا بہندے
فیرلاق - دوامہ چرخوک گبی بہونری
فیرنی - بہت بعض شیر برنج سدلی آشی و
بعض فیرنی مہلبیہ و بعض حلوائی برنج مامونیہ گبی در
فیض - آب
فیک مردک - وسمر و خشک افزار گبی عربیہ
درجع دیر لر در ہندی مگرار ہر باشد کہ بماش میماند
فی الحال - روان وزود شمدی معناسنہ
فی الفور - سر دست شمدی معناسنہ
فیل پاؤن - پیل پا و پاغرد الفیل گلن گرہ
گلو بہندی گلٹھی بترکی اور گویند و انچہ
بسبب درد عضوی در عضوی گرہ پیدا شود

انرا بترکی بزگویند و گلن هم مرض دارالفیل
که باغره دنیلور
قیل مرغ - ماکیان بوقلمون و نزآنرا خروس
بوقلمون گویند پیروج فیلمرغ معناسنه

باب قاف

قابجق - جفری گبی خلاف شگوفه خرما
قابل تحسین - آخی ایوایشلری که قابل تحسین اولیه
قابلیت - چکوچانه الیاقة الیق لایق اولمق
قابو - ترکی است
قاپلارمق - بخیه کردن وبخیه را ایلمه گویند کوک گبی
قاپمق - وقاپش وقاپیمیلق ربودن بود گبی
قاتق - سچک گبی بورانی وقاتیق نیز برنوعنه
یالکز کامه دیرلر وبرنوعنه دیپیاز برنوعنه بازرگان
آشی دیرلر شوصلته وصلاموره منزلسنده درآبکامه
قاتمق - وقارشمق آمیختن مختلط کردن کمیخت
قاتربونجغی - واشک بونجغی وقاطربونجغی
پشیزه وبلچی شنج گبی خرمهره معناسنه
قاتقنزایتمک - خشکنامه
قاتمق - آشوردن
قاتیق - چتنی سایه خزک گبی
قاجاق - وفاب ظرف وآوند
قاچیق - وورب محرف وریب گبی
قادین - وخانم بیگم ایشی گبی
قادین طوزلغی - سرشک گبی برمیوه در
انبربارس معناسنه
قاراغی - چوب سرکج که بدان میوه از درخت
چینند واستخاله گبی
قار - برف
قارش - بالشت بازگبی
قارشدرمق - وقاتمق آشوردن گبی مزج وخلط
قارشقنلق - اختلال خصوص در یانگ قینیاو
قارشمسی وشورش وطغیانی که فورتنه دینور توفان
قارشمق - درهم شدن وقارش مورش
اولمق هرج ومرج کالیدن گبی
قارش مورش اولمق - شورولیدن گبی بری
برینه گیرمک وطاراطغان اولمق معناسنه
قارشیق - مختلط وممتزج آمیغته گبی
قارغه - وقرغه غراب معناسنه کراکر گبی
قارغی - نی میان پرکه ازآن تیر ومزراق
سازند نال گبی
قارقشانلق - وقارش مورش هرج مرج
معناسنه غارغور گبی
قارنی یاریق - اسپغول وبغه یه پراغی برگهای آن
قاره اغاج - شجرة البق درخت پشه غال
سارخکدار گبی
قاره طاوق - پرنده ایست جنگلی خوش
الحان سحرور گبی
قاروره - پروار وپیشیار
قاره صو - آبسیاه چشم

قارہ قاوز - نباتی است خوشبو کنزرہ گبی

قاز - ترکی است بط گبی

قازان - قازقان گبی کہ تنجرہ کلان باشد

قازمہ - وکلنگ و قرہ بورنی و مجرقہ کنند گبی

اخیر اکنجیلر کہ آلتلر یدر

قازیمق - بسترون جک و محوا یمک

قاسنی - بازرد بیزرد گبی برصمغدر

قاسیق قیلی - موگان گبی موی زہار

قاسیق یاریغی - ودیہ منتق باد گند گبی

قاش - شکلہ ولاہورہ وبرین

قاشیق برون - کفچہ نول معناسنہ برقوشدر

قاصد - پیک ریبارہ ی

قاصرغہ - گریباد دلہ گبی

قاضی لقمہ سی - حلوائی لقمہ خلیفہ در

قاطر - خچر

قاع - زمین ہموار بفارسی ہامون دوزیر معناسنہ

قاعدہ - آئین و رستہ ورویش و ہنجار

قافلہ - کاروان السیارۃ کاربان

قافیہ - پسا وند و سرواذہ تابع اولان شی معناسنہ

قاق - لاغر و ناتوان و نزار القصف القضافۃ

انجہ لک وار قلق

قاقرداق - دنبہ برشتہ تزلب گبی

قاق - میوہ خشک کاکاگبی

قاقم - دلہ کہ جانور معروف است

قاقیرداق - وکمر تلیک کیرک جرندہ گبی گرگری مے

قاقنہ - زرد آلوئے خشک کہ مغز بادام

اندرونش کنند سرمش گبی

قالب - کالبد کالبد و کلوب

قالچی - کفش نمدی گورب گبی

قالچہ - پنڈلی قوین گبی

قالیقیق - ویومری و سیوری بلندی و برآمدگی

ہر چیز چون موج و برآمدگی پشت شتر کہ اورج

باشد و گنبد و قبہ گوہر گبی

قالیقیق طور - کہڑا رہتا ہے

قالیقیمق - وطالغہ لمق جہیدن و وزیدن

صفت باد و یل اسمک بزان گبی و آتیلق

وصچرامق جہیدن سیستن گبی

قالیچہ - زیلوچہ و قالی زیلیچہ معناسنہ

قالین - تنبسہ معروف دوشمہ در عامہ خالی در

قالین - وپک استوار و مضبوط و محکم سفت گبی

قالین - مہر نکاح زنان کابین گبی

قالین صاپ - رشتہ تنگندہ گبی بہندی

ڈورا کہ در لحاف وغیرہ کنند

قامش حلوا سی - رستہ گبی پنیر شکریہ

دینور کعب الغزال معناسنہ

قانجق کوپک - مادہ سگ شش پستان گبی

قانجق اشک - اتان گبی خرمادہ

قانجہ - قلاب و چنگالیکہ کشتی دشمن را بدان کشند

قان چیانی - ریش بنا و ردنبل بزرگ

قانقال تکنی - و قولغان تکنی و قلغان تکنی

قاکای درکه خار باریک و سست باشد کافیلو گبی

قانق — و سیراب و لق سراب شدن روا گبی

قانع — خرسند القنوع قناعت ایدیجی و حق تعالی ویردیکنه راضی اولوجی

قانقی — غل و غش طلا و نقره و زعفران وغیره شار گبی

قانون — دستور بر بست بر نهاد یاسه هرسنه نک اصلی

قاؤ — سوخته چقماق

قاود — و قاوت پست کبیده گبی ستو

قاوق — و تقیه کلاه بغلتاق گبی

قاوق — مشانه

قاولمق — و قاوله مق پوست انداختن مار کنکلر گبی

قاولیوب ویلیلور — کندیده میرزد شیروه گبی

قاورمق — بهونتا کبیده گبی

قاورقه — برشته گندم و دانه هرچه باشد کبیده گبی

قایرمه — هراس و باک و هراسیدن بلکلمک و وهم ایلمک و هراس باک این بآرش خوف باشد و قایرمه خوف باتو هم باشد

قایدا — وطلوم بوری مشک تفیری

قائزه کرنا — قیزه کردن التلجم اویان اورمق

قایغنه — خاگینه طباهجه گبی

قایق — زورق کشتی معناسنه

قائم — عرض پا یا جسم مستقل معناسنه

قائم رهنا — پائیدن پائداری کردن القیام طورمق

قاین — برادر شوهر دیور گبی

قاین انا — ساس خاش گبی

قبا — یاه و قباچای جامه پیشواز و قباچه قبای کوچک و قبای چپ بندر اقبای کج گویند پیلپیا قفتان معناسنه

قبالات — فخذ دن یوقری سرین و ورک گبی خز معناسنه

قبا اویلق — استخوان ران که گردران باشد

قبا یهنا — قبا در بر کردن و کشیدن و قبا پوشیدن تقبی لبس القبا یعنی قفتانه گیدی

قباحت — گتی القبح ضد الحسن یعنی چرکینلک

قبارجق — افراسیاب آب بلبله پانی کا

قباصقال — و تخته صقال صقالی صیقل و کورکسنه رشک گبی

قبالله — تردده و تزدده و ترزرده و ترزرده چک حجت قاضی و تمسک و طپو تذکره سی

قبالله نویس — چکاک و محرر مناشیر و صکوک

قبچوق — غلاف گل خرما بتلاب گبی

قبر — گور و خاک و دخمه و کومک دفن گبی رمس مزار معناسنه

قبرستان — گورستان و گورخانه و کوچه خموشان و گورگاه و مزرغان و مزرغن و مرغزغن المقبر قموتی دفن ایده جک یر

قبض الوصول — یافته ترکیده مستعمل خط واصل و تحویل و عن ید تعبیر اولنان تذکره و پصوله در

قبضه — دسته و برازبان برازوانه معناسنه که قلیج و خنجر و بچاق قبضه لری ایچلرینه استوار اولنان دمور در القبض قلیج و یائی ال ایله طوتاجق

قائم مقام — جانشین الخلیفة بمعنی قائم مقام اولان

یرلری کہ قبضہ دیرلر

قبق - کدوی گبی

قبلان بوغان - قاتل النمر نباتیدر و قورد بوغان و قپلان اوتی و بیلن دخی دینور قونیطن گبی

قپلان طاشی - و قپلان دواسی دوار النمر بر بیاض گوکدر نرمک گبی

قبلوبغہ - باخہ و خشک پشت کچوا

قبودان - و کمی رئیسی رنگ گبی ناخدا

قبور - و کدبج و بلگک گبی معروفدر

قبوغہ زرخ - بکتر گبی انچہ روز جنگ پوشند

قپوغ - چہلکا

قبورغہ - ایکو کمکی شاخ گبی استخوان پہلو معناسنہ

قبوقلی سموکلی بوجک - صدف انواعندن عربیدہ حلزون دیرلر قصبک گبی

قبول - بیوازو تنہ شدن قبول کردن

قبول کرنا - پزیرفتن و تنہ شدن قبلت الشئ

قبولا راضی اولمق

قبہ - راثر و کوپلہ گوراب قبہ سر قبر و مہر قبہ زرین علم و چتر و نرگسہ قبہ سنگ و چوب دروازہ و سقف عمارات کہ گردش گلہا نشانند گنبد و قبہ معناسنہ

قبہ - بر درگلی چادرہ دینور کشان گبی

قبولی - طعام برنج و نخود

قبیح - زشت و گست و نازیبا و ناخوش ضد الحسن چرگین معناسنہ

قبیلہ - تبار و دودمان و خاندان و خانوادہ و میہن و بنگاہ و خان و مان صوی معناسنہ

قپارہ - پارہ آہن کہ بر زرہ کشند غیبہ گبی

قپلغ - سر پوش نہنبان گبی

قپامق و بغلمق - بستن و استر و نتن گبی

قپامہ - جامہ پنبہ آگین ساویس گبی

قپان - معروف ترازو بہندی تک کپان گبی

قپان وفق بارش تلہ باشد کہ بدان پرند شکار کنند

قپانچہ - انچہ بدان جانوران راگیرند وفق و

قپان و دوزاغہ نیز بہندی جال لاتو و تزنگ گبی

قپجوق - خرما چمکنک قبوغیدر کفراگبی

قپلان - تمر پلنگ گبی

قپوآراسی - دہلیز خانہ بالان گبی

قپوایشگی - آستانہ آستان گبی

قپودانہ - و رئیس ناخدا معناسنہ

قپوز - بربط سازیدر رومیدہ لاغوتا دیرلر

قپوسوکہ سی - عضادۃ الباب الی گبی

قپوطرقازی - و قپومندلی و قپوطرقزی تبندر گبی چوبیکہ دریس درگزارند تا کشادہ نشود پژوند گبی

قپودکہ سی و قپوباصریغی - اول قالدیرلمیاجہ دینورکہ قپوآچلسون ایچون ارقہ سنہ طیارلر

قتل عام - مرگامرگ و مرگ سرخ القتل دیہ لمک و القتال دیہ لشمک

قتل ہونا - بدم گاز رفتن القتل دیہ لمک

قتمر - وقات قات تہ بتہ توگبی و ہم بارش

پرانہاکہ تہ بتہ در روغن کشند قات قات یغلی اتمک معناسنہ روغنینہ گبی

قتیلق — خشکا خورگبی قحط معناسنہ

قتیلنمش — وقویولمش اینبستہ گبی منجمد و منعقد نسنہ یہ دینور

قجر دنمق — آواز کردن دندان در سودن و کاغذ و پارچہ پارہ کردن جرست گبی

قجردی وجرلتی — آواز کاغذ و پارچہ وغیرہ در دریدن جرست کبی

قجقلق — گدگدی کرنا بنکلوجہ گبی

قچقلمہ — گدگدی گلنوچہ گبی

قچن — کی کجا گبے

قچی — خردل بری خردل ہے گبے

قحبہ — ژغاو وزغارو وزغاو الزانیۃ روپی

قحبہ خانہ — زغاو وژغاو بابوللق معناسنہ

قحط — غاز ونان شیرین بودن وکاوینک انجدب قتیلق

قحط زدہ — قحط کشیدہ

قد — بالا وبشن بوئی معناسنہ

قدح — پیغالہ وریغال وزیغال کشکول نفاغ

قدرت — یارا ویارگی وزہرہ ومایہ دستگاہ وتیا واسغندیار قدرت حق ولطف یزدان وقوت جلاوت معناسنہ

قدرت پانا — زور وتوانائی یافتن برکسے الاقتدار گوج یتمک

قدر ومرتبہ — برز وشکوہ وپایہ ومایہ وبلنج القدر ہرسنہ نک مقداری ومبلغی وتعظیم الرتبتہ مرتبہ ومنزلت

قدغن — مکاس ومکیس التاکید محکم ایتمک اکدہ احکمہ یساق معناسنہ

قدم — گام وریستا وآدیم خطوہ گبی ایاق معناسنہ

قدم پر قدم رکھنا — تخ التباع بری بری ارد نجا ولمق ایزینی باصمہ رق گتمک

قدوز کوپک — دیوانہ ہڑکایا کتا فراسیلان گبے

قدوق — وقدغ اشک صوپہ سنہ دینور بچہ خر قدغ گبی

قدیم — باستان دیرینہ وبوباشن وباس وباشن اسکی وچوقدنکی معناسنہ

قدیمی — پاستانی ودیرینہ ودیرینہ سال وکہنہ سال اسکی معناسنہ

قرابت — پیوند واوبس یقنیلق وخصم

قرابین — تفنگچہ دہن فراخ

قرار — خست وہال دولنمک معناسنہ

قرارگاہ — برواز قرار وآرام ایلیہ جک یر ورحتلویر

قرارمق — وزیادہ سیلہ اویکہ لنمک وحقد وعداوت بغلمق دندان فروبردن گبی خشم وقہر داشتن

قراغول — بکٹ کی سوار قلاوز گبی

قراغی — وچتال وقرغہ بورنی لگی کہ ازان

میوه از درخت کلان گشند کلاک و تشبیل گبی

و قراغی شبنم را هم گویند بشبم گبی

قراک — کنار رود تنها کراه گبی

قرامتق — وطونق و بولانق گدلا و میالا

برسان و پشام گبی

قرامتق اولمق — گدلا هو جانا دل گبی

قراموق — نباتی است که از خوردنش شعور

بدر رود و هر بنگ گبی

قرامیق — داغ سیاه باشد و سخت در گندم

و مرجمک رویدار اقوا گبی

قران شریف — نبی و نبی و نوی و کراسه مصحف معناسنه

قران و عقبه — آسمان استخراج سنین مخوفه

مولود معناسنه

قراوش — و قول خدمتکار آموتیا گبی و جاملی

قربان — گیریان افدا بدل ویرمک

قربانلق قیمون — قچقار گبی دنبه قربانی

قربز تخمی — تخمیکه بدان ابریشم رنگ کنند

قرمز گبی

قربندی — وکسنتی برادره زریکه از دم گاز

ریزد زرساو گبی و گل زرو سیم نثار نیز که صاحب

هم گویند بروازه گبی

قربوس — وایر قاشی کوهه زین اسپ زین دوه گبی

قرتال — مرغی است مردار خوار خمه و نسر گبی

کرگس معناسنه

قرتمق — انچه بر سر سرکه و شراب نجمد گرکه دده گبی

قرداش قانی — دم الاخوین سانقه گبی

قرشقلق — عربده و فتنه و غلغله و تماطه

خلالوش گبی

قرشمق — آمیختن آمیزگبی

قرشوبقرشو — منحنی و مقوس اولان هر یکی نسنه

یا یک ایکی قولی و قبه و کمر و برونک چاتیق گلمسی

گبی خمان معناسنه

قرشولغلی — طوقشمق و چاتمق و یان باشی

گلمک مصادمه گبی کوستن معناسنه

قرص — کلیچه ترکیده دخی دیرلر

قرصاق — جانوری سیاه که از پوستش پوستین

سازند فنک

قرض — زوپه و پادست و وام الدین بورج

قرضدار — ناشک و ناشگ و ندسک و ندبک و

نیشک المدیون بورجلی

قرض لینا — پسادست الاستقراض قرض

ایستمک ویره سی معناسنه

قرق — باز داشت المنع ضد اعطا

قرعه — پشک

قرغه بورنی — زاغنول گبی گدالی

قرغه دولمی — خیار دراز نهایت تلخ کربز گبی

قرغه یلکن — و قرغه بوکن و کوچله بوکن

اذاراقی بهندی کچا

قرق بایر — انچه با اشکنبه از شکم حیوانات برآید

سیتوی گبی

قرقشانلق - وقرشقانلق وقارمه قارش
وقارش مورش هرج مرج
قرقشه - وقارشقنلق واورکوهرج مرج
فتنه غوغا آشوب گبی
قرمزی - رنگ سرخ مائل بکبودی
قرمزی اوزرلک - هزار سپند گبی سداب
جبلی نوعندندر حرمل عامی معناسنه
قرنبیط - وچچک لهنه قنبیط معناسنه
برسبزه در کلم رومی دینور
قرنتی - وقرنیتی وخرت مرت واوفق
تفک چور چوپ سپوزندی کوڑاکچر اخاش وخش گبی
قرنفل بستانی - ومسک اوتی وقرنفل یاپوری
افرنجشک نباتیدر
قرنفل فیوغی - قرفه گبی قرفة القرنفل در
قروت - تیکوز وکشک الاقط کش
قره آصمه - شش بندان گبی کرمة
الاسود نباتیدر
قره اغاج - شجرة البق اغال پشه گبی
قره باش - وقره قان چچکی ویرقان چچکی
وقره بورکلواسطوخودوس درشام اسپرم
رومی درکه موقف الازواج دینور
قره بتاق - برکوچک صوقوشیدر بیوکنه
قوش طوی دیرلر خرچال گبی چال معناسنه
قره ببر - ففل سیاه قره بویه زاج زاگ گبی
قره پازی - وقیون صارمشغی اسفناخ
رومیدر سرمج گبی
قره پوتراق - بادنجان بری عرصم گبی
قره جه - گوشت بازو بهندی مچهلی
قره جگر - محنت کش متحمل جگرخواره گبی
قره چالی - خار سیاه که بسوزانند گستر گبی
قره چاو - چوب بندی معاران پاژه
خوازه گبی
قره خرسز - دزد شب نقب زن آهون بر گبی
قره قاوز - بیخ نباتی است خوشبو کرزه ماه گبی
قره قروت - کشک سیاه
قره قوش - مود گبی عقاب معناسنه
قره قولق - سیاه گوش پروانگ گبی
قره کش - هلناک گبی خشک جغرات
قره گونلک - میعه یابسه بر شجر کصمغ بید ربنی گبی
قره یاغز - سیاه چرده
قره یونجه - ویبانی ترفیل وبستانی را
صاری یونجه بردوادر لوطوس گبی
قره یيل - مابین شمال ودیوار سن یيل یادکر گبی
قریب - نزدیک تنگ فرهمند القرب یقینلق
قریق صیریق - اوفق تفک یارچه پورچه
خردمرد گبی
قرین - همبر همال سجاهر وابسته گبی
قریه - ده روستا کوی معناسنه
قز - دختر
قزارتمق - براخکر بریان کردن چیزی

قزاعجی - انکه در قمار و لعب نزاع کند ترکی

قزاق - راه زن و دزد اللص او غری و خرسز

قزال گوک - و قزل بویه گوکی قوه و عروق الحمر رونا س گبی

قزامق - حصبه که بچگان را به تب دائمی مخهور کند سرخجه گبی

قزانمق - کسب کردن اندوختن غلنجیدن گبی

قزان - و قزغان کڑهائی تیان گبی

قزانج - مزدور شکش

قزدرمه - حرارت حمی جشن گبی

قزغون - و بیان قرغه سی کلاغ دشتی کلاغ گبی

قز قرنداش - خواهر

قزقوشی - سرخ سبزی مائل پرنده ایست کاسانه گبی

قزادی - جله گبی تشت شاخ خرماکه خرماوان کنند قوصره نیز

قزل اوگک - فاخته

قزلباش - سرخ سر

قزل بویه - رونا س شش تره گبی

قزلجق - درخت میوه باشد که میوه آنرا نیز قزلجق گویند قرانیا گبی

قزلجه - اوبڑنا غبارہ گبی

قزلجه بغدای - حنطه رومی کاکل گبی

قزل سکود - سرخ بید

قزل بویه - و قزل گوک و بویه جیلر گوکی دیگر گوکدرونا س معنا سنه قوه گبی

قسام - تباه بخش ایدیجی قسام گبی

قساوت - ترنک قلبک شدت تنه وصلابتنه وغلظتنه دیرلر

قسائی - گاوکش و گوسفندکش القصاب کسبجی

قسقی - واو کجه اغاجی اغازه گبی

قسم - سوگند ایمین اند

قسم - نسک و جزء اد بخش و ور شیم و فرشیم حصه معناسنه

قسمت - ایخورد و ایخور و رزق القسم حصه و نصیب

قسم توڑنا - سوگند شکستن الحنث نقض عهد و یمین بوزلمق

قسم دلانا - سوگند دادن و قسم دادن التحلیف یمین ویرمک

قسم کهانا - قسم خوردن و سوگند کردن و سوگند یاد کردن الاقسام یمین ایتمک اند ایچمک

قسم لینا - از کسے قسم خواستن یمین آلمق

قسیاواؤ - شکمن

قشقرمق - واولچرمک و یلتمک اغوا کردن و تحریک کردن و حواله کردن آش پختن گبی

قشقرمق - تیرک زدن بنفن کاهو پهلنا اور ٹیس مارنا تیرک گبی

قشمر - کهلے باز باز یچه ردم و زنگ گبی

قشمرلک - سخره گبی هزل و استهزا و خورطه نیز

قصاص - شکه قصاص ایتمک

قصاب جنگی — جنگ نذر گری

قصاج — دسپنا انبر و کلبتان گبی

قصبه — سامان وگرد رکوچرک شهر کوی معناسنه

قصد — آهنج و آهنگ و بیج و بیجیدن و لمچکاو
هنگ و یو به نیت معناسنه

قصد کرنا — آغاز یدن و گرایستن و آهنگ
کردن الارادة و یله مک

قصر — بهو و مشکو و مشکوی الایوان بیوک صفه
و کوشک قصر گبی

قصراق — بادیان رمگا گبی

قصرغه — گردباد زوبعه گردباره گبی

قصقانمه — وکونی رشک گبی غیرت و قصقمق
حمیت کردن

قصلمق — وانجقرق و بوکا بوغازده طیقاتمق
غرن گبی هچکی ایلیکر رونا

قصناق — وچنبر فریس و دیزگبی گهیر اگر دشت
ولگن و رکابی و سوپ وغیره

قصه — کوتاه

قصه ایتمک — کوتاه کردن

قصیر — استرون گبی بانج بهندی

قصیده — چگامه و غزل چامه

قصیل و خصیل — خوید گبی

قضبان — شوش آهمپ چبوغی

قضیه — گزاره

قطار — رده و کوس صره معناسنه

قطاس — گاو دشتی خطا که از دشت بر چم سازند
کز او گبے

قطاع الطریق — زوبا السارق اوغری و صیدو

قطب — نشین کوکب بین الجدی والفرقدین
یدور علیه الفلک

قطران — شرپون و شرپین درخت آن کتران
وکتیران

قطرمیز — وفچی و قوانوز یاغ و بال شللو صیوق
نسنه لر وضع اولنه جق ظرف جله گبی

قطرواق — وکرپک و کمر تلیک و قطیر داق استخوان
غضروف که می توان خوردن کرکرانک گبی

قطره — چکره و چکله و یوجه و سرشک و پنده طامله معناسنه

قطزن — خامه زن المقط قلم کساجک الت

قطع بند — المضمن من البیت مالا یتم معناه الا
بالذی یلیه

قطع نظر — برش دید

قطع زمین — گل زمین بفک نیز و گل گیتی
و گل خاک القطعه بر پاره نسنه

قط لگانا — قطزدن و قط کردن بر نسنه یل اینه کسمک

قعر — تگ دیب معناسنه

قعشق — متخلخل رم گبی چون دیوار ریخته بر افتاده
که قابل مرمت باشد

قعلجم — وچیتریق و چنقی شراره آتش آیژ گبی

قفس — کوفجان القفص قفس

قفل — بند و کوپله و فلنج و در و بند و کلید و فرنگی

قفادار - فوج پسین کہ نگہدار قلب لشکر باشد سالہ گیے

قفتان - قبا قفل - بند و گوپا و فلخ و داو بند و قفل لگانا - قفل انداختن زدن بستن و نہادن افگندن کردن الاقفال قاپو یہ قفل ارمق

قفل کھولنا - قفل کشادن و واکردن الفتح آچق

قفل بند ہونا - بستہ شدن قفل کلید اورمق

قفیز - کوزہ و تغنغ الکیل اولچک

قفہ - فضلہ آدمی کلہ گبی

قفہ قفہ - چھی چھی ہندی کنکنج گیے

قفلی - وقوچی و طریقہ گردون و عرابہ

قلابازی کہانا - معلق کشیدن و معلق زدن و اژگونہ گشتہ باز بسرعت تمام راست شدن

قلاغوز و قلاوز - رہبر گیے

قلائی - ارزیر گبی قلعی

قلایجی - قاب قاجاق اغاردیجی اسپید کار گیے قلعیگر

قلبور - غربال تخمہ گبی

قلبور - وقوچی و مانجنہ گونہ از دیگ و پاتیل مسین دیزگیے

قلپق - وتقیہ و فس کلاہ معنا نہ یغناغ گیے

قلتاغہ - تنبوک گبی تسمہ رکاب

قلج اوتی - ویارہ اوتی وقیون قزان زمان الانہار معنا نہ درہ و فار یقون گبی قرفرنجہ دانہ ارزدر

قلچق - اخگل داسہ گبی خس سرتیز خوشہ گندم وجو

قلچغ - ترہ گبی خس سرتیز خوشہ گندم

قلعہ - دژ وارگ ایچ قلعہ معنا نہ قلعہ میان قلعہ بارو و اہنا خون و اہنا خون اورا پلانقہ وحصار قلعہ و حصن معنا نہ طاغ باشند اولان صنعنبق محکم برک یر

قلعہ ڈہانیکا آلہ - کشنیز بیوک بال یمز طوبہ علم اولمشدر و بر قولدہ یوار لغنک اسمیدر کہ کلہ تعبیر اولنور و بر قولدہ منجنیق یوار لغیدر

قلعی - ارزیر الرصاص قلای معنا نہ

قلعی - گچ و گچ و جبسین آنچی معنا نہ

قلعیگر - اسفیدکار و سفیدگر قلعیگر قلایجی معنا نہ

قلق - خرخشہ الجزع فریاد و زاری قیلمق و صبر سزاولمق و جیغلتی و شماطہ

قلقان گوبک - دایرہ لرہ کہ در سپر از چوب و ابریشم پیچیدہ باشند

قلقاس - سیسارون گبی بر نباتدر چوب شونیز اسمیدر یعنے چورک اوتی خشبیدر

قلقی - ریحان تاتاری گبی خطائی و فرنگی فسلکن در ریحان انواعندن خوش نظر دخی دیرلر

قلم - خامہ و سار و کلک و سار سر و غرو و سیاسر و کاگل و گنیا یاز و یازہ حق قلم

قلم - شاخچہ و قلمچہ و فرہانج بزرگ شاخیکہ از درخت ببرند تا شاخہائے دیگر برآید و شاخ درختیکہ بدرخت دیگر پیوند کنند آشی قلمی معنا نہ و آشی ایتمک پیوند کردن شاخ بشاخ دیگر و شاخ انگور

زمین کنند و تخمہ آن از جائے دیگر برآرند و
فرہنج نیز ہندی ڈبے کے قلم للعکیس شوال وزم
چینی کہ یرہ باتروب کو مرلرطالدرمہ دینور
دال و بوداق مطلق شاخ و رخت باشد
قلما - بسیار اندک و بسیار اندکا چوق آز معنا
قلم بند کرنا - قلم بند کردن الرقم بازمق
قلم پاک - قلم پاک کن وگزلک
قلم تراش - والماس نیز و کزلک السکین بچاق
قلم جنکار - قسیطوس گبی زنکار معنا سنہ در
معدنی و مصنوعی اولور
قلم کرنا - خشودن القلم کسمک واغاج بوداق
قلمدان - المقلم قلم قویاجق قاب کہ قلمدان دیرلر
قلندر - کلندر و جوانمرد دردہ ایری و باقشتر
دلک و پک و مرطوس کیسہ
قلہ - چکاو چکادہ و سبکاد طاغ باشی
قلیق پیراغی - کوف گبی فیگوش معنا سنہ و
یلان یصدیغی و فیل قولغی عربیدہ خبز القرود دیرلر
قلیون - زنبری گبی جہاز بزرگ گلبت گبی
قلیل - نجارہ و سوتام و تنگ و کم از سنہ
قلیہ - کسک و پزدادی قلیہ و قیمہ تخم مرغ
پاشیدہ یا تخم اکندہ کہ یزداین باشد القلیۃ تاوہ
بریانی و دخی قاورلمش سنہ
قلیہ طاشی - زاج سیاہ اشخار گبی
قلیہ مسک - زباد معنا سنہ مشک کدیسندن
حاصل اولور شاخ گبی

قمار - رنگ و شکل و زر قمار و لجلاج و یللاج
پیر و مرشد قمار بازان قمار اویونی و آندن حاصل
اولان اقچہ
قمار خانہ - سنگ و سنگ و سنگیاگر قمار باز
قمار اویناجق یر
قماش دنکی - رزمہ بروندہ گبی کتہلی
قماشق - واویچ شق خیرہ و بدہوش و
گشتہ آسیمہ گبی
قماشقلق - وطونقلق خیرگی چشم خیرگی غبار
و تکدر چشم
قمچی - تازیانہ السوط و گوت سرعصا را بتو گویند
قمچی باشندہ اولان یومری معنا سنہ
قمچی طاہ سی - رشتہ تازیانہ
قمری - اوکیک قوشی واونک شکلندہ بر
قوشدر اکا قمری دیرلر و طشرہ لردہ یوسغمق
قوشی دیرلر ماسوچہ گبی
قمقمہ - آفتابہ لولہ دار بلبلہ گبی مزکلی بردان معنا سنہ
قملدانجی - خزندہ گبی حشرات الارض
قملدانمق - وسلمک افشانیدن چمکنا خزیدن
ولاندن گبی
قملدانمق - جنبیدن گبی و دپرنمک از غلنمق
نیز حرکت کردن
قملدامق - جهیدن گبی و دپرنمک تحرک معنا سنہ
قمیص - قشوی و ایپر کولمک معنا سنہ
قنات - آفراس

قناچلکی - شہپر جانوران

قنارہ - بزیچہ گبی سہ پایہ قصاب و سلاخ و گوسفند ذبح کردن را نیز قنارہ گویند کژہ گبی

قناعت - تو سنگ حق تعالیٰ قسمت ما بتدکمینہ راضی اولمق

قناعت کرنا - سپردن راضی اولمق حق تعالےٰ قسمت اوزرہ راضی اولمق

قنال - وچورتی گرداب بوزگبی و دردور گبے

قنب - وسجیم رسی کنب گبی

قنبرہ - آلہ حرب منجنیق بدلیدر غضبان بگبے

قنبور - احدب کوز گبی وکل گبی دقنبور بوطورہ زرد نزک کوزیشت حقیر جثہ باشد

قنبور لنمق - پشت خم کردن سر بر زانو نشستن

قنبیل اوتی - کاکنج نباتیدر کوہ من گبی

قنبخ - مادۂ حیوان کشن گبی

قند - کند و تبرزد و قند مکرر مکرر صاف کردہ و ابلوج کلہ شکر معناسنہ

قندرمق - وقشقرتمق و یلینک تحریص و اغرا فتر ولیدن گبے

قندرہ - غشہ گبی بیان قامشینک بیراغیدر سر والہ گبے

قندز - سقلاب گبی جانور یکہ خایہ آن درد را گیرند

قندز خایہ سی - جند بیدستر

قندق - کندہ بندوق یعنے تفنگ قوندغی زرنگ گبی

قندوہ - کوہین گبی بیان اوتیدر

قندہ - وہر قندہ ونیردہ کجا و در کجا می خورد قندہ یر اشور ونیردہ یر اقشور معناسنہ

قندیل - چراغوارہ وخولہ

قندیل - وتیردان اوق قوبیجق قبور خوالہ گبی

قنش - حرکات نازکانہ دلبر پرویز گبے

قنطارمہ - وشبش لغام گبی دہنہ لگام اسپ

قنطورہ - تیر

قنقال - یعنے کلب ولمش اپیک بریشیم کلافہ کردہ

قنقی یردہ - کجا معناسنہ وقندہ نیز

قنہ - حنا

قنہ مق - وعیبلک جدب گبی عیب کردن

قنی ونیجہ اولدی - وقندہ گتدی چہ شد و کجا رفت گوگبی

قواطہ - ظرفے باشد مدور صندوق مانا از گل یا چوب کہ نان وحلوا ومیوہ وغیرہ دران گزارند کرسان گبے

قواق دیکلمہ - چتر زدن باز یگران کہ پا پا بالا کردہ بر دست روند

قوال - خفیا گرو سرود خوان المغنی الشادی

قوال - بانسلی کہ چوپان نوازند پشیہ گبے

قوان - چہتا آری قوانی مہونکا چہتا آغال گبے

قوان چکی - بوئے مادر ان ایواظہ ار اقتہ دخی دیرلر

قوانوز - وکوپچک مرتبان وکاشہ کوزہ کاچ گبی برنی

قوپرمق - برکندن

قوت - رنگ و توانائی وتوان نیرو وتنومندی

برکلک مناسنه وقوت زمین را بفارسی گاؤزمین خوانند

قوت - خوراک و نوا مایقوم به بدن الانسان معناسنه

قوت حافظه - یاده

قوت فکر - سنباد

قوت فهم - وابا

قوت لایموت - اشام وخوار بارو

بارشکنی وخوامزه

قوتلو - مبارک ومسعود خشان گبی

قوت ممیزه - بازکشا

قوج - بوینوزلی ارکک قیون غوچ گبی

قوجاق - وقوجق قول وقولتق آغوش

گبی کنار معناسنه

قوجقلمق - وسینه یه چکمک وقوجمق آغوشیدن

قوجه یاپوزی - برخوشبو نباتدر اردیران گبی

قوجینق - یری قاشیمق وقتقلمق غلیلیج

گبی گدگدانا

قوح - بوینوزلی ارکک قیون

قوح بوینوزی - اکلیل الملک شاه افسر گبی

قور - دیوار صره سی که رده وچینه

دیوار باشدلاد گبی

قوربغه - ضفدع بزغ گبی

قورت - ذئب اویس گبی

قورتلواوت - قسط باشد قطس گبی

قورتمق - وخلاص بولمق رستن رست گبی

قورجلمق - خلال کردن دندان آفریز گبی

قوردداش - وقوردداشنی شیری ایر گبی

قوردبغری - ویبان لیلاقی درخت مازریون

کبردمانه گبی

قوردلنگی - رفتار هروله گرگ دو

قورسان - وایزباندودوزدان دریا

راهزن گبی

قورزمق - کوکنا کهڑی کا

قورشون - سرب

قورصانلق - راهزنی ویانوش

قورق - غوره که انگور نارسیده باشد کشتو گبی

قورقنج - مهیب آواز پای پوزان گبی

قورلغان علتی - وطنه بورنی مرضی باشد

درناخن داحس معناسنه خویدر گبی

قورمه - الشواء بریان

قوروق صوبی - آب غوره انگور امعاسین گبی

قورولق - وچتیلقی واورمان واغاجلق

وسنخسار وکشنی گبی

قورنه - قناره که گوسفند ذبح کردن باشد

گرژه گبی

قورولمق - وصورتمق ونخوت طوتمق باد

درسر داشتن وسینه کردن

قوروزمق - ویابس اولمق خوشیدن

قوری صوفی - زاهد خشک

قوز - جوز گوز گبی

قوزغون آوازی - آواز کلاغ وزاغ و

کاغ کاغ گبی

قوزغون ایاغی - وقلر وهلال اوقی آطرمالی گبی برنباتدر حشیشة البرص معناسنه

قوزغون قلمجی - سوسن بری کسیقون گبی

قوزولی قپو - ویاورولی قپو دروازه کلان ودریچه آن دررا قپو یاوردسی قپو قوزو سی گویند خاک گبی

قوزه - گوه گبی بهندی ڈوڈا پموق قوزه سی وخشخاش قوزه سی وایپک قوز لغنه آصقی تعبیر ایدرلر وچنار قوزه سی وقوزه لق نیز

قوزه لق - نیز

قوزی - وقویتی اول موضعدرکه اصلا گوشت طوقنمیه وانک مقابلنده کونی تعبیر اولنور نسا گبی

قوس قزح - ترسه وتیراژه ونوس و نوسه وسویسه وسدکیس وسرویسه دکرکم واغلیسون القزح شیطان براسمدر بوا جلدن

قوس قزح دیمک مکروه در الکم صاغمه معناسنه

قوسقون - دمچی پالدم گبی

قوسقون یوقری اوصورمق - بربالائی پاردم گوزیدن زیاده ازاندازه لاف گزاف کردن وزیاده از مقدرت امور اختیار کردن

قوسه لر - انداختن سدایچنه قوسه لر دوده مین کهولین ملاوین نرگ گبی قوسه مق مصدر

قوشاق - کمربند طرف لبی

قوش آتمکی - وقره حسن اوقی برنباتدرکه خاکشی باشد سوارون گبی

قوشل وتمه سی - صفیر وآواز ونوائی مرغان سیل گبی

قوش ترسی - وقوش سالکی پیچال گبی

قوس دلی - دیش بداق اغاجنک ثمریدر عربیده لسان العصافیر دیرلر مرغ زبانک گبی

قوش سوربه سی - وقوش سوروسی جغاله گبی بهندی جهنڈ

قوششمق - دوادوگبی وسکردشمک نیز

قوش قونماز - هلیون نباتیدر مارچوبه گبی

قوشلق - چاشت پهر گبی

قوشولمش - ودوزلمش طیار وحیاسازمندگبی

قوش یمی - دانه مرغان چینه گبی

قوصره - خرما چیوغندن نسج اولنان ظرف قدر جلنه گبی بهندی ٹوکری

قوغالق - وقوغه لق حصیر پوریا غلیته وتک گبی

قوغانه - سوراخ کلید داخل کردن که در قفل باشد تره گبی

قوغوش اوقی - وچکره اوقی ناوک معناسنه که تیرکوچکدر وبرقواده اغاجدن اولوق گبی مجوف برنسنه درایچنده مربور تیرناوک آتیلور قوغوش وچکره دیدکلری بودر وبرقواره اول نسنه ومورون اولور ترکیده بوکه زنبورک محرفی زنبرک دیرلر آندن آتیلان اوقه که مخصوص اول مقدار اوزره یاپیلور زنبرک اوقی دیرلر

قوقار سوقون - بید مشک که سلطانی سکود
پچکیده رعطفل گبی

قوقله - وبیک گرد یا لهفت گبی

قوقمق - شمیدن بوئیدن

قوقوآلمق - بوئی بردن برنهانی راز کسی خبر یافتن

قوکاق بهوسی سرکی سبوسه گبی

قول - بازو معناسنه

قول - نوله سوز معناسنه

قولاپه - مازریون نوعندن برنباتید رکمالیون گبی

قولاج - باع ارشن گبی

قوال قرار - پیمان العهد میثاق

قولاغه قاچان - کنسلائی گوش خارک گبی

قولان - گور خر گور گبی

قولان چلک - ترنجبیدن گبی چین بهم رسانیدن
و درشت شدن وسخت درهم کشیدن و کوفته شدن
برارایه کتورمدوب صیقق و مصمق و یوزمک

قولایلق - سهولت آسانی گبی

قولبقه - سمورطه بصان طاوغ کرک گبی
بهندی کرک

قول صالمق - دست انداختن گبی کرمراد صوده یوزمکدر

قولق قبار دوبه یکلمک - گوش فراداشتن
بسخن دوکس که باهم آهسته حرف زنند نغوشه گبی

قولق قیرمق - استراق السمع که درمجلس دوکس
باهم نهانی سخن کنند وآن کس گوش داده برجائی
دیگر رساند نیوشه گبی

قوللق - خصوصًا خانه لرده طاوق وکوکر
کومسنه دینور کابک گبی

قولق طوزی - بن گوش گبی قولق وبهی معناسنه

قولق چوریاسی - وبورک چوریاسی جوشیر گبی
گونه ازآش باشد که خورند

قولنج قیرمق - اندام شکستن

قولنج - گولانج وگولنج وبادگنجی برمرضدر

قولوبه - جهونپڑی باغبانان ومحافظان
ازنی سازوگازگبی

قولونلق - زهدان حیوان مذکره واوغلان
یتاغی ازانسان زائدان گبی

قوله - سمند اسپ زرده گبی

قوم - بزرگ کوهه آب صوویک طالغه سی
معناسنه گره گبی

قوم - گروه دمیهن وهنگ ارجماعتی
براتادن اولان جماعة قبیله دیرلر

قومصال - ریگستان ماهی زرین معناسنه

قومق - انابومن نهادن ملیدن

قومه - واورق آمونی گبی انجی اول باشد وقومه ثانی

قوند - وبیک محکم ومضبوط صفت گبی

قوندرمق - واوتورمق داغاج ویمک درخت
لگانازمین نشاخت گبی

قوندزخایه سی - جند بیدستر معناسنه

قوندق - یکی طوغمش چوچوق سارهجق توبدر

قونقلق - ضیافت کردن سازگبی

قونق - مہمان پذیر گبی

قوودق - کہوکہلاکاوک گبی

قوودق پر - یولی زمین وجاتلاق وطاغ مغارہ ی دہار گبی

قوومق - دسورمک طرد وتبعید فروشاندن ورانش گبے

قوولمش - دسورلمش مطرود ومردود کترہ گبی

قوی - تنومند وتن آور برک محکم نسنہ

قویرق - دنب ودم

قویرق صوقومی - عسیب معناسنہ ومغزہ ومغازہ گبی

قویورجق صاچ - موے مجعد

قویہ سن آتمق - پراندا ختن گبی دانہ خوارندان صیورچہ راز حوصلہ

قوی - چاہ چہ گبی

قوی ہیکل - شتنبہ وگنگ ولتر کردک جثہ لو کمسنہ

قہر - آرد وغرس وغرش غالب اولمق وآزغنلق

قہرمان - مہیب غضوب کیمسہ ودخی حاکم وآمر وکتخدا معناسنہ

قہقہہ - قہقہا ایلہ گولمک ضحک اول مرتبہ سی تبسم ایکنجی ضحک وچنجی قہقہہ در

قہوہ آلتی - وصفراق ناہاری

قی - اشکونہ وشکونہ واکماک ومراش ومرش وہراش وہرارش قوصمق

قیاس - ادگر وامشاش واندام بر شی آخر شیلہ تقدیر اتیمک

قیاصہ - دوال تنگ زین اسپ ہیاسہ گبی

قیاقروغی - وآرزواوتی واورہ وزاوتی وقولاق اوتی ویارہ اوتی حی العالم ریاحین باشد آبرون گبی وبرنوعنہ قنقسی گوزلی وجمعہ گوبکی دیرلرسیس گبے

قیاقنہ - گل سنگ گبی زنگیکہ بروے سنگ پیدا شود زہر الحجر وبہق الحجر وخراز الصخر معناسنہ ہندی کاہی

قیاکلری - آفتاب پرست گبی مجوسی دخی دیرلر معروف جانور در ہندی گرگٹ

قیامت - رستخیز وزلزلہ وحشر معناسنہ

قیامت کرنا - قیامت کردن افگندن وآوردن کار عجیب وفتنہ برپا کردن

قیامت قالدرمق

قیامت ہونا - قیامت افتادن برخاستن وبرسر چیزے رفتن طلسق نسنہ لریے آشکارا اولمق

قیام کرنا - پاگرفتن القیام طورمق

قیچ آتمق - وجفتہ صاورمق وآتلمق وطوارا ورکوب صیچرامق آلیز واسکیز زدن گبی

قید - بندالاسر طوتساق ایدوب قاتیلہ بغلمق قورنتی معناسنہ

قیدخانہ - نواخانہ بندی خانہ زندان محبس معناسنہ

قیدی - بندی و گرفتار الاسیر طوتساق

قیدی ترقین ایلمک - خط کشیدن محرران بربعض اسماء برائے ابطال آن ترقین گبے

قیدیونکا کہانا - افراہ مجبوسلر ایچون پشوریلان طعام

قیر - سیاہ گز ثوب کزون زفت قار گبی قرہ ساقز وقیر معناسنہ

قیر - خنک کہ توی بیاض آندر اسپ جرمہ گبے

قیرباج - درّہ گبی تازیانہ

قیرغیل - وقیر صقالی آمیزہ موی

قیرقلمق - ریش بروت از حد زیادہ تراش کردن زدہ گبی

قیرلتی - اونتی شکست وبکست و قیریق مریق یعنے پیش ازین شکست

قیرلغان - کرکری چیز قاورد گبی

قیزاق - تختہ لخشک کہ بچگان بران نشستہ لغزند چیچلہ گبے

قیصمق - تنجیدن گبی پیچیدن و درہم فشردن

قیغ - مینگنی پشکل گبے

قیف - تگاب وبتو ترکیدہ خونی دیرلر

قیق - القوقاء طاوق آوازی یقول فی الدجاجۃ قوقاہ وقیقا

قیق - انچہ بدان تکلتی دوزند ادرکش گبے

قی کرنا - اشکوفہ وشکوفہ دا شکفہ کردن القی قوصمق

قیل الک - ادن الکی درماشو گبی چیلنی بہندے

قیلق - صورت آدمی چہرہ گبی

قیل تمہ علتی - گوز علتلرندندر موموں گبے

قیمت - ارز وارزش آخش واخش وبہا دگری معناسنہ

قیمت پانا - ارزیدن وارزش التقویم قیمتہ طوتمق

قیمتی - گران بہا وبی بہا وبی قیمت وبیش بہا وساویس وبہاگیر وبہاور الشمین اغر بہا لونسنہ

قیمہ - بسیار کوفتہ را قیمہ سر موری گویند کوفتہ بریان گوشت گوفتہ با مصالح در روغن بریان کردہ الخردلۃ برنسنہ بی اواق ایدوب کسمک خردلت اللحم قطعۃ

قیمہ کرنا - قیمہ کردن وقیمہ کشیدن خردلت اللحم اواق کستم ایۃ

قیناق - سرین آدمی گونسنہ گبی

قینچی - دو کارد المقراض قطعہ ایدہ جک آلت

قیورجق - وطولاشق وقارمہ قارشق صاچ درجعد گرہ گیر گبی کہ عرب صاچی تعبیر اولنور

قیورم - وبورشق چہرلی انجوخ گبی

قیورمق - طی ایلمک وبوکمک ودورمک نوردن گبے نوردد

قیورمہ - نوردگبے نوردد امن

قیوروندیسی - ہر نسنہ نک کناری زہ گریبان زہ حوض زہ جامہ زہ امامہ زہ گبے

قیوقرمزی - کمیت اسپ گہر گبے

قیومجی بورہ سی - لجام الصاغہ اشق گبے

انچہ بدان ظروف را پیوند کنند

قیون صرمشغی — وقارہ پازی اسفناج رومی گبی برنباتدر

قیون چقلداغی — سرگین کہ در دم گوسفند بموآویختہ خشک شود گال گبی

قیون گوزلی — سوادی گوگہ مائل کوزہ دینور شبیہ گبی

قیہ قروغی — حی العالم باتدر ہمیشک گبی

قیہ قیہ یقمق — بحدت نظر کردن بچشم کردن گبی گہور کردیکہنا .

قیی — طرف واوج کنار گبی

کابک — برج کبوتر و برج کبوتر خانہ وکابوک

الحدیلہ قفص کہ قوش قویارا رطاوق وکوکرجین

کومسی وقوللق تعبیر اولنان آصمہ یوایہ دہ دینور

زنبیل شکلندہ یاپوب تادانہ ودیوارہ اصارلر

کابوس — سکاچہ برخفج ویرخفج وبرقنجک

آغرلصمہ معناسنہ

کاتب خرجی — علوفہ خوار لرک کاتبلرہ ویردکلری

خرج درسوغہ گبی

کاتبی یکلو — نیمتنہ کہ ملتان دینلان بلمہ در

زیبون وبلک وعجم کوملکی وسلاح وقفقان گبی شاملدر

اول جامہ یہ اکثر سپاہیلر گیرلر کاتبی دینور سنلغ گبی

کاتک — مہر

کاتنا — پنبہ رشتن ورستن ورسیدن الغزل الملک اگرمک

کاتنا — گزیدن بدندان ونیز بریدن وبریدن ناخن را ناخن چیدن وتراشیدن گرفتن چون گرفتن ناخن وگرفتن شاخ العضہ دشل ایلہ ایصرمق الجدع بورن کسمک وقولاق کسمک دال وطوداق کسمک

کاٹھہ — چوب الحطب ودن الخشبتہ قوری اغاج پارہ لری

کاٹھہ — کلندر وکلندرہ وکندہ وکندہ پاالقطر قوشل یاغنہ ایتدکلری کندہ ومحبوس الرالینہ اورد قلری کلیچہ ومجرم ایاغنی کیچرد کلری طومرق

کاٹھی — نیام ومیان القراب قلچ وبچاق قینی جفن وغمد گبی

کاٹھی — اندام الشخص الانسان

کاٹھی — ہوید القتب دوہ پالانی ودخی اورکچ مقداری اولہ دوہ سمری

کاجل — دودہ ایسی معناسنہ

کارآہستہ بانظام — بچم النظم دیزمک

کارتوس — درترکی فشنگ باشد وکپسول پتاخہ بندوق

کارخانہ — کارگاہ وسرکار

کاریگر — پیشہ ور آہنگر ونجار وغیرہ استاد باشد ونیمکار پیشہ وری کہ باوزار دیگران کارکند ودرمزد حصہ مالک اوزار کند

کاریگ جلادی — وسکردہ گبی چابکدست چست وچالاک

کاسنی — کستاج الہند باربری سنہ ترکیدہ

کونیک دیرلر و بستانیسی کہ ہندبا بقل درو بر
نوع بلغیہ در حالا صلتہ دغور و بر نوعنہ آجی مارول
وقرہ قواق دیرلر غایتدہ اجی اولور
کاغذ - رختہ القرطاس یازو یازدقلری نسنہ
کاغذ گبی
کاغذاوچورمہ - کنکوا بادبر کبی
کاغذی - بادام کاغذی ولیمون کاغذی
وجوز قاغذی
کاغذی - کاغذگر و کاغذ فروش کاغذجی
کافر - کمزدہ
کافور - پالوش و پالوس کافور مغشوش
کافی - بسندالور معناسنہ
کاکل - گویلہ و بوش کسہ و پور چک گبی پرچم معناسنہ
کال - خشک سالی القحط والجدب قتلق
کالا - سیاہ الاسود قرہ نسنہ
کالا دانہ - تخم نیل حب النیل نیل تخومی
کالا سانپ - گرزہ الحیتہ یلان
کالاکوا - کلاغ الغداف قوزغون دیدکلری
بیوک قرہ قارغہ
کال پڑنا - قحط افتادن قتلق اولمق
کالکہہ - سیاہی السواد قرہ لق
کالی - سیہ فام و سیہ چردہ السمحہ قرہ لق
کالی زیری - زیرہ سیاہ الکمون کمون
کام - کار آخی کار قابل تحسین الشغل ایش
کام چلانا - کار روای کردن
کام خراب کرنا - آبی کردن کار کرا شیدن لازم
التضییع ضائع ایتمک التخریب خراب ایتمک
کام کا آدمی - مرد کار آمد ایشلی کیمسنہ
کامل - گذارہ نقول رجل کامل الکمال تمام اولمق
کامیاب ہونا بعد زوال نعمت کی - آب رفتہ
در جو آمدن
کان - گوش ورر الاذن قولاق
کان - قوت شنیدن شنوا السمع قولاق ایشتمک
کانا - یک چشم بترکی سوقور الاعور بر گوزلو
کانا پھوسی کرنا - سر گوشی کردن و سر فرا گوش
آوردن سر بگوش گزاشتن المسارۃ سر لشمک
کانپنا - لرزیدن ولرزہ بر تن افتادن و
در رفشیدن الارتعاد و پرتمک و ترتمک متعدی
و پرنمک و ترنمک لازم
کانٹا - خار و خاشاک الشوکۃ دیکن
کانٹا - زبان تراز دو خار تراز و وزبانہ
کانٹا - خار خرما السلاء خرما پیراغینک باشندہ
اولان دیکنی
کانٹا - چاہ جوئے و چاہ یوزو کلاثرکہ و کلاشکہ
العود قتہ تیمور چنگال
کانٹا - خار خروس
کانٹا - چنگال
کانٹا چبھنا - خار خلیدن و خار رفتن و
خار شکستن الشوکۃ دیکن باتمق
کانٹو نمین اولمکہ کپڑے پہننا - لشکلیدن

کانٹو نین گرنا - در خار ہا افتادن دیکن لردہ دوسک

کانٹے دیوار پر چننا - بر سر دیوار خار ہا چیدن التشویک دیکن تیمک

کانجی - آبکامہ

کانچ - آبگینہ

کانچ نکلنا - برآمدن مقعد از لاغری در غایط کردن گوتی چیقیق

کاندا - پیاز موش و پیاز دشتی العنصل اطہ صوغانی

کاندہا - دوش و سفت بترگی ایگین العاتق اومور

کان رکھنا - گوش نہادن و دادن الاصاخۃ قولاق طوتوب دکلمک

کانسہ - روئی ور رومین چیز روئی ساختہ توج معناسنہ در

کان کا میل - چرگ گوش زہولاف قولاق چرکی

کان لگا کر سننا - شکوہیدن الاصغاء استماع ایتمک میل ایتمک

کان ملنا - گوش کسے مالیدن و برتافتن

کاون کاون - کاغ کاغ قوز غون و قارغہ آوازی

کاہکشان - کہکشان صمان او غرسی حاجیلر یولی

کاہل - سست و کتنبل و تنبیر و وار خد و تنبل و اثر کان و واثر کہان واثر ہان واثر ہن و تنبل

کاہلی - فرغوک و فرغیش و گیار و پرمہ و پرمہ الفتور ستمک نعتی فاتر

کاہن - پری گرفتہ الکہانۃ فالجیلق لغتی کاہن

کاہو - کوک الخس مارول اوتی

کائی - جل آب و جل و زرغ و جامہ غوک و بزغسمہ و چغر یارہ و چغر وارہ و چغر لاوہ و چغر یارہ و چغر وارہ و تنمد الطحلب صویون

کائی لگنا - جل بستن آب طحلب الماء صویو صوون لواولمق و یوصون گتورمک

کائنات - نیور و نیور نیوار کائنات جوالکون اولمق الکائن اولیجی

کایا پلٹنا - تناسخ زدن

کائی پہل - پوست درختے است

کباب - تباہہ و تواہہ و تباہجہ و تواہجہ و تبہ و تبہرہ و کباب سنگ و کباب شامی و کباب ورق و کباب ہندی و کباب حسینی و کباب دارائی و کباب گل اقسام آن گردان کبابیکہ آب جوشانیدہ با مصالح بریخ زنند الکباب معروف نسنہ و دخی یمورطہ لوقلیہ

کباب لگانا - کباب انگلندن و انداختن و رساندن و کردن و زدن التکبیب کباب ایتمک

کبابی - کباب پز مکبب کباب پشور یجی

کبادہ - کپازہ معناسنہ در

کبتک - تاکی و تابکی و تا بچند و تا چند متے والی ماقچن و دک

کبجہ - و قاشغہ چلک گبی کفچہ دیگ و قاشق معروف

کبر - نیوتورا و لوق و بیو کلک

کبرا - خلنج و خلنک و بیالبلوط الاجہ الابلقاق الاجہ اولمق

گبرہ — اسف گبی برنباتدر دیکنلی عاقولی
برنبات مشابہ زنجبیل اولور گبر گبی
گبرہ — کہاد درخت کودگبی
گبرہ وزبیل — کہاد درخت بارگبی
گبڑا — بفارسی کوزہ پشت ودوتای وکوز
الاحدب ارقہ سی قنبورکشی
گب زیب دیتاہی — درکجامی خوردلایلیق
قندہ یراشور ونیردہ یاقشور
گبری — زن کوزہ پشت ودوتاپشت الحدب
ارقاسی یومری کیمسہ کزرمعناسنہ
گبک — گکلیک قوشی بیوکنہ دری دیرلرغایتدہ
لطیف اوتمسی اولور
گبوتر — سبارہ وسبارہ وک وکفتر انچہ درچاہ ماند
گولہ باشد ومعلقی وزرہی وسرمہ وچاہی گونہ
آن سمارہ وک الحمام کوکرجین
گبوتر باز — عشقباز الرجال اویونجی کوکرجین کبوتر مش در
گبوتری — مادہ کبوتر العکرمۃ دیشی کوکرجین
گبہی — ہرگز
گبہ — دآبہ کملی خشوانہ گبی درویشان پوشند
یوکلری وایپلکلری صاقم صاچاق اولوب صلتوطورلر
گپا — الدبۃ مطرہ کہ صوقابی درکوندلر ایدرلرد
دخی یاغ وبال ومعجون قویاجق قابلرہ دیرلر
گپازہ — کبادہ باشد
گپاس — پنبہ دانہ جدانکردہ
گپری — پل گبی

گپری — شول سجیم کہ جولہہ ایشلہ آہنجہ گبی
گپڑا — جامہ ونہادگی ورخت سلامی ورخت
سلام علیک وجامہ درباری وعیدلک جامہ و
کلتہ کہنہ پارہ پارہ شدہ بیہدہ وبیہودہ جامہ کہ
ازحرارت آتش زردشدہ باشد وشرک جامہ
پارہ دار وبستن وگلیون جامہ ہفت رنگ
وکوردی وکوردین جامہ پشمین وگلیم وپلاس
السحل الثوب قفتان اوربامعناسنہ
گپڑا بدن پرچست آنا — بساویدن المجسد علی
جسدہ اولان ثوب
گپڑا ہند — بوئی جامہ وپنبہ سوختن الشیاط
یانمش یوک ویانمش پموق رایحہ سی
گپڑے ونسے ہونا — حیض اوردن بی نمازی دشتان
گپڑے اوتارنا — جامہ ازتن برکشیدن وبرآوردن
وبرکندن الخلع چیقارمق
گپڑے بدلنا — جامہ بدل کردن ورخت کشیدن
ورخت آلش کردن التبادل دکشمک
گپڑے پہننا — رخت پوشیدن ودربرکردن
ورخت آلش کردن اللبس گیمک
گپڑے پہنانا — جامہ پوشانیدن الالباس
کیدرمک
گپڑے دربارے — رخت سلامی ورخت
سلام علیک
گپڑے عیدکے پہننے کے — نہادگی
گپنز — پوپ گبی چوٹی سرمرغان

کپکپی - لرزہ و فسرہ الرعدۃ القفقفۃ ترجمہ
کپک - سبوس کبے نخالہ گندم وغیرہ
کپنک - پارچہ پشم شتر اشتراوہ واستر ابہ گبے
کپور - کافور دارو ئے معروف در
کپور تکن - وشام چوغانی وطلوزاغرشغی
چوبک شنان گبی گلیم شوی اسمیدر
کپورقی - وکپرتی آواز پای ستوران کبکبہ گبے
کپی - لوزانک ولورا ولوریاغ دبہی
کتاب - استاو بتک در ترکی بخارا نیز بتک گویند
کتاب تعبیر - گزارش نامہ وگزارنامہ و
گزارشی نامہ وگزارہ نامہ وگزرنامہ
کتان - زخیر وکال
کتا - سگ واسپاہ وابسہ وشلل آویختہ گوش
الکلب ایت کوپک بجائے دشنام ہم استعمال
کنند بعربی ہو کلب فارسی خلان سگ است
بترکی کوپک در
کترانا - راہ چپ کردن القرض قطع ایتمک
کترن - ریزہاے کہ از مقراض کردن
افتد تراشہ وریزہ مقرض القراضۃ التون وگوش
کندیسی وقرپندیسی وسائر بزو قماش
کسندیسینہ وقرپندیسینہ دیرلر کسنتی معنا سنہ
کترنا - مقراض زدن وکردن القص صاح
وغیری نسنہ کسمک وقرمق
کترنی - دوکاردبتر کی تیغچی المقراض قطع
ایدہ جک آلہ القص کسا جک آلت
کترہ - کتیرہ گبی کون اغاجنک صمغیدر
کتمان راز - کیفسام الکتمان کیزلمک
کتہا - کات
کتیا - سگ مادہ ولادہ ولاسس وللج
قانجق کوپکہ دیرلر
کتہرا - پلیدی الرجس نجس
کتیرا - زرول ترجمہ الکتیرا رکترہ دیدکلری نسنہ
کہ بردیکنلو اغاجک صمغیدر ایوسی آق وصافی اولور
کتے کے پانی کا برتن - سوین کوپکلک صوایچہ
جک قاب کہ یلاق دینور
کتے والا - سگ بان وسگ پرست
کٹ - بنج درخت است والقسط توپلاق اوتی
کٹار - سلاح ہند
کٹا - سپیش کالان الضرعۃ بت قاگبی
کٹائی - گل خار
کٹڑا - پارہ زمین آباد کردہ القطعۃ پارہ نسنہ
کٹڑا - بچہ گاومیش الجاموس صغیر صغری انکی معنا
کٹکی - خال زنگی الخریق برآصل اوتدر آق
وہم قارہ اولور آقنہ خریق ابیض دیرلر
ترکیجہ مارلجق وقارہ نسنہ خریق اسود دیرلر
ترکیجہ طنہ قران دینلور
کٹنا - زن جلب وقلتبان وقرم ساق
وزن بمزد الدیوث غیر تسز کیسہ القواد
قلتبان یعنے عار سز غیر تسز
کٹنی - میانا ر الدلالۃ والمداولۃ قولاغوزلق ایتمک

گٹورا - آبجامہ السقایۃ صوا سچا چک قاب دستی معنا سنہ

گٹوری - پنگان طاسک علم انچہ بر سر علم باشد الفنجان لکن

گٹھا - العضوض اصرغان ایت وآت

گٹھال - بوتہ وگاہ وخلاص البوتقہ پوتہ کہ قیو مجیلرک ذوب آلتیدر

گٹھہ پھوڑا - القرع اغاج قفان قوشی نقار الخشب دخی دیرلر

گٹھرا - تبنگ العس قدح عظیم طبلہ وکلاتیر گبے

گٹھری - سرغج القعب اغاج چناق وکرسن وقواتہ معنا سنہ

گٹھل - خارشت میوہ باشد

گٹھلا - گردن بنداز مہرہ وتعویذ کہ در گردن اطفال اندازند التیمۃ تعویذ وہیکل

گٹھوتی - تغار وتغارہ ونفاغ التبن اندن کوچک صحن برکشی قاندرسہ قعب دراوج و یادرت کشی قاندرسہ عس درایکی کشی قاندرسہ قدح درو آندن کوچرک غمر طغار ودغار معنا سنہ

گٹھیا - کندوالکندوج صرپون وقوان

گٹیا - وبلیا شست الشص مایصاد بہ السمک بالق اولتہ سی

گٹھاوٹ - وزن وگرفت

گٹھیف - پژوین وچرگن وچرگین ناوریژہ

گجاوہ - المحمل ہودج

گجدہان - تاتول اللقوبوزکوز اکلمک لقی الرجل بالفہم فہو ملقو

گجشور طور - کلبلاقی ہاین مابون معنا سندہ

گجی - چیکلیہ پک قزگبے

گجیک - چٹاباد دژنام گبے

گجیکمک - توقف کردن مولیدن گبی

گجیمین - عصابہ سرزنان حالا چنبر ودلداد وقاش یصدی بندینہ اطلاق ولنور پنجہ بند گبے

گچا - خام ونارسیدہ النبی چیمک

گچادہاگا - رشتہ بیجان وتار بیجان الخیط ایلک

گچدی - باز خمید فلانی فلان کمسنہ یہ گچدی طعن ومذمت ومصادرہ ایتدی

گچرا - کالک وسفیجہ الحاجۃ خام دولک

گچرا - خاشہ وخاشاک وکرشتہ وتلف خاشہ ہر میوہ القمامۃ چور چوپ زبیل وسپورندی

گچراقچہ - ونقد الوقت رائج تمام عیار اقچہ در سرگبے

گچری - دستنبو ودستنبویہ وگبت وگبتو الشمام برکوچرک قاوندرکہ یشیل وقیزل وصاری خطلی اولور وکوکجک رائیحہ سی اولور

گچکین - سرخوش سرانداز معنا سنہ کہ مست طافح دیمکدر باشدن قہرہ وگوک فندل تعبیر اولنور سیاہ گبے

گچلا - کچ وفلوس ماہی

گچلجانا - باصلمق وچکنا نمک سپردن گبے

گچلنا - چکنمک وبصمق سپردن گبے

گچلی - گاژ ویشک الناب آزی دیش و

کوپک دیشی و بدکاری در
کچلی ہوی چیز - دبیب الوطی باصمق و یوشق
سحق اولنمش نسنہ
کچمش خرمن صاوریور - کاہ پارینہ و کاہ
کہنہ بباد دادن و بر اقبال گزشتہ فخر کردن
کچمک - عبور کردن اسپری گبی
کچور - کثور اسم زرنباد در
کچہ - ویکا ویان جانب طرف اسو گبی
کچہری - دفتر خانہ و جائیگاہ و سرای
شمردہ و دواغگاہ جای ادای مال از رعایا الدیوان
کچہوا - باخہ و سنگ پشت و کشف و لاک پشت
و کشتوک و شیلونہ الضہر قبلو بغہ سلحفات گبی
کچہوی - مادہ سنگ پشت الطومۃ تو سبغانک دیسی
کچیت کن - وصر غان تیکنی برنباتدر انا لیقی گبی
کچیت یری - معبر دریا لب کشتیگاہ گبی
کچی سدفی - اسفند گبی ہاوزرلک تخمنک
قرمزیسیدر حرمل معناسنہ نیوند و اسفند معناسنہ
کچی صقالی - لحیۃ الثیس برنباتدر ہوفسطیدس گبی
کچیک - وقاشمہ خارشتر معناسنہ خارخار گبی
کدال - وکدالی زاغنول و کلند المغرفۃ
صبان و قرغہ بورنی
کدک - و دلک و لغم رخنہ و نقب آہون گبی
کدک طوتمق - رخنہ کرفتن کلوا گبی
کدو - اُج و تمرالدباء و القرع قبق ہر درخت
بیلدار را بعربی یقطین بفارسی ورکار و ویرہ
و بیارہ و ترکیدہ تکک و دوک او چاق و بنور
کدو دانہ - صو غلجان
کدورت - تیرگی و تاریکی و ظلمت و غبار و لانق
کہ ضد صفو در
کدوک - بکنگ معناسنہ قویرہ و غی کسک حیوان
کہ خردم بریدہ بود قنج
کدی - بلی پوشک گبی
کدی اوتی - وچتک اوتی آسارون گبی
بیخ دواہی گربہ معناسنہ
کدی گبی یوزی آتیلق - بلی کی طرح منہ ڈالن
چخیدن گبی
کدی ماولہ سی - آواز گربہ بہندی میاون
گویند لوکہ گبی
کذب - دروغ و گزروغ و ہیتان بلان معناسنہ
کرا - ستاغ و کرہ اسپ الفلو قلونی الہر طای و قلون
کراسہ - تختہ چوبی رودگبی
کراہ - ہای و آہ الاہ و آہ کثیر التاوہ
اوخ دیمک
کراہنا - آہ کردن زدن برآوردن
التاوہ اوخ دیمک
کراہیت ظاہر کرنا - تیمو کالکرہ اکراہ تیمک
کربڑی داڑہی والا - آمیزہ و دوموبہ
وچال الکہل صقالنہ آقلق قاریشن قیر غیل
و قیر صقالی گبی
کرپک - مژہ

گرپی - سیئی اسغرو ژرہ گبے خارپشت

گرنگلہ - چلپاسہ ماترنگ گبی

گرتہ - شوی و پیراہن و پیرہن ترکی گنگلک القمیص کو ملک

گرتی - کوتاہ و نیم تنہ و شما کچہ و شاماک الاتب یکسنر و یقاسز کو ملک البقیر یکمیوز کو ملک

گرتی - کوسالہ مردہ پر کاہ البوّدوہ کوشکلینک درسی کہ ضمانلہ طولدروب انا سنہ گوسنر ز اتمناع ایتمسون دیو

گرج گچ چونہ تعمیر کا

گرجانا - رخنہ دار شدن شمشیر و خندان شدن شمشیر و پریدن دم شمشیر و اگر فرو ریزد و خمیدہ شود گویند دمش برگشت الفل قلیج یوزندہ اولان کدک دخی سمق و کدک ایکی معنا سنہ مصدر

الشلمۃ دیوار کدکی و قسلیج و بچاق کدکی و بونلرہ بکرزنہ دار سہ

گردکی - دامن و آستین کوتاہ بر ملبوس در

گرتہ گبی

گردل - دکولک ظرفیکہ آب مطبخ بدان بردازند

آبریز گبے و دلوحمام یعنے حمام قوغہ سی ہیز گبے

گردہ - نان تنگ باریک گردہ گبی

گردیگ - برنبا تدر تناول ایدرلر گربہ گبی

گرز - ظرف آب کہ تنگ باشد مسافران دران آب بردارند کرازگبی

گرسان - شمیز الزراع الحراث انجی

گرسن - وقواتہ کتہلا الکرکیا سرغج ولاک گبے

گرسی - برنشستی وزیر گاہ وسندلی و برچین گاہ الکرسی اسکملی

گرسی - پشک زیرہا کہ بدان آتش افروزند صنمش لسنہ لری کہ اندن او دیانر لرقمع معنا سنہ

گرسی بچہانا - کرسی نہادن و افگندن اسکملی قویمق

گرش - نورہ

گرشمہ - بزرم الغنج نازو شیوہ

گرکا - پاچال و پاچاہ و پاچا ہنہ کارگاہ المنسج بزطقو یاجق موضع پاچالی معنا سنہ

گرکری - بدہضمی و تخمہ اسپ الکظۃ امتلاطعامدن عارض اولور برستلق و واغرلق الحمر طوارک ارپہ یکمدن اپچی واغزی قوقمق

گرگرینجانہ - السقط ہر نسنہ نک یرامزی وکتوسی و ہر متاعک یاتلوسی

گرگری ہڈی - قاقیرداق و کمرتایک و کیرک جرندہ گبی

گرگس طاشی - وطوشنجل طاشی نگی باشد مدور گن ابلیس گبی

گرگے - سزائے معروف چارمیخ گبے

گرم - اخشرو بہرہ الحظ نصیب

گرم - درہشتہ العطا بخشش و احسان

گرم کلا - کلم الکرنب کلم ولہنہ

گرم گرم - گلوچ و گلوچیدن مصدر قزدیلی نسنہ

چینمک و اغز شاپیرو تمق

گرن - اول شعاع افتاب القرن الشمس
اعلاها و اوّل ما یبدو منها فی الطلوع

گرنا - کردن و نمودن و گفتن ایتمک و ایلمک و یاپمق

گرن پهول - گوشواره القرط کوپه

گرنله - وقارت جوان بد اندام ایری و
بد منظر کندوالله گبی

گرنمک - واسمک خمیازه کهنزه گبی

گرنامه - کارنامه گبی صنعتیکه لائق کردن
هر کس نباشد

گرنی - مالمه و کل مالمه و انداییه واندوده

وسرز المسبحة بالحق ایتدکلری آلت المسیاغ و
المسیعة کوچک نوعنه مصرین و بیوکنه مالدیرلر

گروان قران یلدزی - ایرتیریلدزی شباهنگ گبی

گروت - یهلوالجانب یان

گروت لینا - یهلو خصتن غلتیدن و
غالیدن و غلت الاضطجاع یانمن یاتمق

ویوارلنمق چوپریک

گروفر - بوچ و بوش و داب و عادات
و فر و شکوه و شنگ و هنگ و فره و آوش بوش
و هوش العظمة الرفعة یوجه لک و اولوق

گرویز - کرفس اجمودگبی

گره - تجار و تجاره الفلوس فلوس
دشیسی سنه قلوة دیرلر

گره ماد - آرد سند

گره نار - سپهرار

گره هوا - لوده

گزی - گزجن و گزگرانک و گزگرو و چرنده و گزگری
الغضروف قاقیرداق و کمرتیک و کیک

گزیاغی - مسکه یاپکه گبی

گریدنا - زیر و زبر کردن آتش تا افروخته
شود المحصنی او دیا قمق ایقاد النار گبی

گریدنا - کاویدن زمین النکت قازمق و

گریدنی - آتش کاو المحراک اودی
قارشدره جق سنه کوسکو دیرلر

گریز هونا - گریز شدن و پرریختن و در
گریز آمدن و گریز کردن التحسیر قوشن توین
براقمق و تولمک پر برآوردن

گریش - داستون اغاجی دارباغ گبی

گریلا - سیاهنگ قرغه دولکی

گریم - راد

گریه شبست زحمتلو سنه

گریه منظر - ورنج و ورچ یرامز گوزن کیمسنه

گژ - کاژیره و کاجیره القرطوم اهیور تخمی

گژا - سخت الصلب شدید پک برک و محکم و قتی

گژا - یاره و دست برنجن و دستیخ و دستواه
و دستبنة السوار بلزوک

گژا - پای برنجن و خلخال بایوشیدان مستعمل
المجل خلخال

گژاه - وگژهاو پاتیله کلان الطنجرة والطنجر تنجره

گڑاڑہ - کرانہ دریا و لب تشنگاہ الساحل و کرکنارے

گڑاہی - پاتیل و پاتیلہ و پاتلہ و قزغان و
گژغان التنجیر تنجرہ

گڑبڑی داڑھی - ریش آمیز و ریش دو
مویہ در صفت آمیزہ و آمیزہ موی و چال

گویند الکھل صقالنہ آقلق قارشن آرپہ و بغدائے

گڑک - گرگ و گاک اول طاو قدر کہ یمورطہ دن
ہنوز قالمغلہ مست و سرسم اولہ قولجقہ مناسبہ

گڑگڑانا - کراجیدن و کربہیدن طاوق
یمورطلیہ حق و قتدہ فریاد ایتمک

گڑک ہونا - باز ایستادن ماکیان از بیضہ
دادن یمورطہ دن طاوق قالمق

گڑگنار عدکا - کومور دنمک توفیدن گبے

گڑوا - تلخ المرآجی

گڑواہٹ - تلخی و گیر المرارۃ آجلق

گڑوڑ - مایۃ مائۃ الف کہ صد لک باشد اعداد
شمار فارسیان بدین آہنگ باشد سلام تیو صد ہزار

کہ بہندی لکھہ گویند و مراتب بدینسان است
یک و دہ و صد و ہزار و سلام و صد سلام

را شمار و صد شمار را شمار و صد شمار را رادہ و صد رادہ
و صد رادہ را رآر و صد رار را رآلی را رار گویند

گڑوڑا - نگہبان عاملان از طرف حاکم
المصیط غالب و مسلط

گڑی - تیر بام و دار بام و نوردہ الجذع کرش
و استون اغاجی و طبان

گڑی - حلقہ زرہ و جوشن الحلقہ جبہ حلقہ

گزبلی - واوغلان آشی شیر خشت ترنگبین گے

گس - الفرج او دیری و آم

گسان - کشاورز و برزگر و برزہ گرو
برزگار و برزہ کار و برزیگر و شمیز الفلاح

والاکار الکنجی

گساد - مندک کچمز او لمق

گسب - دست رنج و مزد دست و پا رنج
زریکہ بشاعر و مطربے غیرہ دہند قزانمق

گسب کرنا وجہ لائق سے - نود سادا لفنجلدان
والفیدان قزانمق و کسب و ادخار ایتمک

گسبی - روسپی و لولی زنچک البغی زنا یدیجی

گستانہ - شاہ بلوط عربیدہ بلوط
الملک دیرلر قسطل گبے

گستوری - مشک المسک مشک

گسر - تیشہ اہران گبے

گس طرح - چگونہ کیف نیصل

گسک - کلوخ پیو گبے

گسگر - کاسگہ و کاسہ ساز و کوزہ گر الفخاری
چناق چولمک و دستی و برداق و وزدیجی الفخار

بالچقدان دوزیلان چناق و دستی و براق

گسم - گل کاژیرہ و کاجیرہ و بہرمانی کابیشہ
و خسکدانہ آلی رنگ معصفر العصفر الاحریض

اصپور چچکی عصفور اوتی

گسمز - غیر قاطع کسکین مقابلید رکنند گبے

گسمک — خوشہ خرمن کہ دوبارہ کوبند
کوزر و کفہ گبی

گسملک — زمین دامن کوہ کہ برای جانوران
ومسافران مانند آخور بسازند کندہ و گاز
گبی ماندرہ نیز

گسمہ — وسحر بیلک گبی پیکان شکاری
درکہ کوچک بیل شکندہ برطرز اوق تمرینیدر

گسنتی — کتان پارہ گبی

گسنئی — بزرگری وکشاورزی وزمینداری
الحراثۃ الفلاحۃ

گسوئی — سنگ عیار زرالمحک آلتون و
گموش تجربہ ایتدکلری طاش

گسوئی پر رکہنا — برمحک زدن وکشیدن
وعیار کردن

گسیرا — ریختہ گر برنجدن وتیموردن
دستی وبرداق وچناق دوزیجی

گسی — گلند الحفر قازمہ وکولنک

گسیس — زاک زردوزاک شتر دندان
کونہ از زاک

گسی طرف کا ارادہ کرنا — پیسودن المیل
الکلمک الارادۃ دیلہ مک

گسی کام کی عوض اپنی جان ہلاکت مین ڈالنا
رگ بسمل خاریدن بجاغہ بیون سورمک و
ایاغیلہ قنارہ یہ گلمک

گسیکی سبب سی بلا مین پڑنا — برسیمان کسی درچاہ

گسیلا — زمخت وزفت وزرکش ویہ العفوصۃ
گکرہ لک

کش — پینو گبی اقط ودوغ وشطرنج
اویونندہ شاہ کش اتمک دینور کش دیہ جک
پردہ عجم شہ دیر لر شہ گبی

کشاد دیرمک — یایدن اوقی صالیویرمک
گشاد گبی

کشادہ — واد وفہل الوسعۃ گیکلک

کشت — شہ دادن

کشت — برزالزرع الکین

کشترہ — زندہ بزرگ کشترہ گبی

کشتی — باکردن وگرفتن مستعمل وپاک شدن و
پاک کردن وتمام شدن وتمام کردن معرکہ کشتی
وکشتی حضمانہ کشتی عداوت المصارعۃ کورشجیلک

کشتی — عماری الزورق السفینۃ کمی قایق

کشتی — کشکول وگکول کشکل معناسنہ

کشتی برابر رہنا — کشتی گرہ شدن وکشتی قدر شدن
وبودن وجنگ قدر شدن وافتادن

کشتی باز — کشتی گیر المصارع والصراع کورشجی
وکورش طوتجی

کشتی لڑنا — کشتی کردن وگرفتن التصارع بری
بریلہ کورشمک

کشتردی — وکشتمہ سی شیہہ اسپ

کشتلمہ — باد درمیان صبا وجنوب عربیدہ
ازیب دیر لر باد کرشب گبی

کشف — ہوش واژون بینا بے معاینہ و مشاہدہ

کشکک — طعامیکہ از دوغ پزند کشک گبی

کشکہ — کاشکے گبے

کشنش — کشنیز باشد کہ بزہ قوریون گبی

کشنہ — و بورچق غلہ باشد میان ماش و عدس دار و کرسنہ گبی

کشوث — آفرہنج باغ صرشغی معناسنہ

کعبتین — سی مہرہ نرد بفارسی سپنج برخی کاتبین گویند زار معناسنہ

کعبہ — آباد بیت الحرام

کفارہ — ترجمان کناہدن اریدیجی سنہ

کفاف — تورتیز سوال دن منع ایدہ جک مقدارے کشینک رزقی اولمق

کفاف نفس — قوت لایموت توشہ گبی

کف دریا — سورح الزبد دکز کپوکی

کفش — پاپوش و پا افزار کفش جستہ

کفش نعلدار پاشنہ برجستہ افراز و پاہنگہ و جمشاک و جشک و سندل و سندلک و سندلہ کندرہ و ایاق قابی معناسنہ

کف صابون — کفچ صابون کپوکی

کفگیر — آلہ کف برآوردن دیگ کفلیزہ و کفلیز کوگیر معناسنہ المغرفۃ المطفحۃ کفگیر دیدکلری کبچہ و کفچہ سوراخ دار را کفچلیزہ و کفچلیز و زازل و آردن گویند سوزکی و سوزک معناسنہ

کفن — جامہ مرگ و کفن میتہ صارد قلری بز

کفن چور — کفن دزد و گورشکاف و گورشکاونہ و شکاونہ النباش کفن صویجی

کفو — ہماورد و ہماویز و ہمتا نکدش

کفنی — پیراہن کفن ماناکہ درویشان پوشند

کفہ — سپید بزرگ ہیوہ نہادن کوارہ و لودہ گبے

کفہ کیمونی — کمون حبشی طفلہ گبی

کفہ کیلی — حجر الرخام گوازگل باشد قیمولیا گبی

کلج — خردل بری

کلرمہ — آجل گبی آروغ

کلزہ — مزہ عفص ترش و دندگبے

کلکڑی — گروہہ و دیکی و قرموک و ترغوتہ و پنناغ و ماشورہ و چغرشتہ و شفتہ و پاغند و پاغندہ گلولہ حلاج کردہ و دشکی گلابہ و کلاوہ ریسمانی کہ برچنگلوک تنند ہندی اٹیا الکنہ ایپلک یومغی و جاجہ گبی

کلیک — طاغ یارپوزید رصعتر الخمار معناسنہ ہامون گبے

کلکڑی — خیارہ خیارزہ و گلوندہ دراز و باریک باشد القثاء خیار

کلز — چیز و مختث و بابون صبورہ گبی

کلزدن سولمک — از بینی حرف زدن منگیدن گبے

کلہوالی — کرہ بغل بغلک ترکیدہ کوپک ممہ سے و عروسک دیرلر

کل — ہما دوہمہ و ہمادی کلی و ہمکی و ہمادیان کلیات بترکی ہپ و ہپسی و دوکلی و بتون

گل - روزگزشته ودی ودیروز وزودینه بترکی
تناگن الامس دونکی گون

گل - روزآینده وفردا بترکی تانگلنده الغدایتر
غدوگبی ویارن ویارنکی گون پروا گبی

گل - آرام الراحة دکلنمک

گل - اقرع ترکیده گل دیرلر

گل - در ترکی گل سرشستن باشد گل فارسی گبی

گلاتیر - بتوک گبی سپد وطبله بقالان ترنیان گبی

گلا - تنده وتندیدن مصدر چچک طومور جعی

گلا - کله وسرالراس باش

گلابتون - زررشته

گلام - سخن وسخنون وسروب ونوالله لاقردی
وسوز معناسنه

گلام الله - نبی ونبی ونوی ونوی وکراسه
الکراسته المصحف

گلانیج - جست وشلنگ الطفر والطفور یوقاری صچرمق

گلانیج مارنا - برجستن الطفور ایتلمق واطلمق وسکرمک

گلائی - ازآرنج تابند دست الساعد قول

گلب - وقنقال وتفه وطوره کلافه باشد
که رشته بران پیچیده بشکل حلقه باشد و
چرخ کلافه را المیه گویند بهندی اٹیرن گویند
وکلبه نیز کلافه گبی

گلبجه - کلاوه باشد

گلبک - پروانه گبی جانوریکه گرد شمع گرد آید

گلبلانا - دردل جنبیدن الهس کوکله دوشن
خواطر خلجان ایتمک

گلبلانا - آهسته آهسته ونرم جنبیدن لاهتزاز
در ترمک ودپرمک

گلب - اهار بترکی انچه برکاغذ باشد اهار است
وانچه برجامه حشیل

گلتهی - ماش هندی القانه چلک

گلچه - نان کوچک کلیچه وکلان را کلچ خوانند الکعک

گلخ - قوری اتمک وبکسماطه دخی دیرلر کاک معناسنه

گلخن - گلخن باشد در ترکی بکاف مستعمل

گلر - سوسمار سوس گبی

گلز - بیخ نارد شتی مغاث گبی

گلس - سرطوق بفک اضافت ومیل سگنید

گلغا - تاج خروس وبستان افروز ترکیده
میر عاشقان وبستان گوزلی دیک بورکی دامیره
عاشق وقطیفه وخروس اسپکی ومخمور جچکی معناسنه

گلغی - کلل وکلکی ترکیده جیغه وجیغال دینور
وپادشاه لرک باشلرنده اولانه سورغوج دیرلر

گلف - بشنج ترکیده چیغت وسیس دیرلر

گلفت - گیارا البشرة وجه متکدر اولمق که شدت
ملالتدن ویابوغاز قصلمقدن وبوغلمقدن و
بوکالمقدن ویاخود افراط اکلدن حادث اولور

گلک - خامه وغزو البراعة القلم یازوو
یازاجق قلم

گلک کاجنگل - نیستان الاجمة میشه لک و
درختستان وقامشلق نیشه لک

گلک - جانہ انچہ از کاہ وغیرہ بہم بستہ بران
از دریا گزرند و سامان گزارند درین دیار
از کاہ گوندلا سازند

گلگا لڑکا - زادہ دیروزہ ابن الامس دونکی اوغل

گلگی رات - پریدوش وشب روز گزشتہ
پرندوش و پرندوار و پریشب البارحۃ الاولی
کچان گیچہ یعنے دونکی گونک گیجہ سی

گلگل - ہزرہ درآئی وکاؤ وکاؤ وکلمکل وکلکل
الصعب یکشاقلق وگوزہ لک ہزرہ گویلق

گلگی - کلغی وکل جیغہ معناسنہ

گلگی - انچہ برکلہ اسپ از پرہا گزارند

گلمہ - جرغندو وجرغندہ العصیب یاغ باغرو
دخی طولمش بغرسق مومبار معناسنہ

گلمہ - واژہ وتلاآسوز معناسنہ

گلمہ تاکید - ہئون وہین وہی الاآگاہ اول

گلمے کی اونگلی - انگشت شہادت الدعارۃ
شہادت پارمغی

گلنا - تیرک وکنشک وتیرک زدن اعضا
اردرد قشقرتمق معناسنہ

گلنک - باتر طورنہ قوشی

گلنی - وچیچری کنہ القراد کنہ بیوک نوعنہ
صاقرغہ دیرلر

گلوار - می ساز ومی فروش بترکی سوچی
النمارسجی صانجی

گلوار کی بہٹی - شرابخانہ ومیخانہ الماخور میخانہ ویوزخانہ

گلور - گاؤ جوان ودوشیزہ الجذعۃ بش یاشنہ
گیرمش دوہ وایکی یاشنہ گیرمش قیون اوج
یاشنہ گیرمش صغروآت

گلونجی - سیاہ دانہ وشونیز وشونوز وشہنیز وشینیز
الحبۃ السوداء چورک اوتی

گلہ - تندہ درخت طومور حق وتندیدن
مصدر طومرچقلنمق

گلہ - سرالراس باش

گلہاڑا - تبرچوب شکاف وتبرچوب شکن
تبرالفائس ایکی یوزلو پالتہ وپالتہ نک صاپنہ ید
الفاس دیرلر

گلہ دراز - الصاخب یکشاقلق ایدیجی

گلہ اویونی - گولے الوان پتہر کے جس سے
بچے کھیلتے ہین تشیرہ معناسنہ

گلہ شکری - عسل طبرزد

گلہیا - کوزہ قفس

گلی - کنہ العلس صاقرغہ

گلی - آب دہن کشیدہ وغرارہ

گلی - پرہائے نورستہ مرغان قوش لرک قناد ے

گلی - غنچہ بترکی پوندک وغنچہ گل راگنبد وگنبدہ
وگوگلک وگوپلہ الزہر چمک النوراغاج چچکی

گلی - تریز وسوزہ الدخریص تریز

گلیانا - ظاہر شدن سرہائے پرچوزہ
التشویک دیکن بتمک اغاج دکنلو اولمق

گلیانا - شگوفہ برآوردن درخت طومور چقلنمق

ے گلگ کا جنگل نہستان الاجمۃ مشہور ہے گلگ خستان وقاشقلق

گلے پر کے پاں - گوبلہ ارگلگ یوزن و باشک صاچلری

گلیجی - جگر الکبد باغر

گلی کرنا - آب بدہن کشیدن المج آتمق وصاچمق

گلیجا - جگر و پوت و قلیہ پوتی قلیہ جگر بتر کی باغیر الکبد جگر و باغر و جگر جبیر مستعمل در

گلید قوغانی - دندانہ کلیدان کرہ گبے

گلیجی - جگر بند جگر و بوگرک و یورک گبی عربیدہ سواد البطن ذنبور

گلیل - برجستن اسپ از نشاط بر چپ و راست

گلین - گیاہ شور کہ در طعام کنند تورگبے

گم - دہانہ لگام

گمال - شیوہ تمام اولمق

گمان - کوک القوس یای

گمانا - کسب کردن الاکتساب قزانمق

گمان اوقی - کمان گروہہ و کمان مہرہ باشد

گمان چڑہانا - چلہ کردن کمان زہ کردن و بزہ کردن الایتاریایہ کریش ایتمک

گمان نجار - کمانہ مشقب یای معنا سنہ

گمانی - و کمانچہ برساز در غژک کبی

گمائی - مال بزور بازوے بدست آوردہ

گمٹہا - چوب کمان و کمان چوب

گمشری - کومر و یکل الکمثراۃ ارمود

گمخاب - و کمخا الوان مختلفہ طوقمش قماش

گم خوارہ - زار خورش القتین قلیل الاکل و الان کشے گم خوراک - فرمرست آزیجی کمسنہ

گمر - میان و تہیگاہ و گش و ندا الخصر و الخصرۃ قولتق التی کہ بکور دیر لر بل و بیلی

گمر - طاق عمارت والادگبی

گمربند - بند الحزامۃ یولار و انچہ دراز ارند کنند انرا اچکرہ گویند

گمربند صچاغی - پش گبے جہتا کمربند کا

گمر ٹوٹنا - کمر باختن و کمر شکستن عاجز اولمق

گمر سیدہی کرنا - کمر سیخ کردن برآزرراست بولمق

گمرک - باج و خراج ساگبی پرمٹ

گمرہ - گہرنڈکہ یارہ اغزندہ منعقد اولان محرولغہ درخشک ریش گبے

گمری - انکہ درد کمر داشتہ باشد از برداشتن بار گران

گمری - برنگ ملتان و بیلمہ معنا سنہ و اصطلاح ظرفا سندہ کوتہ کوسدی دیر لر

گمزور - بسیار و ناتوان النحیف آرق کشی

گم صبر - تنگ شکیب

گمک - چرپک الدریا ردم

گمل - پلاس و کوال الکسا گلیم چوال آبہ و پلاز

گملک - کیفر و ایولک پاداش

گملی - گلیم الجلس و الحلس پلاس آبہ کپہ چوال و پلاز

گمند - بتر کی ارغمچی جلبیز و جلویز و جلیز شولان الوہق کمند

گمند ڈالنا - کمند انداختن و افگندن و برچیدن

وپیچیدن کمند آتمق

کمنگر - مخنف کمانگر کمان ساز قواس کمایدیجی

کمہار - کلال وگوزہ گر وکوزہ ساز وکاسہ الفخار

کمہلانا - پژمردین وپژمردن الذبل الذبول حلولمق

کم ہمت - کمزن ہمتسز کیمسہ

کم ہمتی - کرسنج ہمتسزلغی

کمی ارسلانی - مدمغ پوچمغزو بیدل کسن باشد شیر طاقی گبی

کمیت - کہر وہیگر وتُرُغ الکمیت قیوقرمزی وسیاہہ مائل اولانہ خرمایی طوری دیرلر

کمیلا - المجرز الذبیح طوار بوغازلیجق یر

کمینگاہ - گوشانہ ونخیرگاہ المرصد پوصوبری

کمینہ - پُژوی فرومایہ نخیر ونخیر نفتہ الرذل خسیس اصلسز کیمسہ

کمینہپن - دَثر وَاخ الرذالہ اصلسزلق

کمی یلکنی - بادبان کشتی

کن انکھیوں سے دیکھنا - گوزاوجیلہ باقمق کنغاله معناسنہ

کنارہ - شَتُر وکران وکرانہ ودہنہ پہلوتہی کردن وپہلوکردن الشفاطرف واوج

کنالی - خنور خم کلان مانجنہ معناسنہ وانچہ دران غلہ نہند شکسینہ کہ بترکی صریون وپتک گویند واین از گل باشد وبرنوعنہ انبار گویند

کنبل - گلیم

کنبہ - خویش وخویشاوندان وخویشاوند القبیلة برادران اولان جماعت

کنبہی - سمار وغ الکمار ختار

کنپٹی - بناگوش الصدغ طویون سرشاخ گبی

کن پہٹا - شکافتہ گوش الاخرق جلاغی مشقوق

کنٹھا - گجگ وگبگ وجہک گریبان

کنٹک - بدخو ودژخم ودژخیم الخسیس جری

کنٹھہ - چخش بیوندہ اولان اورویومرودر

کنٹھہ مالا - خنازیر بربوغازک مرصیدر

کنج ایریسی - قارت اوغلان پسرامرد رشت وقوی جثہ کنک گبی

کنجڑا - سبزی وترہ فروش البقال سبزواتچی صاتیجی

کنجلک - دیکتلک جوانی

کنجوس - بُرفت البخل بالینی کیمسہ یہ دیریمیوب صاقلمق فہو باخل وبخیل وبخال شدتلہ ادلان

کنجی - کلید بترکی کتمان کلید غلط انچہ از قفل ومگر انداز ندبشکل وکلیچہ ومانگ کلید چوبین المفتاح الناخر

کنجین - القواد قلتبان

کنجنی - لولی الزفن رقص اتیمک وہی مغنیہ

کُند - الکہام الکلیل چونکہ کسمز قلیچ وبچاق وغیری

کُند ذہن - غاش کودن الغباوة والغباية فکر وفراست آزاولمق

کند ذہنی - تیماء البلادة کودنلک البلید کودن

کندرہ کنور برنباتدر قبوغنی صویوب اپیب ایدرلر بہندی سن باشد کنک وسن گبی

کندر - قلندر الرندہ طاشید قلری مزاغ

کندن - زرخام النضار غیر النضار آلتون

کُندہ — وکلید ان المقطرۃ محبوسلرک الینہ اورد قلری

کُندہ — وکوندہ میقعہ البازی پتوازگبی

کُندہ — تنہ درخت وتاپال الجذع اصل

اغاجلرک بالدیری وساق

کُندیگر — جامہ کوب اوربالرک دوکنجی

کیمسہ کہ قصارودقاق در

کُندی — چوبیکہ دران پاشنہ دربگردد الخجران

قپواوکچہ سی کہ آچوب قپاندقچہ قپوایلہ دورایدر

کُندی سنہ یونمق — تیشہ بسوئے خودزدن

کسری کندی طرفنہ اورمق معناسنہ

کُندی کندینہ سولیمک — مردانلمق و

دیرلامق بڑبڑانادندیدن گبی

کُنڈا — پاچک دشتی الخشی صغرتری

کُنڈل — خرمن ماہ وخرمن آفتاب الطفاوۃ

گونش دائرہ سی وعندالبعض آی اغلی ہالہ گبی

کُنڈی — زرنیخ وزرفرین وزوفلین وفلج و

فلجم الغلق یاپمق وبرکتمک والغلاق قپوبرکتماری

نسنہ الزرفین قپوکورہ کی

کُنسلای — گوش خرگوش خرگوش ہزارپا

کُنک — ٹونٹی آفتابہ وغیرہ موری گبی

کُولہ راہ آب کہ ازسفال سازندگنگ گبی

کُنکر — دیکنلی برنباتدر حرشف ازان چلتنی

کُنکر ساقزی — صمغ الحرشف کنکرزدگبی

کُنکری — سنگریزہ الحصاۃ الحصاۃ فوق طاش

کُنکریلی زمین — ہمون اوفق طاشلویر

کُن انکھیوں سے دیکھنا — بگوشہ چشم نگریستن

اُغول واُغیل واَسَارَہ اللحظۃ گوزقویرغیلہ نظر اتمک

کُنکنہ — باگل آب نیم گرم ویکدک ویلدک و

بلکک وبلکل ایلی معناسنہ

کُنکوا — کاغذاوچورمہ

کُنگال — ساسان وارزانی

کُنگن — دست برنجن ودستینہ وگوہرکش

مکلل باشدودستوانہ ویارہ السوار بلزک و

دستینہ مردان جنگی راکہ قولچاق باشدبترکی

الدوان دیرلر

کُنگنی — ارزن وکاورس وزغارہ وگال

طاری معناسنہ

کُنگنی کی روٹی — زغارہ طاروآتمکی

کُنگورہ — کنگرہ الشرفہ حصاردیوارندہ

وسرائے دیوارلرندہ اولان برج

کُنور — وکندرشاہدانہ گبی درخت بہنگ

وکنورتخمی تخم آن

کُنول — یرقان صارولق نام مرض

کُنول — نیلوفرکہ افتابی وماہتابی باشد

النیلو فرنیلوفرچیچکی

کُنویر — وکندرالادنہ گبی درخت سن کہ ازان

رسن سازند کُنگہی — درخت شانہ

کُنگہی — شانہ وسفاہن المشط طراق

کُنگہی کرنا — شاندن وشانہ کردن وشانیدن

وشانہ زدن ونہادن وکردن وکشیدن

الاتشاط طراغله طرانمق

گنیر - خرزهره الدغلی آغواغاجی

گنه تخمی - وکنه کوچک عربیده خروع اسم بید انجیراست طمراگبی

گوا - زاغ الغراب قارغه

گوا - ملازه وکثره وگنج وگده اللهات دلچک

گوا - چچله الانظر ولاق

گواکب سیاره - درمنه یلدزلرک بربری دن بربری کچر بریره طور مز

گوانر - شهر یور

گوانرا - مرد نوجوان زن نکرده البکر کنج ومرد زن نکرده رارگن گویند ترکی

گوانری - دوشیزه وبالست وغربد وغرود وغرید بکر رفته دختر البکرار گور مدک قیز وتازه

گواڑ - تخته در المصراع قپو قنادی

گواڑ کٹھکٹھانا - بر درزدن وانگشت بر در زدن الدق اورمق

گوان - چاه وچاه خموشان وچاه نسیان وچاه فراموشان چاه انباشته وگرود بسیار عمیق وای چاه زینه دار وگریبچ چاه زندان البیر قیو

گواکھو دنیوالا - کتکن صویو لجسی قیو قازیجی

گوبا - گلوخ کوب المزربة الارزبة طوقماق

گوبره - انبار گبی چورچوبی زبیل وسپور زندی که بریره کومه ولوب کنجیلر ترلایه دوکرلر

گوبلک - خایه دیش آق منتار ویللی منتار قرجان گبی

گوب - خم آب وغیره

گوپچک - وقوانوس وخنبره مرتبان یه شک گبی

گوپرتکن - وپیاغی صابونی برگیاه درآندن اثواب یایقار ارغوشنه گبی آذربویه معناسنه

گوپردی - آواز پائے ستوران قاراق گبی

گوپری - پل وجسر خدک گبی

گوپک اورمق - لائیدن گبی پهونکنا کتی کا

گوپک اولوسی - ناله سگ وکدی ماولسی آواز گربه لوکه گبی

گوپک ایله برچوالاگیرمک - باسگ بجوال رفتن غایتده خلاف جنس اولان شخصله بر آراده اولمق معناسنه

گوپک بوغان - قاتل الکلب داراقی گبی بهندی کچلا

گوپک دیشی - ناب سباع وآزودیش مردم ناب گبی

گوپک منکشه سی - آتش سنگ گبی بنفیج الکلاب معناسنه صرمشق نوعندندر

گوپه - انچه درگوش کنند بهندی بالا

گوپه باصلمش اوزم - دانه انگور که برائے شراب درخم کنند سایه پروران خم گبی

گوت - اوتراق بری مقعد وکوتنی قاشیق کون خاریدن پشیمان اولمق معناسنه کوت گبی

گوترم - زمین گیر افگار گبی آنکه از زمین برخاستن نتواند

گوترم چکرکه - ملخ پیاده گبی که پر ندارد

گوتل — یدک و پالا
گوتنا — بار درخت و غله زمین را اندازه کردن الخرص او زانمق
گوتوال — شب گرد و گزیر و شحنه آنکه شب نگرد و حفاظت شهر کند
گوته کوسدی — در اصطلاح فواحش انگیا باشد یا کرتی زنان برک گبی
گوته گردن — الاوقس بوینی قصه
گوتهی — تهنال النعل باشمق
گوٹ — دژ بتر کی قورغان القلعة طاغ باشنده اولان صغنغ محکم برک بر
گوٹنا — کوفتن و کوستن و گستن الدق والدکمک
گوٹها — بام و بالاخانه و ستاوند کوشک السطح او اوستی
گوٹها — تنوره بدن
گوٹهی — کند و شکینه و گانور الکندوج قوان وصریون دفچی
گوٹهی — خزانه تفنگ گبی
گوج — کباب تاوه که در قرون پزند شراجی
گوچکن — برقوشدر کزنه گبی شیر کنجکنا معناسنه
گوجن — جانوریکه از پوست آن پوستین سازند فرسان گبی
گوجنک — صفرا کردوی اعراض اینک شکن گبی
گوجه تمک — توانستن تاندگبی
گوجی یتر — والندان گلور و تواند داندو
گوجم یتر والمدن گلور توانم دانم
گوچادینا — اندک زخمی زدن الوخز سنگو ایله طعن ایتمک و غیری سنه ایله اورمق واکنه او لغمق
گوچله بوکن — وقزغه بوکن اداراقی بهندی کچلا
گوچمک — کوچ کردن بنه بستن کوچ گبی
گوچنا — خلانیدن و سپوختن و سپوخیدن الشوکة دورتمک و صانجمق و باتورمق
گوچنا — سوزن زدن ازدن و آجیدن الغرز برسنه یه اکنه او یلغامق و باترمق
گوچی — دفته و دفتین و پنجه و غرواش و غرواشه و سمرو گزند و گزندبتاره اصیصة او گیر معناسنه
گودری — گونه از پوست دباغت داده که از آن بند کاردو غیره سازند جبر گبی
گودکودکه چلنا — جه جهان رفتن صچرامق
گودنا — برجستن و جستن و سیستن و جست و خیز کردن کوهنک خیز کردن و برجستن انخنث الظفرة صچرامق و آنلمق
گوده — تن و بدن جسد و جسم گبی
گوده لو — و بویلو بوصلو و کوجلو قوتلو تنومند
گودنیوالا — شب آتیلجی
گودون — گدرم و اریجان معناسنه در
گور — زنجیره گردباف قیسطون
گور — ریشه ناخن الظفیته بر پاره تنه
گور — انبوه گهنا غیش و کنفیل گبی
گورا — جامه ناشوی و کوزه نادیده

آب دسبوی نادیدہ آب ابجدید یکی نسنہ

گوردوکم ـ گرہ دشوار کہ وانشود علج گبی

گوردہ ـ دہ کوچک کم آباد

گورش ـ کشتی مصارعہ کشتی گبی

گورشمک ـ کشتی کردن

گورطمان ـ نرم گبی گہربہندی

گورک ـ وماشہ آتشگیرہ گبی وسپنا وسنسی

گورکجی ـ پوستین دوز موبینہ گبی

گورکدی ـ وقزدی طالب نرشدن گربہ گشن گبی

گورلمک ـ وخشمانہ حیقرمق نوفیدن گبی جہڑکر بولنا ـ

گورمز ـ گورماست گبی بوغدا وزرینہ سدصاغوب چالقوب بعدالانعقاد تناول

گورن صمغ درخت مقل کہ درمین باشد گلگل ومقل گبی

گورہ قپوپشمغی ـ بینی درمجوبہ گبی

گوڑا ـ خرمہرہ کلان المنقاف قاطر بونجی

گوڑا ـ خاکروبہ وخراش وخراشیدگی وخراشیدہ وتیف وانبیرہ وخلاشہ وخاشاک کہ بربام اندازند القامہ سپورندی وکبرلک وقشقلق وسپورندیلک وانچہ بدان آتش افروزند بترکی طوترق گویند آتشگیرہ گبی

گوڑا ـ تازیانہ وچابک الدرہ طورہ

گوڑد ـ لوری الجذام سوداغلبہ سندن برمرض اولور

گوڑہ ـ پیس وپیتی البرص مرضدر

گوڑہی ـ مبروص الاجہ مرضلو کمسہ

گوڑی ـ پلچی وکس گربہ الودعۃ یلان باشی

گوڑی ـ استخوان سینہ القصبۃ کودن الغارس

گوڑی ـ ملک النوفۃ شول بیاض کہ طرناقدہ

گوڑی والا ـ آنکہ خدمت تازیانہ زدن از امیرداشتہ باشد

گوڑے مارنا ـ تازیانہ زدن المشق اورمق الجلدا غاجلہ وقامچیلہ اورمق

گوزپشت ـ کنج وزروزنگ وزونگ وزونگل الاحدب ارقاسی قنبورکشی

گوزلمہ ـ وپشی وچورک وبوغاچہ پوری در روغن بریان کردہ چواک وچلیک گبی

گوزہ قند ـ گلہ قند وآبلوج

گوزہ آب ـ کہستہ صوایلہ ملو وبرداق و فلشک کوزہ منقش

گوس ـ کروہ سنگ علامت آنرا فرسنگ وسنگ نشان ومیل گویند وندا المیل اربعۃ آلاف خطوۃ وجمعہ امیال

گوسبہ ـ کہیلے

گوستبک ـ چچہوندر انگشت برگ گبی

گوستک ـ پایوند وچدار شگال گبے

گوسکو ـ انچہ بدان دیوار نقب کنند بہندی سیل شلنگ گبے

گوسلہ ـ پوستی غیر کیخت وساغری غرغن گبے

گوسلہ طاشی - وصوماقی طاشی سنگیکہ گفشگران بدان افزار تیز کنند سنگ اسکاف گبی

گوسنا - دعائے بد دادن و بد دعا الخ معناسنہ

گوسم - گوسفند پیش رمہ روندہ باژن گبے

گوسنگ - حیوان گشن طالب نر

گوسنگ - وطلب ولمق طالب نر شدن مادہ

گوشک - ودوہ یا وریسی بوتہ شتر بوتہ گبے

گوشش کرنا - کوشیدن چبالمق وسعی ایتمک

گوشتہ - غلہ مانند ماش وعدس کہ بگاو دہند فرسطاریون گبے

گوشیمک - سست واستر خا شدن عضو فلج گبے

گوف - کرہ گبی پہپوندو کوفلنمش وچپکلنمش پہپوند لگا ہوا

گوفتر - کوفتہ کہ کباب باشد

گوفتر چوربا - ہیمہ گبی شوربائی کوفتہ

گوفلنمش - وآجیمش وفاسد اولمش و قوقمش وچپکلنمش میوہ ونوالہ وغیرہ پہپوند لگا ہوا وبودار وترش شدہ وفاسد شدہ بیور وسیست گبی

گوفلی - بیات وقوری وکوفلی وچپکلی اتمک پہپوند لگی روٹی نان تلخ گبے

گوکابیلی - نیلپر ونیلفر ونیلوفل ونیلوپل ولیلوپل ولیلوپر ولیلوپرک النیلوفر لوفر وچپکلی

گوکرجین - کبوتر سبا روک گبی

گوکرجین ادتی - رعی الحمام غلہ مانند ماش

وعدس فرسطاریون گبی

گوکرلینمک - قفل شدن سگ وپنبہ بستن سگ الغطال لزوم بعضہا بعضا

گوکرمتا - سمار وغ الکماۃ مختار

گوکرمک - آواز کردن شیر زار گبی دکارنا

گوکرہ مک - وکومور دنمک وخشمناک حیقرمق گبے

چینکر بولنا جہڑکر بولنا توفیدان گبی کوکرہ یکی بان گبے

گوکم - الوچہ ترش آلیچ گبی وکوکم اریکی طاغ اریکی آلوچہ ولمکوز اریکی آلوی جبلی

گوکنمک - سرزدن غنچہ وشکوفہ از درخت تندیدن گبے

گوکنا گہڑیکا - قور رمق

گوکوم - ابریق

گوکہ - ترکی است برادر رضاعی وکوکلداش نیز بفارسی ہمشیر وہمشیرہ

گوکہ - مکیار ومکی ترکیدہ کوچک اتمک قرصی وسد قرناشی معناسنہ درکوکہ گبی

گوکہہ - تہیکاہ الکشح بکور خصر گبی

گوکل - رماد معناسنہ قوینا گبی

گوکل - گراس ولپ بترکی یوتم اللقمہ یوتمق وبریودم طعام

گوکل - تالاب بترکی

گوکلک - وطلوم قربہ جغرات وتغار جغرات کیفر گبے

گوکلک - وصوصق دوہنی دوودو بینکی گاویں گبے

گولنمک - خمیر کولنمک خمیراہ تہنا خشکفا گبی

گولہ کومک - تمیر دزریر آتش کردن مل گبے

گولہا - جفتہ انگوتہ پوچ وسکردن

گولہاڑا - تیر الفاس ایکی یوز لو پالتہ و پالتہ ایلہ اورمق و پالتہ نک صاپنہ یدالفاس دیرلر

گولہا مٹکانا - جفتہ گردانیدن وکاچول و گچول دیب چالق معناسنہ

گولہ مز - دوراغ گبی اول یوغرتدرکہ اوزرینہ سدصاغلمش اولہ

گولہو - چرخست وجوانہ وکراوش وکراوس بترکی منکنہ گویند وجندرہ شکنجہ کتاب بستن

گومج - شانہ گبی چپتا شہدکا

گومر - دفن کندو پوشیدہ کندہ نہنگ گبی

گومرک - باج وخراج واژگبے

گومرن دودلکی - وچیک تریاق دوائے زرا وندا ست طویل باشدکہ شجرہ رستم قہار الحیۃ خوانند زباشد وانچہ مدور است مادہ باشد بترکی ارقورتران خوانند

گومری - زغال ورسم گومری انچہ نقاشان برکاغذ سوزن زدہ کنند گردہ گبے

گومس - وقولنق گہونسلا کاووک گبی

گوملوک - عرق کردہ گبی

گوملتہ - کریچہ خانہ محقر ومختصر وصلاج نیز بہندی جھونپڑی کریچ گبی

گوملک - قمیصہ کہ ملکنہ جودہ صقمق قبا تنگ شد گبی تنگ شدن معیشت

گومک - دفن کردن وفروکردن توخن گبے

گومور - زغال گومور نمک جنبش دربرہم خوردگی خلائق ووحوش کہ ہزاہز باشد نوفیدن گبے

گومورقوری - دہکتا انگارا سگار گبے

گومورلک - جائے کویلہ نہادن اشبو گبے

گوموک - ناخن درنشستن درچیزے

گومہل - نغم المنقب دلک

گون - چرم دوال گبی

گونا - گنج وپیغولہ وپیغلہ وگوشہ الزاویۃ گوشہ وطوار بوجق معناسنہ

گونپل - ستاک ونوبہ ورستاک الغصن اغاج بداغی وفلیز

گونج - گلنگ طورنہ قوشی

گونجڑا - ترہ فروش وسبزی فروش البقال سبزوات صاتیجی

گونچ - پی پاشنہ العرقوب وکچہ سی اوزرندہ گی عصب غلیظ وعرقوب الدابۃ فی رجلہا بمنزلۃ الرکبۃ فی یدہا

گونچا - کوچہ وزلفہ کوچہ تنگ وتاریک السکۃ صوقاق

گوچین کامنا - پی کردن ایاغ عصب غلیظ کسمک

گوند - تابندگی برق درخش واژگبک البرق یلدرم ویاغمور سنرشمشک البروق یلدرامق وشاقمق

گونڈا - لاوک وتارہ وتغارہ وتعارالاجاۃ
طعار وحمام طاسی
گونڈاکرنا - سرگیری کردن وخوردن واین
قسم شخص راحشر کائی گویند عمل بدکردن چند
کس بایک
گونڈبازی - خرسک طورہ اویون معناسنہ
گونلک - صمغ کندر لبان گبی
گونیک - ہندبا کاسنی کسنلج گبی
گووہ - کرم گندم خوار سوس واشپشہ گبی
گوہان - وکوہہ وگودبان السنام دوہ اوبی
گویا - پیغولہ چشم وکنج چشم الماق والموق گوز
گوی اغاسی - دہ دار گبی کوی صاحبی در
گویش - جگالی نشخار گبی
گویکواوتی - دوائے سعتر بستانی نوعنہ
زعتر وارنابو دبیری ویرلر
گویمک - انتظار کردن بپای گبی
گوینمش - آتش رسیدہ چیز وکویو نمش بہ ہودہ گبی
حرارت آتشدن صرارش نسنہ
گویلا - انگشت وزکال وزغال وآلاس و
اشبو جائے زغال ریختن الغمۃ کومر وکومرتکی
گوی مین ڈھونڈنیوالا - شکاونہ شکاوندہ
گویکی آواز - غاک مقارغہ آوازی
گہات - انبار وکودوکوکش صفت السماد
طوارترسی کبرہ وکوبرہ وزبیل
گہاتی وقت زانو پرڈالنے کاکپڑا - پیش انداز
وکندوری وکندورہ پیشگیرہ معناسنہ
گہاٹ - چارپایہ وپلنگ وکت
گہار - حمامۃ الفالکی
گہار - خاکستر شوریدہ کہ رنگ ریزان بکار
برند شنجار قلیہ طاشی معناسنہ
گہارا - نمکین وشورو وژرول الملیح طوزلونسنہ
والملوحۃ طوزلولق
گہارا - غرارہ والرد چوال معناسنہ
گہاری - آب شورالزعاق الاجاج آجی
وطوزلوصو
گہاری زمین - کثیر شورہ زار وشورہ
زمین الغم سالغم وشوراق وچوراق یر
گہاڑو - رمہ وگلۃ السرب سوروسی
گہال - دم آہن گرد دمۃ المنفخ کورک
گہال - پوستین وبی موی راچرم خوانند
الفروۃ کورک الجلد دری
گہان - کجا قندہ ونیرہ دہ وہر قندہ
ہر کجا وقنغی کدام
گہانا - خوردنی وخورد وخوردی
ورنجال الاکل بیجک نسنہ وہر نسنہ یزالطعمۃ
یمکلک ما کلہ معناسنہ
گہانا - خوردن وگسار دن خوردن غم
وشراب الاکل یمک
گہانا کہانے کا خیمہ - پردہ زنبوری
گہانا مردیکا - شب غریب بفک

کہان جاتی ہو — خدا بر داین تمشی نیرہ
گدیورسن
کہانسی — سرفہ وگیرا السعال او کسرک
کہانسے آیا — از کجائی من این جئت نیردن
کیلدنک
کہانی — داستان وافسانہ بترکی ایرتاکی
شب افسانہ بشب باشد السمر قصہ وحکایت اتمک
کہاوت — مثل بازدن آزمد دستان
المثل حکایت وقصہ
کہاؤ — ژرژدہ اینہان معناسنہ
کہائی — کندہ وترک الخندق ہندک
کہبا — چپہ وچیدست الاعسر صولاق
کہپرا — تیریہین پیکان النجیف عریض النصل اوق
کہتا — نہاندرہ نہانخانہ المطمورۃ بودورم
کہٹا — ترش الحموضۃ اکشیلک حامص اکشی
کہٹا پہل — کبر الآصف کبرہ اوتی
کہٹائی — ترشی الحموضۃ اکشیلک
کہٹ بڑی — القراع النقار الخشب اغاج
قفان قوشی
کہٹکا — بیم وہراس واندیشہ الخیفۃ قورقو
وبلک وہراسیدن بلکلمک
کہٹکا — شرفاک وشرفانک الوجس یاق طاو شی
کہٹکنا — اندیشہ گزشتن چیزے وخلجان
کردن الخطور خلجان ایتمک الہجس گوکلہ دوشن خواطر
کہٹمٹہا — میخوش وترش شیرین وکتچ وچاشنی
المزاکشی ایلہ طاتلو ارسندہ اولان میخوش نسنہ
کہٹمل — غشک وساس وشب گز تخمہ بتی الکتان
کہجلانا — خاریدن بترکی قیماق الحک قاشیمق
بشخانیدن وبشخودن طرنا غیلہ قاز یمق
کہجلی — خارش وپریون وگرو وبشترم شرابا شم
وبشتری وگرگین خارشمند الحکۃ اویوز
کہجور — خرمائے خشک وغساو سراغورہ خرما
ومخ درخت آن نوئ خرمای تر وتازہ التمر خرما
یمشی البسرۃ خرما تورغی
کہجوری ڈورا — رشتہ دوتا المبرم ایکی قات
بوکلمش ایپ
کہچڑا — آش خیرہ آش عاشورا
کہچہری — کچہری
کہڈ — بارقوارہ
کہر — انطلاف چتال طرنا قلوطوار لرک طرنا غی
کہر — پیچیدہ کشیدن آواز در نغمہ بفارسی
تحریر وریزہ خوانی وریزہ سرائے
کہر — نزم ونرثم ومیغ وتارمیغ ووشم
الضابۃ دومان
کہرا — سرہ الجید ایونسنہ الجیادۃ ایولک
کہرا قچہ ونقد الوقت درم سرہ گبی
کہرا — سرہ الصرح ہرنسنہ نک خالصی
کہرا — چیزے کہ سطحش ہموار وملاست نداشتہ
باشد الخشن غلیظ نسنہ
کہرا — مرد درشت الخشین یرامر طبیعلو کشی

گہرا کرنا ۔ سرہ کردن دراہم الانتقاد او یوترتمک

گہریا ۔ سندروس صمان چوپنہ جذب ایدر صار و بر صمغدر

گہرپا ۔ رتبہ

گہرچ ۔ شورہ بارود البقرگبے

گہرچن ۔ بنکرآن و تہ دیگ و تہ گیرہ القرارۃ چولک یانغی

گہرگہرا ۔ درشت الخشن غلیظ نسنہ

گہرنڈ ۔ خشکہ پیش و کرسنہ الجلبتہ کمرہ معناسنہ

گہریا ۔ خرگوش و در ما الارنب طوشان

گہرہرا ۔ شانہ ستور خار الفرجون المحسۃ قشاغو

گہریا ۔ لاوآق طپراق معناسنہ

گہڑا رہتا ہے ۔ قالقین طولا

گہڑا کرنا ۔ استادہ کردن الاقامۃ طور غرمق و طور غرتمق

گہڑا کرنا ۔ برپاکردن نرہ درواى کردن نرہ سکی قالدرمق والنعوظ سکی قالقمق

گہڑا ہونا ۔ ایستادن و برخاستن رکوک النہوض ایاق اوستنہ طورمق

گہڑ ہونا ۔ درواى شدن نرہ النعوظ قوامہ گلمک

گہڑاؤن ۔ پا افشارایا قلق

گہڑ گہڑ ۔ انخشخشۃ یکی قفتان آوازی وکاغذ وسلاح وقوری اوت اوازی

گہڑکی ۔ دریچۃ الکوۃ النخوخۃ دیوارہ اولان ضیاگیرہ جک دلک

گہسرا ۔ سرخچہ وسرغدہ وسرخیژہ وسرخو وسرخیزہ وسرخزہ الحصبۃ قزامق

گہسکہساہٹ ۔ شرفاک و شرفالنگ و شرفانگ و شرفنگ و شرفۃ الہمس ایاق طاوشی

گہسوٹنا ۔ موبرکندن النتف یولمق ودیتمک

گہسیانا ۔ خجل شدن و شرمندہ شدن الخجلۃ اوتانمق

گہکشان ۔ کاہکشان وآسمان درہ صمان اوغریسی وحاجبلر یولی

گہگل ۔ فارسی است وارزہ گروگلکارو گلیگرو گلگرکاہ گل کنندہ السیاع صمانلو بالجق کہ آنو کلہ دیوار صوار لرصوا کہگل در

گہلائی ۔ دایہ الحاضنۃ شول عورت کہ اوغلان ترتیبہ قائم اولہ

گہلڑی ۔ غلاف سرزرۃ القلفۃ ذکر اوجزہ ءی سنت ایدہ جک دری غرلہ وغلفہ گبی

گہلکے بیٹہنا ۔ فراخ وانشستن و فراخ نشستن التفسح کلک ولمق توسع گبی

گہلنا ۔ کشودہ شدن وگرہ وا شدن و دربا زشدن و وا شدن وکشودہ شدن ابر وکشودن وکشادن الانحلال چوزلمک

گہلنا ۔ شگفتن و وا شدن غنچہ چیچک آچلمق

گہلونا ۔ بازیچۃ اللعبۃ اویونجاق وقوقلہ

گہلی ۔ کنجار وکنجارہ وکنجان وکنجانہ سرشف

گہلنا ۔ بوداون الشجی یبرلان ایچک

وکنجد قنح و بزیشه و هرومل نخاله کنجد الکبته
صوصم پوصه سی وکوسبه

کهلیان — خرمن وچاش وانبیس وبنو وخرمن
بترکی اوکمان وچاس البیدر خرمن یری الصبر
ارپه وبغدای چچی ویغینی

کهلیان کوٹنا — خرمن کوفتن وکوبیدن
الدیاسته اکنی طوارایا غیله باصدیر وباقلمق

کهنبا — ستون وپاغر ستون سقف خانه
العماد العمود دیرک

کهنبی — سماغ وکلاه دیوان وکلاه زرین
وکلاه مار وچتر مار وخایه دیس الکماة برأس
آق نتار در

کهنبی — منار های چاه الزر نوق قیوکنارنده
بنا ایتدکلری میل

کهنا — لائیدن سخن گفتن ولاف زدن و
هرزه گوئی کردن وگفتن القول سوز سویلمک

کهندانا — رخنه چوب الفرض برسنه یی
دلمک کدک ایتمک ثقب وجز گبی

کهندری — شرند المرقوع اسکی یرتلمش قفتان

کهنکهجورا — هزارپا

کهنکهار — آواز روشن کردن گلو النحمة
گوکسدن چیقان صوت

کهنکهارنا — گلو روشن کردن النحنحة اوکسرمک
واخ آخ دیمک

کهنکهنانا — گریه بینی الحنین بورن ایچندن اغلمق

کهنگر — خشک تر الیبس الیبوسته قروق

کهنگالنا — درآوند آوکرده جنبانیدن تاپاک شود

کهنی — آرنج وارن المرفق درسک

کهنی مارنا — بآرنج دست زدن درسکیله اورمق

کهو — خانه گرگالو جار قورت وسه تلان یتاغی

کهوپرا — مغز نارجیل ومغز جوز هندی

کهوپری — کاسه سر وتارکه گدوفت وآهیانه
وکاچک القحف دماغ اوستندکی باش کمیکی

کهوٹا — ناسره ونبهره وماخ الغش زیوف

کهوٹا — دغل وماخ الغاش خائن

کهوج — نشان وسراغ وپی وپی بردن نشان
یافتن چشپر نشان پای سباع الاثر ایز

کهوجانا — گم شدن الضیاع تلف اولمق

کهوج کرنا — تلاش کردن وجستجو کردن پشر وهیلن
التفتیش ایزسورمک

کهوجی — پشر وهنده وجوینده آریجی کیمسنه

کهودنا — زمین کندن وکافتن وکاویدن و
کندیدن الحفر قازمق وصیر مق

کهوڑا — کنده کلندر وکلیدان المقطره قوش یاغنه
ایتدکاری کنده ومحبوس ارکک یاغنی کچرد کلری طومرق

کهوسا — کوسه الشطط صقال خفیف اولمق رجل

کهوسٹ — چغد الفیتا دارکلک بیقوش

کهوکهل — کاواک وکاوک پوک الاجوف ایچی
بوش قووق معناسنه

کهولنا — کشادن وکشودن وواکردن الحل آچمق

کھولنا ۔ سخت گرم شدن وجوش زدن آب در دیگ الفور والفوران قینامق

کھونٹ ۔ کنار چادر الصفقة والصفیفة بزکنارے

کھونٹا ۔ میخ الوتد قازق

کھونٹا بنانا ۔ میخ تراشیدن النحت یونمق ولامق

کھونٹا کھونکنا ۔ میخ زدن وکردن الوتد قازق

کھونٹای ۔ فساد وناسرگی الغش الدغل زیوف

کھونٹی ۔ حرک طنبورہ تک ہرکیدرکہ طنبورہ اشکی دیرلر

کھونسنا ۔ فروکردن وزدن الکز سونکوئی یرہ صانجمق الغرز ہرنسنہ یہ اکنہ اولیغامق وباترمق

کھوہ ۔ غار کوہ الکھف المغارة قیا یارینی غار کبی

کھیت ۔ کشت زار وآسر المزرع اکین

کھیت ۔ جنگ گاہ المعرکة جنگ یدہ جک یر

کھیت برابر کرنے کا تختہ ۔ مالہ سورکو معناسنہ

کھیت نرانا ۔ خشار وخشارہ وخشاوہ

کھیت مین کی تصویر ۔ ہراسہ ومترس اولیوق

کھیتی ۔ پار یاب وپاریاو آب رود باشد وبش آب باران ورزہ کشت کردن وکزرہ آب دادن زراعت وکشت الحرث الزرع اکین

کھیتی کاٹنا ۔ درودن الحصد والحصاد بچمک

کھیتی کرنا ۔ شومیزیدن وشیار کردن الحرث اکن اکمک الزراعة اکنجیلک

کھینچا کھینچی کرنا ۔ از یکدیگر درکشیدن التجاذب جذب ایدشمک التنازع چکشمک

کھینچنا ۔ کشیدن وتزیدن واہتہ وآہیختن وقد وشمشیر کشیدن وتنگ کشیدن وآہازیدہ عمارت طولانی توخش کشیدن وکشیدن چیزے را کشیدن الجذب چکمک

کھیر ۔ شیر برنج

کھیرا ۔ بادرنگ وکلوندہ خیار باریک وکچک

کھیسا ۔ آمیا وامیان وہمیان زر وچمخ کیسہ دوطبقہ وتماج الخریطة کیسہ طورپہ الکیس اقچہ کیسہ سی

کھیسا ۔ کیسہ دلاکی

کھیل ۔ بازی ولابہ وبازیچہ وخرسک انچہ خط برزمین کشند شخصی درمیان بایستد ودیگران اورا زنند واو پائی خود دراز کردہ جن شان افشاند ہرکرا پایش خورد اورا بجائے خود آورد بطور طوت اویونی معناسنہ وشب تک بازی کہ بیکپا برجہند ولکد برپشت وپہلو ہم زنند از عشک دختران کہ برسر ہر دو پانشینند وکف ہائی دست برسر زانو مالند وچیزہا گویند وہمچنان برسر پاہا بجہند وکفہائے دست برہم زنند وہلیوی بازی گردکان وبازی گردون کہ بچگان چرخ را برآب گزارند وتماشا کنند این راہمای نیز خوانند وہولک نیز وپہلوی بازی مطلق وخربازان بازی تدبیج اللعبة اویونجق واللعب اویون

کھیلنا ۔ بازی کردن ولعب کردن ونمودن

ولعب باختن باختن اللعبۃ او بنامق

کیا ۔ چہ ورزش و من ماہی نہ در بو

کیا حاصل کیا ۔ چہ مہ کردنہ بولدی

کیا غم ہوتا ۔ چہ غمستی تیو چہ غم بودی

کیاری ۔ کرز و کرزہ و کرتہ و مرز و مرزو

الدہرۃ براولک یر

کیا گل پھولے ۔ چہ گل شگفد و چہ گل خواہد

شگفت و چہ گل شگفتہ و چہ گلہا واکند

کیٹ ۔ دُرد و تہ نشین روغن و دُوغو

العکر زیت یا غمک چوکلکی طور طو و تلوہ معناسنہ

کیچڑ ۔ خم و کیچ و چرگ چشم و انچہ روان نشود

آتریخ الغص گوزک پیکار زندہ اولان اریک و چماق

کیچڑ ۔ خلاب و خلاش و غریزان و غریژن

و بژن و لوش و لش و لجن و لجم و غلیزن گل و

لای سیاہ بن حوض و تالاب و جوی الوحل

سیویق بالچق

کیچوا ۔ شکند و گل خورہ خراطین صو غلجان

کیچوا ۔ کرم شکم و کدو دانہ قوردو

کیر لنمک ۔ و کیر لوا و لمق شوخیدن گبی میلا ہونا

گیڑا ۔ کرم و کوخ و کوخ الدودۃ کوچرک قورد

و بوجک کووہ معناسنہ

گیڑا ۔ اشپشہ و شپشہ و بید و بیو السوس بعدای

وار پہ بتی و بو نلرہ بکرز نسنہ یہ دوشن قوملرت

و کوہ و بت دوشمک مصدر معناسنہ

گیڑا ۔ کرم چوب دودو الخشب یعنی او دنک قوردی

گیڑا ۔ پیلہ و کرم پیلہ و دیوہ کوکل قوردی و بوجک معناسنہ

گیڑا ۔ سرگین گردان و گسترل الجعل بوق بوجک

گیڑا ۔ مار الحیۃ بیلان ۔ گیڑی ۔ زلو العلقہ

گیڑی ۔ کدو دانہ حب القرع

گیس ۔ تاج خروس العرف خروس ایبکی

گیسا ہے تو ۔ چونی و چہ سانی کیف انت بیصل سن

گیسر ۔ جادی و کرکم و زعفران

گیسہ ۔ دُول و دولمیان انچہ برمیان بندندو

تُماج دراز کیسہ و تنکو کیسہ عطار و سرتراش الجونہ

عطار لرک قطوسی و طاپلاسی الکیس اقچہ کیسہ سی

گیفسز ۔ یابی گبی منحرف المزاج

گیفیت ۔ ہرانید و چگونگی

گیفیت حال دریافت کرنا ۔ دانستن کہ چہ بیست

بللی ایتمک

گیلکڑا ۔ خرچنگ و چنگار و پنچپا و پنچپایہ و پنچپایک

بترکی چرلاغوچ السرطان پنجہ

گیل ۔ میخ آہنین و کرمیخ سرپہن باشد و

غیازہ میخ کوچک کہ بر سر چوب کاؤ و خر راندن زنند

المسمار میخ و یکسری

گیل ۔ پیلہ چبان ایچندہ اولان دوکم کہ چیقوب

دوشمد کچبان او کولمز

گیلا ۔ الموز الطلح برمعروف شجر در

گیلار ۔ و بو طرم و انبار پر خوگبی بندا غلہ کا

گیلنا ۔ مار بستن

گیمخت ۔ بترکی صغری بعضلر یانلہ گیمخت صغری

یوزنداولان ہنگار در دیرلر

گینچلی ۔ پوست مار الخرشا یلان دریسی

گینچلی ڈالنا ۔ پوست اندا ختن مار القشو والسلخ

قاولہ مق کنکار گیے

گینچوا ۔ خوی نا دانخراطین صوغلجان

گینکڑا ۔ خرچنگ وخنکار وچنکار السرطان پنجہ

گینہ ۔ کنش وآریغ وریغ وآزیغ العداوت دشمنلک

گیوڑا ۔ گدر وکندی وکاوی وگل گیری وکندو

عرق کادی عرق آن الکاذی بر دہنک آویدر

ور دالکاذی کاذی یچکی

باب کاف فارسی

گابہ ۔ بارشکم حیوانات اللقح طوار یوکلو املق

الجبل یوک حمل گبی گبہ مغاسبہ

گابہن ۔ آبستن الجبلی حاملہ ویوکلو وگبہ

گابہ ڈالنا ۔ آبکانہ افگندن یوک تمام اولمش

گاج ۔ خشم الغضب خشم ایتمک ویکہ معناسنہ

گاجر ۔ زردک وگزر الجزر ہاوج وہاویج

گادا ۔ دلمل وگرگن وگوگن ترکیدہ فریک و

اومہ بہندی ہولاگویند

گارا ۔ ہلیک وبالچق گبی گلابہ وآژند وآژندیدن

میان دوخشت گل آگندن وویم گلابہ کہ بردیوار

مالند خازہ وگل للاط ہلک وہلیک وبالچق صوابالچقی

گاراکرنیوالا ۔ چامورچی

گاڑا ۔ الکامن کوزلو وبلور سر الکمون کزلوا املق

گاڑا بیٹھنا ۔ کمین کردن وزدن وگرفتن ۔

آوردن الکمون کزلوا املق

گاڑنا ۔ خاک خفت کردن

گاڑہ ۔ پاچال وپاچاہ ترکیدہ پاچالی دیرلر

شول چقور یری کہ جولاہہ بوکک وقتندہ

ایاغلری ایچندہ قویور

گاڑہا ۔ گندہ وستبر ودفرک وجامہ درشت و

سفت الثخین قالک وحلق سنہ لغظ یغونلق وقویولق

الفم یوغن الفخامہ یوغنلق السفیق سق طوقنمش بیز

گاڑی ۔ ارابہ وعربہ العجلۃ قطلو

گاڑیبان ۔ ارابہ چی

گال ۔ دیم ودیمہ دیمر وخسارہ وخسارہ

بترکی لا الخدیکاق

گالا ۔ پختہ وپیہ زدہ وپاغند الدلیف پنبوق

یومغی کولہ معناسنہ

گال پہلی ۔ زالبغروز یگرڑوز شلغ

چرتہ وظورت ویرمہ وآپوق معناسنہ

گالی ۔ دشنام وزبر قوف بترکی سوکوچ

الاسبوبۃ سوگمک کوز معناسنہ

گالی دینا ۔ دشنام دادن وگفتن وکردن

وزدن وخواری کردن وخوار کار وخوار

کارہ دشنام دہندہ وخوار کاری دشنام

دادن وخوار خواری دشنام شنوندہ و

چغاز دشنام دہندہ اشتم سوگمک سب گیے

گانا ۔ سرائیدن وسرود کشیدن سرود برآوردن

وسرودن وترانہ زدن وترانہ کشیدن و
ترانہ برآوردن ونواخوانی التغنی والتغنیہ یا لحق
گانٹھہ ۔ گرہ العقد دوکم
گانٹھہ پڑنا ۔ گرہ افتادن وگرہ خوردن التعقد
دوکم ایتمک
گانٹھہ دینا ۔ گرہ دادن وگرہ زدن وگرہ
نہادن العقد گرہ باغلامق
گانٹھہ سے جانا ۔ ازگرہ رفتن واز کیسہ رفتن
گانٹھہ میں باندھنا ۔ درگرہ زدن وبستن
گانڑ ۔ کون وہبۃ ہ جای دیگر ودمز بترکی گوتن
الاست او تراق یری الدبر مخرج الخاست گوت معناسنہ
گانڑو ۔ پشت پای وپشت انداز وکونی
وچشم پشت ودیدہ پشت الابنۃ پش
گانس لینا ۔ گردگرفتن الحصر المحاصرۃ طارق
گانسی ۔ پیکان النصل اوق دمری
گاؤتکیہ ۔ المسند رقہ یصدیغی
گانو ۔ دہ ودیہ ورستاو وگانگ القریۃ کوی
گاودی ۔۔۔ بخیر دوکون خر وگاوکون
السفہ والسفاۃ بیتیجیک
گاؤزبان ۔ وگاوزہ وان لسان الثور صغر ولی
گائی ۔ سہر بترکی فرغانج واینک مادہ گاو و
گاؤ گاوکوہی باغل مربد غنم وبقر البقرۃ صغر
گائی کا بچہ ۔ گوسالہ العجل صغر بوزاغو
گائن ۔ زن خنیاگر المغنی ترنماتلہ رفع صوت
ایدن کشی ایرلایجی قاری معناسنہ

گبر ۔ مجوس
گبر والا ۔ سرگین گردان وکستال الجعل بوق بوجک
گبہ ۔ حاملہ
گپ ۔ سخن وسخنان رنگین القول سوز
گپتی ۔ عصا شمشیر المغول اینجہ قلچ
گپی ۔ گپ زن القوال کثیر القول اولان کیسہ
گت ۔ جاور وگنونہ الشان امر وحال
گتمک ۔ رفتن
گتورمک ۔ آوردن
گتھنا ۔ بیکدیگر درآمدن دو چیز وباہم چسپیدن
الاشتباک قارشمق
گتا ۔ بند دست الرسغ الکوع الکرسوع بلک
گتا ۔ شوخ وشوغ وشوغہ وشغہ وشغر وشوا
وشغبہ نصر لنمہ معناسنہ
گتا پڑنا ۔ نصر لنمق
گتکری ۔ ریزہ خوانی وتحریر ومرغولہ
گتھری ۔ پرونده وپلوندہ وپروندالرزمۃ دنک
گتھا ۔ پشتارہ وپشتوارہ آمنہ پشتہ وہیزم کارہ
کوچک آنہا الکارۃ آرقہ یوکی شلک وبندک معناسنہ
گتھہ کتا ۔ کیسہ بزرگ بزرگ الطرار یان کیسہ بی
گتھیل ہونا زخم کا ۔ ستیم یارہ دہ منعقد اولمان
قان واریک وہجران درکہ نشتر ایلہ چیقاو دیچہ یارہ
اوکولمز وسرما خوردہ راگزک خوانند آزتمش
وتشنج اولمش معناسنہ
گتھلی ۔ باغرہ وباگرہ وگلن الغدۃ بز

گٹھیا - کیسہ غلہ الجوالق چوال غرارہ گبی

گٹھیا - نام وجع المفاصل

گٹھا - مال بسیار الوفر مال کثیر

گجی - ورہمین العلیث ارپہ قارشمش لغدای آتمک

گچ - گریچ وشوشہ القصتہ کرچ جص گبے

گچک - وصایبو یرمک وترک ایلمک

گزا ستن شکونتن گبی

گچھا - فراہم وانبوہ ہرنسنہ کہ بریرہ طوپلمش اولہ

گدالا - سرپہن عصاکہ بدان دیوار کنند

المتل بغیون بیوک عصا

گدام - جائے ذخیرہ وموخر کشتی کہ دبوسہ

باشد الکوشل کمینک اردی

گدر - غورہ خرما باغچ وکشتو انگور باشد

نیم خام بکلمش وبک دوشمش معناسنہ

البسرۃ خرما تقور وغی

گدڑی - ژندہ وبادامہ المرقوع اسکی

یرتلمش قفتان

گدڑیا پیر - درخت فاضل

گدڑی والا - کہنہ فروش شول کیسہ

کہ اسکی اور بالرصاتر

گدگدانا - غلیج وغلغیج کردن گل خوچہ الدغدغۃ

تردد ایتمک وقچنتیلمق

گدگدی - غلغلج وغلغلیج وغلغلچہ وگلغنچہ و

وگلغیچہ وپنچنجو وپنخلوچہ وپنخلچہ پنخلوچہ گلغنچہ

الدغدغۃ قچنتیلمق

گدلا - لوشاک الرنق صو بولانق وبولانق بولمق

الکدر والکدرۃ والکدورۃ بولانقلق

گدہ - کرگس وترکاک زغمہ وسخ پرر الکرکس

گویند ہاش الفسر کرکس قوش وآق بابا

گدگدی کرنا - قچنتیلمق

گدنا - الوشم الرباسنہ ویا قولنہ ویا یوزنہ

الکنہ برلہ دوتریب تحان چقدقدہ اورزینہ چوبد

سورلر رنگی بشیل اولور

گدانا - کسی را گفتن تا بدست سوزنہا زدہ نیل برزد

گدہا - خرو دراز گوش وخرسفید را گویند

گوژہ الحمار اشک

گدہی پر سوار کرنا - برخر نشاندن وشہر

گردان کردن التشہیر شہر تلوایتمک

گدہی والا - خربندہ الحمار اشکجی قاترجی

گدہی - مادہ خر الاتان دیشی حمار قانجق اشک

گدہی کا بچہ - بچہ خر الجحش اشک صپاسی

گدی - تلہ وشلہ الکتف شول پنبوق ویا بز

پارہ سی کہ عورت لر وقت حیضدہ فرجلرینہ طوتنور لر

گدی - انچہ تہ کردہ برزخم بندند الرفادۃ یارہ

اوستنہ قودقلری خرقہ

گدی - پس سر چک القفا راکسہ

گدبد - درہم آمیختہ شدن چیزہا گمخت الاختلاط

قارشمق

گدریا - شبان الراعی چوپان

گدی - دستہ تردہ الوزم والوزیم سبزوات باغی

گداریکی ناؤ - کشتی گذر

گذاریکی ناو۔ کشتی گزرا بحر اوزرندن عبور یتدکلری
تسنه کوپری گبی وکمی گبی
گر۔ قاعده
گران۔ گران بها غالی بهالی
گرانا۔ ریختن المصب صود کمک
گرانی۔ بوز سنگینی اغرلق
گرانی خواب کی۔ قرنجک وسکاچه الکا بوس اغرلصمه
گر پڑنا۔ تباه شدن افتادن زبهیدن یقمق
گر پڑنا۔ فتادن زبهیدن فروافتادن
السقط دوشمک
گرتا پڑتا۔ افتان وخیزان وسرکون وپرکن
وسرکند وپرکند دوشه قالقه گتمک
گرجا۔ کلیسا البیعة نصاری کلیسا سی
گرجنا۔ خروشیدن تندر الرعد گوگ گورلمک
گرچه بورجق۔ دانه ایست مانند ماش که
بردل وملک باشد
گرداگرد۔ دریوا اس الحول والحوال والحوالیة
چوره دائره دار چپ چوره
گردآوری۔ سرآوری غنجه گرداوری کردن
وغنجه شدن گرد شدن یوغورمق وبرکدرمک
وطوب ایتمک
گرداگرد منهه کا۔ پتفوز وفوز وفوزه وگب
گرداناق۔ گردن بند
گردباد۔ قاصرغه دوله گبی
گردک اوی۔ حجله زفافخانه گردک گبی
گردن۔ العنق بوین
گردن ٹوڑنا۔ گردن شکستن الوقص بوینی صینمق
گردنکش۔ زور به سخت لگام گبمه
گردن کی گره۔ توقاد ویومرق
گردنی مارنا۔ سیلی زدن الصفع سله اورمق
گرده۔ الکلوة بوکرک کلیه گبی
گرز۔ لت وگوپال ولخت الدبوس دمرجوباق
گرفتار۔ بشار المفتون فتنه یه دوشمش
گرگلو۔ لازمه ضروریه وحوایج اندرخانه یت
گرگ اولمق۔ لازم شدن لزوم گبی
گرگلی۔ ولازملی اولمق میواد گبی میباید معناسنه
گرگابی۔ گرگاوبرنوع ایاق قابیدر
گرگٹ۔ آفتاب پرست الحرباء بیوک کلر
وقیاکلری
گرم پانی۔ آب گرم الحمیم اصی صو
گرم مصالحه۔ دیگ افزار ودیگ اوزار
بوئی افراز وافزار الابزار
گرم ہونا۔ تفسیدن وتفتن قزمق دامنمق
اصی اولمق
گرمی۔ ضد سردی الحر تتراتا بستان باشد
یازموسمی معناسنه السخن اسی السخونة الحمة
اسیلک وقزغنلق
گرمی سے مدہوش ہونا۔ تباسیدن
حرارت تاثیریله بایلمق وکندیدن کچمک
گرنا۔ دوشمک

گرنا منصب اور قوت سے ۔ زبہیدن دوتمک

گرنمک ۔ حماد ترسی مقدمہ سید رپور گبی

گرو ۔ طوطو

گروی وگیروی ۔ علت سرخ الارقان شول

آفتہ دیرلر کہ اکینہ او روب افسادایدر

گرہ ۔ العقد دوکم معناسنہ وخلمہ گرہ سرعصا

وخلچ گرہ نخلم کہ کوردوکم دینور

گرہ پڑنا ۔ دوکو ملمک زحمت گبی

گرہ دینا ۔ گرہ زدن العقد بغلامق دوکو ملمک

گرہ کھولنا ۔ گرہ کشادن وواکردن الحل

آچمق چوزمک

گرہلی ۔ گرہدار العقد دوکولی نسنہ

گرّی ۔ چرخ چاہ وچرخ دلو ورسن پیچ

البکرۃ قویی مقارہ سی وقیوچرخی

گریبان ۔ بادبان ونوڑہ الجربان یاقہ

گریبان پکڑکے لانا ۔ گریبان گرفتہ آوردن

التلبیب برکیسہ نک یقاسنہ یاپشوب چکمک

گرینٹ ۔ تیر چرخ دلوالمحور بقرہ وچقرق

اورتا سندغی اغاج ویاتیمور

گریہ ۔ مہرہ کہ دررشتہ کشند الخرزۃ یونجق

گریہ ۔ مہرہ پشت ومازن ومازہ الفقرۃ

اوکرغہ کیمکی فقارہ گبی

گڑ ۔ شیرہ نیشکر قوام کردہ

گڑانا ۔ فشردن فشاردن الرکز سونگوبی یرہ

صانجمق وباتورمق ودورتمک

گڑبڑ ۔ شیبان الخلط قارشمش نسنہ

گڑپنکھہ ۔ سیمرغ عنقا قوشی

گڑگڑانا ۔ زاری کردن ولجاجت کردن

وستیہیدن ونیایش الالحاف الحاح وابرام

ایتمک التضرع زارلق ایتمک

گڑگڑانا ۔ القرقرۃ قارن قورلدایوب اوتمک

گڑنا ۔ فرورفتن سرتیز چیز درزمین صانجلمق

گڑنا ۔ جائے گرفتن چیزے دردل بر

سوزی خاطرہ طوتمق

گڑنا ۔ خارخلیدن ورفتن الشوکۃ دیکن باتمق

گڑوڑنا ۔ گردنائے الدراجۃ اوغلانجقلر

چقرغی کہ انوکلہ یوریک اوگرانورلر

گڑونا ۔ خلانیدن الغرز بزنسنہ یہ اکنہ

اویلغامق وباترمق

گڑہ ۔ دژالقلعۃ طاغ باشندہ اولان

صغنجق محکم برک یر

گڑہا ۔ بغ گو ومغاک گودال وزمین سیلاب

کندہ رائورکند زیر گوآوباران تنوزہ گو

پہلوئے آسیاکہ آب ازسوراخ آن برپرہائے

چرخ آسیاخورد الہوۃ دریک چقور بر

گڑہی ۔ قلعچہ کوچرک قلعہ سی

گڑھنا - زرگری کردن زرگری پیشہ آن
خشت را بہ تیشہ ہموار کردن راخشت را تراشیدن
و پیراستن الصوغ قیو مجلق ایتمک النحت
النخب یونمق

گڑھیا - ناجخ کوچرک سونگو

گڑھیا - مغاک کلان المغارۃ قیا یا رینی غار گبی

گڑیا - لہفت وعروسک البنت قوقلہ وبیک
وگلین اویونی

گز - آرشن ورشن وجشان گز خیاطہ بنا
الذراع آرشون

گزرنا - گزشتن العبر گچمک

گزرے حال پر فخر کرنا - کاہ کہنہ وکاہ پارینہ
بباد دادن التفاخر فخر لنمق واولو لنمق کچمش
خرمن صاور یوردینور

گذرے غم یاد کرنا - اندمہ کچمش غملری تذکر ایتمک

گزک - النقل

گزگت کرنا - گزمر کردن الجرۃ الذرع اولچمک

گزی - پلاس الکرباس خام کتان بزی
آبہ وچول وپلاز

گزیر - مہتمم مصارف دہ شاید قانونگوی
باشد گزیر گبی

گفتگو میں تیز ہونا - یوزہ یاپشمق ویوزہ آتلمق

گگری - سبو وسبوچہ الجرۃ خزفدان اولان
دستی وبرداق

گگلیک - مرغ آتشخوار

گل - القراط فتیل اجندان یانمش یر

گل - انکی الکیہ آدمہ وطوارہ ایتدکلری داغ

گل - بترکی گل سرشوی زنان سرشوی گبی

گلا - گلو الحلقوم بوغاز حنجرہ گبی

گلا - آوند پیشہ وران کہ بہائے اجناس دران
کنند بفارسی دخل

گلاب - گل سرخ وگل حمرا وگل احمر وگل گلاب
الوجنۃ قیزل گل الورد گل کہ مشہور رچیک در

گلا آیا ہوا آدمی - گوشتک بوغازی دوشمش کمسنہ

گلاب - ماء الورد

گلاب پاش - گلاب زن

گلاب چھڑکنا - گلاب زدن وافشاندن
وانداختن وپاشیدن الرش صوصاچمق

گلاب نکالنا - گلاب کشیدن وگرفتن وستدن
التقطیر طامزرمق

گلابی - سرخ نیمرنگ وچہرۂ الوردۃ
گل رنگلو اولمق

گلابی - گلاب افشان

گلابی - نام شیرینی کہ اکثر برگ گل دران کنند

گلابی جاڑا - سیرون ترکیدہ سیرون اعتدال
قریب بردوتہ دینور

گلا پڑنا ۔ گلو گرفتن و حلق افتادن البحة
بوغاز فسلمق

گلا پکڑنا ۔ گلوی کسی گرفتن بوغازی طوتمق

گلا پکڑنا ۔ تنگ کردن کسے را التضیق
طارلق ویرمک

گلا پکڑنا ۔ گلو گرفتن اکشی یا آجی نسنه سی یا مازو
دادیله بوغازی طوتمق

گلا دبانا ۔ خبک و خفه کردن و گلو فشردن و
گلو گرفتن و خبه کیسمک بوغازی طوتمق

گلا کرنا ۔ بناگوش کردن و کام برداشتن
و کام برگرفتن الدغر طماق آچمق

گلا گھونٹنا ۔ خفه و خبک و خبه کردن و گلو
فشردن الخنق بوغمق

گلا گھٹنا ۔ گلو فشرده شدن الشق بوغلمق

گلانا ۔ پختن گوشت و تره وغیره بحدیکه نرم
شود الانضاج هر نسنه بی پشورمک

گلانا ۔ گداختن سیم و زر را السبک لاذابة آرتمک

گلبن ۔ گل اوچاغی و گل آغاجنک دبنه دینور

گلپٹھا ۔ هردو کنجک دهن الصماغ اغزک

گل پھلی ۔ زا بغرو زنبغل طورت معناسنه
و طورت دیرمک مصدر در

گل پھولنا ۔ گل شگفتن طکسق الشیلری آشکارا اولمق

گل تکیه ۔ گرد بالش و گرد بالین المخاد یوز

یصد بمعنی المخدة باش آلتنه دیوز آلتنه قوید قلرینی بصدق

گلٹی ۔ معقده العقدة بز السلعة اور

گلٹی ۔ باغره و گلن العقدة والعدة بز واور

گل چاندنی ۔ گل مهتاب

گلخور ۔ الربقة طوار بغلد قدی ایپ

گلخیر ۔ و گل خیری و گل خیر و المنثور برچیچک در
که کیچه اولجق خوش قوخوسی ظاهر اولور گوندز اول
قدر قوقماز الخیر و الخیری برچیچک در صاری اولور
و قیزیل و اق و گوک و بنفسجی

گل داودی ۔ نام گلے

گلدسته ۔ هم گلاله بدین چم

گلدم ۔ مرغ چمن و مرغ سحر و مرغ بستان و
مرغ بهار و مرغ گلشن و ژرندخوان و ژرندلاف
و ژرواف الکعیت بلبل قوشی

گلزار ۔ بست گللک معناسنه

گل سوا ۔ اور ویومری

گلشات ۔ بدیهه و لطیف و تکلفسز ظهور ایدن جواب

گل شبو ۔ صغر گوزی و صغر پاپادیه

گلقند ۔ گلشکر

گل کرنا ۔ چراغ خاموش کردن و چراغ کشتن
و گل کردن الاطفاء سوبندرمک

گل کوزه ۔ گل نسرین گل مشکین سیوتی بهندے

گل کھلنا ۔ گل شگفتن بیننی طکسق نسنه لری ظاهر اولمق

گلانا سلا غر کردن بیماری و اندوه و غیره و گداختن آرتمق

گل کیس — تاج خروس وبستان افروز ترکیہ
میر عاشقان وبستان گوزلی دبک بورکی دامیر
عاشق وقطیفہ خروس ایکی ومخمور چچکی دینور

گلگلا — خمیر شکر آمیختہ کہ گرد در روغن بریان کنند

گلگونہ — وغازہ قزلجہ معناسنہ

گلگیر — گاز موم مقسی وجنبس مقولہ سنہ دینور

گل لالہ — لالہ صحرائی ولالہ کوہی ولالہ دورو
لالہ شقالق ولالہ دل سوز ولالہ دل سوختہ ولالہ
نعمان خطای اقسام آن الشقر گلنبک چچکی

گل لینا — گل از چراغ گرفتن قرطت السراج
اذا نزعت منہ ما احترق

گل میخ — المسمار میخ ویکسری

گلنا — پختہ شدن گوشت وغیرہ النضج یمش
یتیشوب کمالن بولمق وات مہر ایشمک

گلنا — لاغر شدن زار شدن الذوب الذوبان ارمک

گلنار — نام درخت وبار آن ونام رنگے سرخ

گلگون کہ وشنی نیز خوانند قرمزی رنگ معناسنہ
الملظ انار الجلنار ارکلک نارک چچکی

گلنبک — موش خرما ہندیدہ نیولا دیرلر
راسو گبے

گلنبک چچکی — وائی چچکی شقایق لالہ گبے

گلہ — مست الشکوۃ والشکوی شکایت ایتمک

گلہری — موشک پران موش خرما الفارۃ النمل

گلہی — مقدم کشتی القید دوم ہرنسنہ نکاوگی

گلی — بزداغ المصقلہ صیقل ایدہ جک آلت

گلی — القنۃ چلک

گلی — کوو کوچہ تنگنائی کوچہ تنگ باشد الزقاق
سوقاق وگوشہ باشی

گلے پڑنا — برگردن افتادن التعلیق بالعنق
یعنے بر کیسنہ نک بوینہ دوشمک

گلے تک بھرنا — تا گلو پر کردن آوندیعنی قابنہ
بوینو وارنجہ طولدرمق

گلی ڈنڈا — گلی را دودلہ ودوالہ وغوکجہ
وبلہ خوانند ودراز را چفتہ گویند وہر دو را چالیک
ولاوہ دادالہ دیمین وکال چنبہ بازی چالیک
القاتہ چلک کہ بیوکنہ چوماق وکوچکنہ چلیک دینور

گلے لگانا — برگردن بستن افگندن بر گلو
بستن زورلن ہرنسنہ کیمسنہ ویرمک

گلے لگنا — دست در گردن یکدیگر آوردن
المعانقہ اللرین بری بر بنک بوینہ طولایو قوجمق

گل ہونا — گل شدن الانطفاء سونمک

گلین اویونی — عروسک گبی گڑیونکا کیبل

گلین صاحبی — افتیمون گبی بر نباتدر

گلین کوکلی اویونی — بازی دختران گڈا گڑیا کا کھیل

گم — یافہ ویاوہ ووید التضیع ضائع ایتمک

گمان — پندار الظن صانمق

گمان سے دریافت کرنا - پیخس و پیخستہ و پیخست

گمان ایتمک و صانمق

گمراہ - واے یاوگیان گمراہان الضال آزیجی

گنّا - نالی و نیشکر و نیوز القصب شکر قامشیہ قصب الحبید دیرلر

گِنّا - شمار کردن شمردن العد صایمق احصاو عدّ کیمک

گناہ - بزہ و مانید الذنب صوچ و گناہ

گناہ رکھنا - گناہ نہادن و بستن و افگندن التعنی کشی یہ ایتمدیکی گناہی دیو اسناد ایتمک

گناہ کرنا - گناہ کردن ریتمک الجنایہ صوچ و گناہ الجائی جنایت ایدیجی

گناہ گار - بزہ کار الاثم کناہ اثم الرجل فہو آثم اثوم

گناہ گار ہونا - گناہکار شدن الاجرام صوچلمق الاثم گناہ ایتمک

گنبد - شنب گورا و گورا بہ گنبد سر قبر قبہ معناسنہ

گنتی - شمار العدید صایمش عدد و عدید کیمک

گنجا - کل و گچل الاقرع باشی کل اولان

گنجی - قرعا باشی کل اولان دشی

گنجان - گشن

گنج قارون - گنج روان

گند - بوی بد النتن رایحہ کریہہ النتانہ چرکین قوقمق

گندا انڈا - گندہ و لغ و بلغمدہ المرق ایکدیمین معناسنہ

گندنا - زرنبود الکراث گندنہ اوتی

گندہ بغل - الضان قولتق قوقسی

گندہ بہار - باران سرما الشتوی قیشینیوب اولان نسنہ الشتوة قیشلو اولمق و صغوق اولمق و قتلق اولمق

گندہ - صیق و قالین و پک و قوندسفت معناسنہ و تفہ لوچہ پارچہ گندہ

گندہ بہروزہ - بازرد و بیزرد ترکیدہ قاصنی و طنہ چادری دینور

گندہ دہن - بیاستو و سکنج الابخر اغزی قوقر کشی

گندہک - گوگرد الکبریت گوگرد چبوق گوگردی ابوسیدر

گندہی - بوفروش و عطر فروش العطار ایو قوخلونسنہ و عطرصتان کسنہ یہ عطار دیرلر

گندی - دشنام باشد کنیزگان را الدفار چرکین قوقلو عورت

گندی - زنیکہ پلید باشد القذر ضد النظافة آری سزلق

گنڈا - رشتہ تب

گنڈلا - شکلی از احاطہ خط منحنی کہ سطحی پیدا شود الدایرة مدور چیزیے

گنڈلی - حلقہ ما الثنی ہر نسنہ نک دورہ کسے و بوکلمی و طاغمک قسق طاریری

گنڈلی مار - حلقہ زدن مار التلویة اگمک و دولمک

گنگا — دریائے گنگ و فیروم

گنا — صنایق

گنہگار — گناہگار المجرم صوچلو کمسنہ

گوانر — غلجہ و روستائی البدوی بریہ خلقی

گواہ — گوا گوہ بترکی تانوق البینۃ حجت و برہان

گواہ کرنا — گواہ کردن و گرفتن و کشیدن آوردن

گواہ طوتمق

گواہی — الشہادۃ شہول خبر کہ قاطع اولہ

گواہی دینا — گواہی دادن شہادت ویرمک

گوبر — سرگین گاؤتا پال الحنثی صغر ترسی

گوبر کرنا — سرگین کردن الحنثی صغر ترسلک

گوبک — نام

گوپہن — دست سنگ و دستا سنگ و فلاخان

و فلاخن و پچم و پچمان فلاسنگ و پچم و غوت و

سنگ فلاخن را جمع خوانند القذافۃ صپان

گوتورمک — وایلتمک و آپارمق بردن

گوٹ — مہرہ نرد الفص یوزک قاشی و

نرد مہرہ لری

گوٹ — دانگانہ و بر دروازہ خوردیکہ در سیر

برند و انچہ در ہندی ہندکیا مشہورست توتری و

توشی خوانند

گوٹ — شل ترکیدہ گل شفتالو دیرلر

گوٹ مارنا — لت کردن و زدن بترکی دمہ

و طولہ پانسہ را گویند

گوٹ مار کر بیٹہنا — کمند کردن

گوٹ مرنا — لت خوردن نیدی و اوستاولد و

طرف غالبہ و نیلدی والتی اولد و طرف مغلوبہ دیرلر

گوج — تپن و شوار بترکی

گوج یمک — والدن گتمک توانستن یارستن

گودا — مغز ہر چیز الخ ایلک

گودنا — آزدن و آجیدن و آژندن الغرز

ہبر سنہ یہ اکندا و یلغامق و باترمق گوزہ مک معناسنہ

گودا نکالنا — مغز برآوردن النقی کمک دن

ایلک چیقارمق

گودی — کنار و آغوش بترکی قوچاق و

در آغوش گرفتن و در بغل گرفتن دستہا را کشادہ

کردہ و در بر گرفتن بسینہ منضم ساختن و در

کنار گرفتن بالای ران ہا نشاندہ منضم ساختن

و اگر نشستہ کسے را در بغل گیرند گویند فلانی

را در بغل گرفت نہ در کنار گرفت الحصن قوچ تقلیق

گودی مین لینا — در کنار گرفتن و کشیدن الاحتضان

الن بوینہ اردب قوجمق

گودڑ — لاسہ و بنیک

گودڑی — رنگ و کینگ و ژند و ژندہ و کول و

خستانہ الدلق الخرقہ

گور — خاک و تربت الجدث مقبرہ

عہ
بروایت نازک یلین
کردہ میان کنش فرق

گورا - انکہ رنگش سفید بسرخی زند الاصبح الوان حمرت گبے

گوراپن - رنگ سفید سرخی آمیختہ الصباحۃ

گوزل یوزلو اولمق

گورب گوزدیجی - نگہبان بان گبے

گورخر - قوالان

گوررک - وبیلہ رک دیدہ ودانست شول گبے

وگورمک وبیلمک

گورکن - حفار القبر قبر قازیجی کمسنہ

گورغریبان - زمین پارہ کہ برائی دفن

مسافران وغیرہ وقف کنند

گورکہہ دہندہا - بازی بچگان مشہور

گورکہودنا - گورکندن حفر القبر الیت الوک

تربتی قازمق

گورکہودنا - کشادن وشگافتن وکندیدن

خاک مدفون النبش کفن صویمق وبراور تلو مدفون

نسنیلی آچمق

گوگ گورلمک - آواز کردن برق

گورلمک - غرنیدن گوک گورلمسی گبے

گورمک - دیدان

گورن - مقل ازرق صمغیدر کلکل گبی

گورہ - شمید گبی بیہوش وتنفر وبیم زدہ معناسنہ

گورہ کن - حدید البصر اولان کیمسنہ بنیندہ گبے

گورہ لک - واورنگ نمونہ گبے

گوڑ - پا الرجل ایاق

گوڑا - شکیل وچدار اشکال ایاق باغی و

آت کوسکی المربط بغلا یحق نسنہ

گوڑنا - شیار کردن وشیاریدن وشومینیدن

وشدیار کردن وشدیار وشد کار وشومینہ

کردہ زمین شیار کردہ کہ ترکیدہ فلحان وہرک

دینور الکراب ترلاسو کمک وترلایی سورمک وظ الملک

گوز - چشم وفصل خزان وخریف

گوزآچوب یومنجہ - طرفۃ العین چشم زدن

گوزاوجیلہ باقمق - آغول کن انکہیون بنی دیکمنا

گوزایریمی - مقدار مدبصر میل

گوزباغجی - شعبدہ باز وحیلہ باز سین گبے

گوزباغجیلق - شعبدہ تنبل گبے

گوزباغلمہ - چشم بندک گبی آنکہ چجول

گوزبیکی - انسان العین کاک گبی

گوزبونجغی - مہرہ چشم زخم خرتک گبی

گوزتمک - وگویمک تربص وانتظار پرمز گبے

گوزدکمک - ونظر دکمک چشم زخم چشش زخ گبے

گوزطارلغی - چشم سوزن گرسنہ چشم وآج

گوزلی نیز

گوزقپاغی - بام چشم جفن گبی پپوٹا

گوزگو - آئینہ

گوزلک - عینک چشمک گبی

گوزلمه — وگل بصدی وبورک نان وگوشت
اخگر پخته سگار گبی
گوزه لگ — ویکشا قلق وهرزه گوبلق کلکل گبی
گوزه مک — ونگنده لکه دیش دیش المک
سوزان زدن آتش دادن گبی
گوستر شلی اولمق — وباقشق اولمق موزون شدن
اندام معناسنه مهنام گبی
گوستر مک — نمودن
گوشت — بترکی ایت لفجه لفح پارچه گوشت
بی استخوان سگار وگوشتیکه براخگر وزغال پزند
گوزلمه وگل بصدی معناسنه وشهله گوشت
بسیار چرب سموز ویاغلی ات معناسنه بهار خوش
نمک سود خشک کرده پاصدرمه معناسنه تباهچه
وتماهچه گوشت پخته ونرم ونازک اللحم ات
گوشک — سست بستار گبی
گوشمال — قولق بورمق گوش پیچ گبی
گوشواره — داچک کوپه معناسنه در
گوشه — وبیغوله وکنج وفراالزویه والزاویه بوجاق
گوشیوب طوتمز — ڈهیلا هوکر پکرتا نهین فالج گبی
گوفا — گویه المغارة قیا یاریغی غار گبی
گوکهرو — خارسه گوشه وسیالخ وخسک انچه در
گزرگاه دشمن اندازند جسمی الحکیة دمردکنی
اوج گوشه لو دیکن بونک امثالی دمردن ایدرلر
اوچ گوشه لو بترق دیرلر الآت حربدن خیمه وقبه
گوکس — سینه
گوکسلک — سینه بند زنان وبچگان بربندگبی
گوک قندل — گلست گبی مست طافح کجکین
سرخوش کهباشدن قهره دخی دینور
گوگ — آسمان وکبود ازرق گبی
گوگ صوصام — سوسن آسمان گون فیل گوش گبی
گوگل — صمغ درختی است المقل نباتا مدن برایند
گوگل دونمک — واگر نمک نشگرداگبی غثیان
معناسنه جی متلانا
گوگل قوردی — وبوجک ایپک قوردنه دینور پیلگبی
گول — غلطان وکنبه المدور یومرو نسنه دگرمی
گولا — گلوله توپ کشکنجیر وکوشکنجیر یوارلق و
یومق وطوپ وپگ یوالق طوپ که چوجقلر انکله
ملاعبه ایدرلر البندقه کمان گره طاشی وکچرک
مدور طاشش
گول خیمه — شش خان التی پارچه دن دکلش
قبه چادره دینور
گولر — انجیر آدم الجمیز انجیره بکزر بریمشدر
گولک — غولک وغلک وغله دان انچه قمبره سی
گولنداز — توپچی
گولهکن — خندان گبی زیاده گولیجی
گولی — گلوله تفنگ گروهه تفنگ قرشونی

گولی - خم دراز غله نهادن شکیته مانجنه وانبار
طپر اقدن یا پیلانه پتک و صریون دیرلر

گولی مارنا - گلوله تفنگ انداختن تفنگ آتمق

گومش قبره سی - چاندی کے گهونگر سهراگبی

گومش قویرق - وآق قویرق قسم از کبوتر
مهدم گبی

گومشلی یوجک - کرمی است سبز گاو زرین گبی

گون - خرجین وجوال العدل یوکدنکی الجوالق
چوال قابی الغرارة الوبیجه چوال

گون - درخت کتیرا قتاد گبی

گون - روز باشد

گون آشوری طوتن استمه - روز افگن حمامی غب

گوندز - روز و نهار

گونه - پروازه گاورلرک دوگونک اسمیدر

گوندرمک - فرستادن

گوندری - ومردی اغاجی چوب کشتی راندنا
خله چوب گبی

گونج - نوف پژواک الصدا ریانقو

گونجنی - تونة الشعیرة اریه چق وایت دیرسکی

گوند - کوچ واز دی وشلم واز دو وژد
صمغ انبه را وریژ خوانند الصمغ اغاج یوصی

گوندلا - لخ بردی وقوغه لق معناسنه

گوندهنا - سرشتن آرد آغاردن وآغاریدن
شیبانیدن وشیبیدن لازم العجن خمیر یوغرمق

گوندهنا - موسے را بافتن الضفر ساچ اینلوجه
اورمک وطقومق الضفیر اورلمش صاچ وایپ

گونڈا - آغل وآغال الحظیرة دوه وقیون آغلی

گونگا - گنگ ولال وسرمه خوردن وسرمه
بگلو کشیدن مصدر الاخرس الابکم والسوز طوغمق کشی

گونش - آفتاب آف گبی

گونش داریسی - وقوش داریسی ماش
هندی حب القلب معناسنه قلت گبی

گون طوغریسی - شرقی هوا باد هرات گبی

گونلک - آفتابگیر شمسیه پرچمه دخی دیرلر پیرچه گبی

گونی - جائیکه همیشه آفتاب درانجا تابد قوزی
وقویتی جائیکه هرگز آفتاب درآنجا نرسد نسا گبی

گونیه - گونیا آله معماران که درستی بنا بدان
دریابند

گوه - سوسمار وسوس بترکی کلاس و
ماتور نگ الضب کلر

گوه - گه الحر الحراة سچمق الغائط نجس بوک معناسنه

گویا - رامشگر ورامشگری ورامشین و
سرود گو ونغمه سرا وخنیاگر وسرود سرا المغنی
ترزمانله رفع صوت ایدن کشی ترکی چالیجی معناسنه

گویا - ترزبان الناطق سویلیجی

گویاکه - گوی وگویا وهمانا تکم ونیچه معناسنه وصانکی

گویان - دوستلو قاریلر

گویگو - داماد شه گبی

گهات - تخیر و تخیرگاه کمینگاه الکمین بلوز نز وکزلویر و پصو و پصویری

گهاتا - برسری و سرچکادی القطب باشی معناسنه

گهات مین بٹینا - کمین کردن و کمین نشستن الاکتمان کمیز لمک

گهاٹ - آبشخور المنهل صواد و صولاق

گهاٹ - گزرگاه آب قرزه المعبر لیمان

گهاتا - زیان الخارة زیان کارلق

گهاتا - کشکاب کشکینه و آشجوار پچورباسی

گهاٹ تولنا - کم سخنتن الاخسار نقص ایمک التخسیر نقصان ایلمک

گهائی - دره کوه و تنگ درغاله راه میان کوه الشعب العقبة الثنیة درینبند و درونه معناسنه دابکی طاغ ارا سنده اولان آچقلق

گهار - چریک الحلبة شول آتلر که یرشدرمق ایچون برطرفدن جمع اولمش اولہ

گهاگ - مرد کهن سال تجربه کار الحنکة تجربه لو کسنه

گهال میل - چیزیرا درچیزه آمیختن الخلط قرشدرمق قارشدرمق

گهانجی - جوماناورم پاک چشم گوزاو جیله ارپه گبی برشیه تشبک اولور

گهانس - گیاه الکلاریاش اوت و کاه خشک باشدالتین صمان

گهانی - کراوش و چرخ روغنگری یاغجی منکنه سی معناسنه

گهاو - زخم و ریش و خستگی الکلم الجراحة یاره

گهائل - فکار و خسته و زخمی و زخمدار و زخم خورده الجریح یاره لو مجروح گبی

گهائل کرنا - خسته کردن و زخم زدن التکلیم التجریح مجروح ایتمک

گهائل هونا - خسته شدن و زخم رسیدن و زخم خوردن مجروح اولمق

گهائی - کشادگی میان دو انگشت الفوت ایکی پارمق ارا سنده غی فرجه

گهبراکر بهاگنا - کالیدن و گالیدن پریشان اولوب قاچمق

گهبرانا - سراسیمه و دست و پاچه شدن الاضطراب پریشان اولمق طارلمق

گهٹا - پینه و شوخ المحل نصر لنمه و نصرات

گهٹا - نشان سجده بر پیشانی

گهٹا - ابری سیاه المکفهر شول قره غلیظ بلوط که بری بری اوستنه یغلمش اولہ

گھٹاٹوپ ۔ جلیل و شاونی گھوارہ پوش
بیگان پردہ ستارہ معنا سنہ
گھٹانا ۔ کاستن کاہیدن لازم و متعدی
النقص اکسلک اکسلتمک معنا سنہ
گھٹنیوں چلنا ۔ غیژیدن و غژیدن و لوک و
لوکان و لوکیدن مصدر الزحاف کوت اوزرہ
سرونہ رک وایمکلیہ رک یورومک
گھمی ۔ زرقہ مستعمل
گھچ پچ ۔ درآوردہ الرکم جمع ایتمک و بری
بری او ستنہ قات قات انگلش سنہ
گھر ۔ خانہ و سرای بترکی اوتاغ و آی و
خانہ شب ماندن راشبستان و کاشانہ خانہ
کوچک وکدہ و کہنی و یوورتگہ الدار او واوطہ
گھرا ۔ تنگ دار و ژرف و خش العمیق دریک
گھرا پانی ۔ آب سیہ العماقہ دریکلک و اراقلق
گھرا زخم ۔ زخم تیز
گھرا کوا ۔ چاہ مغ و کرود
گھرا لگنا ۔ رسیدن جان درگلو الغرغرہ جان
بوغازہ گلوب تردد اتمک
گھرانا ۔ خاندان و خانوادہ و دودمان
ودودہ و تبار شول بولکنہ دیرلر کہ انساب
الرجال اکا ایرمشیر کوچکنہ بوئی دیرلر
گھرانے کی خلاف ۔ خلاف دودمان خلاف خاندان
گھراؤ ۔ تنگ القعر چقور یرلرک درکلکی
گھر بیٹھہ جانا ۔ خانہ نشستن او یقلق
گھر جھکنی ۔ خانہ گردو خانہ پیما الرادوالرہ
گنج عورت
گھر کا اسباب ۔ رخت خانہ و کالای خانہ
القشر قماش البیت الاثاث اواثوابی متاع
البیت معنا سنہ
گھریا ۔ بوتہ البوتقہ پوتہ کہ قیمو مجیلر ایچنہ
گموش والتون اریتر لر
گھریلو ۔ خانگی الداجن اوی اوگرنمش طوار
گھرا ۔ کنیزہ وگرہ الجرۃ صودتی وبرواق
گھر دوڑ ۔ بگریدو دوانیدن اسپان الاسباق
اوگردو شمک و سکرو شمک و الرندہ قودقلری
اوجہ
گھڑگھڑاہٹ ۔ غریو آسیا جیغلتی وشماطہ
گھڑنا ۔ زرگری کردن الصوغ قیو خلق تمک
گھڑی ۔ وقت و ساعت و تشوبارش یک
گھنتہ الساعت
گھڑیال ۔ درا و گریال تختہ ہفت مجوش باشد
کہ بر ساعت زنند الجرس شول چاک کہ بویجلر
طوار لری بو ینہ اصار لر
گھس آنا ۔ بی اذن بخانہ کسے درآمدن
گھستا ۔ سخت سانام دادو کشتی باشد الصدمۃ طوقوشمق

Digitized by Google

گھس پڑنا - بی اندیشہ درچیزے درآمدن الاقتحام شد تلہ دخول اتمک

گھسنا - فرورفتن پا درزمین نرم وخزیدن السوخ باتمق

گھسنا - سودن فرسودن بسالہ کردن سودن وصلایہ کردن السحق دوکمک وازمک

گھسنا - درجائے تنگ درآمدن الولوج گیرمک

گھسیارا - گیاہ فروش العلاف علف صاتجی

گھسیٹن - نشان کشیدن چیزے بر روئے زمین السحب چکمک

گھسیٹنا - کشیدن الجر چکمک

گھسیڑنا - سپوختن الایلاج دورتمک وساتجق وطیقق

گھگھی بندھ ہوجانا - دم ازگریہ گرفتن

گھلنا - سودہ شدن درآب اریمک معناسنہ

گھمنڈ - گردنکشی وہنگ الکبر اولولق وبیوکلک

گھمنی - دوران سر وسرگرداو سرگیجہ وسترگیش الدوار باش چورنمک باش دونمک

گھن - شبشہ واشبشہ وسبوسہ ومولنجہ و گھن السوس بغدائی وارپہ بتی وبونلرہ بگزرنسنہ یہ دوشن قورت وکوہ دیدکلری بوجک کہ یوکہ دوشر

گھن - آفتاب گرفتگی وماہتاب گرفتگی الخسوف آئی طوتلمق الکسوف گون طوتلمق

گھن - آزیغ وآریغ الکراہ اکراہ ایتمک

گھن - پتک وچکش وخایسک ہتوڑا المطرقہ چکوج

گھنا - شبشہ افتادن السوس ارپہ بغدای واکابگزرنسنہ یہ بت دوشمک

گھنا - باغ درہم درختان الغلبا بری برنہ گیرمش سق اغاجلر

گھنا - زیورالحلی بزک انچہ دردست کنند دستینہ ودست برنجن القلب بلازک سوارگی وانچہ درگوش کنند گوشوارہ القرط کوپہ الشنف شلقم کوپہ وانچہ برباز وبندند بازوبند گویند الدبلج والدبلوج باز وبند وانچہ برساعد بندند وتبند وانچہ درپا کنند پابرنجن الخلخال کموشدن ویا آلتوندن حلقہ درکہ عورتلرساقلرینہ وقارلر بعضے پردہ منگل دیرلر وانچہ درکردن کنند القلادۃ بوینہ طاقدقلری بوغمق وانچہ درانگشتان دست کنند کچہ الخاتم یوزک نہ دن اولور ویوزک دوزن کیمسہ یہ خاتمی دیرلر وانچہ درانگشتان پا کنند انگشتر یا الفتخۃ قاشی اولیان حلقہ یوزک وخاتم کبیر وزیور اسپ رابفارسی ہرا گویند

گھنٹا - درائی الجرس چاک

گھنٹی - زنگلہ و زنگولہ و زرخ صدائی جرس
الجلجل جرس و چاک

گھنڈی - بند مہ و بندیمہ و جوساک و گوئی
گریبان و گوئے پیراہن و گوی انگل و گوئے انگلہ
و تکمہ و کوئیک و گوگ الزر کولمک و کمہ سی و
قفتان دو کمہ سی

گھنڈی لگانا - تکمہ کردن و بستن و نہادن
الزر دو کمہ ایلیکلمک

گھن کھانا - آزیغ کردن الثقذ راستکراہ اتمک

گھنگچی - چشم خردس

گھنگرالی بال - غف البعد قویر حق اولان صاچ

گھنگرو - زنگلہ بیوک چکراغی

گھنی ہوئی لکڑی - نشارہ اغاج تلاشی و
چورمش اودن

گھنی داڑھی - کورصیق و اوزون قیاصقال
دینور و اویلسی صقالللو یہ تخته صقال دینور بلمہ گے

گھوا - چیزے کہ بر سر فی مانند پنبہ باشد
ریش القصب کہ قامش باشنہ دن چیقر

گھوارہ پوش - شاونی بشک اورتوسی

گھور - خوشہ خرما کہ کوخک و قرشنگ و شفشہ باشد
و خوشہ انگور کہ سپرغ باشد العذق خرما سلقی العنقود
اوزم سلقمی

گھوڑا - شنگہ و کلجان و شلہ و شلتہ السباطة

سوپرندیلک و فتیلق و کبرہ لک

گھورنا - بچشم کردن و چشم نمودن و نہور
الحملاق قیہ قیہ یقمق

گھوڑا - اسپ طیارآت معنا سنہ و توسن
سرکش اسپ صیچراغان آت و طاقی یک چشم سیاہ
و یک کبود اسپ و چپہ دم یک جانب دمش خمیدہ
باشد و جفتہ زن بہر دو پا لگد زند و خموش و
بد رکاب برنشستن ندہد و چراغیا و چراغیایہ
دو دست برداشتہ بہر دو بایستد و شبدیز
و شبرنگ بسیار سیاہ و ہیگر و سمند سرخیش سیاہی
زند و گلگون میان کمیت و اشقر سمند و نیلہ سرخ
رنگش میان سیاہی و سبزی باشد و چہار
نقطہ ہائے سفید با رنگ دیگر دارد و گہ گیر
تن بسواری ندہد و بور سرخرنگ و بوز نیلہ
بسفیدی زند و جلد و تند و تیز و کودن کند باشد
اشکیل و اشکل دست راست و پائی چپش سفید
و ابرش سرخ و سفید درہم آمیختہ و ہم نقطہ
مخالف رنگ دارد و بارگی پالانی و تگاور و
خنگ سفید موئے و رخش سرخ و سفید درہم
آمیختہ و بعضے گویند رنگ میان سیاہ و بور
و رہ انجام گرنگ اسپ آں کہ سرخرنگ باشد
و گہر کمیت و تونداسپ و استر تیز رو و ہیون
یکران سرنگ یال و دم سفید جمز یور شکم و روے

هر دو پائے سفید و بدنج خنک سفید موئے
و بدنگ و جرمہ و میدخ و بیدخ جہندہ تیز
و تندرو یراغ قابل ایلغار و بہاز اصیل کہ
برائے تتاج سر دہند و سو سبار و سو با
فرس و اسپ و سیس جلد و جست و خیز و
و گردن و گردن میان زرد و بور و کلوس
چشم و روئے و پوز سفید گیگ آبی رنگ و
یا قجی مجنس الخیل آت و خش مرض دست پائے
و خرکہ بدان انگ کند ستام ساخت و براق
زین اسپ مطلقاً و شکیل چدار پائے اسپ
و استر خرد گاہ بند گاہ سر دست و پائی اسپ
و استر و خرکہ چدار و نجا و بران نہند الفلو
یوند قلونی مہر معنا سنہ در دیشی سنہ قلوہ دیرلر
گھوڑا بندوق کا ۔ ماشہ سنڈاسی و ہم
توتہ بندوق
گھوڑا تیز کرنا ۔ اسپ را دوانیدن و
اسپ تاختن و جلو العدو یلک و سکر تمک
آتہ قوشارمق
گھوڑا دینا ۔ کشیدن النزا ر قصر اغہ الیغر چلک
گھوڑا سیکھا ہوا ۔ یراغ
گھوڑا ہانکنا ۔ پاشنہ کردن و زدن
گھوڑی ۔ اسپ مادہ و اسپ مادیان الحجر
دیشی آت قصر اغ معنا سنہ

گھوڑی کا چور ۔ آت اوغروسی
گھورکا بچہ ۔ کرہ
گھولنا ۔ چیز یرا در آب و مانندان در آمیختن
و سودن الموث و الموثان آمکی صویہ اصلتمق
الدوف صویہ اصلامق و سحق ایتمک و ازمک
گھولنا ۔ پست بشورانیدن اللت قارمق
الجدح برسنہ لی اخر شیلہ قرشدرمق سولیق گیبی
گھونٹ ۔ دم آب بترکی قرت دم و ہفت
و ہنگ الجرعۃ بریودم صو
گھونٹ گھونٹ پینا ۔ جرعہ جرعہ کشیدن
التجرع صویلی صورہ صورہ ایچمک
گھونٹنا ۔ مہرہ کشیدن و کردن التزریز
کاغذ وغیرہ نشان و علامت ایتمک ازمک و
سورمک معناسنہ
گھونٹنا ۔ سائیدن دوا وغیرہ السحق
دوکمک و ازمک
گھونس ۔ خر موش ترکیدہ جاردین دیمور
گھونسا ۔ مشت و اور المکر مشتلہ گوکسین
اورمق یومرق و توقاد معناسنہ
گھونسا مارنا ۔ مشت زدن و نہادن و
کوفتن المکر مشتلہ گوکسین اورمق یومرق اورمق
نوقاد اورمق
گھونسلا ۔ آشیانہ و تکند و شکلبند و لانہ و یغال

وتیمخال الوکرالعش قوش یواسی

گھونسلا بنانا - آشیان بستن وگزاشتن و
چیدن ونہادن گرفتن ساختن کردن التعشیش

قوش یوہ طوطمق

گھونسلا نوچنا - آشیانہ ویران کردن و برداشتن
واندا ختن التخریب خراب ایتمک یقلمق

گھونگروالی بال - مرغول وغف ومرغولہ
القطط قویرجق صلچ

گھونگا - صدف پیچاک

گھونگھٹ - پردۂ زنبوری النقاب البرقع بچہ

گھینپا - یکف یا بانگشتان برہم زدن وآشوب
کردن وآشوریدن وآشوبیدن الخلط قرشدرمق

گھیرا - احکم وچنبر ودائرہ ودائرہ خانہ
ازارہ باشد چورہ معناسنہ

گھیرلینا - درمیان گرفتن وگرد گرفتن المحاصرہ
احاطہ ایتمک وطارق ویرمک چویرمک

گھی کا برتن - جگیجہ یاغ قابی

گھینینا - بچۂ خوک الخنوص خنزیرانکی

گھینچ - گردن العنق بیون

گھی - روغن گاؤ وروغن بزور وغن مدیش
وروغن گاؤمیش ومشیار وغن گوسفند السمن یاغ

گھی والا - روغن فروش یاغ صاتجی

گیا - سہر البقر صغر

گیجڑ - روان راخم وکیخ وکینغ وچرک چشم
وانچہ روان نشود آتریخ وزرفک الرمص الغمص

گوزبکا زندہ اولان اریک وچپق وچپاق

گیجہ باصقنی - شب خون شب تاز گبے

گیجہ لک - انچہ وقت خواب برسر پوشند شب
پوش گبے شاید بہندی کنٹوپ باشد

گیجہ یاریسی - ناف شب

گیدڑ - شغال وتورہ السرحوب چقال

گیردک - زفافخانہ حجلہ بروزگبے

گیرو - گل ارمنی المغرۃ اشوکہ قزل بالچق وقزل

گیروا - جامہ گیرورزیدہ اشودہ بویا نمش اوربا

گیروزہوا یتمک - وناز ونشاطلہ صالنمق
وبایلغہ سونمک بسیر ومہمانی وضیافت رفتن مدن

گیرولک - وآلیقومق مانع شدن بازداشتن

گیرولمہ - الیقومہ واویالندرمہ منع وتعویق
برکم گبے

گیڑا - گدارہ وپروار وہرسقف خانہ
اورتدکلری تختہ لر

گیک - وصغن بقرالوحش ایل گبے طاغ
اوکوزیدروقویرقسنزہ چوپر دیرلر

گیک زیرہ سی - وگیک صرہ سی وگیک کمیونی
وگیک اشغی کرویای صحرا ییدیر رقرمانا گبے

گیلا - نمناک وترالندوہ یاشلق

گیم — وکسمہ یانجی برگستوان کجیم گبے

گیند — سر گل گوئے طوپہ معنا سنہ

گیندے کا پھول — گل صد برگ

گیندا — آنبیلا وکرک کرکدن وگرک وگرکدن

گیہون — گندم القمح بغدای

باب لام

لائق — سزاوار درخور خورد زدرو فراخور وفرزام کزایش وخورند وخدائے القمن لائق جدیر گبے پراشیق معنا

لائق ہونا — شائیدن سزیدن شایستن اللیق واللیاقۃ لائق اولمق ویراشق اولمق

لابد — ہرآئنہ وہرآئینہ ناچار لابد

لابدہ — آزاد دار وولابدہ گوکی اصل آن قوزی قولغی دید کلری ترشمزہ نبات آدیدر

لات — لگد ولت وبج وپاسار الرجل ایاق

لات مارنا — لگدزدن ولت زدن مردم وبہر دوپا جفتہ زدن شلخت وشلخۃ لگدیازی کہ برشرمگاہ زنند وبخشم نیز وشپتک لگدزدن انسان وحیوان ولت زدن کوتک چالمق ودوگمک ولت خوردن کوتک یمک واسکینہ آلیز انداختن سکزیدن الرمح دپہ اورمق الرفاس ایا غلہ اورمق کہ تیمہ وتپیک دینور لگلہ گبی الرفسۃ طوقشمق قیح آتمق وچفتہ صاورمق وچفتہ اورمق وایکی اوگ یا قلرین بردن قالدروب آتیلمق وقایقوب صچرامق

لاٹھی — چوبدستی بترکی تیاق وچوب شبانان وپیران ولنگ مردم راد کنگ وخوار چوبدستی ستور راندن او غبازو غبازہ چوبدستی قلندران المختصرۃ العصا دد کنک

لاٹھی مارنا — بچوبدستی زدن کوتک چالمق

لادنا — بار برخود برداشتن وبرستور بار کردن التحمیل یوکلتمک وقانلمق التحامل غیرک زحمتن یوکلتمک

لاڈ ولاڑ — نازالدلالۃ والدلولۃ نازلنمغہ وشیوہ خلق ایتمکہ دیرلر

لاڈلا — نازنین ونازپرورنازلنجی کمسنہ

لاڑپاپن — سازگار فرودشندہ کہ بہا بیفزاید فریب دیگریرا النجش آلمق مرادی وکلمکن برقوماشک بہاسنی ارترمق غیری کیمسہ یہ آرتغہ صاتلمق الخون

لاج — شرم وآرزم الحیاء اوتانمق

لازم — وائے ووایدن اللزوم لازم اولمق

لاسا — سرمشیم شرط وغری ودبق الدبق بلم

لگے برنسنہ درکہ آنوکلہ قوش صیدایدرلر طوتقال معناسنہ

لاغوتا — وقیوز ساز بربط سرود گبے

لاکھہ — لک ولاک اللک برہندی لغاجک صمغیدر

ترکیدہ دخی لک دیرلر

لاکھہ — صد ہزار مایۃ الاف یوز بیک

لاگ — دلبستگی التعلق محبت ایتمک التعلیق اصمق

لاگ — دشمنی وکینۃ العداوۃ دشمنلک

لال — وآل الاحمر قیزل

لال — قرمزی کوچک برقو شدر

لال — جوہری سرخ وزرد وسبز نفسجی وبہترین آن سرخ است وآنرا پیازی نیز گویند اللعل برمحدوح قیمتلی قزل طاشدر

لالا — اتابک وستاد بچگان

لالچ — آز الطمع حریص ولمق

لالچی — آزور وآزور طامع معناسنہ

لالہ — الشقیقہ کلنجک چچکی

لالہ — طوق گردن مجرم مکتب گبی

لال ہوجانا — سرخ شدن از خشم الاحمرار قزللق اویکہ لمک

لانا — آوردن گورتورمک

لایزال — ہرگز وہرگزی ابدی لایزالی دائم معناسنہ

لبالب — الطفوح طولو اولمق ودودغہ دک طولمش معناسنہ

لبادہ — فرگل لباد ولبادہ اللبادۃ یغمور ایچون گیدکلری کپنک

لباس — جامہ وزخت وجندر جندرخانہ جائے نہادن آن نہادگی جامہ فاخر ہزار مبخ لباس فقرا اللباس گیا جک واورتو نہ جک نسنہ

لبریز — سرشار ودواق ودواغہ طولمش اولان

لبہ دہ — حلیمو معناسنہ درکہ حماض جبلی گویند رجلتاق گبی

لبھانا — فریفتہ کردن التدلیۃ متحیر ایتمک

لپ — کفدست از ہر چیز الحفنۃ ایکی آوج طلوسی نسنہ

لپا — بہطہ بتاگبی

لپاٹیا — بسیار دروغ گو الافاک یلانجی

لپاچہ — بالاپوش وجبہ شادگونہ گبی

لپٹ — زبانہ اودن اسی معناسنہ اللفح کل یاقمق آتش یالکی معناسنہ

لپٹ — بوئے گل وعطر النشر رائحہ طیبہ

لپٹنا — آویختن بچیزے وپیچیدن و چسپیدن التعلیق آصمق ویاپشمق وقیومہ

لپیٹ — پیچ ونورد الطی دورمک وقصا التمق

لپیٹن — چوبیکہ جولاہ جامہ بافتہ بران پیچند المنوال سلمن

لپیٹنا — نوردیدن ونوشتن وپیچیدن الطی دورمک وقصا التمق وبوکمک

لترا — سخن چین النمام قغوجی

لت کرنا — بشورانیدن الوخف قارشمرق

لتہ — کہنہ جامہ ورکوئی ورکوورکوہ ورکوک الخرقۃ بزبارہ سی

لتہا — لکدزن الضروح وپاکن آت الرماحۃ والرموح وپاکن طوار

لتہاو — یکدیگر یرالکدزدن وباہم لکدزدن التراکل اورشمق الرکل یاغیلہ اورمق

لتمہ لی آت — اسپیکہ چشم دردوپوزاوسپید باشد کلوس گبے

لتہڑنا — بچیزے آلودہ شدن التلطخ بولاشمق

لتہیڑنا — چیزے رابچیزے آلودن اللطخ بولاشمق وقارشمق التلویث بواشدرمق و بوغورمق قاتمق پولہ مق اصلتمق

لٹ — شاخ گیسوالضفر صاج واکابکرنسنہ یی اینلوجاورک وطقومق الضفیرۃ اورلمش صاچ

لٹ — موے سرفتیالضفیرۃ اورلمش صاچ قیورجق صاچ زولانہ گبے

لٹانا — خوابانیدن الاضجاع یاترمق

لٹانا — بتاراج دادن النہبۃ النہب غارت ایتمک وبرنسنہ یی قاپمق یغمالمق

لٹجانا — غارت خوردن النہیب یغمالمق

لٹکانا — آویختن التعلیق آصمق

لٹکاہوا — اصیلو وصارقق

لٹکتی چہاتی — شش پستان وناہد ضدآن ممہ سی سولیوک وگوشک وصارقق اولان قاری

لٹکن — چیزے کہ سبوے آب بران نہند

لٹکنا — آویختن التدلی اشاغہ صارقمق

لٹو — گردنا ولاتو وفرفرو گرداوبہتہ الدوامۃ اوغلانجقلر چویردیکی یرلنقوج کہ فلکہ دخی دیرلر فیرلہ ودومہ فرلاق وفرفری

لٹورا — شیرگنبشکے درکاک الصرد کوچکن

لٹہہ — باہو طویقہ وصویانتی وصوپہ

لٹیرا — تاراج زن وتاراج گر وغارت زن وغارتگر وویران گر یغاجی کمسنہ

لجلجہ — بوس وچندرہ الہزیل ضدالسمن

لچر — مربا ازہرچہ باشد لیچار گبے

لچہ — کیفال ولوند وکنفال الطفل حرامی شیرخرص گبے

لچہہ — مقدرس آن لچہ طوپلمش ایپ

لچکنا — خمیدن ودوتاشدن وچمیدن التثاوی اگریاک وصالنمق واکیلمک

لچہن — روش وہنجار ومنش ومشی طبعی السجیہ خلق وطبیعت

لچی — زن پلچ فاحشہ قاری

لحاف — دواج شادیچہ بالاپوش اللحاف ویورغان

لحن موسیقی — سلک وشہناز وکردانیہ وکوشت ومائۃ ونوروز وگلبام وکین سیاوش اللحون صوت

لحیم — کیدالحام لہم

لدادینا — یاری کردن دربار بردداشتن التحمیل توکلتمق

لڈھڑ - گبز الحمامۃ اتلولک و سمزک و قالدرن ایرے

لڈوس - باد جنوب باد برین بگے

لذت - بسیم و خور اللذاذ و اللذاذۃ ذات

لذت جماع - ربوخہ و زبوجہ و یوخہ

لذت عقلی - سیاوخش

لرزنا - شیبیدن و لرزیدن الاضطراب ترمک

لرزہ - فسرہ دتر ترمہ معناسنہ

لڑ - تاہ رسن الطاق قات

لڑ - رشتہ کہ در مروارید کشند السمط شول

اپلک کہ بونجق ویا انجودیزلمش اولہ

لڑاکا - ستیزہ کار و زکارہ الالد قتی صواش

ایدن کیمسہ

لڑائی - کارزار و جنگ آرزم و آفند آفندیدن

و پیکار و رزم و نبرد و نبرد و نبرد گاہ جنگاہ

الہیجا ر الحرب صواشمق و صواش

لڑائی - ستیزہ و المخاصمۃ خصومت ایدشمک اورش

لڑائی کرنا - ستیہیدن ستیزہ کردن القتال

المقاتلہ دپالشمک

لڑائی کی جگہہ - آوردگاہ و رزمگاہ و گرنگ

و ناموس گاہ نبرد گاہ و نبرد گاہ الحرب جنگ ایدیلجک یر

لڑائی ڈالنا - جنگ انداختن و افگندن التحریش

التحریض قندرمق

لڑبڑا - چیپان اللزق یا پشمق و اولشمق

لڑکا - بچہ و کودک و ازم فرزند پور بنمین و پوخت

و لوت الصبی الغلام اوغلان

لڑکپن - بچکی و کودکی الطفول و الطفولیت و غلانلق

لڑکھڑانا - لغزیدن و ناویدن الزلۃ یورکن ایاغ

لڑکی - دختر و دخت البنت قیز

لڑکے والی - زن بچہ دار اوغلانلو قاری

لڑنا - ستیزیدن المجاہدۃ درشمک و چالشمق

و جنگ ایتمک

لڑھکنا - و ڈہلکنا ریختن الانسکاب کولمک

لڑھکنا - غلطیدن التدہدہ دونمک

لڑی - رشتہ مروارید السمط شول اپلک کہ

بونجق ویا انجودیزلمش اولہ

لڑی مین پرونا - پیکندن السلک ایپہ دیزمک

لس - چیپیدگی اللزوق یا پشقان و یاپشمک

لہسن - سیر الثوم صرمساق

لسوڑا - سپستان عجم ارکی معناسنہ

لسی - سوایلہ قاریشمش سود

لش - جیفہ و مردہ نسا گیے

لشکر - و نوابر کی قشون و ہراول مقدمہ برغار

میمنہ جرغار میسرہ غول قلب چنداول ساقہ العسکر

الجیش چری

لشکر اوترنے کی جگہہ - گرنگ المحرب جنگ ایدہ جک یر

لشکر کشی کرنا - اندرکشیدن

لطافت - رنگ اللطافت کچہ کاک و یومشقلق

رفق ایتمک

لطیف - ساس و شگرف و پاز و تازہ طلوری معناسنہ

لطیفہ بدیہہ - آمدہ کاشات معناسنہ

لعل - لال بزمینلی قزل طاشدر

لعل وعسی - بوک بودگه وباشدگه دیوک مگر اولمه

لعنت - سنه دشنه وفرنه وفریه ونفرین ونفرید ونفریدن مصدر اللعن ایلنج ایتمک

لغو - سخن هرزه وهوای لاغیه لغو سوزلر فائده سز کلام

لغم - نقب سیچ گیمه

لفافه - پالیکه

لفان - نار رباب کبی قیمه انانار ترش خوشمزه

لفظ - دانره سوز معناسنه

لق - دلک یارش جاچون کلک طوز لق یارگیمه

لقب - پاچنامه وپاژنامه وپژنامه

لقلقه ایتمک - بفصاحت سخن کردن

لقمه - لپ وگراس اللقمة بریودم طعام

لقمه گوز - فراخ چشم گاو چشم گیمه

لقوه - لوس ولوش اللقوة یوزوگوزاکلمک

لک - داشدر دیه کلری قرمزی چاموردر گردنات گیمه

لکتی - آسغده کوسکی واسکی تعبیرلرلنور

لکر - کنده قصابلرک قالین اغاجه بغیرق دینور الجذع خرما اغاجی

لکلکهها - چرغ السمع قوردک سرتلاندن اولان انکی چاقرطغان معناسنه

لکلکهارا - هیزم فروش وخارکش وکبار الحطاب اودنجی

لکدی - چوب چوبه وچوب سوختنی راهیزم وبهیمه وهیم وخفچه وغیاره چوبدستی بابلیانان سرتیز ونشاره بوسیده چوب وسه چوبدستی الخشبة قوری اغاج پاره سی الحطب اودن العصا

لکدی کاگهر - تارمه وتاره دریم اودی معناسنه

لکدی والا - چوب فروش الحطاب اودنجی

لکدیونکاکنهه - امنه الخرمة برقوچق نسنه ندن دولورسه اودن مغنی

لکاک - بلارچ گیمه تعلق پزنده باشد

لکنا - پنهان شدن بجای الاخفاء کیزلمک

لکنت - تاتاولده اولان پلتک عجمة فی اللسان

لکهها - بوش ودک وسرنوشت الکتاب حکم وقدر

لکهانا - نویسانیدن الاستکتاب یازدرمق

لکه صابونی - گل مختوم معناسنه

لکهمنی - مردم گیا ومهرگیا عبد السلام معناسنه

لکهنا - نوشتن وثبت کردن وبقلم آوردن ورقم کردن وقلمی نمودن بقلم دادن بقلم گرفتن ونبشتن ونگاشتن وسواد کردن وسواد روشن کردن ملکه نوشت وخواند بهم رسانیدن الرقم یازمق

لگیر - سمیره وکشمیده وکشه مطلق جزکی وخط معناسنه

لگا - آمیزش پوشیده آمیختگی الوسیلة شول نسنه که انوکاکشی غیره تقرب بوله

لگارکهنا - نگهداشتن چیزی بناوندگیرولمک وآلیقومق

لگام - لجام معربش یوکان بترکی کم معناسنه

قطار مہ وشیش مقولہ ستہ اطلاق اولنور
وتسمہ لگام تعلیمی گویند اللجام العنان آتک اویانی
لگام اوتارنا ۔ لگام از دہن اسپ برآوردن
النزع چکک الخلع چقارمق
لگام چیانا ۔ لگام خائیدن سرشلک ایتمک
کہ فلان کمسنہ کی آزی یہ آلدی تعبیر ایدرلر
اطاعتسز لکہ ونزوبہ لغہ اشلدی دیہ جک موقعدہ
لگام دینا ۔ لگام برگردن اسپ نہادن لگام
بر اسپ کردن ولگام بر سر اسپ کشیدن و
گردن ونہادن الالجام طواری اویانمک
لگان ۔ کشتی گاہ طوتمہ مصارعہ در
لگ بھگ ۔ نزدیک بآن قریب منہ آنک یاننہ
لگسی ۔ کلاک ترکیدہ بر نوعنہ چتال وبر نوعنہ
قراغی دیرلر عربیدہ مجن دیرلر
لگلگ ۔ مرتع یاوگردن دراز الملقلق اوزن
بوینلو برقوشدر لگلگ دیرلر لقلاق مثلہ
لگن ۔ وطشت وافتابہ ونیز انچہ زیر شمع نہند
الطست یوک طاس لگن معناسنہ
لگنیا ۔ گامیدن الحشار جماع ایتمک سکمک
لگنجی ۔ طشت گر
لگے تار ولگاتار ۔ پیاپی وپیہم وپی درپے
التواتر بری بری اردنجہ اولمق
لگیانا ۔ آرزومند چیزے شدن دوشاب دلی
الطمع حریص اولمق وامر نمک آش ایرمک
للت ۔ رہاوی مقامی از دوازدہ مقام
موسیقی کہ از صبح تا طلوع آفتاب سرایند
للکارنا ۔ بانگ زدن برکسے برائے حملہ الصیح
والصیحۃ چاغرمق
للکارنا ۔ برانگیختن سگ برشکار الاغراء قندرمق
للوپتو ۔ آشمانی التملق تواضع وملایمت ایتمک
للی ۔ آنکہ بزبان قادر نشود العنین ذکری
قوامہ کلیوب جماعہ قادر اولمیان ار
لمحہ ۔ زغنک
لمبمبر ۔ دراز بالا المعشوق آرق انجہ اوزون آدم
لمکنا ۔ آنکہ گوشہائے او دراز باشد اوزون
قولاقلو کمسنہ
لمگردنا ۔ دراز گردن الاتلع اوزون بوینلو
العطا الطمارۃ
لنبا ۔ دراز وزبیدن دراز قد دراز بالا
وسیغانہ کشیدہ بالا المنعوم اوزون بوینلو
لنجا ۔ آنکہ دست وپا جنبانیدن نتواند
الزمن کوتر مرم الاشل چولاق کیمسہ
لنڈا ولنڈورا ۔ کالمقطوع الایدی والرجلین
لنگر ۔ المرساۃ کمی لنگر بدیدکلری چتال ومرسا
لنگر ڈالنا ۔ لنگر انداختن وافگندن الارساء
طور غورمق اقامت گبی
لنگرگاہ ۔ کشتی گاہ چنانکہ گذشت طرفہ یعنی
لنگڑانا ۔ لنگی کردن العرج اقتطع اغصمق و
طوپالنمق طاپانمک گبی
لنگرلو ۔ صاحب وقار رزین گبی

لنگر۱- لنگ الاعراج اقسق

لنگوئی- قیزہ قیزہ بندی آن عمل باشد

لنگور- پہنانہ القرد ما یمون

لنکہانا- کسے را از کل ولای وغیرہ گزرانیدن الاجازۃ صودن کچک و دستور و یرمک الامرار کو چورمک

لُنّا- درودن کشت الحصاد بچمک چکنک

لو- آزرو و آیاسۃ الشوق کشینک نفسی برنسنۃ

لو- زبانہ وافرازہ ورخشہ ولخشہ الشواظ

لو تنسز یالکم یالین

لوٗ- نرمہ گوش و خاج الاذن قولاق و قولاق اوجندن اولایان یومشق ات پارہ سنہ شحمۃ الاذن دریرمہ

لو- باد گرم السموم اسی یل

لوا- وریتیج و وردیج و کرک السلوی یلوہ قوشی و بلدرجین

لوازمہ- بایست گرکلو معناسنہ

لوبان- کندر کونلک و آق کونلک معناسنہ

لوبیا- غراثر و کرثر و نک اللوبا و اللوبیا و بوکرلجہ

لوبت شکری- قند سفید

لوپ انجیر- دوزیری انجیر شاہ انجیر گبے بزرک ولذیذ انجیر

لوتہہ- لاشۃ کشتہ الجیفۃ شن

لوتہڑا- گوشت پارہ البضعات پارہ سی

لوٹ- غارت و تاراج و تاخت و یغما و تالان و چپو و تارات الفئ الغنیمۃ المغنم غنیمت مالی چاپل و قاپمق و قاپشمق و قاپمق و چاپمق

لوٹا- آفتابہ المطہرۃ متارہ و قمقمہ بلبلہ گبے

لوٹا- غارت زدہ و غارت خوردہ

لوٹنا- غلطیدن و غلطزدن و واغلطیدن و غلطو و واغلطزدن و سکیزہ برجستن و لگد انداختن و غلطیدن اسپ و زکرہ یوزہ نیز التقلب و نمک اغمنق معناسنہ

لوٹنا- تاراج کردن و زدن و غارتیدن و غارت زدن و کردن و افگندن و بردن النہب و النہیب و النہبۃ غارت ایتمک برنسنہ یی قاپمق و قاپشمق و چاپمق و یغما لمق و چاپل تارات گبے

لوخسہ- زرچہ زاج گبے

لوخسہ درنگی- وطوغدی زاج سور گبے

لوری قوشی- کرگس قوشی مرغ مردار خوارش گبے

لوری- بنگرہ و نانو المناغاۃ و غلا نجقلر سوندرہ جکک کولدرہ جکک سوز سویلمک نغی معناسنہ در

لوزا- لنگ و کبیر و وزغہ و الفیہ و چرو و چکک و شرم بترکیا سیک و خرزہ کیر دراز و ستبر فرزو تیمور و شکنہ الذکر سیک

لوز- بادام و لوزینہ حلوای مغز بادام بادم معناسنہ

لولا- چنگلوک المعضوب کوترم کیمسنہ زمن گبے

لوغ طاشی- بام گردان حجر یدر بنالر سطوحندہ طیراق پکشوب استحکام بولمق ایچون

لنگرلمک- لنگ گزدن- لنگ گزدن الصبر اقتلق اغمنق مطوبالنمق- لنگ گبی

بری اوتہ چکوب یوار لرغر تبان بگے

لوفر - نیلوفر معنا سنہ

لوک - لاک کہ رنگ معروف است لگ بگے

لوکی - کدو الصرع الدباء قباق

لوگ - مردم الناس اد م او غلانی برکشی ار

مرد قاری عورت

لوھڑی - روباہ بترکی تولکی روس تالمن

الثعلب دیکو الشعلبان ارکاک دیکو

لون - نمک الملح طوز

لونا کا مہینا - کبیسہ

لونڈا - نوچہ الامرد صقالسنہ یالیک یوزلو

لونڈی - خاصگی بترکی قماو آموتیا وکنیزک

وفغستان وسُرمہ وکنیز و پیرو خدمت دادا

باشد در ترکی دادی خوانند الامة الجاریہ بایک

لونڈے باز - شاہد باز و غلام بارہ کنغال

وکنغالہ اللواطة مطلقاً والاشمق حنا سنہ در فعل قبیح

لونڈی بچہ - پرستار زادہ وکنیزک زادہ

ابن الامة ہلیکن او غلو

لونداںہ - کج کلاہ او لیق کلاہ شکستن بگے

لونجہ - مشورت کنگاش بلے

لونگ - میخک القرنفل

لونیا - نمک ساز طوز یاپجی کمسنہ لرک بزلوکدر

ہندوستان دہ

لوہا - آہن الحدید دمرو تیمور

لوہری - بنگرہ المناخاة نمی معنا سنہ

لوہار - آہنگر الحداد دمرجی

لوہیکا میل - داشخار و داشخال الخبیث

بخس وردی المنجشة المفسدة الخبث الحدید مورلوی

لوہیکی میخ - میخ آہنین السک چوالدز مسمار

گبے واوزن بیوک کسری المسمار میخ دیکسز

دید کلری مشہور نسنہ

لوی چوڑی کرنا - پہن کردن خمیر نان برآے

لواشس پختن بفارسی وابردن یوفقہ

آچمق معنا سنہ

لہار - آہنگر و نہامی و نہامدین القین تموجی

لہاس - رسن لیف خرما وغیرہ کہ در جہاز

بکار برند القلس لیفدان وغیر یدن اولان

یغون ایپ

لہاسی - رسنے کہ بدان کشتی کشند المقود

یولار صاپلی دا و یان چلبر ی الحبل الذی یشد

بالزمام او بالللجام

لہجہ - زبان ور وز مرہ اسان دل معناسنہ

لہچون - براده آہن و سادہ آہن و سونش

آہن السحالة آلتون و گوش و یونده بکز نسنہ

اواغی و براده سی البرادة ایکہ دن چقان تلاش

کہ براده ذہب و فضہ و حدید و یرلرفساله گبے

لہر - گوہر السلسلة بیوک طاغہ در کہ قوم دینور

لہریہ - گلبند و گلبندی موش دندان

لہسن - سیر الفوم سرمساق

لہسنیہ - عین الہر کہ جوہر بیش قیمت باشد

لہنا — تاخیرہ البخت طالع
لہنہ — کرم کلاکلم گبے
لہو — خون الدم قان
لہو بہرا — بخون آغشتہ قانند اولاشمش نسنہ
لہو لہان کرنا — خون آلودہ کردن بخون آغشتن قانندہ اولاشمق
لہیم — تنگار گبے انچہ بدان ظروف پیوند کنند بورق انواعندندر
لی — ہنجار وراہ
لی بہاگنا — دررہودن الاختلاس الاستلاب قاچمق
لیپ — الصماد یارہ اوستنہ ایتدکلری یاقی ویغلمد قاری بز
لیپا لک — پسر خواندہ اتبنی برکیمسہ یی اوغل ایدنمک
لیپ اگانا — ضماد وطلا بربدن مالیدن الاطلاء دوا وتنمک
لیپنا دیوار کا — صیواماق ویالدزمق معناسنہ
لیت ولعل — اندیک ولکیکہ واولکہ کہ واویارم کہ معناسنہ
لیٹنا — دراز کشیدن غلطیدن التمدد چکلمک واوزامق الاضطجاع یاتمق یاتمق
لیجانا — بردن الاذہاب گیدرمک گوتورمک
لیتمک آیارمق
لید — سرگین وگشتہ الروثات وقاطر واشک ترسی
لیزم — لزوم وتنبوک
لیسنا — گل وغیرہ بردیوار مالیدن واندودن بالچق دیوار اوستنہ یاپمق صیواماق ویالدزمق

لیف خرما — پیشن اللیف خرمالیفی
لیکن — پرین اما ولیکن
لیکہہ — رشک الصواب بت سرکہ سی کہلہ سرکہ سی
لیکہہ — نشان آمد وشد مردم وغیرہ برزمین راس الصراط ایشلک یول
لیمان — بندر دریا فرزبگہ
لینا — ستاندن وستدن وگرفتن الاخذ طوتمق
لینڈا — سندہ ونرمہ براز رقیق
لین دین — داد وستد وداد وبستد وداد وستان المعاملہ آلش ویرش
لیہی — سرشیل الازرق بایشقان نسنہ وچریش

باب میم

ما — مامک ومادر ومام الام انہ
مابون — تیز باشد بترکی خشوک گویند خشوک معناسنہ
مابین زمین وآسمان — تیوار الجو برایلہ کوک ارا سی وہر نسنہ نک ورتاسی
ماپ — پیمانہ اولچک معناسنہ وتشبیہ وجہ پیمانہ رو غن یاغخانہ زنبیلے معناسنہ وتقنع قفیز غلہ پیمودن صبوبات اولچکی دشنگ معناسنہ الکیل اولچمک
مات — چون شاہ راکش دہد واو راہ خانہ رفتن نماند درین ہنگام غالب آید وآنکس مات ومغلوب شود
ماتم — سوگ وشیون واوسو الغزا صبر اتمک

ماتم پرسی - پرسہ عزا پرسی معناسنہ
ماتم کا کھانا - طعام ماتم حلوائیکہ در اول شب مردہ بخش کنند شب غریب بفک اضافت
ماتمی کپڑے - جامہ آبی وجامہ آسمانی وجامہ سوسنی وجامہ تلخ السلاب قرہ ماتم طونی
ماتھا - پیشانی وجماجم الجبہۃ آلن
ماتھے کے بال - موئے پیشانی وموے جبین الناصیۃ شول شعرکہ آلن او زرینہ مائل اولہ
ماتھاب - وہاثقب وبور غوبرمہ درود گران برماہ گیے
ماجرا - سرگزشت وروید اداالواقعہ مشقت ومصیبت کہ واقع اولور
ماچی - لبادو یوغ السمق زولہ دیدکلری اغاج کہ اوکوز بوینہ ایدرلر بیوندرق معناسنہ
ماحضر - سردستی
مادر بخطا - دشنامی مشہور است
مادہ - مایہ وشوند وشوہ وشوندان مادہ ہا وکیو وکیود وکیودہ وکیومک وواوادہ الاصل گوک ہرنسنہ نک اسفلی
مادہ - ضد نر وکدہ ترکیدہ دیشی دیرلر
مادہ - قنجق مادہ سک باشد
مارا اور چون نکی - بزدم وچک نکرد
مارنا - زدن الضرب ورمق
مار ڈالنا - از جان کشتن القتل دیہ لمک
مار مار - دہادہ زدن
مازو - تند مزہ تخمی است العفص مازو دیدکلری نسنہ
مازصہ - سیبز دو اباشد ضیغم
مازطولس - وقالین وایری وقبا دفرک گبی غلیظ وم
مازول - کاہو
مازعال دلکلری - روزنہای زیرین کنگرہ قلعہ خاک انداز گیے
ماسنوا چمکی - ویرتجی ایاسی ودوگون چمکی وقوربغہ اوتی ودوگون اوتی کرفن بری نوعندن برنبات در کبیکج گیے
ماسورہ - انبوبہ جولاہ معناسنہ
ماسوی اللہ سے انقطاع کرنا - بخواب ستودہ نشاندن
ماش - بنو سیاہ
ماشہ - ماہہ قولجہ نک اون ایکی حصہ سندن برحصہ آدیدر
ماصتی - تولہ گیے سگ آویختہ موے گوش شلل گوش گیے
مافی الضمیر - سوزیان
ماکولات - خوردنی الطعام ہرنسنہ کہ ییزاولہ
ماگھہ - نام ماہے از سرما دمی بفارسی
مال - خواستہ وان برنہاد ونوش و کنانہ ورنگ وجہان وسوزیان المال ہرنسنہ کہ قیمت اسی اولہ
مالا - تسبیح السبحۃ تسبیح ایتمک
مالدار - تونگر کان یسار زنگین معناسنہ

پرتقال لسانندہ بولیسی کسنہ کل سیک دیرلر

مال اشکی - زنگین کسنہ درکہ کندوسنی مفلس گوستورن اولہ ختم معناسنہ

مالاغمہ - خرمنیکہ دانہ اشی از کاہ و خوشہ ہنوز برنیا وردہ باشد کستہ گبے

مال مفت - گنج بادآور

مال پراترانا - فریدن فریدگی مال مستی

مالک - کارگیا

مالکی - کارگیای

مالہ - آلہ کاہکل گردن دیوار در ترکی وکوچکنہ مصرین دیرلر مرزہ گبے

مالی - باغبان وکدیور وحدیقہ پیرائے و وچمن پیرائے وچمن آرا وچمن ساز وچمن طراز وگلشن آرائے وگلچین الناظر والناطور باغبکیسی

مالیخولیا - نام مرض ماخولیا وماخول ومالیخ نیز

ماما - پرستار الوصیف خدمتگار معناسنہ غلام اگر جاریہ

مامن - سامہ صغنجق یر

مامون - نیاوکاکو وخالو الخال انا قرنداشنہ دیرلر کہ ترکیجہ طایی دیرلر

ماپنا - پیمودن الکیل ولچمک

ماندا - بیمار السقیم المریض خستہ وصیر ومعناسنہ

ماندا - درماندہ التعب زحمت ومشقت یورلمش معناسنہ

ماندرہ - آغیل جانوران

ماندہ - گاومیش

مانڈا - تم الغشوۃ والغشاوۃ پردہ گوز قرمق

مانڈا - نان تنک وچپک الرقاق یوفقہ دید کلری اتمک بیوک آچلمش اتمک

مانڈی - شوی وداہار حشیل معناسنہ

مانس - مردم الانس بنی آدم

مانگ - تارک سر بترکی تتراق وتارہ وچکاد وسبکادو کاچک وہبک المفرق باش تپہ سی

مانع - خشکاب

مانگنا - ازکسے خواستن السوال صورتی دلہ

مانگنا - عاریت خواستن الاستعارۃ عاریت الیتمک

مانند - مانا المثل ونکدش ونظیر

مانتا - پذیرفتن القبول راضی اولمق وقبول اتمک

ماہ - ماہ دی نام ماہ ہندی

ماوی - ومائی آبی رنگ

ماہر - شکردہ وشکرودہ حاذق زیرک کیمسہ وکارینک جلادی

ماہرہ محفہ طرزندہ برظرف درہلک گبے

ماہواری - ماہوار وماہوارہ وماہیانہ ومواجب المشاہرۃ آی ایلہ ویرلین اجرت ایلق معناسنہ

ماہی توا - ماہی تابہ المقلی والمقلاۃ تاوہ

ماہیت - اوچیزی واوچیزیان ماہیات

مائین - کرماز مج ثمرۃ کز

مان - مام ومادر الوالدۃ الام آنہ

مایحتاج - ونکول شول نسنہ کہ لازم اولہ اتمک

گبی واور بہ گبی وشونلر بکزرنہ وارایسہ
تایسترہ — دستور گیسے چوب گندہ کہ در
عرض کشتی نہادہ میزان کشتی بدان دریا بند کوچکنہ
قابیہ دیرلر
تایوس — نا امید از یاس امید سز اولمق
تایمون — میمون
تایہ — ترکیدہ دیشی دوہ یہ دینور مایہ گبی
ناقہ معناسنہ
مباحثہ — نجویسہ
مبادی — آغاز روز البدایۃ ہر سنہ نک اولی
مبارز — کاری وگریشیک
مبارک — نجستہ میمون ہمایون خنشان خنشا
وخنشان چوغالمش وبرکاتلنمش اوغورلی معناسنہ
مبارکباد دینما — مبارکباد ومبارکبادی کردن
مبارک قدم — سپید پاو نجستہ پای اوغورلی معناسنہ
مباشرت — آمیزو آمیزہ وآمیغ وآمیغہ
الجامعۃ جماع ایتمک وقارشیق معناسنہ قارشمش
مبتدی — نو نیازیکی گلمش اولان
مبہار — عرار چچکی گاو چشم گبی
مبہوت — ہرکز در واو رنج البہتہ شاشقین
وسمہ وبون ودنک
متارہ — چہاگل
متاسا — بول گرفتہ الی قن الذی بہ بول شدید
متبختر — گیج ویغیوز صالنو یوریان کشی التبختر صالنمق
متحیر — گنج وگیج الحیرۃ سرگردانلق
متحیر بلیتہا — درواے نشستن وبرسر پا نشستن
ودرواے شدن نرہ برخاستن ذکر سرسم
اولمق ومتحیر طور مق
متخلخل — قفشق
مترجم — بیجوا کہ وترزفان وترفان الترجمان
بزسوزی بر لغتدن نقل ایدوب اخر لغتلہ تعبیر ایدیجی
مترس — مور چال آلنگ گبی مور چہ کہ گرد
قلعہ کنارہ دران نشستہ بر قلعہ گلولہ اتارلر
متروک — ہشتہ قومش وصالیورمش صارقمش
وصالندرمش
متعاقب — پاشنہ کوب وزیر ازم استعاقب
بری بری اردنجا اولمق
متعفن چیز — قوقمش وزغلمش التعفن چیمک
ویچمک التعفن العفونۃ پوریمک چیمک قوقمق
وزغلمک وچوریمک
متعلق — باغلش وباغلشمش التعلق بحبت ایتمک
متفاوت — ایکی شیئک بیرندن چوق پرتو بشی
التفوت والتفاوت بری برندن آرتق و
اکسک اولمق
متفرق — ولاذوطا غلمش واجزاسی بری برندن
ایرلمش نسنہ
متفق — ہمدست الوفق والوفاق موافق اولمق
وراست گلمک وموافقت ایتمک
متفکر ہونا — دو دلہ شدن التفکیر اندیشہ ایتمک
متقی — لزیر الاتقار صاقنمق

مشقی ہونا۔ شاہندن صاقلی اولمق
مشکبر۔ گران سر کلیچ التکبر اولونمق
مشکی۔ دار آفرین و دار افرین و دار افرین و دار ابزین التکیہ طیانمق اعتماد کیے طیانجق نسنہ و دخی طرابزون معناسنہ کہ پیش درخانہ سازلر
مشکی۔ شوریدگی و بہم برآمدگی التہوع قوصمق و شتر ایلک تہیج معناسنہ شوریدن بے شور
مشکی۔ دل شور و مشگرداالغشی والغثیان گوگل دونمک و اکرنمک
مشواتر۔ ہار التواتر بری بری ارد نجہ اولمق صرہ واردی دیزلمش گرک یان یانہ اولسون و گرک قطار ایلہ اولسون
مشوالا۔ مست و مستانی الشمل سرخوش کیمسہ
مشوڑا۔ البوال کثیر البوال اولان کشی
مشہم کرنا۔ پکس و پکسہ و پکمہ تہمت اتیمک و متہم قیلمق
مشہنا۔ شیرزدن المخض یغورتمدی چالقیوب یاغن آلمق
مشہنی۔ چغ و چق و شیرزنہ الابریج یایق دیدکلری نسنہ کہ آنکلہ یغورتمدن یاغ چقارلر ممخضہ کیے
مشیا پا۔ فربہی الکدن الشحامۃ یاغلولق و سمرلک
مشیانا۔ ناپدید کردن المحق المحو یومق و گیدرمک سورمک ال ایلہ یوقلمق
مشیانا۔ ناپدید شدن الطموس محو اولمق الدروس نشان بلور سز اولمق
مشیر۔ کسنک و کشنہ و شنگ الکرتہ بورچق و کوشنہ
مشکا۔ خم کلان و در سین ترکیدہ کوب دیرلر و کلیزہ خرد باشد ترکیدہ صودستی دیرلر القلۃ بیوک دستی
مشکنا۔ جنبانیدن سر و دیگر اعضا با اہتزاز یا غضب و تعجب الخطران ادا ایلہ یورومک
مشہہ۔ بتخانہ و بتکدہ الہیکل نصاری طائفہ پوتخانہ سی
مشہا۔ دوغ بترکی ایران و قیبق المخیض ایران دیاغی النمش یغورت مخوض کیے
مشہا۔ چند البلادۃ اشکنبہ آت واوشکن کیمسہ
مشلا۔ فربہ السمین سمز یاغلو کیمسہ
مشہاس۔ شیرینی و بغیاز و بغیار الحلوا طاتلو نسنہ نہ اولسہ
مشہولہ مارنا۔ جلق زدن الخضخضۃ الیلہ برنسنہ یی تحریک ایتمک
مشہی۔ پنجہ گرد مشت کردہ یومرق و توقات
مشہور۔ خم دراز و خم کلان الخابیۃ کوب جب کیے
مشہی۔ مقدار مشت و مشتوارہ و مشت القبضۃ برآوچ نسنہ و برطوتم نسنہ
مشہیا۔ دستہ چوبین قلبۃ المقوم صبان اغاجینک طوتمغی
مشہی باندہنا۔ کف غنچہ کردن یومرو غنی دوکمک و توقاد اورمق قصد یلہ پنجہ صیقوب

یومرولمق دن عبارتدر

مٹی - خاک و پلم و تفور التراب طبراق

مٹی دینا - خاک بر سر گور مردہ ریختن

مٹی کے برتن - سوفار و سوفال

مٹی مین لوٹنا - در خاک غلطیدن التمرغ

طوار اغمق دیوار لمق

مثانہ - آبدان قاروق معناسنہ

مثقال - موسیقار

مثل - داستان

مثل - همتا النظیر و نکدش

مثلث - شراب سفیج و سفیجہ

مثلث - سنبوسہ هر شکلے مثلث و لچک نان

خصوصا و قطاب را نیز سنبوسہ گویند

سہ گنجہ المثلوث اچ قات اولان نسنہ

مجازی - روائی و روا زاری

مج - گتی قسمے از تاوار داس کبی

مجال - یارا و یارگی

مجامعت - مزجاع ایتمک مباضعہ گبی

مجاہدہ - قرت دور ثمک چالشمق

مجرا - هر چیز کہ از جملہ چیز بحساب در آید

مجرا - سلام

مجرائی - حضرت سلطانندہ ایشش کشی

مجرد - سیامک یالکز کسنہ و یالکز لک

مجرم - شخرو و بزہ مند صوچلو کسنہ

مجلس - بزم و انجمن و ارسن المحفل در نکتہ ری

مجلس معناسنہ

مجلس شراب کی کرنا - بکماز کردن بزم عشرت

ترتیب ایتمک

مجمرہ - کاہکشان و کاہنگان حاجیار یولی

مجمع - هنگام و هنگامہ معرکہ معناسنہ

مجمع علما - اباش و اباشہ و اوباشہ و اغرہ

مجموع - ازمل و زمن المجموع مجموع و الاے

معناسنہ دیشدن ارتمش و دیش ارتغی و

برکمش مجموع کو دیگی

مجوعہ - گود

مجیٹھہ - رودنگ و دن و روناس و

رو یناسع رو ین و رو ینک الفوۃ قزل بویہ

مچان - وادیج و تالار و تلوازہ باشد و

وادیج آصمہ چار داغی و هرگ در الرف اسباب

قومق ایچون دیوار دن برمقدار طاشرہ قومق

و یا دیوارہ تختہ مخلامق

مچا - گوشت پارہ کلان بی استخوان الفدرۃ

ات پارہ سی

مچھر - پشہ البعوضۃ سوری سنک

مچھلی - گونہ از گوشوارہ دراز کہ ورگ شے باشد

مچھلی - گوشت پارہ در بازار بترکی قرہ چہ گویند

مَیهلی — ماهی دوال قسیم ماهی درم دار الحوت

مَیوق بالق

مَیمندر — میمون باز و بوزنه باز القراد مایموجی

محاسبه — واخواست و باز خواست

محاکمه — داوری

محاسبه جی — اماره گیر

محاسب — اماره المحاسبه صایمق

محافظ — جاندار نگهبان جانه دار وکالی الحفیظ المحافظ گوروب گوزدیجی

محافظت — پاس و پهره بکلمک و گوز تمک المراقبه یول گوزلمک

محافه — برنشستنی زنان المحفه محافه

محال — نابای گوج و چیتین معناسنه

محبت — آزرم دار المحابه سوشمک

محبت بین جلنا — سوختن و واسوختن بیزار شدن از معشوق یامنق معناسنه

محبوب — تازه رایکا و ریکا معشوق معناسنه

محتاج — درویش و بیروت درویش معناسنه

محتاط — خویشن دار الاحتیاط لایق نه ایسه ایلمک

محتوی — درگیرنده الاحتواجمع ایلمک و هر نسنه یه ال یتشدرمک

محجر — انچه دور مزار است لنگر و انچه پیش دراستان بزندار قپو ایشکی اوگنده اولان چقه

محجن — خفیه و غباز و غباره و غباره چوماق و اوگنده و قلندر لرک طویاقه و صوپه و صوپه یانتی

محدود — خاوند

محراب — پیشگاه و پیشین طاق

محرف — ضریب قاچق و ورباگری معناسنه

محرم — نام ماه

محرمات — جامه مخطط و جامه راه

محسوس — پودانش پودانات محسوسات و دریافته و دریافتنیها محسوسات

محصول — خراج ده یوده عشر باشد مملکتک خراجی

محض — نویم و تاه خالص معناسنه

محضر — سجل قاضی نوشته اثبات دعوی هر مردم شهر

محضر کرنا — محضر نوشتن و کردن و ساختن و درست کردن و سرانجام دادن

محکم — جبوک و استوار و رست و دک و جبلک و خبره الشدید بغلامق و محکم ایلمک الشدید قتی

محک — سنگ زر آلتون و گموش ایتدکلری

محکمه — داوریگاه حکام لرک حکم ایدجق یری

محل — کاخ و کوشک مشکوی القصر کوشک

محله — کوو برزن السکه و الزقاق سوقاق

محنت — آگنفت و جبک و پیچ آزیر و پیرگی الم ابیه بلا و مشقت عظیم

محو کرنا — بسترون و ستورون گشت الیکیدمک و دمکدور سلک الملک یوقلمق ال سورمک

محیط دائره — چنبر الدائره مدور نسنه

محیل — گریز المکر حیله و خدعه

مخالف - کیاگن

مخالفت - نسیان وانیسان وانیسون بری برنیه اویامق

مخالفت کرنا - چپ رفتن وچپ دادن بری بدبرنیه اویامق

مخالف کو حال سے آگاہ کرنا - ہوا ابرست

مخبر - کاتورہ اخبار کوندرجی کمسنہ

مختلف تدبیرین - جگارہ

مختران - جائے سوراخدار کہ دران چیزہا نگہدارند نوادگبے

مخصوص - گزیدہ انجق معناسنہ

مخطوبہ - دست سوزہ الخطبۃ نکاحلنمق

ایچون عورت استمک یاوقلی قزہ دیمور

مخلص بصادق - یکرو

مخمل صحبت - موی بینی وموی دماغ

وماسور الغدہ خلیس وگیرہ قارشمش وقارشیق نسنہ

مخمل - گللینہ

مخمور - بزمان سرخوش معناسنہ

مخمور لق - خمار

مخنث - بغا وغرچہ وسایورہ وسبورہ وغراچہ وکدن دکزان سرہیلی کولنک و الغ الخنث یومشق پوشت کسمہ کنز

مدبر - کمزن

مدبر آنا - گشن وخوسہ شدن کوسنک اول حیواندروکوسمک مصدر وطلاب ولمق و قزدی وکورکدی برائے گربہ وایقدی برائے سگ گشن بگبے

مدت دراز - دیرندہ ودیرپازچوقلی

مدح - باد وسون وستایش الثنا اوکمک

مدد - ہرزبدویاری العون المظاہرۃ ارقہ برکدرمک یعنی بری برنیہ یاردم ایتمک

مدد کرنا - یاری کردن پہلو دادن النصر یاردم ایلمک

مددگار - یارو پائدارہ وپامیرد الظہیر معاونت ایدیجی معین بگبے

مدرسہ - پہر

مدزہ - آتون بچہ دان زنان

مدہوش - تیپ وتیپ وشیپ

مذبذب الحال - زردگوش شاشرمش کشی

مذبوح - کشتار وبسمل المذبوح بوغازلمش حیوان

مذمت کرنا - نکوہیدن ویوست الذمۃ الذام ذم ایتمک وعیبلمق

مذہب - کیش وتبست مذہب ضعیف باشد الملۃ شریعت ودین

مراد - گروگرگام وکارو گرو کام المرام مقصود ومطلب

مراد بخش - گروگر مراد ویریجی ذات تنگری تعالی شانہ وعزبرہانہ

مراد کو پہنچانا - نواختن مرادہ ایرشدرمک

مراد کو پہنچنا - نمشیدن وکام یافتن کامیاب اولمق ومرادہ ایرمک

مراقبہ - فرزند شاد

مربا - ریچاور ریچال

مربی - ارمگان

مرتاض - ہیربد پرہیزگار معناسنہ

مرتبان - تشنک وپشتو بستو وبستک برنی
المستوقہ کوپچک وقوانوز

مرتبہ - پایگاہ وشپل درجہ معناسنہ

مرتبہ بڑہانا - پایگاہ افزودن مرتبہ یوکسک
ایتمک معناسنہ

مرتبہ سے گرنا - زبہیدن دوشمک

مرتک - وحطل شول اغاجدہ دینورکہ اوستون
اغاجی دیرکلارالرینہ قیوب وزرینہ حصیر چکوب
اوستنہ طپراق یاپارلر پروازگیبی

مرج - زمین سیراب کہ ازہر جا آب دہد

مرجانگوشک - مرزنگوش ومرزنجوش است
عربیدہ حبق الفتی دیرلر

مرجمک آتشی - آتش عدس

مرجان - بسد وبستام وکامہ ترکچہ دخی
مرجان دیرلر

مرجہانا - افسردہ وپژمردہ شدن درشک
وپژمردن الدوی صولمق

مرجمک - عدس استارگیبی

مرچ - الفلفل بوبر

مرچنگ - چنگ دہن

مرحبا - افرین وچناہن وچناہن خہی زہی

مرخص - گسیل التر خیص رخصت ویرمک

مرد - وایرگ الرجل ار

مردار - ثریژ المیتتہ اولمش آدم وطوار شن
جیفہ معناسنہ

مردارسنگ - ومرداسنگ ومردہ سنگ ومرتک
ترکیدہ مردہ سنگ دیرلر

مردانہ - ومردنہ بترکی چوب سربار یگدہ
میان کہ بدان نان پہن کنند گردنہ گیبی

مردانی - مردانہ شول عورت کہ گندوسنہ ار
گیبی گوستررسہ

مردبی ریش - الگوسیج کوسہ کشی

مرد مجہول - یری یوردی ویلورسز

مردنگ - گونہ از طبل وگونہ از فانوس شیشہ

مرد نورانی خوش وضع - فرمند وفرہومند
مودب کمسنہ

مردود - وادیاب وبیزر

مردوان - نردبان بترکی

مردہ - المیت اولمش آدم وطوار

مردہوشیار - بشکول وبشکولیدن مصدر
بجرکلوکیسہ وبجرکلواولمق

مردی اغاجی - وکوندری شول اغاج کہ قایغی
انکلہ کناردن دفع ایدرلر

مرزاق - نیزہ سن گیبی

مرسین اغاجی - درخت مورد آس گیبی

مرسلہ - گلوندہ یہ وارمغان کہ اہدا ایدرلر

مرشد — چراغ

مرصع — تہ نشان گونہ آن گوفت است وگونہ ازان زرنشان مرصع کار بزہ نش نسنہ لری کہ گموش دن التوندن جواہر دن بزہ یورلر لر اترصیع بزہ مک

مرض — بیماری خستہ لق مرض نوز ایمدان زنان آل باشد آل باصہ معناسنہ

مرطبان — دورہ کہ کوچک باشد

مرطوبی — فغز دسموز وطاولی معناسنہ

مرطولس — دیری ویا شقنز ولک وبک کمسنہ کلندر گبی

مرغا — خروس خروہ وخرہ وکلنگ بزرگ باشد وفرق جوان تخم ناکردہ وزرزرقہ تذکیر

مرغ خانگی الدیک خروس رکک طاوق

مرغابی — ماغ وسفید را ماغ سفید گویند خشتنشار مرغابی بزرگ تیرہ رنگ میان سرش سفید باشد قرہ بتاق معناسنہ

مرغزار — پروز المرعی یاش اوت چایر معناسنہ

مرغ لڑانا — بجنگ انداختن خروس

مرغی — ماکیان الدجاجۃ طاوق

مرکب — آشکیود یوستگان مرکبات

مرکز — وندسار وکیان

مرکز زمین — مدار

مرکھنا — شاخ زن وسرون زن النطوح بوینوزلیہ اورجی طوار

مرگ — آہو الظبی گیک

مرگ چھالا — پوست تخت وپوست تخۃ الجلد درے

مرگ چھونا — آہو برہ الخشف گیک بوزاغوسی

مرگی — نیدلان الصرع طوتالغہ وطوتارق

مرلدانمق — ویرلانمق وکندی کندینہ سولمک وہو مورد نمق دندیدن ورک گبے بڑبڑانا

مرلی — نی ونائے ونی نواز صفت منہ المزمار دودک ودودک چالیجی صفت منہ

مرنا — جان دادن ومردن وقالب تہی کردن واوذردن وجامہ گزاشتن وابرونتن الموت اولوم واولمک

مرن ہور — جائے مردن وجائے از جسم کہ بیرون رسیدن در انجا جان پرواز کند

مروت — مردی وایری آدمیت انسانیت

مروت والا — ایمی مرد تلو کمسنہ

مروزتذکرہ سی — خط جواز وگذرنامہ

مرہم — عربی ست

مرہم لگانا — مرہم نہادن بستن کردن زدن

مرہون — شالہنگ وگرد گان طوتی معناسنہ

مرئی — نمایان ونمودار

مری — مرگامرگ ستوران بترکی لیوت خوانند الوبا والطاعون

مریخ — بخون وبہرام

مرید — ورد شاگرد معناسنہ

مریض — صیر وخستہ

مُرِیل - انگشتاں کیفیہ انچہ خستہ کشی
مُریم صاچی - فولیون گیسے برنبا تدر شام
طرفندن گتورر لر
مُڑجانا - برگشتن و برگشتن دم شمشیر التمایل
المیل الکلک میل ایتمک
مُڑوڑا - گناک المغص یورک بورندیسی عربیدہ
زحیر دیرلر و بغرسق صیزندیسی
مُڑوڑنا - پیچیدن الی صارمق و طولامق
و بوکمک و حلقہ لمق
مُڑھنا - چرم بر نقارہ وغیرہ کشیدن
مزاج - و مناطبیعت معناسنہ
مزاج مین دخیل ہونا - ناخن در دل زدن
مُزاحمت - گشن و انگشت بچشم و در چشم کردن
الزحمۃ والزحام غلبہ لک و بری بریلہ صقشمق
و مضائقہ ویرمک
مُزبلہ - شلہ و شولہ قشقیلق و کبرہ لک و سپورندلک
مُزدور - الاجیر ارغاد
مُزدوری - مزد و پا مُزد و پای رنج
مُردافگن گرانچہ باود ہند الاجرۃ کراویرل
مُزرعہ - کلاتہ موضع الزراعۃ معناسنہ
مُزکلدک - ویلپاق بہنہ و بیعرفان شفک گیسے
مُزمار - غرغرہ و دورلے و دوزلے دود کمعناسنہ
مُزہ - و بیلدت را بیمزہ و زمخت طعم
عفص و خوار مزہ الطعم برسنہ نک دادی
مُزہ - نقیض رنج راحۃ معناسنہ
مُسّا - سکیل تناول معناسنہ روغ گیسے
مُساس کرنا - ساوزیدن و سا پیدن
المساس آلمق و جماع ایتمک المس یا پشمق
مُسافت قدم - گام آدیم معناسنہ
مُسامحت - گیفوس جوانمردلک معناسنہ
مُساوات - راست برابرلک
مُساوی - زیوار برابرلک معناسنہ
مُسبب - چیزہ بوذ باعث و چیز بوذگر مسبب
مُست - خرست مست طافح السکران سرخوش
و گچکین و باشدن قرہ معناسنہ
مُستحق - آبدان و ابذان الاستحقاق مستحق ایولیق
مُست و متکبر - سرگران سرخوش ایولیق
ایدراولان
مُستعمل چیز - داغینہ و سالی یاغن معناسنہ ترکیدہ
مُستی - نشا و شیر گیرنشہ نیم مست و مست
متوسط و گرست و سیاہ مست و گلست طافح
الثمل سرخوشلق
مُستی - یال حیوانات مستاولوب اورمک معناسنہ
مُستول - تیر کشتی الدقل کمی اوتی
مُسجد - مزگت جامع معناسنہ
مُسخرا پن کرنا - تماخرہ کردن السخر مسخرہ لغۃ المق
مُسخرا پن - تماخرہ مسخرگی و تمربو و تمربوہ
و تمرہ و لاغ السخریہ مسخرہ لق خورطہ معناسنہ
مُسطر - ستارہ جدول ایتمکن آلتی
مُسطر بنانا - مسطر زدن و کشیدن و نہادن

مسخرا - مسخرہ - مسخ - مسخ کردن - مسخ شدن - مسخ کردہ - مسخ شدہ - مسخ کردن - مسخ شدن - مسخ کردہ - مسخ شدہ

وسطر خوردن کشیدہ شدن مسطر

مسکرانا - دندان سفید کردن شکر خندہ کماریدن التبسم تبسم ایتمک البسیم گولمریوز لو التبسامۃ گولمریوز لو اولمق

مُسکا - بتفوز بند و دہان بند الکعم دوہ اغزبن بغلاد قلری نسنہ جمعی کعام

مسکہ - بلبکہ و تاشک و ینیو کرہ الزبدۃ کرہ یاغی

مسک آلان - گل مشکین معناسنہ و بر نوع نعنہ دان گلی و مصر گلی دیر الطیف و نازک گلدر نسرین گبی و قرنفل یا رزپوزی و قرنفل بستانی

مسک اوتی - افرنجمشک گبی یالنگوی خودرو

مسلخ - سجاگند

مسلخ - درزند قان دوکیلن یر جنگاہ و مسلخ و قتارہ گبی

مسلم - ارزانی تسلیم و قبول اولنان نسنہ

مسلمانی - ختنہ کردن و بریدن غلاف نرہ کودک الختانۃ ثنت ایتمک

مسلمان ہونا - آزرم الاسلام مطیع اولمق

مسمار کرنا - مسمار کردن الہدم تعمیق و خراب ایتمک

مسند - چاربالش و آوندہ مسند بالش بزرگ را گویند بالفظ زدن نہادن مستعمل الدست دشت بوجنبلو یصدق

مسواک - برسم و سنا چوب مسواک السواک مسواکلہ ایتمک

مسور - بنو سرخ و مرجمک دنر سماق و نسک

استرار و انشرہ بترکی یا سموق العدس مرجمک

مسور ملا - جائے دندان اللثہ دش دیلبنک الی

مسا - گندمہ و گندمہ آرخ و آرخ و ژرخ و پالو الشولول سکیل

مسوسنا - چیزے را تنگ گرفتن و فشاردن صقمق معناسنہ

مسہری - پشہ خانہ

مسہل - آگنج الاسہال مزاجی یوزلوب ایچی کچمک

مسی - انچہ بدان دندان سیاہ کنند

مسی کی روٹی - نان مسی و نان آرد ماش و گندم وغیرہ

مسین بہیگنا - سبزہ آغاز کردن و سبزہ آغاز صفت آن الطربق گلمک

مشابہ ہونا - مانستن و مانیدن التشابہ بری برینہ بکزمک

مشارہ - واولک راہ میان کشت و گلزار چمن گبی بہندی روش گبی

مشاطہ - پیرایندہ عروس ہندولانہ نکاح را گویند میاندار باشد و ینگا بارش مشاطہ نیز الماشطۃ باشش طراجی و دوزکن و بیجی عورت

مشاہدات حاظہ - در ویزہ دل

مشترک - انباز ناک الاشتراک و رتاقلق

مشتری اورمزد اورمزوار مزو ہرمز و ہرمزد و ہرمزہ قاضی چرخ و قاضی فلک و خسپی و

برجیس و پرچیس زاوش و انہو باوزاور
الزہرۃ کواکب سیارہ دن بریلدزک آدیدر
مشتلق - انچہ درعوض مژدہ دہند میری گبی
مشرق - خاور و خراسان و بتوضد نسا
کہ آفتاب درانجا نرسد گون طوغاجق یر
المشرقۃ طوغاجلنجق خورتہ یری کہ فارسیدہ
آفتاب گاہ دیر لرگون طوغریسی
مشرقی ہوا - بادپیش و بادپس پشت
مشغلہ - خلاش و خلالوش الشغل مشغول اولمق
مشغول - سرگرم
مشق - مشخ و ورزش
مشق کرنا - مشق کردن زدن کشیدن کاغذ
مشقی و مشقی کاغذ مشق کردن ورزیدن
دورشمک و اوزنمک و ادمان ایتمک شور گبی
مشک - دخیک و دخی چون خیک روغن
و خیک انگبین الزق و الزقاء طلوم
مشک - آدمن المسک مشک
مشک بلاو - زباد
مشک تیزنیکی - گلگ ترکیدہ دخی گلگ دیرلر
مشکین باندہنا - دست کسی برکتف بستن
کتف الرجل شدوت یدیہ الی خلف
مشورہ - سگالش و کنگاش و کنگاج المشاورت
طانشمق و طانشق و لونجہ معناسنہ
مشہور و معروف - نام بردار و نام بردہ
و خنیدہ آدلی صانلی معناسنہ
مشہور ہونا - خنیدن الاشتہار شہرت بولمق
داستان اولمق افسانہ گبی
مشولتی - غطیط خواب بہندی خراٹا بخست گبی
مصاحب - فغ الصاحب یولداش و گوزجی
رفیق و معین معنالرینہ
مصالح - ضروریات ہر چیز و ضروریات دیگ
افزار مصالح طعام
مصحف - کراسہ کلام خدا در عربی دفتر و کتاب
معلوم ئسنہ در جمعی مصاحف
مصر بغدائی - ذرۃ بہندی جوار باشد طرف گبی
مصر دیکنی - و ابراہیم دیکنی و پیغمبر دیکنی و برنوعنہ
دوہ الماسی دیر لر قرصعنہ گبی
مصدرین - و مصرین انداوہ گبی صیوالجق مالہ
مصرگلی - دوان گلی گل کوزہ گبی گل نسرین باشک
مصروع - ویو گلوپ صرع طوتمش کشی اول
علتہ ام الصبیان و حوالہ دیر لر
مصرہ - جولہہ لرک ماشورہ کہ انجہ قامشدر
مصفیات - پاکونہ
مصطگی - گندرک و گندرو و کیہ و رماس و
رماست المصطگی ساقز و علک رومی
مصقلہ - فسان بلکو طاشی معناسنہ بزداغ
صیقل ایدہ جک آلت مصقلہ معناسنہ
مصل - مثل افسانہ گبی
مصلحت بجربک - گیاخن گبی ملامتلہ ایش
گورمک تجربہ کردن و بآسانی کار کردن

مَضْمَل - بعینہ گت مت گبی

مُصیبت - اندوہ و مُوثر و موثرہ الرزیہ مصیبت

مُضاف - خدیہ مقابل مطلق قونق اولمش

و آخر نسبیہ یہ اولا شدیر لمش و تابع اولمش نسنہ

مُضائقہ - یخشا طارلق و بری برینہ طارلق

مُضبوط - رُست برک معناسنہ

مُضبوط اوتمک - رنگ البکر کنج ارکک دوہ

مُضحکہ - کواثرہ و گواثرہ و سخر و لاغ الضحک

گلنج کیمسہ

مُضراب - زخمہ و سُکافرہ و سُکافہ و شکافہ

ترکیدہ تازہ دینور

مُضطرب کرنا - نفسہ کردن شاشمق

مُضطرب ہونا - شکوہیدن دست و پا چہ

شدن یلمس و دست و پا کم کردن شاشمق و

پریشان اولمق

مُضمحل - دست خوش و مُہرّا الاضمحلال محو

مُضمحل ہونا - وارفتگی و گدازیافتن

مُطابقت - ہمبری

مُطابق - نوخت موافق معناسنہ

مُطرب - چرگر ترنمارت لہ رفع صوت ایدن

کشی مغنی معناسنہ ترکی چالیان کشی

مُطاف - قیل و ایپ یوکیجی عربیدہ لواف

مویتاب و رسیا نتاب معناسنہ شالنگے گبے

مُطرہ باز - آنکہ چیزہا ارزان خریدہ نگہدارد

و وقت بہا بفروشد کیسہ دار گبے

مُطعون خلائق - رخنہ زدۂ زبان

مُطلق - مُوکدہ مقابل مضاف صالی و یرلمش

مطلق العنان - ول صالی و یرلمش اولان

مُطلق العنان زندگی کرنا - آب بی لجام خوردن

یعنے فکر سنر احتلن و یری کچمک

مُطیع - از دست و رام خرّان نواشش و

انیس معناسنہ

مُطیع کرنا - رام کردن تاراس مطیع ایلمک

مُظفر - پرویز فالج اوستن اولجی کمسنہ

مُظلوم - ستم کش و ستم زدہ و بیداد کش المضیم مظلوم

مُعاذ اللہ - برگس و برکست و پرگس و پرگست

و ژرکس

مُعاذ - الملاذ صغینا جق یرلمجا گبے

مُعارف - شناختگان المعروف بلنمش نسنہ کہ

منکرک ضدیدر

مُعاملہ - داوری و دادخش کیمیلہ ایش ایشلامک

و آلوب صاتمق

مُعاون - افشار یاردم ایدیجی

مُعاونت - تیمناک یاردم ایتمک

مُعائنہ - المکاشفہ آشکارہ اولمق

مُعبر - گزار شگر دوش یورمہ سی بیان ایدن کیمسہ

مُعتاد - وایہ العوادۃ شول طعام کہ بر دفعہ

اکل اولندقد نصکرینہ اعادہ اولنہ

مُعتبر - گوور سنگ و کانون

مُعتدل - دادوند

مُعجزہ — فرجود

مُعجون — گرگرو ہن

مُعدوم جاننا کسے چیز کا — کم چیز سے گرفتن

مُعدہ — یمینہ قورسق معناسنہ

مُعرکہ — رزمگاہ وآوردگاہ ونبردگاہ وجنگ گاہ و ہنگام وہنگامہ جنگ ایدہ جک یر

مُعشوق — اہور وریکا وآویژگان دلبران وشنگ

مُعشوق سے بیزار ہونا — واسوختن وسوختن بعشق وجور معشوق تن در دادن

مُعشوق عورت کا — مول اویناش معناسنہ

مُعشوقہ — سبزوبیچہ

مُعلق — درواوآونگان اندرواے آصلمش نسنہ

مُعلوم کرنا — فراگرفتن انکاردن انکاشتن پنداشتن العلم بیلمک وبللی ایتمک

مُعمار — ازرہ گرواندایشگوراز دان وزاویل وغلیغر وغلیگر وگلکار

مُعمّا — باشکافتن وکشادن مستعمل

مُعمور — آباد وفربہ العام معمور العمارۃ معمورلق شن معناسنہ

مُعنوی — آرشی وچمی چمیان معنویات

مُعنی — آرش وچم وخواستہ وچسم

مُعیوب — ننگین یرامزلق

مُغرب — باخترگون طونجق یر

مُغرب ومشرق — کرمن وارمن گون طونجق یر وگون طاغاجق یر

مُغرور — فتنہ وفتود وفریفتہ کلیچ وگلیچ وآلچ الغریر امور بیلمز کشی

مُغیبات — پوشکان مشہودات مقابلیدر

مُفارق — برگند وجدو مند المفرق آیرلمش نسنہ المفارقہ ایرلمق

مُفت — چلکہ وزرب الجان بلابدل ہرنسنہ یی آلمق

مُفتی — وچرفتوی ووچرگر مفتی حاکم شرع

مُفرد — یکہ الفرد یالکز الفرید یالکنہ نسنہ کہ امثالی ویسی

مُفسد — جلبیز وجلویز وجلیز صمان آلتندہ صو ویرامز ایلجی کمسنہ

مُفردات دفتری — آوارجہ

مُفقود — یافہ الفقد الفقدان برنسنہ تیمک وبلورسز اولمق

مُفلس — ختنبر اول فضول درکہ ثروتدن آورد شیشروب بوری زن گیبے دیلر اولہ ودنی کندوسنی محتاج گوستورن مال اشکے زنگین کمسنہ وخشتہ وبی نوا وہشنگ ویلیتک وگلگ خب الفقیر محتاج

مُفلس ہے — آب در جگر ندارد

مُفلوج — خرمنج فلج الرجل فہو مفلوج

مُفلوک — مندبور

مُفہوم — ہمراغتہ وآفتہ بیلیش معناسنہ

مُقابل — ہمتراز ورمارم المقابلۃ یوزہ یوز اولمق ومواجہہ اولمق

مُقابل ہونا — ترازوشدن المعارضۃ المقابلۃ

یوزہ یوزاولمق

مقابلہ - بزہش قارشو قارشویہ معناسنہ

مقابلہ کے لئے طلب کرنا - برگ سبز فرستادن وگل فرستادن وگل ہمچشمی فرستادن

مقالہ - گویش المقال الکلام سوز وسویلمک

مقام - گاژوگاژہ وکال وبوم طور غرہ حق موضع القیام معناسنہ

مقام کرنا سفرمین - لنگ یعنی سلادہ بریرہ طورمق

مقبرہ - ستہ دان گورخانہ ودخمہ واستودان وفلخم وفلخمہ

مقبول - پزیرہ وپزیرا قبول اولنش نسنہ

مقبول بندہ - وہمنش ومنشو وبرگزیدہ اللہن ایورتلمش کشی لر

مقتدا - پیشوا وسرگردہ وپیشرو والامام اویلان کیمسہ مقتدی ومتبوع گبی

مقتدی - پس رو التبع اویان کیمسہ

مقتول - دپہ لنمش ماری گبی

مقدار - مایہ وارزی وہیچ القدر ہرنسنہ نک مقداری ومبلغی

مقدار گناہ - مرکز رایین القصاص القود الجنایۃ صوچ وگناہ

مقدمہ - پیشرو ووایہ

مقدمہ چذام - باذشنام وباذژکام وباذژنام وباذژوام وباذشغام وباذشکام وباذشنام

مقراض - گازوودوکار قطع ایدہ جک آلت

مقربان بارگاہ الہی - ہنوتاس

مقرب فرشتے - کروبیان ملائکۃ الکروبین المقربین

مقرومعترف - خستو وہستوا قرار ایدیجی کمسنہ

مقروض - ناشک بورجلی معناسنہ

مقصد - وایاو وایست وواپہ المرام مقصود ومطلب

مقطع - ستایشگاہ

مقعد - شتمن موضع قعود کہ اوتوراق یرے

مقناطیس - آہن رباوچلبک

مقنعہ - شامہ ودربوشنہ ودربوشہ و ربوشہ ودربوسہ باشلیورتوسی جارمعناسنہ دامک گبی

مقیش - مقیش مقیش گرسازندہ آن

مکابرہ - شنگ بلورکن عناد ومخالفت ایتمک

مکابرہ کرنا - رویارویی کردن المعاندۃ اونکولک ایتمک

مکا - مشت جمع الکف یومرق وتوقاد

مکار - پرکار وگربز وسالوس ولنگرباد بان ضدلنگر دوبارہ جی

مکاری کرنا - کنبوریدن المکر والخدعۃ الدامق ودوبارہ ایتمک ومکروحیلہ ایتمک

مکافات - شیان الجزا رعوض

مکامارنا - یومروغمی دوکمک وتوقاد ورق کف غنچہ کردن گبی

مکان - جینا وکال وگاژدوخرومکان سراب دوراز آبادی رایولاخ گویند اسمسز

وشنکنہ واو تسز وصوسز پر معنا سنہ در
مکتب خانہ - مکتب گاہ و دبستان و دبیرستان
الکتاب مکتب
مکتبہ - پک بیوک سپد کوچکنہ سپد و بیوکنہ
سلہ دیرلر بروندہ گیبے
مکتوب - ترسل شول مکتوب لری کہ بر بریلہ
یا پیشمش و غلا نلرہ او قومق ایچون ویرر لر
مکدر - تیرہ التکدر بولانق او لمق الکدرۃ
بولا نقلق
مکر - بند و تزویر و ریو و سالوس و شالہنگ
و دستان و نمش و ہر نوت و لاش ماش
و تبند و گریس و گریہ و گریسیدن مصدر و
رنگ الخدعۃ الدامق
مکرر - شایگان التکرر تکرار او لمق
مکروہ چیز - شبست پتیرہ الکرہ اکراہ ایتمک
مکروہ صحبت - آنگل در ترکی نیز مستعمل
مکرنا - از گفتہ خود برگردیدن التناکر
بلمز لنمک تجاہل گیبے
مکڑ کر چلنا - خرامیدن صالنمق
مکڑ - دیو پا الخدر نق او رمجک عنکبوت گیبے
مکڑی - گلاش و تار تنگ و تند و تنند
و تند و و کار تن و کار تنہ و مگس گیر زجال
العنکبات او رمجک
مکڑیکا گھر - کرو و کر تینہ او رمجک آغی
مکوک - تنند گیبے جولہہ آلتیدر
مکوہ - روس و بارج انگردہ و رو باہ تریک
و سگ انگور و انچہ در غلاف بود عروس در پردہ
گویند بترکی اتیزم گویند الفناۃ دلکو او زمی
مکھا - خرمگس الشعرا رایت سکلی
مکہ صمانی - اذخر
مکھڑا - روی الحیا یوز
مکھن - مسکہ الزبدۃ قیمق
مکھی - مگس و مگس انگبین را منج و منیج مگس سبز
و کلیز زنبور الذباب قارہ سکک النحل بال آرو سے
مکھی - مگس بندوق بترکی قراول
مکھی ہانکنا - مگس را ندنا الذب دفع ایتمک
مکیک - جولہہ لرک مکودید کلری آلت مکو گیبے
مگدر - میل گیری
مگر - وپن لکن للاستدراک و التحقیق
مگرمچھہ - نہنگ و تساچہ التمساح نہنگ
مگری - پرچک
ملا - مُوبد بیلان کمسنہ
ملاح - کشتیبان الصراری کمجی ملاح گیبے
ملاحی - مزد ملاح
ملاپ - آشتی الصلح بارشمق
ملاپ کرانا - صلح دادن و آشتی دادن الاصلاح
ضد الافساد
ملاپ کرنا - آشتی کردن و صلح کردن و آوردن
المسالمۃ صلح ایدشمک مصالحہ گیبے
ملاپ ہونا - صلح افتادن صلح اولمق

ملاطفہ — ترسل یا پشمش مکتوب لری کہ اوغلانلر
او قومق ایچون دیر لر لہندوستانده معلومدر
ملاقات کرنا — برخوردن ملاقی شدن و ملاقات
کردن و برہم خوردن و اخوردن و برخوردن
التقیہ اولشمق
ملال — تاسہ اندوہ الملال فتور و ضعف
ملامت — ہمجا الملام رسوایلق اتمک
ملانا — پیوستن اولاشمق وقاوشدرمق و
ملامت کرنا — نکوہیدن ندمت اتمک
ملانا — قیر شمق قارشدرمق قاتمق آشوردن
ملاہوا — کہنہ قارشمش نسنہ لری
ملائی — سرشیر و سرجغرات بترکی قیماق و
قیماغ و چرابہ و چربک و شمر و شمۂ الدوابۃ سود
اوزرندہ یاشور یا اوزرندہ بتن یوقاجق قیمق
ملائی پڑنا — سرشیر بستن شیر
ملائم زبان — زبان گندمی طاتلو دل
ملتا — سودہ نقش المسیح شول درہم کہ نقشی و
سکہ سی اولمیہ
ملانا — آمیختن و آشوردن و آمیختن و لیزیدن
المزج قارشدرمق مشج گبی
ملانا سازکا — کوک کردن
ملتان — نیمتن گبی بیلکہ لباسدر زیبون
و ایچلک و عجم کو ملکی و سلاح آبہ سی و کوتہ کوسدے
اثوابہ شاملدر
ملجا — صغنجق یر

ملجانا — باہم آمیختہ شدن الالتباک مختلط اولمق
ملحد — بشم و بولنجدر و بوتجدر
ملصق ہونا — دوسیدن و دوسانیدن
چسپانیدن اللصق واللصوق یاپشمق واشمق
ملفوف — نورد اللف دورمک دورلمش
نسنہ مکتوب گبی
ملک — کشور و اناکا مملکت مناسبہ
ملک — خواستہ و آن
ملکوت — روان کردوکی آباد جبروت
ملکہ — ورزش
ملگجا رنگ — پشام و پشیام قرامتق رنگلے
ملمع — رو پوش وزرکوفت یالدزلش نسنہ
ملمع کرنا — اندودن یالدزلمق
ململ — سمینہ و کیمیاوریازو ترپو و
تترپیب جامہ کوچک کہ زیر قبا پوشند ترکی
ارخالق گویند الشف انچہ تو بدرکہ مادرآے
گورینور
ملنا — دوچار شدن دوچار زدن و
درخوردن الملقا گورمک و یتشمک الاقایہ بری
برن گورمک
ملنا — بدست آمدن و یافتن بولمق
ملنا — درآغوش گرفتن العناق معانقۃ العربیہ
بری برینک بوینہ طولایوب قوجشمق الوصلۃ
اولاشمقلق
ملنا — آمیختن الخلط قارشمق

ملنا - مالیدن و برما سیدن و برمچیدن الفرک
ال سورمک وال ایلیو قلق
ملنسار - بادبان ضد لنگر یکن مذہبی
ملنگ - چپ چپلاق قالان فقرالر
ملول ہونا - ستوہ بشم العاجز یورغون معناسنہ
ملوث - پیس بتر کی
ملونی - آمیزش غلہ وغیرہ المزج قارشدرمق
وقارشیق
ملونی - آمیزش الغش قارشیق اولمق
ملہ - کالبوت وخرو بہ وبادام الملواح
طوزاق یاننده قودقلری بک وپرلاق
ملہٹی - بیخ مہک اصل السوس ترکیده
بیان ومیان دیرلر سوس معناسنہ
ملہیہ - وملوکیہ خطمی کوچک دینلن نباتدر
ملوخیا گبی
ملیدہ - مالیدہ وچنگال وچنگالی وچنگال
خوست وچنگال خوش وخنگال وبشنزہ و
بشنزہ وانگشتوالحیس الحیسته بغموز
ملی ہوی چیز - ماسور وماشور الخلط قارشمش
نسنہ وبری برینہ قاتمش نسنہ
ممانعت - دورباش آلارغہ معناسنہ
ممانی - زن خالو مازرہ
ممتاز - سرآمد اولو معناسنہ
ممتنع - زاور
ممتنع الوجود - زاور فرتاشس
ممکن - نادر ونادران ممکنات
مملکت - دربہلوی ماہ خوانند ماہ بصرہ ماہ
کوفہ نہاوند البلد شہر وبیوک کوی
ممولا - دمسیچہ ومرغ فاطمہ وسریچہ وسنگانہ
وکراک وترندک ودختر صوفی الصعوہ یوندقوشی
الوصعة قیشر یاخود صقصقن قوشی وقرجان
وپیغمبر قوشی یاخود وطواط نوعندر بعضلر
اسکتی وبعضلر قزقوشی وبعضلر چولوق ترندک دیرلر
ممہ سی اغرشقلمش - نارپستان
ممن - دل القلب یورک فواد گبی
ممن - مہرہ مار ومار مہرہ ومہرہ جان دارو
ممن - نام وزن ونیم من رالتر ترکیجہ یطمان
مناره - میل وسرغن وجوتره
مناسب - پساوند النسبت تعلق واتصال
منافق - ابلوک ایکی یوزلو دلہ گبی
منانا - خوشنود کردن الارضاء خوشنود ایتمک
مناؤ - بقال تپنگ معناسنہ وشنگ گبی
منبر - افراز بفارسی
منت - زاری وسپاس وہمن التضرع
زارلق ایتمک
منتخب - پسنده وگزیده وگزین وگزینه و
وشی وسره الانتخاب یورتلمک واختیار ایتمک
الاختیار اورندلمک الاصطفاء یورتلمک و
اختیار ایتمک
منتار - سمار وغ اکارس گبی

منت رکھنا - منت باداشتن ونہادن و
برداشتن نشستن کشیدن پذیرفتن وسپاس
الامتنان انعام واحسان ایتمک ومنت قومق معناسنہ
منتر - افسون وفسون وجادو وشوبست و
شوبیت وشونست بترکی ارباق وکلندہ را
جوزن وافسون خوان وجادو وجادوگر و
لبلاب الرقیۃ دعا وافسون السحر جاذولق ایتمک
منتر پڑھنا - فسانیدن وفسانیدن افسون
کردن السحر جاذولق ایتمک
منتظر - نگران وپرمرالانتظار الترقب الترصد
یول گوزلمک ومنتظر اولمق یول بکلمک
منجم - ستارہ شناس وستارہ شمر وکنداوگندا
وہودکی بند ورصدگاہ جای ضبط حرکات
افلاک وکواکب
منجن - السنون شول نسنہ کہ آنو کلہ اغزہ
مسواک ایدرلر
منجنیق - یکن وبلکن وکلکم
منجھلا - فرزند میانہ الاوسط اورتہ
منجھولا - میانہ چیز الوسط اورتہ
منجیرا - سرنج وسنج ترکیدہ زیل دیرلر
منحنی - چمچاخ اگری معناسنہ
منحوس - مرخشہ ویسار النحس شوم یرامز نسنہ
مندا - مندک ومندہ الکساد کچمز کاسد اولمق
وقیمتسز اولمق الکساد کچمز وقیمتسز وبرنسنہ نک
کمی والچاغی
مندرج - آمودہ اینجو دیزیسی جواہر دیزیسی
ومندرج معناسنہ
مندر - دوشک برخوابانچہ بران خواب کنند
مندرس - پژوچیپت وچیغوت وچیپان
الدرئیس اسکی قفتان
مندل - قپوطرقازی دربسکلہ گبی
مندیل - دستار وبرقہ پشگیر معناسنہ کہ
طعام وقتندہ اوکلرینہ طوترلر ودستمال کہ
ال سیلر ومطلقاً بزپارہ سنہ دیرلر
منڈا - الاجم بوینوزسز قیون
منڈوا - برم العریش ہرگ
منڈھنا - خام کردن وبخام کشیدن
منڈی - ابجا بوینوزی اولمیان قیون
منڈی - یئنیلو وجوبہ ترکیدہ آراستہ دیرلر
منڈی مسجد - مسجدبی کنگرہ الاجم باجہ سز
اولمیان او
منڈیر - سرلادہ قورمعناسنہ
منزل - غوشادیوردمعناسنہ وبریوردن
آخریوردہ کوچکہ کوس کوفتن دیرلر
منزہ - جم آری معناسنہ
منشور - کشادنامہ وفرمان
منشی - پناغ ودوویرمازیجی معناسنہ
منصب سے گرنا - زبہیدن دوشمک
منصوبہ یہ گتوردی - حسب الخواہ کارموافق
آمدن ونقش درست نشستن منسوبہ گبی

منطقہ - چنبر چرخ
منظور خاطر - پیش نہاد
منع - شہ ضد اعطا معناسنہ
منع کرنا - بڑگم
منغور - قسمے از پول کوچک رائج منغز گے
منفعل ہونا - گوجنگ شکستن گبے گیرولمک
وآلیقومق
منقطع ہونا - گسستن الانقطاع گسلمک
منقور - پیسا پشیزہ گبے
منقی - مویز و سکج و سیج قوری اوزم
منکا - مہرہ گردن وگزو وغ مازی مازہ
مہرہ پشت واستوی الفقرۃ اوکرغہ کیکلی فقار گے
منکر - منبل انکار ایدیجی
منکشہ - بنفشہ فرفیر گبے ومنکشہ گوکی و
سوسن گوکی بیخ آن
منکنہ - چرخ شیرہ برآوردن از نیشکر وانگور
وحوضیکہ دران شیرۂ انگور برآرند تکنہ واوزم
صالی دیر لر سپار گبے
منگل - بہرام وترک فلک وترک معربد ونیز
روز ششنبہ المریخ سماء خامسہ بریلدز آدیر
الجبار ششنبہ صالی گون معناسنہ
منگنی - کنغالہ الخطبۃ نکاحلنمق ایچون عورت
استمک دوکورلمک دوکورا ولمق کنغالہ گبے
منگیتر - نامزد نشانلی ویا وقلی قز
منمنا - دانہ سیاہ وتلخ کہ درگندم باشد گزہ
المرداں کولجر قرہ جہ توخم کہ بغدای ایچندہ
چوق اولور
منمنکش - سرشف گبے دانہ ہمچو خردل کہ
تلخ روغن ازآن گیرند وزرد وسرخ گل دارد
منوش - وچتلنبک جبۃ الخضرا کہ نانکش ودون
وبن باشد دانہ ایست مغزدار کہ خورند
منہہ - دہن ودہان الفم آغز
منہہ - روے وہو یمن الوجہ یوز
منہہ بولا بہائی - برادر خواندہ
منہہ بولی ما - ماریرہ
منہہ برابنانا - روے ترش وتلخ کردن و
چہرہ درہم کشیدن العبوس الکالح قاتی یوزلو
منہہ بہرائی - بلغذہ وبلغدہ وبلغذہ وپارہ
البرطلۃ زہرلک وکلیسا بخوری
منہہ بہرائی دینا - دہن کسے بستن بشوت ویرمک
منہہ پر تہوکنا - تفندن بر روے کسے و
تف انداختن وافگندن البزق توکرمق بسق
وبصق گبے
منہہ پہٹ - دہن دریدہ ودہان دریدہ
دلی آچلمش کشے
منہہ پھیرنا - روگردانیدن وبرگاشتن
الصد والاعراض یوزدوندرمک
منہہ پیٹنا - ہر دو دست بر روے خود زدن
صکت وجہہ اضربت
منہہ تک بھرنا - تاگلو پر کردن الملاء طولدرمق

منہہ تہتہانا - لب و لفج انداختن الکلح قاتی یوزلوک

ویوز پور ترمق تیموک گبی

منہہ جہٹالنا - باندک چیزے ناشتا شکستن

منہہ چرانا - روئے خمانیدن الاختلاج اوکیونمک

منہہ دکہائی - روئمای یوز گورملکی

منہدی - یرنا وارآن الحنا رقنہ

منہزم کرنا - صندرمق شکستن گبے عسکری بوزمق و منہزم ایلمک

منہہ سے بات لینا - سخن از دہن کسے گرفتن

منہہ کہولنا - دہن کشادن و باز کردن و واکردن الفغر آچمق

منہہ کے بل گرنا - بر روے افتادن الانکباب یوز اوستنہ دوشمک

منہہ لپیٹنا - روبجامہ پیچیدن اللف دورمک اللفع

منہہ میں پانی بہر آنا - آب کشادن دہان و آب در دہان آمدن و آب از دہان رفتن و آب بدہان گردیدن التحلب ایمرندیکمندن اغزینک صویی آقمق

منہہ میں مارنا - بر روے کسے زدن یوز اوستنہ اورمق

منہہ نوچ لینا - بناخن خراشیدن روے کسے الخدوش الخدش قاشیمق وطرمق

منی - تخم

موا بادل - ابر مردہ ونگر معناسنہ

موا جہہ - رو وائر و پیشانی یوزہ یوز اولمق

ویوز بیوز اوتورمق اذنگل معناسنہ

مواخذہ - گرفت و باز خواست

مواسات - تیمناک مدارا و تلطف ایتمک

موافق - گیرا و ساز وار و پشک الوفق

موافق اولمق اویغون ودوزنلو

موافقت - نواو سازگاری و ساز وار اویغونلق ودوزنلک و خوش کچنمک و دیرلک

موافقت کرنا - ساختن الوفق دوزمک

موافق کرنا ساز کے تار کا - کوک کردن ساز

موباف - گرد و سر موے پیچہ و موی باف زنان گرد سر و پیچہ قیلاک طولاشقلغی

موبولی ما - مادر خواندہ و ماریزہ

موت - مرگ و زمان اولوم معناسنہ

موالید ثلثہ - سہ شاخ و سہ فرزند و سہ گوہر کہ بربستہ و بررستہ و جنبندہ باشد

موت - پیشاب و شاشہ و گمیز البول سدک

موت آنا - آمدن مرگ مجی الموت والاجل یتنے اولمغک وقتی گیلمک

موت جانور ونکی - یوت طوار قرقندر

موت کا برتن - گمیزدان و بولدان المبولۃ ایچنہ بول ایتدکلری قاب

موت مارنا - آب تاختن ایشہ مک

موت کا کہانا - انچہ در مرگ پزند

موتنا — پیشاب کردن وشاشیدن ومیزیدن وگمیز کردن البول الشیاک

موتہا — بیخ گیاہے خوشبو

موتی — دُر کلان ودُر یتیم وکوچک را مروارید وکرسپرچ گویند وآشنا گوہر گرانمایہ الدرۃ انجو

موتیا بند — آب مروارید وآب گوہر وتمر دقارہ صو وگوزہ صوا نمک

موتی بید ہنا — سُفتن یعنے انجو یہ دیمک

موٹا — تناور وفربہ وتنومند ودفترک وبشیمون وکُلفت ولگ وہنگفت آبافت جامہ سفت السمین سمز یا غلو کمسہ

موٹا ہونٹ — لفج لفچن مرد لب بزرگ قالین درودغہ

موئی — زن فربہ وطوف الخلا قولری و بالدرلری اتلو ویغون اولان عورت

موٹھہ — ماش ہندی الکرسنہ بورچق کونش دار یسی معناسنہ

موٹھہ — دستہ الحس یای طوتماغی قبضہ قوس گبی

مُوثر — نوثرندہ اثرایدیجی

مُوثّر — ہنایش اثرویرمش نسنہ

موج — لپہ ودیسمہ وخیزاب وآب خیزو اُشتُرک ونرہ وکوبہ وموج کلان راگولاک وکوہہ گویند طالغہ وتلاز ومعناسنہ

موجب — بایکرو بایونیستی ضروری العدم سبب وعلت معناسنہ

موج مارنا — ترمندوکزتلاز واورمق

موجود — آتین وپدیدار الحضور حاضر لق یراوشہ

موجود حقیقی — راست بود انجنک

موچ — چپ شدن پا ایاغی اگری اولمق

موچنہ — موی چینہ وآہن موکن وگازر المنقاش المنتاش المنماص قبل یولاجق کچورک

موچنہ سے نکالنا — بموے چینہ موے برآوردن النتش قبیل یولمق

موچہہ — بروت السبلت بیق

موچی — کفش دوز وپینہ دوز وموزہ دوز موزہ دکجی

موحد — یگانہ گوے

موذیات — خراستر وبندبار جانور یکہ جانور دیگر را بخورد

مور — فیسا الصراخ الطاؤس تکری قوشی وآلا قوش وگلین قوشی

مورت — ایبک وبت پرست شمن باشد الصنم پوت

مورچا — مورچال ومورچل مترس معناسنہ در

مورچال — چتر طاوس زدن رسن بازان باشد کہ بہر دو دست استادہ پا بہا سوے پشت خم دادہ راہ روند

مورچہل — مگس ران الذبابہ یلپازہ

مورچہ - مورچانہ و موریانہ و موزانہ الصدر تیمور پاسی

مورچا لگنا - زنگ و زنگار گرفتن و زنگ بستن و زنگ افتادن و زنگ خوردن الطبع پاسلتمق

مورچہ لگا ہوا - زنگ و زنگار بستہ و زنگار خوردہ و زنگار گرفتہ پاسلنمش تیموری

مورچہ پی کرنا - مورچہ پی زدن

مورخ - بازگیر و کردار گزار

مورد - درختی سبز برگ در غایت

مورکہہ - کالیوہ و گول بون و شاشقین معناسنہ

موری - رہگذر آب شلنگ صویولی معناسنہ

موڑ - درگشت الثنی ہر نسنہ نک دورہ کسی

موڑ - سر الراس باش

موڑنا - خمانیدن و خم دادن التعطف اکلمک

موزک - زبیب الجبل قرہ جبہ در موزک گبے

موزور گھوڑا - باشی سر دخشک عنان گبے

موزون - ہنام و اندام یراشیق معناسنہ

موزون کپڑا - سوختہ

موزہ - دراز را چکمہ گویند الخف ایچ ادک الموزج ادک

موساکنی - مرز نگوش المرز نجوش مرجانکوشک معناسنہ در

موسل - کوبہ ہاون و دیبک اللری

موسم - آمد و ہنگام و وارہ

موسنا - دزدیدن السرق او غریق ایمک

موسیقار - نایلوس و نایلوش مشقال دید کلری ساز در

موشقیلق - مژدہ بہا و مژدگانی فغیازی گبے

موشلدی - شیپوی گبے خرا ٹا خواب کا

موشولق - بخستن غلطیط کردن در خواب گبے

موصلق - چشمہ لولہ سنہ دنور ناشرہ گبے

موشکدوانی کرنا - فتنہ انگیزی کردن او موشکدوانی کردن فتنہ یہ قندرزق

موصوف - فروزیدہ او گلمش کسنہ

موصوف ہونا کسی صفت سی - زابیدن

موضوع - بہشتہ

موطاف - شہلنگ گبے ایپ لوکیجی یرسمانتاب شد

موقوف - پیشکش سنگ و تیغ مہر کردن معطل کردن و بیکار نمودن و مہر کردن موقوف کردن مہر شدن موقوف شدن

مول - بہا و ارز القیمۃ دگری

مولد - زادبوم

مول لینا - خریدن الشرایۃ صاتون آلمق

مولی - تُرب الفجلۃ تورب و طوربہ

موگری - کلوخ کوبالمیطرۃ منقب باشی

موم - الشمع موم

موم - جامہ - جامہ موملن

مومبار طولمہ سی - وصجوغہ عصیب معناسنہ لکامہ وزرونج و اکامہ گبے

مومیائی - خون چین

مونچھہ - بروت بترکی میغ درایران سبل خوانند الشارب بیق

موچھہ نپرتاؤ دینا - بروت مالیدن

موندنا - تراشیدن موے سر و سترون واسترون السبت باش یولیمک

موندن - تراشیدن موے الحلق یلوک

مونڈھا - شانہ دوش الکتف و موز

مونگ - بنوماش وکرشنہ ومشنگ گونہ ازآن بورچق معنا سنہ الیج مردمک جبو باندنہ فارسیدہ ماش دیرلر

مونگا - خرد وبک وبسد المرجان ترکیدہ دخی مرجان دیرلر

مونگیا - شمعی گونہ ازرنگ

مونگے کی جڑ - بیخ مرجان

مؤید - کاووس

مہابت - بیموری وشکوہ الاجلال تعظیم ایتمک

مہاسا - زخ وشرخ وآنرخ وآثرخ الشولول سکل

مہاجن - ہند ولرندن بربلوکدر بازرگانلق ایدرلر

مہار - چنبور الخطام یولار

مہاط - پگمال گبے

مہاوت - پیلبان

مہتابی - ومہتاب آتشباز ومہتابی آتشباز نام آتشبازی

مہتر - کاسہ نواز نقارچی

مہتمم - جاذنگو مہتمم مصارف اکل شرب فقرا وکیلخرجی معناسنہ

مہتون - سپید ریش ومیرده ودہ خداو کبیر وکلانتر دہ الفرناس کویلور سینہ و ترک ولوسنہ دیرلر

مہجہ - ودم القلب عامل طبع کہ روح حیوانیدر

مہر سلیمانی - وچرخ فلک یبان هاویجی زردک صحرائی شقاقل گبے

مہرہ - پراسپ کہ درپایہای اسپ مشہور جایست عرن گبے

مہندی - حنا الیرناقنا حنا گبے

مہندی - حنا بندان وحنا بندی گیمن حنا بولاشمق وقتندہ یاپرلر

مہندی چھڑانا - حنا کشادن

مہندی کا پھول - گل حنا الفغو الفاغیہ حنا چچکی

مہندی لگانا - حنا دادن ونہادن و گزاشتن وبستن ومالیدن وحنا بستن بزنان ومالیدن بمردان الاختضاب بے یاق

مہر - کابین دست وپیمان انچہ معجل باشد الصداق عورتلرک مہری ترکیدہ قالدیرلر

مہر - ومور دآل تمغا مہر سرخ فرمان وجرغان مہر وطغرائے آن الختام مہر

مہرا - لہ اپریمش اجزا نسنہ سی الاضمحلال

مُہرانا — رسم المہر مہر اورمقک اجرتی کہ اہل دفاتر آلرلر

مُہربانی — ودلنوازی ونوازش وتُوین مہربانی کنندہ الشفقہ اسرکمک ترحم معناسنہ

مُہر کرنا — مہر زدن نہادن کردن الختم مہر اورمق

مُہرہ — المصقلہ صیقل ایدہ جک آلت

مُہرہ — مہرہ شطرنج الفص یوزک قاشی

مُہرہ — گاویزن خرزہ طاشی

مُہری — راہ گزر آب وموری المسل صو آقدیغی یرصویولی وکنک تعبیر اولنان لولہ یہ دہ موری دیر

مُہک — بوئے خوش وخوشبو العرف قوقو

مُہکنا — دمیدن خوشبو الفوح قوقمق صباح یری اغارمق

مُہلت — زمان وعدہ ویرمک قتلنمق و تاخیر ایتمک

مُہلا — زنانہ الخنث یومشق پوشت کیمسہ

مُہلت دینا — زمان دادن التہیل مہلت ویرمک امہال کبی

مُہمان — دمیزبان مہمان کنندہ ایرمان طفیلی الضیف قونوق الضیفن والضیفان قونوغیلہ بیلہ کلان کشی ترکیدہ اکدی واویونتی واصطلاحجہ طمال قاوق دیرلر

مُہمانی — وپیشکش ولفظا اقامت نیز آرند وسورو یاز اج انچہ بطور پیشکش مہمان پیش آرند النزل شول طعام کہ ضیف ایچون ومسافر لر ایچون یرا قلنمش حاضر ومہیا اولہ

مُہمل — اثر ہان واثر ہمن وہنجام وخنک و لوک ہمگی ہیچکارہ از توابع باشد

مُہمیز — اسپ انگیز ومخیز عامہ ماہمیز دیرلر

مُہنا — گرفتہ الطعن القدح والقادح کشی نک اصلنہ ونسبنہ طعن ایدیجی

مُہنگ طاشی — محک زرین گی کسوٹی معناسنہ

مُہنگی — خشک سال القحط قرلق

مُہنگی چیز — گران بہا الغالی بہالو نسنہ

مُہوا — کلچکان

مُہیّا — خبیر وخبیرہ واسعدہ واسعدیدن یرا قلنمش وحاضر معناسنہ

مُہیّا کرنا — سیجیدن اسعدیدن یرا قلنمق حاضر لمق معناسنہ

مُہیب — کرزہ وگنج مہیب صورت کہ بچگان را بدان ترسانند برائے تنفر بچگان ہم گویند بوجو معناسنہ

مُہین — باریک ودُنگ الدقیق انچہ معناسنہ الرقیق یوفقہ یعنے جامہ باریک

مُہینا — ماہ الشہر آیی

مُہینا — ماہوارہ وماہیانہ ومواجب المشاہرۃ آیلک ویرملری اجرت وعلوفہ وآیلک اجرتہ طوتلمق تنگم گونلہ اولانہ

میادمہ ویل ایلہ اولانہ معاومہ دیرلر

میسال - تیر بام و دار بام و نوردہ باشت

المجذع اواور توسینک اغاجندیرلر کرکش و

اوتون آغاجی وطبان اخشاب بالرزہ ایکی یانہ را

میاؤن - موکدینک سسی معناسنہ

میان - وبیان اصل السوس غلوفیر یا گبے

میان گوکی - اصل السوس

میان - ونیام دریغت کاٹھی آوردہ القراب

قلج وبچاق قینی

میانہ قد - الربعة اورتہ بویلو کیمسہ

میانی - شاخہ شلوار خشتک وخشتجہ چاپوں منانہ

میتھی - شنبلیت وشنبلید وکارتنہ وشمید

وشملیز الحلبة بوے وبوی تخمی تخم آن

میٹھا - جامہ کہ درہند بافند شیرین باف

میٹھا - میوہ شیرین میان نارنگ ولیمون

بفارسی بگروی وبگرآی پورتقال معناسنہ

میٹھا تیل - روغن کنجد الحل سوسم یاغی

میٹھے چانول - برنج شمالہ ترکیدہ زردہ دیرلر

میٹھی نیند - شکر خواب

میچو - سماکار گبے خادم میخانہ

میخ - گرمیخ میخ ہردو سر طویلہ کہ اسپان

را بدان بندند الوتد میخ وقازق قاقمق و

قاقد قاری تو قمغہ میتدہ دیرلر

میخ بنانا - میخ تراشیدن النحت یونمق و اومق

میخ ٹھوکنا - میخ کوفتن وزدن وکردن

الوتد قازق قاقمق

میخچو - میخ کوب بترکی تخماق تو قماق کوب

پازہ المرزبة طوقمق قاقمق

میخ گاڑنا - میخ زدن وکردن الوتد قازق

میخوش - حلاوت وحضوت بیندہ بر طعم لطیف

میدان - اسپرس واسپرزو اسپریز اسپرف

واسفرسپ واسپرسپ اسپریس واسپیرس

وگرنگ لردوہا لگاہ وگرند وگورآب المضمار

میدان یعنے آت یارشدیر اجق یردآت

اوینادہ جق یر المیدان آچوق واسع کیک یر

میدان قلم - خانہ کلک وخانہ قلم السن

دش وسن القلم موضع السری منہ

میدہ - الحواری اغر لمش طعام الدرک

زیادہ اق اون پیدہ معناسنہ

میراث - مرد نریگ ومردی گاوزادن

میراث یافتن ونفع یافتن الورث ارث الوراثة

میرزا - در ایران ابرشاہزادگان وسادات

ودرین روزگار ببزرگان ورئیس لشکران

اطلاق کنند ودر ہند میرزایان محرران دفتر

شاہی راگویند الامیر بویرق یا یدیجی

میراثہ قونمق - گاوزادن بگے والنہ دولت

اوجی گیہ یک وتازہ رطوبت پیدا ایتمک

میرزی - تن زیبے نیم جامہ بترکی ترکمان

ارخالق گویند باغریلکی وایچلک معناسنہ

میرعاشقان - وبیک بورکی ولبستان گوزلی

گل بستان افروز است صریر اسگیے

میر فرش - سنگ قالین و سنگ سراچہ شول طاش کہ فرش او ستنہ قویر لر تماکہ روزگار لرن او چمز

میر محلہ - کلانتر و سفید ریش و کلو کلانتر بازار را نیز گویند محلہ اختیاری و بازار باشی

میر منزل - الفرط

میری - میرآنکہ در کارہا بر ہمہ سبقت برد المفرط متقدم

میرے ذمہ - بر ذمہ من و بر سر من بر من فی ذمتی و علیّ بنم حمایتمدہ در و بنم عہدمدہ در

میسر - سامان شد میسر شد

میشہ او دونی - و یا غلی چام چوبیکہ ہمچو مشعل بر فروزند ہالہ گیے

میکائیل - بشتر

میل - چرک دریم و شوخ کلنج الوسخ کیر درن گیے

میل - گرایش الرغبۃ توجہ ایتمک و برسنہ یی ویلمک ارادہ گیے

میل - مانند و ہم جنس المثل نظیر و دنکدش

میلا - چرکن و شوخگین و شوخلکن و ریمن کیرلو و پاسلو

میلا کچیلا - ہولشک مردم و چپل چیزہا باشد الوسخ کیرلو کمسنہ

میل خورا - چرگ بردار و چرگ تالاوکن بولانق و رنگی سیاہہ مائل و لان

میل چاندی او رلوہے کا - ریم تمورک و کمو شک پاسے

مینا - شار و شارک

مین آوس سے راضی نہین اور جدا بھی نہین کر سکتا دست شکستہ و بال گردن

مین پہل - بار درختی است قوز گبی یراغاچ یمشی در عربجہ جوز القی و جوز الرقع دیر لر

مین تمسی اپنی جان دریغ نہین کرتا - جان در میان یولکدہ جان میداندہ در

مینڈ - مرز و پلون و پلوان

مینڈک - غوک و غنجرش و جنیر و کلاو کلار الضفدع قور بغہ

مینڈکی - کوچک غوک و قور بغہ دیشیسی

مینڈھا - میش نر و وکل الکبش قوچ

مینڈھا - آبخیز و لیہ و اشترک و کلان را کولاک و کوہہ موج خوانند الموج تلاز

مینگنی - پشک و پچک و پشکل البعرۃ دوہ و قیون قغی

مینہہ - باران و کاخہ و متار و خمینہ باران بیوقت المطر یغمور

مینہہ برسنا - باران باریدن التمطر یغمور یاغمق

میوہ - بار و بر و شایہ و ور کار و ابرہ و میوہ نورس باشتین و میوہ بی گل جغالہ و جغالہ میوہ نارسیدہ الثمرۃ یمش

میوہ فروش - الفاکہانی یمش صاتجی

باب نون

نا - صرف نفی است بر فاعل مفعول آید نابالغ
ونامسموع ولفظ بی بر مصادر و اسمائے جامد آید
بی علم و بی شعور و بی زور و چند جا بر خلاف
آن چون نامرد و ناهنجار و ناانصاف و ناتوان
و ناامید و ناسپاس و نامرد و ناکام مگر لفظ
ناقبول وجهی ندارد که قبول بارش مقبول در
استعمال پارسی است چون سلامت بارش
سالم و لفظ ناقوت بارش بی قوت و نایاب
و نادان بثبوت نمیرسد مگر انکه دان مخفف
دانا یا بارش دانندہ باشد پس میتوان
که لفظ نابران داخل شده باشد و نظیر این
لفظ ناساز است ماولایوق و وگل و سنر

نا آزموده - ناتجربه کار الغر گورمش بون کشی

نا اهل - کسندر و کسندرایش گورمش

نابالغ - نارسیده ایرشمامش کمال بولمش

ناپاک - ناویژه

ناپسند - وَنَجْ یوز سز معناسنه

ناپنا - پیمودن و پیمانه کردن و به پیمانه
زدن به پیمانه باشد و گز کردن و بگز پیمودن بگز
باشد و وجب کردن بدست باشد الکیل المدع
اولچمک الشبر قارشلق

ناتا - خویشی الرحم القرابه یقینلق و خصملق

ناتراشیده - مرد درشت ناهموار و علمشک

ناتق - پسر دختر نبیره و نواسه و نبس و نبسه
الحفده ولد الولد قیز اوغلو و طرون

ناتیوالی - نزدیکان و خویشان اولی الارحام
وذوی القربی قرابتلو کمسه لر

ناٹا - کوتاه بالا الخنبل قصه بویلو کمسه

ناج - دانهائے خوردنی بتر کی آشلیق
الغله بغدای

ناچ - پاکوبی و پای بازی بتر کی آرغوشمک
وگز بازی الرقص

ناچنا - رقص کردن و دست افشاندن و پای
کوفتن و پای بازی کردن و رقص زدن
و رقص افکندن و وشتن و رقصیدن و پنزه
صره رقصی و بر نوعنه حوزه دیرلر الزفن برقص اتمک

ناحق - بیهوده حقسز

ناخدا - راموز کمی رئیسی و قپودان

ناخن - تراشه ناخن و ناخن گرفته در صفت
آن وصول و شفل و سپل سم شتر و ناخن پیل
و ناخن پال و رم اطراف ناخن الظفر طرناق
القلامه طرناق کسدیسی

ناخن سے مونهه نوچنا - شخودن طرملامق

ناخن کا زخم - غراش و خراش و غراشیدن

ناخن کاٹنا - ناخن چیدن و تراشیدن و
بریدن و گرفتن التقلیم طرناق کسمک

ناخن گڑانا - ناخن فرو بردن و فرو کردن
الانشاب طرناق باترمق

ناخنہ - ناخنہ و ناخنکِ دیدہ النظرۃ ارپہ جق
وایت دیرسکی

ناخنہ - زخمہ و شکافہ المضرب منجمت تازہ نہ

ناخوش - وَنج یوزسز

ناخوش ہونا - فلیدن رضا سزاولمق

ناداں - ہجراک ویصال معناسنہ

نادرست - گلیشرہ چیرہ پرہ وصاچہ صیان

نادر - تنتنج مانی العجب طکسق نسنہ کہ گورن تعجب ایدرلر

نار - مکول ومکوو ماکوالوشیمۃ المنمج یکیک

نارستان - برالناہد ممہ سی اغز شقلنش عربیدہ
کاعبہ دیرلر

نارنگ - می پختہ گبی عقیدۃ العنب پکمز و
دوشاب در

نارلق - باغچہ انار نارکند گبی

ناریل کا پانی - آب نارجیل تازہ

ناریو - رشتہ وپیو

ناریل - نارگیل وبادنج ورانج النارجیل
ہندوستان قوزی

ناز - کرشمہ وخم وچم وخنج وشن وبزم و
غنج وغنجار وغنجارہ الدلالۃ نازلمقہ وشیوہ خلق
ایتمکہ دیرلر

نازہ - نازۃ الاحلیل ذکردلکی

نازاوٹھانا - نازبرداشتن ونازکشیدن معشوق
لرک نازلمقی بایلہ صبر ایتمک

نازسے چلنا - چمیدن خرامیدن وخمیدن
گرازیدن وکرازیدن التذلل نازلمق

نازنین بومیش - سایہ پرور معناسنہ

نازکرنا - نازکردن ونازیدن الادلال نازلمق

نازک - یمرود الدقیق انجہ نسنہ

نازک مزاجی کرنا - نزاکت کردن نازلمق

نازیبا - فرخج وبرخج

ناس - النشق بورنہ نسنہ قویمق وققولمق شم گبی

ناسپال - پوست انار قشر الرمان انارک قابی

ناسپاس - ناشکر

ناسدانی - المسعط ایچنہ قوخلونسنہ قوید قلری قوطی

ناسور - ریش روان

ناشتا - ونہاری وچاشت ونسوبار
الغذاء قوشلق یہ نجک طعام صفرالق وقہوہ آلتی

ناشتا کرنا - چاشت دادن وچاشت
خورانیدن صفرالق ایتدرمک

ناشتا کرنا - چاشت خوردن وناشتا
شکستن وخوردن ونہاری کردن التغذیہ
صباح طعامی یمک صفرالق ایتمک

ناشکر - دنہ گرفتہ الکفور حقی ستر ایدیجی

ناصیہ - بشک وپنچہ شول شعرکہ آلن
اوزرینہ مائل اولہ

ناطق - فرگو یلوتر زفان وگویا سویلیجی

ناعاقبت اندیش - نافرجام عاقبت
گورمین کیمسنہ کہ عقلسز اولہ ناغہ - ویدانگ

ناف ثرغارہ السرۃ گویک

وہ بلان والی لائبریری نیو کہ متصل اولیہ بزرگوں آستانہ شکور ی

ناف ملنا - ناف افتادن و پیچیدن و گسیختن
نافقہ - خریدار گیر شول نسنہ لری کہ صاتوان الیجی لر چابک آلرلر
ناف کاٹنا - ناف بریدن گوبک کسمک
نافہ - کاوہ نافہ مشک باشد
ناقص - بُش و آہمہ النقص اکسک
ناقل - گیور و نخلبند سوزی نقل ایدیجی معناسنہ
ناقوس - مُوئو قلندر لرک چالدقلری بوینوز و نصاری بوری و ترمپتہ
ناقل - آنکہ از موم صور تہا بسازد
ناک - بینی و خرگ الانف بوران المخر بوران دلیکی و بوران ایجی
ناکارہ - بلایہ
ناکا - در بند الثغر در بند
ناکا - نہنگ التماح نہنگ
ناکا - چشم سوزن و چشمہ سوزن و سُفت اسم ایکنہ دلوکی
ناک بھون چڑھانا - چین برابر و افگندن المط چکمک
ناک پاک کرنا - بینی افشاندن النثر بوردن ایکپدہ اولان نسنہ یی طشرہ چقارمق و صاچمق
ناک رگڑنا - بینی بر زمین مالیدن الارغام
طیراغہ اولشدرمق
ناک سکوڑنا - بینی در ہم کشیدن الشمخ و الشموخ شمخ الرجل بانفہ تکبر

ناک کا پردہ - خُرگ بینی المنخر بوران دلیکی و بوران ایچی اوموق
ناک ملنا - بینی کسے مالیدن کیمسنہ نک بوردنہ
ناگ - مار سیاہ الاسود بیوک قرہ یلان
ناگاہ - و ناگاج و ناگرفت و ہمواری الفجاۃ براوغوردن و بردن دفعہ معناسنہ و آنسزین بغتہ معناسنہ
نال - ناف السر اوغلان کوباکن کسمک
نال - ماکو و ملوک مکیک معناسنہ
نالا - لُوریار معناسنہ
نالائق - ناکس و کُسندر لیاقتسز و ادبسز کیمسنہ
نالہ - آواز گریہ نوائیدن مصدر ایکیلی معناسنہ البکاء اغلامق صوتلہ اولان وغیرہ
نالی - کاریز بر غست صو آرقی یرالتندہ اولان صو یولی کہ کریز تعبیر اولنور ترکیدہ آوغون دیرلر الخدۃ چقور حفرہ گبی
نامبارک - خشک پی النحس شوم یرامز واوغورسز و دوزطپان
نامبردہ - مشار الیہ
نامتناہی - نا جُز انجام الی غیر النہایۃ بتمز و دونمز
نام دہرنا - آہو گرفتن القدح طعن اتمک
نامرادی - بَرَندی امید سزلق معناسنہ
نامرد - بد دل الجبان قورقوق کیمسنہ
نامرد - العنین ذکری قوامہ کلیوب جماعہ قادر اولمیان ار

نامردی - بد دلی و خرکی الجبن قورقاق اولمق

نام رکھنا - نام نہادن نامیدن التسمیہ آد قویمق

نامزد کرنا - گسیل کردن

نامزد لڑکی - یاوقلی و نشانلی قمز

نامعقول - دغدغست عقلسز ادبسز کیمسنہ

نام و تاریخ - کہ در انجام کتاب درج کنند بفارسی دستینہ

ناموس - شرم و وقار و صاحب ستر و الجمع نوامیس

نامہ اعمال - انگارہ

ناتا - نیا الجد اب الاب و اب الام دده معناسنہ

نان بائی - طبّاخ

ناند - تغار سفالین الحرکن الاجانة

ناند ہنا - آغاز یدن الابتداء اشمک

نانہال - خویشی مادری اناسی جانبک قرابتلو کیمسہ لر

نانہ - نعنا معناسنہ عربیده نعناع دیرلر

نانی - مادر مادر الجدة ام الام

ناؤ - کشتی و کوچک راسنبک و کرو و سندل گویند السفینة کمی

ناؤ کنارہ پر لگانا - کشتی بساحل آوردن و رسانیدن و بردن الارفاء طوتمق ارفاء السفینة اخذها کمی لیمانہ کتورمک

ناؤ کھینا - کشتی راندن کمی سورمک

ناہاری - قہوہ التی و صفرالق و مویی تراش

نائی - سرتراش و آئینہ دار و سرشوئے و حجام

وگرا الحلاق صاحب یولیان کشی بربر معناسنہ

نائب اوستاد گشتی - کہنہ سوار

نایکہ - موشگر آعنجی

نایکہ - لبنان

نبات - تبرزد القند شکر لوبت شکری معناسنہ

نباتات - اثر و ر النبات اوت

نبڑ جانا - نیست شدن و باقی نماندن چیزے الفقد دو کنک و فانی اولمق

نبض - جنبیدن رگ

نبض دیکھنا - دست بر نبض نہادن

نبق - بیر صمال گبے

نتہ - و نیچہ کیف چوبگبے

نت - ہمیشہ و ہموارہ و مدام الدوم و الدوام ثابت و ساکن اولمق

نتھہ - حلقہ بینی

نتھنی - بورون عموماً و حلقہ بینی شتر خصوصاً

نتیجہ - افشرہ و افشردہ صقندی معناسنہ

نٹ - ریسمان باز و غازی و دار باز و رسن باز پندبازی ریسمان بازی جانباز معناسنہ درکہ ایپ اوزرہ اویناز

نثار - پروانہ فرمان شاہ و شکر ریز سرداما و عروس بشار و نثار صاچی معناسنہ

نثر - سرواد و سرد و اصطلاحندہ شول یازویہ دیرلر کہ خلاف کلام منظوم اولہ

نجاست - وژن مردار لق معناسنہ

نجاق - تبرزین یا پالتہ سی وکوندرہ
مزراعہ کوچک ناخ گبے
نجس - ژیژ مردار نسنہ
نجومی - اختر شناس واختر شمر واختر شمار
وآسمان رند
نچانا - برقص آوردن ورقصانیدن الترقیص
رقصل ایتمک واونیاق
نچوڑ - افشردہ وافشرہ العصارۃ ہر نسنہ نک
سقندیسی الخلاصتہ ہر نسنہ نک گزیدہ سی واویو لمسی
نچوڑنا - افشردن وفشردن وشپلیدن و
پیچیدن وتبخ وتنجیدن العصر تعصیر
نچوپیا - پائے کوب وپائے بازاونیان کمینہ
نچھاور - شاباش وبشار صاچی معناسنہ
نچھاور - گل طلا ونقرہ ونثرہ کلا طلاو
نقرہ کہ بر سر بادشاہ وداماد ریزند صاچی معناسنہ
نحس - مرخشہ یرامز نسنہ
نحوست - شومی ونامبارکی وبدیمن شوملق
ویرامز یلدز لواولمق
نخاس - بازار بردہ وستور فروختن
النخاس قول وجاریہ آلوب صاتجی
نخرہ - غریبہ حرکات زنان وقت خاص
ومطلق شیوہ دلربائی راکر شمہ وناز وکرشمہ
سنج وکرشمہ پرداز وناز نین وناز گر صفت
آن الغنج ناز وشیوہ کہ محبوبلر ایدرلر
نخوت - باد کبر وعظمت
ندامت - آوکنج وپشیمانی
ندآسا - برناس وفرناس وخواب آلودہ و
خوابناک النعوس امز غانجی
ندکلو - جسقدر گنج گاؤ معناسندہ در
ندن اوتری - ونیچون چرا گبے
ندی - جوئے ارغاب وارغاوارغاو
کلان باشد رود ورود بار جائے رود خانہ
بسیار فرغن وفراگن جوئے نو جاری کردہ
فرغر خشک رود جاہا آب ماندہ لرجوئے
آدم وآب کندہ الجدول صواقن آرق
النہرارماق
نذر - زود داشتا نذرت علی نفسی وجبتہ
نذرانہ - پیشکش ونوآ الہدیۃ عطیۃ
نذیر - تریر قور قتدیجی
نر - گشن الفحل ہر جانور ارکی وآیغر
نرا - بی آمیزش وسرہ وعیبدار پایہ البحت
محض اویور تلنش صمانی نسنہ
نراس - ناامیدی القنط والقنوط والقنطۃ
نومیداولمق
نرالا - شگفت العجب طکسق نسنہ
نرانا - خشار وخشارہ کردن
نرخ - آخش ارزالسعر نرخ
نرخرا - گذرگاہ دمنائے گلو القصب
مخارج النفس
نرخرا - مجرائے طعام وشراب دربی سند

فارسی کاکزنک المری البلعوم بوغازک
طعام کیدہ جک یولی

نرنج کرنا - ارزیدن التسعیر نرخ ویرمک

نرد - مہرہ باچیدن وزدن وباختن
مستعمل ونردباز صفت آن النرد شیر نرد
دیدکلری لعب طوامہ معناسنہ

نرسنگہا - کرنای الصور بوینوز قرن گبی

نرکچور - زرنباد

نرگل - دربالوہ گوندلا گویند لُخ ودروخ
البردی قوغہ لق

نرگس - ہُوَ زان النرجس نرگس

نرم - شُل نرم وسست وشُن نرم
لغزندہ ونُسُود ونُشُود ونُشُو نرم وسادہ و
ہموار ولخشان اللین واللینۃ یومشقلق ویومشق

نرم زمین - بترکی چیل

نرمی کام مین - گیاخن ملایمتلہ ایش گورمک
ومصلحت بجرمک

نرمی کرنا معاملہ مین - گیفوس السماحت
جوانمردلک

نرہیو - مرست ممانادو نماند یعنی یوق
اولسہ وفنا اولسہ

نرئی - ساق جوگندم یعنی ارپہ بغداے
بالدیری کہ قصب الزرع اولہ

نرّی - نائے کلو الحنجرۃ بوغاز حلقوم گبی

نرّی - پوست دباغت دادہ الجلد دری

نزولی - خانہ نزول یعنے کاروان سرا کہ
اذنسز اورده انیرلر

نزکب - زلف وکاکل لچک معناسنہ

نزہت - سرور وزینت وطراوت

نزیل - قونق ضیف گبی

نس - رگ العرق طمر

نسب - نژاد صوی معناسنہ

نسبت - ہمگر تعلق

نسخ - فرونگسار یوزمق وابطال ایتمک و
ازاله ایتمک

نسخہ - کتاب وکاغذ دویہ نوشتہ

نسر طائر ونسر واقع - کرگسان گردون النسر
جنوبده برنور لویلدوزدر نسر الواقع دیرلر
وجانب غربده بریسی اکا نسر طائر دیرلر

نسکا - نتوانست ونیارست ویارستن سکن
الاستطاعۃ قادر اولمق وطاعت معناسنہ گلور

نسنہ - چیز پرموتہ گبی

نسوت - نام دواتر بد معناسنہ

نسیہ - پسادست ویرہ سی معناسنہ

نشا - السکر سرخوشلق

نشاستہ - النشا نشاستہ

نشاط - کاغک وسپرخی شادلق سرور گبی

نشال - وحید ودویان کسیجی کمیسہ بزیر برگبی

نشان - رُہُو وفی العلامۃ نشان

نشان پا - الاثر ایز معناسنہ

نشان بردار - علمدار بتر کی تو غلوق و پائے
تورغ منصب علم برداری پیر قلوکیمنہ معنا نہ
اللوار سنجاق والعلم نشان - نشان پا - الاثر ایز
نشانہ - آماج و دلک و تموک البرجاس
الغرض الہدف پوتہ و طبلہ و پوطہ
نشانہ سے دور گرنا - تیر مدن یعنی نشاندن
آیرق اوق دوشمک
نشانہ کرنا - در قشی یعنی کشی کندی جانی بین
الناس علم ایلک معنا نہ
نشانی - یادگار نال معنا نہ کی گبی
نشانی - انچہ برائے تصدیق سخن سانندہ
ہمراہ کنند للعلامۃ نشان
نشانی - داغ قصار و داغ گازران
علم القصار چہ پچیلر نشانی
نشتر - آدر و گزار و دروش و نیشو و نیشا
و کلک البضع نیشتر میزع گبی
نشیب - انش کہ یوقش مقابلید رشیب گبی
نشے والا - تر دماغ و سرخوش و نیم مست
و سرخوش باز تر دماغ باز سیہ مست باز
خراب السکران سرخوش
نصاب - زکات واجب ولہ حق مقدار
مال واسم فرس و قلیچ و بچاق صاپی و نصاب
السکین مقبضہ
نصر لنمغہ - گٹا شغر دست و پا
نصر لنمق - گٹا پڑنا بہرک و شغک گبی

نصیب - بہرہ و رسد و فرخ البخت خط
نصیحت - اندرز و پند او کت معنا نہ
نصیحت نہ سنے والا - اگندہ گوش سوزی
اسلمز اولان کشی
نطفہ - زہ ما ء الرجل یقال لہا المنی
نطق - گرویز
نطس - شومیز
نطس ایلک - شومیز یدن ترلایی و ورک
کہیت جوتنا
نظر - نگاہ بہور و نہور گورمک و باقمق
نظارہ - دیدار گورمق و باقمق
نظر سے غائب ہونا - ورنم نہادن یعنے
گوزندن غائب اولمق
نظر طوقنمہ - و گوزدکمہ چشم زخم
نظر کسی پر ڈالنا - داخیدان برنسنہ یہ گوز
دیکوب طورمق و دقتلہ نظر ایلمک
نظر لگا - چشم خوردہ العائن گوزی دکن کشے
گوزی دکنہ معین دیرلر
نظر لگانا - چشم کردن و چشم زخم رسانیدن
یعنے گوز دکنمک
نظر لگنا - چشم زخم رسیدن و چشم رسیدن
گوز دکمک
نظر و نسے گرنا - از نظر افتادن گوزدن دوشمک
و اعتبار سز اولمق
نظر ہایا - چشم شور و شور چشم و دیدہ شور و نظر

شور و چشم زخم رسان العائن گوزی دکن کشی

نظم — سرود و سرود

نظم — دهنا دیزمک معناسنه

نظیر — همبر ندید هر نسنه نک مثلی

نعره — خروش و زخار و دهاز و دهاژ

و شخل و شخول و شخیل شخلیدن و شخولیدن و

شخیلیدن مصدر زنژ غار الصیحة چاغرمق شماطه

معناسنه و چیقرمق و صیحه اورمق و خشلمه اگرمق

نعل — طوار یا یاغنه ایتدکلری یصی تیمور

نعل — سنگ زور آزمائی و سنگ زور

نعل — چوب گنده که کشتی گیران بر دوش گردانند

نعل — انچه در زیر کفش جسته بزنند

نعل باندهنا — نعل بستن طوار یا یاغنه نعل اورمق

نعلبند — النعال نعلبند

نعم — آری و بلی و بهم ترکی اوت

نعمت — هیزم و رستی و دنه و ترف خوش

درگلوی اولمق نعوذ بالله — برگس و

نغمه — نوا و چهر صوت و صدا

نفاق — ریا و اس و ریاس ایکی یوزلک

نفرت — آزیغ النفور طاغیلوب قاچمق و اورکمک

نفریه — خوشه کوچک که با خوشه انگور پیوسته

باشد کوخک گبی

نفس — گوگرد زرد عروس گبی

نفس — دم و زهشت بنگ رنگ نفس بسته

النفس جان و روح — صلوق و یروب آلمق

نفس آماره — دیوانسی

نفس کل — مانیستار و روان بد و جهن

نفس ناطقه — اسپهبد خوره اسفهبد خوره و

تهمورس نفس ناطقه فلکی

نفس مطمئنه — خاک

نفس ملهمه — آب

نفط — معرب نفت نفت یاغی موصل و یارنده

بیکاردن صوایله چیقر

نقع — آمرغ و سود و فرنج و خفنج و رنگ و

گرد فائده واصی

نفقه عیال — هزینه

نفیری — شیپور نفیر و نای رومی المزمار دود

نفیس — سره و عیبدار را پایه گویند نوا

نقاب — رو بند و زرائیو یوز اورتوسی و بشمق

نقاره — کوس و روئین خم و رو نیه خم و

دمامه و تبیره و شندف کاس نقاره بزرگ

الطبل طاول

نقارچی — نوبت زن و نوبت نواز و نوبتی

نقاره چالان که مهتر دینور

نقارخانه — نوبت خانه کاسه گاه

نقال — گیور

نقاشی — چهره کشائی و مصوری نقش

ایدیجی کمسنه

نقاهت — درواخ و شکستکی ز حمتیکه آدم

را در غایت ضعف پیدا آید و آن تبش دل

باشد کہ باندک جنبش حرکت بہم رسد الناقہ اولیان
مرضدن صحت بولوب تمام افاقت اوزرینہ
نقب ۔ لغم و سمج و سمج و جرکدک و دلک لغم
نقب زن ۔ نکاوندہ و شگاوندہ قرہ خرسز
و لعمجی و یریاریجی
نقد ۔ دستادست طرنغی دیمندہ ویرمک
نقد الوقت ۔ شہر رواگبی
نقرہ گھوڑا ۔ جرمہ قیر معناسنہ
نقش ناتمام ۔ انگارہ اکسک معناسنہ
نقش ۔ نگار
نقش کرنا ۔ نرمودن و طراز یدن نقش ایتمک
نقش کندہ کرنا ۔ کندہ کاری اغاج یاطاش
اوستنہ نقش ایتمک
نقشہ ۔ بیرنگ و انگارہ و گزار و نیرنگ
التصویر صورت ایتمک
نقشہ اوتارنا ۔ طرح برداشتن التمثیل
تصویر ایتمک و بکزتمک تشبیہ گبی
نقصان ۔ زیان و گزند
نقطہ ۔ تیل و رنگ و وکتہ و نجگ و دنگ
نقل ۔ گزک
نقل ۔ لب چراہ و لب چرہ و گاگا جرزمن
نقل ۔ نقل ماتم
نقل لینا ۔ نقل برداشتن النسخ نقل ایتمک
نقلین کرنا ۔ خنبا نیدن و الوچانیدن و
نوس اویکو نمک و یکصہ لمق

نقیب ۔ چاووش و چارک چارچی و
جار زدن منادی کردن
نقیض ۔ دشمیر و خشیج و آخشیج الضد و الضدید مخالف
نقیہ ۔ جنگلوک و جنگوک الضعف قوتسزلک
نکالنا ۔ بیرون کردن و ظاہر کردن
الاخراج چیقارمق
نکبت ۔ پلاسک و سک
نکتاب ۔ کشکاب و کشکینہ و آشجو و مزو
ارپہ چوربہ سی
نکتہ ۔ خردہ النکتہ مثل النقطہ
نکٹا ۔ بینی بریدہ الاجدع بورنی کسک
نکھکنی ۔ گیاہیکہ شنیدنش شنوسہ آرد
براوتک دیدرکہ قوقمقدن اقسرق گلر
نکسیر ۔ خون بینی الرعاف بورندن چیقان قان
نکسیر پھوٹنا ۔ برآمدن خون از بینی الرعف
یرعف اذا خرج من انفہ دم
نکلنا ۔ برون و بیرون آمدن و ظاہر شدن
و برآمدن الخروج چیقمق
نکما ۔ مردنابکار آمد و ہیچکارہ الکل آغرلق
و یورغونلق ہیچ و یلپاق معناسنہ
نکمی چیز ۔ پایہ اول نسنہ کہ ایشلمش اولہ
نکہہ ۔ ناخن دیو و ناخن پریان الاظفار
برطیسد رسیاہ ہر پارہ سی طرنا غہ مشابہ اولور
نکہہ ۔ ابریشم و نخ الابریسم ابریشم
نکیل ۔ برس الحشاش بروندرق

نگیلا - نوکدار یا نمکی نسنہ

نگ - نگین و نگینہ الفص یوزک قاشمی

نگ جڑنا - نگین بر انگشتر و در انگشتر نشاندن وزدن

نگلنا - آوبا ریدن و نوار یدن و نگشتن البلع یوتمق

نگندے بہرنا - نگندن یعنے سیرک دکمک و نگندہ نمک و تکلمک

نگہبان - جاندار و جانہ دار گوروب گوزدیجی صقلانیجی

نلی - نی میان تہی و انبچہ جولاہگان ریسمان بران پیچیدہ در ماکوشک باشورہ باشد القصبۃ قامش پارہ سی وجولاہلرک مصرہ دیدکلری انبچہ قامش

نمتا - ہوشیار الصحو

نمدہ - گلین و نمدمال و نمد ساز و ساکیزو سیاکیزو شاکمند و کیزاللبد کچہ کہ یوکدن ایدرلر

نمش علتی - مرض ہمچو بہق و برص کما لبعوض معنا شد

نمک - بسج الملح توز الملیح توز لونسنہ طاتمق

نمک چکھنا - چاشنہ و چاشنی کردن الذوق طاتمق

نمک حرامی کرنا - نمک خوردن و نمکدان شکستن نان و نمکدان شکستن یعنی باوزلق ایتمک

نمکسار - النوفلۃ طوزلق مملحہ معنا شد

نمک سنگ - برچشت طوزدر

نملنمک - دنم چکمک نمدار شدن نمیدن گبے

نمو - گوال گوالیدن اوزامق وزیادہ اولمق واگین بیومک

نمودنی - سنبوت و سنبلات گورہ بک و گوستورہ جک نسنہ

نموکرنا - گوالیدن و یازیدن النمو اوزامق و بیومک

نموداری - وہنگامہ بندی

نمونہ - انموذج اورنک ہر نسنہ نک اورناکے کہ چاشنی دنی دیرلر

نمونہ کپڑے کا - موسطورہ شایستہ گبی

ننند - ننا

ننگا - برہنہ و لچ و لوت و رت و وزت و تالاج و خوشت برہنہ مادرزاد العری العریان چیلاق

ننگا کرنا - برہنہ کردن عریان کردن جامہ از تن کسے برآوردن کشیدن چپلاق ایتمک

ننگا ہونا - جامہ از تن برآوردن و برہنہ شدن العریۃ چپلاق اولمق

ننگلانا - فرو خورانیدن چیزے یوتمق

ننگلنا - فرو بردن و فرو خوردن و اوبا ریدن و اوبا شتن اللقف الازدراد یوتمق

ننگ - شنار کہب و کہب عار و عیب

ننگی - زن برہنہ العریانۃ چپلاق قاری

ننگے پاؤ - برہنہ پا الحفی الحفیۃ یالین ایاق یورمک نعتے حافی گلور

ننگی تلوار - شمشیر آہیختہ و شمشیر برہنہ السلول یالیق

نمک حرام - کنایہ از کسے کہ نمک یا احسان کسے نداند

قلب کہ غلافندن چیقیش اولہ

ننگے سر برہنہ سر الحر عریان باشی آچلمش کشی

ننی - کوچکتر دخرد تر صغری وصغیرہ کچورک نہ

وکچورک قیز

ننی - لوری کہ بدان بچگان راخوابانند ونگرہ

ونانو بے

نواڑہ - نوار بتر کی قور

نوازنا - نواختن الرحم اسر کمک

نواسہ - پسر دختر وبیرہ ونبسہ ونوا السبط

کشینک اوغلندن وقزندن حاصل اولان اولاد

طرون معناسنہ

نوالہ - گراس ولپ اللقمۃ بریودم طعام

نوالہ - انچہ بفقیر دہند بتر کی بخارا جور جرک

نوالہ پہنسنا - غلول

نوایجاد - پدید یسار الایجاد دار ایتمک الاحداث

صکرہ دن ایجاد ایلمک

نوبت - باد ادن وگزاشتن ورسیدن

نوبت - نقارہ ونوبت زدن نواختن مصدر

نوبت - بنا بہ الکرۃ برکرہ دیمک مرۃ معناسنہ

نوبر - طرفندہ نیا پہل بہندے

نوتیرہ - نہ سیزدہ ابر شہم اور بہ بندان بردر لودر

نوج - مباد ومباد اتر کس وبرکس وبرگست

لایکون ولا یقدر اللہ او لمسہ اللہ تعالی ایلمسہ

اللہ تعالی ایتمسہ

نوجوان - برنا وبرناک ونوچہ ونکل و

نگل الیفاع یوجہ یوکسک وغلام یافع ولی قاملو

وتازہ یکیت

نوچنا - برکندن چیزے شخولیدن بناخن

کندن وشخودن بدندان ریش کردن وزندیدن

گوشت از استخوان نہش معناسنہ النتف یولمق

ودیتمک طرملامق معناسنہ

نوحہ - مویہ وشیون غرن شومارمند

نوحہ گر آغتجی معناسنہ النوح ساغوسنمق

وفریاد ایدوب اوازایلہ اغلامق

نودولت - یکے زنگین اولان کشی

نودہا - نواجتہ یکے یاپلان باغچہ سی

نوحہ کرنا - نوحہ کردن وشیون ومویدن

النیاحۃ صاغوصاغمق

نوحہ گر - مویہ گر النائحۃ صاغوصنعان عورت

نور - خرہ خواہ بواد معدولہ وشمسا وگلدن

وکیا خرہ انچہ بہ شباہان رسداید کلق ضیا رگبی

نورا - ساخن النورۃ خرزمہ کہ کرجدن و

زرنیخدن ایدرلر وآلچی

نورالگانا - نورہ نہادن ومالیدن وکردن

وکشیدن ودار وکشیدن النتور کرجلہ زرنیخی

خلط ایدوب استعمال ایتمک

نورانی - آذرنگ وفرمند آیدنلو کمسنہ

نورالانوار - شیدستان ایدنلغک یری معناسنہ

نوروز - اول فروردین وشب نوروز را

فرسناف وفرسنافۃ النیروز یازگونی

نوردیدن - دورنگ

نوری قوشی - مینا شارگبی

نوروزاوتی - نوش گیا گبی تریاق کوہیدر

نوشادر - الزرنیخ اوج درلو اولو رقیزل و صاروالتون گبی

نوع - سردہ گونہ باک دربایست دربایسگان انواع النوع الصنف چشت ودرلو

نوک - ترنہ السنان یلمان

نوکری - روزگار خدمت معناسنہ

نونی - نرہ کودک وغلانلرک کچورک سکی معناسنہ

نہ - ناخن الظفر طرناق

نہار - ناہار ناشتا ناشتاب الریق الجوع

نہار موندہ - ناشتا ناشکستہ شول کشی کہ صباحلن پیچ یمہ صفرا اورزہ طورمش اولہ فک الریق معناسنہ

نہاری - ونہار ناشتا وپیش خورد وپیش دندان وچاشت آب چرا الغداء قوشلق طعامی

نہاری کہانا - ناشتا شکستن وخوردن ونہار کردن التغذیۃ غذا النمق وصباح طعام تن یمک

نہاری والا - نہاری پز قوشلق طعامی صاتان

نہالی - زیرانگن ونہالین ونہال الخشیۃ لیچی طولمش دوشک ونہالی

نہانا - غسل کردن وزدن وبراوردن الاغتسال غسل ایتمک الغسل یونمق

نہائی - سندان العلاۃ اورس

نہایت طلب تنگ کرنا - ممکاس وتکیس

نہایتن طلب ایتمک معناسنہ

نہایت کو پہنچانا - اسپری نہایۃ ایرشمک

نہایت لذت جماع کو پہنچنا - یموخہ

نہتا - الاغرل سلاحسز کمسنہ

نہتا - خراش ناخن التظفیر درطرنقلق

نہر - جوئے کیفر آبیاب رود نہر بزرگ و زروغ رودخانہ ونہر ارماق آرق وچای

نہرنی - ناخن چین وناخن گیرو ناخن پیرائے طرنق بچاغی وچاقی

نہضت - یراشش کوچک معناسنہ

نہ قوملی - ونہ مودلی کوبلی لہ معناسنہ در نوشتہ گیلے

نہلانا - غسل دادن الغسل ہرنسنہ بی صویلہ یومق

نہورا - منت نہادن احسان منت قویمق

نہیں - نہ ونی ونیت ما ولا ولیس دکل ویوق

نیا - کشتیبان الملاح کمجی

نیابت - پیشہ دشتی

نیا - نو الجدید یکی نسنہ

نیا پہل - نوبادہ ونوبر ونورس تراہی وتر وندالباکورۃ ترفندہ نسنہ

نیا پہل کرنا - نوبر کردن

نیاریا - خاک شوئے وخاک بیز وریگ شوئے

نیام - میان تیغ القراب قلچ وبچاق قنی

نیاؤ - داد الانصاف عدل ایتمک و برنسنہ یی یرنجہ ایتمک

نیا ہونا - نوبودن ومیدن یکی اولمق

نیچ - الرذل اصلہ کمیسہ

نیچا - پست وتہ وفرود ونشیب وزیرو

پائین تحت معنا سنہ یعنے آلتندہ واشاغہ

نیچے اوپر رکھنا - غژیدن بری بری

اوزرینہ یغیق واستف ایلمک مطلق دیزمک

نیزہ - رسنوادرسین ودلام وژروبین

بیغال دورباش دوشاخہ سواری شاہان

الرایۃ علم وسنجاق

نیش - کلک ویشک القلب آزودشلری

نیفہ - الحجزۃ قوشاق یری مقعد الازار

گبی اوچقورادی معنا سنہ در

نیک بخت - ہرات السعد ایلک

ومبارکلک یمن گبی

نیک خو - ساویزایو طبیعتلو کیمسنہ

نیک سیرت - رّوہ ایو عادتلو کمسنہ

نیک روش - رفتار ایو طریقتلو کمسنہ

نیک کام - یارنامہ فیروزنین الخیرۃ ایلک

وہرزنہ نک ایولکی

نیک نامی - ہوسرب یارنامہ ایولک لریلہ

آدی مشہور اولمق

نیل - جمتو دبرکمسنہ کندوسندن امور حسنہ

صادراولدیغیچون مسرور اولمق

نیل - سدوس چویت صقندیسی

نیلا - کبود نیلگون الازرق گوگ ومای رنگنہ در

نیلا تھوتھا - زاک سبزدوتیای سبز الزاج

نیل کنٹھہ - سبزک ونیلہ زاغ وکاسکینہ وتیراو

الشقراق اخیل قوشی وآری قوشی

نیل کے پتی - برگ نیل اوسمہ چویت یپراغی

نیلوفر - ونیلپر ونیلفر ونیلوبل ونیلوفل و

لیلوپل ولیلوپر ولیلوپرک اللینو فرنیلوفر

چچکلی نوفر معنا سنہ

نیمہ آستین - سنلخ وکابہی شردراغ ملتان

ویلمہ وزیبون ویلک وعجم کولکی در

نیم پختہ نان وطعام - تاتاری پشمش دینور

ونیم برشت تخم را رفدان گویند گواژہ گبی

نین - چشم ودیدہ العین گوز

نیند - خواب وگونیان الہجود اویقو نوم گبی

نیند جانا - خواب از چشم پریدن وخواب از چشم

جستن ورمیدن السہر السہور اویانقلق اولمق

نیند جانا - بدخواب سہر سہرا فہو ساہر سہران

نین متی - شول قاری کہ ہر بر لاقردی اوسنہ

گوز باشی آقدرسہ

نیو - رک وکدواده وکدواد وپائے بست

وپاخیرہ شستگانی الاساس والاساس دیوار تملی

نیولا - راسوالسرعوب آس

نیولا - ہزار چشمہ السرطان برمرضدر

نی نہر - قرغن شول ارماقی کہ یکی پالیش صوا قدرلش اولہ

باب واو

واجب - کرو ورہرائینہ وہرآئینہ الوجب لازم اولمق

واجب الوجود - گرور فرتاش وبایسته هستی
وشایسته هستی لازم اولان ذاتی دوامیله ازلیله
ابدیله که حق تعالی شانه وعظم جلاله وبرهانه در
وار - حمله الصولة السطوة حمله ایلمک
وار - رهاکردن زخم الطعن اورمق
وارسق - وقمچی قصب قلچ نیمچه گبی وقصه تفکه و
قره بنایه وپشتو دیرلر
واران - برخی الصدقة ثواب ایچون فقرایه
اولان عطیه
وارنا - صدقه کردن التصدق صدقه دیرمک
وارش - محوطه که گردخانه حصار کشند برهان گبی
واری جانا - بلاگردان شدن وبلاچین
شدن وصدقه شدن التفدیه کیمسه یه یکا بن
فدا اولیس دیمک
واصل بحق - نرسی مقرب بارگاه حق
اولان کمسه لری
واقعه نویس - شده بند
واقعی - راستین الحق گرچکدن طوغری نسنه
واله - اهوار وشیفته سمه معناسنه
والی - رنک حاکم معناسنه
وان کلی - ومصر کلی وپیغمبر چکی سمن معناسنه
واه واه - ده وه واخ آفت زهی وخه خه
آفت زه زه پیه پیه خوش خوشا زه زهی
پیه بارک الله دیخ بخ ایوایو
واهی - سخن باره وبیهوده المخطل فاسد یرامز
سوز الهرزه کلام فاسد
واهیات - کلمکل وکالکل یکیشاقلق وکوزه لک
وهرزه گویلیق
وبا - مرگی ومرگامرگ ومرگ عام ستوران
رایوت الوبا، که طاعون دخی دیرلر اولوم معناسنه
وبر - ونگ وونگ اوبره برکوچرک کدی
گبی صاره وجه جانور درآطه طوشانی معناسنه
وجد کرنا - حال کردن وسماع کردن
وجیه تناسب الاعضا - بوبلو بوسلو
وحشت - توره پرمانی الوحش اورکمک
وحشت کهاکر بهاگنا - توریدن وتولیدن الوحش
اورکوب قاچمق
وحوش - دام ودایک صدده
وحی - فرتاب وپرتاب
وداع کرنا - پدرود الوداع کدچ وقتنده
بری بریله اسلشمک الوداع وداعلشمق
وارته - وقوان چچکی بوی مادران عربیده
شویلادینور برتراسک گبی
وارب - اوریب قاچاق وقایقاج
ترکنانده گبی
وردی - شعار القوم فی الحرب علامتهم
عسکر اورپاسی
ورع - جیوار دعفت یعنی حرامدن ویرامز
ایشلردن صاقنمق
ورغلانا - برغلانیدن ورغالیدن الاغوا

آزدرمق ویولدن چیقرمق التحریش الدایوب
برنسنه یه قندرمق التحریض قندرمق وقوپرمق
ورق - من اوراق الشجر والکتاب
ورق - پروازه وپروازه گرسازنده تنگه
النثار صاچی
ورق داغ - هندسه گوشه پیشانی اوراق
وپاورق کلمه پایان صفحه که درهندسه رکاب نجانند
ورم - آماس سام شیشمک مصدر شیشش و
قبارمق معناسنه
ورم ناخن - درخس
وزن - هنگ طارتمق ومقدار معناسنه
وزن شعر - دم
وزیر - دستور وکاردار وکاردان مشیر
وصدر اعظم
وسط - میانه وقرهنگاخ اورطه معناسنه
وسواس - خودک وخدوک وگش
وسمه - کتم چویت پیراغلری
وشق - رودک گبی جانوریکه ازچرمش
پوستین سازند
وشنه - نمتک گبی آلوبالو
وصل کرنا - برازیدن فرازوفرازیدن
وگروالوصل ولاشمق اولشدرمق
وصلی - چپاندره وکاغدچپاندره
وصیت - اندرز پندالوصایة وصیت
ایتمک توصیه گبی
وضو - آبدست وآبدست آلمق آبدست کردن
وضو کالوطا - آبدستان ابریق وکوکوم مطهر
وطن - خبروزرانیچ
وطن اختیار کرنا - وطن بستن وگرفتن وکردن
وساختن وداشتن الایطان وطن طوتمق
وظیفه - راستاد ورستاد وورستاد هرگون
وهراسی ایچون تقدیر ایتدکلری نسنه درهمدن
یاملعاملدن یاغیریدن
وعده خلاف - مخالف الوعد
وعده کرنا - وعده کرن نمودن داشتن
دادن الوعد وعده ایتمک
وقار - زیرلو حلیم اولمق وآغراولمق
وقت - هنگام وخسک وزمان چاغ معناسنه
وقت تاکتا - هنگام جستن الانتهاز فرصت
طلب ایتمک
وقتنرصا غانقلی لغیور - باران بیوقت خیمه گبی
وقر - سنگ الوقر طارتی وآغرلق
وقف - خورلیا
وقف کی زمین - رسته
ولایت - اولکا وولکا تحکم ونصرت وسلطان
اولکه معناسنه
ولنسه - فرشی پشم دار خرسک گبی نخ معناسنه
وه - گومشون ایشان واوشان وآنها
وورمن بارش اوهو واوال وشوشول
وهان - آنجا ثم وهناک وردوه اویرده وقتنده

وہم - سمراد ظن دید گاری گبی

وہم کرنا - نہاریدن و نہازیدن التوہم غلطہ وہم ایتمک

وہی - ہمان ایا ہانجق اودر

وہ ہوتا - آنستی

ویجک - ویک و ریک الویج کلمہ رحمتدر والویل کلمہ عذاب در

ویرا - بطرح فروختن مال بر رعایا و آن مال را طرح و مال طرحی گویند

ویران - یبات ویقیق معناسنہ

ویران ہونا - ریہیدن و یران شدن وافتادن یقلیق و دوشمک وچوکمک

ویران کرنا - ریہانیدن التخریب خراب ایتمک یقمق وخراب ایلمک

دیودہ - حاکم وشحنہ ولایت وسردار ضابطہ کتار نگ وسرباک گبی

باب ہائی ہموز

ہا - کلمہ حث وتحریض وتنبیہ

ہاتہہ - دست ویدمن آرش ورشن مقدار یکدست چیز وگلوج دست وپائے انگشت بریدہ یاسر بریدہ الید الی الذراع آرشون کہ انو کلمہ بزو غیری نسنہ اولیچر لرو دخی ذراع ید وقول معناسنہ دہ گلور

ہاتہا پائی - باہم دست بازی کردن بمزاح اگر باشد دست بازی است بری برنہ سلہ وسدرمہ وتوقات ایلہ چاتا چات اور شمق وبربریلہ للری اوزا مق معناسنہ

ہاتہہ اوٹہالینا - دست از چیزے برکشیدن وبرداشتن رفع الید ایلی قالدرمق ایلی چیقارمق

ہاتہہ بہرا - دست آلودہ ایلی بیلاشق کیمسنہ یدہ من اللحم غمرۃ ومن الشحم زہمۃ ومن السمک صمرۃ ومن الزیت قمنۃ ومن البیض زہکۃ ومن الدہن زنخۃ ومن الخل خمطہ ومن العسل لزجۃ ومن الفاکہۃ لزقۃ ومن الزعفران ردعۃ ومن الطین ردغۃ ومن الحدید ہکۃ ومن الغدر طفر ومن البول وشلۃ ومن الوسخ درنۃ ومن العمل مجلۃ

ہاتہہ باندہکر کہڑا ہونا ادب سے - کش ادبلہ قالقمق

ہاتہہ پاؤن ٹوٹنا - فنجیدن وفنجا و کن ہزہ وکہنزہ التطی کزنمک و اسمک

ہاتہہ پاؤن مارنا - دست وپازدن وکردن البہادجان چکدرمک

ہاتہہ پہیلانا - دست کفچہ کردن الاستکفاف ال آچمق ودلنجیلک ایتمک

ہاتہہ جہلائی - رہ افتادن اوشتی ایلہ آلمق

ہاتہہ چلانا - دست یازیدن بسط الید ال اوزاتمق

ہاتہہ چہڑالینا - دست خود از دست دیگرے

برکشیدن النزع چگک

ہاتھہ دراز کرنا - یاختن ویازدادن یازیدن

ودست دراز کردن برایشہ ایلی اوزاتمق

ہاتھہ قبضہ پر رکھنا - دست بہ شمشیر بودن

الاخلاف قلیچ چقارمق ایچون الماوزاتمق

ہاتھہ کی چکی - دستاس ال دگرمنی

ہاتھہ کی روٹی - نانیکہ کف زدہ پختہ باشند

ہاتھہ کی لکڑی - غبارہ وغبازہ وغبازہ

وسہ العصا دکنک

ہاتھہ مڑوڑنا - دست برتافتن الخنوا گمک

ہاتھہ ملنا - دست مالیدن ایلی سورمک

ہاتون پر ٹیک دیکر اوٹھنا - تکیہ بر دستہا

کردہ برخاستن العجن اذا نہض معتمداً علی الارض

ہاتونکے بل کھڑا ہونا - چتر زدن یعنی اللہ

اوزرینہ طوروب ایاغلرہ یوقاری ایتمک

ہاتون ہاتھہ - دست بدست ودستادست

یدًا بیدًا اللیلہ

ہاتھی - پیل وبزرگ جثہ ومہیب را

کنج وکنجر وزنگرو تا گویند

ہاتھی دانت - پیلکستہ العاج فیل دیشی

ہاٹ - بازار السوق پازاریری

ہار - گریوارہ الوشاح العقد بوغموق

کہ بوینہ طاقد قاری قلادہ در

ہارل ہارل یورمک - متواتر شب و

روز در راہ رفتن بی قیام کشش گیمک

ہارنا - درباختن باختن

ہارہار صولومق - تیز تیز نفس زدن ہانپنا

بہندی رخیدن گیمک

ہاضمہ - آتش

ہالاط - وپالار مار رسن ہائے کندہ جہاز

بہندی رسّا ساز وگیمک

ہالج - زعرور میوہ کوہیدر آنج گیمک

ہالون - دانہ باشد الحرف یوزرلک اوتنگ

تخمی حب الرشاد گبی

ہالہ - خرمن آفتاب وخرمن ماہ و

خرگہ ماہ وخرگاہ ماہ وشاد ورد وشاہ

تورد وشابود الطفاوۃ گونش دائرہ سی

وآئی آغلی

ہالہ پڑنا - ہالہ بستن وافتادن آئی اغلی اولمق

ہانپنا - دم گسستن ودم برافتادن

چخیدن ورخیدن دمہ البہر صلومق و

ہارہار صولومق

ہانڈی - دیگ گلین ودیگ افراز دان

انچہ دران افراز دیگ نہند وکوئیدہ یاتیل

بزرگ سرکشادہ مسین البرمۃ چولمک و

الصیدان طاش چولمک

ہانس - آخور وچنبر گردن الترقوہ بیون

حلقہ سنگ کمکی

ہانس - حلقہ طلا ونقرہ کہ در گردن کنند

الطوق بوغموق

ہانکا - نرگ حلقہ لنوب دائرہ اولمسی معناسنہ

ہانکنا - راندن السوق سورمک یورتمک

ہاں ہاں - کخ کخ قہقہ معناسنہ

ہاو - وقماش خاوینہ پریدن گبی

ہاورہ - یہود معبدے گذشت گبے

ہاولی - ویغلق رومال دست صاف کردن دست پاک گبی

ہاون - دار وکوب ویانہ وکاپیلہ ویاور دستہ ہاون وکوچک را بترکی اوغورچہ گویند جوز وجوزہ ہاون چوبین وسنگین وآلہ روغن گرفتن وشیرہ کشیدن جوغن المہراس دیمک

ہاویج - زردک گاجر

ہاوید - جہاز شتر کہ بمنزلہ پالان آن باشد

ہویدہ گبے

ہائی ہائی - چکی چکی التادہ اوخ دیمک

ہتوڑا - گزینہ طوقمق معناسنہ وخایسک

وپتک وچکش وکوبن مربع باشد چکچ معناسنہ الفطیس بیوک چکوچ مطرقہ گبے

ہتوڑی - خایسک وچکش المطرقہ چکوچ

ہتیار - ساز جنگ وجانہ وگدر وگدرک ودستیار السلاح الات جنگ

ہتیار بند - تسلح الرجل سلحشور معناسنہ

ہتیلی - کفدست وہبک الراحۃ الیاسی

ہتنی - پیل مادہ العیثوم فیلک وشیسی

ہتھیا - فیل باران

ہٹانا - فروشاندن الطرد ایراق ایتمک و سورب ردا ایتمک

ہٹ کرنا - استبداد کردن وبر سر استبداد آمدن الاستبداد مستقل اولق الاصرار دائم اورزینہ اولمق

ہٹ دہرمی - کج پلاسی

ہٹنا - فاتوریدن فاتولیدن دور ترشدن وبیک سورفتن البعد ارا قلق ایراق اولمق و دوبر طرفہ آچاوب گتمک طماوشمق

ہجو - جرشغت ننگ نامہ ذم ایتمک یرمک وعیبن سویلمک

ہجوم - انبوہ وفوز وخرانبار

ہجوم کرنا - شنیدن التزاحم غلبہ لک ہجوم ایتمک

ہچکی - ہچکہ وہکہ وہکک وزغنگ وسکیلہ و غگہ واسکرک وسچک وشچک وہکہک ہلک الغواق انچترق

ہچکی لگنا - گریہ دگلوگرہ شدن وخبہ گریستن الماقۃ عند البکاء عارض اولان انچرق

ہدف - نشانہ تیر وتموک ونموک وفنک پوطہ وطبلہ معناسنہ

ہدہد - مدہدک وہدک وبوبک وبوبہ بوبو وبوبش وپوپو مرغ سلیمان وشانہ سر ایبک قوشی وچاوش

ہڈی - استخوان وورکنا العظم کمک

ہڈیان - غاب وہرزہ وبیہودہ افشار صاچمہ صپان

ہرا - سبز الخضرین یشیل

ہراس - ترس و بیم با لفظ داشتن افتادن افگندن مستعمل نفی ان بلفظ نامی آید الروع فزع

ہرا گھانس - فرغد چاپر وچمن

ہراول - پیش آہنگ و پیش قلاپہ طلیعۃ الجیش و مقدمۃ الجیش چرقہ جی معناسنہ

ہرجائی - یلکن مذہبی

ہرج مرج - فارس مورش و قارقشانلق غارو غور گبے

ہر حال و تقدیر - بہر نیرو بر ہر تقدیر نیصل ولسون معناسنہ

ہر روز پہنیکے کپڑے - بادروزہ گوندہ لک

ہرزہ گوئی کرنا - ژاژ خای وگزاف لائیدن لیدن الہزل صاچمہ دہرزہ سویلمک

ہرک - وطنبورہ انکی کہونٹی طنبور کی خرک گبے

ہرکارہ - جاسوس بترکی تیلجی الجاسوس ساسا آرایچی وجوستلایجی کیمسہ

ہرکیسہ - دہرکیدہ کرا معناسنہ

ہرگ - وفلحان گشت شیاریدہ شیار گبنے

ہرگ - منڈوانچہ بران شاخہائے انگور دوانند وآصمہ چاردواغ وکردیدہ چتال اغلج نیز گویند چفت وپرم گبے

ہرگز - ہیچ نیز از لاد حاشا معناسنہ

ہرہر - کلمہ بنود وقت جنگ بارش خداخدا الہیرہرہ حکایۃ صوت الہند فی الحرب

ہرن - آہو الریم جیران

ہرنا - آہوے نر انظبی گیک دشیسنہ ظبیہ دیرلر

ہرنا - حنا سے زین وزین کوہہ بترکی حنہ القربوس اگرک اوک قاشی وارد قاسی وایکیسنہ قربوسین دیرلر

ہرند کلو - ہر نقدر ہر چند اگر چند گبے

ہرنوٹا - آہو بره الغزال الطلا رکیک یوزاغوسی

ہرنی - مادہ آہو الظبیہ گیک دیشی

ہریاول - مرغزار وسبزہ زار چایر وچمن

ہریسہ - ریس کشنک معناسنہ

ہڑ - ہلیلہ زرد وہلیلہ سیاہ الاہلیلج

ہڑبڑانا - دست وپا گم کردن ودست وپا چہ شدن الاضطراب جان چکدرمک ودیرمک

ہڑپھوڑن - در دکردن استخوانہا از تعب راہ وکارالنخلع کشینمک کمکلری اغریمق ایشلمکدن ویا یورمکدن ویا تعبدن

ہڑپی - یصدیق دیونہ وتپنگی

ہڑتال - الزرنیخ قیزل وصاروالتوتیا گبی وبریسی قرہ اولور

ہڑتال - در بندان یعنی حکام ظلمندن توکانلری قابوقپانمق

ہڑدنگا - ہر تنتنا

ہڑکایا کتا - قدوز کوپک قراسبوں معناسندہ در

ہزار - الالف بیک

ہزار برس تک جیتا رہے - تا ہزار سال زید

عش الف سنته یعنے دیر یلک یولن سن بیک یاشنہ
ہزار ڈنڈکرنیوالا - آنکہ ہر روز ہزار بار
تختہ شلنگ نماید
ہزار رنگ بدلنا - ہزار رنگ برآمدن
ہزارہ - صد برگ
ہزل - گنگل خورطہ معناسنہ
ہزیمت - بوزغونلق شکن بگیے
ہزیمت کہاکر بہاگنا - کالیدن الہزیمت
عسکر صنمق وعسکر بوزلمق وانہزام بولمق
ہش ہش - دوہ چوکمک صوتی
ہشت ومشت - بری بریہ سلہ وسدرمہ
وتوقات ایلہ چاتا چات اورمق
ہضم - گوارش الہضم سکریک
ہضم ہونا - گواریدن الہضم سکریک
الانہضام سکمک وہضم اولمق لازم وسکریک
وہضم ایتمک متعدی گوارودگیے
ہفتہ - شنبودہ وعنبودہ ہفتہ گونلری
ہفتہ دوست - رجل طرف تیز طیوب اوصاحبی
ہطل - ودانہ چوبیکہ بدان سقف خانہ پوشند رزمے
ہکا بکا - از ہوش رفتہ وہوش باختہ و
سراسیمہ وکالیوہ وکالیو البہتہ سمہ ودہنک معناسنہ
ہکبہ - وخورج وجوال وخرجی باردان گیے
ہکلا - زبان گرفتہ وشکستہ زبان وزبان
شکستہ وگنگلاج وہاکرہ وہاکلہ وگچہ الالکن
اغرد یلولالارت دیمی پلتک کیمسہ کہ سوزی
تمام افادہ ایدہ مزیپہ یی معناسنہ
ہکلانا - زبان گرفتہ شدن العجمۃ طوتغون سویمک
اللکنۃ پلتکلک
ہکا سا - برازگرفتہ الحاقن الذی بہ بول شدید
ہگمارنا - بر پائچہ ریدن وبشلوار ریدن التغوط
غائط ایتمک
ہگنا - ریدن التغوط غائط ایتمک
ہگنہیٹی - جائیکہ مردم درانجا رینند
ہگوڑا - آنکہ بسیار رید
ہل - آماج وقلبۂ آہن جفت اُسترش الماس
صبان دموری
ہلاک - آذرنک وہاری وآذرنگ وہوش
الہلک الہلکۃ والہلاک یوغ اولمق ودوشمک
ہلانا - جنبانیدن بالانیدن التحریک دیمک
ہلا ہلاکے بہرنا - جنبانیدن آوندتا غلہ
دران بسیار گنجد الدعۃ الیکی زیادہ اولسون
دیو دپرادوب چویرمک وطولدرمق
ہل چلانا - شیار کردن وشیاریدن وشومیزمین
ترلامی سورودب نطس ایلمک وزمین شیار
کردہ شد کار وشدیار وشومیز کردہ باشد
کہ فلجان وتہرگ باشد بترکی الکرب یرمی سورمک
ہلدی - زرد چوب وزرد چوبہ دہرد
اصائع الصفر وعروق الصبغ زردہ
چاؤ وصاری اغاج
ہلڑ - ہزاہز الہزاہز فتنہ کہ آندن ہزیمت حاصل

ہلکا - سُبک وہم سبک وضع الخفیف یکی الطیاش الطائش خفیف عنیجک عجول کیمسہ

ہلکارنا - برانگیختن سگ برشکار وا غالیدن التحریش الدایوب برنسنہ یہ قندرک

ہل کے بیل - بند جفت صغری کہ ترلاسورک ایچون وارابہ وقاکلی مقولہ سی چکمک ایچون ایکیسنی بربیوندرغہ قوشارلر

ہلکی چیز - وَرام ہینی نسنہ

ہلکی نوک - گاوآہن صبان دموری معناسنہ

ہلکی اکڑی - سِنبَج صبان اوقی معناسنہ

ہل کی ہوی زمین - شُدیار فلحان وہرک معناسنہ

ہلنا - جنبیدن ونویدن ونوائیدن متعدی المیدد دپرنمک ودترمک

ہلندوز - نباتے ازگونہ ایباس کرپا گبے

ہلیک - وبالچی آثرندگارا

ہلیلہ - وہیلہ الا ہلیلج

ہمای - البُلّغ ہماقوشی

ہمتا - ہمال المثال نظیرودنکدش

ہمت - مَنِش

ہمج - ویلپاق وشاشقین زیون آبزندان گبے آدم نادان واحمق

ہمجولی - ہمزاد وہمزولی یاشداش معناسنہ

ہمراز - رازدارالبطانۃ سرداش

ہمراہ - وہمپا الصاحب یولداش

ہمرنگ - مجورہ

ہمزلف - بجانق سلف گبے

ہمسر - ہمدست وہم اورد وہمتا الکفو نکدش

ہمسن - ہمزاد باشد آش معناسنہ

ہمسنون مین بیٹھنا - درہمسالان نشستن المصاحبۃ یولداشلمق

ہمسی سیکہکر ہمسے کہو - ازمن گرفتہ بما می فروشد وازمن شنیدہ بناف من میگزارد

ہمشہر - یَرتَش شہرتاش معناسنہ

ہمکلام - ہمداستان المکالمۃ سویلشمک

ہمکنا - حملہ کردن الکرالحملۃ

ہمنام - السمی آداش

ہموزن - ہمسنگ التسویۃ برابرلق

ہمیانی - ولیمان طغارجق

ہمیشہ - پادارہ ونزاک ونوتاش وہرگز وہرینہ الدوم والدوامۃ ثابت وساکن اولمق

ہمیل - امربیل برپوسیوس گبے

ہندایواسی - بیل میوہ باشد طراشیت گبے

ہندباصلۃ سی - وقیورجق صلۃ سی

ہندبائی بقل درو بلغیہ راصلۃ دیرلر ہندبا گبے

ہنڈانا - برخرنشاندن وشہرگردان کردن التشہیر شہرتلوا تیمک یعنی خلقہ بلبو ایتمک وآشکارہ ایتمک

ہنڈولا - گہوارہ وبانوج المہد بشک

ہنڈی - سفتہ السفتجۃ سفتہ

ہنڈیا - دیگ گلین کوچک البرمۃ چولمک

ہنڈی کرنا - گفتہ کردن سفتہ ایتمک

ہنر و کمال - شیوہ

ہنسراج - پرسیاوشان و پرسیاوش

ہنسلی - آخر و چنبر گردن الترقوۃ بیون حلقہ سنگ کمکی

ہنسلی - طوق گلو الطوق بوغموق وقیتان

ہنسلی پہنانا - طوق برگردن نہادن و برگردن کشیدن و کردن و افگندن درآوردن آویختن التطویق بوینہ طوق ایتمک

ہنسنا - خندیدن و خندہ کردن و زدن و آستین از دہن برداشتن دا باہانتن الضحک گولمک

ہنس مکھہ - خندہ رو خندان البسّامۃ گولر یوزلو لمق

ہنسوڑ - خوش طبع لغو و لطیفہ ایلجی کیمسہ

ہنسی - خندہ شتینا المزاح لغو و لطیفہ ایلمک

ہنسی مین اڑانا - ستم ظریفی و ستم ظریف صیفت

ہنسیا - داس و کوچک را داسگالہ و داسغالہ و جاخسوک و جاغسوک المنجل المحصد المحصم اوراق

ہنہنانا - شیہہ و شبنہ کردن الصہیل

ات آوازی کشنمہ و کشردی معناسنہ

ہنو - گریسنگ کورشیجیلک سسی

ہوا - باد وزیکاوا و غا و بنا در روزگار معناسنہ و ہوائے تیرہ را مرگ سیلی و بولانق یل معناسنہ باد قرور دین مغربی ہوا باطلی معناسنہ

و باد بریں باد صبا پوریاز معناسنہ باد گرز باد میان شمال و صبا الریح بل و جنوب طرفنہ اولان کرتہ سندن ہوب ایدرنہ لدوس دیمکدر

ہوا - گوک ایلہ یرکلراسی معناسنہ

ہوا - گنج الضبغطی بوجو

ہوا بندی - گرہ بباد زدن شباتسز نسنہ لریلہ طیانمق

ہوا جنوبی - باد بریں لدوس معناسنہ

ہوا چلنا - وزیدن الہبوب یل اسمک

ہوادار مکان - پرواریازلق اوطہ

ہوازدگی - زکام الضناک زکام مضنوک

ہوا کا اثر ہونا - ہوا یافتن طبیعتدہ یل اثر ایتمک

ہوا سی یا ہلا - سفر سیر یرہ دینور دیولاچ گیبی

ہوافشنگی - تیر ہوائے

ہوا کہانا - و ہوا ہو جانا ہوا گرفتن و ہوائی شدن و پرواز کردن او چمق معناسنہ

ہوا کہانا - باد گرفتن کسب باد کردن و کسب ہوا کردن الترویح یلپازہ ایلہ یل ایتمک

ہوام - خزندہ حشرات الارض

ہوا و ہوس - ریژہ و کام و کام و ریژ مراد و مقصد و ہوا و ہوس و ہوس الطمع حریص اولمق فہو طمع و طامع

ہوائی - تیر چرخ و تیر تخش و دوخ

تیر ہوائی و آتش بازی ہوا فشنگی معنا سنہ

ہوائی روزن - بادگیر الکوہ او دیوار نہ ایتد کلری دلک

ہواے مختلف - بادراغہ

ہوبہو - گت و مت بعینہ مص مثل معنا سنہ در

ہوپہ چوپہ - وہواچوا خردل صحرا آدر کحلا گبی

ہوتے ہوتے - آہستہ آہستہ رفتہ رفتہ

التدریج آز آز ایش ورزینہ اولمق یاوش یاوش معنا سنہ

ہودہ - الہودج محفہ

ہورلہ - غلہ شبکل مرجمک اوکوزہ بیدر لرگادر

ہوسطہ - سپاہی رنگروٹ کہ تعلیم آموختہ باشد

ہوس - آرزوے نفس و ہوا و خفتہ ہم در فارسی آرند

ہوش - نس و ہشو الفطانۃ زیرکلک الادراک یتشمک واکلمق

ہوشمریم - برقایتقدر سدو آیران قاچ رشید یروب اکشیدر لر کمسک گبی

ہوشمند - لزیر الفطین زیرک

ہوش مین آنا - بخود آمدن الصحو آچقلق اولمق

ہوشیار - زیرک و فرزانہ آزیر و آزیریدن خبردار کردن آریس و خبارہ الفطن زیرک

ہوشیار ہوا - مالید گوش اکلدی معنا سنہ

ہوشیاری - ہژیر بیاداو یا نقلق معنا سنہ الفطانۃ زیرکلک

ہوطوز - مقنعہ سرخارہ گبی

ہوغ - والاچق و قولوبہ وصلاج کریچہ و چپر گبی

ہول - ترس و بیم با خوردن و افتادن و نشستن الفزع قورخو

ہولا - دلمل و دورمل و گرگن و کوکن فیرکد اوتمہ

ہول دل - تپیدن دل الخفقان مضطرب اولمق و دپرنمک

ہولے ہولے چلنا - آہستہ آہستہ رفتن قدم کشیدن و پاکشیدن و پاچیدن یا بچہ و آہستہ یورومک

ہومور دنمق - و مرلدنمق و صوقرنمق رکیدن و گرگر گبی بڑبڑانا

ہونا - شدن بودن گردیدن کردن الکون اولمق

ہونٹھہ - لب لنج ہوا سیدہ لب کم خون خشک و گندم گون الشفۃ طوداق

ہونٹھہ چبانا - لب از خشم گزیدن التعضیف مبالغہ ایلہ طوداق الیصرمق

ہونٹھہ کٹا - شکر لب و کفیدہ لب و کفہ لب سلنج الاعلم یارق طوداقلو

ہونٹھیل - لنجن البرطام طوداغی قالک آدم

ہونک - خوشہ میوہ آوند گبی

ہونڈار - گفتار یہ تجی جانور لرزمدن بر حیوانڈر کہ انسانہ یبر

ہی - است و ہن بترکی وار و در در جاے اثبات لازمی ہر دو فراہم آرند مثلا اللہ تعالے

بریسی بالکزوار در و محمد صلی اللہ علیہ وسلم
گرچک طوغری پیغامبر وار در
ہیات - یازند شکل معناسنہ
ہیبت - غزم اولوق عظمت واجلال معناسنہ
ہیجمطرا - آخستہ المجوب اینمش واکدرج
ہیجہ گتمک - درغورگی مویز شدن گبے
بے نیل برگشتن
ہیرا - الماس
ہید وست - بازی کہ تیغہا آہیختہ باہم پیشیا
پیش امیر نمایند اتقلیس دف چالوپ رلامق
واصناف لہوایلہ بکلرہ استقبال ایتمک
ہیز - بزدل مرد ترسان الجبان قورقوق کیمسہ
ہیزن - ستون بزرگ پالار گبے
ہیضہ - تخمہ
ہیضہ کرنا - ہیضہ زدن وامتلاز دن الہیضتہ
تیز تیز قوسمق
ہیکل - حمایل صفیدر
ہینگ - انگوزہ الحلتیت قاسنی نسنہ سی بالدرخان
ہینگ کا درخت - درخت انگزہ الانجدان
قاسنی اغاجی کہ پوستہ حلتیت دیرلر
ہیولا - نیرنگ و پزیرا

باب یای تحتانی

یابس - قوری خوش گبے
یاپ ویراغی - ساز وسامان اپ فعل زدہ گبے
یاتیق - اغزی طار و بوینی قصہ برداغ
تنگ گبے
یاد - غیر و بیگانہ مرد بتیانہ گبے
یاد - وستوم وویر و برم ویاد باگردن
آمدن رفتن دادن آوردن داشتن
بیاد بودن مستعمل التذکر اگمق
یادکاتاگا - یاد بود یادگار و یادگار نشان
و یادگاری و یاد آور التذکار تکرار ذکر ایتمک
یادکرنا گزرے غم کا - اندمہ کچش آلامہ
یکیندن تذکر ایتمک
یادگار - یادگاری
یادوست - صدائے قلندران
یار - زمین سیلاب کندہ کالار گبے
یار - ہمنشین و ہم نشست و ہم صحبت
الصاحب یولداش
یار - یوصمہ و یوصم اوباش گبے دانی و
عیاش کیمسنہ
یار پوز - غاغہ و غلیجن گبے پودنہ بستانی
و بری اولور
یارلق - سینہ بند بچگان و زنان بازرند
یارمہ - ولبغور ولیا دلیدہ گبے
یارہ صو اورلمقلہ آز تمق زخم کا پانی
چرا کر کشنج کرنا ہو گبے
یاریم - نصف نیم
یازبوز تختہ سی - لوح مشق اطفال کہ

تختی گویند تخت نشینان خاک معنا سنده در
یازلق - ویازاوطه سی خانه تابستانی بچکم گبی
یاس - نا امیدی
یاسمن - سخلات وسیال برنازک چچکدر
یاش - رطب تر ثرف گبی
یاش - سن وسال زاد گبی
یاشداش - همزاد گبی همسن وهمسال
یاغ اوردکی - زیچک رو ده قیمه برنج پر کرده
یاغ باغر - جرغند گبی گونه ازان باشد که قیمه
وبرنج در رو ده پر کرده بدارند
یاغچی - تیلی افشره گر
یاغجی منکنه سی - یاغچی چرخنه دنور کراوش گبی
یاغخانه رنبیلی - ٹوکرا کوبین گبی
یاغر - وجداوزخم پشت ستوراوگار گبی
یاغربن - دوش وکتف همویه گبی
یاغز - چرده که لون سیاه مایل در وقره یاغز سمر
اللون کیمسه سیه چرده معنا سنه وشبدیز سیاه آت
که یاغزدر دیز گبی
یاغزطوری - زخش گبی سیاه ایله طوری
اورطه سی رنگلو آت
یاغصرمشغی - کشوث افرهنج
یاغلو - وسموزاولمق چربیدن
یاغلی بالالی اولمق - باهم شیر وشکر بودن
یاقشق - ویراشق زیب وزینت فرگبی
یاقشقسز بی اسلوب بی اندام برنج گبی
یاقشقلک - گلغند گبی ناتراشیدگی و
ناهموارگی
یاقه اویونتسی - پارچه که ازگریبان برون
آورند عربیده قواره دیرلر کرج گبی
یاقشقلو - واندالو ویزکلو واویغون
خوب وزیبا وناز نده
یاقشمق - ویراشمق وموافق ومناسب
گلمک موافق بودن وموافقت کردن
یاقوت - یاکند وبهران وبهرام وشبچراغ
یاقی - داغ کی گبی
یاکلتمک - وبیلجه بردک گبی چیستان
یالتقلنجی - چاپلوسی کننده چاپلوس گبی
یالدقلنمق - طمع کردن وچاپلوسی نمودن
یالقدی - قنجق کوپک ارکک استدی
وکدی قزدی وکورکدی ودیشی حیوان
طلب اولمق وکوسنمک وفحله آیغر دیرلر
وگبله اولمق آبستن شدن گشن گبی
یالک - زبانه آتش وراغ گبی
یالکزلق - توحد باخویش گبی
یالک یوزلو - دلی قتلی جوان ساده
روی گوشاسپ گبی
یاپلمش - وبصیلنمش وباصلمش پخ و
پهن شده شهریده گبی
یامه - پینه غاز گبی
یان - پهلو ونزد

یان باشی گلمک وطوقشمق - صدمہ افتادن کوب گبی

یانجق - وکسمہ وکسیم یاگہر گھوڑیکی کجیم گبے

یاندیقاوتی - جاورد گبے بیاض تیکنلکدر عربیدہ نعام دیرلر

یانش - سوزش سوجش گبے

یانق یانق - مادر آب وآتش گبے آنکہ زار گرید

ویانق یانق اغلمق نار افشاندن گبی کوزدن قان روان ایلمک

یانقو - گونج ہندے بڑ دال بڑ واکے چرنگ گبے

یان کیسمی - طرار گرہ بر گبے

یانمق - سوختن سوخ گبے

یانی قرہ وقبرجق - وآتش کوستکی نار فارسی علتی

یاوریلی قپو - وقورولی قپو پادگانہ وبیناس ولگا گبے درکلان کہ درمیانش درکوچک ساختہ باشند

یاوز - وکسکین تند وتیز تجا گبے

یاوسی - مگس برابر کوچک ملخ کہ برگیاہ ماند وچرندہ راذیت دہد ہمجی گبے

یاوقلی قز - نامزد ودست سوزہ گبے دختر نامزد کردہ

یایق - ریئی بستو وجغ وکوبہ گبے

یایلاق - وقیشلاق چہاونی سپاہ ولشکر کوچ کردن معناسندہ

یایلغ - دستنبوکہ شمامہ معروفدر کوچک قاون طرزندہ اولور خرچکوک گبے

یایلم - واوتلاق طوارا وتلایجق یرچراگاہ پادہ گبے

یایمق - دہی بلونا جک گبے

یایین بالغی - گونہ ازماہی درنیل مصر باشد سلور گبے

یایوان - وبول وآچق فراخ وفراز گبے

یبا - افشون گبے پنجشاخہ غلہ بباد دادن

یبان آصپوری - قرطم بری طریغان گبے

یبان پراصہ سی - ویبان گندناسی وایت سیہ کی فراسیون گبے گندنای کوہی

یبان ترفیل - اندہ قوقو درکرکمان گبے دوائے کلف باشد

یبان صرمساغی - وآلہ صوغانی ثوم الحیۃ

یبان ناری - گلنار کہ میوہ ندارد غنم گبے

یبان ہاوجی - گندگیاہ گبے بیخ شقاقل باشد

یبانی کمیونی - کمون بری فیظل گبے

یبرک - زیادہ سیلہ اسکی چیغت گبے

یپاغی کولہ - پشم بازکردہ خیدہ گبے

یپالق - گونہ از چغندر چغو گبے

یپرک - واسکی اثواب باروزہ گبے

یپریش - اسکیمش آشنمش داشتہ گبے کہنہ وفرسودہ وضائع شدہ

یتاق - جامہ خواب تختدار گبے

یتر - وتیشور کفایت ایدر بس گبے

یتشہ جک - وبترکہ کفاف کاف گبے

یتک - گمشدہ ضال گبی

یتمک - وغائب اولمق ویدیدن

یتیم - پدر مرده ومادر مرده

یخ - وجنس البرد صغوق

یخسول - فقیر زنده گبی

یخسول اورغانی - وهمیل بلاب گبی عشق پیچه

یخنی - سفیدابا

یدک آت - اسپ کوتل بالا گبی

یدیگر - بنات النعش ستاره چارآخر گبی

یدیلر - بر مرتبه در قرقلر گبی که ینه بر مرتبه در وبشار واوچلر دخی وار در هفت تنان گبی

یراسه قوشی - پیواز گبی مرغ عیسے دخی دینور چمگادڑ

یراشق - واویغون فراخور

یراشمق - موافق وچسپان گلمک موافق هونا سازیدن گبی

یراشیق اولمق - زیبا شدن اندام گبی

یراماسی - وطویلان ترفاس گبی سمار وغ منتار نوعندندر هکل دینور

یراق - ویرانمش یراغ وسلاح وآلات جنگ سان گبی

یرامز - وکوتی بدوردی

یرپلامودی - ویرپلیدی وقصه جق محمود گیاهی تلخ کادریوس طوفریوس گبی

یرتشمق - درشتی کردن باکسے کسود گبی

یرچامی - وخرب طوتن هاشدار وکمافیطوس گبی

یرساقزی - هندبای بزی نوعندندر علت گبی

یرقان - زرپرو کاخر وکاخه صاریلق علتے

یرکی یوردی - وبلور سز آشوغ وحشی گبی

یساغ - توره گبی قاعده

یساقچی - سراهنگ

یساول - چاوش

یشلک - سبزی

یشم - سنگ یشب

یشمق - نقاب روبند گبی یوزاورتسی

یصدغاج - لرفیده که بدان نان درتنور چسپانند پرسم گبی

یصدق - ویونه وپینگی انچه برپشت ستور نهند زیربالان تازخم نیابد پشمگند پتهر یا

یغنے - تیو

یغرق - خرک گنده که بران چوب ترا

یغرین کورکی - استخوان کتف درشانه

یغلق - ومقرمه ودرک دستمال رومال

یغمور - ملیده بشنزه گبی

یغمور جه گیک - گاوکوهی نوعندندر بقرالوحش ترکیده صغن وگیک دیرلر صغن باره سنگهابر نوعنه چوپر دیرلر وبر نوعنه طاغ اوکوزی گوزن گبی

یغناق - جمعیت انسان روستاق گبی

یقاآویونتسی - پارچه که ازگریبان پیرهن درزیان برآرند قواره گبی

یقین - آور ودرست وواخ وباور

یَک - آستین بادبان گبے
یکا - وکچہ طرف وسو وفرا گبے
یکان - ہمشیرزادہ وبرادرزادہ
یکدلی - آزرم
یکدین - پلغدہ گبے ایکدین کہ تخم مرغ فاسد شدہ باشد
یکرنمہ - خدوک گبے ندامتیکہ از افعال نالایم بدل رسد وکراہیت
یکرہ - آتلمق بموق کولہ سی غندرش گبے
یکشاق - وبوش بوغاز ایغدہ گبے فراخ دہن وچوق سوزاوزان کشے
یکشاقلق - کلکل گبے وگوزہ لک وہرزہ گویلق
یک صغہ مق - آستین برچیدن برایشہ مہیا اولوب حاضر لنمق
یکلمہ - جن پری گبے
یکلشلق - خطا وغلطی کہ درکتابت باشد غلت گبی
یکلش یازی - تحریر غلط کش گبے
یکیجہ - باغ نونشاندہ نواجستہ گبے
یکین - غالب چراب گبے
یکیلنمک - میدان گبی دیکی اولیق تجدد معناسنہ
یگانگت - دہشت
یگانہ عصر - خدیو وخدیورافندی معناسنہ
یل - باد وہوا
یلاسمک - وزیدن باد بزیدن گبے
یلاق - آبدان سگ سوین گبے
یلامق - یشتن ولیسیدن ولوع معناسنہ ورساخیدن گبے
یلان چیقاران اوتی - ہزارلیسپر گبے دوائے است
یلپاق - وہیج سفلہ مشرب بچل گبے
یلپک - خاریدن کام سرف گبے
یلپیک علتی - مرض ضیق النفس سنج گبے صولوغان علتی دخی دیرلر
یلتاق - متملق نرم بز گبے لانانی معناسنہ
یلتاقلنمہ - دیلوارمہ لابہ یلتاقلنمق لابیدن لاوو سرخاریدن گبے قلق وتبصبص ایلمک گبے
یلداق کمسنہ - چاپلوس کہ کوپک گبی یلداقلنور الشقہ گبے
یلداقلنجی - چاپلوس
یلداقلنمق - کرشیدن گبے لابہ کردن
یلدزآقدی - ویلدزآقمہ تیرشہاب شنخانہ گبے
یلگ - پرریش گبے
یلکن مذہبلی - ہرجاسے کمسہ بادبان گبے
یلکن - وبوق بوجک خنجر برجک جانور دردوک گبے
یلکن یر - بادخن گبے رہگزر بادکہ یل وغراغی اولان موضعدر
یلمان - نوک نیزہ وخنجر وغیرہ تک گبی یلمانی وقلجلاوجی سرتیغ گبے
یلشک - ویاپشقان چسپندہ چیر سخت گبی
یلمک - وپیورمق تگاپوسے گبی
یلمک - پویدن پوئے گبے
یلوارمق - تضرع کردن نیایش گبے

یلوپ یپورمق - پک ولک گبی تکرے پوی معناسنه
یلوه قوشی - سمائی که باواز رعد هلاک شود
یله یله - وقوشه قوشه وسکردی سکردی و
پوی پوی سرعتله گیدوب گلمکدر
یم - طواره ویرلان ارپه بهندی دانه
گویند علیق گبی
یمانمق - وصل ایتمک ویاپشدرمق چپیلدن
گبی چپسان کردن
یمانمق - ومیل ایلمک وبرطرفه اغمق پیسودن اپکلنا
یمش - میوه
یمشان - هالج توعندندر زعرور معناسنه نمشک گبی
یملک - آخور اسپ تهان بهندی
یمامک - ذانه خورانیدن پرنده بچه راغر گبی
یمورطه - انڈه آستینه گبی
یمورطه کز درلش قاورمه - گوشتابه تخم برنج ریخته
یناشدرمق - یاپشدرمق ملنا وصل کرنا وابستن گبی
دوسانیدن چپسانیدن چیزبچیز یاخودرا باکسے
ینماشمق - یاپشمق چفسیدن
ینقو - نوف گونج
ینکج - سرطان پنجپا گبی
یوا - آشیانه گهونسلا
یوارلق - مدور گرده گلنبه گبی گلوله هرچیز
یوارلق توپه - پک گبی گویند
یوارلق طاشلر - مدور سنگهاکه ازسرگوه فرود
ریزد فندیره گبی
یوارلنمق - غلطیدن گال گبی
یوارلغی - گلوله وغله کمان
یواشه - لواشه دهنی
یواشمق - رام ومطیع ایتمک فسانیدن گبی
یوتقنمق - منقبض اولمق وایکلنمک وگوجنمک
دندان بکام فروبردن گبی
یوتقونمق - نگلنا زیرباد معناسنده
یوخسول اورغان - صرمشق وتیدر عشقه
معناسنه جلبوب گبی
یورد - منزل کوس فروکوفتن بریوردن
آخر یورده کوچمک
یورطو - عید کفار خرداد گبی
یورغان - شادیچه لحاف
یورغورلمش - وقاتیلمش آغشته معناسنه
غشته گبی
یورغون - درمانده وپریشان وعاجز
وملول استوه گبی
یورغه - راهوار اسپ وار گبی
یورغه یورلشلی - رهوار چارگامه
یورک - وکوکل دل
یورکلمینامق - خفقان شدن
یورکلمینامه - خفقان علتی سکسکه
یورک بورندیسی - پیچش ویورک بروی
وبغرسق میرندیسی کناک معناسنه
یورکلندرمک - واستعواویرمک وجسارت

یورولمق - عاجز و فرو ماندہ قالمق سختن گیے

یوز - رنگ غبرانی ہفت رنگ گیے

یوزرلک تنخی - اسپند

یوزقزارمق - رنگ آوردن تحیل اولمق وخجالت طاری اولمق

یوزمک - شناور آشنا گیے

یوزگورملکی - رونمای روئے نما گیے

یوزلشمک - یوزیوزہ اولمق تیغ شدن مواجہہ گیے

یوزہ چیقمق - چہرہ شدن مقابل و مواجہہ

یوزہ یاپشمق - ویوزہ آلمق بر روئی دویدن گیے درمیان سخن گرم عنان شدن وحدت وشدت اینمک

یوزیصمدیغی - گل تکیہ کردہ گیے

یوزی گوزی سرکہ صاتیور - یوز پورتروب اکتسے جہرہ گوستورمک سرکہ فروختن گیے

یوشان - درمہ کوہی صاری یوشان و صاری پلیدہ اقسام آن افیلون گیے

یوصمہ - زندا وباش ولوند

یوصون - کاہی برغست گیے

یوطان - سرطم کظیم

یوغورمق - سرشتن

یوغرت اشی - وبوزجہ آش توخہ دوغماگیے

یوفقہ - نان باریک لواش گیے

یوقاری قالدرمق - ویوکسلتمک افراختن

یوقریغی - بالائین برین گیے

یوقری آغمق - دامیدن گیے اوپر چڑھنا

یوقش - ویوقری جوگیے وضرب گریوہ وعقبہ پشتہ گیے

یوکرک - سکر دیجی دوندہ پویا گیے

یوکسلتمک - یوقمری قالدرمق افراختن گیے

یوگوک - انگشتر مانندے از استخوان کہ در انگشت کردہ تیر اندازند

یوکلک - ویتاق اوطہ سی توشکخانہ

یوگ یاب قونہ جق یرہ بارگاہ کہ جائے اسباب نہادن باشد وبادر قوریلان یرہ خیمہ گاہ دیرلرگاہ گیے

یولار - زمام افسار گیے

یولاف - برنبا تدرزن گیے

یولداش - رفیق وشریک افشار گیے

یول طاقمی - سامان سفر سازگیے

یوللمق - وباشدن صاوشمق دفع کردن گیے

یولومک - تراش اینمک ویونمق ستردن

یورومک نیز استردن گیے

یولنمق - خفتیدن غلطیدن گیے

یومروغنی دوکمک - توقادا ورمق کف غنچہ کردن گیے مکاوگہونسا مارنا

یومشتمق - نرم کردن

یومق - یاپیقق شستن رونتن گیے

یومق - ویوارلق طوپ گلولہ روالہ گیے واتمک باشی مخصوص زوالہ باشد فرزدق معنانہ

یومیہ - روزانہ وروزیانہ وروزینہ

المشاہرۃ ایلک وظیفہ وعلوفہ

یونجہ - سبست گبی بر نبات در فصفصہ معنا شندہ

یوندقوشی - وپنیر قوشی دہوبن چڑیا دسیجہ گبے

یونقہ - چھپٹی باد پرہ گبی وتلاش ویونمتی و قارتی تراشہ گبے

یونلمک - توجہ کردن میل نمودن پیکار گبے

یونمق - ستردن

یونولمدق - ناتمرا فیدہ

یون یوشس - زادبود گبے ساز وسامان

یوہ - فولاق وکومس آشیان

یویوب آرتمق - شست وشوی معنا شوی گبے

یہ - این وام امروز امسال گومن ہذا بو

یہان - اینجا ہھنا بوردہ

یہبی بڑا احمق ہی - این ہم عجب الاغی است عجب خرگیت

یہود - تیداک ویشتہ معلم شان

یہودی - تیداکی

یہیر - قاتی برک محکم طاش وسراب

یہیان - پیادہ راجل

یہیولکہ - گویکہ درخندہ برخسارہ برافتد گلگہ گبے

یہیقیق - ویران بیابان گبے

یہیلان ایکوکی - سانپ کی پسلیین شفشف گبے

یہیلان باشی - واتکرک باشی راس الافعی

یہیلان کندی قومینده - مار در پیراہن گبے ایچندہ اولان دشمن در

یہیلان یصدیغی قلباق بیراغی آذان الفیل

یہیلانہ آغوبران - سالامندر اگبی نیولاگر باشد

یہیلغ - شمامہ دستنبو گبے کچری

یہیلمش شراب - شراب کہنہ مہ رہ گبے

یہینتی ویہیجک - خوارہ گبی خوردنی ورزق

یہینی - سبک

یہیو - واولو قلنمش نالی فربہی کہ بر پشت ستوران امتدمازن گبے

اسپری شد لادن رکی بدہاز لر لر گر گر داور داد در بریدمن استودہ ناشناس روز دہم رجب سنہ ۱۳۰۱ ہجری قدسی روز دوشنبہ الحمد للہ اولاً وآخراً والصلوۃ والسلام علی رسولہ و خیر خلقہ محمد صلی اللہ علیہ وسلم ظاہراً وباطناً وعلی آلہ واصحابہ وازواجہ واتباعہ سلاما دائما

تمت

قطعہ تاریخ از احقر بندگان محمد اکبر خان

بسا خوب بنا در عجیب و غریب — شدہ لادن ترکی طبع نکو

صدا داد ہاتف چو شد فکر سال — بگو - نسخہ لاثانی - تاریخ او

۱۳۰۱ھ

راقم محمد اکبر خان

۱۳۰۱ھ